

Φ Ω Σ

υπαρξ

μετ' αλλ

J. Sboronos

ΕΠΙ ΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

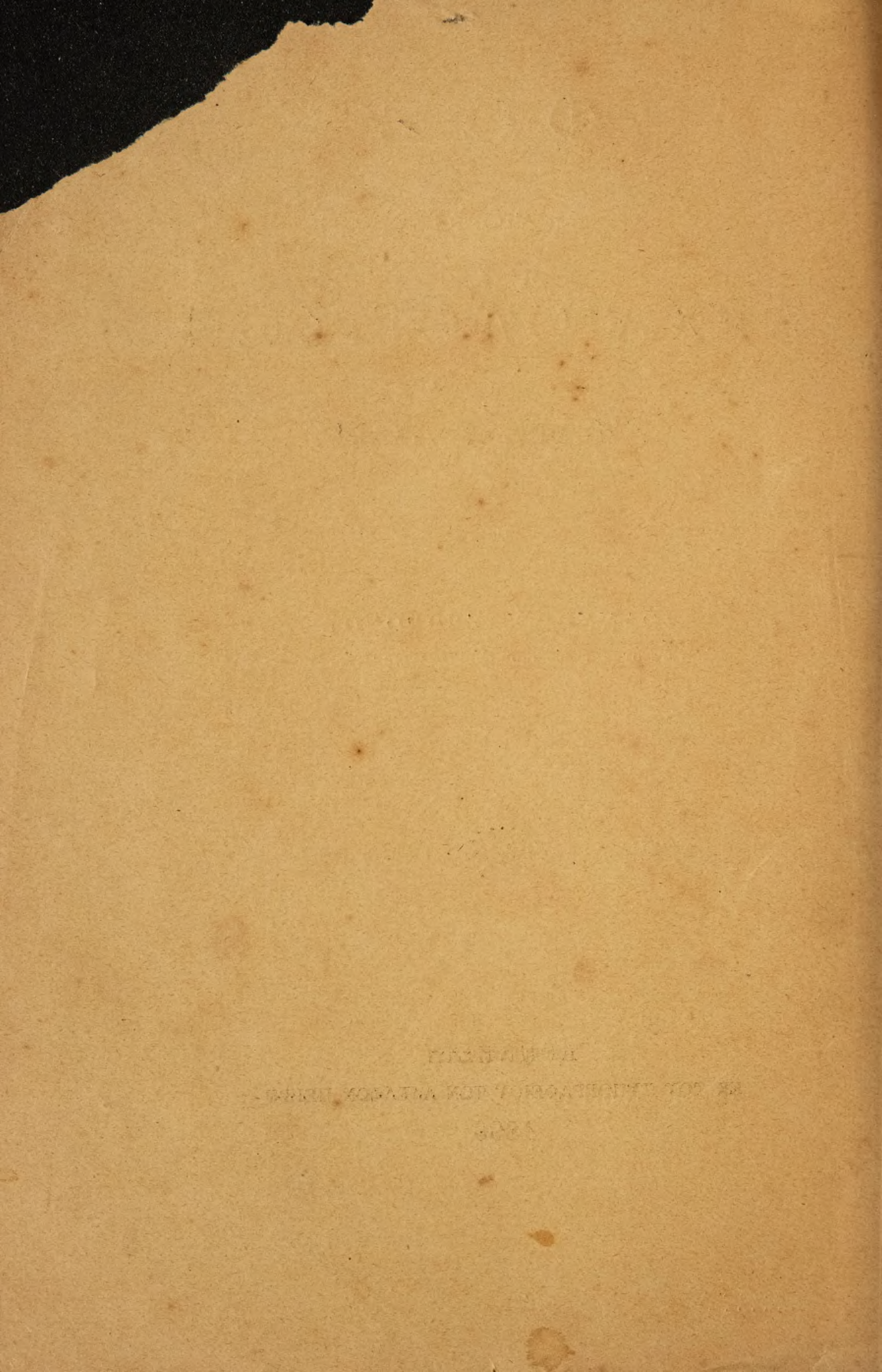
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1896

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARY

Φ Ω Σ

ΕΠΙ ΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ

ΤΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

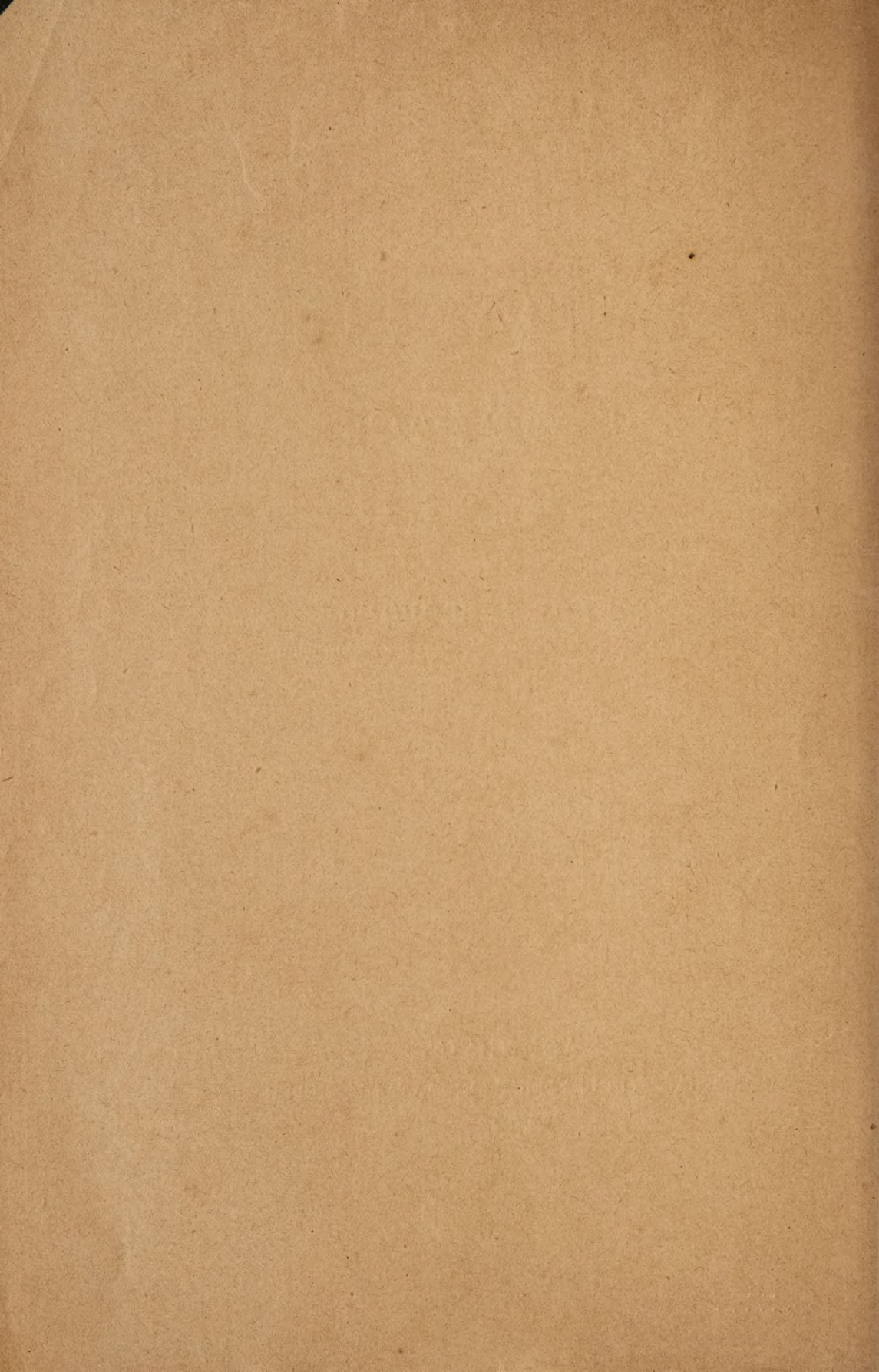
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1896

ΦΩΣ ΕΠΙ ΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ

Οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἤκμαζεν ἔτι ἐν Ἀθήναις καὶ ἀνὰ τὸ Ἑλληνικὸν σύμπαν ἐπὶ νομισματικῇ σοφίᾳ, ἐπὶ μυθικῇ πρὸς τὸ καθῆκον ἀφοσιώσει, ἐπὶ αὐστηρότητι καὶ ἐντιμότητι χαρακτηῆρος ἐξόχῳ, θαλερὸς πρεσβύτης, ὁ Ἀχιλλεὺς Ποστολάκας, γνωστὸς εἰς τὴν κοινωμίαν σύμπασαν ὅτι ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ ἀφιέρωσε μετὰ θερμοτάτου ἔρωτος καὶ σπανίας ἀφιλοκερδείας εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν σπουδὴν τῶν νομισμάτων, ὅτι δέ, ἰδίᾳ, ἐπὶ τριακονταετίαν ὅλην διηύθυνε τὸ ἐνταῦθα Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον, πρῶτος αὐτός, ἐντελῶς ἄνευ μέσων κυβερνητικῶν, ἀναδείξας ἀπὸ ἀμόρφου καὶ πτωχοτάτου νομισματικοῦ συμφύρματος εἰς Μουσεῖον ἀρκετὰ πλούσιον καὶ ἐπιστημονικῶς διατεταγμένον.

Ἐκλίνε πρὸς τὴν δύσιν τοῦ βίου του ὁ Ἀχιλλεὺς Ποστολάκας, ἐστεφανωμένος μὲ τὸν διπλοῦν καὶ ἐνδοξον στέφανον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης, ὅτε προσέλαθεν ὡς βοηθὸν του, παρασκευάζων ὡς μέλλοντα ἀντικαταστάτην του, νέον τινά, νεώτατον ἔτι, ἄγνωστον καὶ ἄνευ προστασιῶν, ἀλλ' ἤδη τιμηθέντ' ἀπὸ διακρίσεως οὐχὶ τυχαίας ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἔνθα τῇ συστάσει αὐτοῦ ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς σπουδὴν τῆς νομισματικῆς.

Πλήρως ἐπεκράτει ἐν τῇ συνεργασίᾳ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ἀρμονία, ἐνῶ δὲ τὸν νεαρὸν ἐπιστήμονα προσήλου ἱερὸς πρὸς τὸν πρεσβύτην σεβασμὸς, ὁ γέρον Ποστολάκας ἔτρεφε καὶ τρέφει πατρικὴν πρὸς ἐκείνον στοργήν, διαβλέπων ὅτι ὁ νεαρός του βοηθὸς θὰ ἠδύνατο ἴσως ἡμέραν τινὰ νὰ φανῇ χρήσιμος τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ πατρίδι ἀνὴρ. Ἐπεχειρεῖ δὲ μετ' αὐτοῦ ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Μουσειῦ κατὰ τὰ ἄριστα τῶν ἐν Εὐρώπῃ κρατούντων, ἃ πρὸς τοῦτο ἀποσταλεῖς ἐμελέτησεν ὁ νεαρός αὐτοῦ βοηθὸς ὅστις ἐπετύγχανεν αὐτὴν ἐκθέτων, μόνος μὲν προφορικῶς, μετ' αὐτοῦ δὲ ἐν ἐπισήμῳ ἐκθέσει, τῷ τότε προέδρῳ τῆς Ἑλ. Κυβερνήσεως, τὴν ἕνεκα ἐντελοῦς ἐλλείψεως μέσων καὶ χώρου, τὴν ἕνεκα παραβλέψεως τῶν ἀπὸ μακροῦ ἐπανειλημμένων ἐκθέσεων τῆς ὑπηρεσίας

παρτελῆ ἔλλειψιν ἀσφαλείας τοῦ τότε ἐν τῇ Ἐθν. Βιβλιοθήκῃ ὑπὸ τοῦ Μουσείου κατεχομένου χώρου· πρὸς δὲ τὸ «ὄλως ἀκατάλληλον τοῦ χώρου καὶ ἀνάξιον τῶν θησαυρῶν οὓς νῦν περιέχει, τοῦ τοσοῦτον στενοῦ καὶ ἀνεπαρκοῦς ὥστε οὐχὶ μόνον νὰ ἐκθέσωμεν τοὺς ἀξιολόγους τῶν θησαυρῶν τοῦ Μουσείου, ὡς καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεως τοῦ Μουσείου τούτου ἀπαιτοῦσιν, ἐντελῶς ἀδυνατούμεν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν διὰ τὴν ἐν θήκαις τοποθέτησιν τῶν νομισμάτων, καὶ ἐν γένει ὑπηρεσίαν καὶ τὴν μελέτην τῶν προσερχομένων ἐπισκεπτῶν ἐπαρκεῖ». Ἀντὶ δὲ τοῦ χώρου ἐκείνου ἐζήτησαν τὸν νῦν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ λαμπρὸν καὶ ἀσφαλέςτατον ὑποβαλλόντες ἐκθέσεις καὶ προϋπολογισμοὺς τοῦ κ. Τσίλλερ περὶ τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης πρὸς προφύλαξιν κατὰ κλοπῆς· ἐζήτησαν κατασκευὴν 25 μεγάλων νομισματοθηκῶν καὶ ἅπαντα ἐκεῖνα ἅτινα κατέστησαν τὸ νῦν Νομισματικὸν Μουσεῖον κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν τῶν εἰδότων τὸ ἄριστον τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ ἔποψιν ἀσφαλείας εὐπρεπείας καὶ διατάξεως. Παρέστησαν δὲ τὸν νέον χώρον τοῦτον «ὡς εἰ ἐκτίσθη ἐπίτηδες δι' Ἑλληνικὸν Μουσεῖον καὶ ἄξιον τῆς σημασίας ἣν κέκτηνται τὰ νομίσματα διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ἐνότητά τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, καὶ ἐν γένει τὴν ἀρχαιολογίαν, μυθολογίαν, γεωγραφίαν κλπ. τοῦ ἀρχαίου καὶ νέου κόσμου» καὶ προσέθετον ὅτι διὰ τῆς παροχῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶν αἰτουμένων «Ἡ Ἑλλάς θέλει ἀποκτήσει Μουσεῖον νομισματικὸν ἄξιον αὐτῆς, τῶν ὑπαρχόντων καὶ τῶν καθ' ἑκάστην ἐν αὐτῷ συρρεόντων θησαυρῶν ἐκ δωρημάτων, εὐρημάτων κλπ.»

Πάντα ταῦτα ἐπετύγγανον τότε ὑπὸ τῆς Σ. Κυβερνήσεως οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες καὶ εἶχον ἤδη ἐτοιμάσῃ ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι τὸν λαμπρὸν ἐκεῖνον χώρον, ἦσαν δ' ἐτοιμοὶ νὰ μετακομίσωσι ἐν αὐτῷ τὸ Μουσεῖον ὅτε ἐξερράγη ἐν μιᾷ νυκτὶ λαίλαψ ἀγρίων παθῶν ἀπὸ μακροῦ χρόνου συμπιεζομένων καὶ ἐπῆλθε καταγιγίς φρικωδῶν συκοφαντιῶν, ἧτις ἐκ θεμελίων κατέρριψε καὶ συνέτριψε τὸν κολοσσὸν ἐκεῖνον τῆς ἀρετῆς, τὸν περίβλεπτον ἐπιστήμονα καὶ τετιμημένον πολίτην, ἐμὲ δέ, ἐν τῇ νεανικῇ τοῦ ὁποίου φαντασίᾳ ἀνεπλάττοντο τόσαι χρυσαὶ ἐλπίδες μέλλοντος, θερμαινόμεναι ὑπὸ τοῦ ἀγνοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ζήλου, συμπარέσυρε καὶ κατεκύλισεν εἰς τὸν βόρβορον τῆς φοβερωτέρας ἀτιμίας, ὥστε πρὸς στιγμὴν ἀπηλπίσθη ἐν τῇ σωτηρίᾳ μου.

Εἶνε παλαιὰ ἡ ἱστορία αὕτη τῆς κλοπῆς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχη τις μὴ ἐνθυμούμενος ὅτι, ἐὰν ἡ ἀθωότης τοῦ Ποστολάκα καὶ ἐμοῦ ἀπεδείχθη κατόπιν διαυγῆς ὡς κρύσταλλος, δὲν ὀφείλεται, φεῦ! εἰς τὴν ἰκανότητα τῆς Ἑλληνικῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, ἧτις ἠδῶκε νὰ ρίψῃ πρὸ

τῶν ὀφθαλμῶν τῆς τὸν ἀληθῆ ἔνοχον μετὰ ἀποδείξεων καταφώρων ἀνακαλυφθέντα καὶ συλληφθέντα ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης ξένου Κράτους. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἑλλην. δικαιοσύνη ἐνεργοῦσα δι' ἀνακριτοῦ ἤκιστα ἀνταξίου πρὸς τὴν σοβαρότητα τῆς ὑποθέσεως, ἀπεπλανᾶτο ὅλον ἐν πλείοτερον, τὸ βεῦμα τῆς κοινῆς καταφορᾶς ἐξωγοῦτο καθ' ἑκάστην βιαιότερον κατὰ τῶν ἀθῶων, οἱ δὲ συκοφάνται, οἱ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς διενεργοῦντες καὶ ὑποτρέφοντες, ἐξησφάλιζον τὴν ἐπιτυχίαν τῶν συντρίβοντες ἑσαεὶ τοὺς ἐντίμους φύλακας τῶν ἐθνικῶν κειμηλίων καὶ ἐξευτελίζοντες αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα ἐνώπιον σύμπαντος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου. Πόσον δὲ δικαίως ἠγάλλοντο οὗτοι, πόσον ἐντεχνος ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τῶν ἀθῶων στηθεῖσα παγίς, ποία πεποιθήσις ἐρριζώθη ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ περὶ τῆς ἐνοχῆς τούτων ἐκφράζει ἡ περικοπή αὕτη, ἣν οὐδεὶς ἐντίμος ἄνθρωπος δύναται σήμερον νὰ ἀναγνώσῃ χωρὶς νὰ αἰσθανθῆ ῥίγος ἐκ συγκινήσεως καὶ οὐδεὶς Ἑλλην χωρὶς νὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπον ἐξ αἰσχύνης ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία ἤμειψε τὸν προσενεγκόντα ὀλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ εἰς ἐξυπρέτησιν τιμιωτάτων συμφερόντων τῆς οὕτω πικρῶς, τρίς πικρότερον τοῦ κωνείου τοῦ Σωκράτους, διότι τὸν Σωκράτην ἡ κοινωνία ἐκείνη ἰθανάτωσεν, ἀλλὰ δὲν ἠτίμασεν. «Στυγνόν» — ἀπεκάλει ἡ Ἀκρόπολις κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τὸν Ποστολάκην — «στυγνόν, ἀπαίσιον, βδελυκτόν, ἐμπνέοντα οὐχὶ οἶκτον ἀλλ' ἀηδίαν, ἀπὸ ἐκάστης » τριχὸς τῆς γενειάδος καὶ ἀπὸ ἐκάστου παρασήμου τοῦ ἀποστάζοντα » τὴν ἀπατην, κλέπτῃν, ἀπατεῶνα, σχεδὸν λωποδύτην, καταχραστήν, » σφετεριστήν, κηφῆνα, νωθρόν, ἀμελῆ, πρόστυχον κοινὸν κλέπτῃν, » Λεύκοβιτς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ληστήν, βλάκα, ἡλίθιον, » ξαναμωραμένον, ἔχοντα ἐβραϊκὴν τοκογλυφικὴν μορφήν, μορφήν αἰσχίστην ἀσυνειδήτου συλητοῦ τοῦ δημοσίου πλοῦτου» (Ἀκρόπολις τῆς 22 Ἰανουαρίου 1889). Οὗτος ἦτο κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁ Ἀχιλλεὺς Ποστολάκας! Οὕτως ἀπεικόνιζεν αὐτὸν ἡ Ἀκρόπολις ἢ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης δημοσιεύουσα, τότε ἀνωνύμως ὅμοια ἄρθρα, ἅτινα ἡ Ἐφημερίς (19 Ἰανουαρίου 1889) «ἀστήρικτα τὴν οὐσίαν καὶ βδελυρὰ τὴν μορφήν» καλοῦσα κατήγγελεν κατηγορηματικῶς ὡς συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ Π. Καββαδίου!

Ἀλλὰ διατὶ ἀπεφάσισα νὰ ἐπαναφέρω σήμερον τὴν θλιβερωτάτην ἐκείνην ἱστορίαν εἰς τὸ μέσον, νὰ ἐπαναξέσω δὲ παλαιὰς πληγὰς, αἵτινες χάριν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ χάριν τῆς ἑλληνικῆς δικαιοσύνης ἔπρεπε νὰ μείνωσιν ἑσαεὶ ἐπουλωμένα καὶ εἰ δυνατόν λησμονημένα, διατὶ ἐπιχειρῶ ἐγὼ αὐτός, ὅστις ἐν πλήρει ἀνεξικακίᾳ εἶχον ρίψει εἰς λήθην τὸ παρελθὸν ἵνα ἀφοσιωθῶ ὀλοψύχως καὶ ὅση μοι δύναμις εἰς θεραπείαν τῆς ἐμπιστευθείσης μοι ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐξαιρέτου ἐντολῆς; Διότι, φεῦ! ἐὰν ἡ μανιώδης καὶ ἀχαλίνωτος συκο-

φαντία καὶ κακοβουλία ἔρριψαν ἔκτοτε ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης τὸν γέροντα Ποστολάκην, ἀνίσχυρον πλέον νὰ πράξῃ ἄλλο τι ἢ νὰ καταρᾶται ἀπ' αὐτῆς τοὺς αἰτίους τῆς συμφορᾶς του καὶ νὰ δακρῦν ἐγκαταλελειμμένος εἰς πλήρη ἀπομόνωσιν ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἀνηκούσῃ ἀχαριστίᾳ τῆς πατρίδος του· ἐὰν ὁ Στέφανος Κουμανοῦδης, μία δόξα οὗτος ἐπιστημονικῆ τῆς Ἑλλάδος, ἐξεβλήθη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἣν ἐτίμησεν ἐπὶ τριακονταπενταετίαν, ἀνυψώσας εἰς σωματεῖον εὐρωπαϊκῆς φήμης, μόνον δὲ γέρας ἀποκομίσας ἀντὶ τῆς μεγάλης καὶ εὐεργετικῆς διὰ τὴν πατρίδα ἐπιστημονικῆς δράσεώς του ἔντιμον πενίαν καὶ πολλὴν πικρίαν· ἐὰν ὁ Δημ. Φίλιος, νεώτερος μὲν οὗτος, ἀλλὰ τύπος ἀληθοῦς ἐπιστήμονος, εὐόρκου ὑπαλλήλου καὶ ἐντίμου ἀνθρώπου, ἀσπλάγχχνως μὲν ὅσον καὶ ἐπιτηδεῖως ἐρρίφθη εἰς τοὺς δρόμους ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, ἡλευθέρωθη δὲ ἀπ' αὐτοῦ ἢ Ἀρχαιολογικῆ Ἑταιρία· ἐὰν ὁ Νικόλαος Πολίτης, εἰς τῶν λαμπροτέρων τῆς δρώσης γενεᾶς ἀντιπροσώπων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, δὲν εἶχε πλέον θέσιν ἐν τῇ ἀτυχῇ ταύτῃ Ἑταιρίᾳ· ἐὰν ὁ Ἀθανάσιος Κουμανοῦδης, ὁ πρῶτος ἐν Ἑλλάδι μετὰ ζηλευτῆς τάξεως καὶ φιλοκαλίας διοργανώσας Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, ὅπερ αὐτὴ ἢ ἐν Βερολίνῃ κεντρικὴ διεύθυνσις τοῦ Γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἀπεκάλεσεν ἐν ἐπισήμῳ πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν ἐγγράφῳ παραδειγματικὸν (Musterhaft), ἐξεβλήθη ἐπίσης τῆς αὐτῆς Ἑταιρίας μετὰ δύο δεκαετηρίδων ἔξοχον ὑπηρεσίαν καὶ σήμερον ζητεῖ πόρον ζωῆς ἐν κοπιωδεστάτῃ καὶ ἀλλοτρίᾳ τοῦ πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν ἔρωτος αὐτοῦ ἐργασίᾳ· ἐὰν καὶ εἰς ἐμὲ δὲν ἀπέμενεν ἢ ἐγκαίρως νὰ ἐξέλθω τῆς αὐτῆς Ἑταιρίας τινάσσω καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν ὑποδημάτων μου, ὅστις ἠδυνάμην τι πλειότερον νὰ συνεισενέγκω ἐν σωματεῖφ ἀρχαιολογίῳ, τοῦλάχιστον πλειότερον ἢ εἰς τοῦ χρηματιστηρίου μεσίτης· ἐὰν οὕτω ἀπεκαθάρη τὸ συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀπὸ παντὸς ἀρχαιολόγου, ὅμως ἀπέμεινα ἐγὼ διευθυντῆς τοῦ Ἐθν. Νομισματικοῦ Μουσείου, ὅπερ οὔτε μικρὸν οὔτε εὐκολοχώνευτον εἶνε καὶ πρέπει νὰ ἐκβληθῶ ἐκείθεν, πρέπει νὰ πέσω, ἀφοῦ δὲν κατορθώθη ὡς χυδαῖος κλέπτης, τοῦλάχιστον ὡς ἀνάγωγος καὶ χυδαῖος ὑβριστῆς καὶ νὰ κορεσθῇ οὕτω τοῦ κ. Καββαδία τὸ κατ' ἐμοῦ πασίγνωστον μῖσος τὸ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κλοπῆς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου χρονολογούμενον ὅτε ἀμυνόμενος ὑπὲρ τῆς τιμῆς μου δικαίως ἐστιγματίσας αὐτὸν δημοσίᾳ τυχῶν κατόπιν πληρεστάτης ἱκανοποιήσεως ὑπὸ τε τῆς δικαιοσύνης καὶ πολιτείας, τοῦθ' ὅπερ ἀφαιρεῖ ἀπὸ ἐτῶν τὸν ὕπνον καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

Τὸ σχέδιον ἦτο πάλιν τεχνικώτατον, ὑπὸ τῆς αὐτῆς πάντοτε ἀριστοτεχνικῆς χειρὸς παρεσκευασμένον : νὰ εἰσαχθῶ εἰς δίκην, νὰ καταδικασθῶ, ὡς ὑπελογίζετο, εἰς ἐξάμηνον φυλάκισιν, νὰ δυσφημισθῶ,

νά ἀπολυθῶ τῆς ὑπηρεσίας καὶ . . . ἡ καταστροφή μου τότε ἦτο ἀσφαλῆς καὶ τελεία· τὸ πῶς, θέλει μετ' ὀλίγον καταπτερόν ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης, ἐγὼ δὲ φρίττω καὶ νῦν ἔτι ἀναλογιζόμενος ὅπως συμφορὰς, συμφορὰς πολὺ μείζονας τῆς ἀπολύσεως, μοὶ ἐπέκλωθεν ἡ μαινομένη κακεντρέχεια, ἡ τόσα ἤδη ἀριθμοῦσα θύματα καὶ μὴ κορυσθεῖσα ἔτι, ἀλλὰ ἐξακολουθοῦσα τὸν κατ' ἐμοῦ διωγμὸν τῆς καὶ ἐξακολουθήσουσα αὐτὸν ἀμείλικτος μέχρι ἴσως τῆς ἐξοντώσεώς μου.

Καὶ μὲ κατεδίκασε μὲν ἡ Ἑλληνικὴ δικαιοσύνη ἀπονειμασά μοι τὸν τίτλον τοῦ ὑβριστοῦ τοῦ κ. Καββαδίου καὶ ἐγὼ, ἀπελπὶς πλέον ὅτι δύναμαι νὰ ἀντεπεξέλθω ἐν τοιοῦτῳ ἀγῶνι καὶ συντετριμμένην ἔχων τὴν καρδίαν ἔσπευσα ἀμέσως νὰ παραιτηθῶ, ἀπόφασιν ἔχων νὰ ἀπέλθω διὰ παντὸς τὴν Ἑσπερίαν πρὶν ἢ λάβω ἡμέραν τινὰ τὴν τύχην τοῦ δυστυχοῦς προκατόχου μου. Ἄλλ' εὗρον αἴφνης καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἐλπίδα προστασίαν ἐκείθεν ὅθεν δὲν ἐφανταζόμην ὅτι θὰ ἐπήρχετο καὶ ἔτυχον ἱκανοποιήσεως οἷαν δὲν ἀνέμενα· Κυβέρνησις καὶ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ τσαύτης εὐμενείας καὶ ἐμπιστοσύνης προσήνεχθησαν πρὸς με, ὥστε, ἐμπλεως πίστεως ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πατριδί ἡμῶν ἄνδρες, οἵτινες οὐ μόνον θεωρητικῶς ὑπὲρ τῶν ἐκπληρούντων τὸ καθήκον τῶν κόπτονται, ἀλλ' ἔχοντες καὶ τὴν θέλησιν, ὑπερπηδῶντες τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας δυσχερείας, ἅς πάντες γνωρίζομεν, νὰ στηρίζωσιν αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ καθήκοντος, ἀπέστην τῆς ἀπέλπιδος ἀποφάσεώς μου.

Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ προβαίνω σήμερον εἰς ἀποκαλύψεις ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἱστορίας, πιστῶς χαρακτηριζούσας τὰς μεθόδους δι' ὧν ἐπεζητήθη τότε ἡ ἐξόντωσις τοῦ Ποστολάκα καὶ ἐμοῦ, μεθόδους τιθεμένας καὶ πάλιν εἰς πρᾶξιν, διότι καθῆκον ἔχω ὑπέρτατον νὰ ἀγωνισθῶ καὶ ὑπὲρ τῆς τιμῆς μου τῆς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τιθεμένης ἐν κινδύνῳ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πολιτείας, ἧτις μὲ ἔταξε φρουρὸν αὐτῶν ἐν τῷ κύκλῳ καὶ τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μου, ἐπέρρωσε δὲ χθὲς ἔτι τοσοῦτον πανηγυρικῶς τὴν πρὸς με ἐμπιστοσύνην τῆς. Καὶ ἔμενον ἄγνωστοι αἱ μέθοδοι ἐκεῖναι, διότι καίτοι ἀπεδείχθη ἔκτοτε ἡ ἀθώότης τῶν κατασυκοφαντηθέντων, ὅμως οὐδεὶς γινώσκει μέχρι σήμερον ἡλικία ἔνοχος ἀμέλεια, ἡλικία ἀπίστευτος κακοπιστία, ὅποια συκοφαντικὴ ἐπιτηδειότης ἠσκήθη ἵνα συντριβῇ ὁ Ἀχιλλεὺς Ποστολάκας καὶ ἐγὼ. Τὸν μῖτον τούτων πάντων κατέχω καὶ ἐγὼ μόνος σήμερον, μετὰ κόπου πολλοῦ καὶ πολυετείς ἐρεύνας δυναθῆεις νὰ ἀνεύρω αὐτόν, τὸν παραδίδω δὲ εἰς τὴν δημοσιότητα ἐν τῇ ἀγνῇ πεποιθήσει ὅτι ἐκπληρῶ, πολλαχῶς ὡς ἔδειξα, ἐπιβεβλημένον μοι καθῆκον.

Η ΚΛΟΠΗ ΤΟΥ ΕΘΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Ἡ κλοπὴ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἐπαρουσίαζε πλείστα στοιχεῖα πείθοντα ὅτι διεπράχθη κατὰ τρόπον χυδαιότατον, ἵνα εἶπω οὕτω, ὑπὸ κοινοῦ κλέπτου· ἀλλ' ἡ ἀνάκρισις παραπλανηθεῖσα σκοπίμως ὑπὸ τῶν ἐχόντων συμφέρον νὰ τὴν παραπλανήσωσιν, ἀφῆκε τὸν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς κλέπτῃ νὰ τῇ διαφύγη, ἂν καὶ τῇ ὑπεδείχθη οὗτος ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ὡς ὁ κλέπτῃς, ἐτράπη δὲ ἐπὶ πολυπλόκους καὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἠκίστα πιθανοὺς συνδιασμοὺς καὶ ὑπονοίας κατὰ αὐτῶν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Μουσείου. Πρῶτος αὐτὸς ὁ κλέπτῃς τοῦ Μουσείου Ῥαυτόπουλος, συντάκτης τότε τῆς *Ἐφημερίδος*, ἔρριψεν ἐντέχνως τὴν ὑπόνοιαν ὅτι τὸ ἔγκλημα διεπράχθη ὑπὸ τούτων, τὴν δὲ ὑπόνοιαν ταύτην υἱοθέτησαν καὶ ὑπεστήριξαν δύο συστηματικοὶ καὶ γνωστότατοι ἀρχαιοκάπηλοι, ἀνωτάτας δυστυχῶς δημοσίας θέσεις καταλαβόντες, οἱ Σ. Κόμνος καὶ Ἀθ. Ρουσόπουλος. Οὗτοι βαρέως φέροντες τὴν ἄμεμπτον ἐν γένει εὐθύτητα καὶ τὴν πρὸς τὸ Μουσεῖον στοργὴν τοῦ Ποστολάκα, τὴν ἐπιμόνως δὲ ἐκδηλωθεῖσαν ἄλλοτε κατ' αὐτῶν, ὡς ἐφόρου τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης τοῦ μὲν, ὡς καθηγητοῦ δὲ τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ τοῦ δέ, ἄκραν δυσπιστίαν του ἐθεώρησαν εὐκαιρον τὴν περίστασιν νὰ θέσωσιν ἄπαξ διὰ παντὸς ἐκποδῶν τὸν κέρβερον τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου, προβάλλοντες—οἷα πικρὰ εἰρωνία!—αὐτοὶ ὡς φύλακες τούτου.

Ἐπίκουρος δυστυχῶς εἰς τὸ συκοφαντικὸν τούτων ἔργον ἐπῆλθεν αὐτὸς ὁ γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, ὁ ἀπὸ καθήκοντος δεξιὸς τότε βραχίων τῆς ἀνακρίσεως, ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὀφείλων νὰ ἀγωνισθῇ ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ ὑπὲρ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ στυγεροῦ ἐγκληματίου, ὁ κ. Π. Καββαδίας. Τοιοῦτου ἀνδρὸς καταμαρτυροῦντος, ἡ ἀνάκρισις, ἀνάκρισις μάλιστα καὶ ἐξ ἀνικανότητος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῶν *ειδικῶν* (sic) συρομένη, δὲν ἦτο ἄλλως δυνατὸν ἢ νὰ συλλάβῃ σοβαρωτέρας τῶν παρὰ Ῥαυτοπούλου καθ' ἡμῶν ῥιφθειςῶν ὑπονοιῶν, εἰς ἐνοχοποίησιν τῶν ὁποίων σύμπασαν τὴν προσοχὴν τῆς ἔστρεψεν, ἐνῶ ὁ ἀληθὴς κακοῦργος διέφευγεν ἀνενόχλητος τῶν χειρῶν τῆς. «Ὁ Π. Καββαδίας»—ἔλεγε τὸ ὑπ' ἀριθ. 3323 βούλευμα τῶν Πλημμειοδικῶν—«ΔΕΝ ΕΙΔΕ μὲν τὰ τῆς κλοπῆς, **κρίνει ὁμῶς** ἐκ τῶν λεπτομερειῶν αὐτῆς ὧν ἔλαβε γινῶσιν καὶ κρίνων ΑΠΟΦΑΙΝΕΤΑΙ ὅτι Ο ΠΟΣΤΟΛΑΚΑΣ ΔΕΝ ΕΙΝΕ ΠΑΝΤΗ ΕΕΝΟΣ ΤΗΣ ΚΛΟΠΗΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΤΙ ΤΟΙ-ΑΥΤΗΝ ΙΔΕΑΝ ΕΙΧΕ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟ ΤΗΣ ΚΛΟΠΗΣ, διὰ τοῦτο ἐνῶ πρὸ τριετίας, ἀφ' οὔτου παρέλαβε τὴν γενικὴν ἐφορείαν τῶν ἀρχαιοτήτων, ὁ Ἀχιλλεὺς Ποστολάκας ἐζήτει ἐπανειλημμένως δι'

ἀναφορῶν γὰ τῷ στείλῃ ὅσα εἰς τὸ γραφεῖόν του εἶχε νομίσματα, ἐν οἷς καὶ ἀττικά τινα τετράδραχμα εὐρεθέντα ἐν Δηλῷ, πολλάκις δὲ καὶ προφορικῶς ἀπετάθη πρὸς αὐτόν, ἐσχάτως δὲ καὶ μέχρι φορτικότητος, καίτοι δ' αὐτὸς ἐπεθύμει νὰ τῷ τὰ δώσῃ ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ βάρους των (!) οὐχ ἤττον ἀνέβαλλε τὸ πρᾶγμα, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτὸν του πρὸς τοῦτο, καθόσον διὰ νὰ τὰ παραδώσῃ ἤθελε νὰ κατορθωθῇ ὥστε νὰ συνταχθῇ λεπτομερῆς περιγραφικὸς κατάλογος αὐτῶν, εἰ δυνατὸν οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Ποστολάκα, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλου τινός, διότι δὲν εἶχεν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Ποστολάκην, ἐφοβεῖτο δηλαδὴ ὅτι αὐτὸς λαμβάνων νομίσματα ἄνευ καταλόγου ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ ὅσα αὐτὸς ἠθελε, διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἀντέτεινεν ὅπως παραδοθῶσι πρὸς τὸν Ποστολάκην καὶ αἱ συλλογαὶ τῶν Ζωσιμαδῶν».

Αὕτη ἦτο ἡ κατάθεσις τοῦ κ. Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπὶ τῆς σπουδαιότητος ταύτης ὑποθέσεως, τῆς συγκινοῦσης ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα, οὕτω πως δὲ ἔρριψε τὸ στίγμα τοῦ διεφθαρμένου καὶ τοῦ κκκούργου κατὰ τοῦ ἐντιμοτάτου τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους! Φαντάζεται τις μείζονα ἰησουιτισμὸν, μείζονα ἐπιτηδειότητα, μείζονα σατανικότητα, κενολογίαν φαντασιωδестέραν προωρισμένην νὰ ἐμποιῆσῃ μείζονα τῆς θετικωτέρας ἀποδείξεως ἐντύπωσιν ἢ ἡ κατάθεσις αὕτη; Ἄνεγνώσατε ὁ κ. γενικὸς ἔφορος δὲν εἶδε τίποτε, δὲν ἠξέυρει τίποτε· πῶς νὰ τὸν συλλάβῃ ἐκ τοῦ ὠτὸς ὡς συκοφάντην μίαν ἡμέραν ὁ δυστυχῆς Ποστολάκας; Ἄλλ' ὁ Ποστολάκας μετὰ τοῦ Σβορώνου εἶχον τότε συντελέσει τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Μουσείου χωρὶς οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον νὰ ἀνατρέξωσιν εἰς τὰ φῶτα του, διότι τὸ Μουσεῖον ἐκεῖνο ἦτο τὸ μόνον ὅπερ ὁ νόμος δὲν ὑπέτασσε τῷ Καββαδίᾳ, τὸ μόνον ἀνεξάρτητον τῆς Γενικῆς Ἐφορίας, οἱ δ' ὑπάλληλοι τοῦ Μουσείου ἐκείνου συνεμερίζοντο τὴν περὶ ἀμαθείας τοῦ κ. Καββαδίου κοινήν γνώμην ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων· οἱ γνωρίζοντες δὲ τὸν κ. Καββαδίαν ἠξέυρουσιν οἷος φθόνος ἐμπνέει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀνίκανον νὰ ἀνεχθῇ οὔτε πρόσωπον ὑψηλότερον τῆς ἀνικανότητος αὐτοῦ ἰστάμενον, οὐδὲ ἔργον ὅπερ αὐτὸς εἶνε ἀνίκανος νὰ ἐπιτελέσῃ· πᾶν κώλυμα δυνατὸν αὐτῷ παρενέβαλε τότε εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν ἐκείνην καὶ ὅμως αὕτη τῇ συνδρομῇ τῆς Σ. Κυβερνήσεως, τῆς Σ. Πρυτανείας καὶ τῆς τότε Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ἐπετελέσθη παρ' ὅλην τὴν ἀντίδρασιν του. Ἴδου λοιπὸν εὐκαιρία νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀδικαιολόγητον ἀντίδρασιν του, νὰ καταπραθρῶσῃ συγχρόνως τὸν ἔξοχον νομισματολόγον καὶ νὰ ἀρπάσῃ τὴν πολυπόθητον αὐτῷ διοίκησιν τοῦ Μουσείου ἐκείνου. Τρεῖς τὸ πολὺ ἡμέραι ἔχρειάζοντο νὰ συνταχθῇ ὁ περιφημὸς κατάλογος τῶν εἰς χεῖρας του νομισμάτων, αὐτὸς δὲ ὡς ὁ ἀριστος καὶ ἱκανώτατος τῶν Ἑλλήνων

ἀρχαιολόγων» ἡδύνατο βέβαια ἔτι εὐκολώτερα νὰ τὸ πράξῃ, παρέστη-
 σεν ὅμως τὸ πρᾶγμα ὡς τόσης σπουδαιότητος ἔργον ὥστε ἐπὶ τριετία
 ὅλην δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κατορθωθῇ ἡ σύνταξις λεπτομεροῦς περιγραφι-
 κοῦ καταλόγου! Καὶ ἐνῶ ἐπέριπτε βαρυτάτας οὕτω ὑποψίας κατὰ τοῦ
 ἀνδρὸς εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου ἐπὶ ἔτη ἤδη εὐρίσκοντο ἐμπειπιστευμένα οὐχὶ
 τὰ ὀλίγα νομίσματα τὰ ὁποῖα τόσον ζηλοτύπως ἔθαπτεν ὁ κ. Καββαδίας,
 ἀλλὰ σύμπας ὁ θησαυρὸς τοῦ Μουσείου, μάθετε οἱ ἀνυπομονοῦντες νὰ
 ἴδητε τίνα σοβαρὰ γεγονότα, τίνες καὶ ἐνδείξεις ἦσαν αἱ πείσασαι αὐ-
 τὸν νὰ ἔλθῃ «ἐπίκουρος» (σελ. 66 βουλευμάτος) τοῖς ἀρχαιοκαπήλοις,
 τίνες «νὰ ἀποφανθῇ ὅτι ὁ Ποστολάκας δὲν ἦτο πᾶν· ἡ ξένος τῆς κλο-
 πῆς τοῦ Μουσείου καὶ ὅτι τοιαύτην ἰδέαν εἶχε περὶ αὐτοῦ ἡδη πρὸ τῆς
 κλοπῆς».

«Ὁ Γενικὸς Ἐφορὸς τῶν ἀρχαιοτήτων — λέγει τὸ βούλευμα ἐν
 σελ. 51 — κατατίθησιν ὅτι ἐκ τῆς δεκαετοῦς ὑπηρεσίας του ἐσχημά-
 τισε τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ ἔχων ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκτελῶν
 αὐτὴν τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως, ἀπολύτως ἀδύνατον εἶνε νὰ διατελῇ
 εἰς φιλικὰς σχέσεις μετ' ἀρχαιοκαπήλων» Λόγια χρυσᾶ καὶ ὀρθὰ ἀλη-
 θῶς, ἀλλὰ σκοποῦντα πρῶτον μὲν νὰ καταστρέψωσι τὸν ἀτυχῆ Ποστο-
 λάκκαν, τὸν εὐμενῶς φερθέντα πρὸς τινὰς ἀρχαιοκαπήλους, οἵτινες διὰ
 δωρεῶν, σημαντικῶν ἐνίοτε, πρὸς τὸ Μουσεῖον, ἐζήτουν ἐπιτηδεῖως νὰ
 ἐπωφεληθῶσι τῶν φώτων τοῦ ὡς παιδίον ἀπλοῦ σοφοῦ· δεύτερον δὲ σκο-
 ποῦντα νὰ ἐπιδείξωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν τὸν μὴ μοῦ ἄπτου, δῆθεν χαρα-
 κτῆρα τοῦ λέγοντος. Ἀλλὰ τὰ ὀρθὰ ταῦτα λόγια ἵνα ἔχωσι κύρος ἔπρεπε
 καὶ νὰ ἐφηρηθῶσαν ὑπὸ τοῦ Καββαδίου. Ἐπρεπε οὗτος νὰ μὴ τιμᾷ διὰ
 τῶν σχέσεών του τὸν ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΟΝ καὶ ΚΙΒΔΗΛΟΠΟΙΟΝ
 ἀρχαιοτήτων Αθ. Ρουσόπουλον, ἔπρεπε ὡς γενικὸς Ἐφορὸς νὰ μὴ ἐπι-
 τρέπη, παραιτούμενος ἐν ἀνάγκῃ, τὴν ἀποστολὴν τοῦ ΑΡΧΑΙΟΚΑ-
 ΠΗΛΟΥ Κόμνου εἰς Παρισίους ὡς *πραγματογνώμονος πρὸς ἀνακάλυ-
 ψιν τῶν κλαπέντων νομισμάτων*, ἔπρεπε νὰ μὴ τιμᾷ διὰ τοιαύτης ἐμ-
 πιστοσύνης τὸν Ὅθωνα Ρουσόπουλον ὥστε νὰ τῷ παραδίδῃ πρὸς καθα-
 ρισμὸν καὶ συντήρησιν τὰ πολυτιμώτατα μικροτεχνήματα τῶν ἀνασκα-
 φῶν τῆς Ἀκροπόλεως, *πρὶν μάλιστα συνταρθῇ ὁ κατάλογος αὐτῶν*, ΑΡ-
 ΧΑΙΟΚΑΠΗΛΟΝ ὅστις συγχρόνως σχεδὸν ἐν μὲν Ἀθήναις οἰκτρῶς
 παρεμόρφου τὰς παρὰ τοῦ Γ. Ἐφόρου παραδιδόμενας αὐτῷ ἀρχαιοτή-
 τας «*λαμβάνων ἀλέκτορας καὶ παραδίδων βατράχους*», ἐν δὲ Βερολίνῃ
 στήσας τὸ ἀρχαιοκαπηλικὸν αὐτοῦ γραφεῖον ἐν τῇ Georgenstrasse
 ἐπώλει καὶ δι' ἐπιστολῶν πρὸς διαφόρους ἄλλοδαπούς ἀπευθυνόμενος,
 ἀρχαιοτήτας *σπαρίας* (seltene) Ἄργους, Αἰτωλίας, Ἥλιδος, Ἀμφι-
 πόλεως, Ἀβύδου, Ἀλυαρτοῦ, Φενεοῦ, Ἀλεξανδρείας, Γόρτυνος,
 Φαιοτοῦ, Ἀρκαδίας, Εὐβοίας, Αἰγιάλης, Οἰνοῦντος κλπ. !! Ἀρχαιο-
 κάπηλον ὅστις τὰ ἴσα ἀποδίδων ἐξεθίαζε δημοσίᾳ ἐν Ἀθήναις ἀπὸ

του βήματος μιᾶς τῶν ἀρχαιολογικῶν σχολῶν τὴν ἑκτακτον διοικητικὴν ἱκανότητα τοῦ κ. Καββαδίου τοῦ ἀδρῶς μισθοδοτήσαντος αὐτὸν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου πρὸς διάσωσιν τῶν μικροτεχνημάτων τῆς Ἀκροπόλεως, φροντίζων συγχρόνως νὰ δυσφημῇ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν στηλῶν μιᾶς τῶν ἐν Ἀθήναις μεγαλοσχήμεων ἐφημερίδων.

Δὲν περιωρίσθη ὅμως ὁ κ. Καββαδίας εἰς ἀριστολογίας μόνον, δὲν ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν ἀνάκρισιν τὰς «κρίσεις» του, κατέθηκε καὶ ἐν ὀρισμένον γεγονός. Οἱ ἀρχαιολογοῦντες γινώσκουσι πόσον ὁ Ποστολάκας ὑπῆρξε μεγαδοτικός πρὸς συναδέλφους του εἰς πληροφρορίας ἐπιστημονικὰς, πόσα δὲ συγγράμματα εὐρωπαϊκὰ γέμουσι τοιούτων· γινώσκουσι δ' ἐπίσης τὴν κρατοῦσαν συνήθειαν ὅπως ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὁ δίδων τὰς πληροφρορίας, ὡς καὶ τὸ Μουσεῖον ἐν τῷ ὁποίῳ εὑρηται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νόμισμα, ἢ, ἐὰν τοῦτο εὑρηται παρ' ἀγνώστῳ τῇ ἐπιστήμῃ ἰδιώτῃ, ἀπλῶς σημείωσις τοῦ δίδοντος τὴν διὰ περιγραφῆς ἢ ἐκμαγείου πληροφρορίαν ἀρχαιολόγου. Ὁ δυστυχὴς Ποστολάκας εἶχε δώσει πράγματι εἰς τὸν Beulé σημείωσιν ἕξ νομισμάτων ἀθηναϊκῶν, (Monnaies d'Athènes σελ. 57, 214, 222, 338, 347 καὶ 394) ἅτινα, προδήλως δὲν εὕρισκοντο ἐν τῷ Μουσεῖῳ, (διότι θὰ ἐδήλου τοῦτο ὁ Beulé, ὡς ἔπραξε τοῦτο ἐν σελ. 298 π.χ. τοῦ συγγράμματός του προκειμένου περὶ ἄλλων νομισμάτων ἀνακοινωθέντων αὐτῷ ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Π.), ἀλλὰ τὰ ὁποῖα εἶχεν οὗτος ἴδει· ὅθεν καὶ ὁ Beulé ἀνέφερε ταῦτα ἀπλῶς ὡς «signalés» ἢ «communiqués» παρὰ Ποστολάκα. Τὴν σημείωσιν ταύτην τοῦ Beulé ὁ κ. Καββαδίας μὴ νοήσας βεβαίως, ἀγνοῶν δὲ, ἐπίσης βεβαίως, καὶ τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαιολογοῖς κρατοῦντα, ἔσπευσε νὰ ἀνακοινώσῃ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6572 ἐγγράφου του εἰς τὴν ἀνάκρισιν ὑποδεικνύων οὕτω τὸν Ποστολάκαν ὡς κλέπτην τῶν ἕξ τούτων ἀττικῶν νομισμάτων, παρασταθέντων ὡς ἀνηκόντων μὲν τῷ Μουσεῖῳ, ἀφοῦ ἔδιδε περὶ αὐτῶν πληροφρορίας ὁ Ποστολάκας εἰς τὸν Beulé, κλαπέντων δὲ ὑπὸ τοῦ Ποστολάκα, ἀφοῦ οὔτε ἐν τῇ συλλογῇ εὕρισκοντο, οὔτε ἀνεφέροντο ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κλαπέντων (Βουλευμα σελ. 66 - 67).

Πόσον ὅμως κακόπιστος καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐγκληματικὴ ἦτο ἡ κατηγορία ἐκείνη δύναται εὐχερῶς νὰ κρίνῃ ὁ ἀναγνώστης μανθάνων τὰ ἑξῆς :

1ον Ἐνῶ πρὸς μείζονα ἐντύπωσιν τὰ νομίσματα ἐκεῖνα ἐπιτιλοφωρήθησαν «σπουδαῖα» καὶ δῆθεν ὑπὸ τοῦ Beulé περιγραφέντα ὡς «σπάνια» (Βουλεύματος σελ. 66) οὐδὲν ἄλλο εἶνε τὰ πέντε ἐξ αὐτῶν ἢ κοινότατα (ἐν σύνθεσι πεντώβολον τῆς Μακεδονικῆς ἐποχῆς καὶ τέσσαρα τετράδραχμα κοινότατα τῆς ἐποχῆς τῶν ἀρχόντων) ἀξίας 10 ἕως 20 δραχμῶν τὸ πολὺ ἕκαστον, ἐνῶ τὰ σπουδαῖα καὶ σπάνια τοιαῦτα νομίσματα (π.χ. τὸ τετράδραχμον τοῦ Δήμου) ἐπωλήθησαν καὶ πωλοῦν-

ται πρὸς 1000 μάρκα δηλαδή πλέον τῶν 2,200 δραχμῶν ἕκαστον.

2ον Ἀπεσιωπήθη ἐντελῶς ἢ διάκρισις ἦν κάμνει ὁ Beulé ἐν σελ. 298 μεταξύ τῶν ἀπλῶς signalées ὑπὸ τοῦ Ποστολάκα καὶ τοῦ ἐξ αὐτῶν μόνου πράγματι ἐν τῷ Μουσεῖῳ εὐρισκομένου δι' ὃ γράφει ὁ Beulé ῥητῶς «à l'Université d'Athènes» . . .

3ον Ἀπεσιωπήθη ἐντελῶς ἢ ἐν σελ. 332 δήλωσις τοῦ Beulé καθ' ἣν ἐν τῶν ἀνακοινωθέντων ὑπὸ τοῦ Ποστολάκα τετραδράχμων ἀνῆκε τῷ Βρετανικῷ Μουσεῖῳ.

4ον Ἀποσιωπήθη ἐντελῶς ἢ ἐν σελ. 381 ῥητὴ καὶ σαφειστάτη δῆλωσις τῶν Beulé γράφοντος περὶ ἐνὸς τῶν αὐτῶν παρὰ τοῦ Ποστολάκα ἀνακοινωθέντων νομισμάτων τὰ ἐξῆς : « La pièce n'est point dans la collection de l'Université, mais elle a été jadis entre les mains de M. Postolacca, qui en a gardé la description.

5ον Τὸ μόνον ὁπωσδήποτε σπάνιον νόμισμα τὸ μὲ τὸν τύπον τῆς Ἀκροπόλεως χαλκοῦν Ἀθηναϊκὸν νόμισμα (σελ. 394) δὲν ἔλειπεν ἐκ τῆς συλλογῆς ἀλλ' ὑπῆρχεν ἀνευρεθὲν μεταξύ τῶν παρὰ τὸν κεραιναγωγὸν τοῦ Πανεπιστημίου δι' οὗ κατῆλθεν ὁ κλέπτης ἐκπεσόντων τῶν χειρῶν τοῦ Ραυτοπούλου νομισμάτων (Βούλευμα εἰς σελ. 20).

Τὴν ἐκστρατεῖαν ταύτην τῶν ἀρχαιοκαπήλων καὶ τοῦ κ. Καββαδία ἔκλειεν ὁ τότε συνάδελφος καὶ ὑπασπιστὴς τούτου, ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, οὗ τὸ ὄνομα δὲν ἀναφέρω ὡς πικρῶς ἔκτοτε μεταμνηθέντος καὶ κατανοήσαντος πρὸς τίνας σκοποὺς μετεχειρίζοντο τὴν ἀπειρίαν καὶ εὐπιστίαν του, διὰ τοῦ στόματος τοῦ ὁποίου σατανικῶς διεφωτίζετο ἢ ἀνάκρισις «ὅτι ἀδύνατον ἢ κλοπὴ νὰ διεπράχθη ἐν μιᾷ νυκτί, ὅπερ παραδέχονται καὶ οἱ Α. Ρουσόπουλος ἀρχαιολόγος (sic) καὶ Π. Καββαδίας γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων» καὶ ὅτι... «Κλέπτει τοῦ Μουσεῖου εἰσὶν οἱ οἰκείως πρὸς αὐτὸ ἔχοντες. Οὐδεὶς δ' ἄλλος, ὡς ἐξετέθη, εἶχεν οἰκείως πρὸς τὸ Νομισμ. Μουσεῖον ἢ οἱ κατηγορούμενοι Ποστολάκας καὶ Σβορώνος» (Βουλεύμ. σελ. 43 καὶ 44).

Συνήρπαζε λοιπὸν καὶ ἐμὲ ἢ λαΐλαψ τῆς συκοφαντίας καὶ κατεδιωκόμην καὶ ἐγὼ ὡς κλέπτης τοῦ Μουσεῖου καὶ ἐστιγματιζόμεν τὴν ἡλικίαν ἔτι νεαρώτατος καὶ ἄπειρος τῆς φθονεραῆς ψυχῆς τοῦ κ. Καββαδίου καὶ τῆς εὐπιστίας τῶν ὀργάνων του, ὑβρίσθην δὲ καὶ ἐξητυτέλισθην μετὰ τοῦ κ. Ποστολάκα ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ὑπὸ τοῦ ἐπὶ σεμνότητι μὲν ἦθους διακρινομένου, πλὴν συμπατριώτου καὶ φίλου τοῦ κ. Καββαδίου καὶ νῦν συμβούλου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας κ. Κοζάκη Τυπάλδου (Ἀκρόπολις τῆς 29 Νοεμβρίου 1887). Ἐνήργει δ' ὁ τότε ἀνακριτικὸς καὶ νῦν ἀρχαιολογικὸς ὑπάλληλος, κ. Λύρης, προστατευόμενος τοῦ κ. Καββαδίου πάλιν, εἰς τὸν οἶκόν μου ἐρευνᾶς ὅπως ἀνακαλύψῃ τὰ κλοπιμαῖα ! Ἄλλ' ἐξακολουθήσωμεν· δὲν ἐξην-

τλήθη, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἢ ἔντιμος τοῦ κ. Καββαδίου εἰς τὴν περὶ τασιασιν ἐκείνην διαγωγῇ.

Ἄφου **μία νύξ δὲν ἐπήρκει** καὶ κλέπται ἄρα τοῦ Ν. Μουσείου ἦσαν καὶ οἱ ὑπάλληλοι αὐτοῦ, ἔδει νὰ ἐξελεγχθῇ ἅπανα ἡ κατάστασις αὐτοῦ, νὰ εὐρεθῶσι τίνα τὰ ἐλλείποντα νομίσματα, νὰ βεβαιωθῇ δὲ δι' ἐμπειρογνωμόνων ὅτι οἱ κλέπται ἦσαν οἱ «οἰκείοι τοῦ Μουσείου» Ποστολάκας καὶ ἐγώ. Ἐκλήθη λοιπὸν ἐκ Γερμανίας ὁ νομισματολόγος Dr Bernhard Pick δι' ἐπιστολῶν τοῦ κ. Καββαδίου καὶ ἐντολῇ τῆς Ἐλ. Κυβερνήσεως. Πρὸς τὸν Pick ἐδηλώθη μὲν ὅτι καλεῖται «πρὸς καταλογισμὸν καὶ κατάταξιν τῆς νομισματικῆς συλλογῆς» δηλαδὴ δι' ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ μόλις ἀφιχθέντα ἐζήτησε ὁ κ. Καββαδίας ἵνα μεταχειρισθῇ ὡς αὐτὸς ὁ Pick ἐδήλωσεν «*ὡς ὄργανον πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν κατὰ τοῦ Ποστολάκα συκοφαντιῶν*», οὐχὶ δὲ πρὸς ὅ, τι ἐκάλεσαν αὐτὸν ἢ τοῦλάχιστον πρὸς ἀληθῆ καὶ πλήρη διαφώτισιν τῆς δικαιοσύνης. Συνεστήθη τότε ἐπιτροπὴ *πραγματογνωμόνων* (sic) τῆς ἀνακρίσεως ἐκ τῶν κκ. Pick, Καββαδίου καὶ Β. Στάη. Τίνα τὰ χαρακτηριστικὰ ἐπεισόδια τὰ λαβόντα τότε χώραν μεταξὺ τοῦ ἐντίμου καὶ ἀμερολήπτου ἄλλοδαποῦ καὶ τοῦ ἡμετέρου γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων δὲν θέλω ἐγὼ νὰ διηγηθῶ. Ἴσως νομίσῃ τῶν ἀναγνωστῶν μου τις ὅτι ἐξογκῶ τὰς ἀσχημίας, ὅτι παρανοῶ τὰς *ειλικρινεῖς* προθέσεις τοῦ κ. Καββαδίου ὑπὲρ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν ὑποτιθεμένων δραστῶν τοῦ ἐγκλήματος, ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἦγετο καὶ νὰ ἐφέρετο ἡ ἀνάκρισις ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτου τόσον ἐπιπολαίως ἐπιτρέπουσα νὰ διαβουκολῆται ὑπ' αὐτοῦ, δι' ὃ καταχωρίζω ἔκθεσιν πρὸς με αὐτοῦ τούτου τοῦ κ. Pick ἐκθέτοντός μοι κατ' αἰτησίμ μου ἀμέσως τότε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν του ἐντεῦθεν τὰ σκανδαλώδη συμβάντα μετὰ γερμανικῆς ψυχραιμίας καὶ φιλαληθείας.

«Ἐρωτᾶτε *πρῶτον*, ἐάν ἐγὼ προσωπικῶς εὔρον τι ὅπερ νὰ ἐδικαίου ὑποψίαν τινὰ κατὰ τοῦ Ποστολάκα. Περὶ τούτου δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαντήσω μετὰ βεβαιότητος **ὄχι**. Ἐξήλεγξα ὀλόκληρον τὴν συλλογὴν. Οἱ σύρται συνεσωρεύθησαν εἰς κιβώτια μετ' ἀμαθείας, (ohne Vestand) ὡς ἐκ τούτου ἐπῆλθε φυσικὰ πολὺ ἀταξία πολλῶν ἀναμιξῆς ῥιφθέντων. Ἐν τούτοις ἀναγνωρίζει τις ἀκόμη, ὅτι πρὸ τῆς κλοπῆς τὸ *pār* ἦτο μετὰ *μεγάλης φροντίδος κατατεταγμένον*. Τοῦτο ἄλλως τε διεκήρυξα ἐν τῇ πρὸς τὸν Ὑπουργὸν ἐκθέσει μου, ῥητῶς δὲ ἐξῆρον ὅτι τὰ δελτία ὑπὸ ἕκαστον νόμισμα ἀντικαθιστῶσι διὰ τοὺς νομισματολόγους τὸν κατάλογον καὶ δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσι ὡς σημεῖον ἐκτάκτου φροντίδος (ein Zeichen ausserordentlichen Sorgfalt) τοῦ κ. Ποστολάκα. Πρὸς τούτοις διαρκῶς κατεδήλωσα ὅτι ὀλόκληρος ἡ ἐργασία τῆς ἐπιτροπῆς (Καββαδίας, Στάης καὶ ἐγώ, βραδύτερον προσετέθη καὶ ὁ Λόλλιγγ) ἢ ἦτο ἄχρηστος ἐπειδὴ ἡ *Συλλογὴ πολὺ*

τερισσότερον ἡρημώθη ὑπὸ τῆς ἀνακρίσεως παρὰ ὑπὸ τοῦ κλέπτου, ὅτι δὲ ἐπειδὴ ἡ συλλογὴ δὲν εἶνε πλέον ἐν τῇ καταστάσει ἢν εὐρίσκετο πρὸ τῆς κλοπῆς, δὲν ἠδύνατό τις ν' ἀποδείξῃ ἂν ὁ Ποστολάκας ἔκλεψέ τι, διότι καὶ ἐν ἡ περιπτώσει τοῦτο ἦτο ἀληθές, ἠδύνατο οὗτος τὰς ἰδίας αὐτοῦ κλοπὰς ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν ἀνακαλυφθέντα κλέπτην Ῥαυτόπουλον. Ἐν τούτοις ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἐγὼ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔγχεον ὑποψίας κατὰ τοῦ Ποστολάκα ἠδυνήθην νὰ εὔρω. Ἦμην καὶ μένω σταθερῶς πεπεισμένος ὅτι ὁ κλέπτης ἀφῆρσε ὅλα τὰ ἐλλείποντα νομίσματα καὶ ὅτι ἐπραξε τοῦτο κατὰ μέγα μέρος μετὰ καλῆς ἐκλογῆς (ἐν τῇ Μέσῃ Ἑλλάδι [Ἀκαρνανία — Ἀττικῇ] καὶ ἐν τοῖς Βυζαντινοῖς). Τέλος φαίνεται μοι *μία* νῦν πληρέστατα ἀρκετὴ πρὸς διάπραξιν τῆς κλοπῆς . . .

Δεύτερον μὲ ἐρωτᾶτε ποῖα ὑπῆρξαν τὰ αἷτια τοῦ νὰ ἐγκαταλείψω τόσον ταχέως τὰς Ἀθήνας. Ἡ ἀπάντησίς μου εἶνε σύντομος καὶ δὴ ἡ ἐξῆς. Δὲν ἠδυνάμην νὰ συνεργασθῶ μετὰ τοῦ κ. Καββαδίου. Ὁ Καββαδίας ἰσχυρίζετο, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἡμῶν οὐδὲν ἄλλο ἔχει νὰ πράξῃ ἢ ν' ἀπαντήσῃ ἀπλῶς εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ ἀνακριτοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἐρωτήσεις αὗται ἐτίθεντο ἀνόητως, καὶ πιθανῶς σκοπίμως κατὰ τρόπον ὅλως ὑποφύλον, ἀπήτησα ἐξ ἐναντίου ἵνα ἡ ἐπιτροπὴ ἀποφανθῇ ἐπὶ παρὸς χρῆσιμος πρὸς διαλεύκανσιν τῆς ἀνακρίσεως, ὅπως φωτισθῇ ὁ δικαστής. Πρὸς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην ἐναντιοῦτο ὁ Καββαδίας καὶ ἐπειδὴ ἐξ ὅλης τῆς διαγωγῆς του ἀντιλήφθη ὅτι **ἤθελε πάντα τὰ κατὰ φαινόμενον ἐπιβαρυντικὰ νὰ σημειῶμεν, τὰ ἐλαφρυντικὰ ὅμως γεγονότα ν' ἀποκρύπτωμεν** τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ ἐπαρηλειμμένων καὶ βιαίων μεταξὺ μας ἐρίδων. Ἦθελον ἤδη ν' ἀναχωρήσω περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου, ἀλλ' ὁ Δόλλιγγ ἐπαυσε καὶ πάλιν τὴν μεταξὺ μας ἔριδα. Κατόπιν ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἐπῆλθεν ἡσυχία μέχρι τῆς συντάξεως τῆς τελικῆς ἐκθέσεως ὅποτε καὶ πάλιν ἐξερράγη ἡ ἔρις. Ἀπήτησα νὰ μοὶ δοθῇ ἡ ἀπαλλαγὴ μου, δὲν ἔλαβον ὅμως οὐδεμίαν ἀπάντησιν (τοῦτο ἐγένετο περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. τῆς ⁸/₂₀ Σεπτεμβρίου). Ἀπῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ ἔγραψα ἔγγραφον δι' οὗ ὑπέβαλλον πρὸς τὸν ὑπουργὸν τὴν παραίτησίν μου. Ὡς δ' ἤμην ἔτοιμος (περὶ τὴν 2 μ. μ.), ἤλθεν κλητῆρ τοῦ Ὑπουργείου καὶ ἔφερε πρὸς με τὴν ἀπόλυσίν μου ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ. Τότε ἔγραψα ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τοῦ κυρίου μέρους τῆς ὁποίας σοὶ πέμπω ἀντίγραφον. Κατὰ τὴν μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔκαμα μικρὰς τινας μόνον ἀλλαγὰς». Ἴδου νῦν καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη.

α' Ἀθῆναι, 8/20 Σεπτεμβρίου 1888. Κύριε Ὑπουργέ.—Μοὶ ἀπεδόθη σήμερον ἔγγραφον τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ὅπερ ἀναγράφει τὴν ἀπόλυσίν μου διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων: «Μὴ οὔσης δυνατῆς ἐπὶ πλέον τῆς ἐργασίας ὑμῶν ἐν τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ, ληξάσης δὲ

τῆς γενομένης παραβολῆς τῶν ἐκ Παρισίων σταλέντων νομισμάτων πρὸς τὸν κατάλογον τῶν κλαπέντων καὶ τῆς παραβολῆς τῶν ἐν τοῖς κιβωτίοις νομισμάτων πρὸς τὴν *Synopsis numorum* δηλοῦμεν ὑμῖν ὅτι ἀπὸ σήμερον λήγει ἡ ἀποστολὴ ὑμῶν». Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐκφράσεων τούτων δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὅτι παρὰ τὴν θέλησίν μου ἀπελύθη, λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ παρατηρήσω ὅτι ἐγὼ αὐτὸς ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν κκ. Στάη καὶ Λόλλιγγ ἀπήτησα παρὰ τοῦ κ. Γενικοῦ Ἐφόρου τὴν ἄμεσον ἀπαλλαγὴν μου. Ἐκ τῆς αὐτῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου ἠδύνατο νὰ νομισθῇ κατὰ λάθος ὅτι ἡ ἐμὴ «ἀποστολὴ» συνίστατο ἐν τῇ «παραβολῇ» κλπ. Ἀληθῶς ὅμως δὲν προσεκλήθη διὰ τοῦτο ἐνταῦθα, ἀλλὰ «πρὸς καταλογισμὸν καὶ κατὰταξιν τῆς Νομισματικῆς συλλογῆς» εἰς τρόπον ὥστε ἡ καθ' αὐτὸ ἐμὴ ἀποστολὴ οὐδὲ κἀν ἤρχισεν εἰσέτι. Ἐὰν ἐγνώριζον ἐκ τῶν προτέρων ὅτι θὰ μ' ἔσυρον ἐν τῇ γνωστῇ ὑποθέσει, βεβαίως δὲν θὰ ἤρχόμην εἰς Ἀθήνας. Ἐπειδὴ ἀπαξ εὐρέθη ἐνταῦθα, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀρνηθῶ τὴν σύμπραξίν μου, ἀφοῦ μάλιστα ἠδυνάμην ν' ἀναμένω κατὰ τὰς πρώτας διαβεβαιώσεις τοῦ κ. Γ. Ἐφ. Καββαδίου, ὅτι μετὰ τέσσαρας ἐβδομάδας θὰ ἐπερατοῦτο αὕτη καὶ θὰ ἠδυνάμην νὰ ἐπιληθῶ τῆς ἐπιστημονικῆς μου ἐργασίας. Πράγματι δὲ τὸ πᾶν ἠδύνατο νὰ περατωθῇ εἰς τέσσαρας ἐβδομάδας, ἂν ἠκολούθουν τὴν κρίσιν καὶ τὰς προτάσεις μου. Ἐζήτησα ἐπαρειλημμένως παρὰ τοῦ κ. Γ. Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων νὰ διαφωτίσω τὸν κ. ἀνακριτὴν, ὅστις βεβαίως οὐδὲν ἠδύνατο νὰ γνωρίξῃ περὶ τῶν ἐν τῇ νομισματικῇ συρτηειῶν. Οὐδὲν ὅμως (δηλ. ὁ κ. Καββαδίας) οὐδὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἐξ ὅσων ἐγὼ ὡς εἰδικὸς πρὸς ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ διαφώτισιν τῷ ἔλεγον. Τέλος τῷ ἐδήλωσα ὅτι δὲν ἐκλήθη χάριν τῆς ἐργασίας ταύτης, ὅτι καὶ ἐγὼ ὡσαύτως εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ προτάσεις μου ἂν ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν ἀνάκρισιν. Ἡ ἀπάντησίς του ὑπῆρξεν ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐξέλθω τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὅτι τότε θὰ προσεκαλεῖτο ἄλλος νομισματολόγος. Ἀφίνω εἰς τὴν ὑμετέραν κρίσιν, κύριε Ὑπουργέ, ἂν ἡ διαγωγὴ αὕτη ἐπετρέπετο πρὸς ἄνδρα, ὅστις ἐν τῇ ἐπιστήμῃ του τοῦλάχιστον κέκτηται ὄνομα τόσον καλόν, ὅσον ὁ κ. Καββαδίας ἐν τῇ ἰδικῇ του, πρὸς ἄνδρα ὅστις εὐρίσκετο ἐνταῦθα κατόπιν προσκλήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἦθελον ἤδη τότε (πρὸ ἐξ ἐβδομάδων) ν' ἀπαιτήσω τὴν ἀπαλλαγὴν μου, ἄφισα ὅμως ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ὑποθέσεως νὰ καταπεισθῶ ἵνα ἐπὶ πλέον παραμείνω. Ἐκτοτε κατέβαλον τὴν μεγίστην προσπάθειαν, ἵνα δι' ὑποχωρήσεών μου περατωθῇ ἡ ἐξέτασις. Διότι ἠδυνάμην ν' ἀναμένω ὅτι μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀηδοῦς ταύτης περιστάσεως θὰ ἀφιέμην ἡσυχος. Τοῦτο εἰς οὐδὲν ὠφέλησεν. Οὕτω δὲ σήμερον ἕνεκα ἀναξίου λόγου ἀφορμῆς ἐξέσπασε καὶ πάλιν ἡ ἀρχαία ἔρις. Τῆς ἐν πᾶσι λοιπὸν δια-

φορᾶς γνωμῶν ἔνεκεν, οὐχὶ δὲ ἔνεκα τῆς τελευταίας μικρᾶς διαφορᾶς ἀπήτησα τὴν ἀπόλυσίν μου. Λυποῦμαι διὰ τὴν τοιαύτην ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως, διότι οὕτω καὶ ἐγὼ ἠπατήθην εἰς τὰς προσδοκίας, πρὸς ἃς μὲ ἐδικαίου ἢ πρόσκλησις, ὀφείλω ὁμως νὰ ἐπιρρίψω ἅπασαν τὴν εὐθύνην εἰς τὸν κ. Γενικὸν Ἐφορὸν».

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὁ κ. Καββαδίας δὲν τὰ χάνει εὐκολα εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Ἐννοήσας τὸ σκάνδαλον, ὅπερ θὰ ἦγειρον εἰς βᾶρος τοῦ αἰ ἀποκαλύψεις τοῦ ἐννοήσαντος αὐτὸν ξένου εἰδικοῦ καὶ ἀμερολήπτου ἀνδρός, κατώρθωσεν **αὐθωρεῖ**, παραστήσας τὸν κ. Pick μετὰ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ εἰς τὸν Ὑπουργὸν τίς οἶδε πῶς, νὰ φθάσῃ πρὸς αὐτὸν ἢ ἀπόλυσίς τοῦ τοῦτο, δὲ πρὶν προφθάσῃ κἂν ὁ Πικ νὰ ἀποπερατώσῃ τὴν σύνταξιν τῆς παραιτήσεώς του, ἣν ἀναχωρῶν πλήρης ἀγανακτήσεως ἐκ τοῦ ὑπουργείου προανήγγειλεν, χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτηθῇ ὁ κ. Πικ ὑπὸ τοῦ κυρίου Ὑπουργοῦ περὶ τῶν διατρεχόντων, χωρὶς ν' ἀνακοινωθῇ τι ἐπὶ τοῦ σπουδαίου σκανδάλου ἐκείνου τῷ Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ, καὶ πρὶν ἢ ἡ δημοσιογραφία ἐννοήσῃ τι τῶν διατρεχόντων. Διὰ τοῦ δεξιωτάτου τούτου χειρισμοῦ ὁ Καββαδίας ἐνῶ **ἔκλειε τὸ στόμα** τοῦ ἄλλοδαποῦ ἐπιστήμονος ζητοῦντος νὰ εἴπῃ πρὸς τὴν ἀνάκρισιν τὰς εἰλικρινεῖς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ἐντυπώσεις του, ἐξησφάλιζε συγχρόνως ἐκ τῶν προτέρων ἑαυτὸν κατὰ τῶν ἀκριτομύθων τυχόν ἀνακοινώσεων ἢ δημοσιευμάτων τοῦ Πικ. Ὄντως τίς θὰ εἶδιδε πλέον πίστιν εἰς τοὺς λόγους ἀνθρώπου ἐκδιωχθέντος ὑπὸ τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως; Δὲν θὰ εἶχε πλέον ἢ κοινὴ γνώμη νὰ κρίνῃ μετὰ τῆς φιλαληθείας τοῦ κ. Καββαδίου καὶ τοῦ Πικ, ἀφοῦ τὸ κακόπιστον τούτου προεξοφλεῖτο ἤδη διὰ τῆς κυβερνητικῆς πράξεως, ἣν τόσον ἀριστοτεχνικῶς καὶ μετ' ἀπαραδειγματίστου ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταχύτητος ὁ κ. Καββαδίας ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ οὐδὲ κἂν ἐρωτήσαντος τὸν κ. Πικ περὶ τοῦ τί συνέβαινεν! Ὅταν ἔχω ὑπ' ὄψιν ὅτι χθὲς κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ὡς ἀσεβήσας πρὸς τὸν κ. Καββαδιαν, ὡς μειώσας τὴν ὑπόληψίν του, ἐπειδὴ ἀπέκρουσα τὴν χορηγίαν ἐπιμισθίου πρὸς αὐτὸν ἐκ τοῦ πτωχοῦ βαλαντίου τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ὑποδεικνύων ὅτι ἀρκετὰ ἔχει οὗτος ὠφελήματα, φρίττω ἀναλογιζόμενος ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀπεπειράθη **ἀτιμωρητὶ** οὐχὶ πλέον νὰ ὑβρίσῃ ἀλλὰ νὰ **δολοφονήσῃ** αὐτὸ τοῦτο, νὰ πράξῃ μάλιστα χεῖρον τι τούτου, νὰ καταστιγματίσῃ δῆλα δὴ ἑσαεῖ δύο ἄνδρας ὧν τὸ μέτωπον δὲν ἐκηλιδώθη ποτέ.

Ὅ, τι εὐκόλως ἠδύνατό τις νὰ προΐδῃ περὶ τοῦ κ. Πικ, τοῦτο καὶ συνέβη. Ὑπάλληλος τοῦ Καββαδίου, ἔγραψεν ἐνυπογράφως ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῆς 13 Ἰανουαρ. 1889 ὑβριστικωτάτην διατριβὴν κατὰ τοῦ ξένου καὶ ἠπιωτάτου χαρακτῆρος ἐπιστήμονος τοῦ τῆ συστάσει αὐτοῦ τοῦ διασῆμου Mommseii ἀνελθόντος εἰς τὸ ἀξίωμα καθηγητοῦ τοῦ Πανε-

πιστημίου τῆς Ζυρίχης, νῦν δὲ διευθυντοῦ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τοῦ Γόθα καὶ ἐνὸς τῶν ἀνδρῶν εἰς οὓς αὐτὴ ἡ Γερμανικὴ Ἀκαδημία ἐνεπιστεύθη τὴν σύνταξιν τοῦ Corpus numorum, παρίστα δὲ σατανικῶς τὸν Πικ ὡς «εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἓνα καὶ μόνον σκοπὸν προτιθέμενον, συνεπιεῖ **φαίνεται** συμβουλῶν ἀνωτέρων τοῦ ἐν Ἑσπερίᾳ, φίλων τοῦ κατηγορουμένου, τὴν **ὀπωσδὴποτε** ἀπαλλαγὴν τοῦ Ποστολάκα».

Οὕτω ἐλιβελλογράφουν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Γενικῆς Ἑφορίας κατὰ τοῦ κυρίου Πικ ὑπάλληλοι τοῦ Καββαδίου καὶ μὴ ἀρκούμενοι εἰς τοῦτον περιελάμβανον ἐν τῇ ἐπιθέσει των καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν Βερολίνῃ σοφοὺς, οἵτινες αἰτήσῃ καὶ παρακλήσῃ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ Καββαδίου συνέστησαν αὐτοῖς τὸν κ. Πικ. Δὲν ἤρκεσαν αἱ κατὰ τῶν ἡμεδαπῶν συκοφανταίαι, ἐμπρὸς καὶ κατὰ τῶν ἀχρείων σοφῶν τῆς Ἑσπερίας οἵτινες ἤθελον νὰ διασώσωσι δι' ὀποιουδήποτε τρόπου τοὺς κλέπτας!

Δὲν θὰ ἔχῃ δὲ λόγον νὰ παραπονεθῇ ὁ κ. Καββαδίας ἐὰν ἐπαναλάβω ὧδε τὰ ἐν τῇ ἡμιεπισήμῳ ἀνακοινώσει του, ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Γενικῆς Ἑφορίας τῶν Ἀρχαιοτήτων, τῇ καταχωρισθείσῃ ἐν τῇ Νέᾳ Ἑφημερίδι τῆς 16 καὶ τῇ Ἀκροπόλει τῆς 15 Ἰανουαρίου 1889, ἐνθα περιγράφεται ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Καββαδίου τὸ σημεῖον τῆς ἔριδος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Πικ καὶ διαφωτίζεται ὁ ἀναγνώστης καθ' ὃν τρόπον αὐτὸς ὁ Καββαδίας θέλει περὶ τοῦ σκανδάλου ὅπερ οὔτε μικρὸν οὔτε ἐπουσιῶδες εἶνε καὶ τοῦ ὁποίου τὰ πλήρη ἀποκαλυπτήρια συνεορτάζομεν, κ. Καββαδία, σήμερον. Προτάσσω δύο μόνον λέξεις εἰσαγωγικάς.

Συνέστη τότε τετραμελὴς ἐπιτροπὴ, ἐκ τοῦ νομισματολόγου δηλαδὴ Πικ καὶ τοῦ κ. Καββαδίου μετὰ δύο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Καββαδίου διατελούντων ὑπαλλήλων οὐδεμίαν νομισματικὴν γνῶσιν ἔχόντων καθ' ἃ αὐτοὶ καὶ ὁ Καββαδίας ἐπισήμως ὠμολόγησαν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εἶχε, κατὰ τὸ ἀνακοινωθὲν τοῦ Καββαδίου «πρωτίστην ἐντολὴν νὰ παραβάλη τὰ ἐν τῇ νομισματικῇ συλλογῇ ὑπάρχοντα νομίσματα πρὸς τοὺς ὑφισταμένους καταλόγους καὶ ἀποφανθῇ ἂν ὑπάρχωσι πάντα τὰ ἐν τοῖς καταλόγοις περιγραφόμενα ἢ τίνα τὰ ἐλλείποντα». Ὁ Piek, ὁ μόνος εἰδικὸς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, κάλλιστα ἀντιληφθεὶς ὡς εἶδομεν μετὰ ἐξέτασιν τίνα τῆς συλλογῆς ὅτι τοιαύτη ἐργασία οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ σημασίαν, ἄνευ μάλιστα παραβολῆς τοῦ βιβλίου τῶν ἀνταλλαγῶν, κατανοήσας πρὸς τούτοις ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Καββαδίου συνεργασίας ὅτι διὰ τῆς μερικῆς ἐργασίας ταύτης μόνον νὰ ἀποπλανηθῇ ἡ δύνατο ἡ δικαιοσύνη, ἀπήτησε ἵνα ἡ ἐπιτροπὴ γενικεύσῃ τὴν ἐξέτασιν αὐτῆς ἐπὶ παντός τοῦ ἐπιστημονικοῦ μέρους τῆς ὑποθέσεως ἵνα δυνηθῇ οὕτω ἡ ἐπιτροπὴ εὐσυνειδήτως νὰ διαφωτίσῃ τὴν δικαιοσύνην. Πρὸς τοῦτο ἠναντιοῦτο σφοδρῶς καὶ διαρκῶς

ὁ κ. Καββαδίας !! Τότε ὁ κ. Pick, ἐννοήσας τοὺς σκοποὺς τοῦ Καββαδίου, ἠθέλησε πλήρης ἀηδίας καὶ ἀγανακτήσεως νὰ ἀναχωρήσῃ ἀλλ' ὁ συμπατριώτης αὐτοῦ Κ. Λόλλιγγ, ὁ ἀλλοδαπὸς ὑπάλληλος οὗτος τοῦ κ. Καββαδίου ὃν καίτοι οὐδεμίαν γνῶσιν νομισματικὴν ἔχοντα ἀνέμιζαν ὡς *πραγματογνώμονα* εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ἔπεισε διὰ πολλῶν τὸν Πικ νὰ παραμείνῃ καὶ συνεργασθῇ μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς ὑποσχόμενος μείζονα προσοχὴν εἰς τὴν σπουδαίαν ταύτην ὑπόθεσιν. Ἄμα ὅμως οὗτος εἶδεν ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀτελεστάτης, ἔνεκα αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων καὶ τῆς τότε καταστάσεως τῆς συλλογῆς, ἐργασίας ἐκείνης τῆς ἐπιτροπῆς, ἐργασίας **βρουύσης**, ὡς πρᾶγματι κατόπιν ἐπισήμως ἐπιστοποιήθη, σφαλαμάτων καὶ ἀνακριβειῶν φοβερῶν, ἠθέληεν ὁ Καββαδίας νὰ συνταχθῇ καὶ ὑποβληθῇ ἔκθεσις πρὸς τὴν δικαιοσύνην βεβαιούσα ὅτι *ἔλειπον νομίσματα ἐκ τοῦ Μουσείου πλὴν τῶν παρὰ τοῦ Ραντοπούλου κλαπέτων* ἠγανάκτησε καὶ — ἀλλ' ἀκούσατε κάλλιον αὐτὸν τὸν ἐπίσημον Καββαδιαν. « Προκειμένου ὅμως νὰ συνταχθῇ ἡ ἔκθεσις, ὁ Πικ, ὃν ἐτάρασσε, **ΦΑΙΝΕΤΑΙ (!)** (1) ἡ βεβαίωσις » ὅτι ἔλειπον νομίσματα μὴ περιγραφόμενα ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κλαπέντων, προέτεινε νὰ δικαιολογήσῃ ἡ ἐπιτροπὴ τὴν ἔλλειψιν ταύτην » γράφουσα ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς τάδε: « ἐπειδὴ ὅμως τὰ νομίσματα » ταῦτα (τὰ ἐλλείποντα ἐκ τῆς συλλογῆς καὶ μὴ περιγεγραμμένα ἐν » τῷ καταλόγῳ τῶν κλαπέντων) δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπωλέστησαν » μετὰ τὴν κατάσχεσιν τῆς συλλογῆς, ἔπεται ὅτι ἡ ἀνάκρισις δὲν περι- » συνήγαγε τὰ σχετικὰ δελτία, ἢ ὅτι συνήγαγε μὲν καὶ ταῦτα, ἀλλ' ὁ » συλλέξας τὸν κατάλογον τῶν κλαπέντων ὑπάλληλος δὲν ἀντέγραψεν » αὐτά ». Τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τῷ παρετήρησαν ὅτι τοιαύτη » δικαιολογία δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὑπὸ τῆς ἀνακρίσεως ὡς **ὑπο- » πτος** » κτλ. Ἀκολούθως μᾶς πληροφορεῖ διὰ μακρῶν ὁ κ. Καββαδίας τοὺς λόγους τῆς πιθανῆς δῆθεν ὑποψίας ταύτης καὶ ὅτι ὁ κ. Πικ κατηγορηματικῶς ἠρνήθη νὰ ὑπογράψῃ ἔκθεσιν πρὸς τὴν ἀνάκρισιν παρὰ τὴν γνώμην καὶ τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ τοῦ μόνου εἰδικοῦ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ συντεταγμένην. « Ἐπὶ τέλους — λέγει ὁ Καββαδίας — ἐπειδὴ » αὐτοὶ (οἱ μὴ εἰδικοὶ) δὲν ἠθέλον νὰ πεισθῶσιν εἰς ὃ, τι αὐτὸς ἐπρότει- » νεν, ἠπέιλησεν ὅτι δὲν ὑπογράφει τὴν ἔκθεσιν ». « Μὴ πειθομένων δὲ » τῶν λοιπῶν μελῶν (τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς δηλαδὴ τοῦ κ. Καββαδία » ὑπαλλήλων) εἰς τοσοῦτον βαθμὸν παραφορᾶς ἔφθασεν ὁ Πικ, ὥστε » ὡσεὶ *μαινόμενος, ΧΕΙΡΟΝΟΜΩΝ* καὶ *φωράζων*, βαρείας ἐξέφρασεν » **ὑβρεις** κατὰ τοῦ ἀνακριτοῦ *ἰδία* καὶ τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου. » *Ἐκπληκτοὶ* » ἐπὶ τοιαύτῃ διαγωγῇ οἱ Καββαδίας, Στάης καὶ Λόλλιγγ ἐξέθηκαν

(1) Πάντοτε ΦΑΙΝΕΤΑΙ πάντοτε ΝΟΜΙΖΕΙ ὁ Γενικός Ἐφορος· οὐδέποτε ἔχει τὸ θάρρος νὰ βεβαιώσῃ προκειμένου περὶ τῶν ἐντίμων κατηγοριῶν του. (Ἴδε καὶ ἀνωτέρω σελ. ζ'. καὶ κατωτέρω σελ. 20 καὶ σημ. 2 καὶ ἀλλαγῶν μυριάκις).

» εὐθύς τὰ διατρέξαντα τῷ ὑπουργῷ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὅστις αὐ-
» **θωρεῖ** διέταξεν ἐγγράφως ἰὴν ἀπόλυσιν τοῦ Πικ». Βεβαιῶν δὲ
πάντα ταῦτα δι' ἐκθέσεως ὑπαλλήλου του, ἐξ ἧς μανθάνομεν τὴν λε-
πτομέρειαν ὅτι ὁ Πικ ἐν νευρικῇ παραφορᾷ ΥΒΡΙΖΕ τὴν ἀνάκρισιν
καὶ τὸν Γενικὸν Ἐφορον ἐπὶ **μεροληψία**, προσθέτει κατὰ τὸ σὺνη-
θες αὐτῷ σύστημα «ὁ ἀναγινώσκων τὰ ἐκτεθέντα δύναται νὰ διακρίνη
τὸν σκοπὸν τοῦ Πικ καὶ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ» (1).

Ὡς ὁ ἀναγνώστης θὰ ἴδῃ, **ἀπεδείχθη κατόπιν ὅτι ὁ Πικ**
εἶχε πληρέστατα δίκαιον, μεγαλείτερος δὲ ἔπαινος διὰ τὴν ἔν-
τιμον καὶ εὐθυτάτην διαγωγὴν αὐτοῦ ὡς καὶ διὰ τὴν ὀξείαν αὐτοῦ
ἀντίληψιν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἢ τὰ κατόπιν ἀποδειχθέντα τὰ μέ-
χρι κεραίας δικαιώσαντα αὐτόν.

(1) Ὁ ἀναγινώσκων δὲ ταῦτα — λέγω καὶ ἐγώ, ἀναγνώστη, ὡς
ὁ κ. Καββαδίας — δὲν δύναται ἢ νὰ ἐκπλαγῇ ἐπὶ τῇ ἐκπληκτικῇ
καὶ κατὰ κεραίας, *mot à mot* τὸ δὴ λεγόμεν ὁμοιότητι τῆς περιγραφῆς
τῆς διαγωγῆς τοῦ Πικ πρὸς τὴν ἐμὴν ἐν τῇ περιφῆμῳ συνεδριάσει τῆς
Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας. Καὶ ἐκεῖνος τότε καὶ ἐγὼ νῦν, *μαινόμενοι*,
χειρονομοῦντες, *φωτάζοντες*, βαρείας ἐξεφράσαμεν ὕβρεις πρὸ τῶν ἐκ-
πληκτικῶν ἐπὶ τοιαύτῃ διαγωγῇ θεατῶν συντρόφων του· ἐκεῖνος μὲν
κατὰ τῆς ἀνακρίσεως **καὶ** τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου, ἐγὼ δὲ κατὰ τῆς
Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας **καὶ** τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου. (Ἴδε κατωτέρω
τὰ κατὰ τὴν ἐμὴν δίκην) Ὡς βλέπεις, οἱ νομισματολόγοι ὅλοι εἶναι
ὕβρισται τοῦ αὐτοῦ φυράματος· ποτὲ δὲ δὲν ὑβρίζει τις μόνον τὸν κ.
Γεν. Ἐφορον. Πρὸ αὐτοῦ **ὕβρίζεται** ἄλλο τι ὑψηλότερον, σεβα-
στὴ π. χ. Ἐταιρία ἢ Δικαιοσύνη. Καταγγελία λοιπόν· συμμά-
χους ἔχει πάντοτε ὁ κ. Καββαδίας οὓς κατορθώνει νὰ παραστήσῃ
ὡς ὑβρισθέντας. Σημειῶ πρὸς τούτοις ὅτι ἐκπληκτικὴ καὶ κατὰ
λέξιν εἶναι ἡ ταυτότης τῆς ἐν τῷ Βουλευματι ἀνωτέρω καταθέσεως
τοῦ Καββαδίου κατὰ τοῦ Ποστολάκα, περὶ τοῦ μέχρι «φορτικότητος»
ὀχληροῦ τρόπου καθ'ὃν ἐζήτηι δῆθεν οὗτος «ἐπαρειαλημμένως» δι' ἀνα-
φορῶν τὴν παράδοσιν τῶν ἐν τῷ Γενικῷ Ἐφορῷ νομισμάτων (ἰδὲ ἀνω-
τέρω σελ. 9') πρὸς τὸν ἐμὸν τρόπον τὸν περιγραφόμενον ἐν τῷ «ἐπι-
σῆμῳ ἐγγράφῳ τοῦ συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας» καθ' ὃ (ἰδὲ σελ.
15) καὶ ἐγὼ «ἐπαρειαλημμένως» καὶ «σχεδὸν φορτικῶς» ἐζήτησαν δι'
ἀναφορῶν νὰ ἀγορασθῇ ἢ Συλλογὴ τοῦ κ. Μελετοπούλου. Καὶ περὶ
τοῦ Ποστολάκα μὲν εἶπε ρητῶς ὁ Καββαδίας ὅτι δὲν τῷ τὰ παρέδωκε,
διότι ἐφοβεῖτο αὐτόν ὡς κλέπτην, περὶ ἐμοῦ δὲ τί τεχνιέντως ἀφίνει
νὰ ὑπονοηθῇ διὰ τῶν φράσεων «ὅτι ἤθελον νὰ ἔχω ὑποχείριον τοῦ
συμβουλίου δι' ἀγορᾶς», ἀφίνω εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ κρίνῃ! (ἰδὲ
κατωτέρω).

Καὶ ὁ μὲν Πικ ἀπὴντα δημοσίᾳ, δηλῶν ἐν τῇ « Ἐφημερίδι » τῆς 3 Φεβρ. 1889, μεταξύ ἄλλων τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικώτατα: « Κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός μου ἐσχημάτισα τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ὁ κ. Καββαδίας κατείχετο ὑπὸ σκοπίμου προκαταλήψεως ἐναντίον τοῦ κατηγορουμένου κ. Ποστολάκα. Ὁφείλον ἕνεκα τούτου νὰ ρυθμίσω τὰς σχέσεις μου καὶ τὰς ἐνεργείας μου ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν προκατάληψιν ταύτην τοῦ κ. Καββαδίου. Εἶμαι δὲ πρόθυμος νὰ παράσχω τὰς ἀποδείξεις τῆς περὶ τοῦ κ. Καββαδίου πεποιθήσεώς μου ἐνώπιον τῆς Ἑλληνικῆς δικαιοσύνης, ἐὰν αὕτη θελήσῃ νὰ ζητήσῃ τὴν μαρτυρίαν μου » ἢ δὲ Ἑλληνικὴ δικαιοσύνη δὲν ἐζήτησε ποτὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Πικ περὶ τοῦ σκανδάλου, περὶ οὗ οὗτος τόσον ἡχηρῶς ἔκρουσε τὸν κώδωνα, ἀλλ' ἐγὼ φέρω σήμερον ὡς ἐπίσημα μαρτύρια τῆς σκανδαλώδους διαγωγῆς τοῦ κ. Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὰ ἐξῆς ἄτινα ἐγὼ αὐτὸς ἐξηκριθῶσα· ὁ δὲ κ. Πικ θὰ γνωρίζῃ πολλὰ ἄλλα πράγματα, διότι ἐν τῇ ἐκθέσει του μοὶ ἔγραψε πρὸς τοῖς ἄλλοις « ὅτι ἔχει πολὺ ὑλικὸν πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ κ. Καββαδίου κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην καὶ θὰ τὸ ἀνεκοίρου ἂν τῷ ἐζητεῖτο ὑπὸ τύπον γρήσιμοι τῇ δικαιοσύνη ».

Α'. Τὰ δελτία σχεδὸν πάντα καὶ δὴ καὶ τῶν ἐλλειπόντων 1231 νομισμάτων, βέβαιον εἶνε σήμερον ὅτι εὐρίσκοντο εἰς τοὺς σύρτας τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου· ὅτι τούτους παρέδωκε μετὰ τὴν κλοπὴν ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῷ κ. Καββαδίᾳ ὡς Γενικῷ Ἐφόρῳ· ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ἐπέταξε τούτους εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου· ὅτι ὁ κύριος οὗτος κατείχεν αὐτὸς τὰ ζητούμενα δελτία καθ' ὃν χρόνον τοσοῦτον πάταγον ἐποίει καταλογίζων τὴν ἔλλειψιν εἰς βάρος τοῦ Ποστολάκα, ὁ δὲ Πικ, προαισθανόμενος τρόπον τινὰ τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν, ἀντίστατο ἐπιμόνως νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἐνοχοποιητικὴν ἐκθεσιν τὴν ὑπὸ τοῦ Καββαδίου ὑπαγορευθεῖσαν.

Οὕτω τὰ σπουδαιότατα ταῦτα δελτία δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψει ἢ ἐπιτροπῇ τῶν πραγματογνωμόνων· δὲν ἔλαβε δὲ ὑπ' ὄψει εἰς διαμόρφωσιν τῆς πεποιθήσεώς της καὶ ἡ ἀνάκρισις. (Ἴδε τὴν ἐπίσημον ἐκθεσιν περὶ τῆς παραλαβῆς τοῦ Μουσείου τὴν δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τῆς Γεν. Ἐφορίας τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1890-91 σελ. 46), Ποῦ δ' ἀποδοτέον τὴν σοβαρὰν αὐτὴν ἔλλειψιν; Ποῦ ἄλλοῦ ἢ εἰς τὸ ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ΕΛΗΣΜΟΝΗΣΕΝ ἢ ΔΕΝ ΕΙΔΕ τὰ δελτία ταῦτα ἐντὸς τῶν συρτῶν;

Β'. Σχεδὸν ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Καββαδίου καὶ τῶν ὑπαλλήλων του, ἣν ἠρήθη νὰ ὑπογράψῃ ὁ Πικ, ἀναφερόμενα ὡς κλαπέντα νομίσματα ἀνεκαλύφθησαν κατόπιν. Μέγα μέρος ἀνευρέθη

παρὰ τοῖς Rollin-Feuardent παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τῆς Γαλλίας κ. Chabouillet, τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τοῦ αὐτοῦ Μουσείου καὶ ἐμοῦ· κατεφάνη δὲ ἐκ τοῦ ἐπισήμου πρωτοκόλλου τῶν ῥηθέντων Γάλλων σοφῶν ὅτι ὁ εἰς Παρισίους σταλείς πραγματογνώμων κ. Κόμνος ἀπέκρυψεν αὐτά. Ἔτερον μέγα μέρος εἶχεν εἰς χεῖρας του αὐτοῦ ὁ κ. Καββαδίας, ἀλλ' ὁ ἐπίσημος οὗτος πραγματογνώμων **δὲν ἠδύνατο** νὰ βεβαιώσῃ τὴν ταυτότητα αὐτῶν πρὸς τὰ τοῦ καταλόγου τῶν κλαπέντων, ὅπερ ὁμως **δὲν τὸν ἐκώλυε**, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ μόνου εἰδικοῦ νομισματολόγου, τοῦ πρὸς τοῦτο κληθέντος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κ. Πίκ, νὰ υποβάλλῃ ἔκθεσιν ὡς πραγματογνώμων πρὸς τὴν δικαιοσύνην βεβαιούσαν ὅτι *ἔλειπον τὰ νομίσματα ταῦτα ἐκ τοῦ Μουσείου*, ἔκθεσιν ἐν ἣ προσέθετον «τί ἀπέγειναν τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν δύνανται νὰ εἴπουν»! Ὅτι δὲ οὕτω ὑπεδείκνυον τεχνιέντως τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Μουσείου ὡς κλέπτας αὐτῶν ἐνόησαν κάλλιστα αὐτοὶ οἱ δικασταὶ ἐν τῷ *Βουλευματι* (σελ. 66).

Γ'. Ὁ σκοπὸς ἄλλως τῆς διαγωγῆς ταύτης καταφαίνεται καὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν σατανικὴν καὶ φοβερὰν κατηγορίαν ὅτι γνήσια νομίσματα τοῦ Μουσείου ἀντικατεστάθησαν διὰ κίβδηλων, κατηγορίαν, ἣτις καὶ μόνη ἤρκει ἵνα καταστρέψῃ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Μουσείου. Ἐνῶ δηλαδή ὁ εἰδικὸς καὶ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐπισήμως ἐκ Γερμανίας μετακληθεὶς κ. B. Pick ἐπιστοποῖε εὐσυνειδήτως μετὰ ἐξέτασιν τῶν κατὰ μυριάδας ἀριθμουμένων νομισμάτων συμπάσης τῆς συλλογῆς ὅτι «*ἔὰν ἐνθυμῆται καλῶς ἐν τοιοῦτο κίβδηλον νόμισμα διῆλθε τῶν χειρῶν του, πολυπειρότερος ὅμως ἴσως θὰ ἠδύνατο ν' ἀνεύρη ἕτερά τινα, ἀλλὰ πάντοτε ὀλίγιστα, ὅπερ συμβαίνει καὶ εἰς τὰλλα Μουσεία*» (*Βουλευματος* σελ. 73). ἐνῶ, λέγω, ὁ εἰδικὸς ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐν καὶ μόνον εὔρε κίβδηλον νόμισμα, ὁ κ. Καββαδίας καὶ ὁ πολλάκις ἀποσιωπηθεὶς συμπραγματογνώμων αὐτοῦ, οἱ μὴ δηλονότι εἰδικοί, «οἱ μὴ δυναμένοι» κατ' αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν τῶν «νὰ ἀποφανθῶσιν ὡς μὴ ἔχοντες εἰδικὰς γνώσεις καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀπαιτουμένην πολυχρόνιον πείραν», τολμῶσιν οὐχ ἤττον νὰ ρίψωσι τὴν ἀνακρίσιν εἰς ἀμφιβολίαν λέγοντες ὅτι «περὶ τινῶν νομισμάτων» (σημειωτέον καλῶς οὐχὶ περὶ ἐνὸς ὡς ὁ Pick) «*ἔχουσιν ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα*»! ἔρριπτον δὲ τὰς τοιαύτας ἀμφιβολίας μετὰ τόσης τέχνης καὶ λεπτότητος σχεδὸν χωρὶς νὰ φαίνωνται ὅτι ἄλλο τι λέγουσι παρ' ὅτι ὁ Pick ἐπὶ ζητήματος ὑψίστης διὰ τὰ συμπεράσματα τότε τῆς ἀνακρίσεως σημασίας. (*Βουλευμ. ἐ. ἀ.*)

Δ'. Ἡ αὐτὴ δὲ καὶ χειρῶν διαγωγὴ τῶν ἀπαισίων συκοφαντῶν τοῦ Ποστολάκα περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ περιφήμου τότε καταστάντος χρυσοῦ στατῆρος τῶν Ἀθηνῶν. Ἀκούσατε!

Γνωστὸν τυγχάνει εἰς τοὺς ἐπιστήμονας ὅτι ἕνεκα πλάνης εἰς ἣν

ὑπέπεσεν πρὸ δύο αἰώνων ὁ ἰδρυτὴς τῆς νομισματικῆς ἐπιστήμης Eckhel, μὴ παραδεχθεὶς, ἔνεκα ἐπιστημονικῶν τινῶν λόγων, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἔκοψαν χρυσᾶ νομίσματα, ὑπωπτεύθη τὴν γνησιότητα τοῦ μόνου τότε γνωστοῦ χρυσοῦ ἀθηναϊκοῦ νομίσματος, τοῦ ἐν Σκωτίᾳ ἐν τῇ συλλογῇ Hunter, ὅπερ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρίνῃ ἐξ αὐτοψίας (Doc. numor. veterum II, 206). Ἐπὶ τῆς γνώμης τούτου στηριζόμενος καὶ ὁ ὑμέρος Ῥαγκαβῆς (Antiquités Helleniques p. 223), ὁ πρῶτος δημοσιεύσας τὸν ἐν αὐτῇ τῇ Ἀκροπόλει ἀνακαλυφθέντα χρυσοῦν στατῆρα τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν συλλογῆς, ἀμφέβαλλε περὶ τῆς γνησιότητος αὐτοῦ Κατόπιν ὁμῶς ὁ Beulé ὅχι μόνον ἀπέδειξε ὅτι ὁ Eckhel ἐπλανᾶτο φρονῶν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἔκοψαν χρυσᾶ νομίσματα ἀλλὰ καὶ τὸν στατῆρα τῆς συλλογῆς μας ἐξετάσας ἀπεκάλεσεν *ἐξαιρέτου γνησιότητος* (1). Ἀκριβῶς ὡς ἀνεγνώρισαν τὸ γνήσιον τοῦ στατῆρος τῆς συλλογῆς τοῦ Hunter ἅπαντες οἱ μετὰ τὸν Eckhel νομισματολόγοι ὧν μεταξὺ ὁ αὐτὸς Beulé (ἔ. ἀ. σελ. 59) καὶ τελευταῖος ὁ διευθυντὴς τοῦ Γαλλικοῦ νομισματικοῦ Μουσείου κ. E. Babelon ὁ ἐν τῇ λαμπρᾷ αὐτοῦ μελέτῃ *Les monnaies d'or d'Athènes* (Ἴδε αὐτὴν ἐν τῇ *Revue des Etudes Grecques* t. II, p. 124-148 καὶ ἐν *Babelon, Melanges numismatiques* τόμ. Α'. σελ. 177-201), ἀποκαλέσας αὐτὸν *γνησιότατον*. (σελ. 177 καὶ 124). Καὶ ἡ ἐν ἔτει δὲ 1866 ἐξετάσασα τὰ νομίσματα τοῦ Μουσείου ἡμῶν ἐπιτροπὴ ἧς μέλος καὶ ὁ Κόμνος ἀπεφάνθη ὅτι ὁ στατῆρ τῶν Ἀθηνῶν εἶνε «σπᾶνιος, λαμπρᾶς διατηρήσεως καὶ γνήσιος παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Ῥαγκαβῆ» (*Βουλ. δέματος* σελ. 45 καὶ 69).

Τὸν στατῆρα λοιπὸν τοῦτον ἔκλεψεν ὁ Ραυτόπουλος ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐπειδὴ ἐπαρουσίασεν κατόπιν ἐν Παρισίοις πρὸς πώλησιν μετ' ἄλλων πράγματι κιβδηλῶν νομισμάτων ἅτινα ἀφῆρεσεν ἐκ τῆς ἰδιαίτερας συλλογῆς τῶν κιβδηλῶν τοῦ Μουσείου ἡμῶν, τῆς ἐν Postolacca Synopsis σελ. 154-161 περιγραφομένης, πρὸς τὸν ἔμπορον νομισμάτων Feuarent, οὗτος ὑπωπτεύθη τὴν γνησιότητα αὐτοῦ καὶ δὲν τὸν ἠγόρασε ἀντὶ τῶν 700 φράγκων ἅτινα ἐζήτει ὁ Ραυτόπουλος (ἡ πραγματικὴ ἄλλως τε ἀξία αὐτοῦ εἶνε τὸ πολὺ, νομίζω, φρ. 500). "Ὅτε λοιπὸν κατεσχέθη ἐν Παρισίοις ὁ στατῆρ οὗτος, ὁ εἰς Παρισίους ὡς ἐπίσημος πραγματογνώμων ἀποσταλεὶς Κόμνος καὶ τὸ θῆμα οὐ πολλάκις ἐμνήσθη χωρὶς νὰ ἀναφέρω τὸ ὄνομά του, ὑπέβαλον εἰς τὴν ἀνάκρισιν ἔκθεσιν, προφανῶς ὑπὸ τοῦ Κόμνου συντεταγμένην, δι' ἧς ὡμολόγησαν μὲν ὅτι εἶνε ὁ τοῦ Μουσείου ἡμῶν — καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσιν ἄλλως ἀφοῦ ἐγὼ αὐτὸς τοῖς ἔπεμψα ἐν-

(1) *Monnaies d'Athènes* σελ. 59-72 καὶ σημ. 6 τῆς σελ. 10 ἐνθα λέγει βῆτως «M. Rhangabé, qui publie cette pièce, en doute, sur la foi d'Eckhel; mais elle est excellentes».

τεῦθεν διὰ τοῦ κ. Χ. Τρικούπη ἐκμαγεῖον αὐτοῦ — ἀλλ' ἐνῶ ἐπληροφόρου τὴν ἀνάκρισιν ὅτι « ὁ ἔμπορος Φεαρδᾶν ἀμφισβητεῖ τὴν γνησιότητα τοῦ στατῆρος ὡς τὸ πάλαι ἡμφισβήτει ταύτην ὁ Ραγκαβῆς » καὶ προσθέτουσι — εἰς τοῦτο δ' ἔρχεται νὰ τοὺς διαφωτίσῃ κατὰ τὸ Βουλεύμα (σελ. 69) τὸ ὑπ' ἀρ. 6572 ἔγγραφον τοῦ κ. Γενικοῦ ἐφόρου Καββαδίου (ὃν βεβαίως θὰ ἐπερίμενες ἤδη ἀναγνώστα) — ὅτι ὁ Beulé ἀπέδειξεν ὡς καὶ ἡ ἐν ἔτει 1866 ἐπιτροπή ὅτι ὁ στατῆρ τοῦ Μουσείου ἡμῶν ἦτο γνήσιος. **Ταῦτα δὲ προσθέσαντες... σιωπῶσι οἱ κ. κ. πραγματογνώμονες καὶ δὲν μᾶς λέγουσι τὴν γνώμην των!** Πρὸς τί ἄλλως νὰ τὴν εἴπωσι; Ἡ δικαιοσύνη ἀρκετὰ εἶχε κουρδισθῆ ὥστε νὰ συμπεράνῃ λογικώτατα ὅτι ἀφ' οὗ ὁ στατῆρ τοῦ Μουσείου ἦτο γνησιώτατος κατὰ τὸν Beulé καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ 1866, ἀφοῦ ὁ ἐν Παρισίοις κατασχεθεὶς καὶ βεβαίως ἐκ τοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν προερχόμενος ἦτο κίβδηλος ἄρα ὁ γνήσιος ἀντεκατεστάθη διὰ κίβδηλου ὑπὸ τοῦ Ποστολάκα! « ἐπομένως τὰ γνήσια καὶ πολύτιμα τοῦ Μουσείου νομίσματα θὰ εἶχον ὑποκατασταθῆ διὰ τῶν εὐτελῶν ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Ραυτοπούλου νομισμάτων, ἅπερ οὗτος εὐρῶν ἐν τῷ Μουσείῳ ἀφήρесе »! (Βουλευματος σελ. 74). Οὕτω κατεστρέφετο ὁ δυστυχῆς Ποστολάκας! Καὶ ὅμως ὁ μὲν Κόμνος ὅστις εἶχεν ἐξετάσῃ ὡς μέλος τῆς ἀρχαίας ἐπιτροπῆς τὸν στατῆρα ἠδύνατο κάλλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι ἦτο ὁ αὐτὸς ἀφοῦ ἦτο καὶ τῆς αὐτῆς λαμπρᾶς διατηρήσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ μέχρι χιλιοστοῦ τοῦ γραμμαρίου σταθμοῦ (γραμμ. 8,624). Σιωπᾷ ὁ ἐντιμος ἀνὴρ καὶ ἐνῶ μετὰ τοῦ συντρόφου του πληροφοροῦσιν τὴν ἀνάκρισιν ὅτι ὁ Φεαρδᾶν ἀμφισβητεῖ τὴν γνησιότητα τοῦ στατῆρος καὶ ἐνῶ ἵνα δώσωσι τὴν πληροφορίαν ταύτην εἰς τὴν δικαιοσύνην διήνυσαν ἀδραῖς δαπάναις τοῦ Κράτους τὴν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Παρισίους ἀπόστασιν, δὲν ἐσκέφθησαν νὰ κάμωσι καὶ 15 ἢ 20 τὸ πολὺ βήματα ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοῦ καταστήματος τοῦ Φεαρδᾶν μεταβῶσι εἰς τὸ ἀπέναντι τῆς θύρας του κείμενον Ἐθνικὸν Νομ. Μουσεῖον τῶν Γάλλων καὶ ζητήσωσι τὴν γνώμην τῶν ἐν αὐτῷ μεγάλων νομισματολόγων Chabouillet, Babelon κλπ. Ἄλλ' ἐκεῖ ἦτο ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀμεροληψία, τὸ ἀληθὲς φῶς καὶ ἡ εὐσυνειδησία ἅτινα βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπηρετήσωσι τοὺς συκοφάντας. Τί δ' ἂν ἐν Ἀθήναις ὁ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μετακληθεὶς εἰδικὸς Πικ ἐκήρυξεν ἐπισήμως **γνήσιον** τὸν κατασχεθέντα στατῆρα (Βουλευματος σελ. 75). Ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐξουδετερώθη διὰ τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ ἐντίμου ἀρχαιολόγου Ἀθ. Ρουσοπούλου καὶ τοῦ ἀρχαιολόγου Ι. Λάμπρου, ὧν τοῦ πρώτου εἶδεν ἤδη τὴν διαγωγὴν ὁ ἀναγνώστης καὶ κατωτέρω πληρέστερον θὰ ἐκτιμῆσῃ ὁ δὲ δεῦτερος κατηγορούμενος τότε δημοσίᾳ ὡς ὁ ἔμμεσος

κλέπτῃς καὶ συνεργὸς τοῦ Ποστολάκα (Βουλευμ. σελ. 49, 51, 53) δὲν ἐτόλμα βεβαίως νὰ ἐκφράσῃ γνώμην βοηθοῦσαν τὸν Ποστολάκαν (1).

Καὶ νῦν μάθε ἀναγνώστα ὅτι ὁ κηρυχθεὶς κίβδηλος στατήρ παρεδόθη ἔκτοτε εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ οὐχὶ μόνον ἐγὼ ἐκήρυξα αὐτὸν γνήσιον παραλαμβάνων αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἔκτοτε ἰδόντες καὶ μελετήσαντες αὐτόν σοφοὶ νομισματολόγοι ἐκήρυξαν ὅτι μόνον ἀμαθὴς ἄνθρωπος — ἢ ἀπὸ σκοποῦ συκοφάντης προσθέτω ἐγὼ — ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ αὐτὸν κίβδηλον! — Οἷον πέλαγος διαφθορᾶς κοινωνικῆς!

Ε'. Ὁ κ. Καββαδίας παρέδωκέ μοι πέντε ὄλα ἔτη κατόπι, ὅτε πᾶσα ἡ ὑπόθεσις εἶχε λήξει καὶ ἀποσιωπηθῆ, ἦτοι τὴν 10 καὶ 20 Μαΐου 1893, τὸν ὑπ' ἀριθ. 487 τοῦ Εὐρετηρίου τῆς Γενικῆς Ἐφορίας τῶν Ἀρχαιοτήτων, φάκελλον περιέχοντα ἀνομήματα εὐρεθέντα ἐν τοῖς συρταριοῖς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου», καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 523 τοῦ αὐτοῦ εὐρετηρίου «δέμα ἐσφραγισμένον ὑπὸ τοῦ πρώην νομισματογνώμονος κ. Ποστολάκα καὶ τῆς ἀνακρίσεως» περιέχοντα ἀμφοτέρω 247 ὄλα νομήματα τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἅτινα ἂν καὶ ἐγκαίρως παραλαβὼν παρὰ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ὁ κ. Καββαδίας ΕΛΗΣΜΟΝΗΣΕΝ νὰ παρουσιάσῃ τῷ κ. Πικ καὶ τοῖς κ.κ. Στάη καὶ Δόλλιγγ πρὸς ἐξέτασιν, καὶ πρὸς ἐμὲ δὲ αὐτὸν ΕΛΗΣΜΟΝΗΣΕΝ νὰ παραδώσῃ ὅτε παρέλαβον ἅπαντα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἐπὶ Ποστολάκα Ἐθνικὴν καὶ Πανεπιστημιακὴν συλλογὴν. Οὕτω ὁ μὲν Πικ εὐρίσκετο ἐν τῷ σκότει — καὶ καλῶς τὸ ἠσθάνετο καὶ προεμάντευε — ἐγὼ δὲ μέχρι τοιοῦτου σημείου ἀπεπλανήθηην ὥστε νὰ γράψω ἐπισήμως πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν ἐν ἐκθέσει (ἐκθεσις τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1890-1891 πεπραγμένων σελ. 47) καὶ νὰ συμβεβαιώσω τῷ Καββαδία καὶ Δόλλιγγ ἐν πρωτοκόλῳ ὅτι ἔλειπον πλεῖστα καὶ σπουδαιότατα νομήματα ἅτινα ἐν τούτοις κατεῖργεν ὁ κ. Καββαδίας!!!

Σ'. Τίς δὲ δὲν θὰ καταπλαγῆ ἐπὶ μᾶλλον μανθάνων προσέτι ὅτι οὔτε τὰ παρὰ τὸν κεραυναγωγὸν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου δι' οὗ κατῆλθεν ὁ κλέπτῃς (ἴδε Βουλευματος σελ. 4) εὐρεθέντα τὴν πρῶαν τῆς κλοπῆς πολυάριθμα νομήματα (ἴδε Βουλευματος σελ. 20) ὧν μεταξὺ καὶ τινὰ ἀληθῶς σπάνια (τὸ ἀθηναϊκὸν μὲ τὸν τύπον τῆς Ἀκροπόλεως) ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐξέλεξι τῆς συλλογῆς ὑπὸ τῆς σοφῆς ἐπιτροπῆς, ἧς προΐστατο ὁ κ. Καββαδίας, ὅστις βεβαίως ΕΛΗΣΜΟΝΗΣΕ καὶ ταῦτα, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὰ κατεγράφησαν ὡς ἐλλείποντα, δηλαδὴ εἰς βᾶρος τοῦ πτωχοῦ Ποστολάκα; Καὶ

(1) Τὸν κ. Ἄλ. Μελετόπουλον παραλείπω, διότι αἱ γνώσεις του ἐπὶ τοιούτων λεπτῶν ζητημάτων οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἔχωσιν αὐθεντικὴν ἀξίαν κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Οὐδέποτε ἄλλως καθ' ὅσον ἐνθυμεῖται, ὡς μοὶ λέγει, ἐξητάσθη ἐπισήμως, καὶ ἀπορεῖ πῶς ἀνέμιξαν αὐτόν.

ὁμως δὲν ὑπῆρξεν Ἀθηναῖος ἢ Ἕλλην τότε, ὅστις νὰ μὴ ἐγνώριζεν ἢ ἐνεθυμεῖτο τὴν λεπτομέρειαν ἐκείνην τῆς παρὰ τὸν κεραυναγωγὸν εὐρέσεως νομισμάτων ἐκπεσόντων τῶν χειρῶν τοῦ κλέπτου κατὰ τὴν ἐν νυκτὶ ἀπόδρασιν αὐτοῦ καὶ μόνος ὁ Καββαδίας ἐλησμόνησεν τοῦτο!

Ζ'. Τίς δὲν θὰ ἀπορήσῃ καὶ δὲν θὰ ἐρωτήσῃ τί συμβαίνει μανθάνων καὶ τὰ ἐξῆς βεβαιούμενα ὑπὸ τῶν ἐπισήμων πρωτοκόλλων καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς παρ' ἡμῶν παραλαβῆς τῆς νομισματικῆς συλλογῆς παρὰ τοῦ Καββαδίου;

Ἡ ὑπὸ τοῦ Καββαδίου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὑπαλλήλων ὑποβληθεῖσα τῇ ἀνακρίσει πρὸς διαφώτισιν ἐκθέσεις, ἦν ἠρηγήθη νὰ ὑπογράψῃ ὁ κ. Πικ, περιέχει τερατώδεις καὶ ἐνίοτε ὑπόπτους πολυπληθεστάτας ἀνακριθείας, πρὸς καταγραφὴν τῶν ὁποίων ἐχρειάσθησαν τριάκοτα καὶ δύο κεφάλαια τοῦ πρωτοκόλλου τῆς ἐμῆς παραλαβῆς (ἴδε ταῦτα καὶ ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ ἐκθέσει). Ἀναφέρω ἐξ αὐτῶν δύο τινὰ ὡς παραδείγματα.

1) Εἰς πλείστους σύρτας εὐρέθησαν πάμπολλα νομίσματα τυλιγμένα εἰς γαρτία, ἅτινα ὁμως ὁ Πικ δὲν ἐσημείωσεν ὡς ὑπάρχοντα. Αὐτὸ τοῦλάχιστον βεβαιοῖ ἡ ἐκθεσις τοῦ κ. Καββαδίου. Ἐνῶ δηλαδὴ ὁ Πικ τὰ εἶχεν, ὡς ὑποτίθεται, πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ μέσα στὰ χέρια του, δὲν τὰ εἶδεν (!) καὶ δὲν ἐσημείωσε τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν, ἀλλὰ, τὰ ἄφησεν εἰς βάρος τοῦ κ. Ποστολάκα. Ἄλλ' ὁ κ. Πικ ἐπανειλημμένως κατηγγέλητῃ δημοσίῃ ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδίου ὡς σκανδαλωδῶς καὶ ἐκ παντὸς τρόπου προσπαθήσας νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν θέσιν τοῦ κ. Ποστολάκα. ΠΩΣ ΛΟΙΠΟΝ ΣΥΜΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ; ; ;

2) Ὁ κ. Πικ ἐσημείωσε κατὰ τὴν ἐξέλεγχίν τῆς συλλογῆς ἐπὶ τοῦ ἀντιτύπου τῆς Συνοψέως τοῦ χρησιμεύσαντος ὡς βάσις εἰς σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως τοῦ Καββαδίου κατ' ἀρχὰς μὲν ὅτι ἐλλείπουσιν 63 νομίσματα Ἐρυθρῶν, παραπλεύρως ὁμως διορθοῖ τοῦτο γράφων ὅτι μόνον 47 ἐλλείπουσιν. Ἡ ἐκθεσις ὁμως τοῦ κ. Καββαδίου ΠΑΡΕΙΔΕ τὴν διόρθωσιν καὶ ἐσημείωσεν ὅτι ἐλλείπουσιν 63 — Αὐτὰ τὰ πράγματα εἶνε βεβαιωμένα, ἐπαναλαμβάνω, δι' ἐπισήμων πρωτοκόλλων ἅτινα ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ αὐτὸς ὁ Καββαδίας!

Αὐταὶ ἦσαν αἱ ἐκθέσεις, καθ' ὧν ὁ Πικ διεμαρτύρητο, ἐπ' αὐτῶν δὲ ἐστηρίχθη ἡ ἀνάκρισις διαφωτισθεῖσα περὶ τῆς ἐνοχῆς (!) τοῦ Ποστολάκα! Παραλείπω τὸ ὅτι οὐδὲ μνεῖα ἐγένετο τῶν ἀνταλλαγέτων νομισμάτων.

Ἄλλὰ τί πρῶτον, τί δ' ὕστατον νὰ ἀπαριθμῶσῃ; Ποῦ δὲν ἔχωσε τὴν χεῖρά του ὁ κ. Καββαδίας ἵνα θολώσῃ τὰ νερὰ καὶ ἀμαυρώσῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ δυστυχοῦς Ποστολάκα; Τίς δὲν θὰ φρίξῃ μανθάνων ὅτι ἐπερωτώμενος τότε ἐν τῇ Βουλῇ ὁ ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἀπήντα, προδῆλως καὶ ἀναγκαιῶς στηριζόμενος εἰς

πληροφορίας τοῦ ἀρμοδίου τμηματάρχου του, ὅστις ἦτο ὁ κ. Καββαδίας, ὅτι « ἀπὸ τοῦ 1878, ὅτε εἶχε δημοσιευθῆ ἡ Σύνοψις τῶν νομισμάτων τοῦ Μουσείου, δὲν ἐξηκολούθησεν οὐδεμία δημοσίευσις περὶ τῶν ἀποκτωμένων ὑπὸ τοῦ Μουσείου ἔκτοτε » (!!!). (Ἴδε τὰ Ἐπίσημα Πρακτικά. Περίοδος ΙΑ'. σελ. 1027).

Τί τούτου καταστρεπτικώτερον διὰ τὸν δυστυχῆ Ποστολάκαν, ἀλλὰ καὶ τί τούτου **ψευδέστερον** εἰμὴ οἱ ἐπακολουθοῦντες ἔπαινοι ὑπὲρ τοῦ κ. Καββαδίου, ὅστις εἶχε κατορθώσει τότε ψευδόμενος διαρκῶς, κατασκευοφαντῶν ἀσπλάγχχνως Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρίαν καὶ Νομισματικὸν Μουσεῖον νὰ πείσῃ ὅτι ἀποτελεῖ τὸ κλέος τῆς Ἑλληνικῆς ὑπαλληλίας;

« Δὲν ἐξηκολούθησεν οὐδεμία δημοσίευσις περὶ τῶν ἀποκτωμένων ὑπὸ τοῦ Μουσείου ἔκτοτε νομισμάτων! » Καὶ ὅμως ὡς καὶ πρὸ τοῦ 1878 οὕτω καὶ μετ' αὐτὸ μέχρι τοῦ 1887, τοῦ ἔτους τῆς κλοπῆς, ὁ κ. Ποστολάκας τακτικώτατα ἐδημοσίευσεν ἐπισήμως ἐν ταῖς λογοδοσίαις τῶν Πρυτάνεων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐν παραρτήμασιν αὐτῶν ἐκτενεστάτους, λεπτομερεστάτους, ἀκριβεστάτους καὶ ἐπιστημονικωτάτους περιγραφικοὺς καταλόγους τῶν ἀνὰ ἕκαστον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εἰσαγομένων νομισμάτων εἴτε ἐκ δωρεῶν, εἴτε ἐξ ἀνταλλαγῶν, εἴτε ἐξ ἀγορῶν, εἴτε ὅπωςδῆποτε εἰσαγομένων νομισμάτων εἰς τὸ Μουσεῖον, καταλόγους οἵτινες δύνανται κάλλιστα νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀκριβεστάτην ἐξέλεξιιν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, καταλόγους ἐνίοτε τόσον ἐκτενεῖς καὶ πολυμόχθους—ὡς π.χ. ὁ ἐκ 325 σελίδων καὶ πολλῶν πινάκων λαμπρὸς κατάλογος τῶν κατὰ τὸ 1883 εἰσαχθέντων—ὥστε θαυμάζει τις τὴν φιλοπονίαν καὶ ἀκρίθειαν τοῦ ἀνδρός. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἐκάστην δωρεὰν ἐδημοσίευσεν ἐπισήμως ἐν καθημερινῆς ἐφημερίσιν λεπτομερῶς περιγράφων τὰ νομίσματα. Ἴνα μὴ ἀναφέρω τοὺς ἐν ἔτεσι 1883 καὶ 1884 ἐκδοθέντας καταλόγους τῶν συμβολικῶν κερματίων τοῦ Ἀθηνῆσι Μουσείου ἵνα μὴ ἀναφέρω ὅτι πρὸ 1878 ἐξέδωκε δύο θαυμασίους ὀγκώδεις καταλόγους τῶν ἐν τῷ Μουσεῖῳ συστηματικῶς κατατεταγμένων, καταλόγους, οὓς πᾶς νομισματολόγος δύνανται νὰ βεβαιώσῃ—τὸ λέγω ἀδιστακτικῶς—ὅτι εἶνε οἱ λεπτομερέστεροι καὶ ἀκριβέστεροι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐκδοθέντων ὁμοίων καὶ ἕνεκα τῶν ὁποίων οὐχὶ μόνον ὑπὲρ τοῦ Ποστολάκα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἐκδώσαντος Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐγράφησαν ὑπὸ ξένων σοφῶν τιμητικώτατα ἄρθρα. Δημοσίῃ ἔλεγεν ὁ κατὰ τὸ ἀκαδημ. ἔτος 1867-1868 πρύτανις τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ὅτι σεβάσμιος ξένος ἀνὴρ, σοφώτατος καὶ λίαν δύσκολος εἰς τὸ ἐπαινεῖν τὴν Ἑλλάδα, εἶπε περὶ ἑνὸς τῶν καταλόγων τούτων τοῦ Ποστολάκα, ὅτι « τὸ ἐκδῶσαρ Παρεπιστήμιον κατόρθωσεν ἔργον ἰσοδυναμοῦν μὲ τρία θωρηκτὰ πλοῖα τῆς γραμμῆς ». (Ἴδε σελ. 74

τῆς Πρυτανικῆς λογοδοσίας). Παραλείπω τοὺς μικροτέρους, ἀλλὰ πάλι^ν λίαν ἐκτενεῖς καταλόγους τῶν *μολυβδίωνων συμβόλων*, τῶν *σπανίων* καὶ *ἀνεκδότων νομισμάτων* κλπ., οὓς ἐδημοσίευσεν εἰς ζῆνα περιοδικά. Παραλείπω τὴν θαυμασίαν αὐτοῦ *Synopsis numorum*, ἣτις ἐθεωρήθη δικαίως καὶ παρέμεινε μέχρι σήμερον ὡς κλασικὸν ὑπόδειγμα ὁμοίων δημοσιύσεων. Παραλείπω τὴν ἄπειρον ὕλην καὶ τοὺς χειρογράφους καταλόγους, οὓς ἔπεμπεν ἀμέσως προθυμότατα καὶ ἀφιλοκερδέστατα πρὸς πάντα σοφὸν — ὄχι βεβαίως Κόμνον ἢ Ῥουσόπουλον — καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων τεράστια συγγράμματα, οἷα π. χ. ἡ *Sigillographie Byzantine* τοῦ Schlumberger βεβαίως δὲν θὰ ἐξεδίδοντο τόσοι τελείως. — Παραλείπω ὅτι μεθ' ὅλα ταῦτα οὐδ' ὁ Ποστολάκας — ὁ μέχρι τότε μόνος τῶν Ἑλλήνων ὑπαλλήλων ἐκδῶσας καταλόγους — οὐδ' ἐγὼ εἴμεθα εὐχαριστημένοι, ἀλλὰ συνεφώνησε μετ' ἐμοῦ, κατόπιν παραστάσεων μου πρακτικώτερον ἀκόμη νὰ συντάσωμεν τοὺς καταλόγους καὶ νὰ ζητήσωμεν νὰ ἐκδώσωμεν ὁλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν καταλόγων. Ὑπενθυμίζω ὅμως ὅτι πάντα ταῦτα ἔπραξεν ὁ κ. Ποστολάκας χωρὶς οὐδὲ λεπτόν νὰ ζητήσῃ νὰ ὠφελῆθῃ, ἐνῶ ὁ κατήγορος αὐτοῦ κ. Καββαδίας — ὁ μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν κατηγόρει τὸν Ποστολάκαν οὐδένα κατάλογον ἐκδῶσας — κατέστησεν ἔκτοτε τὴν στοιχειώδη ταύτην ἐκπλήρωσιν καθήκοντος, ἀντικείμενον ἐμπορίου καὶ πλουτισμοῦ πωλῶν διὰ τῶν κλητῆρων τοῦ Μουσείου πρὸς ἴδιον ὄφελος *φυλλάδας*, δῆθεν ἐπισήμους καταλόγους ἀντὶ τερατωδῶν καὶ *ἀναισχύντων* ἀληθῶς τιμῶν (ἴδε κατωτέρω σελ. 107).

Μεθ' ὅλα ταῦτα εἶνε πλέον δύσκολον νὰ ἐξηγηθῇ διατὶ καὶ αὐτὸ τὸ καθ' ἡμῶν Βούλευμα οὐδαμοῦ ἀναφέρει τοὺς κατ' ἔτος δημοσιευομένους ὑπὸ τοῦ Ποστολάκα καταλόγους τῶν εἰσαγομένων, ἀλλὰ κατηγορεῖ αὐτὸν μάλιστα ὡς ἀμελεῖ καὶ ῥάθυμον! Πῶς ὁ Ὑπουργὸς καὶ ἡ Δικαιοσύνη ἠγνόουν τοὺς δημοσιευθέντας *τριάκοντα* καταλόγους εἰσαγωγῆς, εἰ μὴ καὶ ὁ μὲν καὶ ἡ δὲ ἠρύοντο κατ' ἀνάγκην τὰς πληροφορίας τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισήμου πηγῆς, τοῦ αὐτοῦ ἀρμοδίου;

Ἐὰν ἐν Ἀθήναις ἐπεβάλλετο εἰς τὸν κ. Πικ νὰ βεβαιώσῃ παρὰ τὴν συνειδήσιν του πράγματι ἐπιβαρύνοντα τοὺς τότε κατηγορουμένους, ἐὰν προσεκαλεῖτο νὰ ὑπογράψῃ ἔκθεσιν ψευδῆ κατ' αὐτῶν καὶ ἀπεπέμπετο ὡς μὴ στέρξας νὰ συκοφαντίσῃ ἀθῶους ἀνθρώπους ὁ εὐσυνείδητος ἀνὴρ, οὐχὶ κατώτερα τούτων διεπράχθησαν ἐν Παρισίοις διὰ τῆς ἀποστολῆς ὡς πραγματοποιγνώμονος τῶν παρὰ τῷ Ῥαυτοπούλῳ εὐρεθέντων νομισμάτων τοῦ κ. Κόμνου.

Τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς τοῦ κ. Καββαδίου, ὁ μὲ τιμιωτάτην ἀποστολὴν περιβληθεὶς Κόμνος εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου ἐνεπιστεύετο οὐ μόνον ἡ τιμὴ ἡμῶν τῶν κατηγορουμένων ἀλλὰ καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ

Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐν τόσῳ σκανδαλώδει ὑποθέσει δὲν ἦτο φεῦ! τίποτε ἄλλο ἢ *χυδαιότατος ἀρχαιοκάπηλος!* τὰ δ' ἔργα αὐτοῦ ἐν Παρισίοις ὡς ἀνακριτικοῦπραγματογνώμονος δὲν ὑπῆρξαν δυστυχῶς ἢ ἀντάξια τῆς φήμης του.

Καὶ ἵνα μὴ θεωρηθῶ ὡς ἀριστολογῶν θὰ μνημονεύσω χαρακτηριστικά τινὰ τοῦ ποιοῦ τοῦ ἀνδρός.

Ἐνῶ ὁ κύριος οὗτος ἦτο γνωστός εἰς τὸν Ποστολάκαν καὶ ἄλλους ὡς τὸν ἀρχαιοκάπηλον μετερχόμενος διωρίσθη πολλὰ ἔτη πρὸ τῆς κλοπῆς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου Ἐφορος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ *Νομισματικοῦ Μουσείου!* πρώτη δ' αὐτοῦ φροντίς ἦτο νὰ ζητήσῃ ἐπιμόνως παρὰ τοῦ νομισματογνώμονος Ποστολάκα τὰς διπλὰς κλειδας τοῦ Μουσείου, ἵνα ἀκωλύτως, ἀνεξελέγκτως καὶ μόνος εἰσέρχεται εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον *συμφώνως πρὸς τὸν νόμον.* Ὁ ἀτυχῆς Ποστολάκας κατεπλάγη! ἔχων δ' ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ νομοθέτης οὐδέποτε βεβαίως ἐφαντάζετο ὅτι Ἐφορος τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου θὰ διορίζετο *ἀρχαιοκάπηλος* ἠρνήθη διαρρήδην νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὰς κλειδας τοῦ Μουσείου. Καὶ ὅτε ἐπὶ τέλους ἐξηναγκάσθη πρὸς τοῦτο ἐπροτίμησε νὰ ρίψῃ κατὰ γῆς τὰς κλειδας παρὰ αὐτὸς νὰ τὰς παραδώσῃ τῷ Κόμῳ. (Ἴδε βουλευμάτος σελ. 46). Ἐκτοτε μεγίστη περιφρόνησις καὶ δυσπιστία ἐξεδηλοῦτο ἐκ μέρους τοῦ Ποστολάκα πρὸς τὸν ἀρχαιοκάπηλον ὁ δὲ Κόμος καὶ κατὰ τὴν ἐφορίαν του καὶ ὅτε ἀπεπέμφθη τῆς Ἐφορίας ἀνταπέδιδε τῷ Ποστολάκα μῖσος θανάσιμον. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ὅτε συνέβη τὸ δυστύχημα τῆς κλοπῆς ἔσπευσε νὰ καταθέσῃ τὰ αἰσχίστα κατὰ τοῦ Ποστολάκα· αὐτῷ δ' *ἐπίκουρος* κατὰ τὸ βούλευμα (σελ. 66) προσῆλθεν ὁ Καββαδίας εἰς τὰς καταθέσεις αὐτοῦ ἐδόθη πλήρης πίστις καὶ αὐτὸν ἐξέλεξαν ἵνα μεταβῇ εἰς Παρισίους μεθ' ἐνὸς ἄλλου ὑπαλλήλου ὡς ἐπίσημος πραγματογνώμων ἵνα πιστοποιήσῃ ἂν τὰ παρὰ Ραυτοπούλου εὑρεθέντα νομίσματα προήρχοντο ἐκ τοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὅτι ἐπομένως οὗτος καὶ οὐχὶ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Μουσείου ἦσαν οἱ κλέπται. Αὐτὸς ἐπρόκειτο διὰ τῆς πραγματογνωμοσύνης του νὰ σώσῃ τὸν Ποστολάκαν! Ἄλλ' ἂν τοῦτο συνέβαινε, ἂν ἀπεδεικνύετο ὁ Ραυτόπουλος κλέπτης τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, τί ἐγείνοντο τότε αἱ τοῦ Κόμου, τοῦ Ρουσοπούλου καὶ τοῦ Καββαδίου συκοφαντίαι κατὰ τοῦ Ποστολάκα, αἱ ἤδη ἐπισήμως πρὸ τῆς δικαιοσύνης κατατεθεῖσαι; Τίς θὰ ἔσωζεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ στίγματος τῆς συκοφαντίας. Καὶ λοιπὸν, ἂν καὶ τῷ ἐπεδείχθησαν ἐν Παρισίοις ἑκατοντάδες τῶν ἐξ Ἀθηνῶν κλαπέντων παρὰ τοῦ Ραυτοπούλου νομισμάτων, ἂν καὶ εἶχε *ἀριστον τυφλοσύρτην* τὸν κατάλογον τῶν κλαπέντων τὸν περιέχοντα ὅλα τὰ *ἰδιαιτάτα* χαρακτηριστικὰ τῶν νομισμάτων, **ἤρνεετο** νὰ πιστοποιήσῃ ὅτι τὰ νομίσματα ταῦτα προήρχοντο ἐκ τοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν.

Καὶ ὅτε τέλος τῇ ἐμῇ προτάσει τῷ ἐστάλησαν ἐντεῦθεν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκμαγεῖα τινῶν τῶν κλαπέντων νομισμάτων δι' ὧν καὶ τυφλὸς ἠδύνατο νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ταυτότητα τῶν κλαπέντων δι' ὧν καὶ αὐτὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἀποσταλεῖς εἰς Παρισίους μὴ νομισματολόγος κ. Στάης «ἐξέφρασε πλήρη βεβαιότητα ὅτι ταῦτα εἶνε τὰ ἐκ τοῦ κλαπέντος μουσείου ἡμῶν» ὁ κ. Κόμνος ἐδήλωσεν καὶ τότε ἀκόμη ὅτι «ἐπέχει διὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτὰ πολὺ σπάνια»! Ἐπῆλθεν ὁμως ἀμέσως κατόπιν ὡς κεραυνὸς ἢ ἀνακάλυψις ἐκατομμύριων νομισμάτων τοῦ μουσείου μας σπανίων καὶ μὴ, μεταξὺ ἐκείνων ἅτινα ὁ Κόμνος ἤρνεϊτο ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸ μουσεῖον μας· ἐπῆλθεν ἔγγραφον τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων κ. Chabouillet καὶ Babelon ἔγγραφον, οὗ τὸ πρωτότυπον εὐρίσκεται νῦν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, δι' οὗ τρανώτατα ἀπεδεικνύετο ἡ κακὴ πίστις καὶ ἡ ἐγκληματικὴ διαγωγὴ τοῦ Κόμνου· ὅτι ὁμως ἐπαυξάνει τὸ ἀποτρόπαιον τῆς διαγωγῆς του εἶνε ὅτι συγχρόνως ἡ Ἐφημερίς (6 Ἰανουαρίου 1889) ῥητῶς κατήγγελεν τὸν πραγματογνώμονα τοῦτον τοῦ Καββαδίου ὡς πωλήσαντα ἐν Παρισίοις χρυσᾶ ἀρχαῖα νομίσματα καὶ αὐτὸς ὁ διευθυντὴς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων κ. Chabouillet ἐδήλου δι' ἐπιστολῆς του δημοσίᾳ (*Παλιγγεσία* 28 Ἰανουαρίου 1889) ὅτι ὁ Κόμνος εὐθύς μετὰ τὸ ἔτος 1875 ἀπόλυσιν του ἐκ τῆς Ἐφορίας τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου οὗ διὰ τῆς βίας κατώρθωσε νὰ ἀφαιρέσῃ παρὰ τοῦ Ποστολάκα τὰς κλεῖδας μετέβη εἰς Παρισίους καὶ ἐπώλει διαρκῶς ἀπὸ τοῦ 1876-1881 σωρείαν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν νομισμάτων πρὸς τὸ ἐκεῖ νομισματικὸν Μουσεῖον!

Ὅτε δὲ ἐγνώσθησαν ταῦτα, πῶς ἐδικαιολογήθη πρὸ τῆς ἐκπλήκτου κοινωνίας ὁ ἄνθρωπος; Ἀκούσατέ τον! «Μὰ τὴν Φρύνην! (ἐπανήρξατο βλέπετε ἐκ Παρισίων, τῆς συγχρόνου ταύτης Κορίνθου) C'est trop de bruit pur une omelette... Μάλιστα ἐπώλησα καὶ θὰ πωλήσω ἐν Παρισίοις ὅσα ἔχω ἔτι ἀρχαῖα, . . . εἰς οὐδὲν δὲ λογίζομαι τὰς φωνασικὰς τῶν μὲ ξένα κόλλυβα πατριωτισμὸν πωλούντων!» (*Παλιγγεσία* 9 Ἰανουαρίου 1889). Ποίαν δὲ γνώμην εἶχε γράφων ταῦτα περὶ τῆς εὐφυΐας τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινοῦ δεικνύει ὁ ἰσχυρισμὸς του ὅτι τὰς ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας ἄς ἐπώλησε τὰς συνέλεξεν ἐν Παρισίοις. Ἑλησμόνοι δὲ ἢ ἐνόμιζεν ὅτι ἠγνοεῖτο ὅτι αὐτὸς οὗτος εἶχεν ἀλλαχοῦ δηλώσει ὅτι τὰ νομίσματά του συνέλεξεν ἐν Ἑλλάδι δίδων δι' ἑαυτὸν ψευδεῖς ὑποσχέσεις γάμου εἰς χωρικὰς ἢ λαμβάνων ὡς δῶρα παρὰ γυναικῶν ζετρελενοῦσης ὠραιότητος! (*Id. Rev. Numismatique N. S.* τομ. 10 σελ. 160 καὶ 161) (1).

(1) σ. 160 «J'ai acquis cette monnaie à Lébadée même. Une vieille femme possédait cette pièce, et pour me la donner elle demandait un livre de prières

Αὐτὸς εἶνε ὁ Κόμνος ᾧ κατὰ τὸ βούλευμα προσῆλθεν ἐπίκουρος ὁ Καββαδίας· ὁ Κόμνος ὁ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς πρότερον ἐξυμνηθεὶς ὡς «διακεκριμένος καὶ εἰδικώτατος σοφὸς» παρὰ εὐπίστου βουλευτοῦ, φίλου τοῦ Καββαδίου, νῦν μὲν διαγράψαντός με ἀπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, τότε δὲ ἐπιτεθέντες, ἐνῶ ἔπλεκε τὸν πανηγυρικὸν τοῦ Κόμνου, κατὰ ἐμοῦ καὶ τοῦ δυστυχοῦς Ποστολάκα ὃν καὶ αὐτὸς σαφῶς ὑπεδείκνυεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ὡς κλέπτην τοῦ Μουσείου. (Ἴδε Ἐπίσημον Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων τῆς Βουλῆς. Περίοδος ΙΑ'. σελ. 273).

Καὶ νομίζεις ἀναγνώστα ὅτι συνεκινήθη ἡ δικαιοσύνη ἕνεκα τῆς ἀναιδεστάτης τοῦ Κόμνου ὁμολογίας; Νομίζεις ὅτι ἐπέρασε ἀπὸ τὴν διάνοιαν αὐτῆς μή τοι ἂν πράγματι ἐγένοντο κλοπαὶ ἐν τῷ Μουσείῳ πρὸ τοῦ Ραφτοπούλου, ὡς ἤθελον οἱ ἐμπνέοντες καὶ ἐξαπατῶντες αὐτήν, ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ τοῦλάχιστον ὑποπτος αὐτὸς ὁ κ. Κόμνος ὅστις διὰ τῆς βίας κατῴρθωσε νὰ ἀφαιρέσῃ τὰς κλεῖδας τοῦ Μουσείου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ποστολάκα καὶ ἀφοῦ ἐπὶ ἔτη ἐφύλαξε τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον, ἔσπευσε ἅμα ἀπολυθεὶς νὰ μεταβῆ εἰς Παρισίους ἵνα πωλήσῃ νομίσματα πάμπολλα; Νομίζεις ὅτι ὁ Γενικὸς ἔφορος ὁ πρῶτος ἔχων καθῆκον νὰ καταδιώκῃ τοὺς ἀρχαιοκαπήλους, καὶ τόσον δὰ εὐκόλος εἰς καταγγελίας, ἔλαβε μέτρον τι κατὰ τοῦ ἐπικούρου του. Ἄπαγε! Ὁ ἄνθρωπος ἀφέθη ἀπλούστατα ἡσυχος, ἐξηκολούθησε δ' ὁ πόλεμος καὶ ἡ συκοφαντία κατὰ τοῦ πτωχοῦ Ποστολάκα καὶ ἐμοῦ διὰ τῆς μανιῶδους καὶ μέχρι γελοίου πλέον ἐξικνουμένης προσπαθείας τοῦ νάποδειχθῆ ὅτι καὶ μὲν ἀνεκαλύφθη ὑπὸ ξένης ἀστυνομίας ὁ κλέπτης Ραυτόπουλος ἀλλὰ **Θὰ** προὔτηρχον καὶ ἄλλαι κλοπαὶ ἄς **Θὰ** διέπραξαν οἱ πρὸ τῆς ἀνακαλήψεως τοῦ Ραυτοπούλου συκοφαντικῶς παρὰ τοῦ Καββαδίου καὶ λοιπῶν παρασταθέντες ὡς κλέπται ὑπάλληλοι τοῦ Μουσείου. Μόνον ἕνας κάποιος Σπυρίδων Παγανέλης, δημοσιογράφος γνωστὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ μας ὅτι συγκινεῖται ἀπὸ τέτοιαις μικροδουλίαις ἔγραψεν, ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς 11 Ἰανουαρ. 1889, κεραυνοβόλον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐπιστημονικὴ ὁμολογία δι' οὐ ἐτάφη ἐς αἰεὶ, κοινωνικῶς τοῦλάχιστον, ὁ κ. Κόμνος. Σημειῶ δ' ὅτι ὁ κ. Παγανέλης ἐπεράτου τὸ ἔξοχον ἄρθρον του, «μὲ τὴν ὀδυνηρὰν παρατήρησιν ὅτι αἱ κοινωνίαι ἐκείναι καὶ Κυβερνήσεις, ἄς δὲν συγκινούσιν δηλώσεις οἰαὶ αἱ τοῦ κ. Κόμνου, πάσχουσιν ἀναισθησίαν ὁμοίαν πρὸς τὴν ἀναισθησίαν μέλους διαφθαρέντος ἐντελῶς ὑπὸ τῆς σπηεδῶνος».

Δὲν δύναμαι νὰ κλείσω τὸ κεφάλαιον τοῦτο χωρὶς νὰ μνησθῶ ἄλλου μεγαλοσχήμου ἀρχαιοκαπήλου, τοῦ σοφοῦ Ἀθανασίου Ρουσοπού-

in articulo mortis pour elle et une promesse de mariage pour sa fille. J'ai donné le livre de prières à la vieille et une promesse de mariage *ad kalendas graecas* à sa fille, et j'ai eu ainsi la monnaie». Πιστεύσατέ τον, ἂν δύνασθε!

λου, τοῦ ἐπὶ δεκαπενταετίαν διατελέσαντος καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, διότι οὗτος ὑπῆρξεν ὁ ὁμοίας ταῖς τοῦ Κόμνου καὶ Καββαδίου συκοφαντίας καταθέσας καὶ ὑπονοίας τεχνικώτατα ἐνσπείρας κατὰ τοῦ δυστυχοῦς Ποστολάκα, καθ' οὗ καὶ ὁ κύριος οὗτος ἐμαίνετο διότι δὲν ἠθέλησεν οὐδέποτε ὡς διευθυντῆς τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ συμφῶως τῷ νόμῳ τὴν γνώμην του περὶ ἀγορῶν νομισμάτων, ὡς ἂν ὁ νόμοθέτης ἐγνώριζεν ὅτι τὸ Ἑλ. Κράτος θὰ διόριζε καθηγητὴν τῆς Ἀρχαιολογίας ἐκείνον ὅστις κατέστησε Πακτωλῶν χρυσορῶαν τὰ ἐθνικὰ κειμήλια ἐκ συστήματος φροντίζων νὰ μὴ εἰσέρχονται εἰς τὰ Ἐθνικὰ ἡμῶν Μουσεῖα ἄλλ' εἰς τὸ βαλάντιόν του!

Τοιαῦτα ἦσαν τότε τὰ τελούμενα ἀθεμιτουργήματα καὶ εἰς τηλικούτον βαθμὸν ἐνεπαίζετο ἡ δικαιοσύνη ὥστε ἅμα ὡς ὁ κ. Ρουσόπουλος ἐκτῆσατο τὰ πιστὰ αὐτῆς διὰ τῶν καθ' ἡμῶν συκοφαντιῶν του, ἀπῆλθεν εὐθὺς ἀμέσως εἰς Παρισίους, συναποκομίζων λάθρα ἐκ τῆς Ἑλλάδος θησαυρὸν ἀρχαιοτήτων ὃν ἐπώλησεν εἰς πολλοὺς καὶ τὸ ἐκεῖ ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, ἐξαπατήσας μάλιστα καὶ τοὺς ἐκεῖ σοφοὺς διότι ἐπώλησεν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ **κεθῶν ἀρχαιοτήτας** τῷ Ἐθνικῷ τῶν Γάλλων Νομ. Μουσείῳ ἀναγνωρισθείσας μετ' ἀγανακτήσεως οὐ πολὺ κατόπιν ὡς τοιαύτας. Οὕτω δύο τῶν σπουδαιοτάτων καὶ ἐμπαθεστάτων καθ' ἡμῶν κατηγορῶν ὠργιάζον ἀσχοῦντες ἀνενοχλήτως τὸ ἀρχαιοκαπηλικὸν τῶν ἐπάγγελμα καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ τρίτος κατήγορος Καββαδίας, ὁ ἐκ τοῦ νόμου ταχθεὶς διώκτης τῶν ἀρχαιοκαπήλων ἐπεζήτηε τῇ βοήθειᾳ αὐτῶν νὰ εὕρῃ ἡμᾶς ἐνόχους τῆς κλοπῆς τοῦ Μουσείου!

Τί δ' ἐπράττομεν ἡμεῖς οἱ κατηγορούμενοι ἐν τῷ μεταξύ :

Ὁ μὲν δυστυχὴς Ποστολάκας, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τόσον ἐταράχθη ἅμα ἔμαθεν ὅτι ἐκλάπη τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον εἰς ὃ ἀφιέρωσεν ὀλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ ἀφιλοκερδέστατα, τόσον προσεβλήθη ὅτε εἶδεν ἑαυτὸν παριστάμενον ὡς ὑποπτον κλοπῆς — αὐτὸς ὅστις ἂν ὁμοιάζε κατά τι τινὰς τῶν κατηγορῶν του, εὐχερῶς ἠδύνατο ν' ἀποβῆ ἑκατομμυριοῦχος παραιτούμενος τοῦ Μουσείου καὶ ἐμπορευόμενος τὰ νομίσματα ἃν ἦτο ὁ ἄριστος γνώστης, — ὥστε κατέπεσεν ἡμίπληκτος καὶ οὕτω διατελεῖ μέχρι τοῦδε οὐδὲν δυνηθεὶς τότε νὰ πράξῃ πρὸς ὑπεράσπισίν του καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὑποθέσεως ἐκείνης καθ' ἣν ὡς κόρακες περὶ πτώμα ἔκρωζον ἀσφαλῶς οἱ συκοφάνται του.

Ἐγὼ δὲ νεώτατος τότε καὶ ἄπειρος τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, βλέπων συντριβόμενον τὸν βίον μου εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐν τῇ πατρίδι σταδίου μου, κατεπλάγη καὶ ἔμεινα ἐμβρόντητος πρὸ τοιαύτης ἐπιθέσεως, ἐναπέθεσα ὅμως μετὰ πεποιθήσεως ἀπάσας τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας μου ἀπὸ τοῦ κλύδωνος ἐκείνου τῆς συκοφαντίας εἰς αὐτάς

τάς χείρας τῆς δικαιοσύνης. Ἀπεφάσισα ὁμως νὰ ἀπέλθω ὀριστικῶς τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ζητήσω ἄλλοῦ ἡσυχίαν διόπερ προθύμως καὶ μετὰ βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης ἐδέχθη τὴν προσφερθεῖσαν μοι ὑπὸ ξένης Ἀκαδημίας σπουδαίαν καὶ τιμητικωτάτην ὑπηρεσίαν, ἀναθεσάσης μοι, δι' ἀνδρῶν σοφῶν κάλλιστα γνωριζόντων τὰς κατ' ἐμοῦ τότε συκοφαντίας γνωριζόντων ὁμως συγχρόνως ἐκ πενταετοῦς πρὸς με διαρκοῦς ἐπικοινωνίας καὶ τὸν χαρακτῆρα μου, — νὰ περιέλθω ἅπασαν τὴν δυτικὴν Εὐρώπην πρὸς μελέτην τῶν νομισματικῶν Μουσείων χάριν τεραστίου συγγραφῆς τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου.

Πρὶν ὁμως ἢ ἀπέλθω τῆς Ἑλλάδος ἐξέθεσα μετὰ θρησκευτικῆς προσοχῆς πρὸς τὴν ἀνακρίσεως, τῆς προϋσταμένης ἀρχῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ (Ἀκρόπολις 29 Νοεμβρίου 1887) πᾶν ὅτι ἐγνωρίζον ἢ ὑπέθετον, πρὸς διαφώτισιν τῆς τε δικαιοσύνης καὶ τῆς κοινωνίας, περιγράψας καὶ τὴν κατάστασιν τῆς συλλογῆς οἷά ἦτο, ἔνεκα κυρίως τοῦ ἀνεπαρκεστάτου καὶ παντελῶς στερουμένου ἀσφαλείας χώρου καὶ τῆς ἀνεκαθεν παραμελήσεως αὐτῆς παρὰ τῶν προϋσταμένων ἀρχῶν μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειάς τοῦ ἐπὶ τέλος ἀπελπισθέντος καὶ *ματαιοποιίας* θεωροῦντος πᾶσαν νέαν προσπάθειαν πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων κ. Ποστολάκα. Προσέθεσα δὲ καὶ πάντα τὰ τῇ ἐμῇ πρωτοβουλίᾳ γινόμενα κατὰ τὸ τρίμηνον διάστημα τῆς τότε ὡς βοηθοῦ ὑπηρεσίας μου δι' ὧν τελείως διοργανώθη τὸ Μουσεῖον ἐπὶ τῶν νῦν ἀσφαλεστάτων αὐτοῦ βάσεων.

Μετέβην κατόπιν εἰς Παρισίους καὶ ἀιέμενον ἀνυπομόνως καὶ μετὰ πεποιθήσεως νὰ ἐκδοθῆ τὸ δικαστικὸν βούλευμα ἐν ᾧ πεποιθότως ἐφρόνουν ὅτι θὰ ἀνεγνωρίζετο ἡ ἀθωότης μου καὶ θὰ μοι ἐδίδετο πλήρης ἱκανοποιήσις. Φαντάζεται τις λοιπὸν εὐκόλως τὴν ἀγανάκτησίν μου ὅτε αἰφνης πρῶϊαν τινα ἔλαβον τέλος τὸ περίφημον ἐκεῖνο βούλευμα δι' οὐ οὐδεμίαν μὲν μοι ἀπεδίδετο κατηγορία ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ἀληθῶς τότε σώσαντός με ὄξυδερκεστάτου εἰσαγγελέως κ. Γαλιάτσα, ἐξεφράζοντο ὁμως ὑπόνοιαι ἀόριστοι περὶ ἐμοῦ φοβερῶτεροι πάσης ὀρισμένης κατηγορίας καθ' ἧς θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀμυνθῶ γνωρίζων διατὶ τέλος μὲ κατηγοροῦσιν ἢ διατὶ μὲ ὑποπτεύονται. Φαντάζεται τις τὴν κατάπληξιν καὶ ἀγανάκτησίν μου ὅτε εἶδον τὰς φοβερὰς ἐκεῖνας προσπάθειάς πρὸς ἐνοχοποιήσιν τοῦ δυστυχοῦς προκατόχου μου καὶ ἐμοῦ ἐξικνουμένας μέχρι τοῦ ἀπιστεύτου σημείου τοῦ νὰ ζητῶσιν ἐπιτηδείως νὰ ἐρμηνεύσωσι τὰς μετὰ θρησκευτικῆς ἀκριβείας — ἔκτοτε τελείως καταδειχθείσης ὑπὸ τῶν πραγμάτων — γινόμενάς καταθέσεις μου ὡς ἐνοχοποιούσας τὸν Ποστολάκην! Εὐκόλως δ' ἀναλογίζεται τις τὴν φοβερὰν λύπην μου ὅτε εἶδον βεβαιούμενα ἐν τῷ *Βουλευματι* ἐπισήμως ὡς ἀληθῆ πράγματα ὧν τὸ ψευδὲς καὶ ἀνακριβὲς μὴ δυνάμενος τότε νὰ γνωρίζω ὡς νῦν, ἔπρεπε κατ' ἀνάγκ-

κην νὰ παραδεχθῶ καὶ ἐγὼ αὐτὸς μετὰ τῆς ἐξαπατηθείσης δικαιοσύνης καὶ συμπάσης τῆς κοινωνίας ὅτι ὁ Ποστολάκας δὲν ἦτο ἔντιμος ἀνὴρ, διακηρύττων ὅμως στενωρείως ὅτι οὐδὲν ἐγὼ εἶδον ὅπερ νὰ μοὶ παρέσχε ὑπόνοιαν κατὰ τοῦ Ποστολάκα (*Ἐκθεσίς* σελ. 18). Φαντάζεται τις δὲ ἔτι μᾶλλον τὴν ἐκπληξιν, τὴν ἀγανάκτησίν μου ὅτε ἐν τῷ βουλευματι ἐκείνῳ εἶδον τέλος καὶ ἐπισήμως τὴν εἰκόνα τοῦ Καββαδίου ὡς συκοφάντου καὶ τῶν συμμάχων του Κόμνου καὶ Ῥουσοπούλου. Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκουν ταῦτα, ἀνεκαλύπτοντο ἐν Παρισίοις ἀκριβῶς τότε τὰ νομίσματα, ἅπερ ἀπέκρυψεν ὁ πραγματογνώμων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κύριος Κόμνος, ἔβλεπον πρὸ ἐμοῦ τὸν ἕτερον συκοφάντην Ἀθ. Ῥουσόπουλον ἐν Παρισίοις ἐνασκοῦντα τὸ ἔντιμον ἐπάγγελμά του καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἐμάνθανον καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐξόχου σοφοῦ κυρίου Imhoof-Blumer, τοῦ μεγίστου τῶν συγχρόνων νομισματολόγων, ὅτι «ὁ Καββαδίας δὲν ἤθελε νὰ μεταχειρισθῇ ἐν Ἀθήναις τὸν Πικ ἢ ὡς ὄργανον πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν κατὰ τοῦ Ποστολάκα συκοφαντιῶν του». «Εἶναι ἀληθῶς φρικῶδες τοῦτο», προσέθετεν. (Cavvadias wollte ihn nur zu benutzen um Postolaccas weiter zu composittrien! Es ist doch schäusslich!)

Εἶχον λοιπὸν καθῆκον νὰ ἀμυνθῶ ἐρρωμένως καὶ πᾶσι δυνάμει ὑπὲρ τῆς τιμῆς μου πατάσων τοὺς συκοφάντας καὶ διαφωτίζων τὴν δικαιοσύνην. Καὶ τὸ ἐπραξά ἀποταθείς ἀμέσως διὰ μακρᾶς ἐκθέσεως πρὸς τὸν δικηγόρον καὶ διακεκριμένον καθηγητὴν τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου κ. Κ. Ν. Κωστῆν καὶ παρακαλῶν αὐτὸν νὰ ὑποβάλλῃ αὐτὴν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ νὰ ζητήσῃ ἀρμοδίως τὴν ἀπάλειψιν πάσης κατὰ τῆς τιμῆς μου φράσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3323 βουλευματος τῶν Πρωτοδικῶν. Ἡ πρὸς τὴν δικαιοσύνην ἔκθεσίς μου ἐκείνη ἐδημοσιεύθη ἀμέσως τότε ὑπὸ τὸν τίτλον, *Ἡ κλοπὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις Νομισματικοῦ Μουσείου*. (Ἐν Ἀθήναις 1889) καὶ εὐκόλως φαντάζεται τις τὴν κατὰ πληξιν τῆς κοινωνίας, κυρίως δὲ τὴν κατ' ἐμοῦ λύσσαν τοῦ Καββαδίου καὶ τῶν ἀρχαιοκαπήλων, ὧν τὴν διαγωγὴν ἀπεκάλυψα ἐφ' ὅσον τότε ἐγνώριζον καὶ ἠδυνάμην.

Μυρία ἐμηχανεύθη τότε ὁ Καββαδίας ἵνα μετριάσῃ τὴν ἐκ τῆς ἐκθέσεώς μου ἐγερθεῖσαν κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν καὶ ἵνα μὲ παραστήσῃ ὡς ψευδόμενον. Κατανοῶν τὴν σοβαρότητα τῶν πραγμάτων καὶ τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεχεν, ἔγραψεν **ἐνυπογράφως** μὲν εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀλλὰ ΨΕΥΔΩΣ, ὅτι μὲ κατήγγειλεν ὡς συκοφάντην (*Νέα Ἐφημερίς* τῆς 16 καὶ *Ἀκρόπολις* τῆς 15 Ἰανουαρ. 1889) ἐδημοσιεύοντο δὲ εἰς ἀπάντησιν τῶν γραφομένων ἐν τῇ ἐκθέσει μου ἄρθρα (*Ἀκρόπολις* 18 Ἰανουαρίου 1889) κύρια μὲν ἀλλὰ τριτάτερα, δηλαδὴ **ἀνώνυμα**, ἅτινα ἀμέσως τὴν ἐπιούσαν καὶ ἐμοῦ ἀπόντος εἰς Παρισίους ὁ

Ἰθναϊκὸς τύπος ἀνεγνώριζεν ὡς «*συμπιλήματα τοῦ κ. Καββαδίου ἀστήρικτα κατ' οὐσίαν καὶ βδελυκτὰ τὴν μορφήν*» (Ἐφημερίς 19 Ἰανουαρίου 1889). Ἐζήτησε δὲ νὰ με παραστήσῃ διὰ ποικίλων δημοσιεύσεων, ἀνωνύμων τῶν πλείστων, ὡς ψεύστην καὶ συκοφάντην. Ἄλλ' ἰδοὺ τί ἐπέτυχεν. Ἐγὼ μὲν τῇ συμβουλῇ ἀνδρῶν ἐξόχως σοβαρῶν οὐδὲ τῆς ἐλαχίστης ἠξίωσα αὐτὸν ἀπαντήσεως ἢ προσοχῆς. Ἠρέσθη μόνον νὰ προσαγάγω τὰς δεύσας ἀποδείξεις τῆς μέχρι τῶν ἐλαχίστων καὶ ἐν πᾶσι φιλαληθείας μου πρὸ τῶν ἀρμοδίων προσώπων (1). Οὕτω τὸ μὲν Ἐφετεῖον παμψηφεί καὶ πανηγυρικῶς με ἠθώωσεν, ἢ δὲ Κυβέρνησις ἐκείνη, ἧς ὁ ὑπουργὸς πρὸ μικροῦ με παρίστα ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ψευδόμενον ἐν τῇ ἐκθέσει μου, μοὶ ἀνέθηκε τὴν διεύθυνσιν καὶ διαφύλαξιν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, οὐ οἱ περὶ τὸν Καββαδίου ἠθέλησαν νὰ με παραστήσωσι κλέπτην. Τέλος ἡ κοινωνία καὶ ἡ δημοσιογραφία, αὐτὴ ἢ πρὸ τινος τότε ἐναντίον μου ἐξ ἀγνοίας τῶν πραγμάτων καὶ τῇ εἰσηγήσει τῶν συκοφαντῶν γράφουσα, αὐθόρμητος μοὶ ἐπεδείκνυε κολακευτικωτάτην συμπάθειαν καὶ ἐκτίμησιν. Παντοῦ δὲ ἔνθα ἐζήτησε ὁ Καββαδίας νὰ με βλάβῃ οἰκτρῶς ἀπέτύγχανε καὶ πολλάκις ὄλως ἀγνοούμενα εἰσέτι ὑπὸ τῆς κοινωνίας ραπίσματα ὑφίστατο. Ἀναφέρω ἐπὶ παραδείγματι δύο τινά :

Α'. Ὅτε ἔμαθεν ὅτι διορίζομαι διευθυντῆς τοῦ Νομισμ. Μουσείου παρέστησε τῷ τότε πρωθυπουργῷ ὅτι ψευδῶς ἐγράφη ὅτι ἡ Γερμανικὴ Ἀκαδημία με προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της· τὸ αὐτὸ δ' εἶχε πράξει καὶ διὰ τοῦ τύπου πρότερον, ἐπικαλούμενος μάλιστα αὐτὸν τὸν Ἑρν. Κούρτιον πονηρότατα καὶ μὴ δῆθεν ἐννοῶν τὴν μεγάλην μεταξὺ ἐπιστημονικοῦ καὶ ἐπισήμου ὑπαλλήλου (Beamte) διαφορὰν! (Ἀκρόπολις 4 Φεβρουαρίου 1889) ἧτις συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ὑπηρεσίᾳ δύναται νὰ διατελῇ μόνον ἐπιστῆμων ἐν ᾧ Beamte εἶνε καὶ πᾶς ὑπηρέτης! Ἄλλ' ὁ τότε πρωθυπουργὸς εἶδεν ἐπίσημον ἀντίγραφον τοῦ μεταξὺ τῆς Γερμανικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἐμοῦ συμβολαίου ἐπικεκυρωμένον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἑρρέστου Κουρτίου· ὅθεν ὁ Καββαδίας ἀπέτυχεν οἰκτρῶς καὶ ἐγὼ διωρίσθη διευθυντῆς τοῦ Μουσείου.

Β'. Κωμικώτατα ἐπικαλούμενος καὶ ἐπισείων τοὺς τίτλους του καὶ τὴν ἐξωτερικὴν αἴγλην τοῦ προσώπου του, ἐζήτησε τὴν 13 Ἰανουαρίου 1889 δι' ἐπιστολῆς παρὰ τοῦ F. Imhoof-Blumer διαψευ-

(1) Καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν δίκην, ἂν ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου μοὶ ἐπέτρεπε νὰ ἀπολογηθῶ κατὰ τῆς μόνης ὀρισμένης, σχετικῶς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην, κατηγορίας τοῦ κ. Καββαδίου, θὰ ἔδιδον τῷ Γενικῷ Ἐφόρῳ ἀπάντησιν ἣν βεβαίως οὐδὲ κἂν φαντάζεται ἀφ' οὗ νομίζει ὅτι δύναται νὰ με βλάβῃ ἠθικῶς διὰ τῆς κατηγορίας τοῦ ἐκείνης! (Ἴδε κατωτέρω σελ. 32, 34, 88, 92 κέ.) Ἐνταῦθα δὲ ἂν καὶ ἐδήλωσα ἐν σελ. 34 σημ. 3, ὅτι θὰ ἔδιδον τὴν δεύσαν ἀπάντησιν, ἀποφεύγω μετὰ ὀρμωτέραν σκέψιν νὰ τὸ πράξω, ἔστω καὶ ζημιούμενος προσωρινῶς. Τοῦτο ὅμως θέλει ἐκτιμηθῆ δεόντως ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ἀρμοδίῳ καὶ ἐπισήμῳ.

σιν τῆς πληροφορίας, ἧς ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, περὶ τῆς συκοφαντικῆς αὐτοῦ καὶ φρικώδους διαγωγῆς πρὸς τὸν Ποστολάκαν, ἣν ἀπεκάλυψεν ὁ Pick. Ἄλλ' ὁ Imhoof-Blumer, ὁ ἐξοχος οὗτος καὶ παγκοσμίου φήμης ἀνὴρ, ὃν ἐσχάτως αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐτίμησε καὶ ἐχαράκτηρισε πρὸ σύμπαντος τοῦ κόσμου ὡς ἴσον τοῖς Pasteur καὶ Spenser, οὐχὶ μόνον δὲν ἔδωκε τῷ Καββαδίᾳ τὴν διάψευσιν ἣν ἐζήτει, ἀλλὰ τῷ ἀπήντησε, τὴν 4 Φεβρουαρίου 1889, δι' ἐπιστολῆς, ἐν ἣ οὐχὶ μόνον ἐπικυροῖ τὰ παρ' ἐμοῦ γραφέντα, ἀλλὰ καὶ τὸν «ἀνώτατον τῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας» ἐξευτελίζει εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον. Ἐν αὐτῇ, ἀφοῦ τῷ ἐκφράζει τὴν ἐκπληξίν του διὰ τὴν τόλμην ἣν εἶχε νὰ τὸν μεμφθῆ, «Μάθε, τῷ λέγει, κύριε Γενικὲ Ἐφθορε, ὅτι ἂν σεῖς ἐπικαλεῖσθε τὴν ὑψηλὴν ἐπίσημον θέσιν σας ἵνα ζητήσητε διάψευσιν, τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι δι' ἐμὲ εἰς λόγος ἐπὶ πλεον ἵνα σᾶς ἀρνηθῶ αὐτήν, διότι ἀνετρόφην ἐν κύκλοις ἐν οἷς μόνη ἡ ἐξωτερικὴ λαμπρότης τῶν προσώπων ὀλιγώτερον λογαριάζεται τῆς διαγωγῆς αὐτῶν!» (Denn ich bin in Verhältnischen aufgewachsen in denen das blosse äussere Asehen der Person weniger gilt als ihr «Thun und Lassen»!). Περαιτέρω δὲ ἀφοῦ ὀρθὰ κοφτὰ τῷ λέγει νὰ τὸν ξεφορτωθῆ, τῷ ἐκφράζει τὴν ἀγανάκτησίν του διὰ τὸν ἀνευ ὀρίων ἐμπαθῆ (masslos leidenschaftlich) τρόπον τῆς καταδιώξεως τοῦ δυστυχοῦς Ποστολάκα, «ὃν — λέγει — ἐγὼ καὶ μετ' ἐμοῦ ἑκατοντὰς τῶν γνωριζόντων αὐτὸν θεωροῦμεν ἀθῶον. Ὅσον δ' ἀφορᾶ — προσθέτει — τὴν κρίσιν ἣν ἐσχημάτισα περὶ τοῦ **ἡμιασιατικοῦ** (halbasiatisch) τρόπου τῆς καταδιώξεως τοῦ Ποστολάκα, δὲν ἐπιθυμῶ, ὅσον καὶ ἂν αὐτὴ εἶνε σύμφωνος πρὸς ἐκείνην σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, νὰ τὴν εἶπω κατὰ πρόσωπον ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ!» (mag ich, wie sehr es im Einklange mit denjenigen der ganzen civilisirten Welt steht, einem hōhen Beampten des griechischen Volkes gegenüber nicht aussprechen!)

Πάντα ταῦτα λεπτομερῶς ἐγνώριζον ἐγὼ, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν καταισχύνω διὰ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν, αὐτὴν τὴν πατρίδα λυπούμενος ὑπὸ τοιούτων ἀνθρώπων ὑπηρετουμένην καὶ τόσον ἐξευτελισθεῖσαν ἕνεκα τῆς ῥυπαρᾶς καὶ ἀπεχθοῦς ἐκείνης ὑποθέσεως. Πόσον ὁμως ἀπλοῦς ἤμην! Ὑμεῖς οἱ ἐκ πικρᾶς πείρας γνωρίσαντες τὰ ἐκδικητικὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου τούτου πολυπληθέστατοι σοφοί, ἐντιμοὶ πολῖται, διακεκριμένοι καὶ τετιμημένοι ἄνδρες, οἵτινες δὲν συνετρίψατε αὐτὸν διότι δὲν κατεδέχθητε νὰ μεταχειρισθῆτε οἷα αὐτὸς ὄπλα, ὑμεῖς δύνασθε νὰ μαρτυρήσητε, ἂν ὁ κ. Καββαδίας ἠδύνατο

νά μοι συγχωρήση ποτέ τὰ ραπίσματα, ἅτινα ἐν δικαίᾳ ἀγανακτήσει τῷ κατήνεγκον τότε δημοσίᾳ. Τίς, ἄκακε γέρον σοφὲ Κουμανούδη, μοι ἔλεγες ἄλλοτε, ὅτι ἔνεκα ἀπλῆς ἐπιστημονικῆς ὑπηρεσίας, ἦν ἠθέλησας νὰ τῷ παράσχῃς διορθῶν τὰ βρύοντα σφαλμάτων γελοῖα χειρόγραφα του, τὰ διὰ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα σταλέντα καὶ κηλιδώσαντα αὐτήν, τοσοῦτον ἐμάνη κατὰ σοῦ, ὥστε διαρκῶς ἐζήτηι διὰ πάσης δυνατῆς προσβολῆς νὰ σὲ ἐξαναγκάσῃ εἰς παραίτησιν ἀπὸ τῆς Γραμματείας τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας; Μοὶ ἔλεγες πρὸ ἐτῶν ὅτι δὲν θὰ τὸ κατορθώσῃ· καὶ ὁμως τὸ κατώρθωσε καὶ καθ' ὅλους τοὺς νομίμους τύπους, διὰ τοῦ παραθύρου ὁμως πάντοτε εἰσπηδήσας, κατέλαβεν αὐτὸς τὴν Γραμματείαν, ἵνα παριστάμεθα εἰς τὸ θαυμάσιον ἀληθῶς θέαμα ἐνὸς προσώπου κατέχοντος ἀμφοτέρας τὰς θέσεις τοῦ τε Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ τοῦ Γραμματέως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, δηλαδὴ τοῦ τε ἐλέγχοντος καὶ τοῦ ἐλεγχομένου! Λέγω δὲ διὰ τοῦ παραθύρου διότι ἀμέσως μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Κουμανούδη ἐτροποιήθη ὁ πρὸ μηνῶν μόλις ψηφισθεὶς θεμελιώδης νόμος τῆς Ἐταιρίας, ὁ Ὄργανισμός, εἰς τρόπον ὥστε ὁ γραμματεὺς νὰ ἐκλέγηται οὐχὶ ὑπὸ τῶν ἑταίρων ἀλλ' ὑπὸ τοῦ συμβουλίου. Οὕτω παρεκάμφθη ὁ κίνδυνος τῆς διὰ νέας ὑποψηφιότητος τοῦ Κουμανούδη—τοῦ παμψηφεί πάντοτε ὑπὸ τῶν ἑταίρων ἐκλεγομένου—ἀπωλείας τῆς διὰ τοσοῦτων καὶ τοιούτων ἀγῶνων καταληφθείσης ὑπὸ τοῦ Καββαδίου γραμματείας. Ἀπὸ μακροῦ, εὐθύς ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ μου εἰς τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ἐζήτηι παντοιοτρόπως νὰ μὲ ἐξερεθίσῃ ἵνα μὲ ρίψῃ εἰς παγίδα τινα, τῶρα μάλιστα ὅτε τεχνηέντως ἐφρόντισε καὶ ἠτύχησε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν φιλίαν καὶ ὑποστήριξιν ἀνωτέρων δικαστικῶν προσώπων. Ἄλλ' ἐγὼ καίτοι ἠσθανόμην ἀπὸ ἐτῶν τὸν κίνδυνον, καίτοι παρὰ πλείστων φίλων μου προειδοποιηθεὶς, οὐδέποτε ἐφοβήθην τοῦ νὰ ἐκπληρώσω τὸ καθήκον μου ἀπλῶς καὶ θαρραλέως. Κατὰ τὴν ἐνάσκησιν ἐνὸς τῶν ἱερωτέρων καθηκόντων μου—ὅπερ εἶχον μάλιστα τὴν ἀπλότητα νὰ καταστήσω ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸν—ἐνόμισε τέλος ὁ κ. Καββαδίας ὅτι εὖρε τὸν κατάλληλον χρόνον καὶ τὸ πρὸ καιροῦ παρασκευασθὲν ἔδαφος ἵνα ἐκδικηθῇ κατ' ἐμοῦ καὶ κορέσῃ τὸ ἀρχαῖον μῖσος του. Ἄλλ' ὁ ἀναγνώστης θὰ ἐννοήσῃ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν κατωτέρω κατὰ πόσον τὸ ἐπέτυχεν. Ἄς μάθῃ δὲ ὁ ἀναγνώστης ἐν τέλει καὶ τὰ ἐξῆς καὶ ἄς σκεφθῇ ἐπ' αὐτῶν. Ὅτε ἐπέκειτο ἡ μεταξὺ τοῦ Καββαδίου καὶ ἐμοῦ τελευταία δίκη καθ' ἣν ἐσχόπουν νὰ ἐκθέσω, ὡς πρὸς πολλοὺς ἐδήλωσα, τὴν πρὸς τὸν ἀτυχῆ προκάτοχόν μου καὶ πρὸς ἐμὲ διαγωγὴν τοῦ Καββαδίου, ἐνεθυμήθησαν αἰφνης τὸν ἀτυχῆ Ποστολάκαν καὶ ἔσπευσαν οἱ διαγράψαντές με ἐκ τοῦ μητρώου τῆς Ἐταιρίας κ. κ. σύμβουλοι νὰ ἀνακηρύξωσιν αὐτὸν τὴν 17 Σεπτεμ. ἐπί-

τιμον μέλος τῆς Ἑταιρίας, εὐχαριστήρια ἴσως ἀναμένοντες ἄτινα θὰ ἐχρησίμευον τῷ Καββαδίᾳ ὡς ὄπλα κατ' ἑμοῦ. Ὁ κύριος Ποστολάκας συνεκινήθη κατ' ἀρχὰς βαθύτατα ἔνεκα τῆς ἐκ μέρους τοῦ συμβουλίου τιμῆς ταύτης. Ὅταν ὁμως εἶδε κάτω τοῦ διπλώματος τὴν ὑπογραφήν καὶ τοῦ Καββαδίου ὡς γραμματέως, τοσοῦτον ἠγανάκτησεν, ὥστε ἔσπευσε νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἑταιρίας τὸ δίπλωμα γράφας ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἐξῆς: (Ἰδε *Ἐστία* τῆς 17 Νοεμβρίου 1895).

Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας.

Εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως ὑμᾶς καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας διὰ τὴν τιμὴν ἣν μοι κάμνετε διὰ τοῦ παρόντος διπλώματος. Λυποῦμαι μόνον μὴ δυνάμενος νὰ δεχθῶ δίπλωμα φέρον τὴν ὑπογραφήν ὡς γραμματέως ἐκείνου ὅστις πρὸ τῆς δικαιοσύνης κατέθεσεν ἄλλοτε ὅτι μὲ θεωρεῖ κλέπτῃν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου καὶ ὅτι ἀνέκαθεν εἶχε περὶ ἑμοῦ τὴν ιδέαν ταύτην. Τὸν εὐχαριστῶ καὶ τοῦτον διὰ τὴν νῦν μεταμέλειάν του· ἀλλὰ τώρα ὅτε μὲ κατέστρεψεν ἐν συμμαχίᾳ ἀρχαιοκαπήλων ταῦτα πάντα εἶνε περιττά.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Νοεμβρίου 1895.

Ἐγκαρδίως ὑμέτερος

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΟΣΤΟΛΑΚΑΣ

Ο ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΙ

Δὲν εἶνε δὲ μόνος ὁ δυστυχῆς Ποστολάκας ὅστις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ ἀνδρός τούτου, οὐδ' ἑμοῦ δευτέρου ἐπεδίωξε διὰ σατανικῶν μέσων τὸν ὄλεθρον. Πολὺ πρὶν ἢ ἐγὼ εἰσέλθω εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν κόσμον καὶ γνωρίσω τὰ ἐν αὐτῷ δρῶντα πρόσωπα, ὁ κύριος οὗτος ἐξήσκει κατ' ἄλλων τὰ αὐτὰ προτερήματά του.

Ἐρωτήσατε τὸν πρύτανιν τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων, τὸν σεβαστὸν Στέφανον Κουμανοῦδην οὐ ὁ βίος διαυγῆς ὡς ὁ κρύσταλλος καὶ θέλετε μάθει παρ' αὐτοῦ ὅτι συστηματικῶς καὶ διὰ πάσης δυνατῆς

προσβολῆς ἀπὸ ἐτῶν προσεπάθει ὑπούλως νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ εἰς παραιτήσιν ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς Γραμματείας· θέλετε μάθει πρὸς τούτοις παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κουμανούδη ὅτι ἡ ἀπλῆ λέξις *παραιτοῦμαι*, ἣν ἔγραψεν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς παραιτήσεώς του καὶ πρὸς τὸν δις παρ' αὐτῷ μεταβάντα Πρόεδρον τῆς Ἑταιρίας ξηρὰ ξηρότατα εἶπε, τόμον ὀλόκληρον ἀγανακτήσεως περιέχει κατὰ τοῦ Καββαδίου κυρίως ὅστις μὴ δυνάμενος νὰ βλάψῃ διὰ τοῦτο τὸν πασιγνωστον ἄνδρα, ἐπετέθη κατ' ἐμοῦ τοῦ δηλώσαντος κατηγορηματικώτατα ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἑταιρίας, τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς παραιτήσεως τοῦ Κουμανούδη. Διότι ἐν τῶν ἀποκρύφων αἰτίων τῆς κατ' ἐμοῦ δίκης ἦτο ἡ ἐκδίκησις κατὰ τῶν ἐν ἀγανακτήσει παραιτηθέντων Συμβούλων.

Ἐρωτήσατε τὸν διακεκριμένον ἀρχαιολόγον καὶ ἔντιμον ἄνδρα Φίλιον τὸν μετὰ τόσης ἀκριβείας καὶ ἐπιστημονικῆς περινοίας διεξαγαγόντα τὰς τὴν Ἀρχ. Ἑταιρίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα τιμησάσας ἀνασκαφὰς τῆς Ἐλευσίνας, τὸν ἐπὶ ἔτη εὐσυνειδήτως ὑπηρετήσαντα τὸ Κράτος ὡς ἔφορος ἀρχαιοτήτων καὶ θέλετε μάθει παρ' αὐτοῦ ὅτι διὰ μυρίων ὑπούλων τεχνασμάτων ὁ αὐτὸς Καββαδίας τὸν ἐξηνάγκασε νὰ παραιτηθῇ ἐν ἀγανακτήσει ἀπὸ τῆς θέσεως ἐφόρου ἀρχαιοτήτων τοῦ Κράτους.

Ἐρωτήσατε τὸν Ἀθανάσιον Κουμανούδην καὶ θέλετε μάθει πάλιν παρ' αὐτοῦ ὁποίους διωγμοὺς καὶ καταγγελίας ὑπέστη παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ἐξαναγκασθεὶς ἐπὶ τέλους καὶ οὗτος νὰ παραιτηθῇ τῆς θέσεώς του μετὰ δύο δεκαετηρίδων ἐκτάκτου δράσεως καὶ εὐσυνειδησίας ἀρχαιολογικῆν ὑπηρεσίαν. Ἐρωτήσατε τὸν καθηγητὴν τῆς Ἀρχαιολογίας κ. Νικολ. Πολίτην, ἐρωτήσατε οἰονδήποτε θέλετε τὸν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων καὶ θέλετε μάθει ὅποια ἢ περὶ τοῦ ἀνθρώπου γνώμη, ὅποια ἢ ἀγανάκτησις τῶν δυναμένων ἐκ πείρας καὶ γνώσεως τῶν πραγμάτων νὰ κρίνωσι περὶ τῆς διαγωγῆς πρὸς τοὺς συναδέλφους καὶ τῶν ἔργων τοῦ Καββαδίου.

Σκεφθῆτε δὲ τότε ἂν ὅλοι οἱ ἄνδρες οὗτοι συνώμοσαν νὰ κατηγορῶσι, περιφρονῶσιν ἢ ὑβρίζωσι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ ἂν δὲν εἶνε ἄξιον συντόνου προσοχῆς τῆς τε πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας ὅτι τόσοι ἄνδρες προὔτιμησαν νὰ παραιτηθῶσι μᾶλλον τῶν θέσεών των—αὐτὰς τὰς βιωτικὰς των ἀνάγκας θυσιάζοντες—παρὰ νὰ εὐρίσκωνται εἰς σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Δὲν εἶνε δὲ ἄξιον προσοχῆς τὸ ὅτι ἐνῶ οὔτε ἐγὼ οὔτε οὐδεὶς τῶν προαναφερθέντων περιῆλθεν εἰς τοιαύτας ἔριδας πρὸς οἰονδήποτε συνάδελφόν του ὁ Καββαδίας πλείστους ἄλλους πλὴν ἐμοῦ κατήγγειλεν ἢ ψευδῶς ἔγραψεν ὅτι κατήγγειλεν ὡς ὑβριστὰς ὡς π. χ. τὸν ἄλλοδαπὸν σοφὸν Πίκ (1), τὸν Ἀθαν. Κουμανούδην, τὸν διευθυντὴν τῆς Ἐφημερίδος, τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ κλπ. ἢ παρ' ἄλλων κατηγγέλη δημοσίᾳ οὐχὶ μόνον ὡς

(1) Ἀκρόπολις 4 Φεβρουαρίου 1889 καὶ Νέα Ἐφημερίς 16 Ἰανουαρίου 1889

ἀμαθής, ἀνίκανος, κακόπιστος κλπ. (1), ἀλλὰ καὶ ὡς δι' ἄλλους λεπτοτέρους λόγους (2).

Ἄλλὰ τὸ σύστημα αὐτοῦ καὶ ὁ λόγος τῆς ἰσχύος του δὲν εἶνε πλεόν ἄγνωστον εἰς οὐδένα. Πόλεμος διὰ παντός ὑπούλου μέσου καὶ ἀντίπραξις κατὰ παντός διακεκριμένου Ἑλληνοσ ἀρχαιολόγου, νέου ἢ γέροντος, ἵνα μόνος αὐτὸς τὸ πᾶν κυβερνᾷ ἄνευ ἐλέγχου τῶν δυναμένων νὰ κρίνωσιν ἀσφαλῶς περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων, καὶ κολακεῖαι πρὸς πάντα περιφανῆ, ἀτόπως ὅμως φιλόδοξον, πολίτην ὅστις ἐνῶ ἐλλείψει ἐπιστημονικῶν γνώσεων δὲν δύναται νὰ τὸν ὑποσκελίσῃ ἢ παραβλάψῃ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ, δύναται ἀφ' ἑτέρου νὰ τὸν

(1) Τόμον ὀλόκληρον θὰ ἐχρειαζόμην ἵνα πάντα ταῦτα, ἀπαριθμήσω. Ἀναφέρω μόνον τὸν διευθυντὴν καὶ τοὺς συντάκτας τῆς Ἐφημερίδος οὓς κατήγγειλεν «δι' ὃ ἐξελέξατο ὡς ἀπλησιζόμενοι καὶ ἄεργοι (φαίνεται ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ καθήμενοι ἠτύχησαν ἀρχαιολογικῶς) ἐπάγγελμα τοῦ ὑβριστοῦ» ἀλλ' οἷτινες «αὐτὸν μὲν καὶ τὴν καταγγελίαν του παρέπεμψαν εἰς τὸ Δρομοκαΐτιον» χάριν δὲ τοῦ κοινοῦ ἔγραψαν μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: (Ἰδε Ἀρόπολις 15 Μαρτίου 1887 καὶ 3 Αὐγούστου 1888. Ἐφημερίδα 17 Μαρτίου καὶ 1 Αὐγούστου 1887) «Ἄς παραδειχθῶμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι ἐμὰ πάθεια ὠδήγησε καὶ ὠδήγει πάντας τοὺς ἐλέγγοντας τοῦ ἀνδρὸς τὴν κενότητα. Τώρα μετρήσατε τὰς ἐφημερίδας καὶ τοὺς λόγους, ὅσοι κατὰ καιροὺς τὸν ἐσυρίσαν: Ἡ Ἀρόπολις ἀφ' ἧς ἐξεδόθη δὲν παρέλειψεν οὐδεμίαν εὐκαιρίαν νὰ ἐξάρῃ τὰς γελοιοῦσθαι τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἢ Νέα Ἐφημερίς τῶ ἐπετέθη δριμύτατα ὃ αὐτὸν οὐδέποτε ἐφείσθη αὐτοῦ, ἢ δὲ Ἐφημερίς πολὺ πρὶν τὴν ἀναλάβῃ ὃ νῦν Διευθυντὴς αὐτῆς οὐδαμῶς ὑστέρησεν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀποκαλύψεως τῶν μωριῶν του. Ἀφίνομεν ἐκτός τούτων ἄλλων Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ πλείστα ξένα περιοδικὰ καὶ τοὺς ἄλλοδαποὺς ἀρχαιολόγους ὅσοι κατὰ καιροὺς τῶ ἐδείξαν ὅποσα ἀπίδια βάζει ὃ ἀνὴρ οὐδέποτε ὁμοειδῶν λογίων ἐξαιρομένον μόνον ἰδιαίτερος τοὺς ἐπὶ μακρὸν συναδέλφους του ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας κ. κ. Μ. Λάμπαν καὶ Ν. Γ. Πολίτην, οἱ ὅποιοι ἀπηνάντισαν τοῦ ἀνδρὸς τὴν πρωτοφανῆ ἀρχαιολογικὴν ἀμάθειαν, τὸν ἀνήκοστον μεταφραστικὸν ἥρωισμόν καὶ τὴν ἐγνωσμένην φυσικὴν ἐπιπολαιότητά του. Τώρα ἂν πιστεύῃ εἰλικρινῶς ὃ κ. Καββαδίας ὅτι σύμπας ὃ ὄρμαθὸς οὗτος τῶν ἀποκαλυφάντων τὴν ἀρχαιολογικὴν αὐτοῦ λεοντὴν ἤγετο ἐκ γνωστῆς προσωπικῆς ἐμπαθείας πάσχει ἀναμφισβητήτως. Καὶ τὸ νόσημά του εἶνε ἡ μεγαλομανία, διότι πολλὸ ὑπερτιμᾷ τὸ ὑποκείμενόν του διὰ νὰ νομίσῃ ὅτι βλοῖ οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες ἐλεγχταὶ τῆς ἄνευ διχογνωμίας πανθομολογημένης ἀνεπαρκείας του διὰ τὴν θέσιν ἣν κατέχει τρέφουσι προσωπικῆν πρὸς αὐτὸν ἐμπάθειαν, ἢ εἶνε μανία καταδιώξεως (manie de persécution)—λίαν πιθανῶς μάλιστα ἀφοῦ εἶνε γνωστόν, ὅτι φαντάζεται ἀποπείρας δολοφονίας καὶ προβαίνει μέχρι μνηύσεως ἐπὶ τοιαύταις κατ' ἀνθρώπων ἀληθῶς προτύπων ὡς φιλησύχων».

(2) Ἐφημερίς τῆς 1 Μαΐου, 1891 ἔνθα ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς: «**Αἱ δημοπρασίαι τοῦ κ. Καββαδίου.**—Κατηγγέλη ἡμῖν ὃ κ. Καββαδίας καὶ δι' ἄλλην ἔκνομον πρᾶξιν πᾶν ἄλλο μαρτυροῦσαν ἢ στοργὴν πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ Ἀρχ. Μουσείου τοῦ δημοσίου. Ἡ ἐπισκευὴ δύο αἰθουσῶν αὐτοῦ ἐξετέθη καὶ δὲν ἐξετέθη εἰς δημοπρασίαν, διότι ἀπεκλείσθη πᾶς συναγωνισμὸς ἐνῶ μειοῦνται παρουσιάσθησαν. Ἐπίσης ἡ ἐλαιοβαφὴ τῶν τοίχων ἐγένετο ἄνευ μειοδοσίας καὶ ἀντὶ 4,000 δραχμῶν, ἐνῶ παρουσιάσθησαν τεχνίται ἀναλαμβάνοντες μὲ ὀλιγώτερον ποσὴν τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἄλλ' ὃ κ. Καββαδίας ἐνοῶν ἰδικῶς του τεχνίτας οἷτινες ἐεργάσθησαν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀπέκλεισε τοῦ συναγωνισμοῦ. Τὸ σκάνδαλον κατηγγέλη πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῶν Δημοσίων ἔργων, αὐτὴ δὲ ὑπέβαλεν εἰς τὸν ὑπουργόν τὴν καταγγελίαν τῶν ἀποκλεισθέντων τεχνιτῶν. Παρῆλθον ὅμως πολλὰ ἡμέραι καὶ ὃ κ. πρωθυπουργὸς φαίνεται, ὅτι ἔρριψεν εἰς τὸν κάλαθον τὰς μηνύσεις, διὰ νὰ ἀπελπισθῶσιν οἱ καταγγέλλοντες τὸν κ. Καββαδίαν, ὅτι ἐπανῆλθε τὸ κράτος τῶν νόμων καὶ τῆς ἠθικῆς».

στηρίζη διὰ τοῦ γοήτρου τοῦ ὀνόματός του πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς κοινωνίας.

Τίνες δὲ τέλος οἱ τίτλοι αὐτοῦ οἱ παρέχοντες αὐτῷ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ συμπεριφέρηται οὕτω πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἑλληνας ἀρχαιολόγους, τοὺς τοσαύτας παρασχόντας τῇ ἐπιστήμῃ, τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει καὶ τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρίᾳ ὑπηρεσίας;

Μετὰ στόμφου θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ: «ἡ ἕκτατος αὐτοῦ διοικητικὴ **ικανότης**, καὶ ἡ μεγάλη ἐκείνη ἐπιστημονικὴ ἀξία αἱ καθιστῶσαι τὸν κ. Καββαδῖαν — κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ τοῦ κ. Καββαδίου — «τὸν ἰκανώτερον καὶ ἐξοχώτερον τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων» (ἴδ. σελ. 33). Τὰ αὐτὰ δὲ θέλει σᾶς ἐπαναλάβει ὁ ἐσμός τῶν ρεπόρτερ, εἰς οὓς τυγχάνει προσφιλῆς ἔνεκα τῶν καθ' ἐκάστην ἐσπέραν παρεχομένων αὐτοῖς ἐπισήμων ἀρχαιολογικῶν εἰδήσεων ὧν ἔχει τὸ μονοπώλιον, καὶ πολλοὶ τῶν ξένων ἐκείνων ἀνδρῶν τῶν ὑποχρεομένων νὰ φειδῶνται αὐτοῦ ἢ νὰ τὸν περιποιῶνται ἀφ' ἧς οὗτος κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου δι' ἧς δύναται ἢ νὰ μὴ διευκολύνη ἢ καὶ νὰ παραβλάψῃ τὰς ἐν Ἑλλάδι ἐπιστημονικὰς αὐτῶν ἐρεύνας καὶ ἐργασίας.

Ἡ ἕκτατος ὁμῶς αὕτη διοικητικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ **ικανότης** εἶνε γνωστὴ εἰς τοὺς ὀλίγους ἐκείνους τοὺς δυναμένους ἐν λεπτομερεστάτῃ γνώσει ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ νὰ κρίνωσιν, ἐλευθέρως δὲ καὶ εὐσυνειδήτως νὰ ἀποφαίνωνται, διακρίνοντες μεταξὺ τιμῶν ἀποδοδομένων εἰς τινὰ ἔνεκα τῆς ὑψηλῆς θέσεώς του καὶ τιμῶν ἀποδοδομένων ἔνεκα τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἀξίας. Οἱ δὲ καρποὶ τῆς ἰκανότητος ταύτης πρόκεινται καταφανέστατοι:

Ἐν μὲν τῷ σπουδαιοτέρῳ αὐτῆς σταδίῳ, ἐν τῷ καταρτισμῷ δηλαδὴ καὶ τῇ ἀναπτύξει τοῦ τὰ πάντα ἐμψυχούντος ἀρχαιολογικοῦ ὑπηρεσιακοῦ προσωπικοῦ, κατῴρθωσε νὰ στερήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας καὶ τῆς πατρίδος ἐν γένει, τῶν ἐξοχωτέρων καὶ πολυπειροτέρων Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων — ἐξαναγκάζουσα αὐτοὺς πρὸς παραίτησιν καὶ δι' ἄλλοδαπῶν ἐνίοτε παραγκωνίζουσα — νὰ κρατῇ δὲ τοὺς λοιποὺς ἐν σιωπηρᾷ ἀγανακτῆσει.

Ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἀνασκαφῶν παρέχει ἡμῖν ἡ διοικητικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ αὕτη ἰκανότης μέτρον τῆς ἀξίας τῆς διὰ τῶν περιφρήμων ἀνασκαφῶν τῆς Ἀκροπόλεως, δι' ἧς ἐδαπανήθησαν τεράστια χρηματικὰ ποσά, δὲν κατῴρθωσεν ὁμῶς νὰ δημοσιεύσῃ ἀξίαν ἢ ἔστω καὶ ἀναξίαν λόγου γενικῆν ἔκθεσιν περὶ αὐτῶν, δηλαδὴ δὲν ἐξετέλεσε τὸ πρῶτον καὶ στοιχειωδέστατον καθήκον παντὸς εὐσυνειδήτως ἀνασκάπτου καὶ μὴ θέλοντος ἐσπεῖ νὰ ἀπολεσθῶσιν αἱ καθ' ἡμέραν καὶ κατὰ στρῶμα παρατηρήσεις, ἐφ' ὧν καὶ μόνον ἐδράζονται αἱ μελέται καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ συμπεράσματα πάσης ἀνασκαφῆς.

Ἐν τῷ καταρτισμῷ δὲ τῶν Μουσειῶν φοβερὸν ἀληθῶς δεῖγμα τῆς

αὐτῆς ἐκτάκτου ἰκανότητος εἶνε τὸ δυστυχὲς Κεντρικὸν Μουσεῖον, τὸ τόσον θαυμαζόμενον ὑπὸ τῶν διαφημιστῶν τοῦ Καββαδίου, τῶν οὐδὲ ιδέαν ἔχόντων τί ἐστοίχισεν εἰς τὸ πτωχὸν Δημόσιον! Οἱ παρακολουθήσαντες ὁμως ἐπισταμένως τὰ κατ' αὐτὸ καὶ οὐχὶ ὡς κεχρηναῖοι ἢ touristes ἢ μετὰ δύο τρεῖς ἐπισκέψεις κρίνοντες· οἱ ἐπὶ μικρὰ ἔτη ἰδόντες τὸν κ. Καββαδῖαν «ἐν δαιμονιώδει στροβιλισμῷ, ἄνευ σχεδίου τινός» «διδάσκοντα τὰ ἀγάλματα δι' ἀσπλάγχνου σπατάλης τοῦ ἐθνικοῦ χρήματος νὰ χορεύωσι τετραχόρους ἀπὸ αἰθούσης εἰς αἰθουσαν καὶ ἀπὸ βάρου εἰς βάρου», «μυριάκις ἐγείροντος, καταρρίπτοντος, μετατοπίζοντος τὰ αὐτὰ βαρύτατα καὶ οὐχὶ ἄνευ σπουδαίας βλάβης καὶ δαπάνης οὕτω στροβιλιζόμενα πολύτιμα ἀγάλματα (1) καὶ ἀνάγλυφα»· οἱ μετ' ἐκπλήξεως παρακολουθήσαντες αὐτὸν βάζοντα καὶ ξαναβάφοντα τασάκις τοὺς αὐτοὺς τοίχους τῶν ἀπεράντων αἰθουσῶν, ὥστε «ἂν ποτὲ κατεστρέφετο τὸ Κεντρικὸν Μουσεῖον καὶ ἀρχαιολόγος τις ἐπεχείρει διὰ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν διαφόρων χρωματοστρωμάτων τῶν τοίχων αὐτοῦ νὰ ὀρίσῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ κτιρίου βεβαίως θὰ συνεπέβαινε ὅτι ἀνάγεται εἰς τοὺς προομηρικούς χρόνους!», οἱ παρακολουθήσαντες, λέγω, προσεκτικῶς πάντα ταῦτα ἔχουσι τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι ἂν ποτε εὐρεθῇ ὑπουργός τις καὶ ζητήσῃ γενικὸν καὶ ἀκριβῆ λογαριασμὸν περὶ τοῦ πόσας ἑκατοντάδας χιλιάδων δραχμῶν ἔδαπάνησεν ἐκεῖ μέσα ὁ ἀπαράμιλλος κ. Γενικός Ἐφορος καὶ παραβάλλῃ τί ἀντ' αὐτῶν ἐγένετο, βεβαίως θὰ φριξῆ πρὸ τῆς ἀπιστεύτου σπατάλης τῶν δημοσίων χρημάτων, ὧν μικρὸν μέρος θὰ ἤρκει εἰς ἄνδρα μετὰ προδιαγεγραμμένου σχεδίου ἐργαζόμενον, αἰσθημα δέ τι καλαισθησίας καὶ φειδοῦς τοῦ ἐθνικοῦ χρήματος ἔχοντα, πάντως δέ θὰ παρεῖχεν ἡμῖν—ἂν ὁ τοῦτο ἐπιχειρῶν ἦτο Τσουντας τις π.χ. ἢ τις τῶν ἄλλων ἐλλήνων ἐφόρων—ἀνθρωπινώτερον τι τοῦ νῦν Μουσείου, τοῦ μεθ' ὅλους τοὺς στολίζοντας αὐτὸ ἀνεκτιμήτους θησαυροὺς τῆς Ἑλλην. καλλιτεχνίας καὶ ἀπαραμίλλου καλαισθησίας τῶν προγόνων μας, μεθ' ὅλας τὰς ἐργασίας τῶν 35,000 δραχμῶν λαβόντων ἐκ μόνου τοῦ δημοσίου ταμείου ἄλλοδαπῶν ἀρχαιολόγων Lolling καὶ Kawerau, μεθ' ὅλους τοὺς ἀτρύτους κόπους τῶν Ἑλλήνων ἐφόρων, (ὧν οὐδεὶς ποτε ἐμνήσθη), οἶκτον μόνον προξενούντος ὑπὸ καλαισθητικῆν ἔποψιν εἰς πάντα καλλιτεχνικῶς μεμορφωμένον ἐπισκέπτῃν αὐτοῦ, χάρις εἰς τὴν δυσεξίτηλον σφραγίδα τῆς διατάξεως καὶ καλαισθησίας τοῦ Καββαδίου, ἣν ἀκόμη πασιφανέστατα φέρει, μεθ' ὅλας τὰς πολυδαπάνους, τὰς ἀσπλάγχως σπατάλους ἀναριθμήτους καθημερινὰς ἀνατροπὰς.

Ἄν δέ τις ἀπ' Ἀθηνῶν στρέψῃ τὰ βλέμματα πρὸς τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους ἀρχαιότητάς, τότε, ἂν οὗτος εἶνε Ἕλληνας,

(1) Ἴδε πλὴν ἄλλων τὸ μακρὸν ἔθρονον «Τὰ χάλια καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου» ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς 2 Μαΐου 1891.

αἰσχος βεβαίως θέλει αἰσθανθῆ διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν καὶ τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὐρίσκονται αὐταὶ χάρις εἰς τὴν ἔκτακτον διοικητικὴν ἱκανότητα τοῦ κ. Γενικοῦ Ἐφόρου, τοῦ μὴ ὀκνήσαντος πρὶν ἢ στεγασθῶσιν ἢ ἐξασφαλισθῶσι τοὐλάχιστον αὐταὶ, νὰ δαπανήσῃ ἑκατοντάδας χιλιάδων δραχμῶν διὰ περιττὰς καὶ ἀμφιβόλου καλαισθησίας διακοσμήσεις. Ἀναφέρω ὡς παράδειγμα τὴν Δῆλον, ἣν ἔτυχε πρό τινας νὰ ἐπισκεφθῶ μετὰ ἑπτὰ κυρίων ἐκ Μυκόνου. Ἀγάλματα καὶ ἐπιγραφαί, ἀνάγλυφα καὶ ὑδρῖαι, χεῖρες καὶ πόδες, κορμοὶ καὶ κεφαλαὶ ἔκειντο καὶ βεβαίως κείνται εἰσέτι ὡς οἰκοδομικοὶ λίθοι ἐστιβαγμένοι ἐν ἀθλίᾳ καλύβῃ ἢ ἐν οἰκίσκῳ χοίρων καὶ ὀρνίθων ἢ ἐν ὑπαίθρῳ, ἀκαταλόγιστα ὅλως, ἄλλα δέ, ὧν μετὰξὺ πρώτης τάξεως ἀγάλματα, εὔρηνται διεσκορπισμένα εἰς τὸ ὑπαίθρον, ἐκτεθειμένα εἰς παντὸς εἶδους φυσικὰς καὶ ἀνθρωπίνους προσβολάς. Τόσον δέ καλῶς φυλάσσονται, ὥστε ὅτε ἐπέβην πρὸς ἀναχώρησιν τοῦ ἐκεῖ ἐκ Μυκόνου σμίσαντός με ἰστιοφόρου εὔρον τοὺς μετ' ἐμοῦ συνεκπλεύσαντας εἰς Δῆλον ἀποκομίζοντας ὡς ἴδια κτήματα παντοειδεῖς μικρὰς καὶ μεγάλας ἀρχαιότητας, ἃς ἐπέτρεψαν αὐτοῖς νὰ λάβωσιν οἱ δύο φύλακες αὐτῶν, οἱ πρὸς 20 μὲν δραχμὰς τὸν μῆνα μισθοδοτούμενοι, ἀλλ' ἐπὶ ὀκτῶ μῆνας οὐδὲ λεπτόν λαβόντες πτωχοὶ ἀνθρωποὶ καὶ διὰ τοῦτο πεινῶντες καὶ διὰ τοῦτο ἀντὶ τεμαχίου ἄρτου παραχωροῦντες εἰς τοὺς ἐπισκέπτας ὅ,τι τύχη. Καὶ ἠναγκάσθην τότε ἐγὼ αὐτὸς νὰ παρακαλέσω τοὺς συντρόφους μου νὰ ἀφήσωσιν εἰς τὴν νῆσον τὰς ἀρχαιότητας ἃς ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸ ἔπραξαν, εἰρωνευθέντες με ὅμως διὰ τὴν ἀπλότητά μου, ἀφοῦ οἱ πρῶτοι μετ' αὐτοὺς ἐπισκέπται ἠδύνατο ἐπίσης εὐχερῶς νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ αὐτὰ ἀνάγλυφα, ἃν ἦσαν φιλόρχαιοι, ἢ τοὺς αὐτοὺς κινδῖους ἀμφορεῖς, ἃν, ὡς εἰς τῶν συμπατριωτῶν μου ἐκείνων, εἶχον ἀνάγκην αὐτῶν πρὸς ἀποταμίευσιν οἴνου καὶ κριθῆς! Καὶ κατέστησα μὲν ταῦτα γνωστὰ ἀμέσως τότε ἐγὼ αὐτὸς εἰς τὸν Γεν. Ἐφορον, ἀλλ' ἐρωτήσατε τοὺς τελευταίως ἐπισκεφθέντας τὴν νῆσον καὶ θὰ μάθετε ἂν ἐγένετό τι ἢ ἂν ἀκόμη ἡ Δῆλος παρέχει τὸ αὐτὸ τιμητικὸν διὰ τὴν ἔκτακτον διοικητικὴν ἱκανότητα τοῦ κ. Γενικοῦ Ἐφόρου θεάμα (1).

(1) Ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν αὐτῶν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιοτήτων κατ' αὐτὴν μάλιστα τὴν ἐποχὴν τῆς σπατάλης τοῦ δημοσίου χρημάτων ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ ἐπανειλημμένως καὶ καυστικώτατα περιέγραψεν ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος. Ἀναφέρω, τυχαίως λαμβάνων ἐκ τοῦ σωροῦ, τὰ ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς 27 Ἀπριλίου 1891 (ἔνθα ἄρθρον «Ὁ Ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ αἱ ἀρχαιότητες τοῦ Ἐφόρου»), 28 Ἀπριλίου (ἄρθρον «Ὅπου δὲν ἀρκεῖ ἡ συνείδησις πρὸς τὴν ψὶν τοῦ κ. Καθβαδίου» καὶ ἕτερον «Ἐπεὶ ἀποκαθάρσεως τοῦ κατακειμένου στόλου»), 29 Ἀπριλίου (ἔνθα τρία ἄρθρα α') «Αἱ ἀρχαιότητες», β') «Ἐπεὶ ἀποκαθάρσεως τοῦ Ὀλυμπείου στόλου» καὶ γ') «Ὁ πεσμένος στόλος». Ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς κρατουσῆς τότε παρὰ τῇ Ἀθηναϊκῇ κοινωνίᾳ ἀγανακτήσεως κατὰ τοῦ κ. Γενικοῦ Ἐφόρου ἀναφέρω ὅτι ὁ γράψας τὸ τελευταῖον ἄρθρον ἀπλοῦς πολίτης ἀποστέλλων ἔρανον πεν-

Ποία δὲ ἡ ἐπιστημονικὴ ἱκανότης τοῦ ἀνδρὸς ἢ τόσον μεγάλη ὥστε νὰ λέγῃ δημοσίᾳ—ὅτι ἄλλοι ἐδυστύχησαν ἀρχαιολογικῶς δηλαδὴ ἐπιστημονικῶς (σελ. 32). Ὁλόκληρον τόμον παρασκευάζω ἤδη περὶ αὐτῆς. Ἄν δὲ παραστῇ ἀνάγκη νὰ τὸν δημοσιεύσω σοὶ ὑπόσχομαι ἀναγνώστα νὰ γελάσῃς τόσον ὅσον θὰ λυπηθῆς εὐθύς νῦν κατόπιν ἂν ἀναγνώστῃς τὰς λεπτομερείας τῆς κατ' ἐμοῦ κινήσεως δίκης. Ἐν αὐτῷ εὔρηται πρῶτον τί ἐγράφη περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας παρὰ ξένων σοφῶν μὴ ἐχόντων νὰ ἐνεργήσωσι ἀνασκαφὰς ἢ ὅπωςδῆποτε ἀνάγκην τῆς Γενικῆς Ἐφορίας τῶν ἀρχαιοτήτων· δεύτερον τί παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων καὶ ἀπασῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ τρίτον τί ἐγὼ αὐτὸς ἀνεκάλυψα προσεκτικῶς μελετήσας τὰ ἔργα του! Διὰ καταπληκτικῶν παραδειγμάτων θὰ καταφανῇ ὅτι ὄχι μόνον ἀρχαιολογίαν ἀλλ' οὐδὲ τὰ στοιχεῖα ἱστορίας, μυθολογίας, γεωγραφίας, ἐπιγραφικῆς, νομισματολογίας ἢ μετρολογίας ἐπίσταται, ὑποπίπτων διαρκῶς εἰς κωμικώτατα λάθη καὶ τερατώδη σφάλματα, **χωρὶς οὐδὲ καὶ συναίσθησιν νὰ ἔχῃ τῆς ἀμαθείας του.**

Δὲν θὰ γνωσθῇ ὅμως τὸ πρῶτον ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐργασίας μου ταύτης. Πλεῖστοι ξένοι σοφοὶ ἢ ἡμεδαποὶ λόγιοι καὶ ἀρχαιολόγοι, ὡς καὶ ἅπασαι σχεδὸν αἱ Ἀθηναῖκαι ἐφημερίδες πλειστάκις ἀπέδειξαν αὐτὸν **διὰ τῶν πραγμάτων** στερούμενον καὶ τῆς στοιχειωδестаῆτος ἀρχαιολογικῆς μαθήσεως. Ἴνα δὲ ἐκ τῶν *δύο* κρινῆς τὸν λέοντα, ἀναγνώστα, ἐπίτρεψόν μοι νὰ ὑπεθυμίσω αὐτῷ μερικὰ ἐκ τῶν πασιγνώστων κατορθωμάτων του ἐκλέγων μάλιστα αὐτὰ μεταξὺ τῶν παρεχόντων τεκμήρια οὐχὶ μόνον τῆς ἀπιστεῦτου ἀληθῶς ἀμαθείας του ἀλλὰ καὶ τῆς εὐθύτητος τοῦ χαρακτῆρος του. Προκαλῶ δὲ αὐτὸν τὸν κ. ἀκαδημαϊκόν, Γενικὸν Ἐφορον, ἐξοχώτερον τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων κλπ. κλπ. νὰ εὔρῃ ἐν τοῖς ἔργοις **οἵουδῆποτε** τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων, καὶ αὐτῶν τῶν *δυστυχησάντων* ἀρχαιολογικῶς ἔστω καὶ μίαν ὁμοίαν κηλίδα.

1. Κατέσχεσας κ. Καββαδία ἐν Μαγούλα μετὰ φοβεροῦ πατάγου καὶ *ρεκλάμας* καὶ ἐπὶ ἡμέρας ἐξύμνησας εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας ὡς γνήσιον φειδιακὸν ἔργον «δυνάμενον ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ νὰ καταστήσῃ πλουσιώτατον καὶ εὐδαίμονα ἓνα βακένδυτον μέχρι χθές» ἀνάγλυφον κοινότατον *κίβδηλον*, ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Λαζάρου Φυτάλη τοῦ συγχρόνου ἡμῖν γλύπτου. Καὶ ὅχι μόνον ἔγραφες ὅτι «ἐπὶ τῇ θέᾳ του δὲν εἶχες δυνάμεις νὰ χαρῆς ἐπαρκῶς» ἀλλὰ ἓνα μὴ καὶ ἐν τῇ χαρᾷ σου

τήκοντα δραχμῶν ἐπρότεινεν ἵνα τὰ συλλεχθέντα χρήματα δοθῶσιν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις συλλαβὴν τὸν κ. Καββαδίαν ἀπὸ τοῦ *σβέρκου* ἤθελεν ὀδηγήσει ἐν ὄρα περιπάτου μέχρι τῶν τῶν κίονα καλυπτόντων περιττωμάτων καὶ ἐκεῖ, κρατῶν πάντοτε στερεῶς ἀπὸ τοῦ *σβέρκου*, τρίψῃ καλὰ τὴν μούρη του ἐπὶ τῶν συσσωρευμένων ἀκαθαρσιῶν. Διότι κατ' αὐτὸν ἄλλος τρόπος σωφρονισμοῦ δὲν ὑπῆρχεν.

λησμονήσης τὸ σύστημα ὅπερ σὲ κατέστησε πανίσχυρον, ἀπογοητεύσαν πάντας τοὺς συναδέλφους σου τοὺς μὴ καταδεχομένους νὰ μεταχειρίζονται οἷα σὺ ὄπλα, ἐφρόντισες νὰ γραφῇ ὅτι «δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εὐρέθη καὶ τοῦτο ἐν Ἑλευσίνι, ὁπόθεν τὶς οἶδε καὶ ὑπὸ τένος μετηνέχθη εἰς Μαγούλαν». Ὁ ἐστὶ, ἐνῶ σὺ δὲν ἠδύνασο νὰ χαρῆς ἐπαρκῶς, ἐρίπτοντο ὑπόνοιαι κλοπῆς ἢ ἀνικανότητος κατὰ τοῦ ἐν Ἑλευσίνι τότε ἐνεργοῦντος τὰς ἀνασκαφὰς σοφοῦ συναδέλφου σου ἀλλὰ μὴ φίλου σου. Τὸν δ' ἀμέσως ἀναγνωρίσαντα τὴν κωμικωτάτην ἀπάτην σου Ἀθανάσιον Κουμανούδην καὶ ἐν δικαίᾳ ἀγανακτήσει γράψαντα ἐν τῇ Ἐφημερίδι ὅτι «μόνον ἄνθρωπος ἀναίσθητος ἐτελλῶς καὶ ἀμαθὴς δύναται γὰρ τὸ ἐκλάβῃ ὡς ἔργον ἀρχαίας τέχνης» ἐμίσησας θανασίμως καὶ κατόρθωσας ἐπὶ τέλους νὰ στερήσης τῆς θέσεώς του. (Ἴδε Ἀκρόπολιν τῆς 26, 27, καὶ 28 Ἐφημερίδα τῆς 27 28 Ἰουνίου 1888. κλπ.) Ὁ κόσμος ὅμως γελᾷ ἀκόμη μὲ τὴν ἀναισθησίαν καὶ ἀμαθειάν σου καὶ γενεαὶ ἀρχαιολόγων θὰ διηγοῦνται μετ' οἴκτου τὸ πάθημά σου.

2. Σαφεστάτας καὶ καλῶς ἐχούσας τὸ λεκτικὸν ἐπιγραφὰς ἐξ Ἐπιδαύρου τόσον κακῶς ἐξ ἀμαθείας ἀπιστεύτου ἀνέγνωσας ὥστε σὺ ὁ ἴδιος ἔγραψας ὅτι ὡς τὰς ἀνέγνωσας, αὐταὶ ἀποτελοῦσι «Pot-pouri Ἑλληνικῶν λέξεων» καὶ δι' αὐτὸ ὑπέθεσας ὅτι θὰ ἐγράφησαν ἀπὸ Κάρου τινος ἤτοι βαρβάρου ὅστις δὲν ἐγνώριζεν ὡς φαίνεται, καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν». (Ἀρχαιολ. Ἐφημερίς 1883 σελ. 229) Καὶ ὅμως ὁ Στέφανος Κουμανούδης ἐν τῷ Αἰῶνι (28 Μαρτίου 1884) καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Πανταζίδης (ἐν Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 σελ. 141) ἀπέδειξαν ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ εἶχον ἀλλιστα περὶ τὸ λεκτικόν, Κὰρ δ' ἀγράμματος ἦσο σὺ ὁ διὰ τῆς ἀμαθείας σου μεταβαλὼν τὰς πτωχὰς ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς εἰς pot-pouri Ἑλληνικῶν λέξεων!

Αὐτὸ δ' εἶνε ἡ ἀφορμὴ — ὡς ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ Στ. Κουμανούδη γνωρίζω — δι' ἣν τόσον ἐμίσησας κατεδίωξας καὶ ἔβλαψας τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, τὸν ἀναγκασθέντα νὰ δημοσιεύσῃ ἐν τῷ Αἰῶνι τὰς ἐπανορθώσεις, ἀφοῦ σὺ καλὰ καὶ σώνει ἐπέμεινας μεθ' ὅλας τὰς ἀποτροπὰς του νὰ κηλιδώσῃ διὰ τῆς ἀμαθείας σου τὴν Ἀρχαιολογ. Ἐφημερίδα, δι' ἣν αὐτὸς τότε εὐθύνετο.

3. Τὸ ἐξοχώτερον καὶ γνωστότερον τῶν ἀναγλύφων τῶν ἐν Ἀθήναις Μουσειῶν, τὸν κοινῶς λεγόμενον Μαραθωνομάχον, ἀπέδειξας κ. Γενικὴ Ἐφορὸς τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ Μουσειῶν τοῦ Κράτους ὅτι οὐδὲ κἂν ἔλαβες τὸν κόπον νὰ ἴδῃς καὶ δι' αὐτὸ μεταφράζων ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τὴν περιγραφὴν του διὰ τὸ πρωτότυπον σύγγραμμά σου, πάνθηρα ἀντὶ θώρακος (panzer) ἐνέδυσας σὺ ὁ γερμανομαθὴς καὶ δαπάνη τοῦ Κράτους ἐπὶ πενταετίαν ἐν Γερμανίᾳ τὴν ἀρχαιολογίαν σπουδάσας! (Καθβαδίου Ἱστορ. τῆς Καλλιτεχ. σελ. 112 στοιχ. 16)

Καὶ ὅμως μαίνεσαι ὅτι εἰς οὐδένα ἐξ ἡμῶν, οἵτινες εἶχομεν τὴν ὑπομονὴν νὰ μελετήσωμεν τὰ ἔργα σου, δὲν ἠδυνήθης νὰ ἐμπνεύσῃς θαυμασμόν τῆς ἀμαθείας σου, ἧς οὐδὲ κἂν συνειδησὶν ἔχεις.

4. Ἐν τῇ ἐξόχῳ καλαισθησίᾳ σου, ἣν βεβαίως ἀπέκτησας διὰ τῆς εὐσυνειδήτου καὶ μεθ' ἔρωτος σπουδῆς τοῦ καλοῦ, τὰς ἐπὶ ἱπποκαμπῶν νηρηίδας—μίαν τῶν ὠραιότερων ἐπινοιῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καλαισθησίας—μετέβαλες **δὲς** εἰς Νηρηίδας ἐπὶ ἱπποποτάμων, θωπευούσας μάλιστα χαριέντως τοὺς τραχήλους τῶν εὐγενῶν ζώων!

Ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὸ κατόρθωμά σου τοῦτο, ἐνθυμῆσαι ὅτι σὺ ὁ ἄνευ ἀποδείξεων συκοφαντικῶς καὶ σκοπίμως παραστήσας με ὡς ἐκ συστήματος ὑβριστὴν τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας — ἦν ἐγὼ ἐξ ἐναντίας τοσάκις ἐνθέρμως ἐν ἐπιστήμοις ἐγγράφοις καὶ δημοσιεύσεσιν ἐπήνεσα! — ἐνθυμῆσαι, λέγω, ὅτι, ὡς διὰ πρωτοκόλλου ἀπεδείχθη, τότε **πράγματι** ἐξύβρισε **κάποιος ἀνόνημος** τὴν Ἀρχ. Ἐταιρίαν ὡς **πράγματι** αὐτὸς ὁ παρὰ σοῦ ἀναγκαιῶς ἀρυσθεὶς τὰς πληροφορίας ἀθῶος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐπέρριπτεν ἐμμέσως τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρίᾳ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς μομφὴν πληροφορῶν διὰ τῶν σέ σκοποῦντων νὰ ἐπαινέσωσι λέξεων «Πρὸ τοῦ 1885, εἶνε ἄγνωστον, ὁποῖα ἀρχαιοῦτες καὶ ὀπόσαι ὑπῆρχον» κλπ. ὅτι καὶ ἡ Ἀρχαιολ. Ἐταιρία δὲν ἐκράτει εὐρετήριον καὶ καταλόγους, ἐνῶ ταῦτα πάντα ἄριστα καὶ τακτικώτατα ὡς πάντες γνωρίζωμεν εἶχε καὶ ἔχει! (Ἴδε ἐπίσημον Ἐφημ. τῶν Συζητήσεων τῆς Βουλῆς. Περίοδος ΙΑ'. σελ. 1027) Ἄν δὲ τὸ ἐλησμόνησας, σοὶ ὑπενθυμίζω ἐγὼ τὸ νέον ἐκεῖνο χαρακτηριστικὸν τῆς εὐθύτητος καὶ διαγωγῆς σου ἔχον ὡς ἐξῆς.

Ὅτε ἐγὼ ἤμην ἀκόμη φοιτητῆς, καὶ δὲν εἶχον εἰσέτι τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω σέ καὶ τοὺς συναδέλφους, προσεπάθεις νὰ εἰσέλθης εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ὡς καθηγητῆς. Τότε ὅμως αὐτὴ ἡ Ἀκρόπολις τῆς 15 Μαρτίου δι' ἄρθρου κυρίου, ἡ Ἔδρα τῆς Ἀρχαιολογίας ἐπιγραφομένου, ἀπεκάλυψε τὴν ἐπιστημονικὴν σου γυμνότητα διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, τερατώδη καὶ ἀπίστευτα, ἀλλὰ πραγματικὰ σφάλματά σου ἀπαριθμοῦσα καὶ τῶν ξένων σοφῶν (δὲν ἦσο ἀκόμη Γεν. Ἐφορος) τὰς περὶ τῶν βιβλίων σου περιφρονητικὰς γνώμας παραθέτουσα. Ἐπειδὴ δὲ ἀνέφερε τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο, — τὸ διὰ παντὸς στερῆσάν σε τῆς ἐλπίδος τοῦ νὰ εἰσέλθης εἰς τὸ Πανεπιστήμιον — καὶ τὸ κατόρθωμά σου περὶ ἱπποποτάμων, τότε **κάποιος ἀνόνημος** (ποῖος, κύριε Καθβαδία;) ἔγραψε μεταξὺ πλείστων ἄλλων ὁμοίας φύσεως ψευδολογιῶν καὶ τὰ ἐξῆς (Ἐφημερὶς τῆς 17 Μαρτίου 1887), **συκοφαντῶν** τὴν Ἀρχαιολ. Ἐταιρίαν ὅτι ἀπεκάλυψε τὰ μυστικὰ τῆς ἀμαθείας σου καὶ λέγων «τίς δὲν θὰ ἀγανακτήσῃ μανθάνων ὅτι τὸ ἀμάρτημά σου ἐκεῖνο ἐγένετο οὐχὶ ἐν δημοσιεύματι τινι, ἀλλ' ἐν ἐκθέσει πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρίαν

ἥτις παντάπασι δὲν ὄφειλε νὰ δημοσιευθῆ, μὴδὲ κἀν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς νὰ γνωσθῆ εἰς τὸ κοινόν». Τότε λοιπὸν σοὶ ἐδόθη ἡ ἐξῆς ἐπίσημος ἀπάντησις (Ἐφημερίς 18 Μαρτίου 1887).

«Ἐν ἀωνύμῳ διατριβῇ ἢ Ἐδρᾷ τῆς Ἀρχαιολογίας ἐπιγραφομένη δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ χθεσινῷ φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος φέρονται φράσεις ἐνέχουσαι ψόγον κατὰ τοῦ γραφείου τῆς Ἀρχαιολογ. Ἐταιρίας. » Ἄλλ' αἱ λέξεις καὶ τὰ πράγματα ἅπερ δὲν ὄφειλον παντάπασι νὰ δημοσιευθῶσι, οὔτε νὰ περιέλθωσιν εἰς γνώσιν τοῦ κοινοῦ, ὡς μετ' ἀγανακτήσεως καταγγέλλει ὁ διατριβογράφος, ἐκ χειρογράφου ἐκθέσεως τοῦ κ. Καββαδίου πρὸς τὴν Ἐταιρίαν, ἣσαν ἤδη γνωστὰ εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν κοινὸν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 349 τῆς 28 Ὀκτωβρίου φύλλου τῆς Ὠρας, ἐνθα ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς: «Μεγάλα καὶ σπουδαῖα εὐρήματα ἐγένοντο κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἐν ταῖς ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνασκαφαῖς, περὶ ὧν Ο Κ. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ ΕΠΙΣΤΕΛΛΕΙ ΗΜΙΝ ΤΑ ΕΞΗΣ» ἔπονται δὲ τὰ περὶ τῶν εὐρημάτων, ἐν οἷς καταλέγονται «καὶ τέσσαρες Νηρηίδες ἐπὶ ἵπποποτάμων ὀχούμεναι καὶ χαριέντως διὰ τοῦ ἐνὸς βραχίονος περιπτύσσουσαι τὸν αὐχένα τοῦ εὐγενοῦς αὐτῶν ζώου». Ἐκθεσις δὲ τοῦ κ. Καββαδίου πρὸς τὴν Ἐταιρίαν ἀναφέρουσα Νηρηίδας ἐπὶ ἵπποποτάμων παρελήφθη εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας τὴν ἐπιούσαν τῆς ἐν τῇ Ὠρᾷ δημοσιεύσεως, ἥτοι τὴν 27 Ὀκτωβρίου 1887, ὡς μαρτυρεῖ τὸ πρωτόκολλον».

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 18 Μαρτίου 1887.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας.)

Ἀφίνω τὰ πασίγνωστα κατορθώματά σου ὅτι ἔργα κοινότατα, χυδαῖα ῥωμαϊκά, ἐξύμνησας ὡς Πολυκλείτια, Ἀπόλλωνας γυμνοὺς μετ' ἀποκεκρουσμένων τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἀνδρικῆς φύσεως ὡς γυναικῆς ἐξέλαβες καὶ περιέγραψες. Τὸ Ἡράκλειον Ἐρκουλάριον ἐλλληνιστὶ ἐκάλεσας τὸν ἀπὸ Μαγνησίας τῆς πρὸς τῷ Σιπύλῳ ὄρει περίφημον Πausανίαν ἐκ Σιπύλου πόλεως κατήγαγες τὴν Töpferεί κέραμον μετέφρασας κτλ. κτλ. κτλ. κτλ. κτλ., ὧν καὶ ἐν μόνον θὰ ἀπεστέρει τῆς θέσεώς του ἐν Γερμανίᾳ τὸν ὑποβοηθὸν τοῦ ὑποβοηθοῦ τοῦ ὑπογραμματέως Μουσείου τινὸς ἐπιστημονικοῦ, κύριε Γενικὲ Ἐφορε τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ Μουσειῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους!

Ἄλλ' ἔστω! Ὅλοι σὲ συκοφαντοῦσιν, ὅλοι σὲ ἀδικοῦσιν ἐνῷ πράγματι εἶσαι, ὡς παριστᾶς, τὸ κλέος τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης. Λησμονεῖς ὁμῶς ὅτι πᾶσα μάθησις καὶ ἐκπαίδευσις ἓνα καὶ μὴ-

νόν σκοπόν προτίθεται, τὸν ἐκπολιτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐξάλειψιν τῶν ἀγρίων ἐνστίκτων δι' αἰσθημάτων εὐγενῶν καὶ φιλαλλήλων ἄτινα καὶ μόνα παρέχουσι τὸ μέτρον πάσης ἀληθοῦς παιδείας καὶ σοφίας, ἄνευ δὲ τῶν ὁποίων πᾶσα ἱκανότης ἐπιπλαβεστάτη τῇ κοινωσίᾳ!

Τίνας δὲ ὑπονοεῖ ὁ Καββαδίας ὡς *δυστυγήσατας ἀρχαιολογικῶς*. Τοὺς γνωρίζομεν κάλλιστα. Εἶνε πρῶτον ὁ Στέφανος Κουμανούδης, ὅστις πράγματι *ἐδυστύχησε* ἰδὼν ἑαυτὸν περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου του διὰ τοιαύτης μελανῆς ἀχαριστίας καὶ ἀγνωμοσύνης ἀνταμειβόμενον παρὰ τῶν μελῶν τῆς Ἐταιρίας ἐκείνης, ἣν ἐπὶ τριάκοντα πέντε ἔτη, ὑπηρέτησεν

Εἶνε δεύτερος ὁ δυστυχῆς Ποστολάκας, ὅστις εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐδυστύχησεν οἰκτρῶς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ χάρις καὶ εἰς τὸν κ. Καββαδιάν, ὅστις ἀπὸ μακροῦ εἶχε διαγνώσει ἐν αὐτῷ κλέπτῃν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ὅπερ πρῶτος αὐτὸς ὁ πτωχὸς ἄνευ μέσων κατέταξε καὶ ἐπλούτησεν!

Εἶνε τρίτον ὁ Δημ. Φίλιος, ὅστις πράγματι *ἐδυστύχησεν ἐξαναγκασθεὶς* παρ' αὐτοῦ τοῦ Καββαδίου νὰ παραιτηθῇ τῆς θέσεώς του δι' ἧς εὐόρκως καὶ εὐδοκίμως ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα καὶ ἐπιστήμην, ὡς μόνην δ' ἀμοιβὴν κτησάμενος τὴν σημερινὴν ἔντιμον πενίαν του.

Εἶνε τέταρτον ὁ Ἀθ. Κουμανούδης, ὅστις πράγματι *ἐδυστύχησεν ἐξαναγκασθεὶς* παρὰ τοῦ αὐτοῦ νὰ παραιτηθῇ τῆς θέσεως ἣν ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἐτίμησε, πρῶτος αὐτὸς δώσας ἐν Ἑλλάδι ὑποδείγματα Μουσείων, ἄτινα οἰανδῆποτε σοφὴν ἐπικράτειαν θὰ ἐστόλιζον καὶ ἐτίμων καὶ ἄτινα αὐτὴ ἢ ἐν Βερολίῳ Κεντρικὴ Διεύθυνσις τῶν Γερμανικῶν Ἀρχαιολογικῶν Ἰνστιτούτων ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ πρὸς τὴν Ἀρχαιολ. Ἐταιρίαν ἀπεκάλεσε *παραδειγματικά* (Musterhaft).

Ἄν δὲ καὶ ἐγὼ δὲν *ἐδυστύχησα* εἰσέτι βεβαίως τὸ λάθος δὲν εἶνε τοῦ Καββαδίου. Διότι δις κατώρθωσε νὰ μὲ κάμῃ νὰ λάβω τὴν ὁδοιπορικὴν ῥάβδον ἵνα ἀπέλθω μακρὰν τοῦ τόπου ἐν ᾧ γεννῶνται καὶ γίνονται ἀνεκτοὶ καὶ δὴ ἐπισήμως ἄνθρωποι ὡς αὐτός. Ἄν δὲν τὸ κατώρθωσε, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν, εἰς τὴν Σ. Σύγκλητον τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους ἄνδρας, εἰς τὰ σοφὰ ἐκεῖνα σωματεῖα καὶ εἰς τὰ ἀπειράριθμα χρηστὰ καὶ ὑγιᾶ ἐκεῖνα μέλη τῆς Ἑλληνικῆς ἡμῶν πατρίδος, ὧν ἢ πρὸς με διαγωγὴ μοι ἐμπνέει τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν εἶνε μακρὰν ὁ χρόνος καθ' ὃν πρὸς μέγιστον ὄφελος τῆς πατρίδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης θὰ ἀπαλλαχθῶμεν τοῦ ἐφιάλτου τοῦ ἐπικαθήσαντος ἐπὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων ἐκ συνδρομῆς ἀτυχῶν διὰ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐπιστήμην περιστάσεων καὶ ἕνεκα τῆς συνδρομῆς, ἣν τῷ παρῆσχον ἄνδρες ἀγνοοῦντες ἀκριβῶς τὰ πρόσωπα

καὶ πράγματα, ἐπηρεαζόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν σκοπίμων κακολογιῶν τῶν ἐπιτηδείων καὶ παρασυρόμενοι ὑπὸ εὐγενοῦς μὲν ἀλλ' ἀτόπου φιλοδοξίας, ἣν οὐδέποτε ἠθέλησαν νὰ κολακεύσωσιν ἢ ἐνθαρρύνωσιν ἐκεῖνοι οἱ τὸ «Σπάρταν ἔλαχες Σπάρταν κόσμει» παραδεχόμενοι καὶ συνείδησιν ὑπερήφανον τοῦ πρέποντος ἔχοντες.

Ἡ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΙΚΗ

Ἐπὶ τοῦ πλαισίου τῆς πρώτης ἐκείνης ἐκστρατείας, ἣτις ἀπέτυχε μὲν ἐντελῶς κατὰ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς, τὴν ἐνοχοποίησιν ἡμῶν, ἔθηκεν ὁμως ἐκτὸς μάχης τὸν τὸν δυστυχῆ Ποστολάκαν, ἐπιχειρεῖ καὶ πάλιν ὁ κ. Καββαδίας νὰ στήσῃ νέον συκοφαντικὸν καλλιτέχνημα, ἂν μὴ τῆς σπουδαιότητος ἐκείνου διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀρμοδίας ὕλης, πάντως ὁμως πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν διευθυνόμενον, τὴν ἐξόντωσιν ἐμοῦ ἀπὸ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ κόσμου ἐνταῦθα, τὴν ἐκτόπισίν μου δὲ πρωτίστως ἀπὸ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

Ἐὰν ὁμως ὁ σκοπὸς καὶ τότε καὶ νῦν ὁ αὐτός, ἐὰν καὶ τότε καὶ νῦν ἐπεζητήθη διὰ τῆς Δικαιοσύνης ἢ ἐπιτυχία τούτου, ὁ σήμερον κ. Καββαδίας ὑπερέχει τοῦ παλαιοῦ κ. Καββαδίου κατὰ τοῦτο ὅτι τὰ συμμαχοῦντα πρόσωπα ἐξελέξατο οὐχὶ μεταξὺ τῶν ἠθικῶν περιτριμμάτων τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν πρωτευόντων αὐτῆς μελῶν, μὴ ἀμελήσας μάλιστα νὰ τύχῃ ἰσχυρῶν φίλων καὶ παρ' αὐτῶ τῶ δικαστικῶ κόσμῳ (1). Ἐὰν δὲ δὲν ἠδυνήθη τότε νὰ μοι ἐγκολάψῃ τὸ στίγμα τοῦ ἀχρειστέρου εἴδους τῶν κλεπτῶν, ἰδοὺ ὅτι, εὐτυχέστερος σήμερον, ἐπέτυχε νὰ καταδικασθῶ ὡς προσβαλὼν τὴν πολῦτιμον αὐτοῦ ὑπόληψιν· ἐπέτυχε δὲ συγχρόνως καὶ σπουδαιότερόν τι, ὅτι ἠδυνήθη νὰ κλείσῃ τὸ στόμα παντός ἔχοντος τὴν ἀφροσύνην νὰ πιστεύῃ εἰς ἐλευθερίαν συζητήσεως ἐν ταῖς συνελεύσεσι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἐγκαταστήσας λογοκρισίαν, ἣς ἀμφιβάλλω ἐὰν τὰ χρονικὰ ἄλλης οἰασθήτινος συγχρόνου συνελεύσεως δύνανται νὰ παρουσιάσωσιν ὅμοιον παράδειγμα.

Ὁ κ. Καββαδίας λοιπὸν μακρὰν ὑπέβαλε κατ' ἐμοῦ μήνησιν· καὶ μὲ κατήγγειλε μὲν ὅτι ἐξύβρισα αὐτὸν ζητήσας ἐπὶ τούτῳ τὴν τιμωρίαν μου, ἀλλὰ δὲν παρέλιπεν, ἀναφέρων δῆθεν τὰς ἀφορμὰς ἃς ἔχω

(1) Ὅφειλω ἅπαξ διὰ παντός νὰ διακηρύξω ὅτι, ἐὰν ὁ κ. Καββαδίας τοιοῦτους ἀνδρας ἠδυνήθη νὰ πείσῃ ὅπως παράσχωσιν αὐτῶ τὴν ἠθικὴν των ὑποστήριξιν, οὔτε ἐκπλήσσομαι, ἄτε γνώσκων τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτοῦ, οὐδὲ ἐννοῶ νὰ ἀποδώσω αὐτοῖς γνώσιν τῶν ὑστεροβουλιῶν τοῦ κ. Καββαδίου. Εἰμὶ μάλιστα βέβαιος ὅτι μετὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι τεύχει ἀποκάλυψιν τοῦ ἀνθρώπου, θέλουσιν αὐτοὶ πρῶτοι ἀποκηρύξει τὴν φιλίαν αὐτοῦ καὶ ἀποστῆ πάσης μετ' αὐτοῦ συμπράξεως.

κατ' αὐτοῦ ἢ θέλων τάχα νὰ εἰκονίσῃ πρὸ τῆς δικαιοσύνης τὸν χαρακτῆρά μου, νὰ κάμῃ ὑπαινιγμούς ἐναντίον μου τόσον ψευδεῖς ὅσον καὶ ἀτιμωτικῶς προσβλητικούς δι' ἐμέ!

Ἄτυχῶς δὲν μοι ἐπετρέπη νὰ ἀπολογηθῶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου κατὰ τῶν ὅσων ἐπιτηδεῖων τόσων δηλητηριωδῶν ὑπαινιγμῶν τούτων, «διότι οὗτοι δὲν ἀπετέλουν τὴν κατ' ἐμοῦ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου κατηγορίαν»· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀποτελοῦν τοιαύτην ἐνώπιον τῆς κοινωνίας, εἶνε δὲ χαρακτηριστικοὶ τῶν μεθόδων, ὧν ὁ κ. Καββαδίας ποιεῖται χρῆσιν, δὲν νομίζω ὅτι ἐξαντλῶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀναγνώστου, ἐὰν δι' ὀλίγων ἀπαντήσω ἐνταῦθα.

«Ἴνα ἔχῃ»—λέγει ἡ μήνυσις—«ἵνα ἔχῃ (ὁ Σβορώνος) ὑποχείριον τὸ συμβούλιον, κατῴρθωσεν μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας νὰ ἐκλεχθῇ σύμβουλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, βλέπων ὅμως ὅτι δὲν θὰ εἶχε τὸ συμβούλιον πρόθυμον πάντοτε εἰς τὰς αἰτήσεις καὶ προτάσεις του παρητήθη κατὰ τρόπον ἀνοίκειον καὶ ὑβριστικόν».

Τοιοῦτοτρόπως δίδεται ἡ ἐξήγησις καὶ τῆς ἐκλογῆς μου ὡς συμβούλου καὶ τῆς παραιτήσεώς μου ἀπ' αὐτοῦ· τοῦτο δέ, οὐχὶ ὑπὸ τυχαίου τινὸς εἴτε ἀγνωστοῦ τὰ πράγματα εἴτε ἀργολογοῦντος ἀκινδύνως ἐν καφεναίῳ τινί, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ πρὸ τῆς Δικαιοσύνης.

Καὶ ἐὰν μὲν ἐγὼ «κατέβαλα ἀγῶνας πολλοὺς» νὰ ἐκλεγῶ σύμβουλος ἢ ὁ κ. Καββαδίας καὶ νὰ ἐκλεγῇ τοιοῦτος καὶ νὰ ἀποκρούσῃ ἐμέ δὲν θέλω νὰ ἀπασχολήσω τοὺς ἀναγνώστας μου· ἀρκεῖ ὅτι οἱ τότε ἐταῖροι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας γινώσκουσιν ἄριστα τίς ἐκ τῶν δύο κατέβαλεν «ἀγῶνας», κατὰ τὴν ἐκτύλιξιν δὲ τῆς κατωτέρω δίκης εὐρηται ἀρκετὸν ὕλικόν ὅπως καὶ ὁ ἀναγνώστης διακρίνη τίνες οἱ ἐμπνεόμενοι ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ ὑπὸ φιλαρχίας ἀχαλινώτου καὶ τίνα τὰ ἐλατήρια τῆς φιλαρχίας ἐκάστου. Δύο τινὰ ὅμως εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἀναφέρω· τὸ μὲν, ὅτι οἱ ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ ταύτῃ ἀρχαιολόγοι ἔκριναν τότε συμφέρον αὐτῇ καὶ σκόπιμον νὰ παρακάθηται ἐν τῇ συμβουλίᾳ καὶ εἰς νομισματολόγος, αὐτοὶ δὲ καὶ μοι ἐπέβαλον νὰ δεχθῶ τὴν ὑποψηφιότητα ταύτην· τὸ δέ, ὅτι ὁ Καββαδίας ἔκρινε προσφορώτερον τῷ σκοπῷ τοῦ σωματείου καὶ ἀξιώτερον ἐμοῦ μεσίτην τινὰ τοῦ Χρηματιστηρίου, ἄνθρωπον ἀξιότιμον, τὰ ἀρχαιολογικὰ ὅμως φῶτα τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ποτε ὑπῆρχε κίνδυνος μὴ ἀποκαλύψωσι τὴν ἀρχαιολογικὴν τοῦ κ. Καββαδίου ἀμάθειαν.

Τί δὲ σημαίνει, λεγόμενον ὑπὸ Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων ἐνώπιον δικαστηρίου κατὰ Διευθυντοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ὅτι «ἐπεζήτηι οὗτος νὰ καταστήσῃ ὑποχείριον τὸ συμβούλιον», δὲν εἶνε βεβαίως ἀνάγκη νὰ ἐξηγήσω ἐγὼ εἰς τοὺς γινώσκοντας νὰ ἀναγινώσκουσιν ὑπὸ τὰς γραμμάς. Ἐὰν μάλιστα προσεγγίσωμεν τὴν πε-

ρικοπήν ταύτην πρὸς ἄλλην ἐπίσης ἐν τῇ μηνύσει εὐρισκομένην, ἔχομεν ἔτι σαφεστέραν τὴν γνώμην τοῦ Καββαδίου. Ἴδου αὕτη :

Ὁ Σβορώνος θέλων νὰ διευθύνῃ αὐτοβούλως τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ ἄνευ ἐλέγγου τινός, εὕρισκε πρόσκομμα ἐν τῷ σκοπῷ τούτῳ τὸν μηνυτὴν καὶ διὰ τοῦτο κατεφέρετο ἀνοικείως κατ' αὐτοῦ».

Ἐν ἀκόμῃ βῆμα, μία ἀκόμῃ λέξις καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὰς σκηναάς, ἵνα μὴ εἶπω ἀθεμιτουργήματα τοῦ 1887· προσθέσατε εἰς τὸ «αὐτοβούλως» καὶ «πρὸς σκοποὺς ἰδιοτελείς» καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κλέπτῃς ἐκ νέου τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου! Ἄλλ' ἐγγεῖρημα νέον τηλικαύτης συκοφαντίας δὲν ἦτο σήμερον δυνατὸν· ἐγίνωσκεν ὁ κ. Καββαδίας ὁ ἔχων τὴν τέχνην νὰ βάλλῃ πάντοτε ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς, ὅτι καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων δὲν ἠδύνατο ἀκινδύνως νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα, δι' ὃ μὲ εὐστροφίαν ἐγγέλους καὶ μὲ πονηρίαν διαβολικὴν ἐκφεύγει πάντα κίνδυνον σπεύδων νὰ προσθήσῃ, «τὰς ἀνωτέρω ἐπιθυμίας καὶ τάσεις τοῦ οὐδένα ἔγω λόγον νὰ ἀποδώσω εἰς ἰδιοτέλειαν αὐτοῦ· εἶνε ἀποτέλεσμα φύσεως παραφόρου καὶ μεγάλης εἰς ἑαυτὸν πεποιθήσεως . . .».

Ἐξησφαλίσθη οὕτω ὁ κ. Καββαδίας κατὰ πάσης δικαστικῆς καταδιώξεως, ἀλλὰ καὶ εἶπεν ἄρκετὰ διὰ τοὺς ἔχοντας ὧτα νὰ ἀκούωσι καὶ νοῦν νὰ νοῶσιν ὅπως μείνῃ πάντως κατὰλοιπὸν τι ὑπονοίας κατ' ἐμοῦ. Τίς γὰρ ὄντι, μανθάνων ὅτι δημόσιος ὑπάλληλος καὶ μάλιστα διευθυντὴς Μουσείου ἐγκλείοντος θησαυρὸν ὅλον, ἀποφεύγει ἐπὶ τοσοῦτον πάντα ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεώς του, ὥστε κηρύσσεται ἐχθρὸς ἐκείνου ὅστις παρεντίθεται πρόσκομμα, τίς δὲν θὰ ὑπονοήσῃ ὅτι ὑπὸ τὴν ἐξήγησιν τοῦ παραφόρου δῆθεν τοῦ χαρακτῆρός μου ὑποκρύπτεται ἄλλη τις αἰτία, πολλῶ σπουδαιότερα, ἢν ὁμως ἐξ ἐπιεικείας καὶ, τίς οἶδεν, ἐκ μεγαλοφροσύνης ἀποσιωπᾶ καὶ κολάζει ὁ κ. Καββαδίας;

Ἐάν τις τῶν ἀναγνώστων μου δὲν ἐπέισθη εἰσέτι περὶ τῶν καταχθονίων τοῦ κ. Καββαδίου σκοπῶν, ἅς μὲ παρακολουθήσῃ ὀλίγον ἔτι καὶ θὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τούτου τὴν ἀληθῆ, τὴν μὴ ὑποκεκριμμένην ἔννοιαν τῶν λόγων του. Καὶ δὲν φρονῶ ὅτι βαρύνω τοὺς ἀναγνώστας μου διὰ διηγήσεων ζητημάτων προσωπικῶν μὴ ἐνδιαφερόντων τὴν ὅλην κοινωνίαν τούναντιον πέποιθα ὅτι ἔχει καθῆκον αὕτη, προκειμένου περὶ ἀνθρώπων διαχειριζομένων ἀνεκτίμητον ἐθνικὸν πλοῦτον, καὶ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ προστατεύσῃ τὴν ἀθωότητα καὶ νὰ στηλιτεύσῃ τὴν συκοφαντίαν.

Ἐν τῇ κατὰ πρῶτον ἐρήμῃ ἐμοῦ διεξαχθείσῃ δίκῃ ἐπὶ τῇ μηνύσει τοῦ κ. Καββαδίου δι' ἐξύβρισιν, ἀνέπτυσσεν οὗτος ἐν ἱεροῖ ἀγανακτήσει πρὸ τοῦ δικαστηρίου ὅτι διέπραξα ἀνταλλαγὴν νομισμάτων σπουδαίαν, καταστρεπτικὴν τοῦ πλοῦτου τοῦ Μουσείου ἄνευ ἐντολῆς τοῦ Ἰπουργοῦ, ἥτοι παραβιάζων ἀναφανδὸν τοὺς κειμένους νόμους.

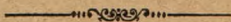
Ἐπέμεινα τότε τὴν συκοφαντίαν καὶ περιωρίσθην εἰς τὸ νὰ ἀναφέρω ἀμέσως ταύτην εἰς τὴν ἀμέσως προϊσταμένην μου ἀρχήν, τὴν Πρυτανείαν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, διαψεύδων ἐν μακροῦ ἐκθέσει μου τὸν μῦθον. Ἀλλὰ ὁ κ. Καββαδίας δὲν περιωρίσθη εἰς τοῦτο· ἐπληροφορήθη δὲ μετ' ὀλίγον ὅτι ἐπανερχόμενος οὗτος διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐκ Πελοποννήσου μὲ κατεσυκοφάντει ἐνώπιον ἐντίμων καὶ τὰ πρῶτα ἐν τῇ κοινωνίᾳ φερόντων ἀνδρῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἰς πρῶην ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουργός, ὅτι τοιαύτην παρανομίαν διέπραξα διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ταύτης ὥστε «ἂν καὶ ἡδύνατο νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Μουσεῖον μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ νὰ μὲ συλλάβῃ, δὲν τὸ ἔπραττεν ἐκ μεγαλοφροσύνης». Ταῦτα μαθὼν ἐπέισθην πλέον ὅτι δὲν μοὶ ἐπετρέπετο νὰ σιγήσω καὶ προσελθὼν εἰς τὸν κ. ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδείσεως Ἐπουργόν, παρεκάλεσα νὰ ἐπιβάλῃ τῷ Γενικῷ Ἐφόρῳ νὰ ἐκθέσῃ Αὐτῷ ἐγγράφως τὰς κατηγορίας του ὅπως δυνηθῶ καὶ ἐγὼ νὰ ἀπολογηθῶ, διότι ἐφρόνουν ὅτι ἐὰν μὴ οὗτος ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἐπετρέπετο εἰς δημόσιον ὑπάλληλον νὰ παραλείπῃ τὸ καθῆκόν του ἐκ μεγαλοφροσύνης, προκειμένου μάλιστα περὶ διασπαθίσεως ἐθνικῶν κειμηλίων, ἐὰν δὲ ἐψεύδετο, δὲν τῷ ἐπετρέπετο νὰ συκοφαντῇ προῖκα δημόσιον ὑπάλληλον.

Καὶ ὁ μὲν κ. Ἐπουργός, κατανοῶν καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ πράγματος καὶ τὸ δίκαιον τῆς παρακλήσεώς μου, εἰσήκουσεν αὐτῆς. Ὁ δὲ κ. Καββαδίας, ἀκολουθῶν καὶ ἐν τούτῳ τὸ πονηρὸν σύστημά του, ἔγραψε μὲν τὴν ἐκθεσίαν του τὴν 25 Σεπτεμβρίου ἐν ᾗ καὶ πρόσθετον κατηγορίαν περιελάμβανεν ὅτι καὶ ἄλλον νόμον συστηματικῶς παρεβιάζεν μὴ ἀποστέλλων πρὸς τὸ Ἐπουργεῖον κατὰ τριμηνίαν καὶ κατ' ἔτος καταλόγους νομισμάτων, μοὶ διεβίβασε δὲ τὴν ἐκθεσιν ταύτην μόλις τὴν 18 Ὀκτωβρίου, δύο μόλις ἡμέρας πρὸ τῆς κατ' ἀντιμωλίαν δίκης μου, ἀπὸ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ὁποίας τόσας ἐξήρτα οὗτος περὶ τῆς ἐξοντώσεώς μου ἐλπίδας. Ἐπελόγιζεν ὁ καλὸς Γενικὸς ἔφορος ὅτι ἐνῶ θὰ κατεδικαζόμην ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, θὰ εἶχεν ὑπ' ὄψει συγχρόνως ὁ Ἐπουργός ἄλλο, οὐσιαστικώτερον κατ' ἐμοῦ κατηγορητήριον, μὴ ἀναιρεθὲν καὶ πιθανῶς μὴ ἀναιρεθησόμενον ἐφ' ὅσον ἐγὼ θὰ διετέλου ἐν ταῖς φυλακαῖς ἔνθα θὰ ἐστερούμην τῶν πρὸς διάψευσιν ἀναγκαιῶν ἐγγράφων καὶ σημειώσεων. Οὕτω διὰ τοῦ στρατηγήματος τούτου θὰ καθίστατο ἀσφαλεστέρα ἢ πραγμάτως τοῦ σχεδίου τοῦ κ. Καββαδίου, ἢ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀπόλυσίς μου.

Γνωρίζων ὅμως τὰς εὐφυεῖς τοῦ ἀνδρὸς πλεκτάνας καὶ ἐκτιμῶν προσηκόντως τὴν μεγαλοφροσύνην αὐτοῦ, ἔσπευσα αὐθωρεῖ, νύκτα ὅλην ἐργασθεὶς παρ' ὅλας τὰς μερίμνας ἅς ἡ ἐπικειμένη διεξαγωγὴ τῆς κατ' ἐμοῦ μηνύσεώς του μοὶ ἐπέβαλλε, νὰ ὑποβάλω τῷ κ. Ἐπουργῷ τὴν ἐπομένην ἀμέσως (19 Ὀκτωβρ.) μακρὰν ἀπάντησιν. Δὲν μοὶ εἶνε ἐπι-

τετραμμένον νὰ δημοσιεύσω ἐνταῦθα τὰ δύο ἔγγραφα ἵνα θαυμάσῃ ἡ κοινωμία τὴν συκοφαντικὴν τόλμην τοῦ ἀνωτάτου ὑπαλλήλου κ. Καββαδίου καὶ ἵνα ἀπορήσῃ ὅτι, ἐνῶ ἐγὼ καὶ ῥητὴν ἔγγραφον ἐντολὴν τοῦ Ὑπουργοῦ εἶχον περὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν νομισμάτων καὶ τοὺς καταλόγους τῶν εἰσαγομένων νομισμάτων τακτικῶς ὑπέβαλλον, ἐσχάτως δὲ μάλιστα τότε κατάλογον περιγράφοντα λεπτομερῶς δεκαπεντακισχίλια ὅλα νομίσματα καὶ τεραστίαν ἐργασίαν ἀπαιτήσαντα, ὁ Γενικὸς ἔφορος μὲ κατήγγελλε καὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐρήμην ἐμοῦ καὶ ἐνώπιον ἐντίμων πολιτῶν ἀπόντος ἐμοῦ καὶ ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργοῦ ἐν ἐπισήμῳ ἔγγράφῳ εἰς ὃ ἤλπιζεν ὅτι θὰ μοι ἀπέλοιπεν ὁ χρόνος ὅπως ἐγκαίρως ἀπαντήσω, μὲ κατήγγειλεν ψευδῶς ἐναντίον ἐπισήμων ἐγγράφων ὅτι παρέβαινα ῥητοῦς νόμους, ὥστε ἐδικαιοῦτο νὰ μὲ συλλάβῃ διὰ τῆς εἰσαγγελίας ἀπὸ τοῦ ὠτός καὶ μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὰς φυλακὰς τῶν κακούργων ὡς τὸν κοινότερον αὐτῶν, ἐὰν δὲν μὲ ἔσωζεν . . . τίς ἄλλος ἢ ἡ μεγαλοφροσύνη τοῦ κ. Καββαδίου ! Ἐὰν ὅμως δὲν μοι ἐπιτρέπεται νὰ δημοσιεύσω τὰ δύο ταῦτα ἔγγραφα, δὲν ὀφείλω νὰ ἀποσιωπήσω ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ὀλίγας ἡμέρας κατόπιν μὲ προσεκάλει νὰ ἐξακολουθήσω ἐκτελῶν « μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας καὶ τοῦ αὐτοῦ ζήλου » τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας ἣν « ἐπαξίως » μοι ἀνέθηκεν τὸ Ὑπουργεῖον.

Παραδίδω ἤδη εἰς τὴν δημοσιότητα τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικὰ τῆς δίκης συνεπειᾶ μηνύσεως τοῦ κ. Καββαδίου κατ' ἐμοῦ ἐπὶ ἐξυβρίσει, ὡς καὶ πάντα τὰ ἀμέσως πρὸ τῆς δίκης γραφέντα. Θὰ σπουδάσῃ ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἡ κοινωμία καὶ τὴν ἐξοχὸν ἐπιτηδειότητα τοῦ κ. Καββαδίου καὶ τὸ ἀκοίμητον κατ' ἐμοῦ πάθος του καὶ τὸ πολυμήχανον αὐτοῦ, εἰς ὃ πᾶσα ἡ ἰκανότης του, ἰκανότης ὁμολογουμένως ἐξαιρετικὴ, συγκεντροῦται· θὰ γνωρίσῃ ὅμως καὶ χαρακτῆρας ἄλλους καὶ πράγματα, ὧν πολὺ διάφορον γνῶσιν ἔχει ἐκ τῶν συστηματικῶν διαφημήσεων δι' ὧν τόσον ἐπιτηδειῶς παραπλανᾶται ἡ κοινὴ γνώμη· θὰ ἴδῃ ἀκόμη τὸν τρόπον καθ' ὃν παρ' ἡμῖν διεξάγονται τοιαῦται δίκαι. Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἐμὲ νὰ φέρω κρίσιν τινά· τὸ δεδικασμένον εἶνε σεβαστὸν καὶ ὑποτάσσομαι εἰς αὐτὸ πειθόμενος εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος μου. Ἀλλὰ ἡ στενογραφία δύναται τις οὐχὶ ἀπροσφόρως νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε ἡ φωτογραφία τῆς δικαιοσύνης ἐν ἔργῳ, τὴν φωτογραφίαν δὲ ταύτην ὑποβάλλω εἰς τὴν μελέτην παντός κηδομένου νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν φυσιογνωμίαν τῆς δικαιοσύνης μας, διότι ἡ μελέτη αὕτη εἶνε λίαν διδακτικὴ.

Δ Ι Κ Η

ΣΒΟΡΩΝΟΥ - ΚΑΒΒΑΔΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Τὰ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως περιῆλθον εἰς γνῶσιν τοῦ δημοσίου ὡς ἐξῆς·

Οἱ Καιροὶ ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 24 Ἰουλίου ἔγραψαν τὰ ἐξῆς·

« Χθὲς π. μ. οἱ ἑταῖροι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, συνῆλθον εἰς ἔκτακτον συνέλευσιν, καθ' ἣν ἐψηφίσθησαν νέαι μεταβολαὶ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῆς, τοῦ κυρωθέντος πρὸ ὀλίγων ἐβδομάδων ἢ μηνῶν. Δυστυχῶς κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην διεδραματίσθησαν σκηναὶ λυπηραὶ καὶ ἐμπαθεῖς, αἵτινες ἄγουσιν ἀσφαλῶς, τὸ ὄντως ἐθνικὸν ἴδρυμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας εἰς τὴν παραλυσίαν καὶ τὴν καταστροφὴν ».

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ Ἐφημερίς ἔγραψεν ἀνακριβῶς, ἀντιστρέφουσα δηλαδὴ τὰ πράγματα, περὶ τῆς αὐτῆς συνεδριάσεως ὅτι « ὁ κ. Σβορώνος λαβὼν τὸν λόγον ἐμίλησε κατὰ τοῦ κ. Καββαδία, προτείνας τὴν διαγραφὴν τοῦ ἐκ τῶν μελῶν ». Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμὴ τοῦ ἐξῆς ἀνακινωθέντος ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, δημοσιευθέντος ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 25 Ἰουλίου τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος.

Κύριε Διευθυντὰ τῆς « Ἐφημερίδος »

« Τὰ δημοσιευθέντα σήμερον ἐν τῇ ὑμετέρᾳ Ἐφημερίδι περὶ τῶν γενομένων ἐν τῇ προχθεσινῇ συνελεύσει τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας προῆλθον ἐξ ἐσφαλμένων πληροφοριῶν. Ἐν τῇ συνε-

λεύσει ταύτη τῶν ἐταίρων, καθ' ἣν πᾶσαι αἱ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου προταθεῖσαι τροποποιήσεις τοῦ ὀργανισμοῦ ἐγένοντο δεκταὶ διὰ ψήφων 51 κατὰ 5, ἐπροτάθη ἀληθῶς καὶ διαγραφὴ ἐταίρου ἐκ τοῦ μητρώου, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ τοῦ κ. Σβορώνου ἀλλὰ κατ' αὐτοῦ τούτου, ὃν παρεκτραπέντα ἐπανειλημμένως κατὰ τὴν συζήτησιν δι' ἀπρεπῶν φράσεων ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν τάξιν ἢ συνέλευσις παρεκτραπέντα δὲ καὶ πάλιν καὶ ὑβριστικῶς ἐκφρασθέντα (1) κατὰ τοῦ νῦν γραμματέως τῆς Ἐταιρίας, κατὰ τοῦ συμβουλίου καὶ κατὰ τῆς Ἐταιρίας αὐτῆς ἀπεδοκίμασε. Τότε πέντε ἐταῖροι προέτειναν τὴν διαγραφὴν τοῦ κ. Σβορώνου ἐκ τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων ἐπὶ τῇ διαγωγῇ αὐτοῦ ταύτη. Ἡ πρότασις αὕτη δὲν συνεζητήθη ὡς οὔσα ἐκτὸς τῆς ἡμερησίας διατάξεως καὶ ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ συμβουλίου».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Ἰουλίου 1895.

(Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας).

Ἀμέσως ἀπήντησα διὰ τῶν ἐξῆς καταχωρισθέντων ἐν τῷ Ἀστει καὶ τῇ Ἐφημερίδι τῆς 26 Ἰουλίου

Κύριε Διευθυντά,

Σχετικῶς πρὸς ὅσα προχθὲς καὶ χθὲς ἐδημοσιεύθησαν ἐν τισὶ τῶν ἐφημερίδων περὶ τοῦ ἐμοῦ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρίᾳ ἐπεισοδίου παρακαλῶ ἵνα εὐαρεστούμενος, δημοσιεύσητε τὰ ἐξῆς ἐν τῇ ἀξιοτίμῳ ὑμῶν ἐφημερίδι.

Κατὰ τὰς τελευταίας γενικὰς ἐκλογὰς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ἐξελέγην μέλος τοῦ Συμβουλίου, μεθ' ὅλον τὸν κατ' ἐμοῦ καὶ τῶν συναδέλφων μου ἀρχαιολόγων πόλεμον τὸν ὑπὸ τῶν νῦν ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐταιρίας ἰσχυρόντων προσώπων καθ' ἡμῶν ἐγερθέντα. Μετασχὼν δὲ ἐπὶ τινα χρόνον τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμβουλίου ἠναγκάσθην νὰ παραιτηθῶ μετὰ λύπης μου τῆς τιμῆς ταύτης διὰ λόγους οὐς σαφέστατα ἀνέγραψα ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς παραιτήσεώς μου ὧν δὲ κύριος ἦτο ἡ προσγενομένη προσβολὴ τῷ γηραιῷ σοφῷ τῷ ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος γραμματεῖ τῆς Ἐταιρίας κ. Στεφ. Κουμανούδῃ ἢ καὶ τούτου καὶ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀρχαιολόγων συμβούλων κ. κ. Δημ. Φιλίου καὶ Νικ. Πολίτου προκαλέσασα τὴν παραιτήσιν. Ἐκτοτε ἔπαυσα μετέχων καὶ αὐτῶν τῶν συνελεύσεων τῶν ἐταίρων τῆς Ἐταιρίας. Προχθὲς ὅμως ἠναγκάσθην νὰ μεταβῶ οὐχὶ μόνον διότι ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἄρδην ἀνατροπῆς τοῦ νέου ὀργανισμοῦ τοῦ πρὸ

(1) Παρακαλῶ τὸν ἀναγνώστην νὰ σημειώσῃ ὅτι ἐν τῷ ἐπισήμῳ τούτῳ ἐγγράφῳ οὔτε λέξις ὑπάρχει περὶ χειρονομίας ὑβριστικῆς, ἥτις κατόπιν ἐχρησίμευσεν ὡς τὸ μόνον ὄπλον πρὸς καταδίχην μου.

ὀλίγων μόλις μηνῶν ψηφισθέντος καὶ κυρωθέντος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς, ἀλλὰ καὶ διότι κατὰ καθῆκον φροντίζω πάντοτε περὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

Εἶδον δηλαδὴ ἀναγραφομένας νέας δαπάνας εἰς μισθοὺς καὶ ἀμοιβὰς προσώπων διὰ διαφόρους ἀνάγκας τῆς Ἐταιρίας καὶ τοῦτο μὲ ἐξέπληξε, διότι ὅτε πρὸ πολλῶν μηνῶν ἐζήτησα παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρίας τὴν ἀντὶ μικρᾶς δαπάνης συμπλήρωσιν τῆς περιφήμου νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου, συμφώνως πρὸς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὰς συμφωνίας τοῦ δωρητοῦ, τοῦ ἑκατομμύρια ὑπὲρ τῶν συλλογῶν του δαπανήσαντος καὶ τῷ κράτει δωρησαμένου, τοῦτο δὲν ἐγένετο δεκτὸν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Ἐταιρία δὲν ἔχει χρήματα διαθέσιμα. Πρὸς τούτοις ἐφρόνουν καὶ φρονῶ ὅτι μόνον δι' ἀγορῶν χρήμασι τῆς Ἐταιρίας δύνανται νὰ διασωθῶσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀρχαιοκαπήλων τὰ πάσης ἄλλης ἀρχαιότητος εὐχερέστερον ἐξαγόμενα νομίσματα. Ταῦτα ἀκριβῶς ἀντέταξα κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς κατ' ἀρχὴν παραδοχῆς τοῦ συνόλου τῶν προταθεισῶν τροποποιήσεων τοῦ νέου ὀργανισμοῦ, προτείνων τὴν μὴ παραδοχὴν· ἂν δὲ ὁ λόγος μοι ἐδίδετο ἐλευθέρως, θὰ κατέκρινον ἐντόνως πλὴν ἄλλων, καὶ τὴν ἐνοικίασιν τοῦ πολυτελοῦς μεγάρου τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ θὰ ἐπρότεινον ὅπως τὰ εἰς ἐνοικίον διδόμενα χρήματα διατίθενται ὑπὲρ διασώσεως ἀρχαίων νομισμάτων ἀφ' οὗ μάλιστα εὐκόλως ἠδύνατο ἡ Ἐταιρία νὰ ἐνοικήσῃ δωρεὰν ὡς μέχρις ἐσχάτων ἐγένετο ἐν τινι τῶν κατὰ πολὺ εὐπρεπεστέρων τοῦ νῦν χώρου δημοσίων κτιρίων, π.χ. ἐν τῇ δυτικῇ πτέρυγι τῆς Ἀκαδημίας.

Ἀνεκλήθην ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀμιλίας μου εἰς τὴν τάξιν ἀπλῶς διότι εἶπον ὅτι αἱ ἀναγραφόμεναι νέα δαπάναι ὡς ἀμοιβαὶ καὶ μισθοὶ προσώπων δι' ἀνάγκας τῆς Ἐταιρίας δὲν εἶνε μᾶλλον ἐπείγουσαι τῆς ἐπιβαλλομένης φροντίδος πρὸς διάσωσιν ἀρχαίων νομισμάτων. Κατόπιν ἐπὶ τῆς κατ' ἄρθρον συζητήσεως προκειμένου περὶ τοῦ ἐπιμισθίου τοῦ γραμματέως τοῦ ἄλλοτε διδομένου ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῆς Ἐταιρίας διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν διαλυθεισῶν ἤδη συλλογῶν τῆς Ἐταιρίας καὶ ὄχι διὰ τὸ ἐπίπονον ἔργον τῆς ἐν τῇ Ἐταιρίᾳ γραμματείας ὡς ἡ δικαιολογητικὴ ἔκθεσις ἀναφέρει, ἠθέλησα καὶ πάλιν νὰ ζητήσω τὴν μὴ παραδοχὴν τούτου, λέγων ὅτι φρονῶ, ὅτι ὁ νῦν γραμματεὺς ἐπαρκῶς ἀμείβεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς Γενικὸς Ἐφορὸς οὐδεμίαν δ' ἔχει ἀνάγκην αὐτοῦ ὡς πλεῖστα χρήματα κερδίζων ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν παρ' αὐτοῦ συγγραφεύων καταλόγων καὶ ὁδηγῶν τῶν Μουσείων τοῦ Κράτους. Θὰ ἐπρότεινον δὲ ἵνα καὶ τὰ χρήματα τοῦ ἐπιμισθίου τούτου διατεθῶσι πρὸς περισυλλογὴν νομισμάτων ἢ πρὸς ἀπόδοσιν τῆς ἀφαιρουμένης συντάξεως τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν πτωχῶν φυλάκων τῆς Ἐταιρίας.

Ταῦτα ὅμως, πρὸς μεγίστην μου ἔκπληξιν, ἤγειραν μέγαν θόρυβον κατ' ἐμοῦ, χαρακτηρισθέντος ὡς ἐκφρασθέντος ὑβριστικῶς κατὰ τοῦ γραμματέως, ὡς δηλαδὴ παρανόμως κερδίζοντος τὰ χρήματα, πρᾶγμα ὅπερ οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μοὶ ἀποδώσῃ ἀφοῦ μάλιστα τὸ ἀντίθετον καὶ εἶπον καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ὡς ἔμαθον, ἀνεγράφη μετὰ τὴν ἀποχώρησίν μου τῇ ἀπαιτήσῃ τοῦ ἐταίρου κ. Δημ. Φιλίου.

Εἰς ἐμὲ δέ, ματαιῶς ζητήσαντα τὴν προστασίαν τοῦ προέδρου, οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο ἢ νὰ διαμαρτυρηθῶ ἐντόνως ἐπὶ τῷ ἀποδοθέντι μοι σκοπῷ καὶ νὰ ἀπέλθω, λυπούμενος μὲν σφόδρα ἐπὶ τοῖς γενομένοις, ἀποφέρων ὅμως καὶ τὴν ἀκράδαντον πεποιθήσιν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ καθήκον μου ἔπραξα καὶ ὡς ἐταῖρος καὶ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος, καθήκον, ὅπερ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ πράξω, ἂν καὶ γνωρίζω ὅποιον μέλλον μὲ ἀναμένει ἐκ τῶν ζωντανῶν παραδειγμάτων πλείστων σεβαστῶν ἀνδρῶν ἀρχαιολόγων ἀπομακρυνθέντων ἐκ τε τῆς νῦν Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ ἐκ πάσης ἀρχαιολογικῆς δράσεως πρὸς ζημίαν τῆς τε ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἔθνους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουλίου 1895

Μετ' ἄκρας ὑπολήψεως

I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

Καὶ πάλιν οὐδεὶς λόγος περὶ χειρονομίας ἐνταῦθα ἀναγνώστα. Σημείωσον τοῦτο καλῶς!

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ Ἐφημερίδα, ἡ τὰς πληροφορίας αὐτῆς ἐξ αὐτοῦ τοῦ γραφείου τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας ἀρρομένη ἐδημοσίευσεν τὰ ἐξῆς ὡν ὁμοία σχεδὸν κατὰ λέξιν καὶ καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς βεβαίως πηγῆς ἐδημοσίευσεν καὶ ἡ Ἀκρόπολις τῆς αὐτῆς ἡμέρας.

« Συνελθὸν προχθὲς τὸ συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς προτάσεως πέντε ἐταίρων περὶ διαγραφῆς ἐκ τοῦ μητρώου τοῦ κ. Ἰωάν. Σβορώνου, διευθυντοῦ τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου ἕνεκα τῆς κατὰ τὴν προχθεσινὴν συνέλευσιν τῶν ἐταίρων ὑβριστικῆς διαγωγῆς αὐτοῦ κατὰ τοῦ συμβουλίου καὶ ἰδίως κατὰ τοῦ γραμματέως τῆς Ἑταιρίας κ. Καββαδία, ἔχον ὑπ' ὄψιν τὰ γενόμενα κατὰ τὴν συνέλευσιν καὶ τὴν ὑπὸ ταύτης ἀποδοκιμασίαν τοῦ κ. Σβορώνου, ἀπεδέξατο παμψηφεῖ, διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν καὶ ἀπεφάσισε τὴν ἐκ τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων διαγραφὴν τοῦ κ. Σβορώνου, ἀναθέσαν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεώς του ταύτης εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑταιρίας κ. Δ. Τζιβανόπουλον, Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἡ περὶ διαγραφῆς ἀπόφασις ἀνεκοινώθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, οὗ ὁ διαγραφεὶς τυγχάνει ὑπάλληλος.

Ὁ κ. Καββαδίας ἐπέδωκεν ὡς ἐμάθομεν, καὶ μῆνυσιν κατὰ τοῦ κ. Σβορώνου».

Ἐνταῦθα ἀναγνώστα σημείωσον ὅτι αἱ ἀπρεπεῖς ἐκφράσεις τοῦ πρώτου κοινοποιηθέντος μεταβάλλονται εἰς ὑβριστικὴν διαγωγὴν πλησιάζουσαι οὕτω εἰς τὴν πολυβήλητον χειρονομίαν.

Ὅποιαν ἐντύπωσιν προξένησε τῷ κοινῷ ἡ διαγωγὴ αὕτη δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν ἐξῆς αὐθορμητῶν ἄρθρων τῶν Καιρῶν τῆς 27 Ἰουλίου καὶ τῆς Ἑστίας τῆς 26 Ἰουλίου, τῶν μόνων ἐφημερίδων αἵτινες ἐσχολίασαν τὸ γεγονός.

« Σκάνδαλον

Τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρίᾳ, ἅτινα κατέληξαν ὡς ἐμάθομεν μετὰ λύπης, εἰς τὴν διαγραφὴν τοῦ νομισματολόγου κ. Ἰω. Σβορώνου ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ἐδημιούργησαν πράγματι σκάνδαλον. Δὲν νομίζομεν δικαίαν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρίας, ἡ δὲ διαγραφὴ τοῦ κ. Σβορώνου δημιουργεῖ σκανδαλῶδες σύστημα προγραφῶν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρίᾳ, ἐγκαθιστᾷ δὲ εἰς τὰ πράγματα αὐτῆς ἀντὶ τοῦ λόγου καὶ τοῦ δικαίου τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ τὴν ἐμπάθειαν. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐπὶ μακρὸν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία ἐν ἐξακολουθήσῃσι τοιοῦτῳ τρόπῳ συμπεριφερόμενοι οἱ ἀσκοῦντες ἐν αὐτῇ ὑπέροχον ἐπιρροήν. Τὸ σύστημα τῆς διαγραφῆς μελῶν εἶναι ἐλεεινόν, καὶ σκανδαλῶδες, καὶ κάκιστον ὅταν βασιίζεται μάλιστα ἐπὶ προσωπικῶν ἀφορμῶν καὶ συμφερόντων καὶ διαφορῶν. Ἐν πάσῃ συνελύσει ἑταιρίας ἢ συνεταιρισμοῦ οἰουδήποτε, καθ' ἣν πολλοὶ συνέρχονται καὶ συζητοῦσι, δυνατόν ἐν τῇ ὁρμῇ τῶν συζητήσεων νὰ ἀναφυῶσιν ἔριδες καὶ ἀντεγκλήσεις προσωπικαί, προβαίνουσαι μέχρις ὕβρεων καὶ ἐξάψεων, ἐνίοτε δὲ καὶ διαπληκτισμῶν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα κατ' οὐδένα λόγον δικαιολογοῦσι τὴν διαγραφὴν τῶν μελῶν, ἔστω καὶ ἂν παρεξέτραπῃσαν. Ὁ κ. Σβορώνος δὲν ὕβρισε βέβαια Πάπαν ἀλάθητον καὶ ἀγνότατον ἐὰν δικαίως ἐπικρίνας τὴν προσθήκην ἐπιμισθίου ὑπὲρ τοῦ κ. Καββαδία, γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, μετεχειρίσθη φράσιν σκληράν, ἔστω καὶ ὑβριστικὴν. Ἐὰν ἐνόμισεν ἑαυτὸν ὑβρισθέντα ὁ κ. Καββαδίας ἠδύνατο νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ δικαστήριον. Ἀλλὰ τὸ Συμβούλιον δὲν ἔπρεπε νὰ προβῇ εἰς τὸ πραξικόπημα τῆς διαγραφῆς, τὸ κατὰ φύσιν αὐθαίρετον, δυνάμενον δὲ νὰ ἐξεγείρῃ σκάνδαλα καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Ἐταιρίας ἢ τὴν ὑποδούλωσιν αὐτῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ὅπερ καταφανῶς ἐπιδιώκεται». (Καιροί).

**« Ἡ διαγωγή τοῦ κ. Καββαδία.— Ἡ διαγραφὴ
τοῦ κ. Σβορώνου**

Τὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀπὸ πολλοῦ ἔλαβον τροπὴν τοιαύτην, ὥστε τὴν μὲν ὑπόληψιν τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἐν Ἑλλάδι σωματείου νὰ ἀμαυρώσωσιν ἐντελῶς, τὸ μέλλον δὲ αὐτοῦ νὰ καταστήσωσι παντάπασιν ἐπισφαλές.

Τοῦτο ἀναμφίβολον πλέον δυστυχῶς καθιστᾷ τὸ τελευταῖον οἰκτρὸν ἐπεισόδιον τῆς ἐκ τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων διαγραφῆς τοῦ κ. Σβορώνου, τοῦ διαπρεποῦς καὶ μεταξὺ ἀκόμη τῶν ἐν τῇ Δύσει συναδέλφων αὐτοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἡμετέρου νομισματικοῦ μουσείου.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἢ πραξικοπήσασα κατὰ τοῦ σεβαστοῦ προσώπου τοῦ κ. Στεφάνου Κουμανούδη ἦτο ἐπόμενον νὰ χωρήσῃ ἐπὶ τὰ πρόσφ ἐν τῇ ὀλισθηρᾷ ὁδῷ αὐτῆς καὶ ν' ἀνατρέψῃ ὅ,τι χρηστὸν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος παρέμεινεν ἐν αὐτῇ. Ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπ' αὐτῆς πάντων τῶν ἐπιστημόνων, τῶν τιμώντων τὸ τοῦ ἀρχαιολόγου ἐν Ἑλλάδι ὄνομα, ἦτο τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς πρώτης ἐκείνης πράξεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Ὁ σκοπὸς ἐπετεύχθη καὶ ὁ κ. Καββαδίας μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἔμεινεν κύριος τοῦ πεδίου. Κανονισμοὺς συντάξαν, κανονισμοὺς μετέβαλαν, κανονισμοὺς ἐτροποποίησαν, ὅπως συνέφερον εἰς τοὺς νέους τῆς Ἑταιρίας διοικητάς, ἕως οὗ τὰ πάντα κατέληξαν εἰς τὴν ἐν τῷ προσώφ τοῦ κ. Καββαδίου συγκέντρωσιν, εἰς τὴν ἐν τῷ Καββαδίᾳ προσωποποίησιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Ὑπῆρχον ὅμως ἔτι τινὲς ἀποσχόντες μὲν πρὸ πολλοῦ πάσης ἀναμιξείως εἰς τὰ τῆς Ἑταιρίας, ἀλλὰ μὴ δυνάμενοι νὰ λησμονήσωσι παντελῶς τὰ πρὸς αὐτὴν καθήκοντά των. Ὁ κ. Καββαδίας ἦτο καιρὸς πλέον νὰ στραφῇ καὶ κατ' αὐτῶν. Τὴν ἰκανότητα ταύτην ἔχει ὁ κ. Γενικὸς Ἐφορος. Ἐκακολόγησε καὶ παντοιοτρόπως κατεδίωξε πάντα χρηστὸν ἄνδρα, ὑπηρετήσαντα τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην. Κακολογεῖ ἀκόμη καὶ θανόντας, τοὺς Σταματάκην καὶ Εὐστρατιάδην, ἀφοῦ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἄλλοτε ἕως οὗ ἀπὸ τῆς ἰκανότητος καὶ χρηστότητος αὐτῶν ἀπήλλαξε τὸν διώκτην ὁ θάνατος τῶν ἀνδρῶν.

Ἐζήτησε ν' ἀμαυρώσῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἐναρετωτάτου πρεσβύτου, τοῦ παρασχόντος τὰς μεγίστας τῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐπιστήμην Κουμανούδη. Καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν ἀσεβῶν νέων.

Ὡσφράνθη μακρόθεν ἤδη ἐρχομένην τὴν ἰκανότητα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκπροσωπομένην ὑπὸ νεαρῶν ἀνδρῶν, οἵτινες τῆς ἐπιστημοσύνης αὐτῶν τεκμήρια τρανὰ παρέσχον ἐν τῇ Δύσει. Καὶ εἰργάσθη παντὶ

σθένει νὰ ἀπομακρύνῃ αὐτοὺς ἐντεῦθεν ἢ ἐλθόντων τὸν βίον αὐτῶν νὰ καταστήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν πικρότερον.

Γνωρίζει ὅτι δὲν τὸν ἀγαπᾷ κανεὶς, ὅτι αὐτοὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης βιωτικῆς ἐργαζόμενοι μισοῦσι καὶ ἀπεχθάνονται αὐτόν. Ἀλλὰ τοὺς ἀνέχεται, διότι εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῇ αὐτοὺς πρὸς τὸν σκοπὸν του, ταπεινῶν τὴν ἔντιμον ἐργασίαν καὶ ἐξευτελιζῶν τὴν ἐπιστήμην.

Ἀνέχεται ὁ κ. Καββαδίας καὶ τῶν ξένων ἐπιστημόνων τὰς πικρὰς παρατηρήσεις, ὅσον δῆποτε καὶ ἂν συντρίβωσι τὴν ἀγερωχίαν του. Ἄρκει ὅτι ἐπιζητεῖ καὶ αἰσθάνεται ὅτι δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν του.

Ἡ Ἐταιρία ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ καὶ λαθραίας ἐργασίας κατήντησε τοιοιτοτρόπως ὅπου νῦν ἔφθασε.

Καμμία ἐργασία δὲν γίνεται, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν ἐκείνης ἣτις ἐκλείσει τὸ μακρὸν αὐτῆς παρελθόν.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς, τὴν ὁποίαν ὁ περιφανὴς Ρόμπερτ ἐν Γερμανίᾳ ὠνόμασε δημοσίᾳ ἐν ἀκαδημαϊκῇ ἀκροάσει τὸ σπουδαιότατον πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν λοιπῶν ἀρχαιολογικῶν περιοδικῶν δημοσιευμάτων, ἔσβυσε ἀφ' ὅτου τὰ κατ' αὐτὴν μετέβαλεν ὁ κ. Καββαδίας.

Τὰς ἐργασίας τῶν περὶ αὐτὸν ἐπὶ ἰσχνῷ μισθῷ ταλαιπωρουμένων ἐφόρων ὑφαρπάζει αὐτός, καρπούμενος ἐξ αὐτῶν τὸ διπλοῦν ὄφελος.

Τὰς δημοσιεύσεις πάσας τῆς Ἐταιρίας κατέστησεν αὐτὸς προσωπικὸν ἑαυτοῦ ἔργον, ἵνα μὴ ἀποβάλῃ τι τῆς μεγάλης ἐξ αὐτοῦ προερχομένης προσωπικωτάτης ὠφελείας.

Καὶ αὐτὴν τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα σκοπεῖ νὰ μεταβάλῃ εἰς δημοσίευμα ἐντελῶς ὅμοιον πρὸς τὰ περὶ Ἐπιδαύρου ἀρχαιολογικὰ αὐτοῦ μελετήματα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἢ ἐπιστημονικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς χρυσόν, ἔγκειται εἰς τὰς φωτοτυπικὰς αὐτῶν εἰκόνας. Δι' αὐτοῦ ὅμως εἶνε γνωστὸν ὅτι δὲν ἀνταμείβεται ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία, ἂν καὶ ἕκαστος κατανοεῖ, ὅτι εἰς αὐτὴν καὶ μόνην ἀνήκει πᾶν ἐκ τοιούτων δημοσιευμάτων κέρδος.

Ἀπὸ τοιούτων προηγουμένων ὤρμησε νῦν ὁ κ. Καββαδίας καὶ ἐπὶ τὸν ἐξολοθρευμὸν τοῦ κ. Σβορώνου.

Ἡ πρότασις, ἣν ἔκαμεν ὁ κ. Σβορώνος ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τῆς Ἐταιρίας περὶ τῆς δικαιότερας χρήσεως ἀσκοπῶν τινῶν δαπανῶν αὐτῆς, τιμᾷ αὐτόν καὶ θὰ ἐτίμα τὴν Ἐταιρίαν, ἂν ἐγνώριζεν αὐτὴ ν' ἀπονεύμῃ τὴν προσήκουσαν προσοχὴν εἰς τοῦ κ. Σβορώνου τοὺς λόγους.

«Εἶδον, εἶπε πρὸς τοὺς ἑταίρους ὁ κ. Σβορώνος, ἀναγραφομένας νέας δαπάνας εἰς μισθοὺς καὶ ἀμοιβὰς προσώπων διὰ διαφοροὺς ἀνάγκας

τῆς Ἑταιρίας καὶ τοῦτο μὲ ἐξέπληξε, διότι ὅτε πρὸ πολλῶν μηνῶν ἐζήτησα παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας τὴν ἀντὶ μικρᾶς δαπάνης συμπλήρωσιν τῆς περιφήμου νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου, συμφώνως πρὸς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὰς συμφωνίας τοῦ δωρητοῦ, τοῦ ἑκατομμύρια ὑπὲρ τῶν συλλογῶν του δαπανήσαντος καὶ τῷ κράτει δωρησαμένου, τοῦτο δὲν ἐγένετο δεκτὸν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Ἑταιρία δὲν ἔχει χρήματα διαθέσιμα. Πρὸς τούτοις ἐφρόνου καὶ φρονῶ ὅτι μόνον δι' ἀγορῶν χρήμασι τῆς Ἑταιρίας δύνανται νὰ διασωθῶσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀρχαιοκαπήλων τὰ πάσης ἄλλης ἀρχαιότητος εὐχερέστερον ἐξαγόμενα νομίσματα.

Ταῦτα ἀκριβῶς ἀντέταξα κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς κατ' ἀρχὴν παραδοχῆς τοῦ συνόλου τῶν προταθεισῶν τροποποιήσεων τοῦ νέου ὀργανισμοῦ, προτείνων τὴν μὴ παραδοχὴν, ἂν δὲ ὁ λόγος μοι ἐδίδετο ἐλευθέρως, θὰ κατέκρινον ἐντόνως, πλὴν ἄλλων, καὶ τὴν ἐνοικίασιν τοῦ πολυτελοῦς μεγάρου τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ θὰ ἐπρότεινον ὅπως τὰ εἰς ἐνοίκιον διδόμενα χρήματα διατίθενται ὑπὲρ διασώσεως ἀρχαίων νομισμάτων, ἀφ' οὗ μάλιστα εὐκόλως ἠδύνατο ἡ Ἑταιρία νὰ ἐνοικήσῃ δωρεὰν, ὡς μέχρις ἐσχάτων ἐγένετο, ἐν τινι τῶν κατὰ πολὺ εὐπρεπεστέρων τοῦ νῦν χώρου δημοσίων κτιρίων, π. χ. ἐν τῇ δυτικῇ πτέρυγι τῆς Ἀκαδημίας».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ῥήτορος ἔπρεπε νὰ ἐπικροτηθῶσιν ὑπὸ τῶν ἑταίρων, ἂν ὑπῆρχον ἐκεῖ ἱκανῶς πολυάριθμοι τοιοῦτοι καὶ εὐαριθμότεροι οἱ ἐκ τῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι εὐαρμωστότεροι ἀποδεικνύονται ὡς φίλοι τοῦ κ. Καββαδίου, ὀλιγώτερον ὅμως πρόσφοροι πρὸς τῆς Ἑταιρίας τὰ συμφέροντα.

Ἀντὶ τούτου τὸ Συμβούλιον δὲν εὕρισκε νὰ πρᾶξῃ τι λυσιτελέστερον καὶ συνετώτερον ἢ νὰ διαγράψῃ τὸν κ. Σβορώνον, ὅστις τὸσον δυσάρμοστος ἀνέκαθεν μετ' ἄλλων τινῶν ἐφάνη πρὸς τοῦ κ. Καββαδίου τὰς μακρὰν ἐξικνουμένας προθέσεις.

Ὁ κ. Σβορώνος ὅμως ἐξεπλήρωσεν εὐόρκως ὑψηλὸν αὐτοῦ καθήκον. Ἄς ἴδωμεν τώρα εἰς ποῖον βάραιθρον μέλλει νὰ καταπέσῃ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἐν τῇ συνειδήσει τῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων μετὰ τὰς τοιαύτας πράξεις». (Ἔσθια).

Ἐν δὲ τῷ Ἄστει τῆς 28 Ἰουλίου ἐδημοσιεύθη ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ κ. Φιλίου ἀρχαίου συμβούλου τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας.

Κύριε Διευθυντὰ τοῦ Ἄστεως»,

Καταχωρίσατε, παρακαλῶ, εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον τοῦ Ἄστεως τὰ ἀκόλουθα :

Ὅπως καὶ τῆς ὅλης κοινωνίας καὶ ἡ ἰδική μου ἀπορία εἶναι μεγί-

στη ἐπί τῇ ἀποφάσει τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας τοῦ νὰ διαγράψῃ τὸν κ. Σβορώνον ἐκ τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων αὐτῆς, ἐπιδείξαντα δῆθεν διαγωγὴν ἀνάρμοστον καὶ ὑβριστικὴν κατὰ τοῦ Συμβουλίου καὶ ἰδίως τοῦ Γραμματέως αὐτῆς κ. Π. Καββαδίου. Παρὼν καὶ ἐν τῇ συνελεύσει δὲν δύναμαι τῇ ἀληθείᾳ τὸ παράπαν νὰ ἐννοήσω ποῦ βασιζόμενον τὸ Συμβούλιον οὕτως ἔκρινε, ἀφοῦ οὐδένα ἐξεδήλωσε λόγον ὁ κ. Σβορώνος δυνάμενον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὑβριστικόν. Κατέκρινε καὶ πικρῶς τὴν ἀμέλειαν καὶ ἀκηδίαν τοῦ Συμβουλίου περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν σπουδαιοτάτων αὐτοῦ καθηκόντων· παράδειγμα μνημονεύσας τὴν μὴ ἀγορὰν τῶν νομισμάτων τῶν ἀναγκαιῶν εἰς συμπλήρωσιν τῆς νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ ἔθνους Ἰω. Δημητρίου, ἀπέκρουσε δὲ τῶν νέων προτάσεων τοῦ Συμβουλίου ἐκείνας μάλιστα, ὅσαι νέας εἰσάγουσιν ἀσκόπους δαπάνας, καὶ ἐζήτησε τὴν ἀπόρριψιν αὐτῶν, ἰδίως τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὸ ἐπιμίσηθον τοῦ γραμματέως, ἣτις γενομένη, ὡς εἶπεν, ὑπὲρ τοῦ γραμματέως τῆς Ἑταιρείας κ. Π. Καββαδίου, εἶναι ὄλως ἄδικος, ἅτε τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀλλαχόθεν ἔχοντος ὠφελήματα. Τοῦ ἀφηρέθη ὁ λόγος, καίπερ ἐντόνως διαμαρτυρηθέντος, καὶ πάνυ δικαίως, ὅτι οὐδὲν ἐνεῖχον οἱ λόγοι του τὸ προσβλητικόν. Διεμαρτυρήθη δὲ κατόπιν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποχωρήσαντος καὶ γὰρ αὐτός. Ὅτι πλείστοι τῶν προσελθόντων εἰς τὴν συνέλευσιν ἐταίρων ἐκ τῶν προτέρων πεπεισμένοι περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν ὑπὸ τοῦ συμβουλίου γενομένων προτάσεων πάνυ δυσaráστως ἤκουον πάντα ἀντιφρονοῦντα, ἀπόδειξις τρανὴ ὅτι καὶ τὸν σύμβουλον κ. Παπαναστασίου διέκοψαν — ἐμὲ δὲ καὶ πλειστάκις καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ προφάσει, ὅτι ὑβρίζω τὸ Συμβούλιον. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἤλπίζον νὰ ἐπιζήσω καὶ νὰ ἴδω ἐν μέσαις ἐλευθέραις Ἀθήναις καὶ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ ἐφαρμοζόμενον τὸ τῶν ἄλλοτε δεσποτῶν μας περίφημον ἐκεῖνο: *Ρωμῆ, μοῦ ὕβρισεσ τὴν πίστιν.*

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 26 Ἰουλίου 1895.

Μεθ' ὑπολήψεως

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

Σημεῖω ὅτι καὶ πάλιν οὐδὲ λέξις περὶ χειρονομίας!

Ἡ δ' Ἐστία τῆς 28 Ἰουλίου ἐδημοσίευσεν τὰ ἑξῆς:

Ἀνακοινοῦσιν ἡμῖν:

«Εἰς τὸ ἀπροσδόκητον καὶ πάντα συνετὸν ἄνθρωπον καταπλήξαν ἐπεισόδιον τῆς διαγραφῆς τοῦ κ. Σβορώνου, καθήκον ἔχει φρονοῦμεν ἢ δημοσιογραφία νὰ ἐπιστήσῃ πᾶσαν τὴν προσοχὴν αὐτῆς.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ καταγγεληθῇ εἰς τὸ δημόσιον ἢ ἀσύγγνωστος διαγωγὴ τῶν διοικούντων σήμερον τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν ὄχι μόνον

διὰ τὸ πάντῃ ἀδικαιολόγητον κατὰ τοῦ κ. Σβορώνου πραξικόπημα, ἀλλὰ πρὸ παντὸς διὰ τοὺς ὑπολανθάνοντας σκοποὺς τῶν ταῦτα διαπραξάντων, οἵτινες προδήλως ἐτοιμάζουσι τὴν τελείαν τοῦ σωματείου καταστροφὴν.

Ὁ κ. Σβορώνος μετὰ παρρησίας ἀντεπεξῆλθε κατὰ φανερῶν ἀτόπων, τὰ ὅποια δὲν εἶνε βεβαίως εὐάρεστος ὑπόμνησις διὰ τοὺς ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ. Ὁ κ. Σβορώνος ἐπιστήσας τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὰ ἄδρᾶ τοῦ κ. Καββαδία ἐπιμίσητα, τὰ ὅποια πολὺ μᾶλλον ἔπρεπεν εἰς πρακτικὸς σκοποὺς νὰ δαπανῶνται παρὰ εἰς πλουτισμὸν προσώπων, ἔπραξεν ἔργον παντὸς ἐπαίνου ἄξιον.

Ὁ κ. Καββαδίας πληρώνεται πολὺ καλοὺς μισθοὺς, εἶνε καὶ ἄνθρωπος συναθροίσας ἤδη ὄχι εὐκαταφρόνητον περιουσίαν. Ἐχει τὰ πάντα εἰς χεῖράς του καὶ διὰ τῶν δημοσιεύσεων αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἔπρεπεν ἢ Ἑταιρία νὰ καρπώνηται καὶ ὄχι ἓνα πρόσωπον, ὑπὸ τοῦ κράτους ἄλλως καὶ τῆς Ἑταιρίας λαμπρῶς ἀνταμιεβόμενον, δύναται καθ' ἑκάστην τὴν περιουσίαν αὐτοῦ νὰ αὐξάνῃ.

Τί χρειάζεται λοιπὸν καὶ ἐπιμίσητα ἀκόμη, ὅταν τὰ ὄρφανὰ καὶ αἱ χῆραι τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑταιρίας ἀποθανόντων στερῶνται τοῦ ἄρτου αὐτῶν; ἢ ὅταν σπουδαιότατα ἄλλα ἔργα ἀρχαιολογικὰ « ἕνεκα ἐλλείψεως μέσων » ἀμελῶνται καὶ ἐγκαταλείπωνται;

Καὶ ἡ διαγραφὴ τοῦ κ. Σβορώνου πῶς νὰ μὴ ἐγείρῃ εἰς ἀγανάκτησιν πάντα ἔντιμον ἄνδρα, ὅταν γνωρίζωμεν ὅτι παιδιὰ περὶ ἑαυτὸν συναγαγὼν ὁ κ. Καββαδίας κατήρτισεν ἐγκάθετον πλειονοψηφίαν τριάκοντα ψηφοφόρων, οἵτινες ἔτοιμοι εἶναι εἰς τὸ πρῶτον νεῦμα νὰ ποδοκροτήσωσι καὶ διακόψωσι πάντα ἀντιλέγοντα ρήτορα;

Ὁ ἐξουτελισμὸς τῆς Ἑταιρίας συνετελέσθη ἤδη πρὸ πολλοῦ. Τὸ λαμπρότατον ἄλλοτε σωματεῖον σήμερον δὲν ὑπάρχει εἰ μὴ διὰ προσωπικοὺς σκοποὺς. Καὶ δὲν εἶναι βεβαίως μακρὰν ὁ χρόνος, καθ' ὃν θὰ καταπέση καὶ θὰ σβύσῃ ἐντελῶς.

Ἄλλὰ δὲν πρόκειται σήμερον περὶ προσωπικῶν πραγμάτων. Πρόκειται περὶ τῶν πολὺ ὑψηλοτέρων συμφερόντων τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν Ἑλλάδι. Ταῦτα ὀφείλει ἡ δημοσιογραφία νὰ ὑπερασπίσῃ παντὶ σθένει, σώζουσα αὐτὰ ἀπὸ τοῦ κινδύνου ὃν διατρέχουσιν εἰς τὰς χεῖρας προσώπων ἀγωνιζομένων τῶν ἰδίων αὐτῶν παθῶν καὶ συμφερόντων τὸν ἀγῶνα ».

Τὴν προτεραίαν δὲ ἡ αὐτὴ Ἐφημερὶς ἐδημοσίευσεν κατ' ἐμὰς πληροφορίας τὴν φερόντα ταύτην — εἶνε ἡ μόνη περίστασις καθ' ἣν δὲν ὑπέγραψα τὰ παρ' ἐμοῦ ἀνακοινωθέντα — τὰ ἐξῆς:

« Ἀνακοινοῦσιν ἡμῖν :

Ἡ Ἐφημερὶς καὶ ἡ Ἀκρόπολις τῆς χθὲς ἐδημοσίευσαν στερεοτύπως, πιθανώτατα κατὰ πληροφορίας ἐπισήμους, ὅτι τὸ συμβούλιον

παμφηφεί διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας διέγραψε τὸν κ. Σβορώνον. Καὶ ὅμως μανθάνομεν ὅτι τὴν ἐπιούσαν λίαν πρῶτῃ προσῆλθεν αὐτορμητῶς εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον εἰς τῶν συμβούλων ὁ κ. Μυλωνᾶς καὶ ἐδήλωσε πρῶτον μὲν εἰς τὸν βοηθὸν τοῦ κ. Σβορώνου, κατόπιν δὲ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ὅτι αὐτὸς δὲν ἔδωκε ψῆφον κατ' αὐτοῦ, ἀγνοεῖ δὲ πῶς ἡ ψῆφος ἐλογίσθη ἐναντίον τοῦ κ. Σβορώνου τῶν κ. κ. Συμβούλων σχισάντων ἀμέσως τὰ δελτία.

Ἐπίσης οἱ ἀληθῶς σεβαστοὶ ἄνδρες ἐκ τῶν Συμβούλων κ. κ. Τυπάλδος-Κοζάκης καὶ Λάκων, ἄνδρες οὐς ἰδιαίτατα τιμᾶ ὁ κ. Σβορώνος καὶ σέβεται, δὲν προσῆλθον εἰς τὴν περίφημον συνεδρίασιν (1). Πολλοὺς δὲ μῆνας πρὶν τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας διαγράψῃ τὸν κ. Σβορώνον, οὗτος εἶχε διαγράψῃ ἑαυτὸν ἐξ αὐτοῦ διότι ἐν τῇ παραιτήσει του ἐκ τῆς θέσεως τοῦ συμβούλου, εἰς ἣν οὐχὶ πεντὰς ἀλλ' ἑκατοντὰς ἐταίρων εἶχον ἀναγάγει μόνις πρὸ μικροῦ τῇ ἐπιδοθείσῃ δύο ἡμέρας κατόπιν τῆς τοῦ γηραιοῦ Κουμανοῦδη καὶ τοῦ συμβούλου κ. Φίλιου, πρὸς οὐς μάτην ἐζήτησε νὰ δοθῇ ἡ ὀφειλομένη ἱκανοποίησις, ἔγραψε μετὰ δικαίας ἀγανακτήσεως ὅτι ἐξέρχεται τοῦ συμβουλίου συμμεριζόμενος πληρέστατα τοὺς λόγους τῆς παραιτήσεως τῶν προρρηθέντων καὶ ἀφ' οὗ ἐν πληθούσῃ συνεδριάσει τοῦ συμβουλίου ἤκουσε παρὰ τοῦ κ. Καθβαδία ὅτι ἡ περὶ συστάσεως ἀρχαιολογικῆς σχολῆς διάταξις ἐτέθη ἂν καὶ ἀκατόρθωτος ὡς εἶχε μόνον πρὸς εὐχερεστέραν ἐπιψήφισιν τοῦ ὀργανισμοῦ παρὰ τῶν ἐταίρων! »

Ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη προῦκάλεσε τὰς ἐξῆς δύο διαψεύσεις (Ἐφημερίς - Ἀκρόπολις 29 Ἰουλίου καὶ Ἐστία 28 Ἰουλίου).

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἐφημερίδος».

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι ἀκριβῶς ἔχουσι τὰ δημοσιευθέντα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ Ἐφημερίδι ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας διαγραφὴ τοῦ κ. Ἰωάν. Σβορώνου ἐκ τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων ἐγένετο διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ παμφηφεί.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἰουλίου 1895.

(Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρίας.)

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἐστίας»

Ἀνακριβῶς ἐξετέθησαν ἐν τῇ χθεσινῇ Ἐστίᾳ τὰ κατὰ τὴν διαγραφὴν τοῦ κ. Σβορώνου ἀπὸ τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων τῆς ἀρχαιολο-

(1) Τοῦτο δὲν ἦτο ἀκριβὲς πρὸς μεγάλην μου λύπην. Ἐκ τοῦ ἐπισήμου τοῦλάχιστον ἐγγράφου τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας ἀπεδείχθη τὸ ἀντίθετον. Γνωρίζω ὅμως ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὅτι ὁ κ. Κοζάκης εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκ τῆς συνελεύσεως πρὶν ἢ συμβῶν τὰ σκάνδαλα. Τὶ δὲ ἔπραξε προκειμένου περὶ τῆς διαγραφῆς μου, αὐτὸς μόνος δύναται μετὰ κύρους νὰ εἴπῃ.

γικῆς εταιρίας. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἑνέα παρέστησαν σύμβουλοι καὶ ἰσάριθμοι πρὸς τούτοις ἦσαν αἱ καταδικαστικαὶ ψῆφοι.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 28 Ἰουλίου 1895.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως
Κ. Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Πρὸς τὸν Κύριον Μυλωνᾶν ἀπήντησεν ὁ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσειοῦ κ. Κυριακὸς Ε. Φίλιος, ἀνὴρ ὅλως ἄσχετος τῷ κ. Δημ. Φιλίῳ (Ἔστια 29 Ἰουλίου).

Ἄνοικτὴ ἐπιστολὴ

Ἀξιότιμε κ. Κ. Δ. Μυλωνᾶ,

Ἀναγνώσας τὸ ἐν τῇ χθесινῇ ἐφημερίδι Ἔστια γράμμα σας πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς Ἔστιας σᾶς παρακαλῶ νὰ ἀπαντήσητε ἄνευ περιστροφῶν καὶ ὑπεκφυγῶν ἐπὶ τῶν ἐξῆς Α'. Εἶνε ἢ δὲν εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὴν ἐπιούσαν τῆς περιφήμου ψηφοφορίας προσήλθατε λίαν πρῶτὴ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ πρῶτον μὲν πρὸς ἐμὲ, κατόπιν δὲ ἐνώπιον ἐμοῦ πρὸς τὸν κ. Σβορώνον (1) ἐξεφράσατε τὴν ἀγαγάκτησίν σας διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας, λέγοντες ὅτι σεῖς ἠπατήθητε ὑπὸ τῶν δύο διαφόρων δελτίων δώσαντες παρὰ τὴν θέλησίν σας ἐναντίον τοῦ κ. Σβορώνου ψῆφον, ὅτι δὲ κατόπιν αἱ διαμαρτυρίαι σας οὐδὲν ἴσχυσαν, σχίσαντος ἀμέσως τοῦ κ. Προέδρου τὰ δελτία καὶ πάντων ἐν χαρᾷ βοῶντων παμφηφεί, παμφηφεί! Β'. Εἶνε ἢ δὲν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐπὶ δύο μῆνας ἤδη καθ' ἐκάστην προσερχόμενος ἐν τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ πρὸς μελέτην βοᾶτε κυριολεκτικῶς κατὰ τοῦ κ. Καββαδία ἀπροκαλύπτως πρὸ πεντήκοντα τοῦλάχιστον μέχρι τοῦδε ἡμεδαπῶν καὶ ξένων προσώπων ἐκφρασθέντες καὶ κατηγοροῦντες αὐτὸν, ὅτι σᾶς ἐξητέλισε καὶ σᾶς ἀφῆρσε τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος καταστρέψας αὐτήν.

Ἡ ἀπάντησις ὑμῶν, ἀξιότιμε κύριε Μυλωνᾶ, εἶνε λίαν ἀναγκαία πρὸς γνῶσιν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς διαγωγῆς ἐνός ἐκάστου.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ Ε. ΦΙΛΙΟΣ

Ἐπὶ τῆς κατηγορηματικῆς ταύτης προκλήσεως οὐδεμία ἀπάντησις ἐδόθη.

Ἐγὼ δ' ἐθεώρησα καθήκον μου νὰ δημοσιεύσω τὰ ἐξῆς: (Καιροί, Ἄστυ καὶ Ἀκρόπολις 30 Ἰουλίου).

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας
καὶ εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Δημ. Τσιβανόπουλον

Κύριε,

Ἄν καὶ πέντε ἡμέραι παρῆλθον ἀπὸ τῆς συνεδρίας τοῦ συμβουλίου

(1) Καὶ ἄλλους πολλοὺς ὧν ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ προσαχθῇ ἡ μαρτυρία.

τῆς Ἑταιρίας, ἧς προϊστασθε, καθ' ἣν, ὡς ἔμαθον ἐκ τῶν ἐφημερίδων, διεγράφην τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων αὐτῆς, οὐδεμίαν ἔλαβον μέχρι τοῦδε παρ' ὑμῶν κοινοποιήσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης συμφώνως πρὸς τὰ ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν τύπων τῆς στοιχειωδεδεστάτης δικαιοσύνης. Ἄγνοῶ λοιπὸν ποῦ βασιζόμενον τὸ συμβούλιον προέβη εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ταύτην, οὐδὲ δύναμαι νὰ ἐξασκήσω τὰ πρὸς ἄμυναν ὑπὸ τοῦ νόμου παρεχόμενα δικαιώματα παντὶ πολίτῃ, φρονῶντι ὅτι ἀδικεῖται, καὶ τὰ πρὸς κατηγορίαν κατ' ἐκείνων, παρ' ὧν φρονεῖ τυχόν ὅτι συκοφαντεῖται.

Παρακαλεῖσθε λοιπὸν ἵνα, εὐαρεστούμενος, πράξῃτε τοῦτο. Ἐπίσης παρακαλεῖσθε νὰ γνωστοποιήσῃτε ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι δύο (1) σύμβουλοι μὴ παρόντες ἐν τῇ συνελεύσει καὶ ἀγνοῦντες κατ' ἀκολουθίαν τὰ γενόμενα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως προσῆλθον καὶ ἐψήφισαν κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ συμβουλίου. Ἐπίσης ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐψήφισε καὶ τὸ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον καὶ ἂν εἶχε δικαίωμα πρὸς τοῦτο.

Τέλος παρακαλεῖσθε νὰ γνωστοποιήσῃτε τὰ ὀνόματα τῶν προτεινάντων τὴν διαγραφὴν μου πέντε ἐταίρων, διότι ἐνδιαφέρει βεβαίως τῇ κοινῇ γνώμῃ νὰ γνωστῇ ἂν οἱ ἐταῖροι οὗτοι ἦσαν ἐκ τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑταιρίας, τῶν γνωριζόντων τὰ καθ' ἕκαστα, ἢ ἐκ τῶν κατὰ δεκάδας μολὶς πρὸ μικροῦ ἐπὶ τῆς προεδρείας σας προταθέντων καὶ ψηφισθέντων νεανίσκων.

Εἶνε ἀληθὲς, κ. Πρόεδρε, ὅτι σαφῶς ἄλλοτε ἐδήλωσα, ὅτι κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην εἴσθε καταλληλότερος διὰ προεδρίαν ἐν τῷ δικαστικῷ κύκλῳ σας παρὰ ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ, δι' ὃν ἐθεώρουν ἄλλους καταλληλοτέρους ἄνδρας. Πρὸς δὲ ὅτι ἄλλον ἐθεώρουν ὡς νομίμως πρὸ ὑμῶν ἐκλεγέντα καὶ μέχρι τοῦδε ὡς τοιοῦτον ὑφιστάμενον Πρόεδρον, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε γνώμη ἀτομικὴ μου, ἣτις οὐδὲν παρέχει ὑμῖν δικαίωμα πρὸς δυσαρέσκειαν καὶ μὴ ἐκπλήρωσιν στοιχειωδεδεστών τύπων δικαιοσύνης πρὸς τὸν παρὰ τῶν ὑφ' ὑμᾶς συμβούλων καὶ παρ' ὑμῶν καταδικασθέντα καὶ δικαιούμενον ν' ἀμυνθῇ μέχρις ἄκρων δι' ὄλων τῶν νομίμων μέσων.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως
ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

Τότε δ' ἐξηκοντίσθη ἡ ἐξῆς ἐπίσημος ἀνακοίνωσις, δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ Ἄστει, Ἐφημερίδι, Ἀκροπόλει καὶ Καιροῖς τῆς 2 Αὐγούστου καὶ ἧς τὴν μελέτην συνιστῶ εἰς τὸν ἀναγνώστην παρακαλῶν νὰ διαφυλάξῃ ἐν τῇ μνήμῃ του τὰ ἐν αὐτῇ βεβαιούμενα, καθ' ὅλην τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ παρόντος βιβλίου, κυρίως δὲ τὰ χωρία ἐκεῖνα ἅτινα ἀρεογράφῳ τὸν παρακαλῶ δὲ νὰ προσέξῃ καὶ τὸ ὅτι τὸ **πρῶτον** ἐν αὐτῷ τῷ ἐγγράφῳ ὑπαινίσσεται δι' ἀορίστων λέξεων ὅτι ἕκαμον ἐξυβριστικὴν χειρονομίαν

(1) Γρ. τρεῖς.

« Περὶ τῆς διαγραφῆς ἐκ τοῦ μητρώου
τοῦ κ. Ἰω. Σβορώνου

« Ἐπειδὴ ὁ κ. Ι. Σβορώνος, διευθυντῆς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, καὶ μετὰ τὴν ὁμόθυμον ἀποδοκιμασίαν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἐταίρων καὶ μετὰ τὴν παμψηφεί ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου γενομένην διαγραφὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ μητρώου, ἐξακολουθεῖ δημοσιεύων ἐν ἐφημερίσιν ἐνυπογράφους διατριβάς, παραμορφῶν ἐντελῶς τὰ πράγματα καὶ ἐξυβρίζων τὴν τε Ἐταιρίαν, τὸ συμβούλιον καὶ τοὺς διευθύνοντας τὰ κατ' αὐτὴν, ἀνακινούμεν ἡμῖν τὰ ἐξῆς πρὸς διαφώτησιν τοῦ κοινοῦ.

Ὁ κ. Ι. Σβορώνος διεγράφη ἐκ τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων ὡς ἐκ συστήματος ὑβρίζων τοὺς διευθύνοντας τὰ τῆς ἐταιρίας καὶ προσπαθῶν νὰ ἐξευτελίσῃ αὐτὴν ταύτην τὴν Ἐταιρίαν. Ἡ τάσις αὕτη ἐγένετο μάλιστα κατάδηλος δι' ὧσων εἶπε καὶ ἔπραξεν ἐν τῇ συνελύσει τῶν ἐταίρων τῆς 23 Ἰουλίου, οὐ μόνον κατὰ τοῦ γραμματέως τῆς Ἐταιρίας, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλου τοῦ συμβουλίου καὶ κατὰ τῆς Ἐταιρίας ἐφ' οἷς καὶ ἀπεδοκιμάσθη ὁμοθυμῶς ὑπὸ τῆς συνελεύσεως, καὶ πρότασις πέντε ἐταίρων ὑπεβλήθη περὶ διαγραφῆς αὐτοῦ ἐκ τοῦ μητρώου. Διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ ταύτης ὁ κ. Σβορώνος, διαγωγῆς τεινούςσης προφανῶς εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν τῆς Ἐταιρίας καὶ εἰς τὴν διέγερσιν ὑπονοιῶν παρὰ τῇ κοινῶνιᾳ περὶ τῆς διευθύνσεως καὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, κατέστησεν ἑαυτὸν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν θέσιν τοῦ ἐταίρου καὶ ἐπέσυρεν ἐφ' ἑαυτὸν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 6ου τοῦ ἴργανισμοῦ, ἔχοντος οὕτω : « Ἐταῖρος, προφανῶς ἐπιδειξάμενος διαγωγὴν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἐταιρίᾳ θέσιν αὐτοῦ, διαγράφεται διὰ παντός ἐκ τοῦ μητρώου, κατὰ πρότασιν πέντε ἐταίρων, ἀποφάσει τοῦ συμβουλίου ἐν μυστικῇ ψηφοφορίᾳ καὶ διὰ πλειονοψηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τῶν παρόντων κατὰ τὴν συνεδρίαν».

Ἐχον ὑπ' ὄψιν τὸ συμβούλιον τὴν ἀνωτέρω περὶ διαγραφῆς αὐτοῦ ἐκ τοῦ μητρώου πρότασιν πέντε ἐταίρων καὶ τὰ ἐν τῇ συνελύσει τῶν ἐταίρων γεγόμενα, ἐθεώρησαν ἐπιτακτικὸν καθήκον νὰ ἀποδεχθῇ τὴν τῶν ἐταίρων πρότασιν καὶ διαγράψῃ αὐτόν. Εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην προέβη διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ παμψηφεί. Τὴν συνεδρίαν ἀπετέλεσαν τὰ ἐξῆς μέλη τοῦ συμβουλίου Δ. Τσιβανόπουλος, πρόεδρος, Γ. Νικολαΐδης, ἀντιπρόεδρος, Α. Οἰκονόμου, Β. Λάκων, Στ. Ἀνδρόπουλος, Δ. Μακκάς, Π. Παππαναστασίου, Κ. Μυλωνᾶς καὶ Π. Καββαδίας (!) Σημειωτέον πρὸς τούτοις, ὅτι ὁ σύμβουλος Γ. Τυπάλδος Κοζάκης, κωλυθεὶς νὰ παρευρεθῇ κατὰ τὴν συνεδρίαν, εἰδή-

λώσεν ἐν ἐπομένῃ συνεδρίᾳ τοῦ συμβουλίου, ὅτι ἐπιδοκιμάζει καὶ αὐ-
τὸς τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν περὶ διαγραφῆς. Οἱ δύο λοιποὶ σύμβου-
λοι, ἦτοι οἱ Γ. Μηστριώτης καὶ Π. Καρολίδης, ἀπουσιάζουσι πρὸ
μηνὸς ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἡ ἀπόφασις τῆς συνελύσεως περὶ ἀποδοκιμασίας τοῦ κ. Σβορώνου,
ἡ ἀπόφασις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου περὶ διαγραφῆς αὐτοῦ
ἐκ τοῦ μητρώου, ἡ πρότασις τῶν πέντε ἐταίρων καὶ αἱ τὰς ἡμέρας
ταύτας δημοσιεύμεναι ἐπανειλημμένως ὕβρεις κατὰ τοῦ συμβουλίου
καὶ τῶν διευθυνόντων τὰ τῆς ἐταιρίας, ἀνεκοινώθησαν εἰς τὸ ὑπουρ-
γεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Χάριν δὲ τῶν ἐταίρων ἐκείνων, οἵτινες ἐκπληκτοὶ παρέστησαν
θεαταὶ τῆς ἐν λόγοις καὶ τρόποις ἀκοσμίας τοῦ κ. Σβορώνου κατὰ
τὴν συνέλευσιν τῆς 23 Ἰουλίου καὶ οἵτινες ἀναγινώσκουσι καθ' ἐκά-
στην σχεδὸν λιβελλογραφήματα κατὰ τῶν ἐν τῇ ἐταιρίᾳ, ἀνακοι-
νοῦμεν, ὅτι αἱ ἐπιθέσεις αὐταὶ δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα στιγμιαίας παρα-
φορᾶς, ἀλλ' ὕβρεις προμελετημέναι καθ' ὅλου τοῦ συμβουλίου, καὶ
ἰδίᾳ κατ' ἐκείνων, ὧν αἱ γινώμαι βαρύνουσι ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν αὐ-
τοῦ. Ὁ κ. Σβορώνος ἤθελε νὰ ἔχῃ τὸ συμβούλιον ὑπαχέριον ἐκάστοτε
εἰς τὰς περὶ ἀγορᾶς νομισμάτων προτάσεις του. Ἐπανειλημμένως καὶ
σχεδὸν φορτικῶς ἐζήτηε παρὰ τοῦ συμβουλίου νὰ ἀγοράσῃ συλλογὴν
τινα νομισμάτων παρὰ τινος τῶν ἐνταῦθα ἀντὶ 6,500 δραχμῶν,
στέργοντος τοῦ πωλητοῦ νὰ πληρωθῇ παρὰ τῆς Ἐταιρίας καὶ κατὰ
δόσεις. Πρὸ τινος δὲ ἐζήτηε πάλιν παρὰ τοῦ συμβουλίου νὰ ἀγοράσῃ
συλλογὴν χαλκῶν αἰγυπτιακῶν νομισμάτων παρὰ τῶν ἐν Παρισίοις
Feuardent-Rollin ἀντὶ 6,500 χρυσῶν φράγκων. Τὸ συμβούλιον ἐν
ταῖς παρούσαις περιστάσεσιν, ἐν αἷς ἔργα σπουδαιότατα, οἷον ἡ ὑπο-
στήριξις τοῦ Παρθενῶνος, προκαλοῦσι τὴν σύντανον αὐτοῦ προσοχὴν
καὶ μέριμναν, δὲν ἔκρινε προσῆκον νὰ στείλῃ εἰς τοὺς ἐν Παρισίοις
ἀρχαιοπώλας τόσον ποσὸν χρυσῶν φράγκων. Διὰ τοῦτο ὁμῶς ἐξετέθη
εἰς τὰς ὕβρεις τοῦ κ. Σβορώνου.

Τὸ συμβούλιον, ἀδιαφοροῦν εἰς τοιαύτας κατ' αὐτοῦ σκοπίμους
ἐπιθέσεις καὶ προσβολάς, ἐπαναπαύεται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ κα-
θήκοντος, ἀφιέμενον εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐταίρων καὶ στηριζόμενον εἰς
τὴν ἐκτίμησιν τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐποπτεούσης τὴν Ἐταιρίαν καὶ
τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐκτελούμενα ἔργα κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 1 Αὐγούστου 1895

(Κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας)

Αὐθημερὸν ἀπῆντησα τότε τὰ ἐξῆς (Ἐστία 2 Αὐγούστου).

Κύριε Διευθυντὰ τῆς « Ἐστίας »,

Σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν τῇ μακροᾷ ἀνακοινώσει τοῦ Συμβουλίου τῆς

Ἄρχαιολογικῆς Ἑταιρίας δημοσιευθέντα εἰς τὰς πρωϊνάς ἐφημερίδας τῆς σήμερον, παρακαλῶ ὑμᾶς, ἵνα δημοσιεύσῃτε τὰ ἐξῆς ἐν τῇ ἀξιότιμῳ ὑμῶν ἐφημερίδι.

Ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰς ἐμὰς δῆθεν προμεμελετημένας ὑβρεῖς καθ' ὅλου τῷ συμβουλίου καὶ ἴδια καθ' ἐκείνων, ὧν αἱ γνώμαι βαρύνουσιν ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν αὐτοῦ, πρόκειται αὔριον ἡμέραν Πέμπτην, νὰ ἀποφανθῇ ἡ δικαιοσύνη ἡ ὑπεράνω πάσης ἐμπαθείας ἰσταμένη, ἣτις βεβαίως δὲν θέλει λείπει ὅπως αὐστηρῶς μὲ στιγματίση καὶ τιμωρήσῃ, ἂν τοῦτο εἶναι ἀληθές, ὡς ἐπίσης πέποιθα, ὅτι θέλει πληρέστατα μὲ ἱκανοποιήσῃ ἂν οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ καθῆκον μου καὶ δὴ νομίμως καὶ κοσμίως ἐπραξά. Πᾶσα ἐπομένως σχετικὴ πρὸς τοῦτο ἀπάντησις μου σήμερον οὐχὶ μόνον εἶνε περιττή, ἀλλὰ καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς τείνουσα νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν γνώμην τοῦ δικαστηρίου.

Τὰ ἀναφερόμενα ὅμως ἐν τῇ ἀνακοινώσει ὡς αἷτια τῆς δῆθεν ὑβριστικῆς διαγωγῆς μου, θεωρῶ τιμὴν μου. Ναί! ἐκπληρῶν τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλόμενόν μοι καθῆκον, τοῦ δι' ἀγορῶν πλουτισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ἐπρότεINA ἐπανειλημμένως καὶ οὐχὶ σχεδὸν φορτικῶς, ἀλλὰ φορτικῶς τὴν ἀντὶ 6,500 φράγκων παρὰ τῶν ἐν Παρισίοις ἀρχαιοπωλῶν Rollin καὶ Feuarent ἀγορὰν 924 νομισμάτων ἀπάντων ἑλλειπόντων ἐκ τῆς ἤδη θεωρουμένης πληρεστάτης νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ Ἰ. Δημητρίου καὶ συμπληρῶντων αὐτὴν κατὰ θαυμάσιον τρόπον. Ἐπραξά δὲ τοῦτο συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν καὶ θέλησιν τοῦ δωρητοῦ καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ, διότι κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπανειλημμένας ὑποδείξεις καὶ συστάσεις συνέλεξαν οἱ Rollin καὶ Feuarent τὰ νομίσματα ταῦτα, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐξ Ἀλεξανδρείας παρὰ τοῦ πολιτικοῦ πράκτορος σταλείσης πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἀλληλογραφίας τοῦ αἰοιδίου δωρητοῦ. Τόσον δὲ ἐθεώρει βεβαίαν καὶ ἀναγκαίαν ὁ Ἰ. Δημητρίου τὴν πρόσκτησιν, ὥστε κατέγραψε τὰ νομίσματα ταῦτα ἐν τῷ χειρογράφῳ καταλόγῳ τῆς β' ἐκδόσεως τοῦ καταλόγου τῆς συλλογῆς, οὗ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς δημοσιεύσεως ἀνέλαβον ἐγὼ τῇ ἐπανειλημμένῃ παρακλήσει του. Ποίαν ἰδέαν δὲ ἔχουσι περὶ τῆς ἀξίας τῶν νομισμάτων οἱ κ. κ. Σύμβουλοι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς περιφρονητικῆς ὑποσημειώσεως, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ χαλκῶν νομισμάτων. Καὶ ὅμως ὁ αἰοιδίμος Ἰω. Δημητρίου ὁ ἑκατομμυρίου φράγκων ἀξίας συλλογὴν δωρησάμενος τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ, δὲν ἐδίστασε νὰ ἀγοράσῃ ἀντὶ χιλίων χρυσῶν φράγκων ἓν χαλκοῦν νόμισμα τοῦ Πεσκενίου Νίγρου καὶ νὰ δωρήσῃ εἰς τὸ Μουσεῖον.

Ἡ Κυβέρνησις ἄλλως μετὰ τὴν ἄρνησιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀναγνωρίζουσα τὸ ὄρθον τῶν ἐμῶν συστάσεων προέβη εἰς τὴν

πρόσκτησιν τῆς συλλογῆς ταύτης συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ δωρητοῦ καὶ τὸ συμφέρον τοῦ Μουσείου, οὐ πρὸ παντὸς ὀφείλω νὰ κηδῶμαι.

Δὲν ἐμέμφθην ἄλλως τὸ συμβούλιον — ὡς δύνανται πάντες οἱ κατὰ τὴν συνέλευσιν παραστάντες ἐταῖροι νὰ μαρτυρήσωσι — διότι ἐπροτίμησε τὰς διὰ τὸν Παρθενῶνα, ὡς λέγει, δαπάνας, ἀλλὰ διὰ τὰ χρήματα τὰ ἀναγραφέντα ὡς ἐπιμίθια καὶ ἀμοιβὰς προσώπων.

Ναί! ἐπαναλαμβάνω, ἐπρότεινα ἐπανελημμένως καὶ φορτικῶς καὶ τὴν ἀγορὰν ἀντὶ 6,560 δραχμῶν, 1192 ἀρχαίων νομισμάτων, ἀπάντων ἐλλειπόντων ἐκ τῆς ἐθνικῆς συλλογῆς, ὧν 15 χρυσᾶ, τριακόσια ἑβδομήκοντα ἑννέα (379) ἀργυρᾶ, 792 χαλκᾶ, ἐν σιδηροῦν καὶ τέσσαρα μολύβδινα, ἀνηκόντων εἰς διακόσια πεντήκοντα ἔθνη, χώρας, πόλεις, νήσους καὶ βασιλεῖς τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ συμπληρούντων πάμπολλα κενὰ τοῦ Μουσείου, ἀπάντων δὲ ἐκλεγέντων μεταξὺ ὀλοκλήρου τῆς συλλογῆς τοῦ ἐν Πειραιεὶ Ἀλεξάνδρου Μελετοπούλου. Ἠκολούθησα ἄλλως τε πρὸς τοῦτο τὸ παράδειγμα τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις ἠγόρασεν ἀντὶ πολλῶν χιλιάδων δραχμῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου τὰς ἐπιγραφὰς, τὰ ἀνάγλυφα κλπ. τῆς συλλογῆς του.

Εὐτυχῶς ὑπάρχει ὁ τῆ Ἀρχαιολογικῆ Ἐταιρίᾳ ὑποβληθεὶς κατάλογος τῶν νομισμάτων τούτων καὶ θέλει προσεχῶς ἀποδειχθῆ διὰ τῆς γνωμοδοτήσεως ξένων σοφῶν, ὅτι ἦσαν τούλάχιστον πενταπλασίας (γρ. νῦν ὀκταπλασίας) ἀξίας τῆς τιμῆς, ἣν κατώρθωσα νὰ ἀποσπάσω ἀπὸ τοῦ πωλητοῦ.

Τὸ τότε ἄλλως τε συμβούλιον μοὶ ἐξέφρασε διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 192 ἐγγράφου του τὴν λύπην του τοῦ νὰ μὴ προβῆ κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς σπουδαίας ταύτης συλλογῆς.

Αὐτοὶ εἶνε οἱ λόγοι, δι' οὓς τὸ νῦν συμβούλιον γράφει ὅτι ἐκινήθην εἰς συστηματικὰς καὶ προμεμελετημένας ὕβρεις κατ' αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπιζητεῖ δι' ὅλου τοῦ ὄγκου του τὸν ὄλεθρόν μου. Εὐχαριστῶ!

Μετ' ἄκρας ὑπολήψεως

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

¹Ἦλθε τέλος ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ οἱ Καιροὶ ἔγραψαν πάλιν αὐθορμητῶς τὰ ἐξῆς, (3 Αὐγούστου).

«Πρώτην ἴσως φορὰν παρουσιάζεται τοιαύτη δίκη εἰς ποινικὸν δικαστήριον καὶ μάλιστα δι' ἀπευθείας κλήσεως. Ἀπὸ τοῦδε οἱ συνεργόμενοι εἰς συνελύσεις σωματείων καὶ συζητοῦντες ζωηρῶς πρέπει νὰ προσέχωσι πολὺ, ἵνα μὴ ὑπάγωσιν εἰς φυλακὴν. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, νετάθη πολὺ τὸ σχοινίον καὶ δύναται νὰ διαρραγῆ ἐπὶ βλάβῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας. Ἀναγκαζόμεθα δὲ μετὰ πολλῆς λύπης νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας εἶνε

ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Δημοσθένης Τζιβανόπουλος, ὅστις ἀμέσως ἐνδιαφερόμενος εἰς τὴν ὑπόθεσιν, μεριμνῶν δὲ σωφρῶνως οὐ μόνον περὶ τοῦ σωματείου, τὸ ὁποῖον διευθύνει, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Δικαιοσύνης, ἣν διαχειρίζεται, εἶχε καθήκον νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως πράξῃ τὰ πάθη καὶ ἄρῃ τὰ σκάνδαλα, μὴ ἐγείρῃ δὲ δυσάρεστον ὑπόνοιαν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ὑφίσταται ἔμμεσον ἐπηρεασμὸν καὶ βιασμόν. Γεννᾷ ἡ δίκη αὕτη ἀφορμὰς κακολογίας καὶ δυσάρεστον ὑπόνοιαν, δύναται δὲ νὰ γίνῃ πρόξενος ἠθικῶν ζημιῶν».

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ σκανδάλου **οὐδεμία** φωνὴ ἠκούσθη ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ ἐπιδοκιμάζουσα τὴν κατ' ἔμοῦ ἐπίθεσιν ἀπ' ἐναντίας μάλιστα πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀναδημοσιευθεισῶν αὐθορμητῶν ἐκδηλώσεων τῆς κοινῆς γνώμης, τῆς κάλλιστα γνωρίζουσας τί συμβαίνει ἀπὸ τίνος ἐν τῇ Ἀρχαιολ. Ἐταιρίᾳ, καὶ ἄλλαι ὅμοιαι ἐδημοσιεύθησαν δυσμενεῖς πρὸς τὸν κατηγοροῦν. Φαντάζεται τις λοιπὸν εὐκόλως μετ' ὁποίων διαθέσεων προσῆλθεν οὗτος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον τὴν ἡμέραν τῆς δίκης καθ' ἣν ἐπρόκειτο οὐχὶ βεβαίως νὰ κριθῇ ἡ διαγωγή μου μόνον, ἀλλὰ καὶ νὰ δικαιολογηθῇ ἡ διαγωγή αὐτῶν.

Τὴν μὴνύσειν τοῦ κατηγοροῦ δὲν παραθέτω ἐνταῦθα, διότι θὰ εὔρῃ αὐτὴν ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ ἀπολογίᾳ μου.

Η ΕΡΗΜΗΝ ΔΙΚΗ

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀφέθη νὰ δικασθῶ ἐρήμην, διότι προσῆλθον μὲν μετὰ τῶν δύο συνηγόρων μου ἀλλὰ (ἴδε Ἐστίαρ 3 Αὐγούστου):

« Ἐνεκα τῆς ἀπουσίας τῶν πλείστων μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως ὁ συνηγόρος τοῦ κατηγορουμένου κ. Ἀραβαντινὸς ἐζήτησε τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης. Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς πηρετήρησεν ὅτι ἐνῶ οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας εἶνε ξένοι πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν νέοι, δικηγόροι τὸ πλεῖστον, οἱ τῆς ὑπερασπίσεως εἶνε ἅπαντες διακεκριμένοι ἐπιστήμονες, ἀρχαιολόγοι καὶ ἔφοροι τῆς ἐταιρίας, οἱ μόνοι ἐπομένως κατὰλληλοι ὅχι μόνον νὰ γνωρίζωσιν ἀκριβῶς περὶ τίνος πρόκειται ἐν συζητήσει καθαρῶς ἐπιστημονικῇ, ἀλλὰ καὶ οἱ μόνοι ἱκανοὶ νὰ ἐκτιμήσωσι προσηκόντως τὴν σημασίαν τῶν ἐκφερομένων λόγων καὶ τῶν διαμειβομένων λέξεων.

Ὁ ἕτερος συνηγόρος τοῦ κ. Σβορώνου κ. Τριανταφυλλάκος προσέβηκεν εἰς ταῦτα ὅτι τὴν παρατήρησιν μὲν τοῦ κ. εἰσαγγελέως περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας, ὧν τινες κατέχουσι καὶ ἀξιώματα ἐν τῇ πολιτείᾳ, οὐδὲν ὁλως διαμφισβητεῖ, παρέχει μάλι-

στα πλήρη τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ εἰς τὰ ἀξιοτίμα ταῦτα πρόσωπα. Ἐξ ἑτέρου ὁμως παρατηρεῖ ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας εἶνε αὐτοὶ οὗτοι οἱ δικασταί, οἱ ἐξενεγκόντες ἐν τῷ συμβουλίῳ τῆς Ἐταιρίας ἢ ἐν τῇ συνελεύσει αὐτῆς τὴν καταδικαστικὴν κατὰ τοῦ κ. Σβορώνου ψῆφον καὶ ὡς τοιοῦτοι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι κυρίως εἰπεῖν μάρτυρες. Διὰ τοῦτο ἀπήτησεν ὁμοίως τὴν εἰς ὠρισμένην ἡμέραν ἀναβολὴν τῆς δίκης, καθ' ἣν ἀφεύκτως θὰ ἐνεφανίζοντο πάντες οἱ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως.

Τὸ δικαστήριον ὁμως συσσεφθὲν ἀπεφάσισε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης».

Τότε ὁ κατήγορος μετὰ τοιαύτης ἐμπαθείας ἐπετέθη κατ' ἐμοῦ ἀπόντος καὶ κατὰ τῆς οἰκογενείας μου (!) (ἀνέμιξεν ἐν τῇ ἐπιθέσει του καὶ τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν μου!) καὶ τοιαῦτα φοβερά κατηγορήσῃ κατ' ἐμοῦ καὶ μάλιστα διὰ τοιαύτης ἀληθῶς ὑβριστικῆς γλώσσης, ὥστε ἠναγκάσθη μὲν ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου δις νὰ τῷ ἐπιβάλλῃ ἵνα μὴ μεταχειρίζηται ὑβριστικὰς λέξεις οἷαι τὰ κακοῆθης κλπ. (Πρὸς Ἐστία τῆς 3 Αὐγούστου). Ἐγὼ δὲ, ὁ ὡς ἀπλοῦς ἀκροατὴς παρευρεθείς κατὰ τὴν δίκην, ἐπίσθην ὅτι ἀληθῶς ὑπάρχει τιμωρὸς Νέμεσις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἥτις παρὰ πόδας βαίνουσα τοῦ κακοῦ τυφλῶνει αὐτὸν διὰ τῶν ἰδίων παθῶν καὶ ἐκθέτει εἰς βεβαίαν καταστροφὴν. Ἀληθῶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπίσθην ὅτι ὁ κατήγορος ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ ἄλλως ἢ ἠθικῶς κατεστραμμένος ἐκ τῆς δίκης, ἦν αὐτὸς τόσον ἐπιμόνως, ἄνευ λόγου καὶ ἐκδικητικῶς ἐκίνησεν.

Τὸ δικαστήριον εὐλόγως καταπλαγὲν ἐκ τῶν φοβερῶν κατηγοριῶν τοῦ διώκοντος παραστήσαντός με ὡς τὸν ἔσχατον τῶν φαύλων καὶ ὑβριστῶν, μὲ κατεδίκασεν εἰς τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς ποινῆς εἰς ἐξάμηνον δηλαδὴ φυλάκισιν. Ἐγὼ δ' ἠπόρησα ὅτι τόσον μικρὰ μόνον ποινὴ ὑπῆρχε κατ' ἀνθρώπου οἷος περιεγράφην ὑπὸ τοῦ κατηγόρου!

Τὰ κατὰ τὴν δίκην ἐκείνην διὰ μακρῶν ἐξετέθησαν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν Ἐστία 3 Αὐγούστου, Ἄσσει, Νέα Ἐφημερίδι, Ἐφημερίδι, Ἀκροπόλει, Πρωΐα, Καιροῖς, Ἀναγενήσει κλπ. τῆς 4 Αὐγούστου, θέλομεν δὲ μνησθῆ ἐν οἰκείῳ τόπῳ τῶν ἐν αὐταῖς ἀναφερομένων γεγονότων ὡς καὶ τινῶν τῶν μύθων καὶ ἀνακριθειῶν τῶν ὡς ἐκ συστήματος πάντοτε ἐν τισιν ἐξ αὐτῶν εἰς βῆρος μου ἀναγραφεισῶν.

Ἐλυπήθην τὰ μέγιστα ὅτι κατὰ τὴν δίκην ἐκείνην δὲν παρέστη στενογράφος ἵνα δοθῇ ἀκριβῆς εἰκὼν τῆς λύσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ κατηγόρου καὶ τῆς ἐμπαθείας ἐνίων τῶν συμμάχων του. Οὐχ ἦττον ὁμως δημοσιεύω ἐνταῦθα, πρὸς διαφώτισιν τοῦ ἀναγνώστου καὶ ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῆς σκανδαλώδους ταύτης ὑποθέσεως, τὰς καταθέσεις ὄλων τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας κατ' αὐτὰ τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τοῦ δικαστηρίου, ἂν καὶ ἀμυδρὰν εἰκὼνα δίδοντα τῆς σφο-

δρότητος καὶ ἐμπαθείας τῆς κατ' ἐμοῦ κατηγορίας. Ἀρεογράφω δὲ τὰ σπουδαιότερα χωρία, ἐφ' ὧν ἐφιστῶ ἰδίως τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΗΝ ΔΙΚΗΣ

Ἀριθ. 3049 (1895)

« Π. Καββαδίας· κατέθηκεν ὅτι ὁ κατηγορούμενος Σβορώνος με ἐξύβρισε τὴν 23 Ἰουλίου 1895 ἐν τῇ συνελεύσει τῶν ἐταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας. Οὗτος, ὅστις ἀπὸ συστήματος πρὸ τιῶν χρόνων διαβάλλει πολλοὺς μετὰ τιῶν τῶν ἐκφωνηθέντων μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως (1), ἐξέσπασε τὴν ὀργὴν του ὅτε ἡ Συνέλευσις ἔφθασεν εἰς τὴν συζήτησιν ἄρθρου παρέχοντος ἐπίδομα εἰς τὸν γραμματέα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, νομίσας ὅτι τὸ ἐπίδομα τοῦτο ἐδίδετο προσωπικῶς δι' ἐμέ, ἠγέρθη καὶ διὰ χειρονομιῶν ὑβριστικῶν κατ' ἐμοῦ ἠγόρευσε εἰπὼν ὅτι ὁ Καββαδίας «ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ του ὡς γενικοῦ ἐφόρου ἔχει καὶ ἄλλας ὀφελείας», συστρέφων τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς του· διὰ τῆς συστροφῆς τῆς χειρὸς του ἐνόει ὅτι ὁ γραμματεὺς κλέπτει, διότι ἀνέφερε τὸ ἐπίδομα ὡς προκείμενον περὶ ἐμοῦ καὶ διὰ τῶν σχημάτων, τὰ ὅποια ἔκαμε καὶ ἐξηκολούθει νὰ κάμνη, ἐνόει ὅτι γίνονται καταχρήσεις. Τότε ἐγὼ ἠγέρθη καὶ ἐπρότεινα ὅπως τὸ ἐπίδομα μὴ ψηφισθῇ διὰ τὸ τρέχον ἔτος, ὅτε ἐγὼ εἶμαι γραμματεὺς, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπόμενο ἔτος, ὅτε πιθανὸν ἐγὼ νὰ μὴν εἶμαι γραμματεὺς. Ἡ Συνέλευσις ἀγανακτήσασα διὰ τὴν ἐξυβριστικὴν κατ' ἐμοῦ διαγωγὴν τοῦ κατηγορουμένου, τῇ προτάσει τοῦ **Δαμθέρογῃ** ὑποστηρικθείση καὶ ὑπὸ πέντε ἐταίρων ἀπεδοκίμασε καὶ διέγραψε τὸν κατηγορούμενον ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐταίρων αὐτῆς· ἡ στάσις του καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεως **νομίζω** (2) ὅτι ἦτο διὰ νὰ με προσβάλλῃ· προσωπικῶς δὲν εἶχε λόγον νὰ καταφέρηται, ἀφ' ὅτου ὅμως ὁ κατηγορούμενος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐταιρίαν καταφέρεται κατ' ἐμοῦ, διότι ἤθελεν αὐτὸς νὰ διευθύνῃ τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον ἄνευ

(1) Οἱ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως ἦσαν οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς κατὰ τὴν κατ' ἀντιμωλίαν δίκην καὶ ὁ γηραιὸς ἐταίρος κ. Καλαποθάκης. Τὸ σημειῶ διὰ νὰ γνωρίζῃ ἡ κοινὴ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων ἀπὸ συστήματος συκοφαντῶν.

(2) Ὁ κύριος Καββαδίας ἔχει καὶ τὸν ρυθμὸν του τὸ δὴ λεγόμενον μὴ τυχὸν ἀποδεικνυμένου τοῦ κατηγορουμένου ἀθροῦ καταγγεληθῆ ἐπὶ συκοφαντία, δι' αὐτὸ αὐτὸς μὲν νομίζει, οἱ δὲ μάρτυρές του βεβαιοῦσι! Τὸ αἰώνιον σύστημα τοῦ Καββαδία νὰ νὰ βαίῃ τὸν τρελλὸν νὰ βγαίῃ τὸ φεῖδι. Ἐντούτοις ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι ἀκόμη ἡ κατηγορία τῆς διὰ χειρονομίας ἐξυβρίσεως δὲν ἔλαβε τὴν πλήρη της ἀνάπτυξιν, ἀλλὰ καίτοι ὀρισμένως κατατέθη ὑπὸ τοῦ Καββαδίου, περιορίζεται ἀφ' ἐτέρου εἰς εἰκασίαν ἢ ἐξυβριστικὴ τῆς ἔννοια.

τινός ἀνωτέρας ἐπιβλέψεως καὶ κατ' οἰκίαν βούλησιν· ὅταν ἐπρότει-
 νεν οὗτος εἰς τὴν Ἑταιρίαν τὴν ἀγορὰν νομισμάτων καὶ τὸ Συμβού-
 λιον ἀπέρριπτε τὰς προτάσεις του, αὐτὸς κατεφέρετο κατὰ τοῦ Συμ-
 βουλίου καὶ ἰδίως κατ' ἐμοῦ, καθότι ἐνόμιζεν ὅτι ἐξ ἀντενεργείας μου
 ἀπερρίπτοντο αἱ πρὸς ἀγορὰν νομισμάτων προτάσεις του. Πολλὰκι
 ἐστελλεν ἀπειλητικὰς καὶ ἐξυβριστικὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸ Συμβούλιον,
 καὶ εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑταιρίας Τζιβανόπουλον ἐστάλη ἐπιστολὴ
 τοῦ κατηγορουμένου, δι' οὗ οὗτος ἐμέμφετο τὸν Τζιβανόπουλον ὡς
 κατακρίναντα τὴν ἀγορὰν ἀρχαίου χρυσοῦ νομίσματος ἀντὶ 1200
 δραχμῶν, ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
 καὶ ἔλεγεν ὅτι θὰ μεταμεληθῇ ἐπὶ τούτῳ, συνοδεύων πάντα ταῦτα καὶ
 μὲ πολλὰ ἀποσιωπητικὰ σημεῖα, ἐμφαίνοντα προδήλως ἀπειλὰς. Τότε
 ὁ Τζιβανόπουλος ἠναγκάσθη **νὰ μοῖ εἶπη** «πολλὰς σπουδαίας ποινι-
 κὰς καὶ πολιτικὰς δίκας καὶ πολλοὺς κακούργους ἐδίκασα ἐπὶ πολλὰ ἔτη
 καὶ οὐδὲν παράπονον ἠγέρθη κατ' ἐμοῦ, οὐδ' ἠπειλήθην, ἐπέπρωτο δὲ
 ν' ἀπειληθῶ ὑπὸ διδασκάλου, διότι ἐζήτησα τὴν ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν
 τοῦ καταστατικοῦ· σεις οἱ ἀρχαιολόγοι δὲν ἔχετε ὅρια εἰς τὰ πάθη-
 σας». Τοσοῦτον δὲ ἀπεγοητεύθη ὥστε ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν ἐλάμβανε
 μέρος εἰς τὸ Συμβούλιον· Καὶ εἰς τὸν Μυλωνᾶν ἐγράψε ἐπιστολὴν, ἣν
 καὶ ἐγὼ εἶδον, ἐν ἣ τῷ ἔλεγεν ὅτι «θὰ σὲ μπατσίσω εἰς τὴν πλατεῖαν
 τοῦ Συντάγματος». Ἄλλη ἀφορμὴ τῆς διαγωγῆς τοῦ κατηγορουμέ-
 νου ἐναντίον μου εἶναι ὅτι ὁ Ἰω. Δημητρίου, σπουδαῖος δωρητὴς τῆς
 Ἑταιρίας, ἀνέθεσεν εἰς ἕνα ἀρχαιολόγον ν' ἀγοράσῃ σπουδαίαν συλλο-
 γὴν νομισμάτων ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ τὴν ἀγορὰν ἀπο-
 θανῶν· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δημητρίου ἡ συλλογὴ του θὰ ἐγένετο
 ἰδιοκτησία τοῦ Κράτους, ἀλλ' ὁ ἀρχαιολόγος οὗτος, Φεαρδὲν ὀνομα-
 ζόμενος, ἐζήτησε νὰ παράσῃ τὴν συλλογὴν δι' ἀνταλλαγῆς· ἀλλ'
 ἐπειδὴ ὁ Δημητρίου δὲν εἶχε πρὸς τὸν Φεαρδὲν ὑποχρεώσεις, ἐν ᾧ ὁ
 Σβορώνος ὑπεστήριξε θερμῶς τὴν ἀνταλλαγὴν, ἐγὼ ἀντέτεινα, καθόσον
 τὰ νομίσματα ἄπερ ἐζήτηι ὁ Φεαρδὲν ἦσαν τὰ σπουδαιότερα καὶ λαμ-
 πρότερα τῶν ἐν τῷ Μουσεῖῳ ἡμῶν.

Σταῦρος Ἀνδρόπουλος κατέθηκεν ὅτι ἅμα ἡ Συνέλευσις τῆς
 Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἔφθασεν εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρου, δι'
 οὗ παρεχωρεῖτο ἐπίδομα τῷ γραμματεῖ τῆς Ἑταιρίας, ὁ Σβορώνος
 ἐξέστη καὶ εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ δοθῇ τὸ ἐπίδομα εἰς τὸν Καθβα-
 δίαν, καὶ ὅτε ὁ Πρόεδρος Τζιβανόπουλος τοῦ εἶπεν ὅτι δὲν πρόκειται
 περὶ τοῦ Καθβαδία, ὁ Σβορώνος εἶπεν ὅτι ὁ Καθβαδίας πάντοτε θὰ εἶνε
 γραμματεὺς, ὅστις ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ του ὡς ἐφόρου ἔχει καὶ τρεῖς
 χιλιάδας δραχμῶν ὠφελείας· εἶπε δὲ ταῦτα συστρέφων προσβλητικῶς
 τὴν χεῖρα, **ἐπανέλαθε δὲ ὅτι ἀθεμέτως κερδαίνει ὁ Καθ-**

βαδίας (1) περί τὰς τρεῖς χιλιάδας δραχμῶν· αἰτία τῆς ἐχθρας τῶν ἦτο διότι ὁ Σβορώνος ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Καββαδίας ἀντενῆργει εἰς τὰς περί ἀγορᾶς νομισμάτων προτάσεις τοῦ Σβορώνου· ἡ πεποίθησίς μου εἶναι ὅτι διὰ τε τῶν φράσεων καὶ σχημάτων ἤθελε νὰ προσβάλῃ τὸν Καββαδιανὸν ὁ Σβορώνος.

Γεώργιος Νικολαΐδης κατέθηκεν ὅτι μὲ πρόθεσιν κακὴν πρὸς συκοφαντίαν διὰ φράσεων καὶ χειρονομιῶν ἐξυβριστικῶν κατὰ τοῦ Καββαδία ἠγόρευσεν ὁ κατηγορούμενος ἐν τῇ Συνελεύσει, αἰτία ἦτο διότι ἠρνήθη μὲν τὸ Συμβούλιον νὰ παραχωρήσῃ ἓνα ποσὸν χρημάτων ὅπερ ἐζήτησεν ὁ Σβορώνος δι' ἀγορὰν νομισμάτων, αὐτὸς δὲ ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Καββαδίας ἐπρότεινεν ἐν τῷ Συμβουλίῳ τὴν ἀπόρριψιν τῶν προτάσεων του, ἐνῶ ὅλον τὸ Συμβούλιον τὰς ἀπέρριψε, ἐγὼ ἐξέαγω ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶναι **ἄξιος οὐκτου** (2) διὰ νὰ καταφέρηται κατὰ τοῦ Καββαδία. *Διὰ τῶν σχημάτων του ἐνόησε ὅτι ὁ Καββαδίας δὲν εἰξεύρω ποῦ ἀλλοῦ εἶχεν ὠφελείας.* Βεβαίως ὅταν ὁ Σβορώνος ἔκαμε τὴν περί ἀγορᾶς νομισμάτων αἴτησιν εἶχε δίκαιον, ἀλλὰ δὲν εἶχομεν τοσαῦτα χρήματα διὰ νὰ δεχθῶμεν τὰς προτάσεις του.

Πάνος Κωνσταντινίδης κατέθηκεν· ὅτε ἔφθασεν ἡ συζήτησις ἐν τῇ συνελεύσει εἰς τὸ ἄρθρον, δι' οὗ παρείχετο εἰς τὸν γραμματέα τῆς Ἑταιρίας τῶν ἀρχαιοτήτων μισθός, ὁ Σβορώνος ἐγερεῖται ἠτήσαστο τὴν ἀπόρριψιν τῆς προτάσεως ταύτης εἰπὼν ὅτι ὁ Καββαδίας ὠφελεῖται περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας δραχμῶν χωρὶς νὰ ἐξηγήσῃ καὶ τὸ πόθεν. Ἐν γένει ἡ στάσις καὶ τὰ σχήματα τοῦ Σβορώνου ἦσαν ἐξυβριστικὰ καὶ ἀναρμόδια. Ἀφορμὴ ἦτο· ἐπειδὴ ὁ Καββαδίας ἐπρότεινε τὴν συγκέντρωσιν ὅλων τῶν ἀρχαιοτήτων ὁ Σβορώνος ἐξεμάνη καὶ ἤρχισε νὰ φέρεται ἀπρεπῶς κατὰ τοῦ Καββαδία καὶ διὰ τοῦτο ἡ συνέλευσις τὸν ἀπεδοκίμασε σύσσωμος ἐκτὸς ἐνὸς Φιλίου (3) ἔχοντος ἀφορμὰς προσωπικὰς κατὰ τοῦ Καββαδία.

Γεώργιος Διπλαράκος κατέθηκεν ὅτι εἶχον μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἐνθυμοῦμαι δὲ ὅτι κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην ὁ Σβορώνος ἀπέτεινε τοιαύτας ὕβρεις καὶ ἔκαμε τοιαύτας χειρονομίας ἐνεχούσας μομφὰς ἐξυβριστικὰς, διότι εἶπεν ὅτι ὁ Καββαδίας ὠφελεῖται ἀπὸ διάφορα 3-4 χιλιάδας δραχμῶν· συστρέφων καὶ τὴν χεῖρά του, τὴν συστροφήν ταύτην τῆς χεῖρός του ἐξηγῶ

(1) Πρὸς τιμὴν τοῦ μάρτυρος σημειῶ μόνον ὅτι οὔτε ἄλλος μάρτυς οὔτε αὐτὸς ὁ Καββαδίας κατέθηκαν τοιοῦτον τι. Διὸ ὁ αὐτὸς μάρτυς δὲν ἐπανελάβε κατὰ τὴν κατ' ἀντιμωλίαν δίκην τὴν φράσιν.

(2) Παρακαλῶ τὸν ἀναγνώστην ἀναγινώσκοντα τὰς τόσας κατ' ἐμοῦ ἐπανηλειμένας ὕβρεις νὰ μὴ λησμονῇ ὅτι ἐγὼ κατηγοροῦμαι ἐπὶ ἐξυβρίσει!

(3) Ὁ ἀγνωστος αὐτὸς Φίλιος δὲν εἶνε εἰμὴ ὁ ἀρχαῖος ἔφορος ἀρχαιοτήτων, γνωστός ἀρχαιολόγος συγγραφεὺς καὶ ἐπὶ μακρὸν σύμβουλος τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

ὅτι ἐνόει κλοπὴν. **Κατόπιν θορύβου τῆς συνελεύσεως προσέθηκε τὴν φράσιν νόμιμα».**

ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΡΗΜΗΝ ΔΙΚΗΝ

Μετὰ τὸ πέρας τῆς δίκης συνέβη καὶ ἄλλο τι χαρακτηριστικώτατον. **Ἀνώνυμός τις** ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐξευτελίσεώς μου καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ξένη καὶ ἵνα μάθωσι καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὰ τόσον τιμῶντα ἡμᾶς σκάνδαλα, ἔπεμψε πρὸς πλείστους ἐν Ἑσπερίᾳ σοφοὺς ἀρχαιολόγους καὶ νομισματολόγους ἐπιστολάς ἢ μετὰ τῆς ἀνωύμου δηλώσεως «*votre ami commun*» (!), τὰ φύλλα ἐκεῖνα τῶν ἐφημερίδων ἐν αἷς διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων περιεγράφετο ἡ διαγωγὴ καὶ καταδίκη μου. Δυστυχῶς δι' αὐτὸν τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐπιδιωχθέντος. Πλεῖστα ἐπίσημα πρόσωπα καὶ οἱ συνήγοροί μου Ἀραβαντινός, Τριανταφυλάκος καὶ Μίλησις γνωρίζουσιν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὅποιαν θυελώδη ἀγανάκτησιν ἤγειρε κατὰ τοῦ κατηγοροῦ ἡ πρὸς με διαγωγὴ του, ὅποιας ἐκφράσεις συμπαθείας ὑπολήψεως καὶ ἐκτιμήσεως ὑπὲρ ἐμοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Διότι οἱ ξένοι ἐκεῖνοι ἄνδρες οἱ ὑπεράνω τῶν ἐν Ἀθήναις ἐμπαθειῶν καὶ συμφερόντων ἱστάμενοι ἐξ ἐπταετοῦς δὲ προσωπικῆς ἀνατροφῆς καὶ συνεργασίας γνωρίσαντές με ἐκ τοῦ σύγγγυς καὶ τὰ ἐν Ἀθήναις πρόσωπα κάλλιστα γινώσκοντες ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ψυχολογήσωσι ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως. Ἐπὶ πλεόν δὲ προέβησαν καὶ εἰς σπουδαιοτάτην ἀπόφασιν οἱ ἐν Γερμανίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ σοφοὶ φίλοι μου. Συνενοήθησαν δηλαδὴ νὰ προβῶσι εἰς διάβημα ἀνάλογον καὶ μᾶλλον κεραυνοβόλον τῆς κατόπιν λαβούσης χώραν πράξεως τῆς Σ. Συγκλήτου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἀλλ' ἐκωλύθησαν παρ' ἐμοῦ παρακαλέσαντος αὐτοὺς νὰ ἀναμείνωσι τὴν κατ' ἀντιμωλίαν δίκην, ἣτις θὰ ἦρκει πρὸς δικαίωσίν μου καὶ κατασχύνῃν τοῦ κατηγοροῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ὁ ἀνώνυμος δὲν ἔπαυσε τὸ ἐντιμον ἔργον του. Βραδύτερον τοῦλάχιστον ἢ σύνταξις τῆς ἐφημερίδος *Ἑστίας*, ἔλαβε καὶ μοὶ παρέδωκεν ἀνώνυμόν τι ἐντυπον τείνον πρὸς ἐξευτελισμὸν μου φέρον δὲ τὴν χειρόγραφον σημείωσιν «*Ἴδου ὁ Σβορώνος σας, ὅστις σὰς ἔχει τυφλωμένους καὶ μαγευμένους!*» — καὶ τοῦτο ἔχω εἰς τὴν διάθεσιν παντός ἐνδιαφερομένου γραφογνώστου.

Ἐννοεῖται ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς καταδίκης μου παρασκευάσας τὴν ἀπολογίαν μου ἐν μόνον ἐπεθύμουν νὰ ὀρισθῇ ὡς τάχιον ἢ ἡμέρα τῆς κατ' ἀντιμωλίαν δίκης. Καὶ ὀρίσθη μὲν πράγματι διὰ τὴν 17

Αυγούστου, ἀλλ' ἀνεβλήθη ἐπ' ἀορίστῳ ἐλλείψει τακτικῶν δικαστῶν.
(Ἴδε τὰς ἐφημερίδας τῆς ἡμέρας ἐκείνης).

Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πάλιν οἱ *Καιροὶ* ἔγραφον αὐθορμήτως :

« Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐξήγειρε σκάνδαλον κοινωνικόν, δικαστικόν καὶ ἀρχαιολογικόν, ἐπιβάλλει δὲ προσοχὴν εἰς τοὺς κυρίους δικαστάς, προκειμένου οὐ μόνον περὶ ἀπονομῆς τοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν συμφερόντων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς δικαστικῆς τῶν ὑπολήψεως. Εἰς τὴν κοινωνίαν ἐνεπνεύσθη δικαίως ἢ ἀδίκως, ἢ ὑπόνοια ὅτι ἐν τῇ ὑπόθεσι ταύτῃ ἀσχοῦνται ἰσχυροὶ ἐπηρεασμοί, τοῦτο δὲ δύναται νὰ βλάβῃ τὰ ὕψιστα τῆς δικαιοσύνης συμφέροντα. Ἐλπίζομεν ὅτι κατὰ τὴν διαδικασίαν αἱ μαρτυρικαὶ καταθέσεις καὶ ἡ ἀπολογία τοῦ κ. Σβορώνου θὰ ἀποδείξωσιν ἀναμφισβητήτως τὴν ἀλήθειαν, θὰ πείσωσι δὲ τὴν κοινωνίαν ὅτι ἡ ἀπόφασις τῶν κυρίων δικαστῶν ἀπέρρευσε ἀπὸ τοῦ δικαίου. Δὲν ἔπρεπε τοιαύτη ὑπόθεσις νὰ εἰσαχθῇ εἰς δικαστήριον. Δυστυχῶς οἱ ἀτελεῖς ἄνθρωποι παρασυρόμεθα ὑπὸ τῶν παθῶν, ἀδιαφοροῦμεν δὲ ἐντελῶς πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς κοινωνίας, καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν ὑπόληψιν».

Καὶ μετὰ τὴν ἀναβολὴν δὲν ἔπαυσα ἐπιμόνως ζητῶν νὰ ὀρισθῇ ὡς τάχιον ἢ δίκη. Ὁ συνήγορός μου κ. Ἀραβαντινὸς γνωρίζει πόσον φορτικὸς τῷ ἐγενόμην εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο.

ΜΕΡΟΣ Β'

Η ΜΕΤ' ΑΝΑΚΟΠΗΝ ΔΙΚΗ

Ἡ κατ' ἀντιμωλίαν δίκη προσδιωρίσθη τέλος διὰ τὴν 20ῆν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Πρὸ τούτου ὅμως ὁ Κύριος Γενικὸς ἔφορος καὶ κατήγορος, φροντίζων καὶ περὶ τοῦ βυζαντίου του, μοὶ ἐκοινοποίησε καὶ ἀγωγὴν ζητῶν 50,000 δραχμῶν «διὰ τὴν *θετικὴν*! ζημίαν ἣν ὑπέστη». Ἐπειδὴ δὲ τὰ κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην ἀνακριβῶς — καὶ δὴ πάντοτε τῶν ἀνακριβειῶν εἰς βάρος μου — ἀνεγράφησαν ἔν τισι τῶν ἐφημερίδων καὶ δι' ἄλλους κατὰ πολὺ σπουδαιότερους λόγους, παρεκάλεσα τὸν διευθυντὴν τοῦ στενογραφικοῦ γραφείου τῆς Βουλῆς κ. Ἄντ. Μηλιαράκην, νὰ πέμψῃ στενογράφον ἵνα στενογραφῆσῃ τὰ κατὰ τὴν δίκην, ἵνα μὴ πάλιν ὁ κατήγορος ἀρνῆται τοὺς λόγους του μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας μεθ' ἧς διέψευδε τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τῆς ἐρήμην δίκης! Πράγματι δὲ τοιοῦτος ἦλθεν ὁ στενογράφος τῆς Βουλῆς κ. Γ. Ν. Βονίτης, στενογραφῆσας ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν δίκην λεχθέντα, ἅτινα θεωρῶ ὑπέρτατον καθήκον πρὸς τὴν κοινωσίαν καὶ πολιτείαν νὰ δημοσιεύσω ἐνταῦθα.

Πρὸς πληρεστέραν ὅμως ἐκτίμησιν καὶ κατανόησιν τῶν καταθέσεων ἐκάστου τῶν μαρτύρων ἀναγκαῖον θεωρῶ νὰ προτάξω γενικὰ τινα περὶ αὐτῶν.

Ὁ ψυχολογῶν ἐπὶ τῆς δίκης ταύτης, μικρᾶς σπουδαιότητος κατὰ τὸ φαινόμενον, σημαντικωτάτης ὅμως κατὰ τὸ βάθος, ὅτι αὕτη ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως ἀνασυστῆ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης μία κἄν πτυχὴ τοῦ παραπετάσματος τοῦ ἀποκρύπτοντος τὰ ἀκαταπονήτως καὶ ἀπὸ μακροῦ χρόνου διηνεκῶς σκευωρούμενα ὑφ' ἐνὸς μὲν καὶ μόνου ἀνθρώπου ἀλλ' ἱκανωτάτου εἰς τὸ ἔργον καὶ δὴ οὐ μόνον κατὰ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας ἀλλὰ κατὰ παντός ἐπιστήμονος ἀρχαιολόγου ἐν Ἑλλάδι, διαβλέπει ἀμέσως εἰς τὸ ποῖόν τῶν ἐκατέρωθεν πρᾶσαχθέντων μαρτύρων καὶ τὸν λόγον καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ εὐτελοῦς τούτου ἀγῶνος, ὅστις δὲν θὰ λήξῃ καὶ δὲν πρέπει νὰ λήξῃ εἰμὴ ὅταν ἡ ἐλευθέρα συζήτησις καὶ ὁ ἀμερόληπτος ἔλεγχος ἀπαλλαγῶσι τῶν δεσμῶν, ἅτινα ὁ διώκτης αὐτῶν παρεσκεύασε, καὶ ὅταν ἡ ἀμάθεια ἀποκαλυφθῆται ἀπὸ τῶν ἐντέχνων διαφημήσεων δι' ὧν ἔγνω μέχρι τοῦδε τόσον

ἐπιτηδείως νὰ καλύπτηται, ἀφήση τὸ ἐπιστημονικὸν ἔδαφος ἐλεύθερον εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἀπέδειξαν ὅτι καὶ τὴν ἰκανότητα καὶ τὴν θέλησιν ἔχουσι νὰ ἐργασθῶσιν εἰλικρινῶς ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιστήμης.

Οὕτως, ἔνθεν μὲν οἱ τῆς ὑπερασπίσεως μάρτυρες εἶνε πάντες ἀρχαῖοι τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας ἐταῖροι καὶ πολῖται δρῶντες ἐν τῇ κοινω- νίᾳ καὶ γνωστοὶ εἰς αὐτὴν διὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν χρηστότητα αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τούτων τρεῖς ἀρχαιολόγοι, ὅσοι δῆλον ὅτι τοιοῦτοι ἔτυχον παρόντες κατὰ τὴν συνεδρίαν ἐκείνην τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐται- ρίας καθ' ἣν ἐπέζητήθη καὶ ἐπετεύχθη οὐδὲν ἥττον ἢ αὐτὴ ἢ τοῦ καταστατικοῦ μεταβολή. Τὴν δὲ ἀμεροληψίαν αὐτῶν δύναται ὁ ἀνα- γνώστης νὰ ἐκτιμήσῃ μανθάνων ὅτι ἐκ τῶν μαρτύρων τούτων τῆς ὑπερασπίσεως ὁ μὲν κ. Σκιας εἶνε *ὕπαλλ. ἄλλος* τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας, ὑπὸ τὰς διαταγὰς δῆλον ὅτι τοῦ κ. Καββαδία, ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ὁ κ. Σταυρόπουλος ἦσαν ὑποψήφιοι ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ διαγω- νισμῷ, ὅστις ὡς ἓνα τῶν κριτῶν ἔχων αὐτὸν τὸν κατήγορον, εἶχεν ὀρισθῆ διὰ τὴν *τρίτην* ἡμέραν ἀπὸ τῆς προκειμένης δίκης, μεθ' ἣν, ἐν- νοεῖται, ἀνεβλήθη· ὁ δὲ κ. Περρῆς εἶνε ὁ ἐκτυπῶν ἅπαντα τὰ πολυ- δάπανα τῆς Ἐταιρίας δημοσιεύματα.

Ἐνθεν δὲ οἱ τῆς κατηγορίας μάρτυρες, ἐταῖροι ἄρτι ἐκλεγέντες καὶ οὔτε τῶν προσώπων οὔτε τῶν πραγμάτων οὐδὲ τῶν τυχόν ἐλ- λείψεων τοῦ τροποποιουμένου καταστατικοῦ ἐλαχίστην πείραν ἔχον- τες, ἅπαντες κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν δικηγόροι καὶ τὴν ἡλι- κίαν νεαρῶτατοι. Πάντες δ' οὗτοι ἦσαν οἱ ἐν βοῇ καὶ θορύβῳ καταπνίξαντες τὴν φωνὴν παντὸς τολμήσαντος κατὰ τὴν συνεδρίαν ἐκείνην ν' ἀντεῖπῃ τι κατὰ τῶν προτεινομένων μεταβολῶν τοῦ κατα- στατικοῦ, πάντες οἱ ἀντὶ σοβαρᾶς καὶ ἐμβριθοῦς ἐλευθέρας συζητή- σεως «*παρδαιμόνιοι*» κατὰ τὴν φράσιν μάρτυρός τινος ἐκεῖ ἀποτε- λέσαντες· τέλος πάντες οἱ τὴν διαγραφὴν μου ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν ἐταίρων προτείναντες· πάντες, πλὴν ἑνὸς μὴ προσελθόντος εἰς τὴν δίκην, δικηγόρου τινός, ὅστις διδαχθεὶς φαίνεται τὴν ἐν ταῖς συ- ζητήσεσιν εὐπρέπειαν ἐν ταῖς φυλακαῖς, ἐν αἷς οὐχὶ πρὸ πολλοῦ δυ- νάμει βουλευμάτος τῶν τε Πλημμελειοδικῶν καὶ τοῦ Ἐφετείου ἐπὶ κακουργήματι διετέλει, ἀθωωθείς δ' ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἐνόρ- κων, ἐθεωρήθη πρόσφορος ὅπως ἐπιβάλῃ ταύτην καὶ ἐν ταῖς συνελεύ- σεσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας· καὶ αὐτὸς, ἄρτι ἐκλεγείς, ἔκρινεν ἀνάξιον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας νὰ συμπαρακἀθημαι ἐγὼ εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς, ἀνάξιον νὰ ἀποτελῶ μέλος αὐτῆς· πλὴν ἐνώπιον τοῦ γνωρίσαντος αὐτὸν δικαστικοῦ κόσμου ἐκρίθη καλὸν νὰ λάμψῃ διὰ τῆς ἀπουσίας του. Παρέστη ὅμως ἕτερος μάρτυς μὴ δικηγόρος οὗτος, ἀλλὰ φιλόλογος, οὐ τοὺς χαρακτῆρας ἐπιβέβλημένον μοι εἶνε

νά ἀποσιωπήσω· νά ἀποσιωπήσω ἐγώ, καίπερ ἀμυνόμενος, ἀφ' οὗ οἱ ἀντίπαλοί μου δὲν ἐφείσθησαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ὡς κριτὴν τῶν πράξεων τῶν ἄλλων προσήγαγον!

Μεταξὺ τούτων τί ζητοῦσιν δύο σεβαστὰ ὀνόματα ἅτινα ὁ ἀναγνώστης θὰ εὑρῇ οὐ μόνον μεταξὺ τῶν μαρτύρων ἀπλῶς τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ τῶν *ζωηρότερον* κατ' ἐμοῦ καταθεσάντων; Πῶς κατωρθώθη ἵνα ὁ λευκόθριξ καὶ ἀρχαῖος τῆς Ἑταιρίας ἑταῖρος καὶ πρῶην ταμίας κ. Νικολαΐδης, ὁ χθὲς ἔτι τόσον ἀδίκως ἐξευτελισθεὶς διὰ τὴν διαχείρισίν του, παρίσταται σήμερον μετὰ τῶν κατηγορῶν του ἐκείνων ἐν μὲν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἑταιρίᾳ δεχόμενος παρ' αὐτῶν ἀξιώματα, ἐν δὲ τῇ κατ' ἐμοῦ ἐπιθέσει συμπράκτων καὶ συμβοηθῶν μετ' αὐτῶν; Πῶς ὁ ἕτερος, ὁ λειτουργὸς τῆς Θεμίδος, ὃν ἡ πολιτεία ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ὑπατον δικαστικὸν ἀξίωμα καὶ ἡ κοινωνία περιέβαλε διὰ τῆς τιμῆς καὶ ὑπολήψεώς της, πρῶτον μὲν παρεσύρθη ὅπως ἀντὶ νὰ μοὶ τεινῇ τὴν χεῖρα καὶ πατάξωμεν ὁμοῦ τὴν κατὰ τοῦ ἀρίστου τῶν παρ' ἡμῖν σωματείων ἐπιδρομὴν, διέγραψεν ἐμὲ ἀπὸ τῶν μελῶν του, εἶτα δὲ γενόμενος ἅπαξ κριτῆς μου, ἐγένετο εἶτα καὶ κατήγορός μου; Πῶς ἠνέχθη νὰ τεθῆ οὕτω τὸ δῖλημμα ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, ἥ ὅτι πρέπει ἐγώ νὰ καταδικασθῶ, ἵνα σωθῆ ἡ ἀξιοπιστία καὶ ἡ εὐθυδικία τούτου ἢ νὰ θεωρηθῆ ἡ ἀθώωσίς μου καταδίκη του;

Τὸ θαῦμα τοῦτο δὲν ἐπετελέσθη οὔτε διότι ὁ κατὰ πάντα ἀξιοτίμος κ. Νικολαΐδης ἐφιλοδόχησε νὰ γείνη πρόεδρος τῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς, διότι κἀλλιστα παντὸς ἄλλου αὐτὸς σύνοιδεν ὅτι οὔτε ἡ ἀρχαιολογική του πείρα, οὔτε αἱ πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν ἐπιστημονικαὶ του ὑπηρεσίαι παρῆχον αὐτῷ ἐπαρκῆς προσὸν πρὸς τοιοῦτον ἐπίμοχθον καὶ λεπτομερεῖς εἰδικὰς καὶ συστηματικὰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας δεόμενον ἔργον· οὐδὲ διότι ὁ κ. Ἀνδρόπουλος ἔκρινεν ὅτι ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ σχολὴ καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐφημερίς ἔδει νὰ κενωθῶσι παντὸς ἐπιστήμονος ἀρχαιολόγου ἵνα εἰσπηδήσωσιν οἱ νεαροὶ ἢ γηραῖοι θεμιστοπόλοι. Ὁ Ἀρειοπαγίτης ἴσταται ἀρκούντως ὑψηλὰ ὥστε νὰ μὴ γλίχηται ἀρχαιολογικῆς δόξης διὰ τῆς θέσεως συμβούλου ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἑταιρίᾳ ἄνευ ἀρχαιολογικῶν γνώσεων· ἢ καὶ ἐὰν τοῦτο συνεχώρησεν εἰς ἑαυτὸν ἐμπνεόμενος ἐξ ἀγνοῦ ζήλου ὅπως συνεισφέρῃ τι ἀναλόγως τῶν δυνάμεων του ὑπὲρ εὐγενοῦς σκοποῦ, δὲν ἠδύνατό ποτε νὰ λησμονήσῃ ὅτι πολυτίμους συμπράκτορας αὐτοῦ, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἰθύντορας τοῦ ἔργου, εὑρίσκεν οὐχὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κ. Ψαλτήρα ἢ τοῦ κ. Κωνσταντινίδου ἢ τοῖς πολυπληθεῖσι νεαροῖς τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἐρασταῖς, ἀλλ' ἐν ἐκείνοις, οἵτινες τὴν ζωὴν αὐτῶν πᾶσαν ἀφιέρωσαν ὑπὲρ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἐρεύνης τῶν ἀρχαιολογικῶν τῆς πατρίδος μας κειμηλίων καὶ οἵτινες, ὡς λ.χ. ὁ Κουμανούδης, ἀπέσπασαν τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ἀρχαιολογικοῦ κόσμου.

Πεφωτισμένος και άγων αίσθημάτων άνήρ δέν θά ήγνόει ότι αίρετώτερον ήτο νά συμπληρωθῆ ή πολύτιμος τοῦ μεγάλου τοῦ Ἔθνους εύεργέτου Δημητρίου συλλογή, πληρουμένης και τῆς εύχῆς τούτου, ή νά διανεμηθῶσιν αί πενιχραί τῆς άρχαιολογικῆς έταιρίας πρόσοδοι εἰς μισθοὺς και έπιμίθια.

Τὸ μυστήριον ὅμως τῶν παραδόξων τούτων άντιθέσεων θά λυθῆ ὅταν ὁ άναγνώστης διεξέλθῃ τὰς έπομένας σελίδας και γνωρίσῃ διά τίνων μέσων, διά τίνων συκοφαντιῶν ήδυνήθη ὁ κ. Καββαδίας οὐ μόνον νά πιστευθῆ ὡς έπιστήμων και τοῦ καθήκοντος άνήρ, αλλά και νά έπικρατήσῃ και εκείνων άκόμη, οἵτινες οὔτε ὀλίγας οὔτε κοινὰς εἰς τὴν έπιστήμην προσήνεγον ύπηρεσίας. Ὁ δέ άπαξ γνωρίσας τὸν άνθρωπον έν τοῖς έργοις αὐτοῦ, τοῖς πιστοποιουμένοις έν τοῖς κατωτέρω, δέν θά εκπλήσσηται πλέον ὅτι άνδρες ὡς οἱ τῆς περιωπῆς τῶν δύο μαρτύρων τῆς κατηγορίας συνέπραξαν άπό χρηστοῦ τοῦ συνειδότος μετ' αὐτοῦ οὐ μόνον, ὅπως καταστήσωσι τὴν έν τῇ άρχαιολογικῇ έταιρίᾳ παραμονὴν ένὸς Κουμανούδη, ἵνα τὸν Φίλιον και τὸν Πολίτην παραλίπω, άδύνατον, αλλά και νά δώσωσι γεῖρα βοθηείας έν τῷ κατ' έμοῦ διωγμῷ, αὐτοὶ γενόμενοι οἱ ένθερμότατοι διώκται μου.

ΠΛΗΜΜΕΛΕΙΟΔΙΚΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Συνεδρίασις τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου 1895.

ΕΣΤΕΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ύπό Γ. Ν. ΒΟΝΙΤΟΥ, στενογράφου τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς

ΤΡΑΜΟΝΤΑΝΑΣ (Πρόεδρος). ΒΕΡΡΟΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΖΕΠΟΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΛΥΓΔΟΠΟΥΛΟΣ (δικασταί). Α. ΠΕΤΑΛΑΣ (γραμματεὺς). ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ (εἰσαγγελεύων).

Ι. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ Διευθυντῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, κάτοικος Ἀθηνῶν, (κατηγορούμενος), ἔχων συνηγόρους τοὺς κ. Γ. Μίλησιν, Ἰ. Ἀραβαντινόν, Ν. Τριανταφυλλάχον.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ Γενικός Ἐφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων (κατήγορος, παριστάμενος και ὡς πολιτικός ενάγων διά τοῦ πληρεξουσίου του κ. Ν. Μπουφίδου, δικηγόρου).

Προσκαλεῖται ὑπό τοῦ κ. Προέδρου ὁ κ. Σβορώνος και έρωτᾶται :
(μετὰ τὴν βεβαίωσιν τῆς ταυτότητός του) Κατηγορήθης άλλοτε;

Σβορώνος. Κατηγορήθην άπαξ έπί τῆς περιφήμου κλοπῆς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, άλλ' άπεδείχθην άθῶος και ήθώωθην πανη-

γυρικῶς ὑπὸ τῆς Δικαιοσύνης, οὐ μόνον δ' ἀλλὰ καὶ τρεῖς προυβιβάσθην ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπαρασημοφορήθην, κυρίως διὰ τὴν ἀδικίαν, ἣτις μοι ἐγένετο . . .

Πρόεδρος (διακόπτων). Ὑπάρχει ἀντίρρησης κατὰ τῆς ἐξετάσεως ἐκ νέου τῶν μαρτύρων;

Ἀραβαντινός. Ἐξ ἐναντίας ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐξετασθῶσιν. Ἐχομεν ὁμῶς καὶ ἡμεῖς μάρτυρας. (ἐκφωνοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας πρῶτον, οἵτινες εἶνε οἱ ἐξῆς: Π. Καββαδίας, Γ. Νικολαΐδης, Ἀναστ. Δαμβέργης, Πάνος Κωνσταντινίδης, Σ. Ἀνδρόπουλος, Γ. Διπλαράκος, Λ. Λουκάκος, Ε. Γεωργακόπουλος, Μ. Κύρης, Γ. Ψαλτήρας. Εἶτα δὲ τὰ τῶν τῆς ὑπεράσπινσεως, οἵτινες εἶνε οἱ ἐξῆς: Δημ. Φίλιος, Θεόφραστος Καλογερόπουλος, Ἄνδρ. Σκιᾶς, Σπ. Περρῆς, Δημ. Σταυρόπουλος, Ἰωάν. Κοφινιώτης. Κ. Οἰκονόμου, Νικ. Μοσχοβάκης, Ἐμ. Βουτσινᾶς, Κ. Φίλιος καὶ Κωνστ. Μ. Κωνσταντόπουλος. Διὰ τοὺς ἀπολιπομένους τυχὸν μάρτυρας παραιτεῖται ἡ κατηγορία καὶ ἡ ὑπεράσπισις.

Μπουφίδης. Ὁ κ. Καββαδίας παρίσταται πολιτικῶς ἐνάγων, διορίζων πληρεξούσιόν του ἐμέ.

Πρόεδρος. Ὑπάρχει ἀντίρρησης κατὰ τῆς παραστάσεως τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς;

(Ἐπακολουθεῖ ἐνταῦθα συζήτησις μεταξὺ τῶν κ.κ. Αραβαντινοῦ, Μπουφίδη, Τριανταφυλλάκου, Μίλησι καὶ Εἰσαγγελέως, καθ' ἣν ἡ ὑπεράσπισις ἀπέκρουσε τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν, ἂν καὶ, ὡς εἶπεν ὁ κ. Αραβαντινός, ἐφρόνει ὅτι τοῦτο ἤθελεν ἀποβῆ πρὸς ὄφελος τοῦ κατηγοροῦ, ὅστις « ἦτο ἐνδεχόμενον ἐν τῇ διασταυρώσει τῶν ξιφῶν νὰ ἐξέλθῃ τετρωμένος ». Τὰ κατ' αὐτὴν παραλείπονται ἐνταῦθα ὡς ἀφορῶντα καθαρῶς νομικὸν ζήτημα ἄσχετον πρὸς τὸν προσωπικὸν χαρακτῆρα τῆς υποθέσεως. Σημειοῦμεν μόνον ὅτι τὸ δικαστήριον ἐβεώρησεν ἀπαράδεκτον τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν).

(Ὁ Γραμματεὺς εἶτα ἀναγινώσκει τὰ πρακτικὰ τῆς ἐρήμην δίκης).

Καλεῖται εἶτα πρῶτος μάρτυς ὁ κ. **Σ. Ἀνδρόπουλος**, ἀρειοπαγίτης, γεννηθεὶς ἐν Λειβαρτσίῳ τῶν Καλαβρύτων, ἐτῶν 60. (ὀρκίζεται).

Πρόεδρος. Τί συνέβη εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν; Ἐξῆθρισεν ὁ κατηγορούμενος τὸν κ. Καββαδίαν;

Μάρτυς. Γενομένης συζητήσεως διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ὁ κατηγορούμενος ἦτο εἰς ὅλα ἐναντίος. Ἦλθε λοιπὸν καὶ ἡ συζήτησις ἐνὸς ἄρθρου μεταρρυθμιστικοῦ τοῦ κανονισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὸν γραμματέα ἐν ἐπίδομα 120 δραχμῶν. Τότε κατεξάνεστη ὁ κατηγορούμενος, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δοθῇ αὐτὸ εἰς τὸν κ. Καββαδίαν. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν εἶπομεν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τοῦ κ. Καββαδία, ἀλλὰ περὶ τοῦ γραμματέως, ὁ ὁποῖος ἤμπορεῖ νὰ εἶνε αὔριον, εἰς

τὰς νέας ἀρχαιρέσιαις. — "Ὅχι, λέγει· πάντοτε θὰ εἶνε ὁ κ. Καββαδίας γραμματεὺς. — Ὑστερότερα λέγει ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ἔχει «τόσα ὠφελήματα» ἐκτὸς τῆς μισθοδοσίας του, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν χιλιάδων ἔχει καὶ ἄλλα ὠφελήματα. Ὅταν λοιπὸν εἶπεν αὐτὴν τὴν λέξιν «ἄλλα ὠφελήματα» ἔκαμε καὶ κίνησιν τῆς χειρὸς οὕτως (δεικνύει τὴν περιστροφικὴν κίνησιν τῆς χειρὸς σὺν τῷ σχηματισμῷ τῶν δακτύλων).

Πρόεδρος. Δηλαδὴ κλέπτει;

Μ. Αὐτὴ ἡ κίνησις τῆς χειρὸς, συνοδευομένη μὲ τὴν φράσιν αὐτήν, βεβαίως αὐτὸ σημαίνει· τὴν πεποίθησιν αὐτὴν μὰς ἐγέννησεν.

Λοιπὸν κατεξανέστη τότε ἡ Συνέλευσις· ἠθέλησε νὰ τὸν ἀποδοκιμάσῃ καὶ τὸν ἀπεδοκίμασε καὶ εἶπεν ὅτι τοιοῦτοτρόπως πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ τὸ ὄνομά του ὡς ἐταίρου.

Π. Αὐτὰ συνέβησαν;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Ποίας διαγωγῆς εἶνε ὁ κατηγορούμενος;

Μ. Εἶνε παράφορος ἄνθρωπος ὁμολογουμένως (1) καὶ εἶνε, καθὼς ἔμαθον, καὶ ὑβριστικός, διότι ἔμαθον, ὅτι ἓνα Δροσόπουλον τὸν εἶχε μεσίτην καὶ ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τὴν μεσιτείαν ὁ Δροσόπουλος τοῦ ἐζήτησε τὴν ἀμοιβήν, ὁ κατηγορούμενος δὲ εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπαιτήτῃσεως τοῦ μεσίτου τοῦ ἔστειλε μίαν ἐπιστολὴν ἐξυβριστικωτάτην. Ἐδικάσθη λοιπὸν καναγγεληθεὶς ἐνώπιον τῶν Πλημμελειοδικῶν, τὸν Ἰούνιον, μοὶ φαίνεται, τὸν παρελθόντα, καὶ ἠθώθη ὡς ἀκαταλόγιστος, κατὰ τὴν ἀπόφασιν.

Πρ. Ὑπάρχει ἀπόφασις;

Μ. Μάλιστα. — Ἐπίσης ἔμαθον ἀπὸ τὸν κ. Μυλωνᾶν, ὁ ὁποῖος εἶνε μέλος τοῦ συμβουλίου ὅτι — δὲν ἤξέρω τί ἀφορμὴν εἶχε περὶ τοῦ κ. Μυλωνᾶ — τοῦ παρήγγειλεν, ἢ τοῦ ἔγραψε, μοὶ φαίνεται, ἐπιστολὴν καὶ τοῦ εἶπεν· «ἂν σὲ εὔρω εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος θὰ σὲ ράπισω». Αὐτὰ ἔμαθον.

Παπαδόπουλος. (δικαστῆς) Σὰς ἔμεινε δισταγμὸς τις, ὅτι ἡ συμβολικὴ παράστασις τῆς χειρὸς προσέβαλλε τὴν τιμὴν τοῦ κ. Καββαδία καὶ παρίστανεν αὐτὸν ὡς κλέπτην;

Μ. Βεβαίότατα· οὐδεὶς δισταγμὸς.

Παπαδ. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀποδοκιμασία;

Μ. Βεβαίότατα.

Παπαδ. Μήπως γνωρίζετε ἂν ὑπῆρχέ τις ἀφορμὴ τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸν Καββαδίαν; Ἄν δίσταντο ἐπιστημονικῶς;

(1) Παρὰ τίνων ὁμολογουμένως κ. Ἀνδρόπουλε! Ἴδε τὰς καταθέσεις τῶν προσωπικῶς γνωρίζοντων με κ. Ἀρειοπαγίτα, ἐνῶ ἡμεῖς οὐδὲ χαιρετισμὸν ἀντηλλάξαμέν ποτε!

Μ. Δὲν γνωρίζω.

Πρόεδρος. Ἐγγράφη τι;

Μ. Δὲν γνωρίζω.

Πρ. Κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει· μήπως συμβαίνει αὐτό; (ἀπέρχεται ὁ μάρτυς).

Καλεῖται ὁ κ. **Καββαδίας**. (ὁ καὶ μηνυτής),

Καββαδίας. Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, γεννηθεὶς ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐτῶν 45, κάτοικος Ἀθηνῶν.

Πρόεδρος. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας τί συνέβη; Σὲ ἐξύβρισεν ὁ κατηγορούμενος;

Μ. Ἐπρόκειτο νὰ συζητηθῶσι τροποποιήσεις τινὲς τοῦ κανονισμοῦ, τὰς ὁποίας τὸ συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ἐνόμισεν ἀναγκαίας πρὸς εὐδωσιν τῶν ἔργων τῆς Ἐταιρίας. Μεταξὺ τῶν τροποποιήσεων τούτων ἦτο καὶ μία προσθήκη εἰς τὸ καταστατικόν, καθ' ἣν ὁ γραμματεὺς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ὁ ἀπὸ τοῦ προερχοῦς ἔτους 1896 μέλλων νὰ ἐκλεχθῆ νὰ λαμβάνῃ ἐπίδομα 120 δραχμῶν, τὸ ὅποσον ἐλάμβανε μέχρι τοῦδε ὁ γραμματεὺς ἀπὸ τὸ δημόσιον, καὶ τοῦτο, διότι τὸ δημόσιον γράφει εἰς τὴν Ἐταιρίαν (1) ὅτι δὲν θὰ δυνηθῆ πλέον νὰ δίδῃ τοῦτο καὶ πρέπει νὰ τὸ δίδῃ ἡ Ἐταιρία ἐκ τοῦ ταμείου της (2) Ἐνῶ λοιπὸν ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἀπέβλεπεν εἰς ἐμὲ (διότι ἐγὼ εἶμαι γραμματεὺς κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος) ἀπέβλεπεν εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἐκλεχθῆ καὶ ἀφ' οὗ ὑποστῆ τὴν διπλὴν ἐκλογὴν — πρῶτον ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν, ὡς μέλος τοῦ Συμβουλίου, καὶ δευτέρον ἀπὸ τὸ Συμβούλιον—ἐν ᾧ λοιπὸν ἀπέβλεπεν εἰς τὸν μέλλοντα, αὐτὸς ἤρχισε καὶ λέγει, ὅτι γίνεται τοιαύτη τροποποίησις τοῦ καταστατικοῦ χάριν ἰδιοτελείας, διὰ νὰ ὠφελῆθῶ ἐγὼ τὸ ἐπίδομα τοῦτο (3). Προσέθηκε δὲ, ὅτι αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ λάβῃ ἐπίδομα, διότι ἔχει 3-4 χιλιάδας τὸν μῆνα, καὶ ἔκαμε τὸ σχῆμα τῆς χειρὸς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον (δεικνύει τὸ σχῆμα περιστρέφων τὴν παλάμην). Δι' αὐτῶν δὲ ὄλων, καὶ διὰ τῶν σχημάτων καὶ δι' ἐκείνων, τὰ ὁποία εἶπε, καὶ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς του, ἔδειξεν ὅτι ἐδῶ γίνονται καταχρήσεις, ὅτι ἔχω 3-4 χιλ. δρ. ἀπὸ τὴν Ἐταιρίαν ὠφελήματα. Τοῦτο ἐξήγειρε θύελλαν εἰς τὴν συνέλευσιν ἐξαίρουμένων 3-4, οἱ ὅποιοι ἦσαν φίλοι του

(1) Διὰ τίνος κ. Καββαδία; μήπως διὰ τοῦ κ. Καββαδία;

(2) Ἐπεθύμουν νὰ ἐδημοσιεύετο τὸ ἔγγραφον τοῦτο, ὅπερ ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ δίδῃ ἡ Ἐταιρία!

(3) Ἐπιστῶ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν λέξεων τούτων τοῦ κατηγοροῦ καὶ παρακαλῶ νὰ παραβληθῆ ἡ καταγγέλια αὕτη πρὸς ὅλας τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων τῆς τε ὑπερασπίσεως καὶ κατηγορίας! Οὐδεὶς ἄλλος πλὴν τοῦ Καββαδίου μοι ἀπέδωσε τὰς λέξεις ταύτας. Οὐδεὶς κατέθεσεν ὅτι εἶπον «χάριν ἰδιοτελείας»!

ἐκεῖ, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐξηγέρθησαν, τὸν ἀπεδοκίμασαν καὶ ἐπρότειναν τὴν διαγραφὴν τοῦ πέντε ἐταῖροι ἐν πληθούσῃ συνεδριάσει.

Πρόεδρος. Διεγράφη;

Μ. Δὲν ἠδύνατο ἡ συνέλευσις νὰ τὸν διαγράψῃ, διότι εἶνε δικαίωμα τοῦ συμβουλίου. *Ἄλλα περισσότερα δὲ θὰ ἐγίνοντο, ἀλλ' αὐτὸς τὸ ἐνόησε καὶ ἔφυγεν* (1). Τὴν ἐπιούσαν συνῆλθε τὸ συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα, ὅλα ἀξιότιμα καὶ σπουδαῖα πρόσωπα, εἰς διαφόρους κλάσεις τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας ἀνήκοντα καὶ τὸν διέγραψαν παμφηφεί διὰ τὴν πρᾶξιν τοῦ ταύτην.

Πρ. Εἶχε καμμίαν ἀφορμὴν;

Μ. **Ἐγὼ οὐδέποτε ἔδωκα εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν, ἀλλ' αὐτὸς εἶχεν ἀφορμὴν κατ' ἐμοῦ ἢ μᾶλλον ἐπετέθη κατ' ἐμοῦ ὄχι ἅπαξ, δὶς, ἀλλὰ πολλάκις.**

Πρ. Καὶ ἄλλοτε;

Μ. Μάλιστα. Ἀπὸ τινος μάλιστα συστηματικῶς συκοφαντεῖ καὶ ὑβρίζει ἐμέ, ἐπειδὴ ἀνήκει καὶ αὐτὸς εἰς τινὰς ἀνθρώπους ἐδῶ *δυοτυχίσαντας*, δύναμαι εἰπεῖν, *ἀρχαιολογικῶς*, οἱ ὅποιοι νομίζουσιν ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐργάζονται, ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦν νὰ τοὺς καταβάλουν, βλέποντες ὅτι ἡ ἐργασία τῶν ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πολιτείαν, νομίζουσιν ὅτι δύνανται διὰ τῶν ὑβρεων καὶ τῶν συκοφαντιῶν νὰ τοὺς καταβάλουν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος (2) ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κλοπῆς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ὅτε κατηγορήθη ἐδῶ καὶ ἠθωώθη, ὡς μὴ ἔχων ἐνοχὴν — τὸ ὁποῖον εἶνε καὶ ὀρθόν, ὡς πρὸς τοῦτο — ὑπῆγεν εἰς Παρισίους, ἐκεῖ δὲ ἐδημοσίευσεν ἐν φυλλάδιον, ἐν τῷ ὁποίῳ μεταξὺ πολλῶν συκοφαντιῶν καὶ ὑβρεων, περὶ ὧν ἔλεγε καὶ κατ' ἐμοῦ καὶ κατ' ἄλλων ὑπαλλήλων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ἔλεγε καὶ τοῦτο, ὅτι αὐτοὶ οἱ περιφημοὶ ἔμποροι τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Παρισίοις Rollin καὶ Feuardent τοῦ εἶπον, ὅτι ἐν Παρισίοις ἐγνώριζον, ὅτι ἐκλέπτετο πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὄχι τὸ νομισματικὸν μουσεῖον ἀλλὰ τὸ τῶν Ἀρχαιοτήτων, τὸ διευθυνόμενον ὑπὸ τῆς γενικῆς ἐφορείας τῶν Ἀρχαιοτήτων. Τοῦτο ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐγείρῃ θόρυβον· ὁ κ. Καραπάνος καὶ ἄλλοι ἔκαμον μεγάλον λόγον εἰς τὴν Βουλὴν· ἀφ' οὗ, ἔλεγον, μία τοιαύτη εἰδήσις δημοσιεύεται εἰς ἐν φυλλάδιον, πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἐξηγήσεις. Τηλεγραφικῶς ἡ Κυβέρνησις ἐζήτησε πληροφορίας ἀπὸ τὸν πρέσβυν, ὁ δὲ πρέσβυς ἀπήντησεν — τὸ τηλεγράφημα δὲ κατέθηκεν ὁ κ. Μανέτας, τότε ὑπουργὸς εἰς τὴν Βουλὴν — διὰ τοῦ ὁποίου ἔλεγεν ὁ πρέσβυς ὅτι οἱ κ. Rollin καὶ Feuardent, εἰς οὓς ἀπετάθη δὲν γνωρίζουσι τι

(1) Δηλαδή ἀναγνώστα, ὡς φαίνεται, θὰ ἔπεφτε καὶ ξύλο!...

(2) Ὁ μάρτυς Κωνσταντινίδης μὲ κατηγορήσεν εἰς τὴν ἐρήμην δίκην ὅτι ὁμιλῶν περὶ τοῦ κ. Γεν. Ἐφόρου μετεχειρίσθη ἐπὶ σκοπῷ ἐξυβρίσεως τὴν λέξιν αὐτὸς!

οὔτε τοιοῦτόν τι τοῦ ἀνεκοίνωσάν ποτε. Αὐτὰ εἶνε καταχωρισμένα εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικά τῆς Βουλῆς. Ἐκτοτε δὲ αὐτὸς, ἐπειδὴ εἶχε πάντοτε τὴν ιδέαν, ὅτι τοῦ γίνεται καταδρομὴ εἰς τὸ νομισματικὸν μουσεῖον, ἤθελε τὰ ἀγοράζῃ νομίσματα ὅσα ἤθελεν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία πολλάκις εἶχε τὴν γνώμην τῆς καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀγοράζῃ, αὐτὸς κατεφέρετο κατὰ τιμῶν μελῶν (1) καὶ ἰδίως κατ' ἐμοῦ, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἤμην ὁ προβάλλων προσκόμματα.

Πρ. Καὶ ἐν γένει εἶχε τοιαύτην ἔχθραν;

Μ. Μάλιστα.

Ἀραβαντινός. Εἶπετε ὅτι ὁ κ. Σβορώνος ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τινῶν ἀνθρώπων δυστυχησάντων· τὸν θεωρεῖτε ὑμεῖς ὅτι ἐδυστύχησεν ἀρχαιολογικῶς;

Μ. Ὅχι (2)· ὁ κ. Σβορώνος ἔγεινεν ὄργανον, ὅπου δὲν ἔπρεπε νὰ γίνῃ (3), διότι οὐδεὶς τὸν κατέτρεξε ποτέ. Ἡδύνατο νὰ ἦνε εἰς τὴν θέσιν του χωρὶς νὰ τὸν ταράξῃ κανεὶς.

Ἀραβ. Θὰ σὰς ἐρωτήσω ἓνα ἄλλο. Κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην ἡρω-
τήθητε παρά τινος τῶν κ. δικαστῶν ἂν ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ ὁ κ. Σβορώνος ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ὑμεῖς ἠθέλετε ἐκλεχθῆ γραμμα-
τεὺς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ὑμεῖς δὲ τότε—σὰς ὑπενθυμίζω τί εἶπετε— τοῦτο δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ πρακτικά, — εἶπετε ὅτι «βε-
θαίως τὸ ἤξευρε, διότι ἐγὼ εἶμαι ὁ σπουδαιότερος πα-
ράγων τῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας, — ὁ ἰκανώτερος τῶν ἀρχαιο-
λόγων, — καὶ ἄνευ ἐμοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀρχαιο-
λογικὴ Ἐταιρεία». Εἶνε ἀκριβὲς τοῦτο;

Μ. Αὐτὰ τὰ ἀναφέρετε ὑμεῖς καὶ τὰ ἔγραψε καὶ μία ἐφημερίς.
Ἐγένετο σύγχυσις ἐκείνων, τὰ ὅποια εἶπον.

Ἀραβ. Ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τοῦ δικαστοῦ κ. Ζέπου, ὁ ὁποῖος ἦτο προεδρεύων τότε, καὶ μάλιστα ὁ πρωτοδίκης κ. Κουμαν-
ταρέας σὰς ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι: «Κύριε αὐτὸ εἶνε πολὺ
ἐγωῖστικόν· ἂν ὑποτεθῆ ὅτι σήμερον εἶχε τὸ ἀτύχημα
ἢ Ἑλλάς νὰ ἀποθάνητε, θὰ διαλυθῆ καὶ ἡ ἀρχ. Ἐται-
ρεία;» — Ἦμην παρὼν κατὰ τὴν συνεδρίασιν καὶ τὸ ἐνθυμοῦμαι!

Μ. Ἡ γενομένη παρατήρησις ὑπὸ τοῦ κ. Κουμανταρέα ἀκριβῶς ἐπανέφερε τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν, ἣ ὅποια μοὶ ἔδωκε τὰ μέσα νὰ ἐκθέσω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐσκεπτόμην νὰ εἶπω.

(1) Μίαν γενικὴν παρατήρησιν ἔχω ἅπαξ διὰ παντός καὶ διὰ τὰ προηγούμενα καὶ διὰ τὰ ἐπόμενα. Οὐδέποτε κατηγορεῖ ὁ κ. Καββαδίας τινὰ ὅτι ὕβρισεν, ἠδίκησεν, ἐμίσησε κτλ. αὐτὸν μόνον. Πάντοτε συγχρόνως αὐτῷ ἰσχυρίζεται ὅτι ὕβρισθησαν, ἠδικήθησαν κτλ. καὶ ἄλλοι, ἐκλέγει δὲ πάντοτε κάτι σεβαστὸν καὶ εὐυπόληπτον, σωματεῖον ἢ πρόσωπον!

(2) Ἄναιρεῖ μόνος του ὅτι, πρὸ ὀλίγων δευτερολέπτων εἶπε φρονῶν ἴσως ὅτι θὰ πα-
ρέλθωσιν ἀπαρατήρητα.

(3) Ἴδου καὶ μία ἐντιμὸς ἐπίθεσις κατ' ἄλλων. Φυσικὰ θὰ ἐννοῆ, ὅτι ἐγενομένη ὄρ-
γανον τοῦ σεβαστοῦ Σ. Κουμανοῦδῃ ἢ κανενὸς ὁμοίου ἀνθρώπου.

Ἄραβ. Πρόκειται περὶ τοῦ ἐξῆς· ἂν ἠδύνατο ὁ κ. Σβορώνος νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὑμεῖς θὰ ἦσθε καὶ ὁ μέλλον γραμματεὺς τοῦ 1896.

Μ. Ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ· πρῶτον διότι ἐγὼ ἀφ' ὅτου ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκλέγομαι πάντοτε τακτικὸν μέλος τοῦ Συμβουλίου (1) καὶ ἔκαμε τὴν πρώτην ἐκλογὴν τοῦτο, καὶ ἐπειδὴ ἔβλεπεν ὅτι ὁλος ὁ κόσμος (1) ἀνεγνώριζε τὴν ἐργασίαν μου καὶ ἐργάζομαι, διὰ τοῦτο ποῖος ἄλλος θὰ ἦτο ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἠθελε διαδεχθῆ τὸν Κουμανούδην; πρέπει νὰ διαδεχθῆ τὸν Κουμανούδην ἐν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον καὶ νὰ ἐργάζεται καὶ τὴν φήμην τὴν προσήκουσαν νὰ ἔγῃ, ὥστε νὰ τηρήσῃ τὸ γόητρον τῆς Ἑταιρίας, καὶ ὑποθέτω ὅτι εὕρισκεν ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος ἔχων αὐτὰ τὰ προσόντα.

Ἄραβ. Δὲν πρόκειται νὰ σᾶς κατηγορήσω· ἐξ ἐναντίας χαίρω πολὺ διότι ἀκούω αὐτά· ἀλλὰ πρόκειται μόνον τοῦτο νὰ βεβαιωθῆ, ὅτι ἠδύνατο ὁ Σβορώνος νὰ μαντεύσῃ, ὅτι ὑμεῖς θὰ ἦσθε καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος γραμματεὺς καὶ ἐπομένως ὑμεῖς θὰ ἐλαμβάνετε τὸ ἐπίδομα.

Πρόεδρος. Τὸ εἶπεν αὐτό.

Σβορώνος. Μοὶ ἐπιτρέπεται, Κύριε Πρόεδρε; ὁ κ. Καββαδίας ἀνέφερε περὶ τοῦ ὅτι ἐγὼ ἐν Παρισίοις εὕρισκόμενος ἀνέφερον ὅτι ὁ κ. Rollin καὶ Feuarent μοὶ εἶπον, ὅτι δὲν ἐκλέπτετο τὸ Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ περὶ αὐτοῦ ἐγένετο συζήτησις εἰς τὴν Βουλὴν. Αὐτά, ὡς σᾶς τὰ εἶπεν ὁ κ. Καββαδίας, εἶνε περίπου ἀληθῆ· δὲν σᾶς εἶπε τὸ ἐξῆς μόνον . . .

Πρόεδρος. (διακόπτων) Τὸ λέγετε εἰς τὴν ἀπολογίαν σας αὐτό. Ἐρωτήσεις μόνον ἂν ἔχητε νὰ ἀποτεινῆτε.

Σβορώνος. Πολὺ καλὰ· τὰ λέγω εἰς τὴν ἀπολογίαν μου (2).

Μίλησις. (πρὸς τὸν Καββαδιάν) Κύριε Καββαδία, εἰς τὴν πρώτην ἐξέτασίν σας εἶπετε, ὅτι ὁ κατηγορούμενος πολλάκις πολλὰς ἐπιστολάς ἀπειλητικὰς ἀπηύθυνε πρὸς τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου. Ἐπαναλαμβάνετε αὐτὸ, τὸ ὁποῖον εἶπετε;

Μ. Μάλιστα· ὁ κατηγορούμενος πρῶτον ἔστειλεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν κ. Μυλωνᾶν.

Σβορώνος. « Πρὸς τὸ Συμβούλιον » εἶπετε· εἶνε ἡ κατάθεσίς σας εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικά,

Μίλησις. (ἀναγινώσκει τὴν πρώτην του κατέθεσιν). « Πολλάκις ἔστειλεν ἀπειλητικὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸ συμβούλιον ».

(1) Δὲν εἶνε ἀληθές τοῦτο, διότι σύμβουλος ἐγένετο τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1886, εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲ ἦλθε πρὸ τοῦ 1880.

(2) Καὶ ὅμως εἰς τὴν ἀπολογίαν μου δὲν μοὶ ἐπετράπη νὰ τὰ εἶπω. Ἡ μὴ ἀναίρεσις ὅμως τῆς κατηγορίας ταύτης ἂν μ' ἐζημίωσε πρὸ τοῦ δικαστηρίου, ἄς κρίνῃ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς ἀπαντήσεως, ἣν δίδω ἐν τῇ παραρτήματι τῆς ἀπολογίας μου.

Μ. Πρὸς μέλη τοῦ συμβουλίου (1).

Βερροϊόπουλος. (δικαστής) Τὸ ἴδιον εἶνε· ὁ Μυλωνᾶς εἶνε μέλος τοῦ Συμβουλίου.

Μίλνσις. Εἶπετε εἰς τὴν πρώτην κατάθεσίν σας, ὅτι ἐκ συστήματος διέβαλλε πολλοὺς ὁ κατηγορούμενος· τὸ διατηρεῖτε καὶ τώρα αὐτό; Ἔτσι λέγετε ἐδῶ· «ἀπὸ συστήματος πρὸ χρόνου πολλοὺς διαβάλλει μετὰ τινῶν τῶν ἐκφωνηθέντων μαρτύρων».

Καββαδίας. Δὲν εἶχον ἀφορμὴν νὰ ὀμιλήσω περὶ πολλῶν, διότι πρόκειται περὶ ἐμοῦ σήμερον (2).

Πρ. Ὅχι· τὸ λέγετε εἰς τὰ πρακτικά. Ἄλλὰ σήμερον πρόκειται ἂν ἐγίνεν ἡ ἐξύβρισις ἢ ὄχι.

Μίλνσις. Πρὸς σχηματισμὸν τῆς πεποιθήσεως τοῦ Δικαστηρίου θὰ χρησιμεύσῃ καὶ αὐτό.

Καββαδίας. Διέβαλλεν ἐμέ, εἶπον, ὄχι πολλούς (3).

Πρ. Θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸ θέμα. Ἐξύβρισεν ἢ δὲν ἐξύβρισεν.

Τριανταφυλλάκος. Εἰς ἐκ τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας, ὁ Διπλαράκος, κατέθηκεν, ὅτι ἤκουσε τὸν Σβορώνον λέγοντα ῥητῶς, ὅτι ὁ γραμματεὺς ἔχει καὶ ἄλλα ὠφελήματα, ἀλλὰ νόμιμα. Τὴν φράσιν ταύτην τὴν ἤκούσατε καὶ σεῖς;

Καβ. Ὅχι· δὲν εἶπε νόμιμα· διότι ἂν ἔλεγε νόμιμα, δὲν ἦτο λόγος νὰ τὸ ἀναφέρῃ· διότι ἂν ἔχω 3—4 χιλ. δρ. τὸν μῆνα νόμιμα, οὐδένα βλάπτω· ἂν ἕνας δικαστὴς ἐκδίδῃ συγγράμματα καὶ ὠφελῆται ἐξ αὐτῶν τί; πρέπει νὰ παρέχῃ τὴν ἐργασίαν του δωρεάν; Ἄν ἦσαν νόμιμα καὶ εἶχε κατὰ νοῦν νὰ ἐννοήσῃ περὶ νομίμων, τότε...

Τριανταφυλ. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶπε καὶ αὐτὸ θέλων νὰ ἀποδείξω σὰς ἐρωτῶ.

Καβ. Ὅχι· δὲν εἶπεν.

Τριανταφυλ. Καὶ ἄλλο ἐν σὰς ἐρωτῶ. Ὅταν ἐταράχθη ἡ συνέλευσις καὶ ἐγένοντο ὅλα αὐτά, ἐνθυμείσθε ποίαν στάσιν ἔλαβεν ὁ κ. Σβορώνος; μήπως διεμαρτυρήθη λέγων ὅτι «οὐδέποτε ἐνόουν νὰ τὸν ὑβρίσω» καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ ὅποῖον τοῦ γίνεται ἐκεῖ, εἶνε μία ἀδικία εἰς αὐτόν;

Καβ. Πότε; Κατὰ τὴν συνέλευσιν; Ὅχι· εἶχε φύγη μάλιστα (4).

(1) Καὶ ὅμως ὡς βλέπει τις ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐρήμην δίχης τότε διέκρινε μεμαξὺ ἐπιστολῶν ὑβριστικῶν πρὸς τὸ συμβούλιον καὶ ἄλλων ὁμοίων πρὸς τοὺς συμβούλους. Ὁ κ. Καββαδίας ἐνόησεν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ καταγγελλῇ ἐπὶ συκοφαντία καὶ διέφευσε μόνος τοὺς λόγους του!

(2) Ἴδου νέον τρανὸν τεκμήριον τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνδρός! Ἀνάγνωθι παρακαλῶ ἀναγνώστα τὰ ἐπίσημα πρακτικά τῆς ἐρήμην δίχης καὶ κρίνε!

(3) Ὡστε ψεύδονται τὰ ἐπίσημα πρακτικά τοῦ δικαστηρίου!...

(4) Ἴδε ἀναγνώστα τὰς κατωτέρω καταθέσεις ὅλων τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως καὶ τὴν τοῦ μάρτυρος τῆς κατηγορίας Διπλαράκου (σελ. 42).

Τριανταφυλ. Ὅταν συνεταράσσεσθε ὅλοι καὶ ἐλέγετε ὅτι αὐτός ὡς ὑβριστὴς νὰ διαγραφῆ, ποίαν στάσιν ἔλαβεν αὐτός, ἐπαναλαμβάνω; Εἶπεν ὅτι ἐγὼ εἶχον σκοπὸν νὰ ὑβρίσω; ἢ διεμαρτύρετο;

Καβ. Ὁ κ. Φίλιος ἐπέμενε περὶ τούτου καὶ ἐγράφη εἰς τὰ πρακτικά.

Τριανταφυλ. Ὅχι ὁ κ. Φίλιος· ὁ κ. Σβορώνος.

Καβ. Ὁ κ. Σβορώνος ὄχι· ἔφυγεν.

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Γ. Νικολαΐδης**, κτηματίας, γεννηθεὶς ἐν Κρήτῃ (1), ἐτῶν 75.

Πρόεδρος. Εἰσθε μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Κατὰ τὴν συνέλευσιν τῆς Ἀρχαιολογ. Ἐταιρίας ἐξύβρισεν ὁ κατηγορούμενος τὸν παθόντα;

Μ. Βεβαίως.

Πρ. Πῶς ἐγένετο ἡ ἐξύβρισις αὕτη;

Μ. Ἐγένετο δι' ὑπαινιγμῶν, καὶ ὄχι τόσοσ σκεπασμένων, ἀλλὰ καθαρά.

Πρ. Δηλαδῆ;

Μ. Δι' ὑπαινιγμῶν καὶ διὰ σχημάτων καὶ διὰ λέξεων, ὅτι δῆθεν ὁ κ. Καββαδίας κατεχρᾶτο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ ὡς ἔφορος καὶ ἐν γένει.

Πρ. Αἱ φράσεις ποῖαι ἦσαν;

Μ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς τῶρα ποῖαι ἦσαν, ἀλλὰ ἀνέφερε καὶ ἀριθμοὺς καὶ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνωνται αὐτὰ, προσέθηκε δὲ καὶ ἄλλα περὶ τούτου, τὰ ὁποῖα ἀγνοεῖ τις πόθεν προέρχονται, γενικᾶς φράσεις ὁμῶς, πολὺ ἐξυβριστικῆς (2).

Πρ. Καὶ τὰ κινήματα τῆς χειρὸς ποῖα ἦσαν;

Μ. Ἐπεβεβαίουν τὰς λέξεις διὰ τῶν σχημάτων ἐκείνων.

Πρ. Τί σχημάτων;

Μ. Τῶρα δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς ποῖα ἦσαν τὰ σχήματα, ἀλλὰ ἦσαν τοιαῦτα ὅπως δῶσῃ κῦρος περισσότερον.

Παπαδόπουλος. (περιστρέφων τὴν χεῖρα) Δηλαδῆ αὐτὸ τὸ σχῆμα ἔκαμε;

Μ. Ἐκαμε γενικῶς (3), τὸ ὁποῖον ἐδείκνυεν, ὅτι καθαρά κλέπτει.

Πρ. Πεποιθήσις ἀκράδαντος ἐγεννήθη εἰς ὑμᾶς περὶ τούτου;

(1) Ἄς λάβωσι σημείωσιν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως τοῦ μάρτυρος οἱ ἀποτελέσαντες τὰς δύο ἐπισήμους Βουλὰς τῆς Κρήτης ἄνδρες, οἱ *παμψηφεί* ἐκδώσαντες τὰς πρὸς τιμὴν μου ἀποφάσεις των ἐκείνας. Εὐρέθη λοιπὸν καὶ Κρής νὰ μὲ παραστήσῃ οἶον μὲ παρέστησεν.

(2) Ἄν δύνασαι ἐννόησον ἀναγνώστα· ἐγὼ οὐδὲν τούτων ἐννοῶ.

(3) Πάλιν ἂν δύνασαι, ἐννόησον ἀναγνώστα αὐτὰ τὰ γενικῶς!

Μ. Ὅχι· μόνον εἰς ἐμέ, ἀλλὰ εἰς ὅλους καὶ εἰς τοὺς περὶ αὐτόν (1), οἱ ὅποιοι ἐζήτησαν νὰ τὸν κρατήσουν, ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον.

Πρ. Μετὰ τὸν θόρυβον ἢ κατὰ τὸν θόρυβον ὁ κατηγορούμενος ἀπεχώρησε τῆς συνελεύσεως;

Μ. Πολὺ μετὰ (2). διότι πολλοὶ προσεπάθησαν νὰ τὸν καθήσυχάσουν.

Λυγδόπουλος. Ὁ κατηγορούμενος ἦτο ὠργισμένος;

Μ. Δὲν ἐφαίνετο (3).

Λυγδόπουλος. Ἡθέλησε νὰ ζητήσῃ συγγνώμην; Ἔνεκα τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν μήπως ἐπεχείρησε νὰ ἐξαγάγῃ ὑμᾶς ὅλους τῆς τυχόν σχηματισθείσης πλάνης, ὅτι δὲν ἐσκόπει νὰ ἐξυβρίσῃ;

Μ. Ἐπέμενε. Διότι εἶδον τοῦτο καὶ ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν γνωστῶν του, οἱ ὅποιοι ἐζήτουν νὰ τὸν κάμουν νὰ καταπαύσῃ, νὰ μὴ ἐξακολουθῇ ὑβρίζων, ἀλλὰ . . .

Πρ. Ὡστε δὲν ἐπῆλθε μετάνοια εἰς αὐτόν;

Μ. Ἐπέμενε.

Πρ. Καὶ μήπως ἄλλος τις, φίλος του, εἶπεν ὅτι δὲν ἐνόησεν αὐτὸ καὶ ἐζήτησε νὰ σημειωθῇ ἐν τοῖς πρακτικοῖς; Εἰς Φίλιος ὀνόματι;

Μ. Μάλιστα· προσεπάθησε, νομίζω, νὰ εἶπῃ κάτι τι.

Πρ. Καὶ προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν κατηγορούμενον;

Μ. Νὰ πείσῃ ἡμᾶς.

Πρ. Ὁ κατηγορούμενος εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα ἐπέμενε ἐξυβρίζων;

Μ. Βεβαίως! (4)

Εἰσαγγελεύς. Ὁ κατηγορούμενος συνήθως φέρεται ἀπρεπῶς;

Μ. Καὶ ἄλλοτε.

Εἰσαγ. Αὐτὴ ἡ διαγωγὴ εἶνε συνήθης, ἢ ὑβριστικὴ;

Μ. Φαίνεται ὅτι εἶνε τῆς κράσεως, τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου.

Βερροϊόπουλος. Τοῦ χαρακτῆρος του; ἢ μήπως φρονεῖ, ὅτι εἶνε ὁ μόνος ἀρχαιολόγος ἐδῶ καὶ θέλει νὰ . . .;

Μ. Ὅχι· νομίζω ὅτι εἶνε μᾶλλον τοῦ χαρακτῆρος του.

(1) Ὁ ἐνδιαφερόμενος περὶ τῆς φιλαληθείας ἢ τουλάχιστον τῆς ἀντιλήψεως τοῦ μάρτυρος ἄς παραβάλλῃ τὰς καταθέσεις τῶν τούτων μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως τῶν περὶ ἐμὲ καθημένων.

(2) Λοιπὸν δὲν εἶνε ἀληθὴς ἡ κατάθεσις τοῦ κ. Καββαδίου (σελ. 35 καὶ 36) καὶ κατωτέρω τῶν μαρτύρων Διπλαράκου, Λουκάκου κλπ. οἵτινες εἶπον ὅτι εὐθὺς ὡς ἕκαμον τὴν κατ' αὐτοὺς ἐξυβριστικὴν χειρονομίαν ἔφυγον ἀμέσως «εἶχε φύγει ὁ κύριος ἀμέσως».

(3) Καὶ ὅμως ἄλλοι τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας εἶπον ῥητῶς ὅτι ἤμην «ἐκτός τοῦ ἑαυτοῦ μου ὀμιλῶν μὲ πάθος» (Κωνσταντινίδης σελ. 41) «ἔφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ πάθους του· ἦτο κατακόκκινος» (Διπλαράκος σελ. 42).

(4) Καὶ ὅμως ἐκτός τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως καὶ αὐτός ὁ μάρτυς τῆς κατηγορίας κ. Διπλαράκος κατέθεσεν καὶ ἐν τῇ ἐρήμῃ δίκῃ καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ ὅτι δικαιολογῶν ἑαυτὸν εἶπεν «νόμιμα νόμιμα ἐρόουν».

Λυγδόπουλος. Καθ' ώρισμένων προσώπων έστράφη εΐς τήν προκειμένην έξύβρισιν;

Μ. Βεβαίως. Δέν ένθυμούμαι ποίων και ποίων (1).

Σβορώνος. Έρωτώ τόν κ. μάρτυρα άν αυτός ό ίδιος ήλθεν εΐς προσωπικάς σχέσεις ποτέ πρòς έμέ, ή έξ' ιδίας άντιλήψεως πώς ό ίδιος με έγνώρισεν εΐς τας προσωπικάς μας σχέσεις δηλαδή, εΐς τας έπιστημονικάς και τας έν γένει άν ήλθέ ποτε νά μοι ζητήση έπιστημονικήν έπικουρίαν και πώς έγώ τόν έδέχθην.

Μ. Βεβαίως όσάκις προσήλθον εύρον πολύ πρόθυμον τόν κ. Σβορώνον νά μοι δώση πληροφορίας, ώς και έγώ, όταν έπρόκειτο μάλιστα εΐς τας άρχάς όταν εΐσηλθε και ήτο άκόμη άπειρος τής κοινωνίας, και έγώ άνέφερον μερικά εΐς αυτόν. Τίποτε δέν εύρον ώς πρòς αυτό ασύμφωνον.

Σβορώνος. Οί δέ τρόποι τοϋ φέρεσθαι;

Μ. Οί τρόποι τοϋ φέρεσθαι — πρòς έμέ ιδίως — πολύ καλοί.

Εΐσαγγελεύς. Μήπως αυτή ή έξύβρισις εΐχε κανένα άλλον λόγον έμμεσον; Μήπως ήθελε νά μειώση άπέναντι τής Συνελεύσεως τήν ύπόληψιν τοϋ Καββαδία δια τήν θέσιν του, νά ύπονομεύση τήν θέσιν τοϋ Γραμματέως; Πώς συμπεραίνετε ύμεις;

Μ. Ότι αυτό εΐχεν άποτέλεσμα βέβαια νά μειώση και τήν ύπόληψιν του εΐς αυτό . . . δέν ύπάρχει άμφιβολία.

Εΐσαγ. Όσον άφορᾷ τήν θέσιν του; και όχι τήν τιμήν και τήν ύπόληψιν τοϋ προσώπου;

Μ. Γενικώς βεβαίως εΐτε ώς έφόρου εΐτε ώς γραμματέως έννοείται.

Άραβαντινός. Οί μάρτυρες και ό κ. Καββαδίας μας εΐπον, ότι άπλώς έπρόκειτο συζήτησις περι άρθρου τινός τοϋ όργανισμού, καθ' ό έδίδετο έπίδομα εΐς τόν γραμματέα, ότι περι αυτού έλαβε τόν λόγον ό κ. Σβορώνος και εΐπεν ότι δέν πρέπει νά δοθῆ αυτό, διότι ό γραμματεϋς έχει και « άλλας ώφελείας » μόνον αυτήν τήν ύβριστικήν φράσιν σεις λέγετε ότι εξηκολούθει νά ύβριζῆ. Τώρα εύρίσκεσθε εΐς αντίφρασιν πρòς τόν κ. Καββαδιάν. Πώς εξηκολούθει νά ύβριζῆ; τί ύβριζε; τί ύβρεις έλεγεν;

Μ. Η ύβρις εΐνε ό τρόπος με τόν όποϊον έφέρετο και έπέμενε εΐς τόν θόρυβον, ένῶ και ό Πρόεδρος και όλοι προσεπάθησαν νά τόν κάμουν νά ήσυχάση, δια νά εξακολουθήση ή συζήτησις.

Άραβ. Δηλαδή έπέμενε νά μή ψηφισθῆ τò άρθρον τò περι τοϋ έπίδόματος;

(1) Ίδου και νέα κατηγορία εκ μέρους τοϋ κ. μάρτυρος. Δέν έξύβρισα δηλαδή εΐς τήν προκειμένην περίστασιν μόνον τόν κ. Καββαδιάν αλλά και άλλα ώρισμένα πρόσωπα, τα όποια όμως δέν ένθυμείται δυστυχώς ό μάρτυς. Και όμως οϋδεις άλλος μάρτυς οϋδ' αυτός ό κατήγορος έτόλμησε νά καταθέσῆ τοιοϋτον τι.

Μ. "Οχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μὴ ὑπακούσας εἰς τοῦ προέδρου τὴν ἀρχήν. Ἦθελον νὰ τὸν καθησυχάσουν. . .

'Αραβ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ κατηγορία τὸ εἶπεν ; δηλ. ὅτι ἐζήτησε νὰ μὴ ψηφισθῇ τὸ ἐπίδομα, διότι ἔχει καὶ «ἀλλας ὠφελείας».

Πρ. Ὁ μάρτυς εἶπε: διὰ τῶν φράσεων, διὰ τῆς συζητήσεως, διὰ τοῦ τρόπου του καὶ διὰ τῶν σχημάτων, τὸν ἐκάλεσε κλέπτην.

'Αραβ. Μόνον ὡς πρὸς τοῦτο· κατὰ τὴν συζήτησιν αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου· ὄχι ἄλλας ὕβρεις.

Πρ. "Οχι· Αὐτὸ εἶπε· διὰ τοῦ τρόπου του καὶ τῶν σχημάτων του ἐξύβρισε τὸν παθόντα.

Μίλησις. Ποίων σχημάτων ὠρισμένως ;

Πρ. Τὸ εἶπε.

Σβορωῶνος. Παρακαλῶ τὸν κ. μάρτυρα νὰ καταβάλῃ ὅλην του τὴν προσοχὴν ἵνα ἐνθυμηθῇ τὰ ἐξῆς· ἂν ἐγὼ μετὰ τὰς φράσεις, τὰς ὁποίας εἶπον, ὅτι ὁ κ. Καββαδίας πλὴν τοῦ μισθοῦ του ἔχει καὶ «πλεῖστα ἄλλα ὠφελήματα» ἔστω καὶ 2-3 χιλ. δρ. — τὰ ὁποία κατόπιν θὰ σᾶς εἶπω — ἂν ἐγὼ μετ' αὐτὸ προσέθηκα συγχρόνως, ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐξανισταμένους, τὴν λέξιν «νόμιμα». Παρατηρῶ, ὅτι ἔχω μεγάλην ὑπόληψιν εἰς τὸν μάρτυρα ἕνεκα τῆς ἡλικίας του.

Πρ. (πρὸς τὸν μάρτυρα) Εἶπε μετὰ τὰ ὠφελήματα τὴν λέξιν νόμιμα ;

Μ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι (1). Ἐκτὸς ἂν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐνόησεν, ἦσαν καὶ νόμιμα. Εἶπεν ὅτι ἔχει «καὶ ἄλλα ὠφελήματα».

Πρ. Δηλαδὴ καταχρήσεις.

Σβορωῶνος. Ἐγὼ παραδέχομαι, ὅτι ἡ ἀντίληψίς του εἶνε αὐτῇ. Ἐρωτῶ ὅμως ἂν κατόπιν, ὅτε μοὶ ἔκαμε παρατήρησιν ὁ κ. Πρόεδρος, ἐντονώτατα διεμαρτυρήθη καὶ εἶπον «Κύριοι, διαμαρτυροῦμαι ἐντονώτατα» — ὅπως θὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω διὰ δέκα μαρτύρων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔλθωσιν — «ἐντονώτατα, ἐγὼ οὐδέποτε εἶχον τοιαύτην σκέψιν» ;

Πρ. (πρὸς τὸν μάρτυρα) Ἦκούσατε ;

Μ. Ἐκ μέρους του δὲν τὸ ἀντελήφθην.

Σβορωῶνος. Λυποῦμαι! διότι ἐγὼ ἤθελον νὰ πιστωθῇ αὐτὸ διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ κ. Νικολαΐδου.

Τριανταφυλλάκος. Ἐγὼ θὰ ὑπομνήσω εἰς τὸν κ. Νικολαΐδην ὅπως τὰ πράγματα συνέβησαν· ἐγὼ τὰ φαντάζομαι. Ἦρχισεν ὁ θόρυβος ὅταν ἐνομίσατε ὅτι ἐξυβρίσθη ὁ γραμματεὺς.

Νικολ. "Οχι ἐνομίσαμεν· ἐξυβρίσθη πραγματικῶς (2).

(1) Περιέργον ὅτι ἡ μνήμη ἐγκαταλιμπάνει τὸν μάρτυρα, κατὰ σύμπτωσιν βεβαίως, ὡσάντις πρόκειται περὶ γεγονότος ἀποδεικνύοντος τὸ ἀνυπόστατον τῆς κατηγορίας !

(2) Τίς δὲν ἀναγνωρίζει εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης τοῦ διαγράφαντός με.

Τριανταφ. Καθ' ύμᾶς. Λοιπὸν ἤρχισε θόρυβος φοβερός· εἰς τὸν θόρυβον ἐκείνον ὁ φίλτατος κατηγορούμενος διεμαρτύρητο· μήπως ἐν τῷ θορύβῳ δὲν ἀντελήφθητε, ὅτι αὐτὸς διεμαρτύρητο, καὶ ἐνομίζετε ὅτι ἐπέμενεν αὐτὸς ὑβρίζων; Ἀντελήφθητε καλῶς, ὅτι αὐτὸς ἐπέμενεν ὑβρίζων; Ἀντελήφθητε ἕνα θόρυβον, ὁ ὁποῖος ἐγένετο καὶ ἐνομίζετε, ὅτι αὐτὸς ἐξηκολούθει ἐπιμένων εἰς τὴν πρώτην του γνώμην;

Μ. Ἐπρεπε, διὰ τὴν παύσῃ ὅλος αὐτὸς ὁ θόρυβος, νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ προέδρου.

Πρ. Ἐν τούτοις αὐτὸς δὲν ὑπήκουσεν.

Μ. Ὅχι βεβαίως (1).

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Πάνος Κωνσταντινίδης**. Καθηγητὴς πρῶην, ἐτῶν 55, κάτοικος Ἀθηνῶν. (Εἶνε ὁ γνωστὸς ὑποψήφιος βουλευτὴς Ἀττικῆς κατὰ τὰς τελευταίας βουλευτικὰς ἐκλογάς).

Πρόεδρος. Εἰσθε ἐταῖρος τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Τί συνέβη κατὰ τὴν συνέλευσιν ἐκεῖ; Ἐξύβρισεν ὁ κατηγορούμενος τὸν παθόντα;

Μ. Συνεζήτητο ὁ νέος κανονισμὸς τῆς Ἐταιρείας. Ἦτο ἐν κονδύλιον διὰ τὸν μέλλοντα γραμματέα, 120 δραχμῶν. Ὁ κατηγορούμενος ἔλαβε τὸν λόγον καὶ εἶπεν, ὅτι εἶνε ὑπὲρ τοῦ Καββαδία καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην ὁ Καββαδίας ἀπὸ αὐτὸ τὸ ποσόν, διότι ἔχει καὶ ἄλλας ὠφελίας, 4,000 δρ. — Ὅλος του δὲ ὁ λόγος ἦτο μία ὕβρις κατὰ τοῦ Καββαδία.

Πρ. Ἐν ᾧ ἐπρόκειτο περὶ ἀορίστου;

Μ. Μάλιστα. Ὅτι αὐτὸς θὰ ἐλάμβανε τακτικῶς αὐτὸ τὸ ποσόν.

Πρ. Τὸ χέρι του δηλαδὴ πῶς τὸ ἔκαμεν;

Μ. (περιστρέφων τὴν χεῖρα) Οὕτω πως.

Πρ. Τί ἐνόησας;

Μ. Εἶπομεν ὅλοι οἱ ἐταῖροι, ὅτι ὁ Καββαδίας ὠφελεῖται ἀπὸ τὴν θέσιν του καὶ κάθεται ἐκεῖ καὶ σουφρώνει παράδες (γέλωτες).

Πρ. Μήπως προσέθηκε τὴν λέξιν «νόμιμα»;

Μ. Ὅχι. Ποτέ!, ποτέ!, ποτέ!!

Πρ. Ἐνόει παράνομα;

Μ. Παρανομώτατα!! Αὐτὸ ἐνόει! (2).

Πρ. Ἐγένετο θόρυβος ἐκεῖ ὡς ἐκ τούτου;

Μ. Βεβαίως· ὅλοι ἐσηκώθησαν.

Πρ. Μήπως κατὰ τὸν θόρυβον ἐκεῖ μετεμελήθη;

(1) Ἦθελε δηλαδὴ ὁ κ. Νικολαΐδης νὰ καθίσω καὶ νὰ μὴ διαμαρτυρηθῶ στεντορεῶς καὶ ἐπανελημμένως κατὰ τῆς ἀποδοθείσης μοι προθέσεως!

(2) Ὅποιος ζῆλος!

Μ. "Οχι! Αὐτός (1) δὲν ἦτο κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του· ἦλθε νὰ ὀμιλήσῃ μὲ πάθος, νὰ ὑβρίσῃ τὸν ἄνθρωπον, χωρὶς νὰ σεβασθῇ τὴν θέσιν του. Αὐτός! αὐτός εἶνε ἔφορος ἀπλοῦς (2)· ὁ Καββαδίας εἶνε γενικὸς ἔφορος· ἐποπτεύει αὐτὸν ὑπ' αὐτὸν ὑπάγεται. Ὡφείλει λοιπὸν ἰδιαίτερον σεβασμὸν καὶ εἰς τὸν κ. Καββαδιάν καὶ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐταιρίας, το ὁποῖον εἶνε ἀπὸ πρόσωπα ἀνώτερα, καθὼς καὶ ὅλοι ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι πληρώνομεν χάριν τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ ἔθνους μας καὶ δὲν εἰσερχόμεθα διὰ σκοποὺς ἰδιωτικoύς, εἰσερχόμεθα καὶ ἐργαζόμεθα διὰ τὸ Κράτος. Λοιπὸν αὐτὸς ὄφειλε τόσους ἐταίρους νὰ σεβασθῇ.

Πρ. Λοιπὸν αὐτὸς ἐπέμενε. Μήπως φίλός του τις εἶπεν ὅτι δὲν ἐνόησεν αὐτὴν τὴν φράσιν, δηλ. νὰ ὑβρίσῃ;

Μ. Νομίζω, ὅτι ὁ Φίλιος ἤθελε κατόπιν νὰ τὸν δικαιολογήσῃ. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἐδικαιολογεῖτό ποτε. Αὐτὸς ἐπέμενε καὶ πάντοτε, σὰς εἶπον, δὲν εἶνε κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του ὅταν ὀμιλῇ (3).

Πρ. Ἀρκετά.

Λυγδόπουλος. Ἄν ἐξύβρισε καὶ ἄλλους, γνωρίζετε;

Μ. Δὲν ξεύρω ἡ γὰρ τέτοια πράγματα (γέλωτες).

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Διπλαράκος** (4) ἐκ Μελιτινῆς τῆς Λακεδαιμόνος, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 25.

Πρ. Ἦσθε εἰς τὴν Συνέλευσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Εἴσθε μέλος;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Τί συνέβη λοιπὸν κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην;

Μ. Ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς. Συνεζητεῖτο μία μεταρρυθμισὶς τοῦ καταστατικοῦ περὶ τῆς προσθήκης τοῦ μισθοῦ ἐνὸς γραμματέως. Ἄπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. Σβορώνος ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ὠμίλησεν ὄχι μετὰ πολλῆς τῆς εὐπρεπείας. Εἰς τὸ μέσον δὲ αὐτῆς παρεξέτραπή ὀλίγον, ὅτε ὁ κ. Πρόεδρος τὸν ἐπανέφερον εἰς τὴν τάξιν. Ἀλλὰ μετὰ, χωρὶς νὰ ζητήσῃ

(1) Εἰς τὴν κατ' ἐρήμην δίκην ὁ μάρτυς μὲ κατηγορήσεν ὡς ἐξυβρίσαντα τὸν κ. Κ. καὶ διὰ τῆς λέξεως αὐτός.

(2) Γράφει ἰσοβάθμιος τοῦ Καββαδίου δηλαδὴ τμηματάρχης α' τάξεως καὶ διευθυντῆς Μουσείου. Ἄλλως δὲ ἐν ταῖς συνελεύσεσιν τῆς Ἐταιρίας συνεδριάζουσιν ἑταῖροι ἴσοι πρὸς ἀλλήλους.

(3) Μὰ ποῦ τέλος πάντων ἐδείχθη παράφορος; Ἐφρόντισαν ἐπιμελῶς καὶ μετ' ἐπιμονῆς οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας νὰ μὲ παραστήσωσι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐκτάκτως παράφορον, δὲν ἔλαβον ὅμως τὸν κόπον νὰ ὀρίσωσι περιστάσεις καθ' ἃς εἰδείχθη παράφορος διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον ὅτι τισαύτας δὲν εἶχον νὰ ἀναφέρωσι.

(4) Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τῶν ἀνά πάσαν γραμμὴν ἀντιστάσεων τοῦ μάρτυρος τούτου.

τὸν λόγον, ὠμίλησε καὶ προσωπικῶς πλέον ἐναντίον τοῦ κ. Γραμματέως· ἐν γένει ὄλος τοῦ ὁ λόγος ἦτο ὑβριστικός, ἀλλὰ δὲν περιείχε λέξεις ὑβριστικάς· ἐν τέλει προσέθηκε καὶ μερικάς λέξεις, αἱ ὁποῖαι δι' ἐμὲ κάθε ἄλλο εἶνε παρὰ νὰ μὴ ἦνε ὑβριστικάι.

Πρ. Δηλαδή;

Μ. Ὅτι ὁ κ. Γραμματεὺς ἀρκετὰ κερδίζει καὶ ἔκαμε μίαν κίνησιν τῆς χειρὸς τοιαύτην (περιστρέφει τὴν χεῖρα).

Πρ. Δηλ. τί ἐσήμαινεν;

Μ. Ὅτι δηλ. δὲν τὰς κερδίζει νομίμως.

Πρ. Μήπως προσέθηκε τὴν λέξιν «νόμιμα»;

Μ. **Ὁχι. Κατόπιν· ἄφ' οὗ ἐζήτησαν ἐξηγήσεις.** Ἐγινε μία φασαρία, ἀλλὰ δὲν ἤκουε κανεὶς τίποτε.

Πρ. Ἦκουσες τὴν λέξιν «νόμιμα»;

Μ. **Ὁχι.**

Ἀραβαντινός. Τὸ εἶπατε εἰς τὴν πρώτην σας κατάθεσιν!

Μ. Πῶς εἶνε δυνατόν;

Ἀραβ. Ἦμην παρών.

Τριανταφυλλάκος. Καὶ σᾶς ἐπηνέσαμεν μάλιστα

Μ. **Σᾶς εἶπον, ὅτι κατόπιν, ὅταν ἐζητήθησαν ἐξηγήσεις εἶπεν ὅτι «νόμιμα νόμιμα ἐνόουν».**

Πρ. Ὡστε μετὰ τὰς ἐξηγήσεις.

Μ. Ἠγέρθη σύσσωμος ἡ Συνέλευσις· ἐγὼ ἔφερον πρότασιν νὰ διαγραφῆ ἀπὸ τὰ μέλη, διότι ἔφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ πάθους τοῦ ἦτο κατακόκκινος καὶ ἐξηκολούθει ὁ Πρόεδρος τὸ κουδοῦνι του καὶ δὲν ἔπαυεν. Τότε παρακληθεὶς ἀπὸ τὸν Φίλιον εἶπεν, ὅτι ἐνόει «νόμιμα» (1).

Πρ. Μήπως τὸ εἶπεν ὁ Φίλιος; — διότι ἕως τῶρα ἔχομεν τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων, οἱ ὁποῖοι βεβαιοῦσιν αὐτό.

Μ. Δὲν δύναμαι νὰ τὸ βεβαιώσω, διότι ἦτο θόρυβος, ὥστε. . .

Πρ. Δὲν ἔχεις πεποίθησιν ἂν τὸ εἶπεν ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ Φίλιος;

Μ. Δὲν ἔχω. Εἰς μίαν συνέλευσιν ἀπὸ τόσα μέλη, σύσσωμον ἐξεγερθεῖσαν καὶ φωναζόντων ὄλων, εἰς μέσον ἐνὸς τοιούτου θορύβου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐννοήσῃ τις ποῖος τὴν εἶπε. Νομίζω, τὴν εἶπεν ὁ κ. Σβορώνος· πιθανὸν νὰ τὴν εἶπεν ὁ κ. Φίλιος.

Παπαδόπουλος. Ἄν ἐνόει «νόμιμα», πῶς συμβιβάζεται αὐτὴ ἡ κίνησις τῆς χειρὸς;

Μ. Κατόπιν.

(1) Φίλε, Φιλιε! πῶς τὰ ἐλησμόνησες ὅλα αὐτὰ τὰ πρὸς με εὐεργετήματά σου καὶ τὰς παρακλήσεις.

Παπαδ. Μήπως και κατόπιν ἔδωκε διασάφησιν και εἶπεν ὅτι δὲν ἐνόει νὰ προσβάλῃ :

Μ. "Οχι· δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' ἐσηκώθη και ἔφυγε.

Βερροϊόπουλος. "Ωστε ὅλης τῆς Συνελεύσεως ἡ ἀντίληψις ἦτο ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐξύβρισε διὰ τοῦ τρόπου του και τοῦ λόγου του τὴν τιμὴν τοῦ κ. Καββαδία, και δι' αὐτὸ ἐζητήσατε τὴν διαγραφὴν του ὡς ἐταίρου ;

Μ. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Μάλιστα ἐγὼ ἐζήτησα τὴν διαγραφὴν του.

Βερροϊόπουλος Ἐὰν δὲν ἐθεωρεῖτε προσβλητικὴν τὴν πράξιν θὰ ἐπράττετε αὐτό ;

Μ. "Οχι. Ἐνόμισα ὅτι μοὶ ἐπεβάλλετο πλέον, ὅπως φέρω τὴν πρότασιν ἐκείνην, ὅπως διαγραφῇ.

Βερροϊόπ. Λοιπὸν δὲν σὰς ἔμεινε δισταγμὸς ὅτι ἦτο ἐξυβριστικὸς ὁ τρόπος του ;

Μ. "Οχι.

Ἄραβαντινός. Πότε ἐνεγράφητε μέλος ;

Μ. Τὸν Φεβρουάριον, Μάρτιον, δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς.

Ἄραβ. Δηλαδή αὐτοῦ τοῦ ἔτους, τοῦ 1895 ;

Μ. Μάλιστα.

Τριανταφυλλάκος. Εἴσθε ὁ προτείνας μεταξὺ ἄλλων τὴν διαγραφὴν. Ποίαν στάσιν ἔλαβε μετὰ τὴν πρότασιν ὁ κ. Σβορώνος ; Μήπως διεμαρτύρητο ;

Μ. "Οχι· ἐσηκώθη κι' ἔφυγεν· ὅταν ἔφερα τὴν πρότασιν, αὐτὸς ἐβγήκεν ἔξω. Ὁμίλησε λέξεις τινὰς σαρκαστικῶς και ἐπῆρε τὸ καπέλλο του κι' ἔφυγε.

Τριανταφυλ. Ὅταν ἐλέχθη αὐτὴ ἡ φράσις, εἶπετε εἰς τὴν πρώτην δίκην, ὅτι εἶπε και τὴν λέξιν « νόμιμα ». Τὸ εἶπετε διαρρήδην.

Μ. Διαρρήδην ὄχι· διότι . . .

Μίλησις. Τὰ πρακτικὰ εἶνε ἐδῶ!

Τριανταφ. Ὅταν ἐγένετο αὐτὸς ὁ θόρυβος εἶπε τὴν φράσιν « νόμιμα »· δὲν εἶχεν ἀρχίσῃ ὁ θόρυβος, ὁ ὁποῖος ἔσπευδε πρὸς ἀποδοκιμασίαν.

Μ. Τὴν πρότασιν τὴν ἔφερον κατόπιν.

Πρόεδρος. **Διατί νὰ φέροητε τὴν πρότασιν ἅμα εἶπε τὴν λέξιν « νόμιμα » ;**

Μ. Ἐπέρασεν $\frac{1}{4}$ και βεβαίως ὅλοι ἐπέισθησαν, ὅτι ἐνόει ὑβριστικόν τι.

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Λουκάκος**, δικηγόρος, ἐτῶν 25, γεννηθεὶς ἐν Γυθείῳ, κάτοικος Ἀθηνῶν.

Πρόεδρος. Ὁ κατηγορούμενος ἐξύβρισε τὸν κ. Καββαδιάν ;

Μ. Ἐνθυμοῦμαι εἰς μίαν συνεδρίαν, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος εἰς ἐκαστὴν τροποποίησιν τοῦ κανονισμοῦ ἐλάμβανε τὸν λόγον, διέκρινα δὲ εἰς τὸν λόγον του ἐν πνεῦμα συστηματικῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ κ. γραμματέως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατηγορίαν, ἡ ὁποία τοῦ ἀποδίδεται, ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς τοῦτο, ὅτι πρὶν γενικώτερον ἐκφράση διὰ τῆς χειραψίας (sic), τῆς γνωστῆς, τὴν ὕβριν αὐτὴν ἐναντίον τοῦ καθ' οὗ αὕτη, ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐγένετο μία διάλεξις μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κ. Σβορώνου καὶ τοῦ κ. Κύρη, τοῦ δικηγόρου, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, καθ' ἣν ὁ κ. Σβορώνος ἔλεγεν ἀκριβῶς ὅτι δὲν γνωρίζετε σεῖς τί γίνεται εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐταιρίαν καὶ τί ὠφελεῖται ὁ Καββαδιάς· ἐπανελάβε δὲ τὴν χειραψίαν (sic) ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀκολούθως ἐξεδήλωσε πανηγυρικώτερον. Αὐτὴ ἡ διάλεξις εἶχε τὴν πρόθεσιν νὰ ἐξυβρίσῃ τὸν κ. Καββαδιάν· καὶ ὁ Κύρης δὲ μεθ' οὗ ἐγένετο αὕτη μοῖ εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν ἔλαβε.

Πρόεδρος. Ὡστε ἦτο διατεθειμένος ἀσφαλῶς νὰ ὕβρισῃ ;

Μ. Μάλιστα. Ἀκράδαντος εἶνε ἡ πεποιθήσις μου.

Πρ. Μήπως κατόπιν ἔδωκε τὴν ἐξήγησιν, μεταμεληθεὶς ;

Μ. **Οὐδεμίαν, οὐδεμίαν ἀπολύτως.**

Πρ. Ἄλλος ἐταῖρος ;

Μ. Ἐνθυμοῦμαι τὸ ἐξῆς, ὅτι εὐθὺς ὡς ἔκαμε τὴν χειρονομίαν αὐτὴν ἔφυγε, (1) διότι κατ' ἀπαίτησιν πολλῶν μελῶν ἐζήτηθη προηγουμένως νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς αἰθούσης τῆς συνεδριάσεως· δὲν τὸν εὔρομεν· ὁ κ. Πρόεδρος ἐζήτησε νὰ μὴ ἐκτελέσῃ τὴν κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τινῶν ἀπόφασιν — διότι ἦτο ὀλίγον σκληρόν, ἐναντίον ἐταίρου τοῦτο — ἀλλ' ἀκολούθως ἀπεφασίσθη νὰ τὸν ἐκβάλῃ· δὲν ἠδυνήθη διότι εἶχε φύγη ὁ Κύριος ἀμέσως.

Πρ. Ἄλλος τις φίλος του εἶπεν ὅτι ἐνόει «νόμιμα» ;

Μ. Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς συνεδριάσεως, μετὰ τοῦ κ. Φίλιου, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἐπηγαίνομεν κάτω καὶ ἔλεγεν οὗτος, ὅτι δὲν εἶχε πρόθεσιν νὰ τὸν ἐξυβρίσῃ· καὶ αὐτὸς ἀντελήφθη τὰ γενόμενα, ἀλλ' ἔδιδεν ἄλλην ἐξήγησιν. Δὲν εἶχε πεποιθήσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς συμπαθείας, ἐξ ἐπιεικείας.

Ἄραβαντινός. Εἰσθε τακτικὸν μέλος ;

Μ. Μάλιστα.

Ἄραβ. Πότε ἐνεγράφητε ;

(1) Ἐξ μάρτυρες τῆς κατηγορίας μέχρι τοῦδε ἐζητήσθησαν, ἐπονται δὲ ἀκόμη δύο καὶ ὅμως ἐπὶ τοῦ ἀπλουστάτου γεγονότος τοῦ τί εἶπον, τίνα ἐξήγησιν ἔδωκα, πότε ἀνεχώρησα κλπ., ἐπὶ τῆς μικρᾶς δηλονότι ἱστορίας ταύτης διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐχρειάζετο δὲ καὶ ἐκτακτος ἀντίληψις οὐδὲ μνήμη ἐξαιρετικὴ, ἕκαστος τῶν 8 αὐτῶν μαρτύρων ἔχει ἴδιαν ἔκδοσιν, πολλάκις καὶ πλειοτέρας μάλιστα τὴν μίαν ἀναίρουσαν τὰς ἄλλας. Ἀφήνω τὰς δευτερευούσας λεπτομερείας. Οἶα ποικιλία φιλαληθείας !

Μ. Δύο πρὸ τῆς συνεδριάσεως αὐτῆς μῆρας.

Ἄραβ. Δηλ. τὸν Ἀπρίλιον;

Μ. Μάλιστα.

Τριανταφυλ. Καὶ εἶσθε ἐκ τῶν προτεινάντων τὴν διαγραφὴν;

Μ. Μάλιστα.

Ἄραβαντινός. Τὸν γνωρίζετε τὸν κ. Σβορώνον;

Μ. **Ὅχι.**

Ἄραβ. Κύριε πρόεδρε, δὲν τὸν γνωρίζει τὸν κ. Σβορώνον ὁ μάρ-
τυς. Νὰ σημειωθῆ εἰς τὰ πρακτικά.

Μ. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἠθώθη ὡς ἀκαταλόγιστος! . . . Αὐτὸ ἐνθυ-
μοῦμαι!

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Εὐστρ. Γεωργακόπουλος**, δικηγόρος
ἑτῶν 30, κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐκ Σπάρτης.

Πρόεδρος. Ἡξεύρεις ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐξύβρισε τὸν Καβα-
δῖαν;

Μ. Ὅταν συνεζητεῖτο τὸ ἄρθ. 4 τοῦ καταστατικοῦ ἐξηγέρθη ὅλη
ἡ συνέλευσις καὶ ἀπεφασίσθη νὰ διαγραφῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, διότι . . .

Πρ. Ὅχι· πρῶτον νὰ μᾶς εἴπητε: Ἐξύβρισεν;

Μ. **Μὲ λέξεις ὄχι.** Δὲν ἤκουσα **ἤμην ὀπισθεν**. Τὸ σχῆμα
μόνον **ἀντελήφθη** ἐγώ(1). Ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν παρακαθήμενόν
του ἔκαμε τὸ σχῆμα αὐτὸ τῆς χειρὸς (περιστρέφων τὴν χεῖρα)
ὅτι ἔχει ὠφελίας 3-4 χιλ. δραχμῶν: ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχημάτισα τὴν
πεποιθήσιν ὅτι ἐξύβρισε, διότι προηγουμένως εἶπεν ὅτι ἔχει πεποιθήσιν
ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐπιὸν ἔτος αὐτὸς θὰ γίνῃ γραμματεὺς. Ἐπομένως εἶχε
συμφέρον νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ κονδύλιον.

Πρ. Κατόπιν τί ἔγεινεν; Ἀπεδοκιμάσθη;

Μ. Ἀπεδοκιμάσθη τῇ προτάσει τῶν ἐταίρων.

Πρ. Ἐφυγεν;

Μ. Ἐφυγεν.

Πρ. Πρὶν φύγῃ, μήπως εἶπεν ὅτι ἐνόει «νόμιμα ὠφελήματα;»

Μ. Αὐτὴν τὴν λέξιν *νομίζω* ὅτι ὁ κ. Φίλιος τὴν εἶπεν. Ἀπὸ τὸν
ἴδιον δὲν τὴν ἤκουσα.

Ἄραβ. Εἶσθε δικηγόρος ἐν Ἀθήναις;

Μ. Μάλιστα.

Ἄραβ. Πρὸ πολλοῦ;

Μ. Πρὸ δύο ἐτῶν.

(1) Φαίνεται ὅτι τὸ σχῆμα θὰ τὸ ἔκαμε ὀπισθεν τῆς πλάτης μου ἀφοῦ αὐτὸς ὀπι-
σθεν καθήμενος τὸ ἀντελήφθη. Πῶς τὸ εἶδε ὅμως τότε ὁ κ. Νικολαΐδης ὁ κατὰ μέτω-
πον καθήμενος αὐτὸ δὲν δύναμαι νὰ τὸ ἐννοήσω. Ἴσως τὸ ἔκαμα καὶ ἐμπροσθεν· πιθα-
νῶς καὶ πλαγίως· ἀναμφιδόλως καὶ ἄνω τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπὶ πᾶσι καὶ κάτω τῶν ποδῶν!

Ἄραβ. Εἴσθε ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἑταίρους ;

Μ. Ὁχι.

Ἄραβ. Πότε ἐνεγράφητε ;

Μ. Ἐσχάτως.

Ἄραβ. Ὑπέγραψε καὶ ὁ μηνυτὴς αὐτὴν τὴν πρότασιν ,

Μ. Τὴν ὑπέγραψεν.

Καλεῖται ὁ κ. **Κύρης** δικηγόρος ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 25.

Πρόεδρος. Γνωστὸν εἶνε πλέον τί ἐγένετο ἐκεῖ. Ἐξύβρισεν ;

Μ. Ἐξύβρισεν. Εἶπεν ὅτι ἔχει 3-4 χιλιάδας ὠφελήματα· ἐκτὸς αὐτῶν ἔχει καὶ ἄλλα ὠφελήματα.

Πρ. Τί ἐνόει ;

Μ. Κατὰ τὴν πεποιθήσιν ὄλων, νὰ ἐξυβρίσῃ, ὅτι ἔκλεπτεν.

Πρ. Μήπως κατόπιν μεταμεληθεὶς εἶπεν ὅτι ἐνόει «νόμιμα ;»

Μ. **Ὁχι**· διότι δὲν παρῆλθον πέντε δευτερόλεπτα (1) καὶ ἔφυγεν.

Περὶ αὐτοῦ δὲ εἶπεν ὁ κ. Φίλιος. Ἀπουσιάζοντος τοῦ κατηγορουμένου ὠμίλησεν ὁ κ. Φίλιος καὶ εἶπεν ὅτι θεώρει νόμιμα τὰ ὠφελήματα, ἠθέλησε δηλ. νὰ μετριάσῃ τὴν θέσιν τοῦ κατηγορουμένου.

Ἄραβ. ὑπεγράψατε σεῖς τὴν πρότασιν περὶ ἀποδοκιμάσεως ;

Μ. Μάλιστα.

Ἄραβ. Εἴσθε παλαιὸς ἑταῖρος.

Μ. Πρὸ ἐνὸς ἔτους (2).

Πρόεδρος. Οἱ νέοι ἑταῖροι ὑπέγραψαν ; ἢ καὶ παλαιοί ;

Μ. Νομίζω καὶ παλαιοί.

Ἄραβ. Πέντε, νέοι !

Βερροϊόπουλος. Εἰς ποῖον ἀπηυθύνετο ἡ αἴτησις περὶ ἀποδοκιμάσεως ;

Μ. Εἰς τὸ συμβούλιον.

Βερροϊόπ. Ἀπὸ ποῖον προηδρεύετο ;

Μ. Ἀπὸ τὸν κ. Τσιβανόπουλον.

Βερροϊόπ. Ἐρκέσθη οὗτος εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν ; ἢ εἶχεν ἀντιληφθῆ ὁ ἴδιος ; (3)

Μ. Βεβαίως ἔλαβε γνῶσιν· ἀπόδειξις δὲ εἶνε, διότι ἦτο γενικὴ ἢ

(1) Ὁ κ. Νικολαΐδης λέγει «πολύ μετὰ» (σελ. 37)· ἴσως λοιπὸν εἰς πέντε καὶ ἡμισυ δευτερόλεπτα !

(2) Βεβαίως τοῦτο ὁ μάρτυς καὶ ὅμως ἐν τοῖς ἄρτι δημοσιευθεῖσι **πρακτικοῖς** τοῦ 1894 δὲν ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ μεταξὺ τῶν ἑταίρων. Εἶνε λοιπὸν καὶ οὗτος ἐκ τῶν μετὰ τὴν παραίτησιν ἡμῶν τῶν ἀρχαιολόγων κατὰ δεκάδας εἰσαχθέντων νέων ἑταίρων ὑπὸ τοῦ νῦν ἐν ἰσχύι κόμματος.

(3) Ἄρα ὁ κ. δικαστὴς ἐζήτησε διὰ τῆς ἐρωτήσεώς του νὰ ἐπιρρώσῃ τὴν πεποιθήσιν του, τὴν μήπω μορφωθείσαν ἔτι ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταθέσεων, διὰ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ μὴ κληθέντος ὡς μάρτυρος κ. Τσιβανόπουλου ;

ἀποδοκιμασία, διότι ἐξάνεστη ὀλόκληρος, σύσσωμος, ἢ συνέλευσις καὶ τὸν ἀπεδοκίμασεν. Μάλιστα δὲ ἐν ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας ἤττατο τὴν διαγραφὴν ἐκ τοῦ καταλόγου.

Πρ. Ποῖον μέλος;

Μ. Ἴσως ὁ κ. Διπλαράκος, ἂν δὲν ἀπατῶμαι.

(Ἄρχεται ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως).

Πρῶτος καλεῖται μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως ὁ κ. **Δημ. Φίλιος**, ἐτῶν 51, ἀρχαῖος σύμβουλος τῆς Ἀρχ. Ἑταιρείας, ἀρχαιολόγος, κάτοικος Ἀθηνῶν.

Πρόεδρος. Ὁ κατηγορούμενος αὐτὸς κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην τῆς Συνελεύσεως τῶν Ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας γνωρίζεις ἂν ἐξύβρισε τὸν κ. Καββαδῖαν;

Μάρτυς. Γνωρίζω ὅτι οὐδόλως τὸν ἐξύβρισε. Κατὰ τὴν ἰδικήν μου τὴν ἀντίληψιν τοῦλάχιστον ποῦ ἤμην παρὼν ἐκεῖ, οὔτε αἱ λέξεις οὔτε ἡ συμπεριφορὰ του, οὔτε ἄλλο τι ἐνεδείκνυεν, ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ὑβρίσῃ κανένα. Ὁ ἄνθρωπος ἐστηρίχθη εἰς ἐκεῖνα τὰ λόγια, τὰ ὁποῖα ἐγὼ πρότερον εἶχον εἶπη ὁ ἴδιος πολεμῶν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἄρθρου ἐκείνου περὶ ἀπονομῆς μισθοδοτήματος εἰς τὸν γραμματέα. Τὸ ἐπολέμουν δὲ ἐγὼ ὅτι κακῶς δικαιολογεῖται εἰς τὴν ἔκθεσιν, διότι ἡ ἔκθεσις ἢ δικαιολογητικὴ ἔλεγεν ὅτι ἡ Ἑταιρεία πρότερον ἐπλήρωνεν εἰς τὸν γραμματέα, ὡς εἰς γραμματέα, ἐπιμίσθιον, ἐγὼ δὲ δυσχυρίσθην, καλῶς γινώσκων τὰ πράγματα καὶ δυνάμενος νὰ τὸ ἀποδείξω καὶ δι' ἐγγράφων, διὰ τοῦ ἰδίου τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, ὅτι ὁ γραμματεὺς τῆς Ἑταιρείας ὡς γραμματεὺς οὐδέποτε ἐπληρώνετο, ἀλλ' ἐπληρώνετο ὡς φύλαξ ἀρχαιοτήτων, αἱ ὁποῖαι ὅμως ἦσαν κτῆμα τοῦ Κράτους καὶ τὸ Κράτος ἤθελε διὰ τὴν φύλαξιν τῶν πραγμάτων του νὰ ἀνταμείψῃ ἕνα οἰονεὶ ἰδιώτην ἄνθρωπον — διότι ὁ γραμματεὺς τῆς Ἑταιρείας εἶνε ἰδιώτης.

Πρ. Τί μᾶς μέλλει διὰ τὸν θεσμόν πῶς ἐγένετο;

Μ. Λοιπὸν τώρα ἐπ' αὐτοῦ στηριζόμενος ὁ κατηγορούμενος προσέθηκε τοῦτο μόνον, ὅτι προκειμένου λόγου μάλιστα περὶ τοῦ νῦν γραμματέως, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν κρίσιν του θὰ ἦνε καὶ μέλλον, εἶνε καὶ τὸ πρᾶγμα πλέον βαρὺ, διότι δὲν ἔχει τοῦλάχιστον ἐκείνην τὴν ἄλλην ιδιότητα, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ὁ ἄλλος γραμματεὺς ὅτι εἶνε μᾶλλον πένης (ὁ Κουμανούδης δηλ.) καὶ ὅτι βεβαίως ἔχει ὠφελήματα, ἀλλὰ τὰ ὠφελήματα αὐτὰ τὰ ἐχαρακτήρισεν ὁ ἄνθρωπος νόμιμα, νομιμώτατα ἐπανελάβε μάλιστα πλειστάκις τὴν λέξιν.

Πρ. Δὲν ἀντελήφθητε κάτι τι τὸ ὁποῖον ἔγινε διὰ τῆς χειρός;

Μ. Ὁχι· δηλ. δὲν εἶδον τίποτε τοιοῦτον παντελῶς.

Πρ. Ἡθέλησας κατόπιν νὰ δικαιολογήσῃς τὴν θέσιν τοῦ κατηγορουμένου ὅτι δὲν ἐνόησε νὰ ὑβρίσῃ; Ἐσχημάτισας τὴν πεποιθήσιν ὅτι δὲν ἐξύβρισεν; Δὲν σὰς ἔγινεν ἡ παρατήρησις ὅτι τὸ χέρι ἔγινεν ἔτσι; (κάμνει τὸ γνωστὸν σχῆμα).

Μ. **Οὔτε ἤκουσα εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκεῖ τοιοῦτον τι (1).**

Πρ. Ἐν συναυλίᾳ τόσοι μάρτυρες — καὶ πρόσωπα ἀξιότιμα — λέγουν τὸ ἐναντίον ὅτι ὅλη ἡ συνέλευσις ἐξηγέρθη σύσσωμος κατὰ τῆς τοιαύτης πράξεως καὶ σεις ὡς φίλος τοῦ κατηγορουμένου ἠθελήσατε — τὸ λέγουν οἱ μάρτυρες — νὰ μετριάσῃτε τὴν κατάστασιν αὐτὴν καὶ εἶπετε ὅτι ἐνόει « νόμιμα ».

Μ. Ὅτε ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ, τὰ ὅποια ὁμολογῶ, ὅτι δὲν ἦσαν κυρίως πρακτικὰ, κατὰ τὴν ἰδικὴν μου τοῦλάχιστον τὴν γνώμην — διότι ἦσαν μὲν κόλλα χαρτί μόνον — διότι ἐκεῖ ἔγινε 4 ὥρῶν συζήτησις, ἀλλ' ὅτε ἀνεγνώσθησαν αὐτὰ τὰ σύντομα πρακτικὰ, ἔστω, εἶχε παραλειφθῆ ἡ ἰδική μου ἡ ἔνστασις, τὴν ὁποίαν ἔκαμον.

Πρ. Ὅτι ἐνόει νόμιμα;

Μ. Αὐτό, μάλιστα· καὶ ἡ ιδέα μου ἡ ἀτομικὴ . . .

Πρ. Δὲν μᾶς ἐρδιαφέρει.

Μ. Εἶπον λοιπὸν τότε — ἅπαξ καὶ δις τὸ εἶπον — νὰ προστεθῆ τοῦτο, ὅτι καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἀπουσιάζοντος κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν φίλου μου καὶ ἐν ὀνόματι ἰδικῶ μου ἀκόμη, διαμαρτύρομαι ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἰπὼν ὠφελήματα ἐνόει « νόμιμα ὠφελήματα ».

Πρ. Εἶνε ἡ κρίσις σας.

Μ. Ὅχι· καὶ τὸ εἶπεν· τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος, ὅταν ἤθελον νὰ τοῦ ἀφαιρέσουν τὸν λόγον· εἶπε: « διαμαρτύρομαι, Κύριοι, νόμιμα ἐνόουν ».

Πρ. Εἶπε λοιπὸν « νόμιμα; »

Μ. Βεβαίως!

Πρ. Ἦσθε πλησίον;

Μ. Φυσικά! Εἰς τὴν συνέλευσιν· ἐκεῖ.

Πρ. Καὶ ἤκούσατε ὅτι εἶπε νόμιμα;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Ἄς ἔλθουν οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας! Εἰς ἐκ τῶν δύο ψεύδεται. (Προσέρχονται οἱ κ. κ. Λουκάκος καὶ Διπλαράκος). Τὸ ἀντελήφθη αὐτὸ ὁ μάρτυς;

Διπλ. Μάλιστα· ἰδοὺ δὲ διατί· διότι ὁ μάρτυς ἐκάθητο ἀκριβῶς δύο βήματα ὀπισθεν τοῦ κατηγορουμένου, ὅταν δὲ ἠγόρευεν, ἐστράφη ὀπισθεν καὶ εἶχεν ἀπέναντί του τὸ Προεδρεῖον· ὁ μάρτυς ὠμίλησεν ἐδῶ πρὸς τὴν συνέλευσιν (δεικνύει διὰ σχημάτων τὴν στάσιν τοῦ ἀγο

(1) Πρόσθετες οὐδ' ἐπὶ ἡμέρας κατόπιν. Ὅρα τὰ πρῶτα ἡμιπέσιμα δημοσιεύματα τῆς Ἐταιρίας καὶ αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον.

ρεύοντος καὶ τὴν θέσιν), ὥστε εἶχεν ἀκριβῶς τὸν Σβορώνον ἀντικρῦ του. Πιθανὸν νὰ ἦτο ἐστραμμένος ἄλλοῦ.

Πρ. Ὡστε τὴν κίνησιν τῆς χειρὸς δὲν τὴν εἶδεν.

Ὅλοι οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας. Βεβαίως· βεβαίως.

Βερροϊόπουλος. Ὁ κ. Νικολαΐδης εἶνε ἄνθρωπος εὐυπόλητος· αὐτὸς ἠδύνατο νὰ ἀντιληφθῇ;

Ὅλοι. Βεβαίως. (Ἡ ὑπεράσπισις θορυβεῖται, διότι ὅλοι οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας ὁμιλοῦσι συγχρόνως, καὶ μὴ ἐρωτῶμενοι ἀκόμη).

Λουκάκος. (Εἰς τῶν μαρτύρων). Ὅτι ἀντελήφθη ὁ κ. Φίλιος ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ὁμιλίας μας, ἡ ὁποία ἔγινεν ἀκολούθως εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου. Ἐκεῖ προσεπάθει νὰ μᾶς πείσῃ, ὅτι ἡ χειρονομία αὕτη—καὶ ἐπαναλαμβάνω ἐκ συμπαθείας μᾶλλον ὄχι ἐκ πεποιθήσεως—δὲν ἦτο ὑβριστικὴ. Πῶς λοιπὸν ἤθελε νὰ μᾶς πείσῃ, ἀφ' οὗ δὲν τὸ ἀντελήφθη;

Φίλιος. Ὁ κ. πρόεδρος πολὺ ὀρθῶς εἶπεν, ὅτι εἰς ἐκ τῶν δύο μας **ψεύδεται** καὶ νὰ διατάξῃ νὰ ὑποστῶμεν τὰς ποινάς (1).

Πρ. Ἄν ἐν τῇ συνειδήσει μου γεννηθῇ ἡ πεποίθησις ὅτι ψεύδεσθε, βεβαίως θὰ σᾶς στείλω μέσα, διότι αὐτὸ εἶνε ὑπέρτατον καθῆκον· δι' αὐτὸ ἐδώσαμεν σημασίαν μεγάλην, ὡς ἐκ τῶν προσώπων, καὶ βλέπετε ὅτι συνεδριάζει τακτικὸν δικαστήριον.

Φίλιος. Πολὺ σωστά. Ὁ Κύριος ἀνεμνήσθη ὅτι κατόπιν ὅταν ἐξήλθομεν ἔξω τοὺς εἶπον ἐγὼ αὐτά· **Ἔώρα πρώτην - πρώτην φορὰν ἀπὸ τὸ στόμα των ἤκουσα ἐγὼ ὅτι ὁ Σβορώνος ἔκαμε σχήματα.** Ὁ δὲ μάρτυς σᾶς εἶπεν ἐν πρᾶγμα, τὸ ὅποῖον δὲν ἐπροσέξατε, καὶ παρακαλῶ νὰ προσέξῃτε, ὅτι πολὺ πιθανὸν νὰ ἔγινεν, ἀφ' οὗ εἶδεν ὁ ἄνθρωπος· ἐγὼ, εἶπον, δὲν εἶδον.

Διπλ. **Πολὺ πιθανὸν** νὰ ἦτο ἐστραμμένος, εἶπον.

Πρ. Εἰς τὴν συνέλευσιν;

Διπλ. Εἰς τὴν συνέλευσιν ὄχι· διότι ἐπήγαινε νὰ δικαιολογήσῃ τὸν Σβορώνον καὶ ἔκαμε τὴν προσθήκην αὐτὴν εἰς τὰ πρακτικά.

Πρ. Ὁ κ. Νικολαΐδης καὶ σεῖς ἠκούσατε ὅτι ἔκαμε τὸ κίνημα τῆς χειρὸς του;

Διπλ. Μάλιστα.

Πρ. Τὸ εἶπον ὅλοι οἱ ἑταῖροι;

Διπλ. Διὰ ποῖον λόγον ἡ συνέλευσις ἐξανέστη, ἂν δὲν ὑπῆρχε προφανῶς καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ σχημάτων πρόθεσις ὑβρεως; Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαναστῇ ὅλη ἡ συνέλευσις, παρεκτός 3-4 φίλων

(1) Τὰς λέξεις ταύτας τοῦ Φιλίου συνιστῶ εἰς τὴν προσοχὴν ὄλων τῶν παμπληθῶν ἀρχαιολόγων, ἡμεδαπῶν καὶ ξένων, τῶν ἐκ μακρᾶς πείρας καὶ ἐκ τοῦ σύγγενος γνωρίζόντων τὸν ἄνδρα καὶ τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ.

του πλησίον, οί όποιοι προσεπάθουν νά τόν καθησυχάσουν και νά κολάσουν τήν φράσιν ;

Παπαδόπουλος. (πρός τόν Φίλιον) Βεβαιούτε ότι ό κατηγορούμενος αυτός δέν εξύβρισεν, είτε διά τοῦ κινήματος τῆς χειρός, είτε άλλως, διότι ύμεῖς δέν άντελήφθητε· άν π. χ. ἐκίνησε τήν χεῖρα οὔτως (περιστρέφει τήν χεῖρα), τό όποῖον ύποδηλοῖ, ὅπως ὅλοι οἱ μάρτυρες εἶπον, ὕβριν, — πιθανόν σεῖς νά μή τό άντελήφθητε.— Λοιπόν βεβαιούτε, ὅτι δέν ἔλαβε χώραν ἐξύβρισις; ἤ ὅτι δέν ἐγένετο χειρονομία ;

Μ. Βεβαιῶ ὅτι τό μὲν σχῆμα δέν τό εἶδον, ὅτι δέ ἡ ἀντίληψίς μου εἶνε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν εἶχε καμμίαν πρόθεσιν ἐξυβρίσεως.

Παπαδόπ. Κατά τήν ιδέαν σας· δέν άντελήφθητε σεῖς.

Πρόεδρος. Δέν ἤμπορεῖτε νά βεβαιώσητε σεῖς.

Μ. Ἀπό ἐκείνας τὰς λέξεις, τὰς όποιῶν εἶπε και τὰς όποιῶν ἤκουσα, δέν ἤμπορῶ ἐγῶ νά καταλάβω ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὕβρισε.

Λουκάκος (αὐτόκλητος). Σεῖς λέγετε, ὅτι αἱ λέξεις, τὰς όποιῶν εἶπε, δέν ἦσαν ὕβριστικάι. Τότε διατί ἡ ἐξέγερσις τῶν ἐταίρων; (ἐνταῦθα ὁ μάρτυς κ. Φίλιος διακόπτεται συγχρόνως παρ' ὅλων· ἐγείρεται ἐπομένως θόρυβος· ὁ κ. Ἀραβαντινός ζητεῖ τήν τάξιν).

Πρ. (πρός τόν κ. Φίλιον) Ἐν ὅσῳ δέν ἐρωτῶ ἐγῶ, νά μή ἀπαντᾶτε εἰς κανένα.

Ἀραβαντινός. Κύριε πρόεδρε. Ἐνῶ ἀπαντᾷ ὁ κ. Φίλιος, παρεμβαίνει ὁ μάρτυς τῆς κατηγορίας και τοῦ λέγει αὐτό κι' αὐτό. Βλέπετε ὅτι δέν τόν ἀφήνουν ἤσυχον. Ἡμεῖς ὅμως εἴμεθα ἀρμοδιώτεροι πρὸς τό Δικαστήριον νά ἀποκριθῶμεν, παρά ὁ κ. μάρτυς νά μᾶς ἐρωτᾷ.

Πρ. (ἀποκαταστάσης τῆς τάξεως) Ὡστε (πρός τόν κ. Φίλιον) ἡ βεβαίωσις σας εἶνε ὅτι σεῖς τό κίνημα τῆς χειρός αὐτό, τό όποῖον ὅλοι οἱ μάρτυρες βεβαιούσι, δέν τό εἶδετε.

Φίλιος. Ἐγῶ εἶπον ὅτι δέν εἶδον και ἐπαναλαμβάνω ὅτι δέν εἶδον πραγματικῶς, διότι ὁ κ. Σβορώνος—άν θέλητε μίαν πληροφορίαν— ἔχει τήν ιδιότητα νά χειρονομῇ— και χειρονομεῖ σπουδαίως· τό παραδέχομαι αὐτό· και μεταξύ μας ὅταν ὀμιλῶμεν, ἔχει και τήν κακὴν συνήθειαν νά ἐγείρηται και χειρονομῇ, ὥστε, άν θέλητε ἀκόμη νά σᾶς εἶπω, ὅταν ὀμιλῶ μαζῆ του, τόν βάζω εἰς τήν ἄκραν τοῦ τραπέζιου του και τοῦ λέγω: «δέν ἤμπορῶ, ἀδελφέ!»· αὐτό μάλιστα. (Γέλωτες).— Ἄλλ' ὅτι εἶπε τήν λέξιν «νόμιμα-νομιμώτατα» ὁ ἄνθρωπος, διαμαρτυρούμενος, αὐτό τό βεβαιῶ ἐν πάσῃ πεποιθήσει.

Πρ. Τότε πρὸς τί ἡ ἐξέγερσις τῶν ἐταίρων, άν ἔλεγε τήν λέξιν «νόμιμα ; »

Φίλιος. Θά σᾶς ἀπαντήσω τώρα ἀμέσως και εἰς τοῦτο δέν θά μὲ διαψεύσῃ ὁ κ. Νικολαΐδης. Ὅταν ἐγῶ ὁ ἴδιος εἶπον—μεμφόμενος διά φράσεώς τινος ἡ όποία δέν περιεῖχεν ὕβριν—διά τόν γραμματέα, ὅτι ὁ

κανονισμός ἔχει ἐλαττώματα, καὶ τοῦ εἶπον « ἂν ὁ κανονισμός ἔχῃ ἐλαττώματα, αὐτὸς πρῶτος πρέπει νὰ ἐντρέπῃται », τότε ὁλόκληρος ἡ συνέλευσις ἐσηκώθη σύσσωμος νὰ μὲ διακόψῃ καὶ νὰ μοῦ εἴπῃ, ὅτι ἐγὼ **ὑβρίζω**. Ἐγὼ δὲ εἶπον, ὅτι δὲν τὸ ἤξεύρω· ἐγὼ εἰς τὸ λεξικόν μου, εἶπον, δὲν εὕρισκω, ὅτι αἱ λέξεις αὗται ἔχουσι *ὑβριστικὴν σημασίαν*.

Πρ. Ὡστε ἔτσι εἶσθε εἰς τὴν Ἀκαδημίαν (ἰλαρότης).

Παπαδόπουλος. Ὅλοι λοιπὸν ὡς ἑταῖροι κακῶς ἐξετίμησαν;

Μ. Ἡ πεποιθήσις μου εἶνε τοιαύτη.

Λυγδόπουλος. Πρὸ πόσων ἐτῶν εἶσθε ἑταῖρος;

Μ. Κοντεύει τώρα νὰ μὴ πληρῶνω 21 ὅλα ἔτη.

Λυγδ. Ὁ κ. Καββαδίας;

Μ. Νεώτερος ἀπὸ ἐμέ.

Λυγδ. *Κύριε Νικολαΐδη, νὰ μᾶς εἴπητε σεῖς, ὑπάρχει καμμία σχέσηις μεταξὺ τοῦ Φιλίου καὶ τοῦ Καββαδία;*

Νικολαΐδης. *Συνέβησάν τινα.*

Λυγδ. Ὅποιά τινα;

Νικολ. *Δὲν εἶνε ὠρισμένα.*

Πρ. *Εἶνε περιττὰ αὐτὰ· ἐκτὸς τοῦ θέματος.* (1) (Ἀποσύρονται οἱ ἀντιπαριστάμενοι μάρτυρες τῆς κατηγορίας καὶ μένει ὁ κ. Φίλιος μόνος).

Εἰσαγγελεύς. (πρὸς τὸν κ. Φίλιον). Ἐχει καὶ κανὲν ἐλάττωμα ὁ κατηγορούμενος, νὰ ὑβρίζῃ;

Μ. **Ἀπεναντίας** μάλιστα. Ἀφ' οὗ μὲ ἐρωτᾶτε νὰ σᾶς εἴπω. Ἐγὼ μίαν φορὰν μετέβην εἰς τὸ Νομισματικὸν μουσεῖον, κάτι ἔγραφεν ὁ ἄν-

(1) Ὁρθῶς ὁ κ. Πρόεδρος εἶπεν ὅτι ταῦτα ἦσαν περιττὰ. Ἐπειδὴ ὁμοίως ὁ κ. Νικολαΐδης, καίτοι καλῶς γνωρίζων αὐτὰ τὰ τινα καὶ μὴ δῆθεν ὠρισμένα, ἀπέφυγε νὰ τὰ ἐκθέσῃ, φέρω ἐγὼ αὐτὰ εἰς γνῶσιν τοῦ ἀναγνώστου, παραθέτων τὰ σχετικὰ δημοσιεύματα:

«Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἐφημερίδος»

Σχετικῶς πρὸς τὰ δημοσιευθέντα ἐν τῷ χθεσινῷ φύλλῳ τῆς ὑμετέτερης ἐφημερίδος ὡς πρὸς τὸν πρῶτον ἔφορον τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀρχαιοτήτων κ. Δ. Φίλιον, παρακαλεῖσθε νὰ δημοσιεύσῃτε τὰ ἐξῆς: ὅτι ὁ κ. Φίλιος δὲν μετετέθη εἰς Ὀλυμπίαν, ἀλλ' ἀπλῶς παρηγγέλθη νὰ μεταβῇ ἐκεῖσε τῇ αἰτήσει τοῦ ἐκεῖ ἐφόρου Β. Λεονάρδου πρὸς ἐκτέλεσιν ἐκτάκτου ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας· διετελεῖ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν μέσων Δεκεμβρίου, ἀφ' οὗ διεκόπησαν αἱ ἐν Ἐλευσίνι ἀνασκευαί, ἄνευ ὑπηρεσίας. Ἐνῶ δὲ διαταχθεὶς δὲν μετέβη εἰς Ὀλυμπίαν, δὲν ἐγνώρισε τοῦλάχιστον τῷ ὑπουργεῖῳ τοὺς λόγους, δι' οὓς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν ταύτην, ἀλλ' ὑπέβαλε παραίτησιν, ἐν ἣ

ἄρωπος, καὶ ἔτσι, δὲν ἤξεύρω, παρὰ τὸ γῆρας μου, τὸν ὕβρισα. Οὐ-
τος δὲ ἐνοχληθεὶς παρεπονέθη μὲν, ἀλλὰ δὲν μὲ ὕβρισην, ἀλλ' ἐγέλα καὶ
αὐτὸς λέγων μοι νὰ σκεφθῶ ψυχραίμως τί τῷ ἀποδίδω. Μεταξὺ μας...

Μίλησις Ἄν ἔκαμμεν αὐτὴν τὴν συστροφὴν τῆς χειρός, δι' ἧς θὰ
ἐνόει παράνομα ὠφελήματα, θὰ τὸ ἐβλέπετε σεῖς ;

ἔδηλου ὅτι ἔνεκα οἰκογενειακῶν λόγων δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀπέρχη-
ται ἐξ Ἀθηνῶν, κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Μαρτίου 1888.

(Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς γεν. Ἐφορείας)

«Ἐφημερὶς τῆς 14 Μαρτίου 1888

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἐφημερίδος»

Θὰ σὰς παρακαλέσω πολὺ νὰ καταχωρίσητε εἰς τὴν ἀξιότιμον
ἐφημερίδα σας τὰς ἐξῆς ὀλίγας λέξεις :

Ὅρθως τῷ ὄντι ἡ Γενικὴ Ἐφορεία τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς ἀπάντη-
σιν τῶν ἐν τῷ χθεσινῷ φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος αὐθορμητῶς περὶ ἐμοῦ
καὶ πάλιν γραφέντων ἀνακοινῶν ὑμῖν ὅτι δὲν μετετέθη (μετάθεσις κυ-
ρίως δὲν χωρεῖ εἰς τοὺς ἐφόρους τῶν ἀρχαιοτήτων) ἀλλ' ὅτι διατα-
χθεὶς ν' ἀπέλθω εἰς Ὀλυμπίαν χάριν ἐκτάκτου ἐκεῖ ἀρχαιολογικῆς
ὑπηρεσίας, ὑπέβαλον εἰς τὸ σεβαστὸν ὑπουργεῖον τὴν παράκλησιν περὶ
ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν ἀνατεθειμένων μοι καθηκόντων ὡς ἐφόρῳ τῶν ἐν
Θεσσαλίᾳ ἀρχαιοτήτων. Ἀλλὰ τὸ ἀναγεγραμμένον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπι-
σήμῳ ἀνακοινώσῃ ὅτι «δὲν ἐγνώρισα τοῦλάχιστον τῷ ὑπουργεῖῳ τοὺς
λόγους δι' οὓς δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐκτελέσω τὴν διαταγὴν ταύτην» μοι
εἶνε ἀληθῶς πάντῃ ἀκατάληπτον, ἀφοῦ οἱ λόγοι καὶ πρότερον γνω-
στοὶ οὐ μόνον εἰς τὴν Γεν. ἐφορίαν τῶν ἀρχαιοτήτων ἀλλὰ καὶ εἰς
τὴν κοινωνίαν ὅλην, καθόσον εἶμαι αὐτῇ γνώριμος, ἀνεγράφοντο καὶ
ἐν τῷ περὶ παραιτήσεως ἐγγράφῳ μου ρητῶς καὶ μετὰ τῆς προσηκού-
σης ἐνοεῖται εὐλαβείας, λόγοι ἀνεξάρτητοι, δυστυχῶς, τῆς θελήσεως
παντὸς ἀνθρώπου. **Διατασσόμενος λοιπὸν νὰ πράξω τὰ ἀν-
θρωπίνως ἀδύνατα**, διέγνων ὅτι οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ὁδῷ μοι ἀπέμεινε
ἢ νὰ σπεύσω νὰ ὑποβάλω τὴν παραίτησίν μου, ἢ δὲ αὐθημερὸν ἀποδοχὴ
αὐτῆς μὲ πείθει καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων ὅτι ἡ σπουδὴ μου δὲν ἦτοῦλάχιστον.

Ταῦτα, κ. Διευθυντὰ, μετὰ πλείστου ἀληθῶς οἴκτου καὶ ἀναγκα-
ζόμενος μᾶλλον ἢ ἐκὼν ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ καταστήσω γνωστὰ, ὅπως
ἀποκρούσω τὴν ἀδίκως κατὰ τὴν γνώμην μου ἐπιρριπτομένην μοι
μομφὴν διὰ τῆς ἐπισήμου ἀνακοινώσεως τοῦ γραφείου τῆς Γεν. Ἐφο-
ρείας, ὅτι ἐνῶ μέχρι τοῦδε οὐδέποτε ὤκνησα νὰ μεταβῶ ὅπου διετά-
χθην, ἀλλὰ καὶ παρεπονέθη μάλιστα ποτέ, ὅτε τὰ κατ' ἐμὲ εἶχον
ἄλλως εὐτυχῶς, διὰ τί δὲν ἀπεστάλην ἐγὼ νὰ ἐφορεύσω τὴν ἀνασκα-

Μ. Αὐτὸ δὲν ἤμπορῶ νὰ εἰπῶ· διότι δὲν ἤμπορῶ νὰ βεβαιώσω, ὅτι ἠτένιζα πάντοτε τὸν ἀγορεύοντα.

Μίλησις. Ἦσθε ἀπέναντί του ;

Μ. Ἐγὼ ἐκαθήμην ἔμπροσθεν ἐκείνου· ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἀγορεύοντα, ἀλλὰ...

φὴν τοῦ ἀρχαίου τάφου τοῦ παρὰ τὸ Διμίμι τῆς Θεσσαλίας, ἀλλ' ἀνετέθη τότε τὸ ἔργον εἰς ἀξιώσιμον μὲν πάντως ἄνδρα, ἀλλὰ ξένον ὅλως τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, τῶρα κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον μῆνα ἐξαπίνης καὶ ἐξ ἀγνώστων δῆθεν λόγων μετεβλήθη, δύσκολός τις καὶ χαλεπὸς γενόμενος ἄνθρωπος».

Ἐν Ἐλευσίῃ τῇ 14 Μαρτίου 1888.

Ὅλος δός

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

«Ἐφημερίς τῆς 15 Μαρτίου 1888

Σ. Ἐφημερίδος. Εἰς τὸν φίλον κ. Δ. Φίλιον λαμβάνομεν τὸ θάρρος νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι δὲν ἔπρεπε ἡ ἀξίωσις ἀπαντήσεως τὸ ἀνακοινωθὲν τῆς Γεν. Ἐφορείας. Διότι οὐδεὶς βεβαίως μεθ' ὅλας τὰς δικαιολογίας τοῦ κ. Γενικοῦ Ἐφόρου πιστεῦει ὅτι ἐπιτρέπετό ποτε μετὰ τόσον σκαιᾶς σπουδῆς νὰ γείνη δεκτὴ ἢ παραίτησις τοῦ κ. Φίλιου, διότι οὗτος ἐπὶ τοῦ παρόντος τουλάχιστον ἔνεκα λόγων οἰκογενειακῶν πασιγνώστων δὲν δύναται ν' ἀπομακρυνθῆ τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ στοιχειωδέστερα ἀβροφροσύνη ἀπήτει νὰ ληθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ οἰκογενειακαὶ δυσχέρειαι ἀνδρός, ὅστις ἄλλοτε οὐδέποτε ὠκνησε νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ καθήκον του ὡσάκις διετάχθη νὰ μεταβῆ ὅπουδῆποτε. Ἀλλὰ νῦν ὅτε οὐχὶ βεβαίως ἡ ὑπερτέρα ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ κ. Καββαδία ἀλλ' ἀρχαιότης τις μόνον ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἔθηκεν αὐτὸν ὑπεράνω τοῦ κ. Φίλιου, δὲν ἔπρεπεν ὁ κ. Γενικός ἔφορος ν' ἀσκήσῃ τὴν δοθείσαν αὐτῷ ἐξουσίαν κατὰ τοιοῦτον τρόπον πρὸς συνάδελφον διακεκριμένον καὶ νὰ ὠθήσῃ αὐτὸν εἰς παραίτησιν, στερωῶν οὕτω τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους πολυτίμων ὑπηρεσιῶν. Ἡ μόνη λοιπὸν ἐρμηγεία τῆς διαταγῆς νὰ μεταβῆ ὁ κ. Φίλιος εἰς Ὀλυμπίαν εἶπε ὅτι ὁ κ. Γεν. ἔφορος ἠθέλησε διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν νὰ ἐκμηδενίσῃ τὴν ψήφον τῶν ἐταίρων τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας, ὅτι τινες ἐτόλμησαν νὰ ἐκλέξουν ἰστίμιον αὐτῷ ἐν τῷ συμβουλίῳ τὸν κ. Φίλιον»

Προσθέτω καὶ τὸ ἐξῆς σχετικὸν πρὸς τὸ γεγονός τὸ δούν ἀφορμὴν εἰς τὴν προκειμένην δίκην. Ὅτε ὁ κ. Φίλιος ἐξηναγχάσθη νὰ παραιτηθῆ, οἱ τότε σύμβουλοι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας συνῆλθον ἐν ἀναγκαστικῇ ἀμέσως καὶ ἐψήφισαν γενναῖον μισθὸν 400 δραχ. κατὰ μῆνα διὰ τὴν ἐξακολούθησιν ὑπὸ τοῦ κ. Φίλιου τῶν ἐν Ἐλευσίῃ σπουδαίων ἀνασκαφῶν καὶ τῆς ἐν γένει ὑπηρεσίας αὐτοῦ παρὰ τῇ Ἐταιρείᾳ. Οὗτος ὅμως ἀξιοπρεπέστατα δὲν ἐδέχθη τὸν μισθόν· ἀλλ' ἐξηκολούθησεν ἀτρίτως ὑπηρετῶν τὴν Ἐταιρίαν δωρεάν. (Ἴδε Ἐφημερίδα 13 Μαρτίου 1888).

Πρόεδρος. Δὲν δύναται νὰ βεβαιώσῃ αὐτό, **διότι τότε ἢ ὅλοι αὐτοὶ** (δεικνύει τοὺς μάρτυρας τῆς κατηγορίας) **θὰ σταλῶσι μέσα ἢ αὐτός.**

Βερροιοπούλος. Ὁ μάρτυς δὲν τὸ βεβαιοῖ.

Σβορώνος. Ἔχομεν δέκα μάρτυρας.

Φίλιος. Δὲν θὰ βιασθῶ ἀπὸ κανένα. Κύριε Πρόεδρε, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀλήθειαν.

Πρ. Σεῖς ἀπηντήσατε πολὺ ωραία: Ἄν ἔλαβε χώραν αὐτὸ ἡμποροῦσε ἐγὼ νὰ μὴ τὸ ἀντιληφθῶ καὶ οἱ ἄλλοι νὰ τὸ ἀντελήφθησαν. Ἐγὼ δὲν εἶδον. Ἡ ἀπάντησίς σας ἦτο ωραιοτάτη.

Μίλνσις. Πότε ἐξηγέρθη ἢ συνέλευσις, ὠρισμένως; ὅταν ὁ κ. Σβορώνος εἶπεν, ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ἔχει καὶ ἄλλα ὠφελήματα;

Μ. Μάλιστα.

Μίλ. Τότε;

Μ. Ἐπάνω — κάτω τότε.

Μίλνσις. Ὑπέλαβον λοιπὸν οἱ ἀκούοντες, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀθεμίτων ὠφελῶν;

Μ. Μάλιστα· ἔτσι φαίνεται...

Μ. Ὅταν ἐξηγέρθη ὁ θόρυβος καὶ ἔκαμε τὰς παρατηρήσεις τοῦ ὁ Πρόεδρος εἰς τὸν ἀγορεύοντα, τί ἀπήνητησεν ὁ ἀγορεύων;

Μ. Ὁ Σβορώνος; Διεμαρτυρήθη ἰσχυρότατα ὁ ἄνθρωπος, λέγων, ὅτι « αὐτὸ ἐνόουν, ὠφελήματα νόμιμα — νομιμώτατα » — καὶ ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ ἡμποροῦσε καὶ αὐτὸς νὰ ἔχῃ αὔριον ἐκ κατασκευῆς καταλόγων καὶ δὲν ἤξεύρω τι· εἶπεν ὅτι ἔχει 3 χιλιάδας δρ. διὰ τῆς πωλήσεως τῶν καταλόγων τοῦ ἐθνικοῦ μουσείου.

Παπαδόπουλος. Τὸ βεβαιοῦτε αὐτό, ὅτι μόλις ἔκαμεν, ὅτι ἐξηγέρθη ἢ συνέλευσις, ἀμέσως ὁ κατηγορούμενος διεμαρτυρήθη καὶ εἶπεν ὅτι « ἐγὼ ἐνόουν νόμιμα ὠφελήματα; »

Μ. Μάλιστα!

Παπαδ. *Νὰ ἔλθῃ ὁ μάρτυς Κωνσταντινίδης.*

Κωνσταντινίδης. (ἀπὸ τῆς θέσεώς του· ἐμπαθῶς)· ψεῦδος λέγει! (αἰσθησις) (1).

Παπαδ. Μόλις ἐξηγέρθη ὁ θόρυβος προέβη ὁ κατηγορούμενος νὰ δηλώσῃ, ὅτι δὲν ἐνόει νὰ ἐξυβρίσῃ;

Κωνσταν. Καθόλου. Ὁ κ. Φίλιος μόνος ἐσηκώθη.

Παπαδ. Ὅχι ὁμως καὶ ὁ κατηγορούμενος;

(1) Παράβαλε ἀναγνώστα ὅλας τὰς καταθέσεις ὄλων τῶν μαρτύρων τῆς υπερασπίσεως καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ μάρτυρος τῆς κατηγορίας Διπλαράκου, τοῦ τελευταίου μάλιστα κατ' ἀμφοτέρας τὰς δίκας, ἐπικυρούσας τὴν τοῦ κ. Φιλίου. Σημείωσε δὲ καὶ τὸ ὕφος τοῦ μάρτυρος κ. Κωνσταντινίδου Ὁ Φίλιος ψεύστης!!!

Κωνσταντ. (ἐμπαθῶς). Ποτέ! (ἐξακολουθεῖ τινα ἀκατάληπτα ἐν θορόβῳ).

Φίλιος. Κύριε Πρόεδρε, ὁ κ. Κωνσταντινίδης εἶπεν ὅτι συνεργάζομαι μὲ τὸν κ. Σβορώνον ἐναντίον τοῦ κ. Καββαδίου . . .

Πρόεδρος. (Τὸν διακόπτει καὶ ἀπαγορεύει νὰ ἐξηγηθῇ) Κύριε Κωνσταντινίδη, σὰς ἀπαγορεύω· ὅταν σὰς ἐρωτῶ, τότε νὰ ἀπαντᾶτε.

Ἀραβαντινός. Κύριε Πρόεδρε, θὰ ἀπολογηθῇ ὁ κ. Φίλιος· δὲν εἶνε κατηγορούμενος διὰ νὰ τοῦ λέγουν τόσα . . . (θόρυβος μέγας).

Πρ. Εἶδετε ὅτι τὸν μάρτυρα τὸν ἀνεκάλεσα εἰς τὴν τάξιν. Τὸ δικαστήριον θὰ κρατήσῃ σημείωσιν τῆς σπουδαιότητος τοῦ μάρτυρος.

Μίλνσις. (πρὸς τὸν κ. Φίλιον) Ὑπάρχουν κόμματα εἰς τὴν Ἐταιρίαν ;

Μ. Ὅσοι ποῦ εἴμεθα ἡμεῖς ἐκεῖ-πέρα, οἱ γεροντότεροι, ἐκρατήσαμε τὴν θέσιν νὰ μὴ γίνωνται κόμματα, ἀλλὰ δυστυχῶς ὑπάρχουσι.

Μίλνσις. Τώρα ἐσχάτως τὰ κόμματα ἦσαν εἰς ἑξαψιν κατ' ἀλλήλων, καὶ ποῖα ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα ;

Μ. Βεβαίως ἦσαν· καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν νὰ φύγῃ ὁ Κουμανούδης, ὁ Σβορώνος, ὁ Πολίτης καὶ ἐγώ.

Σβορώνος. Ἐπὶ πόσα ἔτη ἦτο ὁ Κουμανούδης γραμματεὺς ;

Πρ. Τὸ ἠξέουρον ὄλοι.

Μίλνσις. **Αὐτὸ θὰ ἐξήγει καὶ τὴν θέσιν τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας . . .**

Πρ. (ἐν θυμῷ) Κύριε Μίλνσι . . .

Μίλνσις. Ὅχι· **διότι βλέπω τὸ μέγα ἐνδιαφέρον! . .**

Πρ. Σεῖς δὲν εἴσθε ἐπιτετραμμένος· σὰς παρακαλῶ νὰ ἦσθε μετριώτερος, διότι ἐδῶ βλέπετε . . .

Μίλνσις. Κύριε πρόεδρε! . . .

Πρ. Δὲν σὰς ἐπιτρέπω!

Μίλνσις. Ἄν θέλετε, Κύριε Πρόεδρε, νὰ μετέλθῃτε τὴν ἐξουσίαν σας ἐπ' ἐμοῦ, δὲν θὰ παρακούσω· ἀλλὰ δὲν θὰ παραλείψω τίποτε ἐξ ἐκείνων, ἅτινα μοὶ ἐπιβάλλει τὸ καθῆκόν μου. Θὰ πράξω μέχρι τέλους τὸ καθῆκόν μου !

Πρ. Μάλιστα ! καὶ ἐμοῦ τὸ καθῆκόν μου εἶνε νὰ ἔχω τὸ ἐνδιαφέρον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ σὰς περιορίσω ἐντὸς τῶν καθηκόντων σας, ἂν νομίσω ἐγὼ ὅτι δὲν ἐξασκεῖτε τὸ καθῆκόν σας.

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Θεόφρ. Καλογερόπουλος**, ὑπάλληλος τραπεζιτικὸς παρὰ τῷ οἴκῳ Σκουζέ, κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐτῶν 35.

Πρ. Ἠξέυρετε ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐξύβρισε τὸν κ. Καββαδιαν ;

Μ. Εἶμαι μέλος τῆς Ἐταιρίας καὶ **ἐκαθήμεν πλησίον τοῦ κ. Σβορώνου.**

- Πρ. Τὸν ἐξύβρισεν ;
Μ. Τοῦλάχιστον οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους εἶπε, δὲν ἦσαν ὑβριστικοί.
Πρ. Ὅτι ἔχει ὠφελήματα εἶπε 3-4 χιλ. δρ.
Μ. Ὅχι· οὔτε ποσὸν ὠρισεν, οὔτε τίποτε.
Πρ. Ἄλλ' ὅτι ἔχει καὶ « ἄλλα ὠφελήματα ».
Μ. Μάλιστα· « νόμιμα ».
Πρ. Εἶπε τὴν λέξιν ἀνόμιμα ;
Μ. Τὴν εἶπε, Κύριε Πρόεδρε.
Πρ. Καὶ διατὶ τότε ὅλος ὁ θόρυβος αὐτὸς τῆς συνελεύσεως ;
Μ. Πολλοὶ δὲν ἀντελήφθησαν, οὔτε ἠδύνατο νὰ ἀντιληφθῶσι τὴν λέξιν, διότι ἅμα ἤρχισεν ὁ κ. Σβορώνος νὰ ὀμιλήσῃ, ἐγένετο τόσος πάταγος, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀντιληφθῇ.
Πρ. Καὶ ἤκουσες αὐτὴν τὴν λέξιν « νόμιμα » ;
Μ. Μάλιστα.
Πρ. Μετὰ ταῦτα εἶπον, ὅτι τὸ εἶπε.
Μ. Ὁ κ. Σβορώνος εἶπεν ἀκριβῶς αὐτὰς τὰς λέξεις : — « Εὐρίσκω ὅτι εἶνε ἄδικον ἢ Ἐταιρία νὰ ἐπιβαρυνθῇ μὲ τὴν πρόσθετον αὐτὴν δαπάνην, διότι εὐρίσκω ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ἀμειβεται ἀρκετὰ ἐκ τοῦ Δημοσίου καὶ ἔχει πολλὰ νόμιμα ὠφελήματα ἐκ καταλόγων καὶ βιβλίων ».
Παπαδόπουλος. Μήπως ἔκαμε καμμίαν κίνησιν τῆς χειρός ;
Μ. Οὐδεμίαν· διότι συνήθως αἱ κινήσεις ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς ἐκφράσεις· οὐδεμίαν κίνησιν ἔκαμεν· οὐδεμίαν !
Βερροϊόπουλος. Ἄν τὴν ἔκαμε, θὰ τὴν ἐβλέπετε σεῖς ;
Μ. **Βεβαίως!** διότι ἦτο ὄρθιος ὁ κ. Σβορώνος καὶ ἐγὼ ἐκάθημην ἔτσι (δεικνύει τὴν στάσιν του παραπλευρῶς καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ κ. Σβορώνου).
Παπαδόπουλος. Πρὸς τί νὰ ἐξεγερθῇ ὁ σύλλογος ;
Πρ. Ὡστε ἐβλέπετε ;
Μ. **Ἰάλιστα· οὐδεμίαν ἔκαμε κίνησιν τοιαύτην.**
Βερροϊόπουλος. Ὁ κ. Ἀνδρόπουλος ἔχει ἀφορμὰς νὰ ψεύδῃται ; Εἶπεν ὅτι ἔκαμε κίνησιν. Ὁ κ. Νικολαΐδης τί ἄνθρωπος εἶνε ;
Μ. Εἶνε ἔντιμος ἄνθρωπος.
Παπαδ. Ὁ κ. Κωνσταντινίδης ;
Μ. Ὅλοι, ὅλοι.
Πρ. Αὐτοὶ εἶπον **ἐν συναυλίᾳ** ὅτι ἐγένετο.
Μ. Ὑποθέτω ὅτι ἐγὼ ἤμην εἰς θέσιν νὰ ἀντιληφθῶ μᾶλλον ἢ αὐτοὶ τὰ λεγόμενα· ὁ Κύριος (δεικνύει τὸν κ. Νικολαΐδην) ἐκάθητο ἐκεῖ (δεικνύει τὰς θέσεις), ὁ Κύριος (δεικνύει τὸν Ἀνδρόπουλον) ἐκεῖ (πλαγίως), ὥστε **ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀντιληφθῶσιν**. Ἐγὼ ἤμην ἐνώπιον τοῦ κ. Σβορώνου, ὅταν ὠμίλει· πῶς ἦτο δυνατόν ὁ κ. Νικολαΐδης ν'

ἀντιληφθῆ; — διότι ἦτο εἰς θέσιν τοιαύτην (δεικνύει ἀπόκρυφον θέσιν).

Νικολαΐδης. Ἐγὼ ἠδυνάμην καλλίτερα ν' ἀντιληφθῶ, διότι ἤμην ἀπέναντι εἰς τὸ προεδρεῖον, ὥστε ἀντελήφθην ὅλων τῶν κινήματων.

Καλογερόπουλος. Ἦσθε εἰς τὸ πλάγι.

Νικολ. Ἦμην ἀντικρυς, ἀπ' εὐθείας. Ἦμην πλησίον τοῦ Προεδρείου, ὥστε ἔβλεπον κατὰ πρόσωπον τὸν ἀγορεύοντα.

Καλογ. **Καὶ ἀντελήφθητε τὴν κίνησιν αὐτῆς;** (δεικνύει τὸ γνωστὸν ἐξυβριστικὸν σχῆμα).

Νικολαΐδης. **Ὅχι αὐτῆν· κινήσεις καὶ τὰς λέξεις «καὶ ἄλλα ὠφελήματα»** (1). Τὴν χειρονομίαν δὲν δύναμαι νὰ τὴν εἶπω καθ' αὐτὸ γεωγραφικῶς, ἀλλ' αἱ κινήσεις ἦσαν, . . .

Καλογερόπ. Κινήσεις εἶπον καὶ ἐγώ.

Προέδρος. Ἦσαν κινήσεις ἀγορεύοντος;

Παπαδόπ. Ἄν δὲν συνέβαινε τίποτε, πρὸς τί ἐξηγέρθησαν ὅλοι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου;

Μ. Ἐξηγέρθησαν, διότι ἅμα ἤκουσαν τὴν λέξιν, ὅτι ἔχει διάφορα ὠφελήματα, ἀμέσως ἠγέρθησαν ἐπάνω.

Παπαδ. Μήπως ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶπε τὴν λέξιν νόμιμα;

Μ. **Τὴν εἶπε, Κύριε! ἐν συνειδήσει τὴν εἶπεν! ἐγὼ ὠρκίσθημι! Εἶπε τὴν λέξιν «νόμιμα»· τὸ ἐπαναλαμβάνω!**

Παπαδ. Πιθανὸν τὸ πλείστον μέρος νὰ μὴ τὴν ἤκουσεν.

Μ. Σὰς εἶπον, ὅτι ἐγένετο τόσος θόρυβος, ὥστε οἱ μακρὰν εὐρισκόμενοι ἦτο ἀδύνατον ν' ἀντιληφθῶσιν.

Παπαδ. Διατί ὁ θόρυβος αὐτός; Ὅταν πρότερον ἄλλα τῶν μελῶν κάμουν καμμίαν πρότασιν, γίνεται τοιοῦτος πάντοτε;

Μ. Ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν ἦτο θορυβωδεστάτη ἡ συζήτησις, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Παπαδ. Καὶ δὲν μοὶ λέγετε τὸν λόγον τοῦ θορύβου; Ποῖος εἶνε ὁ λόγος;

Μ. Ἀντιφέρονται εἰς τὰ ζητήματα αὐτά. Κόμματα!

Παπαδ. Κόμματα! ὥστε τὸ ἐκάματε Βουλὴν καὶ σεῖς;

Μ. Ἔτσι φαίνεται.

Ἄραβ. Εἴσθε ἀρχαῖος ἐταῖρος;

Μ. 15 ἐτῶν.

Σβορῶνος. Παρακαλῶ νὰ βεβαιώσῃ ὁ κ. μάρτυς, ναι ἢ ὄχι, ἂν ὅταν ἠγόρευον ἐκάθητο ἀκριβῶς πλεισιέστερον πάντων, ἂν μὲ ἔβλεπε διαρκῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἤκουεν ὅλας τὰς λέξεις.

Προέδρος. Τὰ εἶπεν· ἀλλ' ὁ κ. Νικολαΐδης εἶπε τὸ ἐναντίον (2).

(1) Ἴδου τέλος, ἀναγνώστα, ἡ ἀλήθεια!

(2) Δὲν γνωρίζω κατὰ ποῖον **μέτρον** ἐκρίθη ὁ εἰς μάρτυς πιστευτότερος τοῦ ἄλλου. Ὁ ἀξιοπιστότερος ὅμως μάρτυς κ. Νικολαΐδης, δὲν κατέθηκε ὅτι μὲ εἶδε ποιήσαντα

Καλεῖται εἶτα ὁ κ. **Ἰωάν. Λαοφινιώτης** πρόην καθηγητής, ἤδη τμηματάρχης τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἐτῶν 60, κάτοικος Ἀθηνῶν.

Πρόεδρος. Γνωρίζετε ἂν ὁ κατηγορούμενος εἰς τὴν συνέλευσιν ἐξύβρισε τὸν μνηυτὴν ;

Μ. Ἴδου τί συνέβη. Ἐγένετο συζήτησις ἂν πρέπη νὰ ἀπαλειφθῇ ἢ νὰ προστεθῇ ἐν ἄρθρον περὶ προσθήκης ἐνὸς μισθοῦ· προετάθη δηλαδὴ νὰ δοθῇ ἐν ἐπίδομα εἰς τὸν γραμματέα τῆς Ἐταιρίας. Κατὰ τῆς ιδέας αὐτῆς ὠμίλησεν ὁ κ. Φίλιος· ἐγένετο θόρυβος βεβαίως ἐκ μέρους τῶν μελῶν. *Ὅταν ἐτελείωσε τὴν ὀμιλίαν* τοῦ ὁ κ. Φίλιος, ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Σβορώνος, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ αὐτὸς ἐναντίος τοῦ ἐπιδόματος· ὑπεστήριξε τὴν ιδέαν αὐτὴν καὶ δι' ἄλλους τινὰς λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ κ. Καβαδίας ἔχει 3,000 δρ. τὸν μῆνα. Αὐτὴ ἡ λέξις ἐθεωρήθη προσβλητικὴ καὶ ὁ κ. Καβαδίας διεμαρτυρήθη καὶ ἐπῆλθε μία ταραχὴ καὶ ὁ πρόεδρος ἔλαβε τὴν θέσιν του. Ἄν ὁ κ. Σβορώνος τὴν ἔκφρασιν αὐτὴν τὴν εἶπεν ἐπὶ σκοπῶ νὰ προσβάλῃ τὸν κ. Καβαδιάν, δὲν δύναμαι νὰ μαντεύσω.

Πρόεδρος. Κίνησιν τῆς χειρὸς εἶδετε ;

Μ **Ὅχι.**

Πρ. Τοῦλάχιστον αὐτὸ εἶπον οἱ ἄλλοι ὄλοι.

Μ. **Περὶ κινήσεως τῆς χειρὸς δὲν ἐλέχθη τίποτε εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκεῖνην τὴν ὥραν.**

Πρ. Οὐχ ἦττον σεῖς δὲν γνωρίζετε ἂν ἐξελήφθησαν αἱ φράσεις αὐταὶ ὡς ὑβριστικαί ;

Μ. Ἐπειδὴ ὑπάρχει ψυχρότης μεταξὺ τοῦ κ. Καβαδία καὶ τοῦ κ. Σβορώνου, πολλοὶ ἔδωκαν τὴν σημασίαν αὐτὴν.

Παπαδόπουλος. Μήπως ἀντελήφθητε ἂν εἶπε τὴν λέξιν «νόμιμα» ;

Μ. Δὲν τὸ ἤκουσα.

Παπαδ. Εἶπε τότε ὁ Φίλιος, μέλος τῆς ἐταιρίας, ὅτι ἐνόει νόμιμα ;

Μ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι.

Παπαδ. Ὁ κατηγορούμενος μήπως διεσάφησε τότε, ὅτι δὲν ἐνόει νὰ προσβάλῃ τὸν Καβαδιάν ;

Μ. Ὁ κ. Σβορώνος **διεμαρτύρητο**, ἀλλ' ἀκριβῶς τί ἤθελε νὰ εἶπῃ δὲν ἐνόουν, διότι ἐπῆλθε μία ταραχὴ μεγάλη.

Πρ. Δὲν ἐξῆλθε τῶν χειλέων του ἡ φράσις «νόμιμα» ;

Μ. Δὲν ἤκουσα. Διεμαρτύρητο, ἀλλὰ δὲν ἤκουσα τὴν λέξιν «νόμιμα».

τὴν γνωστὴν χειρονομίαν ἀλλὰ γενικῶς(!) Ἐπέμεινε δὲ παριστῶν ὅτι αὐτὸς ἐκάθητο εἰς θέσιν ἐκ τῆς ὁποίας ἀντελαμβάνετο τῶν λέξεων καὶ κινήσεών μου *καλλίον πατὸς ἄλλου.*

Σβορῶνος. Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ ἀκούσῃ, παρακαλῶ, νὰ ἐρωτηθῇ.

Πρ. Ἦτο δυνατόν νὰ ἀκούσητε;

Μ. Οἱ ἄλλοι, οἱ πλησιέστεροι, οἱ ἔχοντες τὸ αὐτὶ των ἐκεῖ, βεβαιῶς ἤμποροῦσαν νὰ ἀκούσουν.

Πρ. Αὐτὸ εἶνε. Δὲν δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὁ μάρτυς ἂν εἶπε τὴν λέξιν «νόμιμα», διότι ἐγένετο θόρυβος.

Πρ. Τώρα ἡ διαμαρτυρία αὕτη πῶς ἐγένετο;

Μ. Πρέπει κανεὶς νὰ ἦνε καὶ ἐντὸς τῆς διανοίας τοῦ κατηγορουμένου.

Πρ. Ὡστε δὲν ἤμπορεῖτε νὰ βεβαιώσητε ἂν ἐπέμενεν εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶπεν, ἢ ἂν ἐζήτηι νὰ τὰ ἀναιρέσῃ.

Μ. Ὅχι· δὲν ἐνθυμοῦμαι.

Πρ. Νὰ διακόψωμεν τὴν συνεδρίασιν.

Σβορῶνος. Ἐγὼ, Κύριε Πρόεδρε, θέλων νὰ ἀπολογηθῶ ἀμέσως, δύναμαι νὰ παραιτηθῶ τῶν μαρτύρων, ἂν θέλῃ τὸ δικαστήριον.

Ἀραβαντινός καὶ οἱ λοιποὶ συνήγοροι. Ὅχι! δὲν δύνασθε νὰ παραιτηθῆτε. Δὲν δύνασθε!

Πρ. Αὐτὸ ζητοῦμεν καὶ ἡμεῖς· δὲν ζητοῦμεν νὰ βλάψωμεν κανένα·

Σβορῶνος. Ἐγὼ εἶμαι βέβαιος περὶ τούτου κ. Δικασταί. Παρ' ὑμῶν ἀναμένω μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι θὰ μὲ δικαιώσητε· ζητῶ μόνον καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν ἄκραν προσοχὴν τοῦ δικαστηρίου.

(Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὰς 2 1/2 μ. μ.)

Ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις περὶ ὥραν 3 μ. μ. καὶ καλεῖται ὁ μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως κ. Ἄνδρ. Σκιᾶς, ἐτῶν 36, ἔφορος ἀρχαιοτήτων τῆς ἀρχαιολ. ἐταιρίας καὶ ὑφηγητῆς τῆς Ἑλλην. φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ.

Πρ. Εἶσθε μέλος;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Παρευρέθης εἰς τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Πῶς ἔλαβε χώραν ἡ πρᾶξις; Διὰ νὰ σὰς φέρω ἐν συντόμῳ, ἐξύβρισεν ὁ κατηγορούμενος;

Μ. Αἱ λέξεις τὰς ὁποίας εἶπε, δὲν ἦσαν προσβλητικαὶ κατὰ τοῦ κ. Καθβαδία· δὲν ἦτο ἀνάγκη μᾶλλον νὰ παρουσιασθῇ ὁ κ. Σβορῶνος, διότι ἀφοῦ παρητήθη ἅπαξ—καὶ μάλιστα μετ' ἐπιδείξεως καὶ μετὰ μεγάλης δυσαρσεκείας πρὸς τοὺς λοιποὺς συμβούλους, νομίζων ὅτι δι' αὐτὸν ἀρχαιολογικὴ ἐταιρία δὲν ὑφίστατο πλέον—ἦτο λοιπὸν ἄτοπον ἐκ μέρους του νὰ προσέλθῃ· ἀλλὰ προσῆλθεν. Καθ' ὅσον ἐγὼ ἀντελήφθην, πάντοτε κατέβαλλε μεγάλην προσοχὴν νὰ ἔχῃ με-

μετρημένας τὰς λέξεις του ὁ κ. Σβορώνος· ἐκεῖναι αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας εἶπε, δὲν ἦσαν διόλου προσβλητικαί.

Βερροϊόπουλος. Ὁ τρόπος του ;

Μ. Ὅχι· ὁμιλεῖ πάντοτε μετὰ ζωρότητος — εἶνε ἀλήθεια — ἀλλὰ προσβλητικόν τι δὲν ἔχουσι.

Πρ. Περὶ χειρονομίας ;

Μ. Χειρονομίαν ἤκουσα νὰ λέγασί τινες, ὅτι ἔκαμεν αὐτὸ τὸ κίνημα (περιστρέφει τὴν χεῖρα), ἀλλὰ ἐγὼ τὸ τοιοῦτον δὲν τὸ ἀντελήφθην. Εἶμαι δὲ βέβαιος καὶ ὅτι παρεξηγήθη· θὰ ἔκαμεν ἄλλας κινήσεις τυχαίας, τὰς ὁποίας ἐνόμισαν οἱ ἄλλοι ὡς τοιαύτας.

Πρ. Αὐτὴ ἡ φράσις, ὅτι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὠφελημάτων, τὰ ὁποία ἔχει, ὠφελεῖται καὶ 3-4 χιλ. δρ. ;

Μ. Εἶπεν ὅτι ἔχει 3,000 δραχ. τὸν μῆνα ἀπὸ τοὺς καταλόγους· αὐτὸ δὲ τὸ πρᾶγμα τὸ ἤκουσα καλᾶ.

Πρ. Ἦκουσες « ἀπὸ τοὺς καταλόγους » ;

Μ. Μάλιστα· ἔκαμε διάκρισιν· καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτε πολλοὶ ἐξηγέρθησαν ἐναντίον του· καὶ ἐφώναζον, αὐτὸς **διεμαρτύρητο μὴ ἀκούμενος ὅμως.**

Πρ. Σεῖς ἦσθε πλησίον αὐτοῦ ;

Μ. Βεβαίως.

Πρ. Καὶ ἤκούσατε νὰ διαμαρτύρηται ;

Μ. Μάλιστα· **ἐπανειλημμένως.** Ἐλεγε μάλιστα εἰς τὸ τέλος — ἐνθυμοῦμαι τὰς λέξεις — ὅτι « **εἶνε σκληρὸν νὰ μοὶ ἀποδίδῃτε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν ἤθελον νὰ εἶπω ποτέ** ».

Πρ. Ὡστε αὐτὸς δὲν ἐξύβρισε, καθ' ὑμᾶς ;

Μ. Ὅχι.

Πρ. Ἄλλ' ὅτι παρεξηγήθη.

Μ. Βεβαίως· δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω ποτέ, ὅτι **ἐπλάσθη** αὐτὴ ἡ κατηγορία ἐναντίον του, διότι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι τὸν κατηγοροῦν, ἔχω μεγάλην ὑπόληψιν. Ἄλλ' ἡ ἀντίληψίς μου εἶνε — εἶμαι βέβαιος — ὅτι τὸν παρεξήγησαν. Αὐτὸ συνέβη.

Πρ. Αὐτὴ εἶνε ἡ πεποιθήσις σας ; ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνη, ἀλλ' ἡ ἐσφαλμένη ἀντίληψις εἶνε καθ' ὑμᾶς ;

Μ. Μάλιστα· αὐτὸ τὸ ὑποθέτω κυρίως ἀπὸ τοῦτο, πρῶτον ὅτι ἤκουσα τὸ « ἀπὸ τοὺς καταλόγους » καὶ ἔπειτα ἐπειδὴ ὤρισεν· εἶπε « **κατὰ μῆνα** »· ὑποθέτω δὲ ὅτι προκειμένου περὶ καταχρήσεως, δὲν δύναται κανεὶς νὰ τὸ προσδιορίσῃ **κατὰ μηνιαίας μερίδας.**

Βερροϊόπ. 3 χιλ. κατὰ μῆνα ;

Μ. Μάλιστα.

Βερροϊόπ. Δηλ. 36 χιλ. τὸν χρόνον ;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Ὁ ἕτερος μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως νὰ ἔλθῃ.

Ἄραβαντινός. Νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν (δεικνύει πρὸς τὸν κ. Σκιαῦν βιβλίον). Πόσα ἔχει αὐτὸς ὁ κατάλογος;

Πρ. Κύριε συνήγορε, νὰ τὰ εἴπητε ὅλα· θὰ σᾶς ἀφήσω εὐρύτατα.

Ἄραβαντ. Εἰς τὸν κ. δικαστὴν θὰ τὰ εἴπῃ.

Πρ. Θὰ ἐξακριβώσω ἄλλο ἐγὼ· ποῦ εἶνε ὁ δεύτερος μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως ὁ κ. Καλογερόπουλος; (ἀπουσιάζει).

Τριανταφυλλάκος. Ἄν ἦνε ἀναγκαῖος ὁ μάρτυς, εἶνε τοῦ κ. Σκουζέ ὑπάλληλος καὶ τὸν εὐρίσκομεν.

Πρ. Νὰ ἔλθῃ ἐδῶ· εἶνε ἀπαραίτητος.

Ἄραβ. Νὰ στείλωμεν νὰ τὸν εἰδοποιήσωμεν;

Πρ. Νὰ εἰδοποιηθῇ, διότι θὰ τὸν φέρω διὰ βιαίας προσαγωγῆς, διότι ἐβεβαίωσε γεγονότα, τὰ ὁποῖα διατηρῶ εἰς τὴν μνήμην μου καὶ τὰ ὁποῖα οὐδείς τῶν μαρτύρων καταθέτει—ἐν γεγονὸς ἰδίως.—Ἄπ' ἐναντίας κατέθηκαν τὸ ἐναντίον ὅλοι οἱ ἄλλοι μάρτυρες καὶ οἱ τῆς ὑπερασπίσεως. (ἀπεστάλη τις εἰς ἀναζήτησιν).

Βερροιοῦπ. (πρὸς τὸν Σκιαῦν) Εἶπετε ὅτι εἶπε 3,000 κατὰ μῆνα· κύτταξε αὐτοὺς τοὺς καταλόγους (τῷ ἐπιδεικνύει).

Μ. Ἐνόςαι δηλ. ὅτι καὶ μὲ τὸν μισθὸν του καὶ τὰ λοιπὰ ἔχει τόσα.

Βερροιοῦπ. Αὐτὸ μὲ ταρασσεῖ πολὺ· 3 χιλ. τὸν μῆνα! . . . — διότι δὲν τὸ ἀντελήφθησαν ὅλοι—τούτέστι 36,000 τὸν χρόνον κέρδη! διὰ νὰ τῷ ἀποδώσῃ ὅτι κερδίζει 36,000 τὸν χρόνον, θὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε . . . ἐπιχειρήσεις ἐδῶ! Συμβαίνει νομίμως αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

Μ. Νομίμως· βεβαίως. Διὰ τὸ ποσὸν δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ κρίνω, διότι οὔτε ὑπηρέτητα ποτέ μου εἰς Μουσεῖον, οὔτε γνωρίζω πόσοι κατάλογοι πωλοῦνται, οὔτε . . .

Βερροιοῦπ. Ἰσιᾶ-Ἰσιᾶ. εἰσπράττει τοιοῦτον ποσόν; Καὶ σεῖς εἶσθε ἐκ τῶν πολὺ καλῶν ἐπιστημόνων καὶ σᾶς γνωρίζω—ἠδύνασθε—ἂν ὑποτεθῇ ὅτι καὶ σεῖς ἦσθε—ἠδύνασθε νὰ εἰσπράττητε νόμιμα δικαιώματα 36,000 τὸν χρόνον;

Μ. Ἄν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἐξόδευσις τῶν καταλόγων εἶνε τοιαύτη, ὥστε . . .

Βερροιοῦπ. Τί εἶδους κατάλογοι εἶνε;

Μ. Τῶν ἀντικειμένων τοῦ Μουσείου.

Σβορώνος. Ἐπιτρέπετε, κ. Πρόεδρε, νὰ σᾶς εἰπῶ;

Πρ. Εἰς τὴν ἀπολογίαν σας.

Βερροιοῦπ. Εἶπεν ὅτι ἔχει 3,000 τὸν μῆνα ἀπὸ τοὺς καταλόγους.

Μ. Δηλ. φυσικὰ καὶ ἀπὸ τὸν μισθὸν του καὶ ἀπὸ τὰ συγγράμματα του καὶ ἀπ' αὐτά.

Βερροιοῦπ. Ὡστε ἐκτὸς τοῦ ὅτι σεῖς ἐκ τῶν λέξεων δὲν συνηγάγετε ὅτι ἐσκόπει νὰ τὸν ἐξυβρίσῃ καθ' ὀλοκληρίαν—διότι αἱ φράσεις

δὲν ἦσαν ὑβριστικάι—ὁ τρόπος αὐτοῦ, αἱ κινήσεις δὲν ἦσαν καθόλου τοιαῦται, ὥστε νὰ σᾶς προκαλέσωσι τὴν προσοχὴν, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἔτεινε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ τὸν ἐξευτελίῃ—τὸν παθόντα—ἐξυβρίζων αὐτόν; ἢ ὄχι;

Μ. Ἡ ἐντύπωσις μου εἶνε αὕτη, ὅτι ἀπ' ἐναντίας αἰσθανόμενος, ὅτι δὲν ἦτο ἀρεστός ἐκεῖ καὶ ὅτι ἡ θέσις του δὲν ἦτο ἐκεῖ, ἦτο πολὺ μέτριος· προσεῖχε παρὰ πολὺ εἰς τὰς λέξεις τὰς ὁποίας ἔλεγε.

Βερροιοῦπ. Πῶς, ἀφ' οὗ ἦτο μέτριος, ἠγέρθη τόσος θόρυβος;

Πρ. Ἴσως παρεξηγήθη;

Μ. Μάλιστα.

Βερροιοῦπ. Διατί νὰ ἐπέλθῃ τόση παρεξήγησις ἐνώπιον τόσον μεγάλων ἐπιστημόνων—ὅπως εἶσθε καὶ σεῖς—καὶ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν ἄλλων, τόσον, ὥστε νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἀποδοκιμασίαν καὶ τὴν ἀποπομπὴν παρὰ τοῦ συμβουλίου, τὸ ὅποιον βεβαίως θὰ ἦνε ἀνώτερον πάσης προσωπικότητος;

Μ. Σᾶς εἶπον, εἰς τὰ πρόσωπα τοῦ συμβουλίου ἔχω μεγάλην ὑπόληψιν, πολλοὶ μάλιστα μὲ τιμῶσι καὶ διὰ τῆς φιλίας των· ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρᾶγμα, ὅπου ἔγινεν, αὐτὸ ἐγὼ ἀντελήφθην.

Βερροιοῦπ. Δηλ. ἐπλανήθησαν αὐτοί;

Μ. Ἦσαν **προκατελημμένοι** ἐναντίον του, καὶ ἰδοὺ πῶς νὰ εἶπω καὶ πῶς ἔγινεν. Ἡ συνέλευσις ἐκαλεῖτο ἐν καιρῷ θέρους, ὅτε μετὰ δυσκολίας συνήγοντο οἱ ἐταῖροι. Ἄν ὀλίγον παρετείνετο ἡ συζήτησις, θὰ ἐματαιοῦτο ἡ ἐπιψήφισις τῶν μεταρρυθμίσεων αὐτῶν εἰς ἐκείνην τὴν συνέλευσιν, θὰ ἦτο δὲ δύσκολον νὰ κληθῇ νέα· ἀφ' οὗ δὲ καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συνελεύσεως ὁ κ. Φίλιος ἠμφισβήτησε τὸ κῦρος τοῦ καταλόγου, ἀλλὰ διὰ λόγους τυπικούς, ἐνόμισαν πλείστοι, ὅτι αὐτοί—ὁ κ. Φίλιος δηλ. καὶ ὁ κατηγορούμενος—ἦλθον ἐπίτηδες ἐκεῖ διὰ νὰ κωλυσιεργήσουν καὶ νὰ ματαιώσουν τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ καταστατικοῦ. Ἐνεκα τούτου λοιπὸν συνέβαινον πολλὰ φυσικά· πρῶτα πρῶτα **μυριάκις διεκόπτοντο**, ὄχι ἀπὸ τοὺς συμβούλους, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἀκροατηρίου.

Ἄραβαντινός. Πολλάκις διεκόπτοντο;

Μ. Πολλάκις.

Βερροιοῦπ. Ὡστε τὸ πόρισμά σας εἶνε, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ἐπλανήθησαν περὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ τρόπου καὶ σεῖς δὲν ἀντελήφθητε τίποτε ἄλλο, δηλ. ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐσκόπει νὰ ἐξυβρίσῃ;

Σκιᾶς. Ὅχι μόνον δὲν ἀντελήφθην, ἀλλὰ σᾶς εἶπον ὅτι εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν, διότι οἱ λόγοι του εἶχον ἐναντίαν ἔννοιαν. **Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κάμῃ κίνημα τοιοῦτον.**

Βερροιοῦπ. Ὅχι· δὲν εἶνε δυνατόν ν' ἀντελήφθητε.

Μ. Οἱ λόγοι ἦσαν τοιοῦτοι, ὥστε τοιοῦτο κίνημα θὰ ἦτο ἐντελῶς ἀσυμβίβαστον πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὅποια εἶπεν.

Παπαδόπουλος. Ἄν ὁ κ. Καββαδίας δὲν ἦτο ἔφορος, ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη τὰ ὀφέλη αὐτὰ ἐκ τῶν καταλόγων, τὰ ὅποια φρονεῖ ὁ κατηγορούμενος;

Μ. Ὑπάρχουν εἰς πολλὰ Μουσεῖα κατάλογοι, οἱ ὅποιοι πωλοῦνται ἀπὸ ἀνθρώπους μὴ ἀνήκοντας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μουσείου.

Παπαδ. Λόγῳ τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν κατέχει ὁ κ. Καββαδίας, νομίμως ἔχει αὐτὰ τὰ ὀφέλη;

Μ. Νομίμως· βεβαίως.

Παπαδ. Νομιμώτατα;

Μ. Μάλιστα.

Βερροϊόπ. Ὑπάρχει προνόμιον;

Μ. Δὲν ὑπάρχει προνόμιον· δὲν ἠξεύρω καλά· ἀλλὰ νομίζω, ὅτι δὲν ὑπάρχει τοιοῦτον προνόμιον.

Παπαδ. Δύνασθε σεῖς νὰ τοὺς ἐκδώσητε, ἢ ἄλλος τις;

Ἄραβαντινός. Τοὺς πωλοῦν οἱ κλητῆρες, οἱ ὅποιοι ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν κ. Καββαδίαν.

Βερροϊόπ. Δὲν δύνασθε σεῖς νὰ κάμητε καταλόγους τῶν ἀρχαιοτήτων; — Γνωρίζετε γαλλικὰ καὶ γερμανικὰ.

Μ. Δὲν τὸ ἔκαμε κανεὶς. Ἐδῶ διὰ τὸ ἰδικόν μας μουσεῖον ἔχουν γίνῃ κατάλογοι ἀπὸ ξένους, ἀλλ' αὐτοί, δὲν ἠξεύρω, πωλοῦνται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι—βεβαίαια—ἂν κανεὶς δὲν ὑπηρετῇ εἰς ἓν μουσεῖον εἶνε δύσκολον νὰ ἐξοδεύσῃ· ἀλλὰ δὲν εἶνε κατὰχρησις, νομίζω.

Παπαδ. Ὡστε σεῖς νομίζετε, ὅτι ὅταν εἶπεν ὁ κατηγορούμενος ὅτι ἔχει 3,000 ὁ Καββαδίας, ἐνόει ὅτι ἐκ τῶν καταλόγων, ὡς καὶ σεῖς ἐννοεῖτε;

Μ. Βεβαίως. Ἐκ τῶν καταλόγων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τοῦ ἔργων ὅπου κάμνει κτλ.

Βερροϊόπ. Ἐκ τῆς φιλοπονίας τοῦ δηλαδὴ;

Μ. Βεβαίως, βεβαίως.

Παπαδόπουλος. Ἐν ἡ περιπτώσει δὲν ἐγίνετο γραμματεὺς ὁ κ. Καββαδίας — διότι μοι φαίνεται ὅτι εἴχετε ὑπ' ὄψει σας τὸ 1896, νὰ δοθῇ ἐπίδομα εἰς τὸν μέλλοντα γραμματέα — τότε τί θὰ ἐγίνετο;

Μ. Θὰ τὸ ἐλάμβανον ἄλλος· φυσικά.

Παπαδ. Πρὸς τί τότε ὁ κατηγορούμενος νὰ ἀντιτάξῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ εἶπη, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ψηφισθῇ αὐτὸ τὸ κονδύλιον; διότι ἐνόμιζεν ὅτι δὲν εἶνε προσωπικόν.

Μ. Βεβαίως· ἀλλὰ ὁ κ. Καβαδίας διετέλει γραμματεὺς καὶ εἶνε βέβαιον, ὅτι αὐτὸς θὰ γίνῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Παπαδ. Δὲν ἐκλέγεται ὁ γραμματεὺς;

Μ. Ἐκλέγεται· ἀλλ' ὁ κ. Κουμανούδης ἔκαμε καὶ ὁ κ. Καβαδίας θὰ κάμῃ ἐπίσης χρόνια πολλά.

Εἰσαγγελεύς. Εἶπτε ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἔκαμε κίνησιν, διότι σεῖς δὲν εἶδετε, διότι ἔπρεπε νὰ συνοδεύσῃ ὕβρεις ἢ κινήσεις, αἱ δὲ λέξεις τὰς ὁποίας εἶπεν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἦσαν ὑβριστικάι. Δὲν ἤμπορεῖτε νὰ μᾶς εἴπητε, τί εἶπεν ὁ κατηγορούμενος;

Μ. Ὅτι ἔχει 3,000 κατὰ μῆνα ἀπὸ τοὺς καταλόγους καὶ ἐπιστημονικάς ἐργασίας ὅπου κάμνει.

Εἰσαγγελεύς. Τίποτε ἄλλο δὲν εἶπεν;

Μ. Ὅχι. Ἦκουσα μόνον μετὰ ταῦτα, ἐν ᾧ τοῦ ἔλεγον ὅτι ὑβρίζει, ὅτι αὐτὸς διεμαρτύρητο ὅτι — «εἶνε σκληρὸν νὰ μοὶ ἀποδίδητε τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον».

Εἰσαγγελεύς. Ὅταν συνεζητεῖτο ἡ τροποποίησις περὶ τοῦ γραμματέως, διὰ νὰ εἰπῇ ὁ κατηγορούμενος ὅτι παίρνει 3-4 χιλιάδας δρ. προηγουμένως θὰ ἤρνεῖτο τὴν τροποποίησιν· διὰ ποίων λέξεων τὴν ἠρνήθη καὶ πῶς τὴν ἐδικαιολόγησε; — διότι παίρνει 3-4 χιλιάδας δραχμᾶς — αὐτὴν τὴν ἄρνησιν πῶς τὴν διετύπωσεν;

Μ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι.

Εἰσαγ. Αὐτὸ νὰ ἐνθυμηθῆτε.

Μ. Νὰ σᾶς εἰπῶ· ἡ συζήτησις δὲν ἐγένετο διόλου ἤρεμος καὶ σᾶς εἶπον τὸ αἴτιον· τὸ αἴτιον ἦτο αὐτό, ὅτι ἀφ' οὗ ὁ κ. Φίλιος εἰς τὴν ἀρχὴν ἔκαμεν ἔνστασιν τυπικὴν...

Εἰσαγγελεύς. Ἀπομακρύνεσθε ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμον. Ὅταν συνεζητεῖτο ἡ τροποποίησις τοῦ καταστατικοῦ περὶ ἀμοιβῆς τοῦ γραμματέως, ἠγέρθη μία σφοδρὰ συζήτησις. Μήπως ὁ κατηγορούμενος ἀδημονῶν διὰ τὴν τροποποίησιν ἐκείνην καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ γραμματέως εἶπεν ὅτι αὕτη γίνεται ἐξ ἰδιοτελείας, διότι ἔχει ἐκεῖνος 3-4 χιλ. τὸν μῆνα ἐξ ἀμοιβῶν ἄλλων;

Μ. Ὅχι ἐξ ἰδιοτελείας· δὲν τὸ εἶπεν.

Εἰσαγ. Ἀλλὰ τί ἄλλο εἶπεν;

Μ. Ἀμείβεται ἐπαρκῶς ἀπὸ ἄλλα.

Εἰσαγ. Πῶς;

Μ. Κατὰ τὴν πεποιθησίν μου, ἂν ὁ κ. Καβαδίας ἔχη ἢ δὲν ἔχη ἄλλα ὠφελήματα ἄλλοθεν, εἶνε πρᾶγμα ἄσχετον, καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ ἀμοιβὴ ἢ παρεχομένη κατὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ εἶνε εὐλόγος· ἀλλ' ἄλλο εἶνε αὐτὸ καὶ ἄλλο νὰ εἴπη τις, ὅτι τὸ κάμνει ἐξ ἰδιοτελείας.

Εἰσαγ. Ὡστε δὲν ἤμπορεῖτε νὰ τὸ εἴπητε αὐτὸ τοῦτο, τὸ ὁποῖον

εἶπεν ὁ κατηγορούμενος. Ἐνθυμείσθε μόνον τὴν δικαιολογίαν, ὅτι «δὲν πρέπει νὰ πληρωθῆ».

Μ. Μάλιστα· ὅτι ἔχει ἀρετὰ εἰσοδήματα ἄλλοθεν.

Βερροϊόπουλος. Μετὰ τὸν πάταγον αὐτὸν καὶ μετὰ ἣν ἀπόπειραν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ πρῶτος μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως, ὅτι δὲν ἐσκόπει νὰ τὸν ἐξυβρίσῃ, ἀφ' οὗ σεῖς ἐμορφώσατε τοιαύτην πεποίθησιν, δὲν ἀνελάβετε νὰ πείσητε τὴν συνέλευσιν, ἣ ὁποία ἀπέβαλεν αὐτὸν μὲ φωνὰς σχεδόν, ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐσκόπει νὰ ἐξυβρίσῃ;

Ἄραβαντ. Εἶπεν ὅτι διεμαρτύρητο.

Βερροϊόπ. Ἐρωτῶ ἂν ὡς μέλος τῆς Ἑταιρίας δὲν ἔλαβε τὸν λόγον διὰ νὰ πείσῃ;

Μ. Ἐγὼ εἶμαι **ὑπάλληλος** τῆς Ἑταιρίας καὶ, φυσικά, δὲν ἠδυνάμην παρὰ νὰ λαμβάνω περιορισμένον μέρος εἰς τὴν συζήτησιν;

Βερροϊόπ. Καὶ ὁ κ. Σβορώνος ὑπάλληλος εἶνε;

Μ. Ὅχι· δὲν εἶνε τῆς Ἑταιρίας· εἶνε τοῦ Κράτους. Ἐγὼ εἶμαι τῆς Ἑταιρίας· ἀλλ' εὐθύς μετ' ὀλίγον ἢ συνέλευσις διεκόπη τάχιστα.

Βερροϊόπ. Τότε δὲν ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Φίλιος νὰ εἶπῃ τίποτε;

Μ. Εἰς τὸ τέλος, ὅταν εἶχον φύγῃ ὅλοι καὶ ἐγράφοντο εἰς τὰ πρακτικά, τότε τὸν εἶδον νὰ λέγῃ, ὅτι «νὰ γράψητε **ὅτι εἶπε νόμιμα**» καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἐγράφη εἰς τὰ πρακτικά αὐτὸ τὸ πρᾶγμα

Παπαδ. Ὁ κατηγορούμενος διεγράφη πλέον ὡς μέλος;

Μ. Διεγράφη.

Παπαδ. Πῶς γίνεται ἡ διαγραφή αὕτη;

Μ. Κατὰ τὸ καταστατικόν, ἀπὸ τὸ συμβούλιον, κατὰ πρότασιν πέντε ἐταίρων.

Παπαδ. Ὅμοψήφως ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς διαγραφῆς;

Μ. Ὅμοψήφως. Ἀναλόγως δηλαδὴ.

Παπαδ. Πῶς τὸ συμβούλιον δὲν ἐπείσθη ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐσκόπει νὰ προσβάλῃ τὸν κ. Καββαδιάν; καὶ διὰ τί νὰ τὸν διαγράψῃ ἀφ' οὗ ἐπείσθη, ὅπως εἶπετε σεῖς, ὅτι δὲν εἶχε σκοπὸν τοιοῦτον;

Μ. Δὲν εἶπον ὅτι ἐπείσθη τὸ συμβούλιον. Τὸ συμβούλιον εἶχε τὴν ἐναντίαν γνώμην, φυσικά, ὅτι ἐξύβρισε, ἀλλὰ...

Ἄραβαντινός. (πρὸς τὸ δικαστήριον) Ἐκ κακῆς ἀντιλήψεως, ὅπως εἶπε.

Μ. Εἰς τὰ πρακτικά ἤκουσα νὰ λέγουν νὰ γραφῆ.

Παπαδ. Τὰ μέλη δὲν ἐψήφισαν διὰ τὴν διαγραφὴν;

Μ. Ὅχι· μόνον τὸ συμβούλιον.

Παπαδ. Εἰς τὸ συμβούλιον δὲν ὑπῆρχεν ἐναντία γνώμη;

Μ. Εἶνε μυστικά αὐταὶ αἱ συνεδριάσεις. Εἶδον μόνον εἰς τὰς ἐφημερίδας νὰ γίνεται πάταγος.

Πρόεδρος. Πόσα μέλη εἶνε;

Μ. 12. Ἦσαν δύο ἀπόντες — δέκα.

Πρ. Ποῖοι;

Μ. Ὁ κ. Τσιβανόπουλος (Πρόεδρος), ὁ κ. Νικολαΐδης (Ἀντιπρόεδρος), ὁ κ. **Καθβαδίας** (γραμματεὺς)· ἔπειτα μέλη τοῦ συμβουλίου εἶνε, Μυλωνᾶς . . .

Πρ. Τί πρόσωπα εἶνε αὐτά, ὅλα τὰ ἄλλα, πλὴν τῶν προσώπων τὰ ὅποια γνωρίζομεν; Εἶνε ἔντιμοι ἄνθρωποι, πολίται καλοὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ὥστε νὰ θέλουν, καλὰ καὶ σώνει, νὰ ἀδικήσουν ἓνα ἄνθρωπον;

Μ. Οὐδέποτε.

Πρ. Ἀλλὰ σεῖς πάντοτε εἶχετε τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸ ἀντελήφθησαν κακῶς.

Μ. Μάλιστα.

Ἀραβαντινός. Ἦσαν παρόντα ὅλα τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου κατὰ τὴν συνέλευσιν;

Μ. Ὁχι· δὲν ἦσαν παρόντα.

Ἀραβαντ. Ὡστε ἔλαβον μέρος εἰς τὸ συμβούλιον καὶ μέλη, τὰ ὅποια δὲν ἦσαν παρόντα.

Βερροϊόπ. Ἦσαν ἑταῖροι.

Ἀραβαντ. Ὁχι· ἐκεῖνοι ἀπουσίαζον ἐντελῶς. Εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς συνέλευσεως δὲν ἦσαν ὅλα τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου. Ἡ διαγραφή ἐγένετο διὰ πράξεως ἰδιαιτέρας τοῦ συμβουλίου.

Σβορώνος. Ἐπίστευσαν εἰς τοὺς ζητήσαντας νὰ μὲ **διαγράψωσι**· δὲν ἔκριναν δηλ. ἅπαντες ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως.

Ἀραβαντ. (πρὸς τὸν μάρτυρα) Εἶπατε ὅτι ὁ κ. Σβορώνος, ὅταν τοῦ ἀπέδωκαν αὐτὴν τὴν μομφήν, ὅτι ἐξυβρίζει· διεμαρτύρητο καὶ ἔλεγεν, ὅτι εἶνε σκληρὸν νὰ ἀποδίδωσιν εἰς τινὰ, ὅτι ὑβρίζει ἠκούσατε κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην νὰ ὀμιλῇ περὶ νομιμότητος, περὶ εἰσπράξεως νομίμου;

Μ. Βεβαίως· ἔλεγεν ὅτι τὰ εἰσπραττόμενα αὐτὰ εἶνε νόμιμα

Ἀραβ. Τὸ ἠκούσατε σεῖς;

Μ. **Τὸ ἠκούσα**· ἀλλὰ ὁ θόρυβος ἦτο τόσον μέγας, ὥστε εἰς ὀλίγα βήματα παρέκει, βεβαίως δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀκούσῃ τις.

Μίλησις. Σεῖς τὸ ἠκούσατε;

Μ. Μάλιστα.

(Προσέρχεται ἐντὰῦθα ὁ ἀναζητηθεὶς μάρτυς κ. **Καλογερόπουλος** κατ' ἀντιπαράστασιν).

Πρ. Εἶπατε ὅτι ὅταν εἶπε τὰς λέξεις αὐτὰς τὰς προσβλητικὰς, τὰς ἐξυβριστικὰς κατὰ τοὺς μὲν, κατὰ τοὺς μάρτυρας τῆς ὑπερασπίσεως ὄχι, καὶ ἐκ παρεξηγήσεως γενομένης, εἶπατε ὅτι ἠκούσατε τὸν

κατηγορούμενον νὰ μὴ ὀρίσῃ ποσόν. Ἦσθε τόσον πλησίον καὶ ἠκούσατε ὅτι δὲν εἶπε ποσόν;

Μ. Καθόλου δὲν ἐγένετο λόγος περὶ ποσοῦ· πρώτην φοράν ποῦ ἀκούω νὰ γίνεταί λόγος περὶ ποσοῦ.

Πρ. Οὔτε τρεῖς, οὔτε τέσσαρες χιλιάδες;

Μ. Ὅχι.

Πρ. (πρὸς τὸν Σκιᾶν) Ἀκούσατε.

Σκιᾶς Τὸ εἶπε.

Καλογ. Ἐγὼ δὲν τὸ ἤκουσα (1).

Πρ. Σᾶς καθιστῶ . . . Αὐτὸ τὸ γεγονὸς μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν, διότι οὐδεὶς ἄλλος τὸ εἶπεν. Εἶπον τὰ ἐναντία ὅπως περὶ ποσοῦ, καὶ οἱ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως. Σὺ ἀναφέρεις αὐτὸ τὸ γεγονὸς.

Καλογ. Ὅτι ἐλέγχθη περὶ ποσοῦ ἐγὼ δὲν ἤκουσα, κ. Πρόεδρος. Ἦτο τόσος θόρυβος.

Πρ. Ἦκούσατε ὅτι δὲν εἶπε.

Καλογ. Εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς ἐπαναλάβω αὐτολεξεῖ τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας εἶπεν ὁ κ. Σβορώνος.

Πρ. Ἦκουσα τόσον ὠραία, ὥστε δὲν ἔχω ἀνάγκην τῆς ἐπαναλήψεως.

Καλογ. Ἦτο θόρυβος τοιοῦτος, ὥστε . . .

Πρ. Καὶ ἐν τούτοις ἤκουσες νὰ εἰπῇ «νόμιμα δικαιώματα» καὶ διαψεύδεται αὐτό.

Ἄραβ. Τὸ εἶπεν ὁ μάρτυς «νόμιμα».

Πρ. Τὸ εἶπεν, ὅταν ἔδωκε τὴν ἐξήγησιν.

Ἄραβ. Εἶπεν, ὅτι ὅταν διεμαρτύρητο ὁ Σβορώνος ἔλεγεν . . .

Πρ. Ὅχι ὅταν ἠγόρευε, δηλ. πρὸ τῆς διαμαρτυρίας. (ὁ κ. Μίλησις ζητεῖ νὰ διαφωτίσῃ).

Πρ. Κύριε Μίλησι ἀφῆστε· ἠμπορεῖ νὰ πλανᾶται, ἢ νὰ μὴ τὸ ἀντελήφθῃ καλῶς· ἄς τὸ εἰπῇ τώρα· ἠμπορεῖ νὰ ἦνε κακὴ ἀντίληψις ἰδική μου, ἀλλὰ θέλω νὰ πιστοποιηθῇ αὐτὸ τὸ γεγονὸς· εἶπεν ὅτι κατὰ τὴν ἀγόρευσίν του, πρὶν ἢ ἐγερθῇ ὁ θόρυβος, ὅταν εἶπεν ἔχει ὠφελήματα εἶπε «νόμιμα ὠφελήματα». Ὅχι κατόπιν, μεταμεληθεῖς.

Καλογ. Ὅχι· περαίνων τὴν φράσιν αὐτοῦ εἶπεν, ὅτι ἔχει «διάφορα νόμιμα ὠφελήματα»· ἐννοεῖται, ὅτι ἐν τῇ μεταξύ ἤρχισεν ὁ θόρυβος καὶ ἐνόμιζον ὅλοι. . . ἐξηκολούθει δὲ νὰ λέγῃ ὁ κ. Σβορώνος.

Πρ. Σεῖς εἶπετε, ὅτι χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ ἀριθμοὺς εἶπε «νόμιμα». Αὐτὸ τὸ γεγονὸς οὐδεὶς τὸ καταθέτει· ἀλλὰ κατόπιν λέγουν οἱ μάρτυρες— καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς ὑπερασπίσεως— κατόπιν ὅτι τὸ «νόμιμα» τὸ

(1) Βλέπετε ἀναγνώστα ὅτι οἱ ἐμοὶ μάρτυρες δὲν καταθέτουσιν «ἐν δυναυλία» ὡς εἶπεν ὁ κ. Πρόεδρος, περὶ τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας. Κρίνε δὲ τὸ πρᾶγμα σκεφθεῖς ἐπ' αὐτοῦ, ὅπως ἂν νομίζης ὀρθόν.

εἶπεν, τὸ ὅποσον δὲν ἀντελήφθη κανεὶς ἄλλος, πλὴν τινων μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως, μετὰ τὸν θόρυβον τὸν γεννηθέντα καὶ σὺ τὸ ἤκουσες πρό.

Μ. Ὁ θόρυβος διήρκει, κ. Πρόεδρε, ἦτο διαρκῆς, ἀφ' ἧς ἤρχισεν ὁ κ. Σβορώνος.

Πρ. Πότε εἶπε τὴν λέξιν νόμιμα ἐπὶ τέλους;

Μ. Τὴν εἶπεν, ὅταν εἶπεν ὁ κ. Σβορώνος ὅτι εὕρισκε ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ἀμείβεται ἀρκετὰ ἀπὸ τὸ Κράτος· ἐκτὸς τούτου ἔχει πολὺς ὠφελείας ἀπὸ διάφορα νόμιμα, καταλόγους κλπ.

Πρ. Αὐτὸ οὐδεὶς τὸ καταθέτει.

Μ. **Τὸ καταθέτω ἐγώ, Κύριε Πρόεδρε (1).**

Πρ. Ὁ ὁποῖος δὲν ἤκούσατε τὸ ποσόν.

Μ. **Ὁ ὁποῖος ἤμην ὁ παρακαθήμενος τοῦ κ. Σβορώνου.**

Πρ. Θὰ τὸ ἐκτιμῆσῃ τὸ δικαστήριον . . .

Ζέπος. (δικαστῆς) Εἶπε καὶ τὴν λέξιν «νόμιμα». Πρὸς τί λοιπὸν νὰ ἐγερθῇ τόσος θόρυβος; διότι ἀμέσως ἠγέρθη ὁ θόρυβος. Ἀφ' οὗ εἶπεν ὁ κ. Σβορώνος: — «ἀφ' οὗ ἔχει καὶ ἄλλα ὠφελήματα νόμιμα» — τότε ἔπρεπε νὰ καθησυχάσουν.

Μ. Δὲν τὸν ἀφῆκαν νὰ τελειώσῃ· μόλις ἤρχισε νὰ εἰπῇ ὅτι ἀμείβεται καὶ ἔχει διάφορα νόμιμα ὠφελήματα, ἤρχισαν τὰς φωνάς: — ὑβρίζεις τὸν γραμματέα, ὑβρίζεις τὸν γραμματέα, ὑβρίζεις τὸν γραμματέα!! — Μάτην ἐφώνησεν ὁ κ. Σβορώνος, ὅτι δὲν ἐνόει αὐτὸ μὲ τοῦτο ἐγέρνετο χαλασμοὺς κόσμον· πῶς θέλετε;

Ζέπος. Ἡδύνατο νὰ ἔχη ὠφελείας ἄλλας· λοιπὸν πρὸς τί νὰ ἐγερθῇ αὐτὸς ὁ θόρυβος;

Μ. Δὲν γνωρίζω ἐγώ. Αὐτοὶ εἶνε ἐκτιμηταί· αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἔκαμον τὸν θόρυβον· βεβαίως· ἄλλως ἀντελήφθησαν τοῦ πράγματος, ἄλλως τὸ ἐξετίμησαν.

Εἰσαγγ. (πρὸς τὸν Σκιᾶν) Ἡ θέσις τοῦ γραμματέως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας εἶνε ἐπίζηλος θέσις;

Σκιᾶς. Τιμητικὴ εἶνε.

Εἰσαγγ. Πολύ.

Μ. Βεβαίως.

Εἰσαγγ. Ἐχει καὶ ὠφελείας, ὡς εἶπετε σεῖς;

Μ. Τοῦ γραμματέως; ὄχι· δὲν ἔχει.

Εἰσαγγ. Πρέπει νὰ εἶνε ὁ κ. Καββαδίας διὰ νὰ ἔχη;

Μ. Οἷοσδήποτε καὶ ἂν εἶνε.

Εἰσαγγ. Εἰς τὴν συγκεκριμένην μου ἐρώτησιν νὰ ἀπαντᾷς· πρέπει νὰ εἶνε ὁ Καββαδίας; ἢ οἷοσδήποτε;

(1) Ἴδου τὸ θάρρος τῆς ἀληθείας!

Μ. Οίσοδῆποτε καὶ ἂν εἶνε δὲν θὰ κερδιζῆ.

Εἰσαγ. Πρέπει νὰ εἶνε ὁ Καββαδίας;

Μ. Ὁχι. Οὔτε ὁ Καββαδίας κερδιζει.

Εἰσάγ. Ὡς ἔφορος, εἶπατε . . .

Μ. Ὁχι· εἶνε ἰδιωτικὸν σωματεῖον.

Εἰσαγ. Τότε, τίς ὁ λόγος νὰ μεμφθῆ τοῦ κατηγοροῦ, ὁ κατηγορούμενος ὅτι εἰσπράττει 3-4 χιλ. φράγκα;

Πρ. Εἶπεν ὅτι ἔχει ἀρκετάς ὠφελείας ὁ Καββαδίας καὶ ἐπομένως μὴ προσθέτετε ἀκόμη.

Εἰσαγ. Τοῦτο ἠθέλησα νὰ διαστείλω ἐγώ. Πρόκειται περὶ τῆς θέσεως τοῦ 1896· ἦτο δὲ ἀβέβαιον ἂν ὁ γραμματεὺς ὁ νῦν θὰ ἦνε γραμματεὺς εἰς τὸ 1896.

Πρ. Εἶπον οἱ μάρτυρες, ὅτι ἐφρόνει, ὅτι θὰ ἦτο. Λοιπὸν διὰ τί προστίθετε ἀκόμη;

Εἰσαγ. Ἐμπορεῖ νὰ εἶνε γραμματεὺς τῷ 1896 μὴ ἔφορος ἀρχαιοτήτων; θὰ ἔχη αὐτὰς τὰς ὠφελείας;

Πρόεδρος. Ὁχι.

Εἰσαγ. Νὰ τὸ εἶπῃ ὁ μάρτυς.

Σκιᾶς. Ὁχι· ἐκ τῆς θέσεως δὲν ἔχει ὠφελείας.

Εἰσαγ. Ἄν γίνῃ γραμματεὺς τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας μὴ ἔφορος θὰ ἔχη ὠφελείας;

Πρ. Ὁχι· διότι ἐπρόκειτο περὶ τοῦ Καββαδία, διὰ τὸν ὅποιον ἐφρόνει, ὅτι ἠθελε καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ γραμματέως καὶ πάλιν εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐφρόνει, ὅτι ἀρκετὰ χρήματα εἰσπράττει, ὥστε νὰ μὴ δοθῇ τὸ ἐπίδομα.

Εἰσαγ. Τὸν γνωρίζετε τὸν κατηγορούμενον;

Μ. Βεβαίως.

Εἰσαγ. Καλά;

Μ. Καλά.

Εἰσαγ. Τί διαγωγῆς εἶνε;

Μ. Καλῆς.

Εἰσαγ. Μήπως εἶνε παράφορος τὸν χαρακτῆρα καὶ ὑβριστικός;

Μ. Ὁξὺς εἶνε, ἀλλὰ ὑβριστικός δὲν εἶνε.

Εἰσαγ. Τί διαφορὰ εἶνε μεταξύ τοῦ χαρακτῆρος, τὸν ὅποιον εἶπατε, καὶ τοῦ δευτέρου; Τί θὰ εἶπῃ ὀξὺς; καὶ τί θὰ εἶπῃ ὑβριστικός; (μειδιάματα). — Ὑποθέτω ὅτι εἶνε γνωστὴ αὐτὴ ἡ διαφορὰ.

Μ. Ὁξὺς εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος πειράζεται ἀπὸ τὸ παραμικρὸν, ἐξάπτεται· ἔχει αὐτό . . . ἀλλὰ ἄλλο εἶνε ὑβρις.

Εἰσαγ. Ἡ ἔξαψις δὲν ἀντανακλᾷ εἰς τὸν ὑβριζόμενον;

Σκιᾶς. Ὑβριστικὸν ὅταν λέγωμεν, ἐνοοῦμεν ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος ὑβρίζει διὰ τρόπου τιμωρουμένου ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Εἰσαγ. Ἐξεύρετε πότε τιμωρεῖ ὁ ποινικός νόμος τὴν ἐξύβρισιν ;
(Ἰλαρότης).

Μ. Δὲν ἤξεύρω.

Εἰσαγ. Ἐνας ἐξαπτόμενος ἄνθρωπος δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὸ κάμη καὶ
νὰ κάμη καὶ διάφορα σχήματα, τὰ ὅποια . . . ;

Πρ. Αὐτὸ εἶνε γενικόν.

Εἰσαγ. Ἐπειδὴ γνωρίζεται, κ. πρόεδρε, μὲ τὸν μάρτυρα δι' αὐτὸ
ἔρωτῶ.

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Κ. Οἰκονόμος**, γεννηθεὶς ἐν Σκοπέλῳ,
κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐτῶν, 63 πρῶν πολιτικὸς συνταξιούχος καὶ νῦν ὑπάλ-
ληλος τοῦ ὀφθαλμιατρείου.

Πρ. Ἦσθε κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην ;

Μ. Ἦμην, ἀλλὰ ἔφυγον εὐθύς, κ. πρόεδρε, ἅμα ἐψηφίσθη τὸ ἄρ-
θρον 4, νομίζω, καὶ δὲν ἔμεινα εἰς τὴν τελευταίαν σκηνήν.

Πρ. Ἐπομένως ;

Μ. Ἀλλὰ ἤκουσα.

Πρ. Τί ἤκουσας ; Καὶ ἡμεῖς τὰ ἤκούσαμεν καλλίτερα.

Μ. Ὅχι· ἤμην μέσα ποῦ ἐψηφίσθη ἐν ἄρθρον περὶ διαιρέσεως τοῦ
ταμείου.

Πρ. Δὲν μᾶς μέλλει αὐτὸ κατὰ τὴν συζήτησιν.

Μ. Ὅχι, ὄχι.

Ἄραβ. Θὰ ἐρωτήσω ἐγὼ ἂν ἐφ' ὅσον ἦτο ὁ μάρτυς κατὰ τὴν
συνέλευσιν ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Σβορώνος καὶ ἂν διεκόπτετο διαρκῶς.

Μ, Βεβαίως· βεβαίως· καὶ ὁ κ. Φίλιος διεκόπτετο καὶ εὐρέθη ἐν
τὴν ἀνάγκην νὰ εἶπω εἰς ἕνα — δύο νέους : — **βρὲ ἀδερφέ, δὲν
ἀφήνετε καὶ τὸν ἄνθρωπον νὰ ὀμιλήσῃ ;** (1)

Πρ. Ἦθειλον νὰ ἐπιψηφισθῇ αὐτὸ τὸ ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ οἱ ἄλ-
λοι ἑταῖροι ;

Μ. Μάλιστα !

Πρ. Τώρα τί συνέβη κατόπιν δὲν γνωρίζετε.

Μίλνσις. Ἐξεύρετε τὸν λόγον, διὰ τί διεκόπτετο καὶ ὁ κ. Φί-
λιος καὶ ὁ κατηγορούμενος, ὅταν συνεζήτουν τὰς ἄλλας τροποποιήσεις
τοῦ καταστατικοῦ ; Διὰ ποῖον λόγον ; Τί τὸ αἷτιον ; Τί τοὺς ἔκαμνεν
αὐτοὺς τοὺς κυρίους νὰ εἶνε ἀνυπόμονοι καὶ νὰ θορυβοῦν ;

Πρόεδρος. Αὐτὸ τίνα σημασίαν ἔχει ; Εἶνε ἐκτὸς τοῦ θέματος.

(1) Πλὴν τοῦ κ. Οἰκονόμου ἐνθυμοῦμαι ὅτι καὶ ὁ ἀρχαιότατος καὶ γηραιὸς ἑταῖρος
κ. Καλαποθάκης ἐπίσης διεμαρτυρήθη πρὸς τὸν Πρόεδρον ὅτι οὔτε τὸν κ. Φίλιον οὔτε
ἐμὲ ἄφινον δυό-τρεῖς νεαροὶ ἑταῖροι νὰ ὀμιλήσωμεν, διαρκῶς διακόπτοντες καὶ ἐνοχλοῦν-
τες ἡμᾶς. « Ἦμεῖς κ. Πρόεδρε εἶπεν ὁ κ. Καλαποθάκης, ἐν ἀγανακτήσει, θέλομεν νὰ
ἀκούσωμεν ἀμφοτέρων τὰς γνώμας ! » Καὶ ὁ κ. Φίλιος εἶπε τῷ κ. Προέδρῳ ὅτι « ἂν ἐξα-
κολουθῇ ἡ κατάστασις αὕτη θὰ πάρω τὸ καπέλλο μου νὰ φύγω ! »

Μίλνσις. **Εἶνε διὰ τὸ ἐκτιμηθῆ.**

Πρ. **Ἐνοήσαμεν. Ἄν θὰ φέρωμεν αὐτὰ εἰς φῶς, τότε!.**

Μίλνσις. Αὐτὸ τὸ ὅποιον θὰ εἴπῃ ὁ μάρτυς, ὡς ὑποθέτω, θὰ ἐξηγήσῃ ὅλον τὸ θέμα, διατι αὐτὸς ὁ θόρυβος.

Πρ. Δὲν μᾶς μέλλει ἡμᾶς. Δὲν γνωρίζομεν τὰ μετὰ ταῦτα γεγονότα.

Μιλ. Τὰ λέγομεν ἡμεῖς.

Ἄραβ. Εἶσθε παλαιὸς ἐταῖρος;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Τὸν γνωρίζω κι' ἐγώ.

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Δημ. Σταυρόπουλος**, κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐτῶν 24, ἀρχαιολόγος, ἔφορος ἀρχαιοτήτων, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας.

Πρ. Κατὰ τὴν συνέλευσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἦσθε;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Μέχρι τέλους;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Ἦκουσες ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐξύβρισε τὸν κ. Καββαδῖαν;

Μ. Νὰ ἐξυβρίσῃ δὲν ἤκουσα· ἐξύβρισιν ὄχι.

Πρ. Φράσεις τοιαύτας, αἱ ὅποια νὰ περιέχωσιν ὕβρεις;

Μ. Ὅχι.

Πρ. Κινήματα χειρός;

Μ. Κινήματα πολλά.

Πρ. Ἐξυβριστικά;

Μ. Ὅχι.

Πρ. Ὅχι;

Μ. Ὅχι!

Πρόεδρος. Μά! . . Τὰ κινήματα τί εἶνε.

Μ. Χειρονομίαι.

Πρ. Ῥητορικὰ σχήματα; Ῥητορικὰ κινήματα; Ὅχι κινήματα τὰ ὅποια νὰ ὑποκρύψουν ὅπωςδὴποτε κάτι τι;

Μ. **Ὅχι**· χειρονομίας πολλάς· δηλαδὴ συνήθεις χειρονομίας τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται κανεὶς εἰς τὸ νὰ ὁμιλῇ.

Βερροϊόπ. *Χαριεντισμοί*. (γέλωτες).

Πρ. Μήπως ἔκ τινος κινήματος ποῦ εἶδες, ἤμποροῦσε κανεὶς νὰ συμπεράνῃ, ὅτι κάτι τι συμβαίνει;

Μ. **Ὅχι**. **Περὶ κινήματος, κ. Πρόεδρε, ἤκουσα μετὰ πολλὰς ἡμέρας νὰ γίνηται λόγος.**

Πρ. Δὲν τὸ ἀντελήφθης;

Μ. Ὅχι. Ἦκουσα μετὰ πολλὰς ἡμέρας περὶ κινήματος.

Πρ. Καί τί ἀπήντησες ;

Μ. Εἶπον ὅτι δὲν εἶδον.

Πρ. *Ἦτο ἠρεθισμένος ὅταν ὠμίλει ;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Διατί ;

Μ. Διότι ἦτο ἴσως ἐκ πνεύματος ἀντιπολιτεύσεως ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλ' ὄχι κατὰ τοῦ κ. Καββαδία μόνον.

Πρ. Κατὰ τῆς πλειοψηφίας.

Μ. Ὅχι κατὰ τῆς πλειοψηφίας. Ἀπ' ἀρχῆς ἐκηρύχθη κατὰ τῶν νέων τροποποιήσεων, καὶ ἰδιαίτερος ὠμίλησε περὶ τῆς τροποποιήσεως αὐτῆς τοῦ καταστατικοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ὠρίζετο ἐπίδομα εἰς τὸν γραμματέα.

Πρ. Τί εἶπε σχετικῶς πρὸς τὸν Καββαδιαν ; Εἶπε μίαν φράσιν ὅτι ἔχει ὠφελήματα ;

Μ. Πρῶτον ὠμίλησε γενικῶς κατὰ τῶν νέων τροποποιήσεων. Εἶπεν κατόπιν — «ἰδιαίτερος κηρύσσομαι κατ' αὐτῆς τῆς τροποποιήσεως καὶ δι' ἓνα ἀκόμη λόγον, ὅτι ὁ νῦν γραμματεὺς καὶ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀρκούντως ἀμειβεται διὰ τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ πρὸς τὸ Δημόσιον καὶ ἄλλα πολλὰ ὠφελήματα ἔχει» — 3-4 χιλ. νομίζω, δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ποσόν.

Πρ. (πρὸς τὸν Καλογερόπουλον) Ὅλοι τὸ ἀντελήφθησαν.

Καλογερ. **Ἔβνε ζήτημα μνήμης.**

Σταυρ. Ἦμην ὀπισθεν, τοῦ κατηγορουμένου κ. πρόεδρε, καὶ τὸ ἤκουσα καλῶς. Εἶπε χιλ. 3-4 δὲν ἠδυνάμην νὰ σᾶς βεβαιώσω . . .

Βερροιοῦπ. Κατὰ μῆνα ;

Μ. Μάλιστα. Καὶ ἀμέσως τοῦ ἐφώναζαν πολλοὶ ὅτι: — δὲν πρόκειται περὶ τοῦ νῦν γραμματέως ἀλλὰ περὶ τοῦ ἐκλεχθησομένου κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος. — ὁ κ. Σβορώνος εἶπεν, ὅτι — ὡς ἔχουσι τὰ τῆς εταιρίας εἶμαι βέβαιος, ὅτι καὶ πάλιν ὁ κ. Καββαδίας θὰ εἶνε. — Ἀμέσως ἐφώναζον πολλοὶ ὅτι ὑβρίζει — ὑβρίζει — ὑβρίζει. — Ἐγινε **πανδαιμόνιον**· θόρυθος πολὺς· οἱ μὲν ἔλεγον νὰ διαγραφῆ, οἱ ἄλλοι νὰ ἀποπεμφθῆ· ὁ κ. Σβορώνος ἐν τῷ μέσῳ αὐτῷ διεμαρτύρητο ὅτι — δὲν ἐνόει κλοπὴν, ὅτι τὰ ὠφελήματα ἦσαν «νόμιμα» . . .

Πρ. Σεῖς τὸ ἀντελήφθητε αὐτό ;

Μ. **Μάλιστα· ἦτο ἔμπροσθά μου.**

Πρ. (πρὸς τὸν Καλογερόπουλον) Βλέπετε, ὅτι καὶ ὁ μάρτυς ἐδῶ λέγει: — «κατόπιν διεμαρτύρητο· ἠκούσατε τὴν φράσιν «νόμιμα» ;

Μ. «Νόμιμα-νομιμώτατα» εἶπεν. Ἦμην ἀκριβῶς ὀπισθέν του· — «νόμιμα-νομιμώτατα Κύριοι», ἔλεγεν. Ὁ κ. Πρόεδρος κατ' ἀρχὰς συνεχῶς — ἦτο δὲ ὄχι καὶ ὠργισμένος — τὸν ἐκάλει εἰς τὴν τάξιν, ὁ δὲ κ. Σβορώνος διετεινέτο ὅτι εἶνε ἐν τῇ τάξει, διότι εἶπεν ὅτι — «δὲν

ὀμιλῶ προσωπικῶς ὑβρίζων κανένα, ἀλλὰ πρόκειται περὶ τοῦ πράγματος αὐτοῦ, ὅτι δὲν πρέπει τὸ συμβούλιον νὰ θυσιάσῃ καὶ ὑπὲρ προσώπων τόσας δραχμὰς, ἀφ' οὗ δὲν εἶνε ἀνάγκη, ἐν ᾧ ἔχει τόσας ἀνάγκας ἡ ἔταιρία». — **Τοῦτο ἤκουσα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.**

Πρ. "Ὅταν ἤκουσας, παρὰ τίνος ἤκουσας, ὅτι ἔκαμε κίνημα τῆς χειρός, δι' οὗ ἐσήμαινεν ὅτι εἶνε καταχρήσεις;

Μ. Νομίζω τὴν παρὰ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς πρώτης δίκης· ἀλλὰ πολὺ ἀργά· μετὰ πολλὰς ἡμέρας.

Πρ. Ἐκείνην τὴν στιγμήν δὲν τὸ ἠκούσατε;

Μ. "Ὅχι· μόλις ἔφυγεν ὁ κ. Σβορώνος, ἔγεινε πρότασις διαγραφῆς· κατόπιν ἔγινεν ἡ ἀποδοκιμασία. Ὁ κ. Σβορώνος εἶπεν, — δὲν ὕβρισα καὶ εἶνε ἄδικος ἡ ἀποδοκιμασία.

Βερροϊόπ. Εἶπετε ὅτι ὁ κ. Σβορώνος προέβη εἰς αὐτὴν τὴν συμπεριφορὰν, διότι δὲν τοῦ ἤρεσεν ἡ μεταβολὴ τοῦ συμβουλίου καὶ τῆς καταστάσεως.

Μ. "Ὅχι ἡ μεταβολὴ τοῦ συμβουλίου· ἡ τοῦ κανονισμοῦ.

Βερροϊόπ. Εἶπετε, ὅτι ἀπετέλει τὴν ἀντιπολίτευσιν· λοιπὸν ἡ ἀντιπολίτευσις δὲν εἶνε εἰς τὸ καταστατικόν· θὰ εἶνε εἰς τὰ πρόσωπα.

Μ. Εἰς τὸ καταστατικόν.

Βερροϊόπ. "Ὅχι.

Μ. Ἀκριβῶς· διότι. . .

Βερροϊόπ. Πῶς; Ἐπῆλθε μεταβολὴ τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἔταιρίας;

Μ. Παρητήθη ὁ κ. Σβορώνος μετὰ τινων ἄλλων.

Βερροϊόπ. "Ὅχι αἱ ἀρχαί. Πρόεδρος ποῖος ἦτο;

Μ. Ὁ κ. Τσιβανόπουλος.

Βερροϊόπ. Πρό;

Μ. Πρό; ὁ κ. Κοντόσταυλος, νομίζω, παρητήθη· πρό, ἦτο ὁ Φιντικλῆς.

Βερροϊόπ. "Ὅστε δὲν ἀλλάσσετε τὴν ἀντιπολίτευσιν.

Μ. Αἱ μεταβολαὶ τοῦ καταστατικοῦ προτείνονται ὑπὸ τοῦ νέου συμβουλίου. Ὁ κ. Σβορώνος ἔλεγεν ὅτι: — δὲν πρέπει νὰ γίνουιν αὐταὶ αἱ μεταβολαί, διότι εἰσάγουσι νέας δαπάνας, τὰς ὁποίας ἡ ἔταιρία δὲν εἶνε δίκαιον νὰ καταβάλῃ. — Ἰδιαιτέρως δὲ ἐπολέμησεν αὐτὴν τὴν μεταβολὴν.

Παπαδ. Ποῖος προήδρευε τῆς συνελεύσεως;

Μ. Ὁ κ. Τσιβανόπουλος.

Παπαδ. Ὁ κ. Τσιβανόπουλος ἐπλανήθη — φρονεῖτε — περὶ τὴν πεποιθησιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς, καθ' ἣν ἔλαθε χώραν αὐτὸς ὁ θόρυβος; (1)

(1) Ἐπαναλαμβάνω καὶ ἐνταῦθα ὅτι ἐσημείωσα ἐν σελ. 46 σημ. 3.

Μ. Ἐγένετο ταραχή ὅλη ἢ συνέλευσις ἐφώναζε καὶ μάλιστα ὁ Πρόεδρος διέταξε τὸν κ. Σβορώνον — τὸν παρεκάλεσε κατ' ἀρχὰς μὲ ἡσυχίαν — νὰ παύσῃ, ἔπειτα δὲ ὠργίσθη. Ὁ κ. Σβορώνος διεμαρτύρητο, ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀνακληθῆ εἰς τὴν τάξιν, **διότι εἶνε ἐντὸς τῆς τάξεως**, καὶ ἔλεγεν ὅτι μάλιστα οἱ ἄλλοι δὲν τὸν εἶχον ἀκούσῃ καὶ δὲν ἀντελήφθησαν καλῶς.

Εἰσαγ. Τὰς κινήσεις τοῦ κατηγορουμένου τὰς παρηκολουθεῖτε;

Μ. Νὰ σᾶς εἰπῶ ἂν ἤξευρα ὅτι θὰ ἐγένετο δίκη, βεβαίως θὰ ἐσκεπτόμην νὰ ἔβλεπα τὰ χεῖρά του πολὺ καλά ἤμην ὀπισθέν του.

Βερροϊόπ. Ὡστε δὲν εἶδετε;

Μ. Ὅχι· τοιαύτας κινήσεις μετ' ἐκπλήξεως — σᾶς εἶπον — τὰς ἔμαθον κατόπιν.

Λυγδόπ. Ἄν ἐκίνει τὰς χεῖράς του ἦτο δυνατόν νὰ τὸν βλέπητε σεῖς;

Μ. Ἦμην ὀπισθεν.

Λυγδόπ. Ὡστε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὸν ἴδῃτε(1).

Μ. Ὅχι· ἦτο δυνατόν νὰ τὸν ἴδω, ἀλλὰ οὐδεμίαν κίνησιν μοὶ ἐπροκάλεσε τὴν προσοχήν.

Εἰσαγ. Εἶνε βίαιος χαρακτήρ ὁ κατηγορούμενος;

Μ. Βίαιον δὲν τὸν γνωρίζω.

Εἰσαγ. Ὁξύν;

Μ. Ὁξὺς μάλιστα· εἶχε ταραχθῆ πολὺ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, διότι ἀπ' ἀρχῆς ἢ συνεδρίας ὅλη τῆς συνελεύσεως ἐκείνης ἦτο ταραχώδης, πλήρης ταραχῶν! ἀπ' ἀρχῆς ἤρχισαν αἱ ἀντιπολιτεύσεις.

Εἰσαγ. Ποῖος ἤρχισε τὴν ἀντιπολίτευσιν;

Μ. Ἡ ἀντιπολίτευσις.

Εἰσαγ. Ἀπὸ ποίους;

Μ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι· ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸ συμβούλιον προέτεινεν ἄρθρα· τὰ ὅποια τὰ ἀντεπολιτεύοντο.

Εἰσαγ. Εἶπετε εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἐκ πνεύματος ἀντιπολιτεύσεως οἱ δύο ἐπολέμησαν.

Μ. Ὅχι· μοὶ εἶπεν ὁ Κύριος ἂν εἶνε ζωηρός· εἶπον: — ἡ ζωηρότης βεβαίως ἦτο ἐκ πνεύματος ἀντιπολιτεύσεως **πρὸς τὰς τροποποιήσεις** τὰς ὁποίας θὰ ἐδέχοντο.

Εἰσαγ. Ὡστε φρονεῖτε, ὅτι ἦτο ἀπὸ σκοποῦ;

Μ. Δὲν ἠμπορῶ . . . — Αὐτὸς ἤξεύρει τίνα σκοπὸν εἶχε.

Ἄραβ. Συνεχίζω τὴν ἐρώτησιν. Ἦλθεν ἀπὸ σκοποῦ νὰ κάμῃ ταραχάς; ἢ νὰ πολεμήσῃ τὴν διάταξιν;

(1) Ὁ κ. δικαστὴς συμπεραίνει ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν μάρτυρα ἀντιθέτως πρὸς τὸ συμπέρασμα ὅπερ ἔθηκε ὁ κ. Πρόεδρος πρὸς τὸν μάρτυρα κ. Κύρην (σελ. 78). Ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας.

Μ. Ὅχι· βεβχίως διὰ τὴν συζητήσῃ· ἐκ τῆς συζητήσεως. . .

Ἄραβ. Ἐκ τῆς συζητήσεως ἤθελε προκύψῃ ἡ ἀλήθεια.

Εἴσαγ. Ἐγένετο ἡ παρατήρησις, διότι εἶπεν, ὅτι ἐκ πνεύματος ἀντιπολιτεύσεως. . .

Μ. Ὅχι· ἀντιπολιτεύσεως προσώπων.

Μίλνσις. Ἦσθε παρὼν κατὰ τὴν γενομένην ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρίᾳ συζήτησιν περὶ τῆς ἀποδοκιμασίας τοῦ κ. Σβορώνου;

Μ. Δὲν ἐγένετο. Ἐγένετο συνεδρίασις τοῦ συμβουλίου.

Μίλνσις Ὅχι· περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀμέσως τότε.

Μ. Μάλιστα.

Μίλνσις. Ἦκούσατε τὰ λέγουν αὐτοί, οἱ διαμαρτυρούμενοι τότε, ὅτι ἔκαμεν ὁ κ. Σβορώνος αὐτὸ τὸ σχῆμα; (περιστρέφει τὴν χεῖρα).

Μ. Ὅχι· τὸ ἤκουσα πολὺ ἀργά.

Μίλνσις. Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐκεῖ λοιπὸν δὲν ἐρρήθη ὅτι ἐγένετο τοιοῦτον σχῆμα; — περιστροφή χειρός;

Μ. Ὅχι· ἐλέγετο μόνον ὅτι ὕβρισε διὰ λέξεων.

Μίλνσις. Τότε δὲν ἐγένετο λόγος περὶ περιστροφῆς τῶν χειρῶν; Κατόπιν λοιπὸν ἐπενοήθη;

Μ. Μάλιστα· ἂν ἐπενοήθη, μὴ μὲ ἐρωτᾶτε. . . κατόπιν τὴν ἤκουσα· δὲν εἶπον, ὅτι ἐπενοήθη.

Βερροιοῦπ. Ὁ κατηγορούμενος παρέμεινεν; ἢ ἔφυγε, φοβούμενος μήπως ἐν τῷ ἐρεθισμῷ, ὃ ὁποῖος ἐκράτει. . .;

Μ. Ἐφυγεν· ἀλλ' ἂν ἔφυγε φοβούμενος, καὶ πάλιν δὲν γνωρίζω.

Βερροιοῦπ. Τί ὄραν;

Μ. Μετὰ τινὰς στιγμὰς εἶχε καταπέση ὁ θόρυβος καὶ ἐσηκώθη καὶ ἔφυγε.

Βερροιοῦπ. Καὶ παρέμεινε μόνον ὁ Φίλιος;

Μ. Καὶ ἄλλοι τινές.

Πρ. Περὶ τῆς λέξεως « νόμιμα; »

Μ. Δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι.

Καλεῖται μάρτυς ὁ κ. Σπυρ. Περροῦης, διευθυντῆς καὶ ἰδιοκτῆ-
της τυπογραφείου ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 50.

Πρ. Εἴσθε ἐταῖρος;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Τί συνέβη; ἐξύβρισε ὁ κατηγορούμενος τὸν κ. Καββαδῖαν;

Μ. Οὐδεμίαν ὕβριν ἤκουσα. Κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν διαφορῶν ἄρθρων τῆς τροποποιήσεως τοῦ κανονισμοῦ, ὁ κ. Σβορώνος ἐκάκισε τινὰς τῶν πιστώσεων τῶν νέων, τῶν ἐπιδομάτων, τῶν μισθῶν καὶ με-

ταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὸ ἐπίδομα πρὸς τὸν γραμματέα. Εἶπεν ὅτι τὸ Κράτος ἀρκετὰ πλουσιοπαρόχως μισθοδοτεῖ τὸν κ. γραμματέα καὶ ὅτι πλὴν τούτου καὶ ἄλλας ὠφελείας ἔχει ἐκ βιβλίων καὶ ἐκ καταλόγων.

Πρ. Ἐκούσατε τὴν λέξιν «ἐκ βιβλίων»;

Μ. «Ἐκ βιβλίων, ἐκ καταλόγων»· μάλιστα.

Πρ. Διὰ κινήσεως τῆς χειρὸς μήπως ἐσήμαινε καὶ κάτι ἄλλο;

Μ. **Οὐδεμίαν κίνησιν χειρὸς διεῖδον.**

Πρ. Δὲν εἶδες;

Μ. Δηλαδῆ κινήσεις ρητορικὰς ἀγορεύοντος ἀνθρώπου.

Πρ. **Ἄλλας κινήσεις σημαίνουσας προσβολήν;**

Μ. **Ὅχι βεβαίως.**

Πρ. Δηλαδῆ; δὲν ἐγένετο; ἢ δὲν τὸ ἀντελήφθης;

Μ. Δὲν ἤμπορῶ νὰ βεβαιώσω· δὲν εἶδον. **Εἰς τὴν θέσιν ποῦ ἤμην ἔβλεπον τὸν κ. Σβορώνον ὀμιλοῦντα, ἀλλὰ δὲν εἶδον τοιαύτην κίνησιν.**

Βερροϊόπ. Ἄν ἐγένετο, ἤμποροῦσεν ἄλλος νὰ ἰδῇ;

Μ. Μάλιστα· ἀλλὰ ἐγὼ δὲν εἶδον.

Πρ. Κατόπιν ὁ κατηγορούμενος μήπως ἐξήγησε τί ὠφελείας ἐνόει;

Μ. *Τῶν καταλόγων καὶ τῶν βιβλίων.*

Πρ. Αὐτὸ τὸ εἶπε συγχρόνως ἢ εἰς τὰς φωνὰς τῶν ἐταίρων;

Μ. Μάλιστα· ὅταν ἀνεκλήθη εἰς τὴν τάξιν, νομίζω, ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν εἶπε τὰς φράσεις αὐτάς.

Πρ. Δὲν ἐνόησε.

Μ. Μάλιστα· δὲν ἐνόησεν αὐτό· ἀπ' ἐναντίας ἐνόησεν ὠφελείας «νομιμωτάτας - νομιμωτάτας - νομιμωτάτας» — **τρὶς ἐπανέλαθε τὴν λέξιν.**

Πρ. Κατόπιν εἰς τὸν θόρυβον;

Μ. Μάλιστα.

Ἄραβ. Ὅταν ἀνεκλήθη εἰς τὴν τάξιν.

Πρ. Μάλιστα· ἐννοοῦμεν.

Βερροϊόπ. Ἐκούσατε τὸ ποσὸν τῶν ὠφελειῶν ἐπάνω - κάτω. Ἄν σὰς εἶποῦν ὅτι ὠφελεῖται 3-4 χιλ. δ. τὸν μῆνα — δηλ. 36 ἢ 48 — ὠφελούμενος ἐν τόσῳ ποσῷ τί περιουσίαν δύναται νὰ ἔχη; Θὰ εἶπῃ ὅτι κερδίζει χρήματα· θὰ ἔχη — ἂν ὑποτεθῇ ὅτι κερδίζει 50 χιλ. ὁ Καββαδίας — τότε τί περιουσίαν ἔπρεπε νὰ ἔχη; — δηλ. διὰ νὰ ἤξεύρωμεν, ἂν κερδίζει.

Μ. Ἀπὸ πότε;

Βερροϊόπ. Ἄφ' ὅτου ἔγινεν ἔφορος.

Πρ. 16 ἔτη εἶνε ἔφορος ὁ κ. Καββαδίας.

Καββαδίας. (προκαλούμενος ὑπὸ τοῦ προέδρου). Πρὸ 11 ἐτῶν εἶμαι Γενικὸς ἔφορος, καὶ ἔφορος πρὸ 17 ἐτῶν.

Βερροϊόπ. Τότε λοιπόν 50 χιλιάδ. τὸν χρόνον θὰ εἶχε 500 χιλ. κέρδος· ἐνῶ ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν ἔχει περιουσίαν (1).

Ἄραβαντ. Ἄπο πότε ἐδημοσιεύθησαν οἱ κατάλογοι; (ὁ μάρτυς ἀπορεῖ).

Τριανταφυλλάκος. Πρὸ διετίας· εἰς τὰ 1893.

Πρ. Πῶς εἰς τὸν θόρυβον ἀντελήφθητε καὶ τὴν λέξιν «νομιμωτάτας»; — διότι ὅλοι «νομίμους» ἤκουσαν· σεῖς ὑπερθετικῶς «νομιμωτάτας». Πῶς ἠκούσατε εἰς τὸν θόρυβον καὶ δὲν ἠκούσατε τὸ ποσόν, τὸ ὅποιον εἰς τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν ἐλέχθη;

Μ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι· παρῆλθεν ἀρκετὸς καιρὸς· ἀλλὰ τὴν φράσιν αὐτὴν τὴν ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλά· εἶπεν αὐτό: — «Μὲ παρεξηγήσατε· ἐνόουν ὠφελείας *ρομιμωτάτας*».

Ζέπος. Διατί ἡ συνέλευσις τότε ἐξηγέρθη, ἂν ἦτο ἡ φράσις «νομιμωτάτας»;

Μ. Τὸν ἀνεκάλεσαν εἰς τὴν τάξιν, διότι ἐνόμισαν, ὅτι...

Πρ. Διατί; ἐνῶ ὠμολόγει αὐτός, ὅτι εἶπε τὴν λέξιν «νομιμωτάτας», πῶς ἡ συνέλευσις ἐζήτησε τὴν διαγραφὴν — καὶ διὰ βοῆς;

Μ. Διότι παρεξήγησε καὶ διότι κάποιος ἐταῖρος ἐζήτησε τὴν διαγραφὴν.

Πρ. Διατί ἐζήτησε τὴν διαγραφὴν, ἀφ' οὗ αὐτὸς διεμαρτύρητο, λέγων «νομίμους-νομίμους»;

Μ. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην ἐγὼ ἀντελήφθημι ὅτι περὶ ὕβρεων ἐπρόκειτο, ὅτι ἐξεστόμισεν ὕβρεις· **περὶ κινήσεως χειρὸς οὐδὲ λως ἐγένετο λόγος κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην.** Τὴν ἐπιούσαν ἔμαθον, ὅτι πρόκειται περὶ κινήσεως τινος τῆς χειρὸς. **Δὲν ἀνεκλήθη εἰς τὴν τάξιν διὰ τὴν κίνησιν τῆς χειρὸς. Ἄνεκλήθη εἰς τὴν τάξιν διὰ ὕβρεις, ἀλλὰ καὶ πάλιν παρεξηγηθεῖς.**

Ζέπος. Νομίζετε ὅτι εἶνε ὕβρις τὸ ὅ,τι εἶπεν εἰς τὸν κ. Καββαδίαν;

Μ. Δὲν τὸ ἐννοῶ ὕβριν αὐτό.

Εἰσαγ. Μήπως καὶ τίποτε ἄλλο ἔκαμεν ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ κατηγορούμενος, ἐκτὸς τῶν νομιμωτάτων ὠφελειῶν; Μήπως προηγήθη καὶ τίποτε ἄλλο;

Μάρτυς. Νὰ μὲ βοηθήσητε εἰς τὴν μνήμην.

Εἰσαγ. Ὁχι κίνησιν χειρὸς. Μήπως ἔκαμε τίποτε ἄλλο διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶπεν, ὅτι ἔχει 3-4 χιλιάδας τὸν μῆνα; (ὁ μάρτυς ἀπορεῖ)

Λυγδόπουλος. Μήπως εἶπεν ὅτι — «μὲ παρεξηγήσατε»;

Μ. Εἶπεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἐπιδόματος τοῦ γραμματέως.

(1) Πόθεν;

Μίλνσις. Ἦσθε πλησίον τοῦ κ. Σβορώνου ὅταν ἠγόρευεν ;

Μ. Ἦμην ὀπισθεν ἑνὸς νέου, ὁ ὁποῖος συχνότατα διέκοπτε (δεικνύει τὸν κ. Διπλαράκον).

Λουκάκος. (προπετώς) Ἐγώ, ἐγὼ ἤμην· ἐγὼ τὸν διέκοπτον. βεβαίως· ἐγὼ τὸν διέκοπτον· διὰ τί νὰ τὸ ἀρνηθῶ ; Ἄρκετὰ παρεξετράπη.

Περρῆς. Ἐγὼ ἤμην ὀπισθεν ἀκριβῶς.

Λουκάκος. (προπετώς) Ἐγὼ ἀκριβῶς παραπλεύρως ἐκαθήμην.

Περρῆς. Ὅχι· δὲν εἴσθε σεῖς ! ἤμπορεῖ νὰ ἦσθε παραπλεύρως.

Λουκάκος. Δεξιόθεν τοῦ Σβορώνου ἐκαθήμην. Τὸ κίνημα δὲ τῆς χειρὸς ἔφθασε μέχρις ἐμοῦ. Καὶ σᾶς παρακαλῶ . . . (Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς διαμαρτύρεται διὰ τὸ αὐτόκλητον καὶ τὸ προπετὲς τοῦ Λουκάκου).

Πρ. Ἀντελήφθητε αὐτό, τὸ ὁποῖον λέγει, « νομιμωτάτας — νομιμωτάτας » ;

Λουκάκος. Οὐδαμῶς, οὐδαμῶς. (Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς ἐπιμένει διαμαρτυρούμενος κατὰ τῆς ἐξετάσεως τοῦ Λουκάκου).

Εἰσαγγελεύς. Ἐξετάζεται κατ' ἀντιπαράστασιν.

Μίλνσις. (ἐν θυμῷ) Δὲν τὸν ἐκάλεσε κανεὶς.

Ἄραβ. Ἐὰν τὸν εἶδε μόνον, εἴπομεν.

Πρ. Πρέπει νὰ τὸν ἐξετάσωμεν (πρὸς τὸν κ. Περρῆν) ὁ κ. Νικολαΐδης ἦτο πλησίον σας ;

Περρῆς. Πρὸς ἐκεῖ ; (δεικνύει) ὄχι· ἦτο εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀρχῶν ἐκεῖ. Ἦτο ἐπάνω.

Πρ. (πρὸς τὸν Κύρην) Κύριε Κύρη. Ἦσθε πλησίον τοῦ μάρτυρος ;
Κύρης. Ὁ κ. Σβορώνος ἐκάθητο **ὀπισθὲν μου.**

Πρ. Κατὰ μέτωπον τὸν εἶχετε σεῖς ;

Κύρης. **Ἄν** ἔστρεφον (! ! !) τὰ βλέμματα, κατὰ μέτωπον. (! !)

Πρ. Ὡστε ἐβλέπετε ;

Κύρης. Μάλιστα.

Πρ. Καὶ ἀντελήφθητε σεῖς καθαρά ;

Μ. Μάλιστα.

Πρ. Ὑστερον, ὅταν ἔπαυσεν ὁ θόρυβος, ἠκούσατε τί ἔλεγεν ;

Κύρης. Εἶπε λέξεις τινὰς καὶ ἀπῆλθεν.

Πρ. Εἶπε λέξεις μετανοίας ἢ δὲν ἠξέυρω τι ; ὅτι — « παρεξηγοῦμαι » ;

Κύρης. *Τούναρτίον ἐδείκνυεν ἐπιμονὴν εἰς τὸ ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν ν' ἀνακληθῆ εἰς τὴν τάξιν, διότι εὐρίσκεται εἰς τὴν τάξιν.*

Ἄραβ. Ἀκριβῶς διότι δὲν ἐξέβρισεν.

Μίλνσις (πρὸς τὸν Περρῆν) Τέλος πάντων ἰδοὺ τί σᾶς ἐρωτῶ ἐγὼ Σεῖς ἦσθε ὀπισθεν τοῦ ἀγορευόντος ;

Περρῆς. Παραπλεύρως και ὀπισθεν αὐτοῦ τοῦ διακόπτοντος Κυρίου ποῦ σὰς εἶπον.

Μίλ. **Ἄν ἔκαμνεν αὐτὴν τὴν περιστροφικὴν κίνησιν θὰ τὴν ἐβλέπετε;**

Μ. **Μάλιστα.**

Μίλ. **Εἶδετε;**

Μ. **Ὁχι.** Εἶδον μόνον χειρονομίας ἀνθρώπου ἀγορεύοντος και ὀμιλοῦντος δημοσίᾳ.

Πρ. Τώρα, αὐτοὶ οἱ μάρτυρες, οἱ ὁποῖοι **ὁμοφώνως** καταθέτουσιν ὅτι τὸν εἶδον νὰ κάμῃ τὴν κίνησιν αὐτὴν — τόσοι μάρτυρες — και μάρτυρες, τῶν ὁποίων δὲν θέλω νὰ ἀμφισβητήσω τὸ ἀξιόπιστον αὐτῶν. — **ἔχομεν και δικαστικὸν ἀνώτερον!** — αὐτοὶ οἱ μάρτυρες κακῶς παρεξήγησαν εἰπόντες, ὅτι εἶδον αὐτὴν τὴν κίνησιν τῆς χειρὸς; ἢ **ἐπλασαν** αὐτό;

Μ. **Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἀπαντήσω εἰς αὐτό.** Δὲν ἤξεύρω ἂν τὸ ἐπλασαν, ἢ τὸ εἶδον. Ἐγὼ δὲν τὸ εἶδον.

Πρ. Ἄν ὅμως ἐγένετο;

Μ. Ἄν ἐγένετο, και τὸ εἶδον ἄλλοι. . . — Ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ βεβαιώσω· ἐγὼ δὲν εἶδον· και οὔτε ἀνεκλήθη εἰς τὴν τάξιν διακίνησιν χειρὸς.

Βερροϊόπ. Κύριε μάρτυς· βεβαιοῦτε ὅτι ἂν ἐλάμβανε χώραν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα θὰ τὸ ἐβλέπετε;

Μ. **Μάλιστα.**

Βερροϊόπ. Ἄρα, δὲν ἔλαβε χώραν;

Μ. Ἦμπορεῖ.

Βερροϊόπ. Ἐδῶ εἶνε τὸ ἐξῆς· ὅπως τὸ λέγεις τὸ ζήτημα, θὰ διαψεύσης τοὺς ἄλλους μάρτυρας. Σήμερον ἔρριψα μίαν πέτραν ἐδῶ, (δεικνύει) φυσικὰ, και ἔπεσεν. Λοιπὸν αὐτὸ τὸ γεγονός ἠδύνασθε νὰ μὴ τὸ ἴδητε;

Μ. Ἄν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔκαμνε κανεὶς τὸ χέρι του ἔτσι (θέτει τὴν χεῖρα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν) και δὲν ἠμπόρесе νὰ τὸ ἀντιληφθῇ; Ἄν ἐκλεισα τὰ μάτια μου και δὲν τὸ εἶδον;

Ἄραβαντινός. Ἠδύναντο οἱ Κύριοι (δεικνύει τοὺς μάρτυρας τῆς κατηγορίας), ἀφ' οὗ εἶπετε ὅτι ὁ κ. Σβορώνος ὀμιλεῖ μετὰ ζωηρότητος και μὲ ῥητορικὰ σχήματα, ἠδύναντο νὰ παρεξηγήσουν και μίαν κίνησιν τῆς χειρὸς και νὰ ἐξέλαβον αὐτὴν. . . ; — διότι και ἐγὼ ἠμπορεῖ νὰ κινῶ τὰς χεῖρας.

Μ. **Ἡ τοιαύτη κίνησις δὲν ἠδύνατο νὰ συμβεδιάζηται μὲ τὴν ἀγόρευσιν.**

Ἄραβαντ. Ἠδύναντο αὐτοὶ νὰ παρεξηγήσουν; — ἀφ' οὗ μᾶς εἶπον ὅτι ἦτο πανδααιμόνιον! . . .

Βερροϊόπ. Ἔχει 4 χιλιάδας ὁμολογουμένως ἀπὸ τὰ συγγράμματα τὸν μῆνα ὁ Καββαδίας; Εἴσθε τυπογράφος καὶ ἐμπορεύεσθε· εἰς τὸν ὄρκον ποῦ ἐδώσατε, ἔχει κέρδη 4 χιλ. τὸν μῆνα;

Περροῦς. Ἀδύνατον.

Βερροϊόπ. Εἰπέτε· αὐτὸ τί ἐντύπωσιν κάμνει;

Μ. Ὅτι κερδίζει πολλὰ ἀπὸ τὰ βιβλία του.

Πρ. Μὴ νόμιμα;

Μ. Μὴ νόμιμα.

Πρόεδρος. Ἐνοήσατε τί εἶπε καὶ ἐπεκαλέσθη καὶ τὸν ὄρκον σας· εἴσθε τυπογράφος καὶ ἔχετε τὸ καλλίτερον τυπογραφεῖον τῆς Ἑλλάδος· ἠμπορεῖ νὰ κερδίσῃ—σὰς ἐρωτᾷ ὁ δικαστὴς— 4 χιλιάδας; Θὰ τὸ πιστεύσητε σεῖς;

Μ. Ὁχι.

Πρ. Λοιπὸν ὅταν λέγηται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πῶς θὰ ἐξηγηθῇ ἀπὸ πάντα ἀκούοντα;

Μ. Ἦμπορεῖ νὰ εἶνε μία ὑπερβολή.

Ἄραβ. (δεικνύει βιβλίον τι τοῦ κατηγοροῦ) ὅταν ἔχη ἐκδώσῃ τοιαῦτα βιβλία;

Μ. Πάντοτε· εἶνε ἀδύνατον.

Ἄραβ. Μὲ τοὺς μισθοὺς του καὶ μὲ ὅλα αὐτά; (ὁ μάρτυς σιγᾷ)

Μίλησις. Ὅταν τις ἀγορεύῃ, μεταχειρίζεται ἐν ἐπιχείρημα καθ' ὑπερβολήν· ἀντὶ νὰ εἶπῃ ὅτι κερδίζει χιλίας δρ. ὁ Καββαδίας καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη τῶν 120 δραχ. λέγει 3-4 χιλ. Το πρᾶττει ἄρα γε διὰ νὰ ὑβρίσῃ τὸ πρόσωπον αὐτό; ἢ διὰ νὰ ἐντείνῃ τὴν δύναμιν τοῦ ἐπιχειρήματος;

Μ. Βεβαίως, διὰ νὰ ἐντείνῃ.

Πρ. (εἰρωνικῶς) Τὴν κρίσιν νὰ τὴν φέρητε σεῖς κατόπιν. Ἡρώτησε γεγονὸς ἂν κερδίξῃ 3-4 χιλ. Ἡ κρίσις ὕστερον εἶνε ἰδική σας, καὶ ἡ κρίσις ὕστερον ἰδική μας.

Μίλησις. Ὁχι· ἠρωτήθη: — «Ὅταν τις κερδίξῃ χιλίας καὶ λέγῃ 4 χιλ. — τί εἶνε τοῦτο»;

Μ. Τώρα νομίζω ὅτι ὑπάρχουν μερικὰ βιβλία, τὰ ὅποια πωλοῦνται πολὺ ἀκριθὰ... Ἄν ἡ πώλησις ἀντιτύπων...

Ἄραβαντινός. (δεικνύων βιβλία) Αὐτὸ (τοῦ Βρεττ. Μουσείου) ἔχει 60 λεπτά καὶ αὐτὸ (τὸ τοῦ Καββαδίου) ἔχει ἕξ δραχμάς· (ὁ μάρτυς ἀναγνωρίζει).

Πρ. (πρὸς τὸν Καββαδίαν) Πωλοῦνται αὐτὰ τὰ συγγράμματα;

Καββαδίας. Ὁχι, δυστυχῶς.

Πρ. Δυστυχῶς διὰ τὸ βαλάντιόν σας! (γέλωτες) Λοιπὸν κερδίζετε σεῖς πρᾶγματι;

Καββαδίας. Βεβαίως κερδίζω ὀλίγα, ὅσα χρήματα μοὶ ἀναγ-

καιουν δια να ζω· περιουσιαν δεν εχω· οσα χρηματα μοι χρειάζονται δια να ζω και δια να αναθρέψω τα παιδιά μου.

Αραβάντ. (έν θυμῷ πρὸς τὸν Καββαδιάν) Ἐκάματε σπῆτι 'ς τὰς Ἀθήνας και ἔπαυλιν 'ς τὴν Κηφισιά;

Πρ. (ὀργίλως) Σὰς παρακαλῶ!

Αραβαντ. (έν θυμῷ) Ὅχι, Κύριε Πρόεδρε! . . . Ἐγὼ κερδίζω 3 χιλιάδας τὸν μῆνα και δεν εχω καλύβην. Πῶς λοιπὸν ἐγὼ ὠφελοῦμαι;

Πρ. Τὰς κερδίζεις νομίμως.

Ἄραβαντ. Βεβαίως· ἡμεῖς δεν τὸν προσβάλλομεν ἀλλὰ . . .

Πρ. Εἶθε νὰ ἐκέρδιζα κι' ἐγὼ.

Ἄράβ. Τὸν συγχαίρομεν! δεν τὸν κατηγοροῦμεν δι' αὐτό. . . (θόρυβος και κίνησις).

Μίλνσις. Λοιπὸν, σὰς παρακαλῶ· ἀφ' οὐ διεκόπη ὁ κ. Σβορώνος, ἐγένετο θόρυβος και αὐτὸς διεμαρτύρετο· εἶπετε ὅτι ἀπεχώρησεν. Δεν ἐγένετο συζήτησις περὶ ἀποδοκιμασίας αὐτοῦ, ὡς παρεκτραπέντος, ὡς ὑβρισαντος; Ἐν τῇ συνελεύσει ἐγένετο συζήτησις, ὅτι πρέπει ν' ἀποδοκιμασθῇ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ὡς ὑβρίσας, κτλ.;

Μ. Ἐγένετο.

Πρ. Νὰ διαγραφῇ.

Μίλνσις. Κατόπιν· και νὰ διαγραφῇ κτλ. Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐκείνην οἱ ὀμιλοῦντες κατὰ τοῦ κ. Σβορώνου ἐπεκαλέσθησαν χειρονομίαν τινὰ ὑβριστικὴν αὐτοῦ; ἢ ἔλεγον μόνον ὅτι εἶπε λέξεις ὑβριστικὰς; **περὶ χειρονομίας ἐγένετο λόγος τότε;** Νὰ διατυπώσω καλῶς. Εἶπομεν ὅτι ἐξηγέρθησαν οἱ ἀντίθετοι και ἐζήτησαν ν' ἀποδοκιμασθῇ· εἶπομεν τὴν αἰτίαν· ἔλεγον ὅτι ἐξέφεραν ὑβριστικὰς λέξεις. **Ἐλεγον ὅτι ἔκαμε και χειρονομίαν;**

Μ. **Οὐδὲλως· ἐν τῇ συνεδριάσει ἐκείνῃ περὶ χειρονομίας οὔτε λόγος ἐγένετο.**

Μίλνσις. Αὐτὸ πρέπει νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι τότε, ὅταν αὐτοὶ ἐζήτησαν ν' ἀποδοκιμασθῇ, νὰ διαγραφῇ, περὶ χειρονομίας δεν ἔκαμον λόγον, ἀλλὰ περὶ ὑβριστικῶν λέξεων.

Μ. Μάλιστα.

Μίλνσις. **Αὐτὸ ἀρκεῖ! . . .**

Ἄραβαντινός. Κύριε Περρῆ, εἶσθε παλαιὸς Ἐταῖρος;

Μ. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Ἐμμαν. Βουτσινᾶς**, κτηματίας, ἐν Ὁδησσῷ γεννηθείς, κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐτῶν 60.

Πρ. Εἶσθε ἑταῖρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας;

Μ. Ἦμην ἑταῖρος.

Πρ. Τότε; κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην;

Μ. "Οχι.

Πρ. Ἐπομένως δὲν γνωρίζετε τί ἔλαβε χώραν.

Μ. Τί ἔλαβε χώραν δὲν γνωρίζω.

Πρ. (πρὸς τοὺς συνηγόρους) Περὶ τίνος θὰ ἐρωτηθῆ ὁ μάρτυς ;
Ἄραβαντινός. Κατηγορήθη καὶ ἐλέχθη ἐδῶ ὅτι ὁ πελάτης μου ἐδῶ εἶνε βίαιος καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ὑβριστής· ἐλέχθη μάλιστα ὅτι ἐξύβρισε καὶ τὸν σεβαστὸν εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου δι' ἐπιστολῆς του. Νὰ ἐρωτηθῆ λοιπὸν ἂν εἶδε τὴν τοιαύτην ἐπιστολὴν καὶ τί ἔλεγε μάλιστα.

Μ. Ὁ κ. Σβορώνος μοὶ εἶχεν εἶπη ὅτι εἶχε κάμη παρατηρήσεις πρὸς τὸν κ. Τσιβανόπουλον, καὶ τὸ γράμμα εἶδον, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμούμαι ποτὲ νὰ ἐξεφράσθη μὲ τρόπον, ὁ ὁποῖος νὰ ἦνε ἢ ἀνοίκειος ἢ ὀπωσδήποτε ὑβριστικός.

Πρ. Κατηγορεῖται δι' αὐτό ;

Ἄραβ. Βεβαίως· ὅτι ἐξύβρισε καὶ τὸν εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου· τὸ κατέθηκε καὶ ὁ κ. Καββαδίας κ. Πρόεδρε· καὶ διὰ τὸν Μυλωνᾶν, καὶ δι' αὐτά...

Μ. Δὲν ἤξεύρω ἂν ἄλλο γράμμα ἦτο, παρὰ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶδον ἐγώ.

Πρ. Εἶνε παράφορος τὸν χαρακτῆρα ; Τὸν γνωρίζετε πολὺ καλὰ ; πῶς εἶνε ; εἶνε ὑβριστής ;

Μ. (ἐν θαυμασμῷ) Ἵβριστής ὁ κ. Σβορώνος ;!.. Τότε θὰ ἀμφεβάλλω καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου !. (συγκίνησις)..

Σβορώνος. Πρὸ πόσων ἐτῶν εἴσθε ἐταῖρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ;

Μ. Περισσότερον ἀπὸ 27 ἔτη.

Σβορώνος. Εἴσθε εὐεργέτης τῆς Ἑταιρίας ;

Μ. Ὅ,τι ἠμπόρεσα.

Σβορώνος. Παρητήθητε ;

Μ. Μάλιστα· παρητήθην πρὸ ἐνὸς ἔτους.

Σβορώνος. Διατί ;

Πρ. Διότι ἡ ἐταιρία δὲν εἶνε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἦνε.
Τὸν δρόμο ποῦ ἐπῆρε !..

Πρ. Ἡ πλειοψηφία νομίζει τὸ ἐναντίον.

Μ. Δὲν ἤξεύρω κ. πρόεδρε· ἀλλὰ τοῦτο μόνον θὰ σᾶς εἶπω· εἰς δύο συνεδριάσεις ποῦ παρευρέθην, τόσος θόρυβος ἦτο, τόσον κακό, ποῦ **θηριοτροφεῖον θὰ ἦτο ἕως καλλίτερον ! !** (ἰλαρότης) Τὴν ἄλλην ἡμέραν εἶχον κεφαλαλγίαν καὶ ἤθελον νὰ παραιτηθῶ διὰ νὰ μὴ παρευρίσκωμαι εἰς τὰς συνεδριάσεις· ἂν δὲ εἶχε παραιτηθῆ πρὸ ὀλίγου ὁ κ. Κουμανούδης ἤθελον παραιτηθῆ διὰ νὰ μὴ παρευρίσκωμαι (διὰ σχημάτων ἀπέλπισίας χειρονομεῖ).

Καλεῖται ὁ μάρτυς κ. **Ν. Μοσχοβάκης**, δικηγόρος, γεννηθεὶς ἐν Κροκεαῖς τῆς Λακεδαιμόνος, κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐτῶν 40.

Πρόεδρος. Εἰσθε ἐταῖρος;

Μ. Ὅχι· δὲν εἶμαι πλέον· ἔχω ἀπὸ καιρόν.

Πρ. (πρὸς τοὺς συνηγούρους) Περὶ τίνος θὰ ἐρωτηθῆ;

Ἀραβαντινός. Καὶ ὁ κ. Καββαδίας καὶ ὁ κ. Ἀνδρόπουλος κατέ-
θηκαν, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος — καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις — πάντοτε εἶνε
ύβριστικός· μάλιστα ἀνέφερον καὶ μίαν δίκην, καθ' ἣν ἠθωώθη ὁ κ.
Σβορώνος, διότι ἔγραψε μίαν ἐπιστολὴν καθ' ἐνὸς ἐκβιαστοῦ. Μάλιστα
ὁ κ. Καββαδίας μετὰ τὴν ἐρήμην δίκην ἐπρομήθευσε τοιαύτην ἐπιστο-
λὴν — Ὁ κ. Μοσχοβάκης διετέλει ἐν γνώσει τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς· νὰ
εἶπη ἂν ὁ κ. Σβορώνος εἶνε ὑβριστὴς πραγματικῶς.

Πρ. Δὲν ἤμποροῦμεν νὰ ἀναιρέσωμεν τὸ δεδικασμένον.

Ἀραβαντινός. Πρόκειται περὶ τοῦ χαρακτήρος του.

Πρ. Δὲν ἤμποροῦμεν νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὰ τὰ πράγματα· εἶνε ἐκ-
τὸς τοῦ θέματος. (πρὸς τὸν μάρτυρα) Ποίας διαγωγῆς εἶνε;

Μ. Ὁ κ. Σβορώνος εἶνε ἐν γένει καλῶς ἀνατεθραμμένος καὶ ἐπι-
στήμων λαμπρὸς καὶ ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἤμπορεῖ νὰ τὸν διακρίνη εἶνε
ὅτι εἶνε **ἐξόχως φιλαλήθης καὶ προκειμένου περὶ τοῦ**
συμφέροντος τοῦ δημοσίου, εἴτε ὀπωσδήποτε ἐν γένει,
ἔχει τὸ θάρρος νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν ἄνευ περιστρο-
φῶν. Τοῦτο τὸν **χαρακτηρίζει** πρὸ πάντων. Διὰ τὴν περίστασιν
αὐτὴν τοῦ Δροσοπούλου τὸ δικαστήριόν σας ἔκρινεν ἄλλοτε.

Πρ. *Εὖε περιττόν.*

Μίλησις. (διαμαρτυρούμενος) *Νὰ σημειωθῆ εἰς τὰ πρακτικά!*

Ἄρ. Θὰ τὸ ἐπικαλεσθῆ ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς. (θόρυβος) Πρέπει νὰ τὰ εἶπη!

Πρόεδρος. Ὅριστε λοιπόν.

Μοσχοβάκης. **Ἦτο μία καθαρὰ ἐκβίασις.** Κάποιος μεσίτης
Δροσόπουλος, εἶχε γράψῃ μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν κ. Σβορώνον,
διὰ τῆς ὁποίας τοῦ ἔλεγεν, ὅτι — « τὸ συνοικέσιόν σου τὸ ἔκαμα ἐγώ
ὡς μεσίτης, ἐπῆρες τόσα ὡς προῖκα, τόσα ποσοστὰ ἀνήκουν εἰς ἐμέ »
— καὶ τὸν ἠπείλει ὅτι ἂν δὲν τὸν πληρώσῃ. . . Ὁ κ. Σβορώνος φυ-
σικὰ ἠγανάκτησε καὶ ἀπήντησεν, ὅπως πᾶς τις. Ἐκαμε δὲ καὶ
ὀλιγώτερον ἴσως παρ' ὅ,τι καὶ ὁ ψυχραιμότερος τῶν ἀνθρώπων ἠδύ-
νατο νὰ κάμῃ, ὅτι ἀπήντησε μόνον διὰ μιᾶς ἐπιστολῆς.

Μίλησις. Κατηγγέλθη, ἦλθεν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ εἶπεν ὅτι
πᾶς ἄνθρωπος εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἤθελεν ὀργισθῆ καὶ ἤθελε
γράψῃ ὅτι ἔγραψεν.

Ἀραβ. Δὲν ἔχομεν ἄλλον μάρτυρα, Κύριε πρόεδρε (1)

(1) Δηλαδὴ θεωρήσας ἐξητηγμένον τὸ ζήτημα, παρητήθη τῶν λοιπῶν μαρτύρων
κ. κ. Κωνσταντοπούλου καὶ Κυριάκου Φιλίου.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

Πρόεδρος. (Καλῶν τὸν κ. **Σβορώνον**) Τί ἀπολογεῖσαι; Ὁρι-
σμένα γεγονότα.

Σβορώνος. Θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν, Κύριε Πρόεδρε. — Ἀπο-
λογούμενος αἰσθάνομαι χαρὰν ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἤχθη πρό' ὑμῶν, διότι
ὡς τὰ πράγματα συνέβησαν, καὶ ὡς κατήνησαν, μόνον παρ' ὑμῶν δύνα-
μαι νὰ τύχω δικαιοσύνης, ἂν οὐδένα ἠδίκησα, οὔτε προὔτιθέμην νὰ ἀδι-
κῶσ'· πρῶτος δὲ πάντων ἐγὼ ἀναγνωρίζω, ὅτι αἱ κατ' ἐμοῦ κατηγορίαι
εἶνε τοιαῦται, ὥστε καὶ μία μόνον ἐξ αὐτῶν ἂν ἦτο ἀληθής, θὰ ἦμην
ἄξιος αὐστηροτάτης τιμωρίας καὶ ἐκ μέρους τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐκ
μέρους τῆς κοινωνίας καὶ ἐκ μέρους τῆς πολιτείας, ἧς διατελῶ ὑπάλ-
ληλος. Ἐπικαλοῦμαι ὁμῶς ἅπασαν τὴν προσοχὴν ὑμῶν! Δὲν θέλω δὲ
καμμίαν ἐπιείκειαν, ἂν καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀποδειχθῇ ἀληθὲς τῶν ὧσων
εἶπον ἐναντίον μου.

Ἡ μὴνυσις τοῦ κατηγόρου

Λαμβάνω ἀνὰ χεῖρας αὐτὴν ταύτην τὴν μὴνυσιν τοῦ κατηγό-
ρου, ἐν ἧ μετὰ σκέψεως ὅλα τὰ κατ' ἐμοῦ εἶνε ἀναγεγραμμένα παρὰ
τούτου, θὰ τὰ διεξέλθω ἐν πρὸς ἐν καὶ συντόμως, Κύριοι δικασταί,
προσάγων ὑμῖν τὰ γεγονότα, αὐτὰ τὰ ἐγγράφα, τὰς ἐπιστολάς, πάντα
ἐκεῖνα, ἅτινα δὲν ἔφερον ἐδῶ, ἐκεῖνοι οἵτινες κατηγοροῦντες, εἶχον κα-
θῆκον πρὸς τοῦτο· θὰ σᾶς τὰ φέρω ἐγὼ, ἵνα κρίνητε ἀσφαλῶς ἐπὶ
τῶν πραγμάτων αὐτῶν βασιζόμενοι. Ἴδου ἐν πρώτοις τί λέγει ἐν τῇ
μηνύσει τοῦ ὁ κατήγορος: (ἀναγινώσκει).

«Τῇ 23 Ἰουλίου λήγοντος συζητουμένων ἐν συνελεύσει 56 ἐταίρων
τῆς Ἀρχαιολογ. Ἐταιρίας προτάσεων τινων πρὸς τροποποίησιν τοῦ
ὀργανισμοῦ τῆς Ἐταιρίας, ὁ κ. I. Σβορώνος προσέβαλε τὴν ὑπόληψίν
μου, διεγείρας τὴν κοινὴν περιέργειαν διὰ λόγων ὑβριστικῶν, δι' ὧν
προὔτιθετο νὰ μειώσῃ τὴν ὑπόληψίν μου παρὰ τῇ Ἐταιρίᾳ καὶ τῇ
κοινωνίᾳ, ἀναγαγὼν συζήτησιν περὶ ἐπιδόματος εἰς τὸν ἐκλεχθισόμε-
νον γραμματέα τοῦ 1896 εἰς ἐμὲ τὸν γραμματέα τοῦ 1895, ὃν παρέ-
στησεν ὡς ἐξ ἰδιοτελείας ὀρμηθέντα εἰς τὴν γνώμην μου περὶ ἐπιδόμα-
τος εἰς τὸν γραμματέα τοῦ 1896 καὶ ὡς θυσιάζοντα τὸ πρόδηλον
συμφέρον τῆς Ἐταιρίας εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον ἰδιοτελεῖ σκοπὸν· προσέ-
θηκε δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑβριστικοῦ τρόπου, ὅτι ἔχω καὶ ἄλλας ὠφε-
λείας, ἕνεκα τῶν ὁποίων καθίσταται περιττὴ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ἐπιδό-
ματος (ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἐμοῦ), ἡ δὲ σκόπιμος ἀποσιώπησις τῶν
ὠφελειῶν τούτων συνδυαζομένη μετὰ τῆς ἀνοικείου ἐπιθέσεως κατ' ἐμοῦ,

εἰς ὃν δὲν ἀπέβλεπον τὸ ὑπὸ τὴν ψῆφον τῶν ἐταίρων συζητούμενον ἄρθρον καὶ μετὰ τοῦ ὑβριστικωτάτου τρόπου καὶ τῶν ὄνειδιστικῶν κινήματων, δι' ὧν συνώδευσε τὰς κατ' ἐμοῦ προσβλητικὰς ἐκφράσεις, ἀποδεικνύουσι πληρέστατα τὸν σκοπὸν τῆς ἐξυβρίσεως».

Ὡς ἀφορμὴν δὲ κυρίαν τῆς διαγωγῆς μου ταύτης ἀναγράφει ἐν τῇ μηνύσει του ὅτι: «Ἐπεθύμουν νὰ ἔχω εἰς τὴν διάθεσίν μου τὸ συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἵνα ἀγοράζῃ ἢ Ἑταιρία πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ὅσα ἐγὼ ἐπρότεινον καὶ ἐφ' ἣ ἐγὼ ἠθέλω τιμῇ. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο δὲν κατωρθοῦτο, ἀπέδίδα τὴν ἀποτυχίαν τῶν σκοπῶν μου εἰς τὸν μηνυτὴν καὶ δι' αὐτὸ τὸν ἐμίσειν!». Εἰδδικῶς δὲ ἀνέφερε καὶ ὁ κατήγορος καὶ αἱ ἐπίσημοι ἀνακοινώσεις τοῦ γραφείου τῆς Ἀρχαιολογ. Ἑταιρίας, ὅτι δύο ἦσαν αἱ κύριαι ἀφορμαὶ τῆς δυσαρεσκείας μου, ἢ μὴ ἀγορὰ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Μελετοπούλου καὶ ἢ μὴ ἀγορὰ τῆς τοῦ αἰοιδίμου Ἰωάννου Δημητρίου.

Αἱ ἀγοραὶ νομισμάτων

Κύριοι δικασταί! Ὁ νόμος ΣΜΗ' τοῦ 1867 περὶ Νομισμ. Μουσείου, ὁ ἀρχαιότερος, ἐν ἄρθρῳ 20 καὶ ὁ νόμος ΒΡΠΕ' τοῦ 1893 ἐν ἄρθρῳ 2, ὁ ἤδη ἐν ἰσχύϊ, ἐπιβάλλουσι τῷ Διευθυντῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου νὰ φροντίζῃ ἵνα πλουτίζῃ τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον (ἀναγινώσκει): «διὰ προσφορῶν, διὰ δωρεῶν, διὰ κληροδοσιῶν, διὰ καταθέσεως τῶν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ δημοσίου εὑρισκομένων νομισμάτων, δι' ἀνταλλαγῆς τῶν διπλῶν καὶ πολλαπλῶν καὶ δι' ἀγορῶν.» Τί ἐπραξα δι' ὅλα τὰ ἄλλα πλὴν τῶν ἀγορῶν καὶ ἀνταλλαγῶν μανθάνετε ἐξ ἐπισήμου πιστοποιήσεως—ἦν καταθέτω—αὐτοῦ τοῦ πρυτάνεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, καθ' ἣν ἐπὶ τοῦ προκατόχου μου, ἐπὶ 30 ὅλα ἔτη—κατὰ τὰς πρυτανικὰς λογοδοσίας καὶ τοὺς ἐπισήμους καταλόγους—ἐπὶ 30 λέγω ἔτη εἰσῆχθησαν νομίσματα ἐν ὅλῳ 32,227, ὧν χρυσᾶ 525. . .

Μία φωνή. Ὁ κ. Ποστολάκας ἦτο ὁ προκάτοχος;

Σβορώνος. Μάλιστα! Ὁ κ. Ποστολάκας, ὅστις διεκρίνετο διὰ τὸν ἄκρον ζῆλόν του πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.—Ἐπ' ἐμοῦ δὲ εἰς διάστημα 4 1/2 ἐτῶν εἰσῆχθησαν (ἀναγινώσκει): «νομίσματα κτλ. 64,782, ὧν χρυσᾶ 1019.

Διατί ἀναφέρω τοῦτο; Διὰ νὰ σᾶς ὑποδείξω, ὅτι μεθ' οἴου ζήλου ἐργαζόμενῃ διὰ τὰ λοιπὰ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπεθύμουν, ἐκ καθήκοντος, νὰ ἐργασθῶ, ὅπως καὶ δι' ἀγορῶν καὶ δι' ἀνταλλαγῶν πλουτίζω τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον· διότι σημειώσατε ὅτι ἐξ ἔλων αὐτῶν τῶν ἐπ' ἐμοῦ εἰσαχθέντων νομισμάτων, μόνον 150 περίπου προέρχονται ἐξ ἀγορᾶς.

Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, τὸ ὁποῖον φιλοτίμως

ἠγοράζε πάντοτε καὶ ἐπὶ πολλὰ μέχρις ἐσχάτων ἔτη νομίσματα ὑπὲρ τοῦ Μουσείου, περιῆλθε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας, ἐπειδὴ ἐπίσης ἢ Σεβ. Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο διὰ τοὺς αὐτοὺς οἰκονομικοὺς λόγους νὰ δίδῃ χρήματα πρὸς ἀγορὰν νομισμάτων, ἐσκέφθην—τὶ φυσικώτερον;—νὰ ἀποταθῶ πρὸς τὴν Ἀρχαιολ. Ἐταιρίαν, τὴν ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ὑποχρεουμένην νὰ φροντίζη καὶ δι' ἀγορῶν ὑπὲρ διασώσεως τῶν ἐθνικῶν κειμηλίων, ἅτινα ἄλλως περιέρχονται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀρχαιοκαπήλων καὶ ἐξέρχονται οὕτω καθ' ἑκάστην τῆς πατρίδος. Ἐγγράφα λοιπὸν τὴν 4 Αὐγούστου 1891, Κύριοι δικασταί, τὸ παρὸν ὑπ' ἀριθ. 187 ἔγγραφον πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας, ὅπερ ἀναγινώσκω καὶ καταθέτω εἰς τὸ δικαστήριον :

«Κύριε Πρόεδρε.

Καθ' ἑκάστην σχεδὸν παρουσιάζονται ὑπὸ διαφόρων ἰδιωτῶν τῇ διευθύνσει τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἀρχαῖα νομίσματα πρὸς ἀγορὰν εἰς εὐτελεῖς πολλάκις τιμὰς, δυνάμενα δὲ νὰ πλουτίσωσι σπουδαίως τὸ Ἐθνικὸν τοῦτο Μουσεῖον καὶ διαφωτίσωσι πολλὰ μέρη τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, γεωγραφίας, καλλιτεχνίας καὶ μυθολογίας. Δυστυχῶς ἐλλείπει χρημάτων ἀναγκαζόμεθα νὰ ἀποπέμπωμεν τοὺς πωλητάς, οἵτινες τότε καταφεύγουσι πρὸς τοὺς ἀρχαιοκαπήλους καὶ οὕτω τὰ μνημεῖα ταῦτα ἐξάγονται τοῦ Κράτους.

Παρακαλῶ λοιπὸν τὸ συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ὅπως ψηφίσῃ ποσὸν τι ἐτησίως δι' ἀγορὰν νομισμάτων κατ' ἐκλογὴν καὶ τῇ ἐγγράφῳ προτάσει τοῦ νομισματογνώμονος, συνοδευομένην ὑπ' ἀκριβοῦς καταλόγου. Οὕτω ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία θὰ παρᾶσχῃ σπουδαίαν ὑπηρεσίαν τῷ Ἐθν. Νομισματικῷ Μουσεῖῳ καὶ τῇ ἐν γένει ἀρχαιολογίᾳ.

Μετ' ἄκρας πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Ὁ Νομισματογνώμων Διευθυντὴς
τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου

I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία μοι ἀπήντητε τὰ ἐξῆς :

«Κύριε Διευθυντά·

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 187 ὑμετέρου ἐγγράφου γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐταιρίας ἀπεφάσισε πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ν' ἀγοράζωνται ὑπὸ τῆς Ἐταιρίας ἀναγκαῖα τῇ συλλογῇ νομισμάτων καθ' ὑμετέραν ἐκλο-

γῆν καὶ πρότασιν ἐγγράφον περὶ τοῦ τιμήματος, συνοδευομένην ὑπ' ἀκριβοῦς καταλόγου. Τὸ Συμβούλιον θὰ ἀποφασίσῃ ἐκάστοτε περὶ τῆς ἀγορᾶς, ὥρισμένον ὅμως ποσὸν ἐτησίως δὲν δύναται νὰ ὀρίσῃ πρὸς τὸ παρὸν δι' ἀγορὰν νομισμάτων.

Ὁ Πρόεδρος καὶ ἄ.α. ὁ Ἀντιπρόεδρος

Σ. ΦΙΝΤΙΚΛΗΣ

Ἡ ἀρχαιολογικὴ λοιπὸν Ἑταιρία πρώτη μοι λέγει, πρώτη αὐτῇ, περὶ τοῦ τιμήματος! Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀποφασίσασα ἐξ ἰδίας σκέψεως νὰ ὀρίξω ἐγὼ τὸ τίμημα· κρίνατε λοιπὸν νῦν ὑμεῖς τὸ ποῖόν τῆς κατ' ἐμοῦ κατηγορίας ὅτι ἤθελον ἐγὼ νὰ ὀρέξω τὸ τίμημα Ἡ Ἀρχ. Ἑταιρία, ὡς βλέπετε, πρώτη αὐτῇ τότε τὸ ἀπεφάσισεν, ἄνευ καὶ αἰτήσεως ἰδικῆς μου. . . Τί ἐγένετο συνεπεῖχ τῆς ἀποφάσεως ταύτης; Εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας εὐρίσκονται τὰ πρωτότυπα καὶ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τὰ ἀντίγραφα σειρᾶς ἐγγράφων προτάσεων ἡμῶν, ἐν οἷς πρὸς διαφώτισιν τῶν κ. κ. συμβούλων—ὧν οὐδεὶς ἦτο ἢ εἶνε ὁ νομισματικὸς ἢ δυνάμενος νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀξίαν τῶν νομισμάτων—παρέθετον τὴν τιμὴν ἐκάστου νομίσματος ἐξ αὐτοῦ τοῦ περιφήμου συγγράμματος τοῦ Mionnet, τοῦ κοινῶς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἡμῶν ἀναγνωριζομένου ὡς ὀδηγοῦ καὶ βάσεως πρὸς ἐκτιμήσεις.

Ἴδου δὲ ὅποῖαι ἀγοραὶ ἐγένοντο τῇ προτάσει ἐμοῦ καὶ κρίνατε ὑμεῖς, ἂν ἐφρόντιζον ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρίας καὶ τοῦ Μουσείου.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 461 ἐγγράφου ἠγοράσθησαν ἀντὶ δραχμῶν 355 νομίσματα ἀξίας κατὰ τὸν Mionnet φράγκων χρυσῶν 796.—Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 468 ἀντὶ δραχμῶν 80, νομίσματα ἀξίας φράγκων 200.—Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 475 ἀντὶ δραχμῶν 250, νομίσματα ἀξίας φρ. 400-600.—Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 481 ἀντὶ δραχμῶν 20, νόμισμα ἀξίας φρ. 200.—Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 508 ἀντὶ δραχμῶν 50, νόμισμα ἀξίας φρ. 500.—Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 545 ἀντὶ δραχμῶν 500, νομίσματα ἀξίας φρ. 784 κτλ.

Τί δ' ἐξάγεται ἐκ τῶν τιμῶν αὐτῶν, Κύριε Πρόεδρε;

Πρόεδρος. Εἶνε περιττὰ αὐτά, διότι οὐδεὶς ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ χαρακτῆρός σας καὶ τῆς τιμιότητός σας. Δὲν πιστεύω οὐδεμίαν νὰ ἠγέρθῃ ἀμφιβολία περὶ τούτου.

Ἀραβαντινός. Ἐδῶ εἰς τὴν κατηγορίαν λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς ἤθελε νὰ ἐπιβάλῃ τὰς τιμὰς.

Πρόεδρος. Δὲν κατηγορεῖσθε δι' αὐτό. Κατηγορεῖσθε δι' ἐξύβρισιν.

Παπαδόπουλος. Νὰ ἀρκεσθῆτε εἰς τὴν μήνυσιν μόνον.
Σβορῶνος. Ἔστω. . . (1)^ο Ἐρχομαι ἀμέσως.

(1) Πόσον δίκαιον θὰ εἶχον νὰ ἐπιμείνω εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀποδεικνύει τὸ ἐξῆς **γεννός** ! :

Τὴν 16 Νοεμβρίου ἀπηύθυνα πρὸς τὸ Σεβαστόν Ὑπουργεῖον τὸ ἐξῆς ὑπ' ἀριθ. 986 ἔγγραφον.

«Κύριε Ὑπουργέ.

Εὐσεβᾶτως ἀναφέρομεν ὑμῖν τὰ ἐξῆς σχετικῶς πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. 565, 31 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἔγγραφον πρὸς ὑμᾶς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, τὸ διαβιβάσθην ἡμῖν διὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. $\frac{20215}{19903}$ 6 Νοεμβρίου ὑμετέρου ἔγγραφου.

Τὴν 26 Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐπέμψαμεν, συμφώνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἔγγραφον πρότασιν πρὸς ἀγοράν παρὰ τοῦ ἐν Σμύρνῃ Δ. Στυλιανοπούλου τριάκοντα νομισμάτων, σπουδαία κατὰ τῆς Ἑθνικῆς Νομισματικῆς Συλλογῆς πληρούντων, ἐκλέξαντες αὐτὰ μεταξὺ πεντακοσίων περίπου νομισμάτων, παρουσιασθέντων παρὰ τοῦ πωλητοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ νομίσματα ταῦτα κατεκρατοῦντο πέντε ὄλους μῆνας ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ πρὸς ζημίαν τοῦ διαμαρτυρομένου κατόχου, πρὸς ἡμᾶς δὲ οὐδεμία ἀπάντησις ἐδίδετο, καὶ ἐπειδὴ ἐπληροφορήθημεν τυχαίως ποῦ βασισθὲν τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας, ἀπεφάσισε νὰ μὴν ἀγοράσῃ αὐτὰ, ὡς εἰς ὑπερβολικὴν δῆθεν τιμὴν ἐκτιμηθέντα παρ' ἡμῶν, παρεκαλέσαμεν Ὑμᾶς τὴν 25 Ὀκτωβρίου, ἵνα παραγγείλητε τῇ Ἑταιρίᾳ, νὰ ἐπιστρέψῃ τέλος τὰ νομίσματα καὶ νὰ ζητήσητε νὰ σημειωθῇ ὁ λόγος, δι' ὃν δὲν ἠγοράσθησαν. Οὕτω δ' ἐστάλη πρὸς ὑμᾶς τὸ βῆθὲν ὑπ' ἀρ. 656δ ἔγγραφον σὺν τοῖς νομίσμασιν, ἅτινα καὶ ἐλάδομεν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φράσις τοῦ ἔγγραφου τούτου ὅτι «τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἀγοράσῃ αὐτὰ ὡς ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς τιμῆς», ἐνέχει μομφὴν καθ' ἡμῶν, ἀναγκάζομαι, Κ. Ὑπουργέ, πρὸς δικαιολογίαν μου νὰ καταστήσω γνωστὰ ὑμῖν τὰ ἐξῆς :

Τυχαίως ἔμαθον τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον παρὰ τοῦ κ. Ποστολάκα ὅτι τὰ νομίσματα ἐκεῖνα ἐκομίσθησαν αὐτῷ ἐκ μέρους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας πρὸς ἐκτίμησιν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ κομίσαντες αὐτὰ δὲν ἐδήλωσαν αὐτῷ, ὡς ὄφειλον πρὸς ὄδηγίαν του, ὅτι τὰ νομίσματα ταῦτα ἐξετιμήθησαν ἤδη παρ' ἡμῶν καὶ δὴ **μετὰ ἐπιδοταμένῃν ἔρουσαν καὶ μελέτην περὶ τοῦ ἀνεκδότου ἢ ὀπανίου καὶ τῆς ἐπιδοτημονικῆς αὐτῶν ὀπουδαιότητος**· καὶ ἐπειδὴ οὐδεμίαν προσοχὴν ἰδιαιτέραν ἔδωκε, οὐδ' **ἠδύνατο**, ὡς κατάκοιτος διατελῶν, καὶ δὴ παράλυτος νὰ συμβουλευθῇ τὰ ὡς βᾶσις ἐκτιμήσεως δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσι συγγράμματα, ἐξετίμησεν αὐτὰ ὅλως τυχαίως καὶ δὴ **προφορικῶς**, ἥτοι οὐδὲν γράφας ἢ ὑπογράφας.

Περὶ τούτου ἔδωκεν ἡμῖν καὶ τὸ ἐξῆς ἔγγραφον, οὗτινος τὸ πρωτότυπον κατετέθη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ὑπ' ἀριθ. 645 β.

Φίλε Κύριε Ι. Σβορῶνε

Τὰ νομίσματα ἅτινα πρό τινων ἡμερῶν μοι ἐκομίσθησαν ἐκ μέρους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας πρὸς ἐκτίμησιν, τὰ ἐξετίμησα ἀπλῶς ἐκ τοῦ προχείρου καὶ χωρὶς τὸ παραπαν νὰ συμβουλευθῶ τὰ πρὸς ὄδηγίαν μου δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσι νομισματικῶν συγγράμματα π. χ. τὸν Mionnet, τὸν δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις ἐκτιμήσεως. Τοῦτο δὲ ἔνεκα τῆς πασχούσης υγείας μου, ἥτις δὲν μοι ἐπιτρέπει νὰ συμβουλευθῶ συγγράμματα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1895.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΟΙΣΤΟΛΑΚΑΣ

Ἄλλ' ὁ Mionnet, κ. Ὑπουργέ, ὁ δυνάμενος κατὰ τὸν κ. Ποστολάκαν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις ἐκτιμήσεως, ὀρίζεται τὴν τιμὴν τῶν νομισμάτων τούτων κατὰ τὸν σχετικὸν πίνακα—ὃν συντάξαντες, κατέθεσαμεν εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ὑπ'

Πρόεδρος. Τὸ δικαστήριον γνωρίζει καὶ ἐξωδίκως, ὅτι εἴσθε τίμιος καὶ τοῦ καθήκοντος ἀνὴρ. Περὶ αὐτοῦ δὲν ἀμφιβάλλει. Τώρα, ἐξυβρίσατε; ἢ δὲν ἐξυβρίσατε;

Σβορώνος. Κύριε Πρόεδρε, εἶπον, ὅτι θὰ τελειώσω ἀμέσως. Μὲ κατηγόρησαν ὅτι αἰτία τῆς δῆθεν ἔχθρας μου ἦτο ἢ μὴ ἀγορὰ τῆς συλλογῆς τοῦ Μελετοπούλου καὶ ἐκείνης τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου.

Πρ. Ἀρκετὰ περὶ αὐτοῦ ἐξηγήθητε.

Σβορώνος. Δὲν εἶπον οὐδὲ λέξιν περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Μελετοπούλου καὶ τῆς τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου! Θέλω ἄλλως νὰ σὰς ἀποδείξω

ἀριθ. 645 α, καὶ οὕτως δυνάμεθα νὰ πέμψωμεν ἀντίγραφον, ἅμα τῇ αἰτήσει ὑμῶν — εἰς μὲν τὴν ἐλάσσονα τιμὴν ἀντὶ φράγκων χρυσῶν 984, εἰς δὲ τὴν μείζονα ἀντὶ 1215. ἐνθ' ἡμεῖς ὤρισamen τιμὴν 578 μόνον χαρτίνων δραχμῶν (δηλ. φρ. 330)! Τὸ δὲ περιέργον ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, κ. Ὑπουργέ, εἶνε ὅτι κατὰ τὰ βιβλία τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου αὐτὸς ὁ κ. Ποστολάκας ἐξετίμησεν ἢ ἠγόρασεν ἄλλοτε ὁπότε ἠδύνατο νὰ μελετήσῃ τοὺς σχετικὰς ὁδηγοὺς, ὅμοια νομίσματα ἀντὶ πολλὴ μείζονος τιμῆς τῆς παρ' ἡμῶν προταθείσης; π. χ. διὰ νόμισμα, οὗ ὤρισamen τὴν τιμὴν εἰς δραχμὰς εἴκοσιν, ὤρισε τὴν τιμὴν φράγκων ἑκατόν. Κρίνατε λοιπὸν ὑμεῖς, κ. Ὑπουργέ, ἂν καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην καλῶς ἐξετελέσαμεν τὸ καθήκον ἡμῶν καὶ διαθίβασατε, ἂν ἐγκρίνητε τὸ παρὸν ἔγγραφο πρὸς διαφώτισιν τῶν κ. κ. Συμβούλων τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας, ἵνα μὴ καὶ ἐν τῇ μέλλοντι ἐξ ἑλλείψεως ἐμπιστοσύνης πρὸς τὰς ἐμὰς ἐκτιμήσεις ζημιῶνται σπουδαίως τὸ Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν σπουδαίων καὶ ἀναγκαίων αὐτῷ νομισμάτων.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Διευθυντὴς
τοῦ Ἐθν. Νομισματικοῦ Μουσείου
Ι. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

Δὲν ἠρέσθη δὲ, ἀναγνώστα, εἰς τὸ ἔγγραφο τοῦ κ. Ποστολάκα, ἀλλ' ἔγραψα ἐπισήμως τῇ 21 Νοβρίου τὸ ὑπ' ἀρ. 703 ἔγγραφο πρὸς τὸν ὑπατον τῶν συγχρόνων νομισματολόγων κ. Dr. F. Imhoof-Blumer τῆς Winterthur, πέμπων ἀκριβέστατον περιγραφικὸν κατάλογον τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος νομισμάτων καὶ παρακαλῶν, ἵνα ἐκτιμήσῃ αὐτὰ λεπτομερῶς, χωρὶς νὰ ἐπιρεασθῇ ὑπὸ τῶν τιμῶν τοῦ Mionnet. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παρέλειψα νὰ τῷ σημειώσω καὶ τὰς τιμὰς, ἃς ἐγὼ προσέφερον. Ὁ μέγας λοιπὸν σοφὸς οὗτος, ὁ διακρινόμενος καὶ διὰ τὰς μετρίαις τιμὰς, ἃς προσφέρει, ἀπύνησεν ἡμῖν ἐπισήμως — παρέχων καὶ τὴν ἄδειαν νὰ ποιήσωμεν δημοσίᾳ χρῆσιν τῆς γνώμης του — διὰ τῆς ἀπὸ τῆς 26 Νοεμβρίου ἐπιστολῆς του (νῦν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Ν. Μ. ὑπ' ἀρ. 705), ἐπιστρέφων συγχρόνως καὶ τὸν κατάλογον (Ἀρχείου ἀρ. 704), ἐφ' οὗ προσέγραψε τὰς περιγραφὰς τὴν κατ' αὐτὸν ἀξίαν ἐκάστου νομίσματος, δι' ἣν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν κατὰ μέσον ὅρον τὰς τιμὰς, ἀνθ' ὧν ἠγοράσθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ὅμοια νομίσματα ἐν Ἑσπερίᾳ. Ἡ ἐκτίμησις λοιπὸν αὕτη εἶνε φράγκα χρυσᾶ 974-1007 ἀναλόγως τῆς διατηρήσεως (Ces prix, μοι γράφει, representent environ la moyenne de ce qu'on paye à présent ces pieces suivant la conservation et patine un peu plus ou moins). Ἐπαναλαμβάνω δ' ὅτι ἐγὼ συμφώνησα τὴν ἀγορὰν αὐτῶν μόνον ἀντὶ φρ. 330, εἶνε δὲ καὶ ἡ μόνη ἀγορὰ, δι' ἣν προσέφερα τὴν μείζονα τιμὴν! "Ἄς κρίνῃ λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης, ἃς κρίνωσιν αὐτοὶ οἱ κ. κ. Σύμβουλοι τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας περὶ τῆς πρὸς τὸ Ἐθν. Νομισματικὸν Μουσεῖον διαγωγῆς ἐκείνων ἀκριδῶν, οἵτινες ἔπρεπε νὰ εἶνε εἰς κατάστασιν, ἵνα φροντίζωσι καὶ ἔπρεπε νὰ φροντίζωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς διασώσεως ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀρχαιοκαπήλων τῶν πατρῶν κειμηλίων. Νομίζουσιν οὗτοι ὅτι πολεμοῦσι καὶ βλάπτουσιν ἐμὲ, οὕτως φερόμενοι, μὴ ἐννοοῦντες ὅποιον ζημιῶν γίνονται πρόξενοι πρὸς ἔθνικόν Ἴδρυμα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν πατρίδα! — Καὶ ταῦτα πάντα κατέστησα γνωστὰ τῷ κ. Ὑπουργῷ ἐγγράφως.

ὅτι διεφύλαξα ὅλους τοὺς νομίμους τύπους. Θέλω νὰ κατανοήσητε ἐκ τῆς ἀπολογίας μου ταύτης **διατέ** παριστάνουσιν ἐνταῦθα οἱ κατήγοροι ὅτι ἡγανάκτησα... Ἰδού· ἔχω τὸ ὑπ' ἀριθ. 269 ἔγγραφον—καὶ τὸ καταθέτω—ὄπερ ἔγραψα πρὸς τὴν Ἀρχ. Ἐταιρίαν διὰ νὰ ἀγορασθῇ ἐκλογή τις νομισμάτων ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Μελετοπούλου, ἐκλογή κατ' ἐμὲ **μεγίστης ἀξίας** καὶ σπουδαιότητος (1). Τὸ Συμβούλιον τί ἀπαντᾷ; (ἀναγινώσκει): « Ἀρ. 192. (5 Ἰουνίου 1892) «Κύριε Διευθυντά... Τὸ συμβούλιον... ἀπεφάσισε **μετὰ λύπης** ὅπως μὴ προβῇ **κατὰ τὸ παρὸν** εἰς ἀγορὰν τῶν εἰρημένων νομισμάτων, ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ δαπανηρῶν ἔργων, ἅπερ ἔχει ἤδη ἀποφασίσει νὰ ἐκτελέσῃ καὶ εἰς τὰ ὅποια **μόλις** θὰ ἐπαρκέσωσιν οἱ τακτικοὶ πόροι τῆς Ἐταιρίας κτλ. ». Δηλαδή μοι λέγει ἀπλούστατα ὅτι τὰ **οἰκονομικὰ** τῆς Ἐταιρίας δὲν ἐπιτρέπουσι ἀγορὰν, ἧς ἀναγνωρίζει τὴν σπουδαιότητα.

(1) Δημοσιεύω ἐνταῦθα τὸ ἀπὸ τῆς 3 Ἰουνίου 1892 ἔγγραφον τοῦτο.

Κύριε Πρόεδρε

Ὁ ἐν Πειραιεὶ κ. Ἀλέξ. Μελετόπουλος κατέχων συλλογὴν τῶν πλουσιωτέρων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπιθυμῶν, ἕνεκεν οἰκονομικῶν λόγων, νὰ ἐκποιήσῃ αὐτήν, ἀπετάθη πρὸς ἡμᾶς ἵνα προτείνωμεν τὴν ἀγορὰν αὐτῆς ὁλοκλήρου ἢ ἐν μέρει τῇ Ἀρχαιολ. Ἐταιρίᾳ πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Ἐθν. Νομισματικοῦ Μουσείου.

Γνωρίζων τὴν σπουδαιότητα τῆς συλλογῆς ταύτης, ἐξήτασα αὐτὴν λεπτομερῶς, παραβάλλον ἐπὶ μακρὸν ἐν πρὸς ἐν τὰ ἐξακισχίλια αὐτῆς νομίσματα πρὸς τὰ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Μουσείου. Ἐξελέξαμην δὲ ὡς ἐλλείποντα καὶ χρήσιμα τῷ Μουσείῳ νομίσματα χίλια ἑκατὸν ἑνενήκοντα δύο (1192), ὧν δέκα καὶ πέντε (15) χρυσᾶ, τριακόσια ἑβδομήκοντα ἑννέα (379) ἀργυρᾶ, (ὧν περὶ τὰ ἑκατὸν τεσσαράκοντα εἰσὶ τετράδραχμα καὶ δίδραχμα), ἑπτακόσια ἑνενήκοντα τρία (793) χαλκᾶ, ἐν σιδηροῦν (Ἄργους μεγίστης σπανιότητος) καὶ τέσσαρα (4) μολύβδινα.

Τὰ νομίσματα ταῦτα εἶνε λίαν ποικίλα ὡς ἀνήκοντα εἰς διακόσια πενήκοντα καὶ πλέον ἔθνη, χώρας, πόλεις, γήσους καὶ βασιλεῖς τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Συμπληροῦσι δὲ πάμπολλα κενὰ τῆς Ἐθνικῆς Συλλογῆς, καὶ τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν εἶνε λίαν σπάνια, πολλὰ δὲ ἀρίστης καὶ τὰ πλεῖστα καλῆς διατηρήσεως, παρέχοντα μεγάλην ποικιλίαν τύπων, συμβόλων, ὀνομάτων ἀρχόντων κτλ.

Ὁ κ. Α. Μελετόπουλος ἐξήτει κατ' ἀρχὰς μέγα χρηματικὸν ποσὸν ὡς ἀντίτιμον, ἐπὶ τέλους ὅμως παρεδέχθη τὴν ὑπ' ἐμοῦ ὀφισθείσαν τιμὴν δρ. ἐξ χιλιάδων πεντακοσίων ἐξήκοντα (ἀρ. 6560). Τὴν ἀγορὰν τῆς ἐκλογῆς ταύτης τῶν νομισμάτων συνιστῶ ὑμῖν, κ. Πρόεδρε, καὶ τῷ Σεβ. Συμβουλίῳ τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας ἐνθέρμως, φρονῶν ὅτι ἡ μὲν παρουσιαζομένη περίστασις πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου εἶνε ἐκ τῶν σπανίων, ἡ δὲ τιμὴ ἐκτάκτως συμφέρουσα.

Συνημμένως τῷ παρόντι ὑποβάλλω ὑμῖν κατάλογον τῶν νομισμάτων **συνοπτικόν**, οὐχὶ δὲ περιγραφικόν, ὅστις θὰ ἀπήτει μακρὰν ἐργασίαν· λεπτομερῆ περιγραφικὸν κατάλογον ἐπιφυλάσσομαι νὰ ὑποβάλλω ὑμῖν εὐθύς ὡς τὸ Σεβ. Συμβούλιον τῆς Ἐταιρίας ἀποφασίσει **κατ' ἀρχὴν** τὴν ἀγορὰν τῆς συλλογῆς.

Τὰ ἐκλεχθέντα νομίσματα ἐκομίσθησαν ἐν Ἀθήναις, δύνασθε ἐπομένως εὐκόλως, ἐὰν ἐπιθυμῆτε, ὑμεῖς καὶ τὸ Συμβούλιον νὰ ἐξετάσῃτε αὐτὰ λεπτομερῶς.

Μετ' ἄκρας ὑπολήψεως.

Ὁ Διευθυντῆς
τοῦ Ἐθν. Νομισματικοῦ Μουσείου
Ι. Ν. ΣΒΟΡΑΝΟΣ

Ἐπειδὴ δὲ τὸ Συμβούλιον μοι ἔγραψεν ὅτι κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἡδύνατο νὰ προβῆ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ μοι ὑπεδείκνυεν οὕτω τὸ προσεχές μέλλον, ὑπέβαλλον πολὺ κατόπιν ἐκ νέου, ἐν εὐθέτῳ, ὡς ἐφρόνουν καιρῶ, τὴν αὐτὴν πρότασιν. (Ἴδε τὸ ὑπ' ἀρ. 303 ἔγγραφο ἡμῶν) συνιστῶν τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἀγορὰν τῶν νομισμάτων ἐκείνων, καὶ παρακαλῶν τὸ Συμβούλιον ὅπως σπουδαίως συσκευθῆ ἐπὶ τῆς προτάσεως « Ἡ εὐκαιρία, ἔγραφο, εἶνε μοναδικὴ πρὸς συμπλήρωσιν σπουδαίων κενῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, δὲν πρέπει δὲ νὰ νὰ ἀφήσῃ ἡ Ἐταιρία νὰ ἐξαχθῶσι τῆς Ἑλλάδος τὰ εἰς οὕτω εὐτελεῖ τιμὴν προσφερόμενα νομίσματα ταῦτα » καὶ προσέθετον ὅτι « ἐν ἡ περιπτώσει τὸ Σ. Συμβούλιον δὲν ἀρκεῖται εἰς τὰς ἡμετέρας περὶ τῆς σπουδαιότητος καὶ εὐθηνίας τῆς συλλογῆς διαθεβαιώσεις, παρακαλῶ νὰ συστήσῃ ἐπιτροπὴν, ἣτις, πέποιθα, ὅτι ἐνθερμότερον ἡμῶν θὰ συστήσῃ τῇ Ἐταιρίᾳ τὴν ἀναβολὴν πείσης ἄλλης δαπάνης ἢ ἐργασίας χάριν τῆς προκειμένης ἀγορᾶς »· πάλιν δὲ τὸ Συμβούλιον διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 289 ἔγγραφου ἀπαντᾷ ἡμῖν ὅτι « σκεφθὲν πάλιν ἐνέμεινεν εἰς τὴν προτέραν τοῦ ἀποφασίσαι ἐπιφυλάσσεται δὲ νὰ σκεφθῆ καὶ ἀποφασίσαι ἐπὶ τῆς προτάσεως ὅταν ἡ **οἰκονομικὴ κατάστασις** τῆς Ἐταιρίας βελτιωθῆ ὡς ἐλπίζομεν ». Δηλαδὴ δὲν ἔχομεν δυστυχῶς χρήματα, μοι ἀπαντᾷ προκειμένου περὶ σπουδαιοτάτων.

Πάλιν δέ, πολὺ βραδύτερον ὅτε ἐφρόνουν ὅτι *εβελτιώθη* ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἐταιρίας, ἔπεμψα τρίτον ἔγγραφο, τὸ ὑπ' ἀρ. 445, ἐνθέρμως καὶ πάλιν, κατὰ καθῆκον, συνιστῶν τὴν ἀγορὰν (1)· πάλιν δὲ μοι ἀπήντησαν (ἀρ. 87, 15 Ἀπριλίου 1893) ὅτι τὸ συμβούλιον « ἀπεφάσισεν **ἔνεκα λόγων οἰκονομικῶν** νὰ μὴ προβῆ πρὸς τὸ παρὸν εἰς ἀγορὰν αὐτῆς ».

Πρὸ Δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος λόγος· ἡ πρόθεσις ὑπῆρχεν. « Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἢ δὲ σὰρξ ἀσθενής! » (ἰλαρότης)

(1) Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 345 11 Ἰανουαρίου 1893 ἔγγραφῳ τούτῳ λέγω, πλὴν τῶν ἡδὴ γνωστῶν ἐκ τῶν προηγουμένων ἔγγράφων μου, τὰ ἑξῆς :

« Πρὸ τινων δὲ ἡμερῶν ἐμάθομεν ὅτι ὁ κ. Μελετόπουλος ὑπέβαλεν ἀπ' εὐθείας αἰτησιν εἰς τὸ Συμβούλιον δηλῶν ὅτι, πρὸς εὐκολίαν τῆς Ἐταιρίας δέχεται ἵνα πληρωθῆ κατὰ δόσεις καὶ ὅταν ἡ Ἐταιρία εὐπορῆ. Μετὰ λύπης ἡμῶν μεγάλῃς ἐμάθομεν ὅτι καὶ πάλιν δὲν ἀπεφασίσθη ἡ ἀγορὰ παρὰ τῆς Ἐταιρίας.

Θεωρῶ καθῆκον μου, κ. Πρόεδρε. ἵνα καὶ ἐκ νέου ἀποταθῶ πρὸς τὴν Ἐταιρίαν καὶ συστήσω ἐνθέρμως τὴν ἀγορὰν, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ πωλητὴς ἀποδέχεται τὴν κατὰ δόσεις καὶ ὅταν εὐπορῆ ἡ Ἐταιρία πληρωμῆν. Ἐλπίζομεν, κ. Πρόεδρε, ὅτι ἡ Ἐταιρία θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν τὰς θερμὰς συστάσεις ἡμῶν, καὶ δηλοῦμεν ὑμῖν, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκτίμησιν, **εὐχαρίστως ἀναλαμβάνομεν ἡμεῖς προδοτικῶς τὴν εὐθύνην**. Ἐν τέλει παρακαλῶ δι' ὑμῶν, κ. Πρόεδρε, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐταιρίας ἵνα ἐπιτρέψῃ ἡμῖν, εἰ δυνατόν, ν' ἀναπτύξωμεν προφορικῶς πρὸ αὐτοῦ κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ καταστήσωμεν δῆλον τῷ Συμβούλιῳ ὅπως συμφέρουσα καὶ ἐπιβαλλομένη εἶνε ἡ ἀγορὰ αὕτη, ἢ συστήσῃ ἐπιτροπὴν πρὸς ἐξέτασιν τῶν νομισμάτων ».

Σβορώνος. **Ἀκριβῶς!** Αὐτὸ θέλω καὶ ἐγὼ νὰ ἐξάρω. Κατόπιν λοιπὸν ἦλθεν ἡ νέα περίοδος τῆς Ἑταιρίας, ἣτις διὰ νὰ ἐπιχειρήσῃ σπουδαῖα ἔργα, ἔτυχε νέων προνομίων ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰσῆλθεν οὕτω εἰς νέον καὶ ἀνθηρὸν οἰκονομικῶς στάδιον. Τότε λοιπὸν παρουσιάσθη καὶ ἕκαμον τὴν πρότασιν περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου, διότι ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Μελετοπούλου ἀπωλέσθη δυστυχῶς ἀνεπιστρεπτί! Περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἰωάν. Δημητρίου μὲ κατηγόρησεν καὶ *ἄλλοῦ* (1) καὶ ἐνταῦθα δημοσίως καὶ διὰ μακρῶν, ὁ κατήγορος ὄλαι δὲ αὐταὶ αἱ κατηγορίαι του, ἄς ἠκούσατε παρ' αὐτοῦ συνετέλεσαν εἰς μόρφωσιν περὶ ἐμοῦ γνώμης ἐν τῇ δικαστηρίῳ κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην, ἴσως δὲ καὶ παρὰ τῇ ἀγνοούσῃ τὰς λεπτομερείαις κοινωνίᾳ — ὅτι εἶμαι ὑβριστῆς καὶ ὄλα ἐκέῖνα δι' ὅσα μὲ κατηγόρησεν — Δι' αὐτό, Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ὅτι δύναμαι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοι ἐπιτρέψῃτε ν' ἀπολογηθῶ πρὸ ἡμῶν καὶ περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἅτινα ἦλθε κατὰ τοιοῦτον τρόπον νὰ μοι ἐπιρρίψῃ ὁ γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ Μουσείων τοῦ Κράτους!!! — δὲν πρόκειται ἄλλως νὰ μὲ δικάσῃτε μόνον ὡς ὑβριστὴν· μὲ κατηγόρησεν καὶ ὡς δημόσιον ὑπάλληλον!

Πρόεδρος. Δὲν κατηγορεῖσθε δι' αὐτό.

Σβορώνος. Μὲ κατηγόρησεν ἐδῶ πρὸ τοῦ δικαστηρίου!

Πρ. Σᾶς κατηγόρησεν· ἀλλὰ δὲν κατηγορεῖσθε δι' αὐτὸ σεῖς· κατηγορεῖσθε δι' ἐξῆβρισιν.

Σβορώνος. Τότε, Κύριε Πρόεδρε, δὲν ὀμιλῶ! Ἐγὼ δὲν γνωρίζω οὔτε νομικά, οὔτε τοὺς δικαστικούς τύπους. Ἄν ὅμως δὲν λάβητε ὑπ' ὄψει τίποτε ἐκ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν, ἄς κατ' ἐμοῦ εἶπον, καὶ μὲ θεωρήσῃτε εἰς ὄλα αὐτὰ ἀδικούμενον . . .

Πρ. Βεβαίως.

Σβορώνος. Ἄλλὰ διὰ τῆς ἀπολογίας μου ἐνταῦθα θὰ ἀπεδεικνύετο καὶ ἐν ἄλλο· θὰ ἐγίνετο φανερὸν διατί ὁ Κύριος αὐτὸς δεινῶς καὶ πολυτρόπως μὲ κατηγορεῖ, αὐτὸς ὁ Κύριος Γενικὸς ἔφορος ὅστις ἔπρεπε ἀκριβῶς **ἐκ καθήκοντος** νὰ μὲ συντρέχῃ εἰς ὄλα ὡς ὁ μεγαλύτερος φίλος . . .

Πρ. Δὲν σᾶς κατηγορεῖ.

Σβορώνος. Μὲ συγχωρεῖτε! Μὲ κατηγορεῖ νῦν καὶ μὲ κατηγόρησεν ἐν τῇ ἐρήμην δίκῃ ἐδῶ, πρὸ ἡμῶν, καὶ πρὸ ἄλλων προφορικῶς καὶ ἐγγράφως, περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου, ὅτι δηλαδὴ ἕκαμον παράνομον ἀνταλλαγὴν. Ἄλλως τε ἐγὼ, Κύριοι δικασταί, μόλις ἤθελον καταδικασθῆ παρ' ἡμῶν, θέλω ὑποβάλλῃ τὴν παραιτήσιν μου ἀμέσως ἐκ τῆς θέσεώς μου διότι τὴν θέσιν μου συνδέω καὶ μὲ ἄλλα καθήκοντα πρὸς τὴν κοινωνίαν. . . . Καὶ νομίζω, ὅτι

(1) Ἴδε τὸ Τρίτον Μέρος.

ὅταν μία ὀλόκληρος ἑταιρία ἐκ τόσων σπουδαίων προσώπων ἔρχεται καὶ μοι ἐπιτίθεται δημοσία, μοι ἐπιβάλλεται νὰ ἀμυνθῶ ἡμεῖς δὲ νομίζετε ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἐκθέσω τὰ πράγματα ;

Πρόεδρος. Ἐκθέσατε ὀρίστε.

Σβορώνος. Λοιπὸν ἐπρόκειτο καὶ περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἰωάν. Δημητρίου. Ὁ αἰδιμος Δημητρίου δι' ἐπανελημμένων πλείστων ἐγγράφων καὶ ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας μοι ἔστειλε, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι μέγαν φάκελλον, μοι ἐξέφρασε τὴν ἄκραν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, ἵνα αὐτὰ τὰ νομίσματα προσκτηθῶσι, διὰ νὰ συμπληρωθῇ καὶ ἐκδοθῇ αὐτὸ τὸ σύγγραμμα (δεικνύει δύο ὄγκωδεςτάτους χειρογράφους τόμους), οὗτινος ἔστειλε τρεῖς τόμους τοιούτους· νὰ προσκτηθῶσιν δὲ καὶ διότι συνηθροίσθησαν παρὰ τῶν Rollin-Feuardent τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ τοῦ Ἰ. Δημητρίου· ἂν δὲ αὐτὰ δὲν ἠγοράζοντο, ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐκδοσις τοῦ παρόντος συγγράμματος, διὰ τὸ ὅποιον καὶ δαπάνας καὶ μελέτας κατέβαλεν ἐπὶ 20 ἔτη καὶ ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον ἐδαπάνησε διὰ νὰ μελετᾷ καὶ διαφωτισθῆται ἐξ αὐτοῦ ὁλος ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος. Ἀπέθανεν αἴφνης καὶ ἐχρειάσθησαν 5 χιλ. φράγκων, διὰ νὰ συμπληρωθῇ συλλογὴ εὐεργέτου τοῦ Ἐθνους, ὅστις ἐδωρήσατο ἡμῖν ἕν ἑκατομμύριον—διότι τόσον ἐξετίμησεν ὁ κ. Ποστολάκας τὴν νομισματικὴν μόνον συλλογὴν, ἀφαιρουμένων ὄλων τῶν ἄλλων ἀρχαίων, τὰ ὁποῖα ἐδωρήσατο καὶ εὐρίσκονται νῦν ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσεῖῳ δύο ὄλας αἰθούσας πληροῦντα. Ὅταν λοιπὸν ἐνόμισα, ὅτι ἦτο ἀνθηρὰ ἡ κατάστασις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ἔγραψα τὴν 14 Ἰανουαρίου 1895 τὸ παρὸν ὑπ' ἀριθ. 595 ἔγραφον πρὸς τὴν Ἀρχαιολ. Ἐταιρίαν (καταθέτει αὐτό) (1)

(1) *Κύριε Πρόεδρε.*

Ἐπικαλοῦμαι ἅπασαν τὴν προσοχὴν ὑμῶν καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ἐπὶ τῆς ἐξῆς σπουδαιοτάτης ὑποθέσεως. Ὁ αἰδιμος Ἰωάννης Δημητρίου ἀπὸ εἰκοσαετίας καὶ πλέον ἀνέθεσε ἐν Παρισίοις ἀρχαιοπώλας Rollin-Feuardent τὴν περισυλλογὴν παντὸς ἀρχαίου νομίσματος ἑλλείποντος ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς συλλογῆς του τοῦ δημοσιευθέντος τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Feuardent ἐν ἔτει 1869, συγχρόνως δὲ τῷ ἀνέθεσε τὴν παρασκευὴν δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ καταλόγου του, πέμπτον αὐτῷ ἔκτοτε διαρκῶς εἰς Παρισίους πᾶν νόμισμα ἀγοραζόμενον παρὰ τοῦ ἰδίου ἐν Αἰγύπτῳ. Ὁ Ἰωάννης Δημητρίου ἐνεπιστεύετο πρὸς τούτους τῷ Feuardent ὀλόκληρα εὐρήματα ἐκ χιλιάδων νομισμάτων, ἵνα ἐξ αὐτῶν ἐκλέγῃ πᾶν τὸ ἑλλείπον ἐκ τῆς συλλογῆς του. Τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ Feuardent διὰ λογαριασμὸν του προσκτώμενα νομίσματα ἐπλήρωνεν ὁ Δημητρίου τῆς μετρητοῦς ἢ συνηθέστερον δι' ἀνταλλαγῆς πρὸς διπλᾶ καὶ πολλαπλᾶ νομίσματα τῆς συλλογῆς του. Οὗτω τρεῖς ἢ τετράκις συνηθροίσθησαν καὶ ἐστάλησαν ἐνταῦθα θαυμάσιαι συμπληρωματικαὶ τῆς συλλογῆς σειραὶ νομισμάτων. Ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του εἶχον συγκεντρωθῆ ἐν Παρισίοις παρὰ τοῦ Rollin-Feuardent χίλια πεντακόσια τριάκοντα πέντε (1535) συμπληρωματικὰ νομίσματα, ἐν μέρει μὲν ἐν Αἰγύπτῳ παρὰ τοῦ Δημητρίου ἀγορασθέντα, ἐν μέρει δὲ διὰ λ/σμὸν τοῦ αὐτοῦ καὶ κατόπιν διαρκoῦς συνενοήσεως μετὰ προσπαθείας πολλῶν ἐτῶν παρὰ τοῦ Feuardent ἀγορασθέντα ἢ συλλεχθέντα. Ἐνα μῆνα πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ Δημητρίου, περατωθείσης τῆς συντάξεως τοῦ καταλόγου τῆς δευτέρας ἐκδόσεως, παρήγγειλε νὰ τῷ ἀποσταλῶσιν εἰς Αἴγυπτον τὰ 1535 ταῦτα νομίσματα, ἵνα τὰ πέμψῃ αὐτὸς ὡς δῶρον

ἐνῶ εἶνε λεπτομερέστατα ἐκτεθειμένη ὄλη ἡ ὑπόθεσις καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβητε σπουδαίως γινῶσιν αὐτοῦ Αὐτὴν δὲ τὴν φορὰν, ἐπειδὴ εἶχον παραιτηθεὶ τῆς θέσεως τοῦ συμβούλου, οὐδ' ἀπαντήσεως κἄν μὲ ἠξίωσαν ἀλλὰ ἔμαθον μετὰ τρεῖς-τέσσαρας μῆνας, ὅτι «*ἐνεκα οἰκονομικῶν λόγων· ἐνεκα ἄλλων σπουδαίων ἔργων κλπ.*» δὲν προβαίνουν εἰς τὴν ἀγοράν. Σημειώσατε δὲ ὅτι ἐγὼ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας τὴν ἀπέδωκα ὄχι εἰς κακὴν πρόθεσιν, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι οἱ Κύριοι σύμβουλοι δὲν ἐμελέτησαν οὔτε ἐγνώριζον τὴν σπουδαιότητα τῆς προτάσεως μου. Ἄν ἐγνώριζον περὶ τίνος πρόκειται! . . . — Τοῖς παρήγγειλα προφορικῶς ὡς καὶ ἐγγράφως, ὅτε ἐπρόκειτο περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Μελετοπούλου «*προσκαλέσατε ἐπιτροπὴν! ἂν συνέλθῃ ἐπιτροπὴ, θὰ σᾶς εἶπῃ νὰ προβῆτε ἀμέσως εἰς τὴν ἀγοράν*». — Τίποτε δὲν ἔκαμον! Τοῦτο δέ, διότι δὲν ἀπέδιδον τῇ εἰσηγήσει αὐτοῦ τοῦ κατηγόρου, ὡς νῦν τὸ πρῶτον παρ' αὐτοῦ τούτου μανθάνω, σημασίαν εἰς τοὺς λόγους μου. Ὁ κ. Νικολαΐδης δὲ σᾶς εἶπεν, ὅτι «*ἂν ἔκαμον τὴν πρότασιν τώρα, ποῦ ἔχουν χρήματα*

πρὸς τὸ Ἔθν. Νομισματικὸν Μουσεῖον, ἀφ' οὗ πρῶτον κανονίσει ἐντελῶς τοὺς μετὰ τοῦ Feuarent χρηματικούς αὐτοῦ λογαριασμούς, (αὐτὰ δὲ τὰ νομίσματα εἶνε ἐκεῖνα ἅτινα ἐκλήροδότησε τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει ὁ Δημητρίου, ὡς δυνάμενα νὰ εὐρεθῶσι παρὰ τρίτῳ τινὶ ἐν περιπτώσει θανάτου του). Ὁ Feuarent εἶχεν ἤδη συσκευάσει αὐτὰ εἰς δέματα πρὸς ἀποστολὴν, ὅτε ἐνεκα νέας τινὸς προσκτισεως νομισμάτων ἠναγκάσθη ν' ἀναβάλλῃ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὴν ἀποστολὴν (ἴδε ἐπιστολὴν αὐτοῦ τῆς 29 Νομβρίου 1892 ἀρ. 16)· εὐθὺς κατόπιν ἐπῆλθεν ὁ θάνατος τοῦ Δημητρίου, καὶ οὕτω τὰ 1535 νομίσματα ἐκρατήθησαν ἐν Παρισίοις. Πάντα ταῦτα ἀπεστάλησαν κατόπιν ἐνταῦθα, αἰτήσῃ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἀπεσφραγίσθησαν ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἥτις τὰ μὲν 339 τὰ ἤδη ἐντελῶς τῷ Ι. Δημητρίῳ ἐπομένως τῷ Νομισματικῷ Μουσεῖῳ ἀνήκοντα, κατέγραψε καὶ παρέδωκεν ἡμῖν, τὰ δὲ εἰσέτι μὴ προσκτιθέντα 1197 σφραγίσασα, παρέδωκεν ἡμῖν. Τὸ δὲ Ὑπουργεῖον ἐνετείλατο ἡμῖν διὰ τῆς ἀπὸ τῆς 6 Ἰουλίου 1894 καὶ ὑπ' ἀρ. 11288 διαταγῆς, ἵνα ἀποσφραγίσαντες αὐτὰ, ἐξετάσωμεν τίνα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀπολύτως χρήσιμα τῷ Μουσεῖῳ. Πρὸς τοῦτο ἐπὶ μακρὸν ἐργασθέντες, εὕρομεν, ὡς ἀνεφέραμεν διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 548, 15 Νομβρίου 1894 ἐγγράφου, ὅτι τούτων 244 νομίσματα ἀξίας χρυσῶν φράγκων χιλίων πεντακοσίων ἐξήκοντα ἐνός καὶ 50/100 (1561 50/100) δὲν εἶνε λίαν ἀναγκαῖα τῷ Μουσεῖῳ, τὰ δὲ λοιπὰ 953 ὧν καὶ ἐπέμψαμεν κατάλογον, ἐλλείπουσιν ἅπαντα ἐκ τῆς ἤδη καταπληκτικῆς πλουσίας νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ δωρητοῦ, πλουτίζοντα αὐτὴν εἰς βαθμὸν ἀπαράμιλλον. Προέρχονται δέ, ὡς ἐξάγεται ἐξ ὅλης τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Δημητρίου, ἐξ ἀγορῶν ἢ μεμονωμένων γενομένων ἐντολῇ τοῦ Δημητρίου καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀνατολὴν, ἢ ἐκ τῆς προσκτισεως ὁλοκλήρων τῶν μεγάλων συλλογῶν τοῦ κόμητος Stroganof καὶ τοῦ Stears, ἐξ ὧν ἐξήχθησαν καὶ ἐκρατήθησαν διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ Δημητρίου πάντα τὰ ἐξ αὐτῆς ἐλλείποντα, ὧν πλείστα τὰ μοναδικὰ καὶ σπανιώτατα. Καὶ ὡς μὲν ἐκ τῶν λεπτομερέστατα προσγεγραμμένων τῷ καταλόγῳ τιμῶν φαίνεται, οἱ κύριοι Rollin-Feuarent ζητοῦσι διὰ τὰ 953 ταῦτα νομίσματα φράγκα ἑπτὰ χιλιάδες πεντακόσια εἴκοσι τέσσαρα (7524) — τιμὴν οὐχὶ ὑπερβολικὴν καθ' ἡμᾶς — ὡς δὲ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας αὐτῶν πρὸς τὸν Ι. Δημητρίου ἐξάγεται, ὁ τελευταῖος ἐπρόκειτο νὰ καταβάλλῃ τὸ τίμημα εἰς χρήματα, ἢ καὶ παραχωρῶν δύο τῶν παρ' αὐτῷ εὐρεθέντων καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ σταλέντων τῷ Μουσεῖῳ ἡμῶν πέντε ὁμοίων μεγάλων καὶ σπανιωτάτων χρυσῶν νομισμάτων τῆς Βερενίκης.

Δυστυχῶς ὁ μὲν Δημητρίου δὲν εἶχεν ἀναγράψει ἐν τῇ διαθήκῃ του τὸ πρὸς ἀγοράν ποσόν, ἢ δὲ Κυβέρνησις, εἰς ἣν ἀναφέραμεν ταῦτα, ἐπροτίμησεν, ἀντιφρονούσα τῷ δω-

θά ἐγίνετο δεκτή, ἀλλὰ τὴν ἔκαμον τότε, ὅταν δὲν εἶχον». Ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν παρηκολούθησεν, ὡς ἐκ καθήκοντος ὤφειλε, τὴν ὑπόθεσιν οὐδὲ κἂν τὸ ἔγγραφόν μου ἀναγνώσας! διότι ἐγὼ δὲν ἐζήτουν νὰ δοθῇ ἀμέσως τότε τὸ τίμημα ἀλλὰ νὰ ἀναγράψῃ αὐτὸ ἡ Ἑταιρία ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτῆς· ὁ προϋπολογισμὸς ἐγένετο καὶ τώρα ἀκριβῶς ποῦ ἔχουν χρήματα θὰ προέβαινον εἰς τὴν ἀγοράν. Ἄν δὲ τὸ δικαστήριον μελετήσῃ αὐτὸ τὸ ἔγγραφον, θὰ ἐννοήσῃ ἀμέσως ὅτι ἐγὼ ἐξετέλεσα καθήκον, ὅπερ παραμελῶν ἤθελον βλάψῃ τὸ Μουσεῖον, ἀσεβήσῃ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου καὶ ἀθετήσῃ τὰς πρὸς αὐτὸν ὑποσχέσεις μου ὡς διευθυντοῦ ἐθνικοῦ Μουσείου, ὅπερ λαμπρῶς εὐεργέτησε.

Ἡ συνεδρίασις τῆς συνελεύσεως καὶ τὸ σκάνδαλον. —

Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρίας

Ὅταν λοιπὸν ὄλα αὐτὰ εἶχον συμβῆ, λαμβάνω αἴφνης τὴν 17 Ἰουλίου τὴν ἐξῆς πρόσκλησιν (δεικνύει ἐντυπον προσκλητήριον). Προσεκαλούμην παρὰ τοῦ προέδρου κ. Τσιβανοπούλου καὶ τοῦ γραμματέως κ. Καββαδίου, αὐτοῦ δηλαδὴ τοῦ κατηγοροῦ νὰ προσέλθω, ὡς ἐταῖρος, εἰς τὴν συνεδρίαν καὶ συζητήσω καὶ ψηφίσω νέας πάλιν τροπο-

ρητῆ, νὰ μὴ δοθῶσι τὰ δύο χρυσὰ νομίσματα τῆς Βερενίκης εἰς ἀνταλλαγὴν, δὲν ἠδυνήθη δὲ νὰ δώσῃ ἕνεκα γενικωτέρων οἰκονομικῶν λόγων καὶ τὰ πρὸς ἀγοράν αὐτῶν ἀπαιτούμενα χρήματα.

Οἱ κύριοι Rollin-Feuarent, πρὸς οὓς ἐγράψαμεν τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐζήτησαν νὰ τοῖς ἐπιστραφῶσι τὰ νομίσματα· ἡμεῖς ὁμῶς παρεκάλεσαμεν αὐτούς, ἵνα μετριάσωσιν ἀκόμη τὴν τιμὴν εἰ δυνατόν, ὑποσχόμενοι νὰ συστήσωμεν τὴν ἀγοράν αὐτῶν παρὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Πράγματι δὲ διὰ τῆς ἀπὸ 20 Νοεμβρίου 1894 ἐπιστολῆς αὐτῶν, ἀναγγέλλουσιν ἡμῖν ὅτι δέχονται 6500 φράγκα ἀντὶ 7524. Δὲν διστάζω δὲ νὰ συστήσω ἐνθέρμως τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ ν' ἀναγράψῃ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τὸ ποσὸν τοῦτο, διότι οὕτω ἡ Ἑταιρία θὰ παράσχῃ μεγίστην ὑπηρεσίαν τῇ τε ἐπιστήμῃ καὶ τῷ ἔθν. Νομισματικῷ Μουσεῖῳ, συμπληροῦσα κατὰ τρόπον ἀπαράμιλλον, συμφώνως τῇ ἐγκαρδίᾳ ἐπιθυμίᾳ τοῦ δωρητοῦ, τὴν παρ' αὐτοῦ διὰ κολοσσιαίας δαπάνης καταρτισθεῖσαν περίφημον νομισματικὴν συλλογὴν καὶ καθιερῶσα δυνατὴν τὴν ἔκδοσιν τῆς ἐκ τριῶν μεγάλων τόμων χειρογράφων β' ἐκδόσεως τοῦ καταλόγου, ἐν ᾧ εἶνε καὶ πάντα ταῦτα περιγεγραμμένα ἐντολῇ τοῦ Δημητρίου, ὅστις ἐθεώρει πλέον αὐτὰ ὡς ἀναπόσπαστον μέρος τῆς συλλογῆς ἀποτελοῦντα. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐγκαρδιώτατος πόθος τοῦ Δημητρίου ἦτο ἡ δημοσίευσίς τοῦ καταλόγου τούτου, «ὄν—ὡς ἔγραψεν ἐν τῷ ἀπὸ 23/4 Φεβρουαρίου 1891 (ἀρ. πρωτ. 280) ἔγγραφῳ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας— πάντες οἱ περὶ τὴν νομισματικὴν ἀσχολούμενοι μετ' ἄκρας ἀναμένουσιν ἀνοπομονησίας». Ὁ Ἰωάν. Δημητρίου ἐθεώρει τὴν δημοσίευσιν τοῦ καταλόγου ὡς τὴν μόνην ἠθικὴν ἀμοιβὴν τῶν κολοσσιαίων δαπανῶν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν Μουσεῖων τοῦ Κράτους. Διὰ δὲ τῆς προσκλήσεως τῶν νομισμάτων τούτων θέλει δικαιοῦσαι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία τὸν αἰδιδίμον δωρητὴν τὸν πάντοτε αὐτὴν θεωρήσαντα ὡς σύμβουλον αὐτοῦ ἐν πληρεστάτῃ διατελοῦντα γνῶσει τῆς σπουδαιότητος τῆς ὑπ' αὐτοῦ δωρηθείσης συλλογῆς.

**Ὁ Διευθυντὴς
τοῦ Ἐθν. Νομισματικοῦ Μουσείου**

I. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

ποιήσεις τοῦ ὀλίγον πρὸ τούτου κουρελιασθέντος νεωπάτου ὄργανισμού ! Λαμβάνω συγχρόνως παρὰ τῶν ἰδίων καὶ αὐτὸ (δεικνύει) τὸ ἐντυπον σχέδιον νέων *πάλι* τροποποιήσεων τοῦ ὄργανισμού ὃν μόλις πρὸ μικροῦ μετὰ πατάγου καὶ ἀγώνων ἐψηφίσαμεν τῇ εἰσηγήσει αὐτοῦ τοῦ κατηγοροῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ εἶχομεν ἤδη ἅπαξ τροποποίησι καὶ δὴ καιριώτατα. Τὸ ἀνέγνωσα. Ἐὰν θέλητε, πεισθῆτε, κύριοι δικασταί, ὅτι δι' ὄλων τῶν δυνάμεών μου εἰς ἓν μόνον ἀποβλέπω καὶ τείνω — ἔχω καὶ ἐγὼ τὴν φιλοτιμίαν μου — ἀποβλέπω εἰς τὸ καλὸν τῆς ἐπιστήμης, εἰς τὸ καλὸν τῆς Ἑταιρίας, διότι φρονῶ ὅτι δὲν ὑπῆρξε μεγαλείτερος ἐθνικὸς εὐεργέτης οὔτε σοβαρώτερον ἐπιστημονικὸν σωματεῖον ἀπὸ αὐτὴν ταύτην τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν. ἥς παρίσταμαι νῦν ὡς ἀπὸ συστήματος ὑβριστῆς καὶ ἥτις πραγματικῶς ἐτίμησε τὴν Ἑλλάδα. Ἐξ ἑκατομμύρια ἔχει δαπανήσῃ ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ κατα τὰ $\frac{8}{10}$ αὐτὴ προσεπέορισεν, ἀθορύβως καὶ οὐχὶ ὡς νῦν ἐργαζομένη, ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἄτινα βλέπετε ἐν τοῖς Μουσείοις τοῦ Κράτους ! Διὰ τοῦτο δὲ καὶ παρακολουθῶ τὰ κατ' αὐτὴν μετὰ τῆς μεγίστης ἐμοὶ δυνατῆς προσοχῆς καὶ μελέτης.

Ἐλαβον λοιπὸν τὸ παρὸν ἐντυπον, ἐν ᾧ τὶ νομίζετε ὅτι ἀνέγνωσα ἐνῶ διετέλουν ἔτι ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐντυπώσεων τῶν μνημονουθέντων ἀνωτέρω ἐπισήμων ἐγγράφων τῆς Ἑταιρίας, ὅτι δηλαδὴ δὲν ὑπάρχουν χρήματα, ὅτι τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἑταιρίας δὲν ἐπιτρέπουν ἀγορὰς οἶαι ἢ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Μελετοπούλου οὐδὲ καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν ἠθικῆς ὑποχρέωσης πρὸς ἐθνικὸν εὐεργέτην διὰ τῆς συμπληρώσεως τῆς θαυμασίας συλλογῆς του, τῆς σπουδαιότερας ἀπασῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τὸ εἶδος τῆς ;

Εἶδον ἐν πρώτοις ὅτι διὰ τοῦ 1^{ου} ἄρθρου μετεβάλλετο ἡ θέσις τοῦ 120 δράχμου βοηθοῦ τοῦ ταμίου εἰς θέσιν λογιστοῦ λαμβάνοντος **διακοσίας δραχμὰς** κατὰ μῆνα.

Δεύτερον διὰ τοῦ ἄρθρου 2 προσετίθετο ἀμοιβὴ **χιλίων διακοσίων δραχμῶν** ἵνα καλῆται τις ὅπως ἐπιθεωρεῖ τὴν ταμιακὴν καὶ λογιστικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑταιρίας, δαπάνη ἦν, ἐγὼ τουλάχιστον, ἐθεώρησα περιττήν, ἀφ' οὗ εἶχομεν ἐν τῷ ὄργανισμῷ διμελῆ οἰκονομικὴν ἐπιτροπέαν (Νέου Ὄργαν. ἄρθρα 23 καὶ 35) τοῦτο ἀκριβῶς ἔχουσιν τὸ ἔργον καὶ ἀφοῦ ὑπάρχουσιν οἱ οἰκονομικοὶ ἐπιθεωρηταὶ τοῦ Κράτους οἱ δωρεὰν ἐκτελοῦντες τὰς ἐργασίας ταύτας. Ἐθεώρησα ἄλλως τε βαρὺ νὰ μισθοδοτῆ ἡ Ἑταιρία διὰ διαχείρισιν 250 χιλ. δραχ. **τρεῖς** ἐμμίσθους ὑπαλλήλους, ταμίαν δηλαδὴ, λογιστὴν καὶ ἐπιθεωρητὴν ! Καὶ ταῦτα ἀνατρεπομένου ἐκ δευτέρου ἤδη ἐντὸς ἐνὸς μόνου ἔτους τοῦ νέου ὄργανισμού ὃν καὶ ἐγὼ διαφωνήσας πρὸς τοὺς φίλους μου ὧν ὁ κατήγορος μὲ παριστᾷ νῦν ὡς ὄργανον (ἴδε σελ. 33) συνεψήφισα μετ' ἐκείνων οἵτινες νῦν παριστῶσιν ὅτι ἀντιπολιτεύομαι τὸν νέον ὄργανι-

σμόν, ὃν ἂν εψήφισα τὸ ἔπραξα, διότι ἐφρόνουν ὅτι περιεῖχεν πολλὰς ὀφελίμους διατάξεις καὶ διότι ἠγνόουν ὅτι ἀφ' οὗ ἐχρησίμειυσεν ὡς ἀφορμὴ κατηγορίας κατὰ τοῦ πρώην ὑπὸ τὸν Κουμανούδη καθεστῶτος θὰ ἐσχίζετο ἐπανειλημμένως κατόπιν **ριζικῶς** μεταβαλλόμενος ὑπὸ τῶν αὐτῶν προσώπων παλινωδούντων!

Τρίτον ἐν ἄρθρῳ 8 ὀρίζετο νὰ ἀμείβονται ὑλικῶς καὶ τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου διὰ τὰς πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν ἐπιστημονικὰς αὐτῶν ὑπηρεσίας καταργουμένου τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ νέου ὀργανισμοῦ καθ' ὃ ὁ πρόεδρος καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ συμβουλίου οὐδὲν ἐπίδομα ἢ μισθὸν ἐλάμβανον δι' οἰανδήποτε ὑπ' αὐτῶν παρεχομένην τῇ Ἑταιρίᾳ ὑπηρεσίαν πλὴν τῆς ἀμοιβῆς δι' ἄρθρα, τῆς ἐν τῷ εἰδικῷ κανονισμῷ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος κτλ. ὠρισμένης. Καὶ ταῦτα ἐνῶ καλῶς ποιοῦντες ἐθεωρήσαμεν, ὅτε ἐψηφίζομεν τὸν νέον ὀργανισμόν, ὅτι οἱ κοπτόμενοι ἵνα παράσχωσι τὰς ὑπηρεσίας τῶν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ καὶ ἀνάστατοῦντες τὰς Ἀθήνας ἵνα τύχωσι τῆς τιμῆς νὰ ἐκλεχθῶσι μέλη τοῦ συμβουλίου, ἠδύνατο νὰ προσφέρωσι δωρεὰν τὰς ὑπηρεσίας τῶν (1). Νέα λοιπὸν αὕτη σπουδαιοτάτη αὔξησης δαπανῶν χάριν πάλιν προσώπων! Τέλος τέταρτον ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ εὔρον διάταξιν καθ' ἣν ὁ ἐκάστοτε γραμματεὺς τῆς Ἑταιρίας θὰ ἐλάμβανεν ἐπίδομα 120 δραχμῶν κατὰ μῆνα. (Συγχρόνως ὅμως διὰ τοῦ ἄρθρου 10 ἐγένετο καὶ μία οἰκονομία!! Κατηργεῖτο ἡ σύνταξις τῶν κατωτάτων ὑπαλλήλων δηλ. τῶν πτωχῶν κλητῆρων κλπ. τῶν ὑπερβάντων τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν καὶ «καταστάτων σωματικῶς ἢ πνευματικῶς ἀνικάνων πρὸς ὑπηρεσίαν» (!)

Αὐτὰ τὰ πράγματα βεβαίως δὲν ἐπετρέπετο εἰς ἐμὲ νὰ ψηφίσω οὔτε ὡς ἑταῖρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, οὔτε ὡς διευθυντῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου. Ἦναγκάσθην λοιπὸν νὰ ἀποφασίσω ἵνα μεταβῶ εἰς τὴν συνέλευσιν καὶ πολεμήσω ὅλας αὐτάς τὰς νέας προσωπικὰς πιστώσεις καὶ μετέβην μετὰ τοῦ συναδέλφου μου καὶ συμφρονοῦντος ἐμοὶ κ. Φιλίου. Ἦτο δέ, Κύριοι Δικασταί, ἡ θερμότερα ἐποχὴ τοῦ ἔτους, ἡ 23 Ἰουλίου! Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐκ τῶν 250 περίπου ἑταίρων, παρῆσαν, ἐξαίρεσει τοῦ συμβουλίου καὶ τούτου μὴ ὀλοκλήρου, μόνον 45 ἑταῖροι. Ἐζήτησα κατόπιν νὰ σημειωθῇ τοῦτο εἰς τὰ πρακτικά, εἶδον δ' ἐκεῖ ἀμέσως μετ' ἐκπλήξεως, ὅτι ἀφαιρέσει 8-10 προσώπων—ὧν μεταξὺ οἱ ἐπτὰ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως—οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑταίρων τῆς Ἑταιρίας παρίστατο· ὅλοι νέοι καὶ ὅλοι νομικοί!

(1) Ποῖον κυρίως προσωπικῶς ἀφεῶρα καὶ τί ἐσήμαινεν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 8 *ἀμοιβαὶ δι' ἄλλα δημοσιεύματα*» γνωρίζουσι κάλλιστα πάντες οἱ ἀρχαιολόγοι θὰ μάθῃ δὲ καὶ τὸ ταμεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ὅταν δημοσιευθῶσι οἱ διὰ δαπάνης τοῦ δημοσίου 8000 δραχμῶν, παρασκευασθέντες ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδίου πίνακες τῶν γλυπτῶν μνημείων παρὰ τῶν κ. κ. Ρωμαϊδῶν.

(ίλαρότης) Μοί ἔκαμιν ἐντύπωσιν δικηγορικοῦ συλλόγου ἢ Ἀρχαιο-
λογική μας Ἑταιρία! (αἰσθησις)

Ὅτι δὲ μεταβάς, δὲν εἶχον πρόθεσιν νὰ ὑβρίσω κανένα—προσέ-
ξατε, Κύριοι Δικασταί, διότι μοι ἀπέδωσαν τοῦτο—θὰ τὸ κατανοή-
σητε ἐκ τῶν ἐξῆς:

Πρῶτον. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην πρὶν ἢ μεταβῶ εἰς τὴν Ἑταιρίαν,
συνήντησα καθ' ὁδὸν τὸν πρόεδρον αὐτῆς καὶ τῷ εἶπον· «Κύριε Τσι-
βανόπουλε, θὰ ἔλθω εἰς τὴν συνέλευσιν, ἵνα καταψηφίσω τὰς νέας
τροποποιήσεις, διότι εὐρίσκω αὐτὰς ἐπιβλαβεῖς δι' αὐτὸν καὶ δι' αὐτὸν
τὸν λόγον». *Δεύτερον.* Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τῆς συζητήσεως συνεμερίσθη
πρότασιν ἀναβολῆς τῆς συνεδριάσεως, γενομένην παρὰ τοῦ κ. Φιλίου,
ὑποστηρίζαντος, ὅτι πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἡ συνέλευσις, διότι καὶ ἡ
ἐποχὴ τοῦ ἔτους δὲν ἦτο κατάλληλος, ἕνεκα δὲ τούτου τὰ πλείστα
καὶ σπουδαιότερα μέλη ἀπουσίαζον τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸς τούτοις ὁ κ.
Φίλιος, ὁ βαθὺς οὗτος γνώστης τῶν τῆς Ἑταιρίας, ὑπεστήριξε τὴν
ἀναβολήν, ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος τῶν τροποποιήσεων. «Διὰ τοῦ
ἄρθρου 4 τῶν νέων τροποποιήσεων, ἔλεγεν οὗτος, ἐπιτρέπεται—ἀντι-
θέτως πρὸς τὸ ἄρθρον 35 τοῦ πρὸ ὀλίγου μόλις ψηφισθέντος ὀργανι-
σμοῦ—ἡ διάθεσις ὀλοκλήρου τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρίας! (ὅταν ἠρω-
τήσαμεν τὸν κ. Πρόεδρον, τί ἐννοεῖται διὰ τοῦ διαθέσιμος περιουσία
τῆς Ἑταιρίας, ὁ κ. Τσιβανόπουλος ἀπήντησεν «ὀλοκλήρος ἡ περιουσία
τῆς Ἑταιρίας ἢ δυναμῆν νὰ ἀπαλλοτριωθῇ»). Πρέπει λοιπὸν νὰ
ᾤσιν παρόντες πλείονες ἐταῖροι καὶ προσεκτικώτερον νὰ νομοθετοῦμεν!»

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπρόκειτο περὶ τόσων σπουδαίων πραγμάτων, ὑπε-
στήριξα καὶ ἐγὼ τὴν πρότασιν τῆς ἀναβολῆς. Τώρα ἐρωτῶ ὑμᾶς,
Κύριοι Δικασταί, ἂν ἐζήτουν εὐκαιρίαν, ἵνα ἐξυβρίσω τὸν κατήγορον,
θὰ συνεμερίζομην πρότασιν ἀναβολῆς, ἢ θὰ ἔσπευδον νὰ φθάσωμεν εἰς
τὸ προσωπικῶς ἀποβλέπον αὐτὸν ἄρθρον, ἵνα δραττόμενος τῆς περι-
στάσεως, τὸν ἐξυτελίσω;

Ἄλλ' ἔχετε καὶ ἄλλο τρανώτερον τεκμήριον, ὅτι ἐγὼ δὲν προετι-
θέμην νὰ τὸν ἐξυβρίσω. Ἴδου δὲ ποῖον, Κύριοι Δικασταί. Εἶνε αὐτὸ ἐδῶ
τὸ ἔγγραφον (δεικνύει), καταδεικνύον, ὅτι ὁ,τι ἔπραξα, τὸ ἔπραξα
ὑπερασπιζόμενος μόνον τὰ συμφέροντα τοῦ ὑπ' ἐμὲ Ἐθν. Νομισματι-
κοῦ Μουσείου. Τὴν 2 Φεβρουαρίου 1894 ἀπηύθυνα τὸ παρὸν ὑπ' ἀρ.
469 ἔγγραφον πρὸς τὴν Ἑταιρίαν. Τότε δὲ δὲν ἐπρόκειτο ποσῶς περὶ
τοῦ κ. Καββαδίου—δὲν εἶχον τότε τὸ δυστύχημα νὰ εἶνε γραμμα-
τεὺς ὁ Καββαδίας διὰ νὰ μοι ἀποδώσῃ τὸν ὑβριστικὸν σκοπόν, ὃν
νῦν μοι ἀποδίδει! (ἀναγινώσκει τὸ ἔγγραφον).

Κύριε Πρόεδρε

Παρακαλῶ, ἵνα πρὸ τῆς γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἑταίρων τῆς Ἑταιρίας μοι
δοθῶσιν ἐπίσημα ἀντίγραφα τῶν ἐξῆς:

α') Τῶν πρακτικῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τῆς Ἑταιρίας περὶ ἀγορᾶς νομισμάτων, καὶ τῆς τιμῆς τοῦ παρ' ἐμοῦ προταθέντος καὶ ἀγορασθέντος στατήρος Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ.

β') Τῶν πρακτικῶν τῶν συζητήσεων καὶ ἀποφάσεων εἰς Ἑταιρίας σχετικῶς πρὸς τὴν τετράκις παρ' ἐμοῦ προταθεῖσαν ἀγορὰν 1195 νομισμάτων κατ' ἐμὴν ἐκλογὴν ἐκ τῆς συλλογῆς Ἄλ. Μελετοπούλου.

γ') Τῶν πρακτικῶν τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἑταιρίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραδόσεως τῶ Ἐθν. Νομισματικῆ Μουσεῖω τῶν ἀγοραζομένων ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας νομισμάτων.

δ') Τῶν πρακτικῶν πάσης ἄλλης συζητήσεως καὶ ἀποφάσεως τῆς Ἑταιρίας σχετικῶς πρὸς τὸ Ἐθν. Νομισματικὸν Μουσεῖον.

Μετ' ἄκρας ὑπολήψεως

Ὁ Διευθυντῆς
τοῦ Ἐθν. Νομισματικῆ Μουσεῖου
Ι. Ν. ΣΒΟΡΑΝΟΣ

Καὶ δὲν μοὶ ἐδόθησαν μὲν τὰ ζητηθέντα καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἔφερον τότε τὸ ζήτημα πρὸ τῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' ὡς βλέπετε, κ. δικασταί, ἐπεθύμουν ἀπὸ τοῦ χρόνου ἤδη ἐκείνου νὰ φέρω ὡς ἑταῖρος τὸ ζήτημα πρὸ τῆς συνελεύσεως καὶ νὰ ζητήσω νὰ κανονισθῶσιν αἱ πρὸς τὸ Νομισ. Μουσεῖον σχέσεις τῆς Ἑταιρίας ὑποχρεουμένης αὐτῆς νὰ διασώζη δι' ἀγορῶν τὰ νομίσματα ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀρχαιοκαπήλων. Τότε δὲ ἦτο γραμματεὺς ὁ Σ. Κουμανούδης! Σημειώσατε καλῶς τοῦτο κ. Δικασταί! Ἄπαντα τὰ διαμειφθέντα ἐγγράφα περὶ ἀγορῶν, φέρουσι τὴν ὑπογραφήν ὡς γραμματεὺς Κουμανούδης καὶ οὐχὶ Καββαθίας. Πῶς λοιπὸν δύναται τις νὰ πιστεύσῃ τοῦ κατηγοροῦ παριστῶντος ὅτι ἀφορμὴ καὶ ἀφετηρία τῆς δῆθεν ἔχθρας μου ἦτο ὅτι δὲν ἠθέλην ἡ Ἑταιρία νὰ ἀγοράζωνται νομίσματα! Ἐγὼ χάριν τιμῆς πρὸς τὸν Κουμανούδην παρητήθην κατόπιν τοῦ συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας! Πῶς λοιπὸν τολμᾷ ὁ κατηγορὸς νὰ λέγῃ ὅτι ἐπειδὴ δὲν συγκατένευον εἰς τὰς παρ' ἐμοῦ προτεινομένας ἀγορὰς ἠχθρευόμην τὸ συμβούλιον, οὐ ψυχὴ ἦτο αὐτὸς ὁ Κουμανούδης, καὶ πρόεδρος ὁ ἀληθῶς εὐγενῆς καὶ σεβαστὸς ἀνὴρ κ. Κοντόσταυλος ὁ ἐπίσης ἕνεκα τῆς νέας, τῆς νῦν, καταστάσεως τῶν πραγμάτων παραιτηθεῖς.

Εἰς τὴν συνέλευσιν λοιπὸν δὲν μετέβην μὲ πρόθεσιν ἐξυθρίσεως κατὰ τινος ἀλλὰ χάριν τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τῆς τε Ἑταιρίας καὶ τοῦ ὑπ' ἐμὲ Μουσεῖου.

Κατόπιν εἰσήλθομεν εἰς τὴν γενικὴν συζήτησιν τῶν νέων τροποποιήσεων τότε ἠγέρθη ἐγὼ καὶ εἶπον ὅτι κηρύσσομαι κατὰ πασῶν τῶν νέων τροποποιήσεων τοῦ νέου ὀργανισμοῦ διὰ τοῦτον καὶ ἐκείνον τὸν λόγον, διότι δηλαδὴ ἄλλοτε ἔκαμον αὐτὰς καὶ αὐτὰς τὰς προτάσεις πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Νομισματικῆ Μουσεῖου καὶ τὸ Συμβούλιον μοὶ ἀπήντησεν πάντοτε ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑταιρίας δὲν εἶνε καλὴ· πῶς λοιπὸν, εἶπον, προτείνει τώρα νέας δαπάνας; Εἶπον δὲ καὶ τὰς ἐξῆς λέξεις—καὶ πάρακαλῶ, κ. Πρόεδρε, προσέξατε καὶ καλέσατε ὅλους τοὺς μάρτυρας· ἐὰν δὲ καὶ μία μόνη τῶν λέξεών μου δὲν εἶνε ἀληθὴς καταδικάσατέ με μετ' ἄκρας ἀυστηρότητος.—«Εἶνε προτιμότερον,

κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, νὰ δαπανῶνται τὰ χρήματα ταῦτα πρὸς ἀγορὰν νομισμάτων παρὰ νὰ δίδωνται εἰς πρόσωπα ἔστω καὶ διὰ χρησίμους ὑπηρεσίας» — Ὅταν εἶπον τὴν λέξιν πρόσωπα ὁ κ. Πρόεδρος με ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν τάξιν λέγων «δὲν ἐπιτρέπεται κύριε νὰ ὀμιλῆς περὶ προσώπων!» τότε δ' ἐγὼ ἐσιώπησα καὶ ἐκαθέστην δυσανασχετῶν. Ἡ συνεδρίασις κατόπιν ἦτο ἀληθὲς *πανδαιμόνιον* ὅπως σὰς τὴν περιέγραφεν εἰς τῶν μαρτύρων. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι πολὺ ἐλυπήθην τότε ἔνεκα τῆς ἀποδοκιμασίας τοῦ κ. Προέδρου· διότι πρώτην ταύτην φορὰν μοι συνέβη τοιαύτη προσβολὴ καὶ δὴ δημοσίᾳ. Καθήμενος δ' ἐσκεπτόμην ἂν ἦτο καὶ δικαία, ἀφ' οὗ ἐγὼ οὐδένα προσέβαλλον προσωπικῶς ἀλλὰ ὑόνον τὸ συμφέρον τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ὑπερήσπιζον.

Κατόπιν συνεζητοῦντο ἄλλαι τῶν μεταβολῶν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἐγὼ ἐσιώπων ζητῶν μόνον συχνὰ νὰ ἀφίσωσιν τὸν κ. Φίλιον νὰ ὀμιλῇ καὶ νὰ μὴ διακόπτωσι καὶ παρενοχλῶσιν αὐτὸν μυριάκις. Ἀπαξ μόνον ἠθέλησα νὰ ὀμιλήσω περὶ ἀσημάντου τινὸς λογιστικῆς διατάξεως ἀλλὰ καὶ πάλιν, εἰς τῶν *συμβούλων*, *χρηματιστῆς* τὸ ἐπάγγελμα, με διέκοψεν ἀποτόμως λέγων μοι «νὰ μὴ ἀνακατεύεσαι σὺ εἰς τὰ λογιστικά· ἀλλὰ νὰ περιορισθῆς εἰς τὰ νομισματικά» (1).

Ἐνεκα τῆς καταστάσεως ταύτης ἐκάθισα ἡσυχάζων καὶ ἐσκεπτόμην σπουδαίως νὰ ἀπέλθω τῆς συνελεύσεως βλέπων ὅτι ματαιοπονῶ. Δὲν τὸ ἔπραξα δὲ μόνον καὶ μόνον, διότι προεῖπον εἰς τοὺς φίλους μου ἀρχαιολόγους — δύναμαι δὲ νὰ καυχηθῶ ὅτι *ἅπαντες* οἱ συναδέλφοί μου ἀρχαιολόγοι, ἐξαιρέσει ἐννοεῖται τοῦ κ. Καββαδία, με τιμῶσι διὰ τῆς φιλίας των· — ὅτι θὰ ἀποκρούσω ὡς παράλογον καὶ τὸ πρὸς τὸν γραμματέα, δηλαδὴ τὸν κ. Καββαδίαν, ἐπίδομα.

Λοιπὸν καὶ διὰ νὰ ὑπερασπίσω τὰ συμφέροντα τῆς Ἑταιρίας καὶ διὰ νὰ μὴ νομισθῇ ὅτι ἔνεκα τῶν φορτικῶν συνεχῶν διακοπῶν καὶ ἔνεκα τῆς ἀποδοκιμασίας ἐφοβήθην νὰ πολεμήσω τὸ περὶ τοῦ γραμματέως ἄρθρον ἔμεινα· ἀλλὰ πάντοτε προσεῖχον εἰς τοὺς λόγους μου ἐπειδὴ ἔβλεπον τὸ κρατοῦν κόμμα ἐξηγηρωμένον καὶ μὴ δεχόμενον συζητήσεις ἀλλὰ σπεῦδον νὰ ψηφίσῃ τὰς τροποποιήσεις. — Κατὰ τὴν συζήτησιν λοιπὸν τοῦ ἄρθρου 8 εἶπον «Κύριοι αὐτὸ τὸ ἄρθρον τὸ πολεμῶ κατὰ μείζονα λόγον ἢ τὰ λοιπὰ καὶ δὴ τὸ πολεμῶ ἔνεκα τῶν

(1) Οὗτος ἦτο ὁ *μεισίτης* κ. Μακκᾶς, ὁ φίλτατος τοῦ κ. Καββαδίου. Τῷ ἀπήντησα ὅτι ἡ παρατήρησις του ἦτο ὀρθή· ἀλλὰ τὸ θάρρος τοῦ νὰ εἶπω καὶ ἐγὼ τὴν γνώμην μου περὶ ἐνὸς ἀπλοῦ λογιστικοῦ πράγματος μοι τῷ ἔδωκε αὐτὸς οὗτος ὅστις καίτοι ὂν ἐξ ἐπαγγέλματος *λογιστικὸς*, ἀναμιγνύεται ἐν τούτοις μετὰ θάρρους καὶ ἀρχαιολόγους παραγωνίζων εἰς τὰ *ἀρχαιολογικά* καὶ δὴ ὡς *σύμβουλος* (!) τῆς Ἑταιρίας καὶ ἐκδότης τῆς Ἀρχαιολ. Ἐφημερίδος (!)· διότι ὁ κ. Μακκᾶς ἦτο καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς διευθυνούσης τὴν Ἀρχαιολ. Ἐφημερίδα, τῆς ἀποφαινομένης ἂν αἱ παρουσιαζόμεναι *εἰδικαὶ ἀρχαιολ.* ἐργασίαι τῶν ἐπιστημόνων ἀρχαιολόγων εἶνε ἄξιοι δημοσιεύσεως ἐν αὐτῇ...

ἐξῆς τριῶν λόγων. Πρῶτον διότι δὲν ἐδίδετο ἄλλοτε ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας ἀλλ' ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Δεύτερον διότι δὲν ἐδίδετο διὰ τὸ βαρὺ καὶ ἐπίπονον ἔργον τῆς ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ γραμματείας ὡς κακῶς ἢ δικαιολογητικῇ ἔχθεις τῶν νέων τροποποιήσεων λέγει, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν τῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τοῦ τότε γραμματέως αὐτῆς· αἱ συλλογαὶ ὅμως αὐταὶ διελύθησαν νῦν καὶ συνεχωνεύθησαν πρὸς τὰς τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου, δι' ἃς ἐπαρκῶς μισθοδοτεῖται ὁ κύριος Καββαδίας ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ἄλλως δὲ διὰ τὸ βαρὺ καὶ ἐπίπονον ἔργον τῆς γραμματείας ἐδώσαμεν ἡμεῖς οἱ ἑταῖροι τῷ γραμματεῖ βοηθὸν καὶ μισθοδοτοῦμεν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας διὰ 250 δραχμῶν. Οὕτω δὲ ἀπηλλάξαμεν τὸν γραμματέα ἀπὸ τοῦ πλείστον τοῦ βαρέος καὶ ἐπιπόνου ἔργου τῆς γραμματείας . . .

Πρόεδρος. Κατὰ μῆνα 250 δραχμάς;

Σβορώνος. Μάλιστα. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία εἶνε ὑπουργεῖον, κεντρικὸν ταμεῖον ὀλόκληρον, ἀντιπροσωπεύει δὲ περιουσίαν μεγάλην.

Βερροϊόπουλος. Μόνον τώρα ὑπάρχουν αὐτά; ἢ καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλης περιόδου;

Σβορών. Πάντοτε, πολλὰ ἐξ αὐτῶν· μάλιστα! Δὲν μέφομαι οὔτε ὑβρίζω κανένα, ἀναφέρων ταῦτα, τὰ πράγματα λέγω. Κανεὶς δὲ δὲν θὰ μοὶ ἀφαιρέσῃ τὸ θάρρος, νὰ εἶπω τὰ πράγματα, ὅπως εἶνε! Τοῦτο δὲ λέγων, Κύριοι Δικασταί, δὲν λείπω τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ πρὸς τὸ Δικαστήριον. Ἄλλως δὲ καὶ ἂν μὲ καταδικάσητε, ἔχω τὴν πεποιθήσιν, ὅτι τοῦτο θὰ γείνη μόνον, ἂν δὲν δυνηθῶ νὰ σᾶς παραστήσω ἀκριβῶς καὶ σαφῶς τὸ ἐμὸν δίκαιον· σέβομαι δὲ ὑμᾶς, διότι εἶμαι πολίτης Ἑλλήν ἐκ τῶν γιγνωσκόντων νὰ σέβωνται καὶ πλανωμένην τυχὸν τὴν Δικαιοσύνην (ἀίσθησις).

Τὸ ἐπολέμησα τὸ ἐπιμίσηθον καὶ διὰ τρίτον τινὰ λόγον. Εἶπον— «Κύριοι, τὸ ἀρχικὸν ἐπιμίσηθον ἐδόθη ἄλλοτε δι' ἄλλην αἰτίαν. Ἐπρόκειτο τότε περὶ ἀνθρώπου γνωστοῦ καὶ εἶνε γνωστὸν πῶς τῷ ἐδόθη. Ἐπρόκειτο, λέγω, περὶ τοῦ Στεφάνου Κουμανοῦδη, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀφοῦ ἐδόξασε τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἐκλέτεσεν ἐπὶ 35 ἔτη ὑπηρετῶν μετριοφρόνως τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν, ἐξῆλθεν αὐτῆς πτωχός. Ἀκριβῶς δὲ τῷ ἐδόθη τὸ ἐπίδομα ὑπὸ τοῦ Κράτους διὰ τὴν ἐπιμέλειαν παρ' αὐτοῦ ὡς ἰδιώτου τῶν συλλογῶν τῆς Ἑταιρίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀρέκαθεν κτῆμα τοῦ Κράτους. Τώρα ὅμως, εἶπον, ἀφ' οὗ αἱ συλλογαὶ αὐταὶ συνεχωνεύθησαν πρὸς τὰς τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου, δὲν ὑπάρχουσιν αὐτοὶ οἱ λόγοι, διότι ὁ κ. Καββαδίας ἐπαρκῶς ὑπὸ τοῦ Κράτους μισθοδοτεῖται καὶ πλεῖστα ἄλλα ἔχει ὠφελήματα», ἅτινα ἐχαρακτήρισα ὡς νόμιμα.

Πρόεδρος. Εἴπετε τὴν λέξιν «νόμιμα»

Σβορῶνος. Μάλιστα.

Πρόεδρος. Διότι αὐτὸ δὲν τὸ λέγουν· κατόπιν τὸ εἶπετε.

Σβορῶνος. Ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι· ἂν θέλετε, πιστεύσχετε με καλλίτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι ἐγὼ τὸ εἶπον.

Πρόεδρος. Δὲν τὸ καταθέτει κανείς (1). Ὅ,τι λέγετε τώρα, διαφέρει πολὺ.

Σβορῶνος. Περιμείνατε, παρακαλῶ, Κύριε Πρόεδρε, νὰ τελειώσω Ἰμεῖς ἐδικάσατε βεβαίως πολλὰς τοιαύτας ὑποθέσεις καὶ δεικνύετε μεγάλην εὐλάβειαν.

Πρόεδρος. Εὐχαριστῶ· ἀλλ' ἐξακολουθήσατε.

Σβορῶνος. Μόλις λοιπὸν ἔφθασα εἰς τὴν λέξιν «*ὠφελήματα*», μόλις ἐπρόφερα τὴν λέξιν αὐτήν, τόσος πάταγος ἠγέρθη ἐναντίον μου ὑπὸ τῆς κομματικῆς πλειοψηφίας, ὥστε μόνον ποῦ δὲν μ' ἔδειραν οἱ Κύριοι! Τοσοῦτον μόνον φαίνεται, ὅτι ἤκουσαν: «*πλεῖστα ἄλλα ὠφελήματα*». Τόσος δὲ πάταγος ἠγέρθη ἐναντίον μου, ὅτι ὑβρίζω, ὥστε σφόδρα ἠγανάκτησα. Ἐνθυμοῦμαι τὸν κ. Καββαδιαν βοῶντα καὶ διατάσσοντα τοὺς φίλους του καὶ τὸν κ. Πρόεδρον μὲ τὰς λέξεις «*πετάξετέ τον ἔξω! πετάχτε τον ἔξω!!*» Δι' αὐτὸ δ' ἀκριβῶς καὶ δὲν ἀνεχώρησα ἀμέσως, ἀλλ' ἐκάθησα εἰς τὴν θέσιν μου ψυχραίμως, ἵνα τῷ παράσχω καὶ αὐτὴν τὴν εὐχαρίστησιν. . . Μόλις ὅμως εἶδον αὐτὸν τὸν κ. Πρόεδρον, ὑπακούοντα τῷ κατηγορῷ νὰ μὲ ἐπιτιμᾷ καὶ νὰ μὲ ἀνακαλῆ εἰς τὴν τάξιν, ἠγέρθη καὶ διεμαρτυρήθη διατόρως καὶ ἐν ἀγανακτήσει, μεθ' ὅλας καὶ ὑπὲρ ὅλας τὰς κραυγὰς των. Ἐρχονται δὲ τώρα οἱ κύριοι τῆς κατηγορίας καὶ σὰς λέγουν, ὅτι δὲν ἤκουσαν!! Διεμαρτυρήθη ἐπανειλημμένως καὶ εἶπον· «*νόμιμα, κύριοι, νομιμώτατα ἐνόουν*».

Ἐνθυμοῦμαι δὲ ἀληθῶς, ὅτι εἶπον καὶ τὰς λέξεις, ὅτι ἔχει πλεῖστα ὅσα ὠφελήματα καὶ δὴ χιλιάδας κατὰ μῆνα. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ὅμως καὶ ἂν καὶ εἰς πόσας χιλιάδας ὦρισα αὐτὰ τὰ ὠφελήματα. Αὐτὰ εἶνε ἀπλοῦστατα τὰ γεγονότα, Κύριοι Δικασταί, καὶ αἱ φράσεις, μου.

Τὰ ὠφελήματα.

Δὲν ἀρνοῦμαι λοιπὸν, ὅτι εἶπον, ὅτι ἔχει ὠφελήματα καὶ δὴ χιλιάδας δραχμῶν κατὰ μῆνα· σὰς διεβεβαίωσα δέ, ὅτι προσέθεσα καὶ τὴν λέξιν *νόμιμα*. Ἰμεῖς δὲ δὲν θὰ πεισθῆτε εἰς τοὺς λόγους ἐμοῦ καὶ ἐκείνους τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως; Καὶ τότε ἄλλως ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ συγχύσει, ὅτε ἐγένετο τὸ *πανδαιμόνιον* καὶ κατόπιν μυριάκις προσέθεσα διαμαρτυρόμενος «*ἐκ τῶν καταλόγων καὶ βιβλίων του*» ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν πρόεδρον αὐτὸν διεμαρτυρήθη, *ἐξαιτούμενος τὴν προστασίαν του* — ἦν ὅμως

(1) Καὶ οἱ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως;

δὲν μοι παρέσχε—κατὰ τῶν ἐπιτιθεμένων διὰ κραυγῶν, λέγων μάλιστα, ὅτι εἶνε σκληρὸν γὰ μοι ἀποδίδηται πρόθεσις ἐξυθριστική, ἢν δὲν εἶχον· καὶ κατόπιν, ὅταν ὁ Καββαδίας ἐφώναζε «πετάξτε τον ἔξω», πάλιν διεμαρτυρήθη, καθίσας εἰς τὴν θέσιν μου. Τέλος παρόντος ἀκόμη ἐμοῦ τότε ἐν τῇ συνελεύσει, ἠγέρθη πρῶτος κάποιος Δαμβέργης (ἐξάδελφος τοῦ Καββαδία) καὶ ἐζήτησε νὰ ἀποδοκιμασθῶ· συγχρόνως δ' ἐζήτηθη καὶ ἡ διαγραφὴ μου. Καὶ τότε μὲν δὲν ἐγένετο αὕτη. Ἐγὼ ὅμως ἀγανακτήσας ἐπὶ πλέον καὶ ἀπελπισθεὶς ἐκ τοιαύτης καταστάσεως, ἀνεχώρησα περίλυπος τῆς συνελεύσεως, ὅτε ἠσύχασαν ὀλίγον. Κατόπιν ἔμαθον ὅτι οἱ ἐξῆς ἑταῖροι, ἅπαντες δικηγόροι, κ.κ. Γ. Ψαλτήρας, Διπλαράκος, Λουκάκος, Μ. Κύρης καὶ Εὐστ. Γεωργακόπουλος, δηλαδὴ αὐτοὶ οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας, ἅπαντες ἐντελῶς ἄγνωστοί μοι, ἐζήτησαν δι' ἀναφορᾶς τὴν διαγραφὴν μου ἀπὸ τοῦ μητρώου τῶν ἑταίρων (1).

Κύριοι Δικασταί, θὰ σᾶς εἶπω κατόπιν, διατί φρονῶ, ὅτι μὲ παρεξήγησαν τοῦλάχιστον οἱ Κύριοι οὗτοι. Νῦν σᾶς παρακαλῶ μόνον νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν περὶ αὐτῶν τῶν πέντε ὀνομάτων τὸ παρὸν βιβλίον (δεικνύει)· εἶνε τὰ τελευταῖα *Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας* τοῦ 1894. Ἐξ αὐτῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν εἶνε ἀρχαῖος ἑταῖρος ὡς οἱ ἐμοὶ μάρτυρες. Ἄπαντες ἐνεγράφησαν πρὸ ὀλίγων μόλις μηνῶν ὑπὸ τοῦ ἐχθρικῶς πρὸς με διακειμένου, ἕνεκα τῆς παραιτήσεώς μου ἀπὸ τοῦ Συμβουλίου, κόμματος, τοῦ νῦν κρατοῦντος. Εἶνε δὲ ἅπαντες νέοι δικηγόροι—ικανώτατοι ἴσως ἐν τῇ ἐπιστήμῃ των—ἀλλ' ἄπειροι ἐντελῶς τῶν τῆς Ἐταιρίας προσώπων ἢ ὑποθέσεων καὶ οὐδεμίαν ἰδέαν ἔχοντες τῶν ἀρχαιολ. πραγμάτων. Οὗτοι λοιπὸν εὐθὺς ὡς ἐγὼ εἶπον, ὅτι εἰς ἀρχαιολόγος ἔχει «πλεῖστα ὠφελήματα» ἀνεπήδησαν ἐξαφνισθέντες καὶ ὑπολαβόντες, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ παραβιάσεως τοῦ ποινικοῦ νόμου, περὶ κλοπῶν!! (ἰλαρότης). Ἄλλως δὲ καὶ ὁ μάρτυς Κωνσταντινίδης, φιλόλογος οὗτος, μὴ τοι δὲν σᾶς εἶπε κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην ἐπὶ λέξει ὅτι «ἀφ' οὗ ὁ Καββαδίας λαμβάνει μισθὸν 400, πῶς κερδίζει 3,000; Τοῦτο δὲν εἶνε ὕβρις (2).» Τόσον ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοήσωσι τί ἐσήμαινον αἱ λέξεις μου!

Βερροϊόπουλος. Ἀποκλείονται οἱ δικηγόροι;

Σβορώνος. Ἀπεναντίας· τινὲς ἐξ αὐτῶν εἶνε χρήσιμοι εἰς τὴν Ἐταιρίαν, ὡς π. χ. ὁ κ. Τσιβανόπουλος, διότι αὕτη ἔχει καὶ ἄλλας παρὰ τὰς κυρίας, τὰς καθαρῶς ἀρχαιολογικὰς, ὑποθέσεις, δίκας π.χ. Οἱ ἀρχαιολόγοι ὅμως πρέπει νὰ εἶνε πάντοτε τὰ κύρια στοιχεῖα...

Πρόεδρος. Ἦτο καὶ ἄλλοτε ὁ κ. Τσιβανόπουλος; εἶνε ἀρχαῖος;

(1) Τίς συνέταξεν αὐτὴν καὶ τίς περιέφερον ἀπὸ ἑταίρου εἰς ἑταῖρον, ζητῶν ὑπογραφὰς κ. Καββαδία καὶ κ. Ἄλ. Λαμπρόπουλε;

(2) Ἴδε καὶ τὸ Ἄστυ τῆς 4 Αὐγούστου 1895.

Σβορῶνος. Σχεδόν! Ἔχει ἕξ ἔτη ἀπὸ τοῦ 1889.

Νῦν δὲ θὰ σᾶς ἐξηγήσω τί ἡνόουν διὰ τῶν λέξεων «ὠφελήματα καὶ δὴ «χιλιάδας ὠφελήματα», τῶν ὁποίων δὲν ἐνθυμοῦμαι μὲν ἂν ὄρισα ἀκριβῶς τὸ ποσόν, πάντοτε ὁμως ἐνόουν ὅτι ἔχει πάμπολλα ὠφελήματα, ὥστε νὰ μὴν ἔχει ἀνάγκην τοῦ 120δράχμου ἐπιδόματος.

Πρὶν ὁμως σᾶς εἶπω τί κερδίζει ὁ κ. Καββαδίας, θὰ σᾶς εἶπω τί ὠφελήματα ἔχω ἐγώ — διότι ἐγὼ ὠμίλουν ἐξ ἰδίας πείρας καὶ καλῶς γινώσκων πράγματα ἅτινα οὐδὲ ἐφαντάζοντο φαίνεται οἱ κ. κ. δικηγόροι!

Κύριοι Δικασταί· ἔγραψα πρό τινος σύγγραμμά τι περὶ τῶν νομισμάτων τῆς Ἀρχαίας Κρήτης ὅπερ ἐβραβεύθη ἐν τῷ διεθνῇ διαγωνισμῷ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων. Τοῦ συγγράμματος τούτου ἰσάξιον—κατὰ τὴν κρίσιν του τοῦλάχιστον—ἔγραψε καὶ ὁ κατήγορος. Λέγω δὲ ἰσάξιον κατὰ τὸν κ. Καββαδίαρ ἕνεκα τῶν ἐξῆς. Κατὰ τὴν προτελευταίαν σύνοδον ὅτε συνεζητεῖτο ὁ νέος ὀργανισμὸς τῆς Ἐταιρίας ὁ κ. Στεφ. Δραγούμης ἐψέξε, προκειμένου ἂν πρέπη νὰ δίδωνται συνδρομαὶ εἰς γαλλιστὶ γεγραμμένα συγγράμματα, τὸ ῥηθὲν σύγγραμμα τοῦ Καββαδίου καὶ τὸ ἐμὸν ὡς εἰς κακὴν γαλλικὴν γλῶσσαν γεγραμμένα κατὰ τινα πρὸς αὐτὸν ὀμιλίαν τοῦ γάλλου ἀρχαιολόγου Perrot. Τότε ὁ κ. Καββαδίας ἠγέρθη καὶ εἶπε (μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν μετριοφροσύνης) ὅτι «ἀμφότερα τὰ συγγράμματα ταῦτα ἐτίμησαν τὴν Ἑλλάδα» ἐθεώρησε δηλαδὴ αὐτὰ ἰσάξια (1).

Ἀκούσατε νῦν ὅποια ὑλικά ὠφελήματα ἔχω ἐγὼ ἐκ μόνου τοῦ βιβλίου τούτου· καὶ δύναμαι δὲ νὰ σᾶς φέρω ἀμέσως τὰς ἀποδείξεις. Εἰσέπραξα τὰ ἐξῆς:

1^{ον} 2,500 φράγκα, ὡς βραβεῖον τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων.

2^{ον} 500 φράγκα ὡς βραβεῖον τῆς ἐν Παρισίοις γαλλικῆς Association pour l'encouragement des études grecques

3^{ον} 20,000 γροσίων, ὡς ἐπιχορήγησιν τῆς Βουλῆς τῶν Κρητῶν, παμψηφεί ψηφισάσης τὸ ποσὸν διὰ μόνον τὸ πρῶτον μέρος τῆς συγγραφῆς μου.

4^{ον} 3000 δραχμάς, ὡς συνδρομὴν ἀντὶ 30 ἀντιτύπων παρ' αὐτῆς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ἧς μὲ παριστᾶ νῦν ὁ κατήγορος ὡς ἐκ συστήματος ὑβριστὴν!

(1) Βεβαίως θὰ ἐκπλαγῶσιν οἱ γνωρίζοντες τὸν κατήγορον ὅτι ἐπήνεσέ ποτε οὗτος ἔργον ἄλλου ἑλληνος ἀρχαιολόγου. Δυστυχῶς τότε ἐμάχετο ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἔργου καὶ ἤθελε νὰ μεταχειρισθῆ ὡς ἀσπίδα τὸ ἐμὸν. Διότι βεβαίως οἱ λόγοι τοῦ κ. Perrot δὲν ἀπέβλεπον τὸ ἐμὸν ἔργον ἀλλὰ μόνον τὸ τοῦ κ. Καββαδίου. Λέγω δὲ τοῦτο, διότι ὁ κ. Perrot ἦτο ὁ κυριώτερος τῶν κριτῶν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῆς βραβευσάσης τὸ ἔργον μου. Ἐπὶ πλέον δέ, ὡς καὶ ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ βιβλίου μου ἐδήλωσα, τοῦ λεκτικῷ ἐπεμελήθη εὐγενῶς αὐτὸς ὁ διευθυντὴς τοῦ Γαλλικοῦ νομισματικοῦ Μουσείου, ὅστις βεβαίως, ἐγνώριζε τὴν γλῶσσάν του.

5ον Ἐτύπωσα 400 ἀντίτυπα ὧν ἕκαστον πωλεῖται πρὸς 80 φραγ.

Ἐπώλησα λοιπὸν ἢ θὰ πωλήσω 300 τοῦλάχιστον ἀντίτυπα ἐξ ὧν ἂν μόνον 60 φρ. μοὶ ἀποφέρει ἕκαστον, εἰσέπραξα ἢ θὰ εἰσπράξω ἐν ὅλῳ ἐτέρας 18,000 φράγκων.

6ον Ἡ αὐτὴ Βουλὴ τῶν Κρητῶν ἐψήφισε πρὸ τινων μηνῶν καὶ πάλιν ἐτέρας 20,000 γροσιῶν ὡς χορηγίαν διὰ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ συγγράμματός μου.

7ον Ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ δευτέρου τούτου μέρους βεβαίως πάλιν πολλὰ θὰ εἰσπράξω ἅμα τῇ ἐκτυπώσει.

Νῦν δὲ θὰ σὰς εἶπω τί ὠφελήματα ἔχει καὶ ὁ κατήγορος ἐφ' ὅσων ἐγὼ τοῦλάχιστον γνωρίζω· εἶνε δὲ παρῶν καὶ ἄς μὲ διαψύσῃ ἂν δὲν λέγω τὴν ἀληθειαν. Εἰσέπραξε τὰ ἐξῆς:

1ον Διὰ τὸ ῥηθὲν βιβλίον του (Περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἐπιδαύρου) ἔλαβε ὡς βραβεῖον 1000 φράγκα παρὰ τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων.

2ον Δραχμὰς 4677, ἐκ τοῦταμείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ὡς συνδρομὴν ἀντὶ ἀριθμοῦ τινος ἀντιτύπων τοῦ αὐτοῦ συγγράμματός ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδημοσιεύθησαν τὰ διὰ δαπάνης ἑκατὸν περίπου χιλιάδων δραχμῶν τῆς αὐτῆς Ἐταιρίας ἀνασκαφέντα ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀντικείμενα.

3ον Ἐφ' ὅσον ἀνεκαλύπτοντο αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα τὰ προεδημοσίευσεν ὁ κ. Καβαδίας ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς αὐτῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας καὶ εἶχεν ἤδη λάβει ἐτέρας δραχμὰς 1364 ¹⁰/₁₀₀ (1) ἐκ τοῦ αὐτοῦ ταμείου τῆς Ἐταιρίας· ἦτις ἐπαναλαμβάνω, ὅτι κατέβαλεν καὶ ἑκατοντάδα περίπου χιλιάδων δραχμῶν, ἵνα ἀνακαλυφθῇ ἡ ὕλη ἣν νέμεται νῦν ὁ κ. Καβαδίας καὶ ἦτις, ἐπαναλαμβάνω, τῷ ἐχορήγησε τὰς 4677 δραχμὰς διὰ τὴν ἐκ νέου ἀναδημοσίευσιν αὐτῶν ἐν τῷ βιβλίῳ του, οὗτινος καὶ οἱ πίνακες ἀκόμη διὰ μεγάλης δαπάνης τῆς αὐτῆς Ἐταιρίας κατεσκευάσθησαν, τῆς Ἐταιρίας, ἣν πρέπει νῦν ἐμμίσθως νὰ ὑπηρετῇ ὁ κ. κατήγορος ὡς γραμματεὺς!

4ον Τὸ βιβλίον του τοῦτο ἐπωλεῖτο ἄλλοτε ἀκριβώτερον — πρὸς 80 νομίζω φράγκα — τώρα βλέπω ὅτι πωλεῖται πρὸς 55 φρ. τὸ ἀντίτυπον. Δὲν γνωρίζω πόσα ἀκριβῶς ἐπώλησεν ἢ θὰ πωλήσῃ ὡς καὶ πόσα ἀντίτυπα ἐτύπωσε. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ βιβλίον αὐτοῦ τοῦτο ἀπευθύνεται εἰς πολὺ εὐρύτερον κύκλον ἢ τὸ ἐμὸν, ὅπερ ἐγράφη μόνον διὰ τοὺς ὀλιγαριθμοὺς νομισματολόγους, καὶ ἐπειδὴ περιέχει ὕλην σπουδαιοτάτην, πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ὁποίας τόσα ἔδαπάνησεν ἢ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία χωρὶς αὐτὴ οὐδὲν ὕλικῶς νὰ ὠφελῆθῃ, ὑποθέτω ὅτι ὁ κατήγορος πολλὰ θὰ ὠφελήθῃ.

Πρόεδρος. Πόσα ἐκέρδησεν.

(1) Εἰς ταῦτα λογίζεται καὶ ἐν. νομίζω, ἄρθρον ἄσχετον πρὸς τὴν Ἐπίδαυρον.

Σβορώνος. Νομίζω ὅτι 15,000 φράγκων χρυσῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, ἂν δὲν εἰσπράξεν ἤδη, βεβαίως θὰ εἰσπράξῃ.

5ον Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἀρχαιολόγοι δικαιοῦμεθα νὰ λαμβάνωμεν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς αὐτῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, διὰ δημοσιεύματα ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐφημερίδι, ἑκατὸν δραχμὰς κατὰ τυπογραφικὸν φύλλον. Οὕτω δὲν περιοριζόμεθα εἰς τὸν ξηρὸν μισθόν, — οἱ φιλόπονοι τουλάχιστον. — Σημειωτέον δ' ὅτι ἐγὼ ὅστις ἔγραψα εἰς τὰ πλεῖστα τῶν περιοδικῶν τῆς Ἑσπερίας οὐδὲν ἐξ αὐτῶν γνωρίζω τόσον γενναίως ἀμείβον ὡς ἡ Ἐφημερίς τῆς Ἐταιρίας! Καὶ ἔγραφεν λοιπὸν ὁ κ. Καββαδίας καὶ τὸν βλέπω καὶ νῦν γράφοντα, δικαίως δὲ καὶ νομίμως κερδίζει αὐτὰ τὰ ἐκ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος χρήματα ὅπως καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι οἱ γράφοντες ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐφημερίδι.

6ον Ὁ κατήγορος ἐξέδιδε δημοσίᾳ δαπάνη καὶ ἐπώλει πρὸς ἴδιον ὄφελος ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸ ἐπίσημον Ἀρχαιολογικὸν Δελτίον τοῦ Κράτους, βιβλίον χρήσιμον, ἐνῶ ἔδημοσιεύοντο αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐφόρων τοῦ Κράτους καὶ τινες αὐτοῦ τοῦ ἴδιου.

7ον Κυρίως καὶ τὰ μέγιστα ὠφελεῖται ἐκ τῶν ἐπισήμων καταλόγων τῶν Μουσείων Κράτους, οὓς πωλοῦσιν πρὸς ὄφελος τοῦ κατηγόρου αὐτοὶ οἱ φύλακες τῶν Μουσείων εἰς βιβλιοπώλας αὐτοῦ μεταβληθέντες. Διὰ νὰ μὴ δὲ περιττολογῶ σὰς παρουσιάζω ἓνα τῶν καταλόγων τούτων ἵνα ὑμεῖς αὐτοὶ κρίνητε κ. Δικασταί (παρουσιάζει τὸν Catalogue des musées d'Athènes) Ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλου βλέπετε τὸ ἄθροισμα τῶν τιμῶν τινῶν τῶν καταλόγων τούτων σὺν ταῖς τιμαῖς τῶν μνημονευθέντων ἤδη βιβλίων του ὅπερ εἶνε 121 χρυσᾶ φράγκα!

Ὅτι δὲ ὁ κ. Γενικὸς Ἐφορος τῶν Μουσείων ὠφελεῖται τὰ μέγιστα ἐξ αὐτῶν εἶνε πασίγνωστον. Ἀποδείξεις δὲ καὶ τὰ ἐξῆς:

Ὁ κατάλογος ὃν σὰς παρουσιάζω εἶνε ἀναγκαίως ὁ μόνος ὁδηγός, ἐπομένως βιβλίον ἀπαραίτητον ἄφ' οὗ μάλιστα ἔχει τὴν ἐπισημότητα τοῦ ὅτι ἐγράφη παρὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Κράτους ταχθέντος διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου. Πωλοῦνται λοιπὸν πλεῖστα ἀντίτυπα αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν καταλόγων τοῦ κατηγόρου, κυρίως πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὰ Μουσεῖα μας. Εἶνε γνωστὸν ὅτι εἰς ἄλλα Μουσεῖα αἱ ἐκ τῶν καταλόγων εἰσπράξεις ἀποτελοῦσιν εἰσοδήματα αὐτῶν τῶν Μουσείων καὶ ὅτι πρὸς ὄφελος αὐτῶν ἐκδίδονται διότι ἐκεῖ ἀποβλέπουσιν ὀρθῶς ποιοῦντες καὶ εἰς τὸ νὰ ἐκδίδωνται εἰς μικρὰν τινα καὶ λογικὴν τιμὴν ἵνα γίνωνται προσιτώτερα εἰς τοὺς φιλομαθεῖς καὶ ἵνα διαδίδωνται ἐπομένως παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐχερέστερον αἱ γνώσεις δι' ἃς ἀκριβῶς καὶ ἰδρύνονται τὰ Μουσεῖα. Πόσον δ' ὠφελεῖται ὁ κ. Καββαδίας ἐκ τῶν καταλόγων τῶν Μουσείων τοῦ Κράτους κρίνατε ἡμεῖς νῦν κ. Δικασταί. Ὁ κατάλογος τοῦ κατηγόρου, ὃν σὰς παρουσιάζω, τιμᾶται 6 δραχμὰς. Ἴδου νῦν εἰς τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου (καταθέτει τὸ βι-

βλίον. A guide to the sculptures of the Parthenon 1886) τοῦ αὐτοῦ ὄγκου ἀλλ' ἐπὶ πολὺ καλλητέρου χάρτου περιέχον δὲ καὶ 12. ὠραίας τὰς εἰκόνας τιμώμενος ἀντὶ πόσου νομίζετε; six pence· ἐξ δεκάρες δηλαδή! Ἴδου νῦν καὶ πλείστοι ἄλλοι ἐξ ὄλων τῶν Μουσείων τῆς Εὐρώπης, Γαλλίας δηλαδή, Γερμανίας, Ἀγγλίας κλπ. κλπ. (Παρουσιάζει πλείστους καταλόγους Μουσείων) τοῦ αὐτοῦ ἢ καὶ κατὰ πολὺ μείζονος ὄγκου τοῦ καταλόγου τοῦ Καββαδίου τιμώμενοι ἅπαντες ἀντὶ ἐνὸς φράγκου τὸ πολὺ καὶ οὐχὶ ἀντὶ ἔξι! Ὡστε καὶ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν τιμῶν τῆς πωλήσεως τῶν καταλόγων κατανοεῖτε ὑμεῖς ὅτι δύναται τὰ μέγιστα νὰ ὠφελῆται ὁ κ. Καββαδίας ἀφ' οὗ αὐτὸς ὀρίζει τὰς τιμὰς τῶν ἐπισήμων καταλόγων, ὧν ἔχει οὐσιαστικῶς τὸ μονοπώλιον.

Πρόεδρος. Λοιπὸν ἐξ αὐτῶν ἐξάγεται, ὅτι ἐννοήσατε σεῖς ὠφελήματα νόμιμα.

Σβορῶνος. Μάλιστα νόμιμα, Κύριοι. Ὅτι δὲ δὲν τὸν κατακρίνω διὰ τὴν συγγραφὴν ἀπόδειξις ὅτι καὶ ἐγὼ παρεσκευάζον ὁδηγὸν καὶ κατάλογον τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ἀδιάφορον τῶρα ὑπὸ τίνος ὄρους θὰ τοὺς ἐξέδιδον ἐγώ. Εἶχον ἤδη κάμει πρότασιν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον πρὸς ἐκδοσιν καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν πώλησιν θὰ ἐζήτουν, τὸν προκάτοχόν μου μιμούμενος καὶ τὸ ἐν τῷ ὑπ' ἐμὲ Μουσεῖον ὀρθῶς κρατήσαν ἔθος ἀκολουθῶν, — οὐ ὁ διευθυντῆς οὐδὲν ὑλικὸν ὄφελος ἔσχε ποτὲ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ὀγκωδῶν καὶ ἀρίστων καταλόγων οὐς συνέγραψε καὶ δαπάνη δημοσίᾳ ἐδημοσίευσε, — νὰ τυπωθῶσιν ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ νὰ πωλῶνται ὑπὲρ τοῦ Μουσείου εἰς μικρὰν τιμὴν ἵνα παρὰ πάντων εὐχερῶς ἀγοράζωνται.

Βερροϊόπουλος. Τώρα ἀρκετά. Μᾶς κατεδειξατε, ὅτι διὰ τῆς λέξεως ὠφελήματα ἐννοήσατε νόμιμα. Ἐχετε τρεῖς συνηγόρους.

Σβορῶνος. Ἔστω, Κύριοι, δὲν προσθέτω ἄλλα. Θέλετε νῦν νὰ ἀπολογηθῶ καὶ διὰ τὴν δῆθεν χειρονομίαν;

Πρόεδρος. Αὐτοῦ εἶνε ὁ κόμβος.

Ἡ δῆθεν χειρονομία.

Σβορῶνος. Ἔστω! . . . Δὲν κατηγορῶ κανένα ἐκ τῶν μαρτύρων, Κύριοι Δικασταί, ὅτι δὲν σᾶς εἶπεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐφρόνει ἀληθῆς ὡς πρὸς τὴν ἐννοίαν τῶν λόγων μου. Σᾶς λέγω μόνον, ὅτι αὐτοὶ οἱ κ. κ. δικηγόροι ὡς ἀγνοοῦντες ἐντελῶς ὅ,τι σᾶς ἐξέθεσα περὶ τῶν ὠφελημάτων τῶν ἀρχαιολόγων, ὅταν ἤκουσαν τὴν λέξιν ὠφελήματα, ἀνεπήδησαν, νομίζοντες, ὅτι πρόκειται περὶ κλοπῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν διείδον εἰς τὰς λέξεις μου ὑβριστικὴν σημασίαν, ἠρμήνευσαν ὁμοιοτρόπως καὶ τὰς χειρονομίας μου ἀντιθέτως ἀκριβῶς πρὸς ἅπαντας τοὺς

παρόντας ἀρχαιολόγους καὶ ἀρχαίους ἐταίρους, οἵτινες κάλλιστα ἐννοήσαντες τὴν σημασίαν τῶν λέξεών μου, οὐδὲν ἄλλο παρετήρησαν ἢ χειρονομίας ῥητορικὰς ἀνθρώπου ὀμιλοῦντος δημοσίᾳ, ὡς ὅλοι σὰς εἶπον, χειρονομίας πᾶν ἄλλο ἢ ἐξυβριστικὰς.

Τώρα ὅτι ὅταν κανεῖς ὀμιλῆ ἑντόνως, χειρονομεῖ, εἶνε πασίγνωστον· ἀλλ' ἢ χειρονομία, Κύριοι Δικασταί, εἶνε πάντοτε σύμφωνος πρὸς τὰς λέξεις καὶ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. Ἐγὼ χειρονομῶ πολὺ—εἶνε ἀληθές τοῦτο—ἀλλ' οὐδέποτε θὰ ἤμην τόσον δειλὸς ἢ χυδαῖος, ὥστε νὰ εἶπω διὰ χειρονομίας, ὅ,τι μοὶ ἀποδίδουσι. Θὰ τὸν ἔλεγον διὰ λέξεων καὶ φανερά. . .

Πρόεδρος. Κλέπτην;

Σβορῶνος. Βεβαίως! Καὶ νομίζετε, Κύριοι Δικασταί, ὅτι δὲν θὰ εἶχον τὸ θάρρος νὰ τὸν καταγγείλω, ὅπου δεῖ, ὡς κλέπτην, ἂν εἶχον τὴν πεποίθησιν καὶ τὰς ἀποδείξεις, ὅτι εἶνε κλέπτης; Ἀλλὰ θὰ ἔπραττον τοῦτο πρὸ τῶν ἐταίρων τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας; Εἶνε ἀρμόδιοι οὗτοι; Συνεζητεῖτο περὶ τῶν προσώπων ἐκεῖ—μέσα! Πρὸς τί νὰ συζητηθῆ; Ἀπὸ ποῦ κ' ὡς ποῦ; Ἄν εἶνε κλέπτης ὁ κ. Καββαδίας, εἶνε ἄλλοι πρὸς οὓς ἐγνώριζον νὰ τὸν καταγγείλω· εἶνε ἢ Κυβέρνησις καὶ ἢ Δικαιοσύνη καὶ οὐχὶ οἱ ἐταῖροι τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας, οἵτινες οὐδεμίαν πρὸς τοῦτο ἔχουσιν ἀρμοδιότητα! . .

Πῶς ἄλλως λοιπὸν νῦν νὰ ἀποκρούσω τὴν δῆθεν ἐξυβριστικὴν χειρονομίαν πῶς ἄλλως, ἢ λέγων ὑμῖν ἀπλοῦστατα, ὅτι δὲν ἔκαμον τοιαύτην χειρονομίαν; Βεβαίως ὀμιλῶν ἐχειρονόμουν, ἀλλ' ἐχειρονόμουν, παρακολουθῶν διὰ τοῦ σχήματος τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων μου, οἵτινες δὲν ἐλέχθησαν πρὸς ἐξυβριστὰς τοῦ κατηγόρου.

Ἐπεισόδιον κ. Τσιθανοπούλου

Ἴνα δὲ μᾶλλον καταστῆ πιστευτὸς παρ' ὑμῶν, ὁ κατήγορος ἠθέλησε νὰ μὲ παραστήσῃ καὶ διὰ παραδειγμάτων ὡς τὸν ἔσχατον τῶν ὑβριστῶν. Σὰς ἀνέφερε δὲ ἐν πρώτοις περιστατικόν τι ὄπερ, ἂν ἦτο ἀληθές, ἤρκει αὐτὸ καὶ μόνον, ἵνα κρινῆτε ἀσφαλῶς περὶ τοῦ ὅλου χαρακτῆρός μου, οὐδενὸς ἄλλου χρεῖαν ἔχοντες, ἵνα μὲ καταδικάσητε. Σὰς εἶπε ρητῶς κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην ὅτι ἐπεμψα πρὸς ἀνώτερον δικαστικὸν πρόσωπον, πρὸς αὐτὸν τὸν Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου, δηλαδὴ μίαν τῶν κορυφῶν τῆς Ἑλλήν. Δικαιοσύνης, τοιαύτην ἐξυβριστικὴν ἐπιστολήν, ὥστε ὁ κ. Τσιθανόπουλος ἠναγκάσθη νὰ εἶπῃ πρὸς αὐτὸν ὅτι ὅ,τι δὲν ἐτόλμησε νὰ κάμῃ πρὸς αὐτὸν οὐδεὶς τῶν παρ' αὐτοῦ καταδικασθέντων κακούργων, τὸ ἔπραξα ἐγὼ ὁ δάσκαλος, ἐξυβρίσας αὐτόν! (ἴδε σελ. 21). Οὐδ' ἠρκέσθη εἰς τοῦτο! Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἐρήμην δίκης ἰδοὺ πῶς αὐτὸς ἢ τις τῶν φίλων του ἔγραφε

τὴν φοβερὰν κατηγορίαν αὐτοῦ ταύτην ἐν τῷ "Αστει (4 Αὐγού-
στου). Ἴδου ποῖαι λέξεις τίθενται εἰς αὐτὸ τὸ στόμα τοῦ κατηγο-
ρου (ἀναγινώσκει): «*Ἔστειλεν ἀπειλητικὰς ἐπιστολάς καὶ πρὸς τὸν*
κ. Τσιβανόπουλον καὶ πρὸς ἐμέ, εἰς τὰς ὁποίας ἔλεγεν, ὅτι εἰς τὴν
πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος θὰ μοῦ βγάλη τ'άντερα!» (γέλωτες).

Φυσικὰ δ' ὁ κ. Καββαδίας δὲν ἔλαβε τὸν κόπον νὰ διαψεύσῃ τὰ ἐν
τῷ "Αστει, οὐδ' ἐνόμισε, φαίνεται, ἑαυτὸν ὑποχρεούμενον πρὸς τοῦτο!
Φυσικὰ δὲ καὶ ἐγὼ δὲν κατεδέχθην νὰ διαψεύσω αὐτὰ τὰ πρακτικὰ
τοῦ "Αστεως καὶ οὕτω ἐντρέπομαι νῦν πάντα μὴ καλῶς γνωρίζοντά με,
ὅστις δικαίως θὰ ἐρωτᾷ, ἂν δὲν ἡσχύνθην τὴν κοινωνίαν, τοιαῦτα ἀπει-
λῶν. Ἀνέμενον νὰ δώσω τῷ Καββαδίᾳ τὴν δέουσαν ἀπάντησιν πρὸ ἡμῶν,
ἐν τῷ μεταξύ ὁμῶς οἱ μὴ γνωρίζοντές με προσωπικῶς ἔφριπτον ἐπὶ τῇ
διαγωγῇ μου καὶ ὁ εὐνόητος σκοπὸς τοῦ κατηγοροῦ ἐπετυγχάνετο! . . .

Δὲν ἔχω δυστυχῶς, Κύριοι Δικασταί, ἐγὼ τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἀπή-
θυνα πρὸς τὸν κ. Τσιβανόπουλον, ἣν κατηγορῶν, ὑπεχρεοῦτο ὁ κατή-
γορος νὰ φέρῃ — αὐτὴν τοῦλάχιστον — πρὸ τοῦ δικαστηρίου, πρὸς πί-
στωσιν τῆς φοβερᾶς κατηγορίας του. Προσέξατε ὁμῶς τὰ μέγιστα,
παρακαλῶ, ἐπὶ τῶν ἐξῆς λόγων μου, καὶ ἐπιτρέψατέ μοι, ἵνα ἀσφα-
λῶς κρίνητε τὸ ποῖον τῆς κατηγορίας ταύτης, νὰ σᾶς φέρω ὡς μάρ-
τυρα αὐτὸν τὸν . . . κ. Τσιβανόπουλον! Στηριχθῆτε ἐπὶ τῆς μαρτυρίας
αὐτοῦ ταύτης, ἂν δὲ τὸ ἐλάχιστον ὑβριστικὸν διέπραξα, ἂν ὁ κ. Τσι-
βανόπουλος δὲν εἶνε ὁ ἄριστος τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ μαρτύρων, τότε κατα-
δικάσατέ με ἀμέσως· ἀλλ' ἂν ὁ κατήγορος **ψεύδῃται** ἂν κατὰ τρό-
πον ἀποτρόπαιον **συκοφαντῇ** εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, τότε κρί-
νατε ἐξ αὐτῆς καὶ περὶ τῆς **ποιότητος** τῶν ἄλλων κατ' ἐμοῦ κατη-
γοριῶν του. . .

Ἴδού, Κύριοι, πῶς ἀκριβῶς ἔχει τὸ ἐπεισόδιον.

Ἡμέραν τινὰ ἦλθε πρὸς με ἐν τῷ Μουσεῖῳ ὁ πρῶν ὑπουργὸς κ.
Μανέτας καὶ μοῦ λέγει, παρουσιάζων ἄνδρα τινά· «Κύριε Σβορώνε,
ἰδοὺ εἰς Κύριος, γνωστός μοι, ὅστις, ὡς φαίνεται, κατέχει πολυτιμώ-
τατον χρυσοῦν νόμισμα· ἂν εἶνε τοιοῦτον, φροντίσατε, ἵνα διασωθῇ
δι' ἀγορᾶς». Ἐξετάσας αὐτό, εἶδον τὸ σπανιώτερον καὶ σπουδαιότε-
ρον νόμισμα τῶν ὅσων ποτὲ μοι παρουσιάσθησαν ἐν Ἑλλάδι! Ἦτο
θαυμάσιος χρυσοῦς στατῆρ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, ἐξόχου
διατηρήσεως, καὶ νόμισμα περὶ τῆς ἀξίας καὶ σπανιότητος τοῦ ὁποίου
ἠδυνάμην ἀμέσως νὰ ἀποφανθῶ, ὡς πρό τινος μόλις περιελθὼν ἅπαντα
σχεδὸν τὰ Νομισματικὰ Μουσεῖα τῆς Εὐρώπης, ἐντολῇ καὶ δαπάνῃ
τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου, ἀκριβῶς πρὸς μελέτην τῶν Μακεδο-
νικῶν νομισμάτων, εἰς ἃ ἀνήκει ὁ στατῆρ οὗτος, οὐ ἓνα μόνον ὅμοιον
ἐνθυμούμενη, ὅτι συνήνητσα· ἀνεσκίρτησα λοιπὸν καὶ ἡσθάνθην τὴν χα-
ράν, ἣν αἰσθάνεται πᾶς νομισματογνώμων πρὸ τοιοῦτου κειμηλίου

εὐρισκόμενος. Ἐγγράφα λοιπὸν ἀμέσως πρὸς τὸν τότε Πρόεδρον τῆς Ἑταιρίας κ. Κοντόσταυλον—καὶ σὰς παραδίδω τὸ ἔγγραφον τοῦτο—ἐκθέτων τὴν σπανιότητα καὶ ἀξίαν τοῦ νομίσματος καὶ συνιστῶν ἐνθέρμως τὴν ἀγορὰν αὐτοῦ. Ἄν δὲ καὶ ἐγνώριζον τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, ἔπεισα τὸν πωλητὴν νὰ δεχθῆ 1100 δραχμὰς (τὴν μεγίστην τιμὴν ἣν ἐδώσαμεν ποτε ἐν Ἑλλάδι δι' ἐν νόμισμα). Ὁ τότε γραμματεὺς τῆς Ἑταιρίας κ. Στέφ. Κουμανούδης, ὁ συμφώνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἑταιρίας ἀγοράζων τὰ παρουσιαζόμενα ἀρχαῖα χωρὶς νὰ ζητῆ πρότερον τὴν ἄδειαν τοῦ Συμβουλίου, ἂν ἐπρόκειτο περὶ ποσοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὰς χιλίας δραχμὰς, ὁ ἀληθῶς σοφὸς οὗτος ἀνὴρ, εὐθύς ὡς ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἐγγράφου μου, ἐπειδὴ τότε πολὺ σπανίως συνήρχετο τὸ συμβούλιον, ἐπειδὴ ὁ πωλητῆς, ὃν οἱ ἀρχαιοκάπηλοι περιεκύκλουν ἤδη, ἔσπευδε νὰ ἀναχωρήσῃ, ἀνέλαβεν αὐτὸς τὴν εὐθύνην τῆς ἀγορᾶς, ἂν καὶ ἐπρόκειτο περὶ ποσοῦ ἀνωτέρου κατὰ ἑκατὸν δραχμὰς ἐκείνου, ὅπερ ἠδύνατο νὰ δώσῃ ὁ γραμματεὺς ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τοῦ συμβουλίου.

Ὅταν ὁμως ἡ ἀγορὰ ἀνεκοινώθη κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῆ συμβουλίῳ, παταγωδῶς ἐπετέθησαν, ὡς ἔμαθον, κατὰ τοῦ κ. Κουμανούδη οἱ περὶ τὸν κ. Καββαδῖαν—θὰ τὸ ἴδῃτε δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Τσιβανοπούλου, ἣν θὰ σὰς παρουσιάσω—καὶ ἀπεφάσισαν διὰ τρόπου λίαν προσβλητικοῦ, νὰ μὴ ἀγοράζωνται πλέον ἄνευ ἐγκρίσεως τοῦ συμβουλίου οὐχὶ «ἀρχαῖα ἐν γένει», ὅπως ἐπρότεινεν αὐτὸς ὁ κ. Τσιβανόπουλος, εὐλογον δικαίωμα ἔχων πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ «νὰ μὴν ἀγοράζωνται νομίσματα μόνον» βαρεῖαν προσβλητικὴν δυσπιστίαν οὕτω καὶ κατὰ τοῦ κ. Κουμανούδη καὶ κατ' ἐμοῦ ἐκδηλοῦντες.

Μετὰ μεγάλης μου λύπης ἔμαθον λοιπὸν τότε ὅτι ἀκουσίως ἐγενόμην αἵτιος νὰ δοθῆ εὐκαιρία, ἵνα προσβληθῆ ὁ γέρων Κουμανούδης, ὃν σέβομαι ὡς οὐδένα ἄλλον τῶν ἐπιστημόνων τῆς πατρίδος μας καὶ ὅστις, σημειώσατε, κάλλιστα γνωρίζων ὁποῖαν παρέσχεν ὑπηρεσίαν τῇ Ἑταιρίᾳ διὰ τῆς διασώσεως τοῦ κειμηλίου ἐκείνου, τόσον ἐπικράνη ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν διαγωγῆς, ὥστε, ἂν καὶ τῷ ἀφῆκαν τὸ δικαίωμα νὰ ἀγοράζῃ ἄλλα ἀρχαῖα πλὴν νομισμάτων, οὐδέποτε ἐξήσκησεν αὐτὸ μέχρι τέλους τῆς γραμματείας του, καὶ μάλιστα οὐδ' ἐρωτώμενος παρὰ τῶν συμβούλων περὶ τῆς ἀξίας ἀρχαίου τινοῦ ἔδωκέ ποτε γνώμην, ἀλλ' ἐτήρει βαθυτάτην σιγὴν πολλὰ σημαίνουσαν . .

Ὁφείλον λοιπὸν νὰ ἱκανοποιήσω αὐτὸν ἀποδεικνύων, ὅτι κάλλιστα καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἑταιρίας ἔπραξεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Ἐπὶ πλέον εἶχον σπουδαίαν ὑποχρέωσιν καὶ πρὸς ἑμαυτὸν—οὐχὶ τὸν Σβορώνον ἀλλὰ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου—διότι ἔμαθον πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἐρρήθη ἐν τῷ συμβουλίῳ, ὅτι τὸ παρ' ἐμοῦ ἀντὶ 1100 δραχμῶν προταθὲν νόμισμα, δὲν ἤξιζεν οὐδὲ

300! Μάλιστα ἤκουσα ὅτι τοῦτο τὸ εἶπεν ὁ κ. Τσιβανόπουλος!

Ἄφου λοιπὸν ψυχραίμως ἐσκέφθην περὶ τοῦ πρακτέου, προέβην εἰς δύο τινά· τὰ ἐξῆς:

Ἐγραψα πρώτον ἐπισήμως πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Βρεττανικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου κ. B. W. Head, τὸν πολυπύριον καὶ ἄριστον νομισματολόγον, ζητῶν νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ νόμισμα καὶ νὰ μοι γράψῃ περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς σπανιότητος αὐτοῦ. Καταθέτω δὲ ἐνταῦθα ἀντίγραφον τῆς ἀπαντήσεως αὐτοῦ, ἧς τὸ πρωτότυπον εὔρηται ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ὑπ' ἀριθ. 551. Ὡς βλέπετε ὁ κ. Head γράφει, ὅτι τὸ ἐκτιμᾷ ἀντὶ λιρῶν στερλινῶν 50, ἧτοι 2000 δραχμῶν καὶ ὅτι μόνον ἐν ὁμοίον νόμισμα γνωρίζει, τὸ ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ, τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς ἀρχαίας συλλογῆς τοῦ Payne-Knight, προσθέτων, ὅτι «**δὲν ἐνθυμεῖται νὰ εἶδῃ ποτε τοιοῦτον νόμισμα ἐν τῷ ἔμπορίῳ**» (1).

Ὅταν ἔλαβον τὴν ἀπάντησιν ταύτην, τί νομίζετε ὅτι ἔπραξα, Κύριοι Δικασταί, ἐγὼ ὁ κατὰ τὸν κατήγορον ἐκ συστήματος ὑβρίζων καὶ ἐξευτελιζῶν τὴν Ἐταιρίαν—τὴν Ἐταιρίαν ἣν ἐπανειλημμένως εἰς τὰς ἐκθέσεις μου δημοσίᾳ ἐκάλεσα «*ἔθνωφελεστάτην*» καὶ ἐπήνεσα ὡς σπουδαίας παρέχουσαν ὑπηρεσίας τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ! (2)—Νομίζετε ὅτι ἐδημοσίευσα τὸ ἔγγραφον τοῦτο διὰ νὰ τοὺς ντροπιάσω; Νομίζετε ὅτι τὸ ἔπεμψα ἐπισήμως πρὸς τὸ συμβούλιον διὰ νὰ ἐξευτελίσω τοῦ, κατηγορήσαντάς με, ὅτι ἐσπατάλησα τὸ χρῆμα τῆς Ἐταιρίας; Οὐχί! Παρεκάλεσα ἀπλῶς τὸν παρόντα ἐνταῦθα κ. Νικολαΐδην νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸ *ιδιωτικῶς* εἰς τοὺς κ. κ. Συμβούλους, ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι ἔχωσι μείζονα πεποίθησιν εἰς τοὺς λόγους μου καὶ μὴ ζημιώσι τὸ Μουσεῖον καὶ τὴν Ἐταιρίαν.

Δεύτερον, συγχρόνως τῇ πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου ἐπιστολῆν ἔγραψα ἐτέραν πρὸς τὸν κ. Τσιβανόπουλον, διότι ἐσκέφθην, ὅτι μοι ἐπέβállετο νὰ παραπονεθῶ καὶ διαμαρτυρηθῶ πρὸς ἐκείνους οἵτινες ἀδίκως προσέβαλλον, ἕνεκεν πράξεώς μου τὸν κ. Κουμανούδην. Ἐγραψα δὲ πρὸς τὸν κ. Τσιβανόπουλον ἀκριβῶς, διότι πρὸς αὐτὸν ἔτρεφον μείζονα ὑπόληψιν, διότι καὶ δωρητὴς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἦτο καὶ—τότε τοῦλάχιστον—οὗτος ἀείποτε φιλικώτατα πρὸς ἐμὲ ἐφέρετο καὶ πολλάκις ἤρχετο, ἵνα μοι ἐπιδεικνύῃ νομίσματά τινα ἀρχαῖα, ἅτινα μοι ἔλεγεν ὅτι ἐκάστην πρωΐαν βλέπων ἐνεπνέετο εἰς τὴν μετ' ἡρεμίας πνεύματος ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ τέλος διότι—ὅσον καὶ ἂν φανῇ παράδο-

(1) Ὁ Mionnet τὸ ἐκτιμᾷ ἀντὶ 1000-1200 φράγκων. Ὅμοιον ὅμως ἐπωλήθη ἐσχάτως ἀντὶ 2500 φράγκων!

(2) Ἴδε Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος. Ἐκθεσις Γ. Κωνσταντινίδου 1890—91 σελ. 55, 56 κτλ.

ξον—ὁ κ. Τσιβανόπουλος γνωρίζει ὀλίγα μὲν νομισματικά, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐμὴν ἀντίληψιν πάντοτε περισσότερα ἀπὸ ὅλους τοὺς Συμβούλους τοὺς καταπολεμήσαντας τὴν ἀγοράν. Προκαλῶ δὲ νῦν τὸν κ. Καββαδίαν, τὸν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην νομισματικὴν γνώσιν ἔχοντα, νὰ μᾶς εἴπη, ἂν γνωρίζῃ περισσότερα ἀπὸ τὸν κ. Τσιβανόπουλον (αἰσθησις).

Πρόεδρος. Ὡστε, βλέπετε, καὶ οἱ νομικοί. . .! (γέλωτες)

Σβορῶνος. (Μειδιῶν). Ὅταν λοιπὸν ἔμαθον ὅτι καὶ ὁ κ. Τσιβανόπουλος μετέσχε τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης, ἐλυπήθην καὶ ἐξεπλάγην καὶ τῷ ἔγραψα, ἐπὶ ἐνὸς ἐπισκεπτηρίου μου ὅπερ τῷ ἔπεμψα διὰ τοῦ γραμματέως μου, τὰ ἐξῆς, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι: ὅτι ἀπορῶ πῶς καὶ αὐτὸς συνεμερίσθη αὐτὴν τὴν γνώμην τοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσειοῦ καὶ προσέθετον ἐν τέλει, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος, προσεχῶς θὰ μετανοήσῃ, ὑπονοῶν τὸ κῦρος τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσειοῦ τοῦ Λονδίνου ἦν ἀνέμενον.

Ὡς εἶπον δὲν ἔχω ἐγὼ, φυσικά, αὐτὴν τὴν πρὸς τὸν κ. Τσιβανόπουλον ἐπιστολὴν οὐδ' ἔκρινα αὐτὴν σπουδαίαν, ὥστε νὰ φυλάξω ἀντίγραφον τοῦ δελταρίου ἐκείνου. Διατὶ ὅμως δὲν προσάγουσιν αὐτὴν οἱ κατηγοροῦντές με πρὸ ἡμῶν, οἵτινες μόνοι δικαιοῦσθε νὰ χαρακτηρίσῃτε αὐτὴν ὡς ὑβριστικὴν καὶ μάλιστα ὑπερβαίνουσαν καὶ τὸ θράσος κακούργου; . . . Εὐτυχῶς ὅμως δι' ἐμὲ καὶ δυστυχῶς διὰ τὸν κατήγορον εὔρον ἐν τοῖς ἐγγράφοις μου τὴν πρὸς με ἀπάντησιν τοῦ κ. Τσιβανοπούλου. Μετὰ μεγάλης δὲ ἐκπλήξεως θὰ ἴδῃτε ὅποια ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν κατὰ τὸν κατήγορον ἐχαρακτήρισεν ὁ κ. Τσιβανόπουλος καὶ κακούργου χείρονα πρὸς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀπειλοῦντα νὰ «βγάλη ἄντερα».

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶνε μακρὰ, εὐγενεστάτη καὶ φιλικωτάτη. Ὁ κ. Τσιβανόπουλος διὰ μακρῶν ἐν πρώτοις μοὶ ἐκθέτει πῶς συνέβησαν τὰ ἐν τῇ Ἐταιρίᾳ κατὰ τὴν σινεδρίασιν ἐκείνην τοῦ Συμβουλίου, συνεπεῖα τῆς ἀγορᾶς τοῦ νομίσματος· κατόπιν μοὶ λέγει, ὅτι λυπεῖται, διότι ἔνεκα ἐσφαλμένων πληροφοριῶν παρεξήγησα αὐτόν, ὅτι δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ προτείνας νὰ μὴν ἀγοράζωνται μόνον νομίσματα, ἀλλ' ὅτι ἐπρότεινε, ἐνασκῶν δικαίωμα του, νὰ μὴν ἀγοράζωνται ἐν γένει ἀρχαῖα, ὅτι δὲ ἄλλοι σύμβουλοι περιώρισαν τὴν ἀπόφασιν εἰς μόνον τὰ νομίσματα. Καὶ προσθέτει ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς: «Ἀρχὴν σταθερὰν τοῦ» βίου μου ἔχω νὰ ὑποστηρίξω διὰ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων πάντα» καλῶς μεμορφωμένον νέον, δυνάμενον νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Πατρίδα» του, δράττομαι δὲ τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ἵνα σὲ βεβαιώσω, ὅτι αἰεὶ» ποτε ἔκρινα καὶ κρίνω ὑμᾶς ὡς εἰδικώτατον ἐν τῷ ἔργῳ ὑμῶν καὶ» παρέχοντα ὅλα τὰ ἐχέγγυα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων ὑμῶν» κατὰ τὰς εὐχὰς τῆς ὑπηρεσίας». Περαιτέρω δὲ γράφων, ὅτι δὲν

ἐνδιαφέρεται τίς μοι ἔδωκε τὰς ἐσφαλμένας πληροφορίας, προσθέτει.
«Τὸ μόνον δὲ διὰ τὸ ὅποιον ἐνδιαφέρομαι, εἶνε νὰ πιστεύσης, ὅτι
» ἐξακολουθῶ νὰ τρέφω περὶ σοῦ τὴν αὐτὴν ἀγαθὴν ὑπόληψιν, τὴν
» ὅποιαν πάντοτε ἔτρεφον. Ἐὰν μοι ἐζήτησες προφορικῶς ἐξηγήσεις, ἤθε-
» λες πεισθῆ περὶ τούτου ἐντελῶς» (1).

Αὐτὰ γράφει πρὸς τὸν «κακοῦργον» καὶ «ἀντεροβγάλτην» τοῦ κ.
Καββαδία, ὁ κ. Τσιβανόπουλος, ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου. . .

Εἰσαγ. Εἶνε ἀπάντησις εἰς τὴν ἐπιστολὴν;

Σβορῶνος. Βεβαίως. Ἴδου αὕτη, τὴν καταθέτω εἰς τὸ δικαστή-
ριον· ἄς κληθῆ ὁ κ. Τσιβανόπουλος, ἵνα τὴν ἴδῃ ὡς καὶ πᾶς ἄλλος.
Ἔμεις δὲ νῦν, κ. Δικασταί, δύνασθε νὰ κρίνηται ἐξ αὐτῆς τῆς ὑπο-
θέσεως περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ κατηγοροῦ καὶ περὶ ἐκεῖνου ὄλων τῶν ἄλ-
λων κατηγοριῶν αὐτοῦ ὡς καὶ περὶ τῆς φύσεως ὅλης τῆς παρουσίας
δίκης!

Πρόεδρος. Αὐτὴ (ἡ ἐπιστολὴ) εἶνε ἡ τότε; ἡ τῆς 21 Ἰανουα-
ρίου;

Σβορῶνος. Μάλιστα· ἀναγνώσατε αὐτήν, παρακαλῶ, ἵνα ἴδητε,
ὅτι πρόκειται ἀκριβῶς περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἀγορᾶς τοῦ νομίσματος,
ἣν ἀνέφερεν ὁ κατήγορος.

Εἰσαγ. Δὲν εἶνε μετὰ τὴν ἐξυβρίσιν;

Σβορῶνος. Πρόκειται, εἶπον ὑμῖν, περὶ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἀπηύ-
θυνα πρὸς τὸν κ. Τσιβανόπουλον, τῆς ἐξυβριστικῆς κατὰ τὸν Καββα-
δίαν.

Εἰσαγ. Ἐγὼ σᾶς ἠρώτησα προηγουμένως: ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ
κ. Τσιβανόπουλου εἶνε μετὰ τὸ γεγονός;

Πρόεδρος. (τῷ Εἰσαγγελεῖ) Ὁχι· αὐτὸ εἶνε νεώτατον· αὐτὴ εἶνε
ἀρχαία ὑπόθεσις.

Εἰσαγ. Ὁφείλω νὰ σᾶς ἐξηγήσω, ὅτι ἰσχυρίζετο, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ
ἐστάλη μετὰ τὸ γεγονός.

Πρόεδρος. (πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα) Ὁχι, ὄχι, ὄχι, ὄχι! (δὲν ἰσχυ-
ρίσθη δηλ. ὁ κατηγορούμενος τοιοῦτόν τι).

Ἀραβαντινός. Πρόκειται περὶ τοῦ χρυσοῦ στατῆρος Δημητρίου
τοῦ Πολιορκητοῦ.

Εἰσαγ. Μετὰ τὸ γεγονός αὐτὸ τῆς ἐξυβρίσεως;

Πρόεδρος. (πρὸς τὸν κ. Σβορῶνον) Ἐστάλη μετὰ;

Σβορῶνος. Πρὸ ἔτους.

Εἰσαγ. Πρὸ ἔτους; ἡ αὐτὴ ἡ ὅποια ἐστάλη τώρα.

(1) Παρέλειψα κατὰ τὴν δίκην νὰ εἶπω, ὅτι μίαν ἡμέραν μετὰ τὴν ἐπιστολὴν του
ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ πρὸς με ὁ κ. Τσιβανόπουλος εἰς τὸ Νομισματικὸν Μοασεῖον, ἐνθα ἐπ
ῶραν παραμείνας, μοι ἐξήγησε διὰ φιλικωτάτης γλώσσης τὰ διατρέξαντα, λέγων ὅτι αὐ-
τὸς δὲν ἠνόει νὰ μὲ προσβάλῃ κτλ.

Σβορῶνος. Ὅχι! πρὸ ἔτους.

Πρόεδρος. (πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα) Δὲν τὸ ἀντελήφθητε καλά.

Εἰσαγ. Δὲν ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς παλαίᾳς, ὁμιλεῖ περὶ νέας ἐπιστολῆς, σταλείσης μετὰ τὸ γεγονός.

Ἀραβαντινός. Δὲν ὁμιλοῦμεν περὶ νέας!

Καββαδίας. Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ἐννοεῖ περὶ ἐπιστολῆς δημοσιευθείσης μετὰ τὸ γεγονός (1).

Σβορῶνος. Ὅμιλῶ σαφῶς περὶ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ κ. Τσιβανοπούλου εἰς τὴν ἐμὴν ἐπιστολὴν, δι' ἧς ὁ Καββαδίας εἶπεν, ὅτι ἐξύβρισα τὸν κ. Τσιβανόπουλον.

Ἐπεισόδιον κ. Μυλωνᾶ

Τώρα, κ. Δικασταί, θὰ σᾶς εἶπω καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κ. Μυλωνᾶ, πρὸς ὃν, ὡς ἀnéφερον οἱ κατήγοροι, ἔπεμψα ὑβριστικὴν ἐπιστολὴν . . .

Βερροϊόπουλος. Δὲν κατηγορεῖσθε δι' αὐτό.

Σβορῶνος. Ἀπ' ἐναντίας. Μὲ ἐκατηγόρησε καὶ νῦν (ἴδε σελ. 30) καὶ ἐν τῇ κατ' ἐρήμην δίκῃ (σελ. 21) ἄλλως δέ, Κύριοι Δικασταί, θὰ κρίνητε σήμερον περὶ τοῦ χαρακτῆρός μου. Ἀν ὅλα ὅσα μοι ἐπέριψαν περὶ τοῦ χαρακτῆρός μου, εἶνε ψεύδη, φυσικὰ καὶ τὰ ἄλλα πάντα εἶνε ψεύδη . . .

Πρόεδρος. Τὸ Δικαστήριον θὰ τὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει.

Ἀραβαντινός. Εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ;!

Πρόεδρος. Ὅχι· εἰς μόρφωσιν τῆς πεποιθήσεώς του· θὰ τὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅλα αὐτὰ τὰ περιστατικά· συντελοῦσιν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν.

Σβορῶνος. Ἐν τῇ ἐρήμην δίκῃ παρευρέθη ὡς ἀπλοῦς ἀκροατῆς καὶ ἤκουσα τοῦ Καββαδίου κατηγοροῦντος, ὅτι καὶ τὸν κ. Τσιβανόπουλον καὶ τὸν κ. Μυλωνᾶν ἠπειλήσα καὶ ἐξύβρισα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὥστε εἰς τῶν δικαστῶν ἀγανακτήσας δικαίως κατ' ἐμοῦ, τὸν ἠρώτησεν, ἂν διακρίνομαι ἐπὶ παλληκαρισμῷ. Τοιοῦτον μὲ παρέστησεν ὁ κατήγορος: *κουμπουρογόρον!*

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιστολὴν μου ταύτην πρὸς τὸν κ. Μυλωνᾶν δὲν προσήγαγεν ὁ κ. Καββαδίας. Σᾶς λέγει διαρκῶς ὅτι ἔπεμψα ἐξυβριστικὰς ἐπιστολάς, ἀλλὰ δὲν σᾶς τὰς παρουσιάζει. Θαυμάσιος ἀληθῶς καὶ εὐθυτάτη τακτικὴ! Ἐν τούτοις ὁ μόνος ἀρμόδιος νὰ μὲ κατηγορήσῃ ἦτο, ὡς πᾶς τις ἐνοεῖ, ὁ κ. Μυλωνᾶς· ἀλλ' οὗτος ὄχι μόνον δὲν μὲ κατηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ σᾶς βεβαιῶ, ὅτι πρὸ τριῶν μόλις μηνῶν,

(1) Οἱ πολύποδες, ὡς γνωστόν, κ. Καββαδία, ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ εὕρισκόμενοι, ἐκχέουσι τὸ μέλαν αὐτῶν, θολοῦντες τὰ ὕδατα, ἵνα διασωθῶσι. Τὸν κάμακα ὅμως δὲν ἀποφεύγουσιν οὕτω μικροπονίρως . . .

ἐνῶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶνε παλαιότερα, ἦλθε πρῶτος πρὸς με μετὰ τὴν μεταξὺ μας ἔριδα— ἄνθρωποι εἴμεθα καὶ ἡμεῖς οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ ἔχομεν τὰς φιλονεικίας μας— ἦλθε, λέγω, εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ μοὶ λέγει δημοσίᾳ πρὸ πολλῶν γνωστῶν προσώπων. «Κύριε Σβορώνε, σὰς ζητῶ συγγνώμην δι' ὅσα συνέβησαν· εἶνε παρεξήγησις· σὰς παρακαλῶ, νὰ τὰ λησμονήσητε· ἄλλος ὁ αἷτιος ἀπασῶν τῶν ἐρίδων. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέλω τώρα, εἶνε νὰ με ὀδηγήσητε, ἵνα σπουδάσω τὴν νομισματικὴν, ἐργαζόμενος ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν σας, διότι διὰ τὰς ἀρχαιολογικὰς μου μελέτας ἔχω ἀνάγκη μεγάλην καὶ νομισματικῶν γνώσεων». Ἐγὼ ἔτεινα τὴν χεῖρα καὶ ἐτέθην εὐχαρίστως εἰς τὴν διάθεσίν του. Ἐπὶ τρεῖς δὲ μῆνας, μέχρι τῆς ἐπιούσης τῆς ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ σκηνῆς τῆς διαγραφῆς μου, ἐργάζετο τακτικώτατα ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας εἰς τὸ Μουσεῖον ὑπὸ τὰ ὄμματα ὄλου τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου· καὶ ὄχι μόνον ἐργάζετο ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν μου, ἀλλὰ ἐργάζετο καὶ δι' ἐμέ.

Πρόεδρος. Μετά;

Σβορώνος. Μάλιστα. Καὶ μοὶ ἔστειλε μάλιστα πρὸ τινος μόλις— δηλαδὴ τὴν 28 Ἀπριλίου 1895— ἐπιστολὴν μακρὰν— ἣν καταθέτω εἰς τὸ δικαστήριον— ἐξ ἧς ἐξάγεται, ὅτι νύκτα ὀλόκληρον ἐργάσθη ὑπὲρ ἐμοῦ διὰ τινὰς ἐπιστημονικὰς σημειώσεις, ζητῶν μοι συγχρόνως τὴν γνώμην μου δι' αὐτῆς ἐπὶ ἀρχαιολογικῶν τινῶν ζητημάτων. Καὶ ἐπὶ πλέον μοὶ ἀφιέρωσε κολακευτικώτατα δύο διατριβὰς του νεωτάτας— ἅς σὰς παρουσιάζω (καταθέτει δύο βιβλία).

Σὰς παρακαλῶ, κ. Δικασταί, σκεφθῆτε! φέρονται οὕτω πρὸς ὑβριστήν;! Συγγνώμην καὶ φιλίαν προσέρχεται καὶ ζητεῖ μόνον ὁ ἐννοήσας, ὅτι αὐτὸς ἠδίκησεν ἔστω καὶ πολὺ νεώτερον ἄνδρα. . .

Εἰσαγ. Εἶπατε μὲ τὴν παρρησίαν ἣ ὅποια σὰς χαρακτηρίζει— μετὰ τὸ γεγονός αὐτὸ ἔστειλατε ἐπιστολὴν πρὸς τὸν κ. Τσιβανόπουλον;

Σβορώνος. Οὐδεμίαν ἐπιστολὴν. Ἐδημοσίευσα μόνον ἔγγραφον πρὸς αὐτὸν ὡς πρόεδρον τῆς διαγραφῆς με Ἀρχαιολογ. Ἑταιρίας Τριανταφυλλάκος. Δὲν ἔστειλεν ἐπιστολὴν.

Εἰσαγ. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς δημοσιεύσεως. *Εἶπεν ὅτι ἔστειλεν.*

Πρόεδρος. (πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα) Πρόκειται περὶ ἐπιστολῆς παιλαῖας. *Σαῖ εἶπεν ὅτι δὲν ἔστειλεν.*

Σβορώνος. Κύριε Εἰσαγγελεῦ· νὰ κάμετε, παρακαλῶ, διάκρισιν. Ὑμεῖς βεβαίως ἐνδιαφέρεσθε ὑπὲρ μόνης τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἐπιστολὴν ὅταν λέγομεν ἐννοοῦμεν χάρτην χειρόγραφον, ὃν πέμπομεν πρὸς ἕτερον. Διατριβὰς ὅμως ἐτύπωσα τρεῖς, ἀμυνόμενος κατὰ τῶν ἐπισήμως παρ' ἐμοῦ γραφέντων. Τὰς δημοσιεύσεις ταύτας ἂν τὰς ἐννοεῖτε ὡς ἐπιστολάς, τότε παρακαλῶ, νὰ μοὶ κάμητε αὐτὴν τὴν διάκρισιν, ἵνα τὸ γνωρίζω! Ὁ κ. Καββαδίας μὲ κατηγορήσεν

ώρισμένως, ὅτι ἔπεμψα ὑβριστικὴν καὶ ἀπειλητικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Τσιβανόπουλον, προκειμένου περὶ τῆς ἀγορᾶς τοῦ χρυσοῦ στατηῆρος (ἴδ. σελ. 21), ὅτι τὸν ἠπέιλησα, γὰρ τοῦ βγάλω τὰντερα καὶ τὰ τοιαῦτα! Πρὸς καταδειξιν τῆς ποιότητος καὶ τοῦ ψεύδους τῶν κατηγοριῶν του σᾶς προσήγαγον, ὡς εἶδατε, τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ τοῦ κ. Τσιβανοπούλου! (αἴσθησις).

Πρόεδρος. Ἀρκετὰ αὐτά. Τί ἄλλο ἔχετε; πλέον ἐξηνητλήθη.

Σβορῶνος. Κύριε Πρόεδρε, ἔχω πολλὰ ἀκόμη νὰ εἶπω. Ἄν ὁμως δὲν λάβητε ὑπ' ὄψιν τὰς ἄλλας κατ' ἐμοῦ κατηγορίας παραιτοῦμαι.

Πρόεδρος Ἀπελογήθητε. Δὲν ἔχετε νὰ ἀπολογηθῆτε εἰς τίποτε ἄλλο (1) διότι αὐταὶ αἱ κατηγορίαι εἶνε εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ δικαστηρίου. Λοιπὸν ἀρκετὰ. Ἀνεσκευάσατε ὅλα αὐτά.

Σβορῶνος. Εἶχον πολλὰ νὰ εἶπω, διὰ νὰ ἐννοήσητε καλῶς τὴν φύσιν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως καὶ τὸν κατήγορον· ἀλλὰ παραιτοῦμαι. . .

Παπαδόπουλος. Καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι εἶπετε ὅτι ὅταν ἐλάβετε μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν περὶ τροποποιήσεως τοῦ καταστατικοῦ, εἶδετε ὅτι εἰς τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου ἤθελε δοθῆ ἀμοιβή, ἐνῶ προηγουμένως δὲν ἐδίδετο· ἀντεκρούσατε τὸ μέρος αὐτό, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀμοιβήν;

Σβορῶνος. Μάλιστα ἀντέκρουσα γενικῶς πᾶσαν νέαν δαπάνην.

Παπαδόπουλος. Εἰδικῶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν δοθησομένην ἀμοιβήν εἰς τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου;

Ἀραβαντινός. Εἶχετε φθάσει εἰς τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο;

Παπαδόπουλος. Τὸ ἀντεκρούσατε αὐτό;

Σβορῶνος. Ὅλα τὰ ἀπέκρουσα, εἶπον, γενικῶς. Καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ἐθεώρουν ἴσως, ἄλλως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, χρήσιμα καὶ καλὰ καὶ ἐκεῖνα ἃ δὲν ἐθεώρουν τοιαῦτα. Διότι ἐγὼ ἐνδιαφέρομαι πρὸ παντὸς ὑπὲρ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

Πρόεδρος. (μειδιῶν) Ἐξ ἐγωῖσμοῦ!

Σβορῶνος. Ὅχι· ἐκ καθήκοντος!

Πρόεδρος. Δηλαδὴ τὸ ἔργον σας!

Σβορῶνος. Βεβαίως· ἡ θέσις, ἣν κατέχω, μὲ ἐνδιαφέρει καὶ μοι ἀρέσκει περισσότερον ὢλων τῶν ἄλλων.

Πρόεδρος. Λοιπὸν εἶνε μία ψύχωσις (γέλωτες) (2)

Παπαδόπουλος. Ποῖος θὰ ἦτο γραμματεὺς κατὰ τὸ 1896; ὁ Καββαδίας;

(1) Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ἐν τούτοις ὠμίλησεν ἐπὶ πραγμάτων ὑφ' ὧν δὲν μοι ἐπετράπει νὰ ἀπολογηθῶ. Ὁ ἀναγνώστης δὲ ἄς κρίνῃ ἂν μὲ ἐξημίωσε πρὸ τοῦ δικαστηρίου ἢ μὴ ἀναίρεσις τῶν περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς κλοπῆς τοῦ Νομισ. Μουσείου κατηγοριῶν τοῦ Καββαδίου.

(2) Ψύχωσιν λοιπὸν ἔκρινεν ἡ δικαιοσύνη τῆς πατρίδος μου τὴν εἰς τὸ ἔργον καὶ καθήκον μου ἀγάπην καὶ ἀφωσίωσιν· ἔπρεπε κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν ἐξύθρισις νὰ θεωρηθῆ καὶ ὁ ἀγών μου πρὸς σωτηρίαν τῆς περιουσίας τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Σβορώνος. Ἐν τῇ νῦν ταραχῇ μου, κ. Δικασταί, σᾶς παρακαλῶ, νὰ μοὶ ὑπενθυμίσετε αὐτὰ τὰ πράγματα, ἵνα δυνηθῶ νὰ ἀπαντήσω εἰς ὅλα. Μοὶ ἀπευθύνετε τὴν λογικωτάτην ἐρώτησιν: πῶς ἐνῶ ἐπρόκειτο περὶ τοῦ γραμματέως τοῦ 1896 ἐγὼ ἐφρόνου ὅτι τοῦτο ἀφορᾷ προσωπικῶς τὸν κ. Καββαδίαν. Ἀπήντησα καὶ σᾶς ἀπαντῶ καὶ νῦν ὅτι ὁ Καββαδίας κατὰ τὴν κρίσιν μου καὶ τὴν γενικὴν ἄλλως πεποιθησιν θὰ εἶνε ὁ γραμματεὺς καὶ τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Ἴδου δὲ διατί. Εἰς τὴν Ἀρχαιολ. Ἐταιρίαν ἐπεκράτησε πάνυ ὀρθῶς, τὸ ἔθιμον νὰ μὴν ἀλλάσση τὸ προεδρεῖον καὶ ἰδίως ὁ γραμματεὺς· διότι οὗτος εἶνε ἀληθῶς ἡ ψυχὴ τῆς Ἐταιρίας. Ὁ προκάτοχος τοῦ Καββαδία κ. Σ. Κουμανούδης διετέλεσε τοιοῦτος ἐπὶ 35 ὅλα ἔτη. Γνωρίζετε ἄλλως ὅτι ἐν ταῖς Ἐταιρίαις ἐν αἷς ἰσχύει ἡ ἐλευθέρη συζήτησις σχηματίζονται κόμματα. Ἴδατε ὅτι ἐμὲ ἐθεώρησαν ἀνήκοντα εἰς τὸ δῆθεν κόμμα τοῦ Κουμανούδη! Ἔστω τοῖς εἶπον, ἀφοῦ καὶ καλὰ τὸ θέλετε, ἔστω ἀνήκω εἰς κόμμα! — ἂν καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἀρχαιολόγοι καὶ ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι ἐταῖροι τῆς Ἐταιρίας κάλλιστα γνωρίζουσιν, ὅτι ἐν κόμμα μόνον ἔχω ἐγώ: τὸ κόμμα τοῦ συμφέροντος τῆς Ἐταιρίας καὶ ὄχι τῶν προσώπων! Ὅλοι οἱ ἀρχαιολόγοι ἐνθυμοῦνται, ὅτι κατὰ τὰς θυελώδεις συζητήσεις πρὸς ἐπιψήφισιν τοῦ νέου ὀργανισμοῦ, δὲν συνεψήφισα ἐν τοῖς πλείστοις μὲ τοὺς περὶ τὸν κ. Κουμανούδην διακεκριμένους φίλους μου, ἀλλοῖαν ἔχων γνώμην, ἀλλὰ συνεψήφισα μὲ τοὺς νῦν κατηγόρους μου, τοὺς ἀποδίδοντας τὴν νῦν διαγωγὴν μου εἰς πνεῦμα συστηματικῆς ἀντιπολιτεύσεως κατ' αὐτῶν!

Λοιπὸν ἡμεῖς οἱ χαρακτηρισθέντες ἀντιπολιτευόμενοι, παρητήθημεν ἐκ τοῦ συμβουλίου. Ὁ γραμματεὺς Κουμανούδης δηλαδὴ, ὁ ἀρχαῖος σύμβουλος κ. Φίλιος, ὁ καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας κ. Πολίτης, ἐγώ, ὡς καὶ ὁ ἐπιμελητὴς τῶν Μουσείων τῆς Ἐταιρίας κ. Ἀθανάσιος Κουμανούδης. Τίς ἄλλος λοιπὸν ἔμεινε ἐκεῖ μέσα δυνάμενος ἀντὶ τοῦ κ. Καββαδία νὰ γείνη γραμματεὺς (1).

Παπαδόπουλος. Εἶχετε τὴν πεποιθησιν αὐτὴν, τέλος πάντων, ὅτι ἡ πλειονοψηφία θὰ ἦτο ὑπὲρ τοῦ κ. Καββαδία;

Σβορώνος. Ὅχι μόνον τοῦτο ἀλλὰ ἂν καὶ δὲν τὸν ἐθεώρησα ὅτι εἶνε ὁ ἐξοχώτερος τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων, ὡς τόσον μετριοφρόνης σᾶς εἶπε — τὸ ὅποιον ἄλλως δὲν θὰ ἦτο ὕβρις ἀλλ' ἔπαινος ἐκ μέρους μου! — ἐπειδὴ ὁ κ. Καββαδίας κατόρθωσε νὰ μείνη μόνος τῶν ἀρχαιολόγων ἐν τῷ συμβουλίῳ, καὶ ἐπειδὴ χαίρει τὴν ὑποστήριξιν τοῦ νῦν ἰσχύοντος κόμματος, οὐ εἶνε ἡ ψυχὴ, ἐθεώρησα — καὶ εἶνε βέβαιον — ὅτι θὰ εἶνε πάντοτε καὶ ἐφ' ὅσον ἔχει ὄρεξιν γραμματεὺς — Καὶ

(1) Καὶ ὁ ἀρχαιολόγος κ. Μυλωνᾶς, πολεμούμενος καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Καββαδία, ἀπεχώρησε τοῦ συμβουλίου καὶ ἀπῆλθεν μάλιστα τῆς Ἑλλάδος δεχθεὶς θέσιν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Τουρκίας.

νά σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν ; Καλῶς σᾶς εἶπεν, ὅτι ἄνευ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία, διότι βεβαίως οὐδεὶς τῶν νῦν συμβούλων δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν νὰ διευθύνῃ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν. Διὰ τὰ νομικά, χρηματιστικά, μαθηματικά κτλ. οἱ νῦν κ. κ. σύμβουλοι εἶνε ἔξοχοι, ἀλλὰ προκειμένου περὶ τῶν **ἀρχαιολογικῶν** πραγμάτων τῆς Ἑταιρίας, αὐτὸ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γείνη ! Ὁ δὲ διευθύνῃ λοιπὸν κατ' ἀνάγκην καὶ ἄνευ ἐπιστημονικοῦ τινὸς ἐλέγχου ὁ κ. Καββαδίας

Βερροϊόπουλος. Δὲν εἶπετε ὅτι ὁ κ. Τσιβανόπουλος εἶνε καλλίτερος ;

Σβορῶνος. (Μειδιῶν) Μάλιστα· ἀλλ' εἰς τὰ νομισματικά. Μὲ κατηγορήσεν πρὸς τούτοις ὅτι παρητήθην κατὰ τρόπον ἀνοίκιον καὶ ὑβριστικὸν ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ συμβούλου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἄν μοι ἐπιτρέψητε νὰ ἀπολογηθῶ, θὰ ἐννοήσητε εὐκόλως διατί διάκεινται πρὸς με τόσον ἐχθρικῶς οἱ κ. κ. σύμβουλοι καὶ μάρτυρες Νικολαΐδης καὶ Ἀνδρόπουλος

Πρ. (διακόπτων). Νομίζω ὅτι ἐπεκαλέσθητε τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Νικολαΐδου ὡς εὐσυνειδήτου ἀνθρώπου καὶ σᾶς ἀπήντησεν ὅτι σᾶς συνεβουλεύθη καὶ σᾶς ὠδήγησεν ὡς μέλος πολλάκις. Ἄρκετὰ εἶνε αὐτά. Τὸ δικαστήριον ἔχει ἄλλο νὰ σκεφθῇ καὶ σᾶς παραδέχεται ὡς τίμιον ἄνθρωπον. Πρόκειται περὶ τῆς πράξεως ἢ ἔλαβε χώραν.

(Διακόπτεται ἐπὶ 10 λεπτὰ ἢ συνεδρίασις)

Ἀγόρευσις Εἰσαγγελέως

Πρόεδρος. Ὁ κ. **Εἰσαγγελεύς**.

Εἰσαγγελεύς. Δυστυχῶς, Κύριοι Δικασταί, εἶνε ἡ δευτέρα φορά, καθ' ἣν ἀκούω τοῦ κατηγορουμένου λέγοντος, ὅτι θεωρεῖ εὐτύχημά του νὰ εὐρίσκηται ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης καὶ νὰ δίδῃ λόγον πράξεων κολασίμων· κατὰ περίεργον δὲ σύμπτωσιν καὶ αἱ δύο πράξεις, δι' ἃς κατηγορήθη ὁ κατηγορούμενος, εἶνε ἐξύβρισις, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι σήμερον ἀνῆλθε τὴν ἀνιοῦσαν κλίμακα τῆς τάξεως τοῦ ὑβρισθέντος προσώπου, διότι, ἐνῶ εἰς προηγουμένην δίκην ἐξύβρισε μεσίτην κατασκευαστὴν συνοικεσίων, (1) σήμερον ἐξύβρισε πρόσωπον ἐξέχον ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τὸν Γραμματέα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Ἡ ὑπόθεσις πῶς συνέβη ἐξετυλίχθη διὰ μακρῶν ἐνώπιόν σας καὶ

(1) Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Εἰσαγγελέως παρατηρῶ, ὅτι μὲ κατηγορήσεν κυρίως ἐπὶ ὑποθέσεως δι' ἣν τὸ δικαστήριον δὲν μοι ἐπέτρεψε νὰ ἀπολογηθῶ, θεωρῆσαν περιττὸν τοῦτο, ἂν καὶ ὁ κατηγορὸς ἀνέμιξε τὴν ἀθλίαν ὑπόθεσιν ταύτην, ὑπόθεσιν οἰκογενειακὴν, καὶ διὰ τοῦ φίλου καὶ μάρτυρός του κ. Ἀνδροπούλου (σελ. 30).

δὲν πιστεύω νὰ ἔχητε ἀνάγκην τῆς ἀναπτύξεώς μου. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία διαταράχθη ἐν συνεδριάσει ἕνεκα ὕβρεως τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸν Γραμματέα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Συνῆλθε διὰ τὸ γεγονός ἐκεῖνο καὶ ἐξήντησε πᾶν μέσον, τὸ ὁποῖον χορηγεῖ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς, τὸν διέγραψεν ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν Ἑταίρων καὶ ἐπεφυλάχθη εἰς τὰ δικαστήρια διὰ τὸ μείζον μέρος τῆς ἐξυβρίσεως, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιληφθῇ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία — διότι πιθανὸν ἢ ὑπεράσπισις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δύναται νὰ θεωρηθῇ μία παράβασις τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ ἐξήντηθη πᾶσα περίπτωσις περὶ ποινῆς. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ παραβάσεως τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἑταιρίας· πρόκειται περὶ παραβάσεως διατάξεως τοῦ ποινικοῦ νόμου, διὰ τὴν ὁποίαν ἀρμόδιοι εἴσθε σεῖς.

Ἡ συνεδρίασις τῆς Ἑταιρίας ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ καὶ κύριον θέμα ἦτο ἡ τροποποιήσις διατάξεων τινῶν τοῦ καταστατικοῦ, μία δὲ τούτων ἦτο καὶ ἡ περὶ χορηγήσεως ἀμοιβῆς εἰς τὸν Γραμματέα τῆς Ἑταιρίας ὁ κατηγορούμενος, ἐκ τίνος λόγου ὀρμώμενος θὰ τὸ εἶπω μετὰ ταῦτα, διέρρηξε τὰ ἱμάτιά του κατὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης καὶ ἐφ' ὅσον μὲν περιωρίζετο ἐντὸς τῶν ὄρων τῆς εὐπρεπείας οὐδεὶς λόγος ἠδύνατο νὰ γίνῃ σήμερον ἐδῶ· ἀλλὰ τὸ παράφορον τοῦ χαρακτῆρος του, ἢ ἄλλος τις λόγος ἐμμεσώτερος, τὸν ἔφερεν εἰς τὴν θέσιν νὰ ἐκτραπῇ διὰ λέξεως, ἡ ὁποία δύναται νὰ θεωρηθῇ βαρεία, βαρυτάτη, ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὕβρισθέντα — ἂν καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ὕβρεως προκειμένου περὶ ἐξυβρίσεως δὲν ἀποτελεῖ τὸν ὄρον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἐξυβρίσεως, λαμβανομένων ὅμως τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον προῆδρευε τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἀντιληφθῇ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑταιρίας, ἡ πρᾶξις παρίσταται βαρυτέρα, παρ' ὅ,τι ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται. Ὁ κατηγορούμενος ἀποκρούων τὴν τροποποίησιν τοῦ ἀρθροῦ ἔφερεν ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς ὅτι «ἐξ ἰδιοτελείας ὀρμηθεὶς περὶ ἐπιδόματος. . .» — ὅτι ὁ γραμματεὺς τῆς ἑταιρίας ἐπομένως καὶ τὸ συμβούλιον καὶ ἡ ὀλομέλεια τῆς Ἑταιρίας — «ἐξ ἰδιοτελείας, προσεπάθη νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν γραμματέα τῆς Ἑταιρίας ἐπίδομα καὶ θυσιάζει τοιοῦτοτρόπως προδήλως τὸ συμφέρον τῆς Ἑταιρίας χάριν τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος τοῦ Γραμματέως» (1). Αἱ φράσεις δὲ αὗται αἰ ὕβριστικαὶ συνωδευθήσαν διὰ χειρονομιῶν ἔτι ὕβριστικωτέρων — τὸ ὁποῖον ὄλοι οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας σᾶς ἀνέφερον καὶ ὑπεστήριξαν.

Οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας — καὶ ἀρχίζω ἀπὸ τῶν νεωτέρων κύριοι δικασταί. — θετικῶς καὶ βεβαίως σᾶς εἶπον, ὅτι ὄχι μόνον ἢ

(1) Οὐδεὶς μάρτυς κατέθηκε τοιοῦτόν τι.

ἐξύβρισις ἔλαβε χώραν ἀλλὰ ἔλαβε χώραν καὶ τὸ κίνημα τῆς χειρὸς· δὲν θέλω δὲ οὔτε ἐπιθυμῶ νὰ θέσητε ὑπὸ ἀμφιβολίαν τὴν κατάθεσιν τεσσάρων ἐντιμοτάτων μαρτύρων, νέων δικηγόρων, οἱ ὅποιοι εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἑταιρίαν διακαίόμενοι ὑπὸ πόθου νὰ φανῶσι χρήσιμοι εἰς ἓν σωματεῖον, ἐντιμοὶ ἐξ ἴσου μὲ τὸν κατηγορούμενον· — διότι δὲν θέλω νὰ ἀμφισβητήσητε οὔτε κατὰ κεραίαν τὴν ἐντιμότητα ἐκείνων, οἱ ὅποιοι εἰσῆλθον ἐκεῖ καὶ εἰσῆλθον μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι εὐρίσκονται ἐνώπιον σωματείου σοβαροῦ καὶ οὔτε ἠλπίζον ὅτι ἤθελε φθάσῃ ὁ κατηγορούμενος εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν χειλέων του τοσοῦτον προσβλητικαὶ λέξεις καὶ δικαίως ἐξηγέρθησαν καὶ δικαίως ἐζήτησαν τὴν διαγραφὴν του ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν Ἑταίρων.

Ὁ πρῶτος τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας, ὁ δικηγόρος Λουκάκος σὰς ἐβεβαίωσε τινὰ σπουδαιότατα γεγονότα, Κύριοι δικασταί, ὅτι κατερχόμενος μετὰ τοῦ μάρτυρος Φίλιου — τοῦ μάρτυρος τῆς ὑπερασπίσεως — συνδιελέγετο μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς λαβούσης χώραν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ σκηνῆς καὶ ὅτι ὁ μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως, ὁ Φίλιος, ἐβεβαίωτο ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν ἄλλων, ὅτι πραγματικῶς ἔλαβε χώραν κάτι τι τὸ ἐκτροπον, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὴν βαρύτητα πράξεως κολασίμου, πράξεως σοβαρᾶς, ἐξύβρισιν, ἀλλὰ τὸ κίνημα ἐκεῖνο τῆς χειρὸς πιθανὸν νὰ μὴ ἐνέφαινε κλοπὴν, πιθανὸν νὰ μὴ ἐνέφαινε ἄλλην βαρυτέραν ὕβριν. Ὡστε καὶ ἡ παράστασις τοῦ μάρτυρος τῆς ὑπερασπίσεως Φίλιου ἐνώπιον ὑμῶν ἦτο ὀλίγον συγκεχυμένη, δὲν ἐνεθυμεῖτο καλῶς τὰ γεγονότα, ἀμφεβαλλε περὶ πάντων (1)· εἶδε κινήματα τῆς χειρὸς, ἀλλ' ἀμφεβάλλει ἂν τὰ κινήματα ἐκεῖνα ἐνέφαινον κλοπὴν ἢ ἄλλο τι. Οὐδεὶς τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως κατέθηκεν ὠρισμενῶς, Κύριοι δικασταί, ἐκτὸς ἐνός, τοῦ ὁποίου ἠμφισβητήθη τὸ κῦρος, ὅτι τὸν κατηγορούμενον δὲν εἶδον νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ κίνημα. Εἶπον ὅλοι, ἰδίως δὲ εἰς ἐκ τῶν μαρτύρων, ὁ Σταυρόπουλος, ὅτι τὸν εἶδε χειρονομοῦντα, ἀλλὰ δὲν ἤξευρεν ἂν ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ ὡς μάρτυς καὶ νὰ ἐντείνῃ τὴν προσοχὴν του καὶ νὰ ἰδῇ ἂν τὸ κίνημα ἐκεῖνο θὰ ἦνε κίνημα ὑβριστικόν (2). Ὁ ἄλλος μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως ἐκάθητο ὀπισθεν (3)· ἤκουσε φωνᾶς· διεβεβαίωτο ὁ κατηγορούμενος, ὅτι τὸ κίνημά του δὲν ἦτο ἐξυβριστικόν, ὅτι αἱ φράσεις δὲν ἦσαν ἐξυβριστικαί, ἀλλὰ ἡ διαβεβαίωσις ἐγένετο μετὰ τὴν ἀποπομπὴν (4), ἐγένετο μετὰ τὸν ἀλαλαγμὸν τὸν λαβόντα χώραν εἰς τὴν Ἑταιρίαν μετὰ τὴν διαμαρτυρίαν τῶν μελῶν διὰ

(1) Παράβαλε, ἀναγνώστα, τὴν κατάθεσιν τοῦ κ. Φιλίου καὶ μελέτησον τὰς εἰς αὐτὸν ἀποταθείσας ἐρωτήσεις.

(2) Παράβαλε τὴν κατάθεσιν τοῦ κ. Σταυροπούλου.

(3) Καὶ ὁ μάρτυς τῆς κατηγορίας κ. Γεωργακόπουλος δὲν ἐκάθητο ὀπισθεν; (ἴδε σελ. 45, 74, 78).

(4) Παράβαλε καὶ τοῦ μάρτυρος τούτου τὴν κατάθεσιν.

τὴν ὕβριν, ἡ ὁποία ἀπυθύνθη κατὰ τοῦ γραμματέως. Ἦτο πολὺ φυσικόν. Ὁ κατηγορούμενος εἶχε προηγούμενον· εἶχε προηγούμενον, διότι ἐνεφανίσθη δι' ὁμοίαν πράξιν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, συνησθάνθη δὲ τὸ μέγεθος τῆς πράξεώς του. Ὄταν διεμαρτυρήθη ὁλόκληρον Σωματεῖον, ὅταν διεμαρτυρήθη τὸ Διοικητικόν Συμβούλιον, τὸ Προεδρεῖον αὐτοῦ.

Τοὺς μάρτυρας τῆς κατηγορίας, τοὺς τέσσαρας νέους, τοὺς ὁποίους σὰς ἀνέφερον, καὶ ἂν θελήσητε — τὸ ὅποιον δὲν πιστεύω — νὰ θέσητε ὀλίγον ἐν ἀμφιβολίᾳ, θὰ πεισθῆτε ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν τεσσάρων (1) ἄλλων τῶν γεγενηκότων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, μεταξύ τῶν ὁμοίων καὶ ὁ κ. Ἀνδρόπουλος, ὁ ὁποῖος κατέθηκεν ἰδίους ὄμμυσι καὶ τὸ κίνημα τῆς χειρὸς καὶ τὰς λέξεις, καθὼς καὶ ὁ κ. Νικολαΐδης, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο ἀντικρῦ.

Τοιαύτη ἡ ὑπόθεσις, ὅσον ἀφορᾷ τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα εἶχον λάβῃ χώραν, καὶ νομίζω, μετ' ἐμοῦ νὰ συμφωνήσητε, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἔλαβε χώραν ἐξύβρισις.

Θέλω νὰ σὰς παραστήσω ἐν ὀλίγοις ἀκόμη τὸν κατηγορούμενον — καίτοι κατὰ τὸν ἰδιωτικὸν βίον δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ τὸν γνωρίζω — ὅσον ἀφορᾷ τὸ προηγούμενόν του, ἐπειδὴ ἀνέφερα περὶ αὐτοῦ, ἔχω ἀνάγκη νὰ πιστοποιήσω μερικὰ γεγονότα. Ὁ κατηγορούμενος εἶχεν ἄλλοτε δικασθῆ ἐνώπιον τοῦ πλημμελειοδικείου ἐπὶ ἐξυβρίσει, ἐξύβρισε δὲ δι' ἐπιστολῶν. . . (δοκιμάζει νὰ ἀναγνώσῃ).

Ἀραβαντινός. Κύριε Πρόεδρε, παρακαλῶ. Δὲν δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις ἐπιστολῶν κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Ποῖος ὁ ἐπιστέλλων; Φέρουσιν ἐπιστολάς, χωρὶς νὰ περιέλθωσι νομίμως εἰς χεῖράς του. Νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά! (κίνησις)

Πρ. Ὅχι· νὰ μὴ σημειωθῇ, διότι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὰς ἀναγνώσῃ. Ἦμπορεῖτε, κύριε Εἰσαγγελεῦ, νὰ λέγητε ἰδέας σεῖς, χωρὶς νὰ ἐπικαλεσθῆτε ἰδιωτικὰς ἐπιστολάς

Εἰσαγ. Αἱ ἐπιστολαὶ εἶνε κατατεθειμέναι εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν, ἐξεδόθη ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἀπόφασις, δὲν εἶνε νέαι.

Πρ. Τότε, μάλιστα.

Ἀραβ. Ἐγὼ φέρω ἀντίρρησιν.

Μίλνσις. Ἡμεῖς διατυποῦμεν ῥητὴν ἔνστασιν κατὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς χρήσεως τῶν ἐπιστολῶν.

Πρ. Πρόκειται περὶ ἐπιστολῶν, ἃς ἐπεκαλέσθητε τότε ὑμεῖς αὐτοὶ καὶ αἱ ἐπιστολαὶ αὗται. . . .

Ἀραβ. Ἐχω ὑποβάλλει τὴν ἐξῆς αἴτησιν, ὅτι. . . (θόρυβος μέγας)

Πρ. (πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα) Λοιπὸν εἰς τὴν δίκην δὲν ἐπιτρέπω τὴν χρῆσιν ἐπιστολῶν.

(1) Δηλαδὴ καὶ τοῦ κατηγοροῦ, κ. Καββαδίου

Εἰσαγ. Ἡ κατηγορία ἀπετέλει ἐξύβρισιν· ὁ κατηγορούμενος ἐξύβρισεν ἄνθρωπὸν τινα καὶ πολὺ χυδαίως.

Τριανταφυλλάκος. Ἡθώθη μάλιστα.

Εἰσαγ. Ἡθώθη· ἀλλὰ προκειμένου περὶ ἐνὸς πολίτου μορφωμένου ἰσοδυναμεί με εἰρκτὴν τοιαύτη ἀπόφασιν. Ἡθώθη λόγῳ ἀκαταλόγιστου: (ἀναγινώσκει τὸ σχετικὸν μέρος τῆς ἀποφάσεως: «... Διὰ ταῦτα· κηρύσσει αὐτὸν λόγῳ ἀκαταλόγιστου ἀθῶον»).

Μίλησις. Διατί τὸ ἀκαταλόγιστον; **Τὸ σκεπτικὸν ἀναγνώσατε.**

Τριανταφυλλάκος. (ἐγειρόμενος ἐν μεγίστῃ ὀργῇ) Ἦμην συνήγορος τοῦ κ. Σβορώνου τότε· τὸ δικαστήριον τόσον ἠγανάκτησε διὰ τὴν ἐκβίασιν, ὥστε εἶπεν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἐντιμὸς ἤθελε τόσον ἀγανακτήσει, ὥστε δὲν ἤσθάνετο καὶ δικαίως ἠθέλησε νὰ τὸν ἐξυβρίση.

Πρόεδρος. Δὲν τὸ εἶπεν.

Τριανταφυλλ. Τὸ εἶπεν. **Ἀναγνώσατε καὶ τὸ σκεπτικόν!**

Εἰσαγ. (ἀναγινώσκει τὸ σκεπτικὸν τῆς ἀποφάσεως) «Ἐπειδὴ ἐκ»
» τῆς ἐν γένει ἀποδεικτικῆς διαδικασίας ἀπεδείχθη καὶ τὸ δικαστήριον
» ἐπίσθη, ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἰς οὐδεμίαν διετέλει γνῶσιν τῆς μεσι-
» τείας τοῦ μηνυτοῦ πρὸς ἀποκατάστασίν του, διὰ τῶν ἐπιστολῶν δὲ
» τῶν προσκομισθειῶν τοῦ μηνυτοῦ λαβὸν γνῶσιν, ὅτι ἐγένετο ἀντικείμε-
» νον ἀγοραπωλησίας, διὰ τῆς μιᾶς δὲ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ μηνυτοῦ ἠπει-
» λείτο συνάμα, ὅτι ἂν δὲν σπεύσῃ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀξιώσεις τοῦ
» μηνυτοῦ, ὁ μηνυτὴς οὗτος ἤθελεν ἐκθέσει τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ καὶ
» τῆς οἰκογενείας του, εὐρεθεὶς ἐν ψυχολογικῇ ταραχῇ, ἐξύβρισεν οὐ-
» τος διὰ τῶν ἐπιστολῶν του τὸν μηνυτὴν, ἀλλ' ἢ πράξις αὕτη δὲν
» δύναται νὰ καταλογισθῇ αὐτῷ ἕνεκα τῆς ψυχολογικῆς ταραχῆς, εἰς
» ἣν εὐρίσκετο συνεπέξ τῆς προηγηθείσης συμπεριφορᾶς τοῦ μηνυτοῦ,
» τῷ λόγῳ τούτῳ ἀπαλλακτέος τυγχάνει».

Τριανταφυλλάκος. Πολὺ ὀρθά!

Ἄραβ. Ἀπορῶ πῶς ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς δὲν διέταξε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀνάκρισιν ἐκεῖνος λοιπὸν. (κίνησις παρὰ τοῖς συνηγόροις)

Πρόεδρος. Μὴ θορυβεῖτε.

Τριανταφ. Διόλου.

Εἰσαγ. (σαρκαστικῶς) *Μὴ εὐχαριστεῖσθε ἐκ τῶν προτέρων.*

Τριανταφ. Ἐγὼ τὸν ὑπερήσπισα· ἐγὼ εἶμαι εὐχαριστημένος καὶ ὅσοι παρευρέθησαν εἰς τὴν συζήτησιν ἐκείνην γινώσκουσιν.

Πρόεδρος. Αἱ ἀντεγκλήσεις αὗται εἶνε περιτταί. Ἀνέγνωσε τὴν ἀπόφασιν.

Τριανταφυλλ. **Ἦδύνατο νὰ τὴν ἀναγνώσῃ ἐξ ἀρχῆς.**

Εἰσαγγελεὺς. Κύριοι. Δὲν θέλω νὰ ἐνδιατρίψω εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, διότι ὑπάρχει τὸ δεδικασμένον.

Πρόεδρος. Δὲν ἔχετε καὶ τὸ δικαίωμα.

Εἰσαγγελεύς. Βεβαίως· ἀλλ' ἐπεὶδὴ ἡ ὑπεράσπισις ἀνέφερεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἐκβιαστοῦ καὶ θέλει νὰ ἀρυσθῇ ἐπιχειρήματα ἐντεῦθεν, πρέπει νὰ ἐπαναφέρω ὑπόθεσιν παλαιάν.

Τριανταφυλ. Τὸ λέγει ἡ ἀπόφασις τὸ περὶ ἐκβιάσεως.

Εἰσαγ. Ἀπεφάσισε τὸ δικαστήριον.

Τριανταφυλλάκος. Κύριε Πρόεδρε, Μὲ συγχωρεῖτε.

Πρ. Σὰς παρακαλῶ· ὁ κ. Εἰσαγγελεύς . . .

Τριανταφυλ. *Νὰ διατυπωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι ὁ κ. Εἰσαγγελεύς κάμνει χρῆσιν ἀποφάσεων καὶ ὑβρίζει τὸν πελάτην μου!*

Βερροιοῦπ. Ἀπεσβέσθη ἡ ποινὴ λόγῳ συγχύσεως· δὲν ἦτο ἀθωωτική· ἦτο ἀπολυτική.

Πρ. (πρὸς τοὺς συνηγόρους) Εἰς σὰς νὰ ἐπιτραπῇ νὰ γίνῃ χρῆσις· εἰς τὸν εἰσαγγελέα νὰ μὴ ἐπιτραπῇ;

Τριανταφυλ. *Νὰ ἐπιτραπῇ. . . (χειρονομεῖ ὑπονοῶν τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀνασκευήν).*

Εἰσαγ. Τώρα ἴσως ζητηθῇ ὁ λόγος, διατί ὁ κατηγορούμενος ἐν ᾧ τόσον διετέλει φιλίως πρὸς τὰ μέλη καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑταιρίας, τόσον κατεφέρθη ἐσχάτως καὶ ἐζήτησε δι' ὑβριστικοῦ τρόπου νὰ μειώσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν διευθυνόντων τὴν Ἑταιρίαν, ἰδίως τοῦ Γραμματέως — διότι κατ' αὐτοῦ ἀπηυθύνετο.

Εἶνε γνωστόν, ἐβεβαίωσε δὲ καὶ ὁ Σταυρόπουλος, ὅτι ἐκ πνεύματος ἀντιπολιτεύσεως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑταιρίας ἢ ἐκ πνεύματος ἀντιπολιτεύσεως πρὸς τὸ ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ διαρρυθμισθῇ, μετὰ τοῦ ἐτέρου φίλου τοῦ κατηγορουμένου, τοῦ ἀποτελοῦντος τὴν ἀντιπολίτευσιν τοῦ σωματείου, ἐπετέθη κατὰ τοῦ Γραμματέως τῆς Ἑταιρίας δι' ὕβρεων· ἡ δὲ ἐξύβρισις ἢ λαβοῦσα χώραν, κατ' ἐμὴν γνώμην, δὲν εἶνε ἐξύβρισις ἄμεσος, ἀπευθυνομένη μόνον κατὰ τῆς τιμῆς τοῦ παθόντος, ὡς πολίτου, εἶνε ἐξύβρισις ἔμμεσος, ἡ ὁποία σκοπεῖ ἕτερόν τι, τὴν μείωσιν τῆς ὑπολήψεως αὐτοῦ ὡς γραμματέως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας — καθ' ὅσον ἴσως, πολὺ πιθανόν, δὲν τὸ διαβεβαιῶ, ὁ κατηγορούμενος νὰ εἶχε πρόβλεψιν τινα ὅσον ἀφορᾷ τὴν γραμματείαν τῆς Ἑταιρίας καὶ τοῦ ἐπετέθη (1).

Ἀραβαντινός. **Αὐτὰ δὲν τὰ εἶπε κανεῖς.**

Εἰσαγ. Δὲν τὰ βεβαιῶ. Αὐτὸ εἶνε *ἐνα συμπέρασμα* μου.

Ἔτι δὲ ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς δολία προαίρεσις εἰς τὸν κατηγορούμενον δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ, καθ' ὅσον ἐξύβρισις ἐξ ἀμελείας δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ· ἡ ἐξύβρισις πάντοτε προῦποτίθησι δολίαν προαί-

(1) Φαντάζομαι μετ' εὐχαριστήσεως τὴν *ἐκπληξιν* ἣν θὰ προξενήσωσιν αἱ λέξεις αὐτῆς τοῦ κ. Εἰσαγγελέως εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἀρχαιολόγους!

ρεσιν. Ἐνεκα τούτου νομίζω, ὅτι ἡ ἐπιείκεια ἐξηγητήθη πλέον καὶ διὰ τῆς προηγουμένης ἀποφάσεως καὶ τὸ δικαστήριον θὰ φανῆ αὐστηρόν, ὅπως περιορίσῃ τὰς τάσεις τοῦ κατηγορουμένου, διότι δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῆ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἐγωϊσμός· ὁ ἐγωϊσμός δὲν εἶνε ἐκεῖνος βεβαίως, ὁ ὁποῖος πάντοτε παρακολουθεῖ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος καὶ αἰσθάνεται τὴν ἀξίαν ἑαυτοῦ. Ὁ ἐγωϊσμός εἶνε πάθος καὶ χρήζει θεραπείας καὶ τὴν θεραπείαν θὰ τὴν ἐπιφέρητε σεις.

Πρόεδρος. Ἡ ὑπεράσπισις.

Ἄγορεύσις κ. Γ. Ἀραβαντινοῦ.

Ἀραβαντινός. Κύριοι Δικασταί. Νομίζω, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος μετὰ τὰ γενόμενα καὶ μετὰ τὰ δημοσιευθέντα ὀφείλει μεγίστην εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν κ. Καββαδίαν, ὅστις ἐν τῷ ὑπερμέτρῳ ζήλῳ του ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν παροῦσαν δίκην, καθ' ἣν ὁ κ. Σβορώνος ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀπολογηθῆ οὐχὶ μόνον ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης ἀλλ' ἐνώπιον τῆς κοινωρίας ὀλοκλήρου περὶ τῶν μομφῶν, αἵτινες τῷ ἀπεδόθησαν.

Ἐπάρχει ἔγγραφον, Κύριοι Δικασταί, τὸ ὁποῖον ἐξῆλθεν ἐκ τῶν γραφείων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ συνετάχθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μνηστοῦ (1), τοῦ κ. Καββαδία, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξεχύθη ὅλη ἡ χολὴ αὐτοῦ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου κ. Σβορώνου καὶ παρεστάθη ὁ κ. Σβορώνος ὡς εἰς τυχαῖος ἄνθρωπος, ὡς εἰς χυδαῖος ὑβριστῆς ἐξ ἐπαγγέλματος ὑβρίζων ὅ,τι εὐγενὲς καὶ καλὸν ἔχει ἡ πατρίς μας, τὰς καλλιτέρας κοινωνικὰς μας τάξεις. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο χρονολογεῖται ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1895 καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας τῆς πρωτευούσης, (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 14 - 15) ὡς προερχόμενον ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Πρὸ παντὸς λοιπὸν ἔχω ἀνάγκην νὰ εἶπω· τίς εἶνε ὁ κ. Σβορώνος οὗτος, αὐτὸς ὁ τυχαῖος ἄνθρωπος! αὐτὸς ὁ χυδαῖος ὑβριστῆς! ὡς παρεστάθη, ἀφ' οὗ μάλιστα λαμβάνω ἀφορμὴν καὶ ἐκ τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Εἰσαγγελέως, ὅστις σὰς εἶπεν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ χαίρη ὁ κ. Σβορώνος, ἀλλὰ νὰ λυπῆται, διότι δευτέραν φοράν ἐμφανίζεται ἐνώπιόν σας, ὅπως δώσῃ λόγον διὰ πράξεις κολασίμους, δι' ἐξύβρισιν κατὰ προσώπου. Νομίζω ὅτι σήμερον κατὰ πρῶτον ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς θὰ

(1) Πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ κ. Ἀραβαντινός ἰσχυριζόμενος τοῦτο θὰ ἐνόησῃ ὁ ἀναγνώστης παραβάων τὰς κατὰ πολλὰ ἔτη ἀρχαιότερας κατηγορίας τοῦ αὐτοῦ Καββαδία κατ' ἄλλων νομισματολόγων τοῦ κ. Pick δηλαδὴ καὶ τοῦ κ. Ποστολάκα διὰ τῶν αὐτῶν ἀπαραλλάκτως λέξεων καὶ φράσεων συντεταγμένας καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τακτικῇ συντεθειμένας!

μάθη τις ὁ Σβορώνος καὶ μαζῇ μὲ αὐτὸν θὰ μάθωσι τοῦτο καὶ οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας, τῶν ὁποίων εἰς, ὁ ζωηρότερος, μοι εἶπεν, ὅτι ἐγνώριζε μόνον τὸν κ. Σβορώνον, ὅτε ἦλθε μίαν ἄλλην φορὰν εἰς τὸ πλημμυλειοδικεῖον, ὅπως δικασθῆ ἐπὶ ἐξυβρίσει.

Ὁ κ. Σβορώνος, Κύριοι Δικασταί, δὲν εἶνε μία κοινὴ ἐπιστημονικὴ ἱκανότης, ὁποίας ἔχουσιν ὅλοι αἱ πολιτεῖαι· ὁ κ. Σβορώνος εἶνε *μία ἐπιστημονικὴ ἐξοχότης*· καὶ οὐχὶ μόνον ἐπιστημονικὴ ἐξοχότης ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῶν ἡμετέρων λογίων, ἀλλ' εἶνε ἐπιστημονικὴ ἐξοχότης ἀπολαύουσα Εὐρωπαϊκῆς φημὸς, κατέχουσα περιφανῆ θέσιν μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων ἐπιστημόνων. Ἐὰν ἡ Ἑλλάς ἦνε εὐτυχής, διότι ἔχει ἐπιστήμονας, οἷος ὁ κ. Καβαδίας καὶ ἄλλοι, αἰσθάνεται ὑπερηφάνειαν, διότι ἔχει τέκνον τῆς τὸν κ. Σβορώνον, ὁ ὁποῖος περιποιεῖ τιμὴν καὶ δόξαν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα ἐν τῷ κόσμῳ τῶν γραμμάτων.

Τοῦ κ. Σβορώνου ἡ τύχη δυστυχῶς δὲν εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν του ἀξίαν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν του δόξαν. Τίς λησμονεῖ τὴν περίστασιν ἐκείνην τῆς κλοπῆς τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου, ὅτε ἡ Δικαιοσύνη, *περιπλακείσα εἰς τὰ τεχνάσματά τῶν ἀληθῶν ἐγκληματιῶν*, συνελάμβανε πλανομένη τὸν κ. Σβορώνον ὡς τὸν κλέπτην τῶν νομισμάτων καὶ ἄφινεν ἐλεύθερον τὸν ἀληθῆ κλέπτην, τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς χεῖράς της, ὅπως ἀπέβη ἀκωλύτως καὶ πωλήσῃ τοὺς ἀρχαιολογικοὺς θησαυροὺς τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις; Καὶ βεβαίως ἡ Δικαιοσύνη, ἔδωκε πλήρη ἱκανοποίησιν εἰς τὸν κ. Σβορώνον, ἀφ' οὗ ὅμως τὸν ἐπότισεν τσαούτας πικρίας.

Ἀναφέρω τὴν ἐποχὴν ταύτην, νὰ ἐξηγήσω, πῶς μοι ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ γνωρίσω τὸν κ. Σβορώνον ὡς ἐπιστήμονα. Ἦγνόουν καὶ ἐγὼ ἀληθῶς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τί εἶνε ὁ κ. Σβορώνος. Ὁ κ. Σβορώνος ἀπολογούμενος κατὰ τῆς ἀδίκου ἐκείνης κατηγορίας, ὑπέβαλεν ὑπόμνημα εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐφετῶν ὅπερ καὶ ἐδημοσίευσεν· ἀνέγνωσα τοῦτο συγκεκμημένως καὶ ἔχων πλήρεις τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων, τὸ παρέδωκα δὲ εἰς τὰ τέκνα μου, ὅπως τὸ ἀναγνώσωσιν ὡς ὠφέλιμον καὶ διδακτικώτατον βιβλίον. Ἐκ τοῦ βιβλίου λοιπὸν αὐτοῦ ἔμαθον κατὰ πρῶτον τί ἐστὶ Σβορώνος. Δὲν ἤθελον νὰ εἶπω ἐνώπιον τοῦ κ. Σβορώνου ὅσα ἔχω νὰ εἶπω, ἀλλὰ τὸ καθήκον μοι ἐπιβάλλει νὰ πράξω τοῦτο, ὅπως ἀποδείξω ὅτι τὰ λεχθέντα περὶ αὐτοῦ δὲν στηρίζονται ποσῶς εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Λαμβάνω αὐτὸ τὸ ὑπόμνημα εἰς χεῖράς μου καὶ ἐξ αὐτοῦ μαθαίνω, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος ἐνωρίτατα ἀπεστάλη διὰ διαγωνισμοῦ ὑπότροφος τῆς Κυβερνήσεως.

Σβορώνος. Ὅχι διὰ διαγωνισμοῦ. Τῇ συστάσει τῆς ὑπηρεσίας ἀπλῶς.

Ἄραβαντινός. Πολὺ καλὰ ἐστάλη, ὅπως σπουδάσῃ ἐν Λονδίῳ, ἐν Βερολίῳ καὶ ἐν Παρισίοις τὴν νομισματικὴν, ὑπεχρεῶτο δὲ νὰ ὑποβάλλῃ τακτικῶς ἀποδεικτικὰ τῶν σπουδῶν του, φέροντα τὰς ὑπογραφὰς τῶν καθηγητῶν καὶ διευθυντῶν τῶν Μουσείων· καὶ ὑπέβαλλε τοιαῦτα ὁ κ. Σβορώνος καὶ θὰ σὰς παρακαλέσω νὰ ἔχητε τὴν ὑπομονὴν καὶ ν' ἀκούσητε μερικὰ περὶ αὐτοῦ, ὅπως ἴδωμεν, ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ τυχαῖος, ὁ χυδαῖος ἄνθρωπος!!...

Ὁ κ. Chabouillet διευθυντὴς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τῆς Γαλλίας ἐκ μακροῦ ἐκθέσει του περὶ τοῦ κ. Σβορώνου, γράφει καὶ τὰ ἐξῆς: (ἀναγινώσκει) «ὁ νέος οὗτος μέλλει νὰ τιμῆσῃ τὴν ἐνδοξον πατρίδα του» — πρόκειται δὲ περὶ νέου ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε φθάσῃ ἀκόμη τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας του. (αἰσθησις).

Ὁ κ. Rayet, ἐπίσης Διευθυντὴς τῆς ἐν Σορβώνῃ Φιλολογικῆς καὶ Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς γράφει τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ κ. Σβορώνου (ἀναγινώσκει): «Ὁ οἰκείος καὶ πρακτικὸς χαρακτὴρ τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς τῶν Ἀνωτέρων Σπουδῶν, τὰ ζητήματα, ἅτινα ὁ μαθητὴς δύναται ν' ἀποτείνῃ ἐν αὐτοῖς τῷ καθηγητῇ, αἱ ἐρωτήσεις τὰς ὁποίας οὗτος ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς ἀκροατάς του, μοὶ ἐπέτρεψαν νὰ ἐκτιμῆσω τὴν ἀξίαν τοῦ κ. Σβορώνου. Κατέδειξεν ἐν ταῖς ἀσκήσεσι ταύταις γνώσεις βασίμους, μεγίστην ἐνασχόλησιν ἐν τῇ ἐργασίᾳ, πνεῦμα σκεπτικὸν καὶ ὀξυδερκέες, δηλαδὴ, συνελόντι εἰπεῖν, σπουδαίας ικανότητας περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν κτλ.»

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Πρωστικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, κ. von Sallet, ὁμολογῶν τὰς χάριτας τὰς ὁποίας ὀφείλει τὸ ὑπ' αὐτοῦ διευθυνόμενον διάσημον περιοδικόν, εἰς τὸν κ. Σβορώνον (ἀναγινώσκει): «Ἡ ὑπ' ἐμοῦ διευθυνομένη «Νομισματικὴ Ἐπιθεώρησις», λέγει ὁ κ. von Sallet, ὀφείλει τῷ κ. Σβορώνῳ διαριθμὰς πλήρεις ἀξίας, ἀναφερομένας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νομισματολογίαν».

Ὁ δὲ Διευθυντὴς τοῦ ἐν Λονδίῳ Βρεττανικοῦ Μουσείου, κ. Stuart Poole, ὁ σπουδαιότατος τῶν Ἀγγλων νομισματολόγων τῆς ἐποχῆς του, γράφει περὶ τοῦ κ. Σβορώνου ὅτι (ἀναγινώσκει): «Εἰργάζετο ὅλον τὸν χρόνον, ὃν ἠδυνάμεθα ν' ἀφιερῶμεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μουσείου, ὅτι τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονῆς του ἀφιέρου εἰς μελέτην τῶν ἰδιωτικῶν νομισματικῶν συλλογῶν, ὡς καὶ τῶν ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ συλλογῶν τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ρωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων. Δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ οἰονδήποτε ξένον ἀρχαιολόγον τῇ ἐξαίρεσει τοῦ διδάκτορος Imhoof-Blumer, ὅστις νὰ εἰργάσθη μετὰ μείζονος ἐπιμελείας καὶ γνώσεως τῶν ἀρχαίων νομισμάτων ἐν τῷ ἐμῷ τμηματι, καὶ προμαντεύω διὰ τὸν κ. Σβορώνον διαπρεπὲς μέλλον».

Ὁ Imhoof-Blumer εἶνε Κύριοι, ὁ κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν σοφώ-

τερος νομισματολόγος τοῦ κόσμου καὶ μόνον πρὸς αὐτὸν παρέβαλε τὸν κ. Σβορώνου ὁ γηραιὸς σοφὸς Poole.

Ἄλλ' ὡς ἐπιστέγασμα τῶν ἀνωτέρω πληροφοριῶν περὶ τῶν σπουδῶν τοῦ κ. Σβορώνου, ἐπακολουθεῖ ἄλλο γεγονός, τὸ ὁποῖον περιποιεῖ μεγίστην δόξαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅτε ὁ κ. Σβορώνος ἦτο ἀκόμη 21 ἐτῶν, ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῶν Γραμμάτων προεκήρυξε διεθνῆ διαγωνισμόν περὶ τῆς Κρητικῆς Νομισματολογίας ἐν σχέσει πρὸς τὰ λοιπὰ ἀρχαῖα μνημεῖα τῆς Νήσου καὶ τὰ τῆς Ἀσιατικῆς καὶ Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας. Μετὰ δύο ἔτη ὁ νεαρὸς Σβορώνος ὑπέβαλλε σύγγραμμα ἐκ χιλίων σελίδων, ὅπερ ἔλαβε τὸ ἐνδοξον βραβεῖον τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων. Ἠκούσατε παρὰ τοῦ κ. Σβορώνου ὁποῖων τιμῶν καὶ ἀμοιβῶν ἔτυχε χάριν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον περιποιεῖ τιμὴν καὶ δόξαν εἰς αὐτόν, τιμὴν καὶ δόξαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μόλις δὲ ἐδημοσιεύθη τὸ ἔργον τοῦτο, μία τῶν σπουδαιωτάτων Ἑταιριῶν τῆς Εὐρώπης, ἡ ἐν Λονδίῳ Ἑταιρία τῆς νομισματικῆς, ἣτις συνέστη πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν, ὠνόμασε τὸν κ. Σβορώνου *ἐπίτιμον* μέλος αὐτῆς. Τῆς τιμῆς ταύτης ἠξιώθησαν μέχρι τοῦδε ὀλίγιστοι μόνον, ἐκ δὲ τῶν ὀλίγων ἐπιζώντων ὁ μέγας Mommsen καὶ ὁ μέγας Imhoof-Blumer.

Ὅλα τὰ ἀρχαιολογικὰ περιοδικὰ — Γαλλικὰ, Γερμανικὰ, Ἀγγλικὰ, Βελγικὰ, Ἀμερικανικὰ καὶ Ἑλληνικὰ — ἐφιλοξένησαν διατριβὰς τοῦ κ. Σβορώνου καὶ ὄχι μόνον αἱ διατριβαὶ τοῦ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ διασημότερα περιοδικὰ τῆς Ἑσπερίας, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ τούτων μετεφράσθησαν ὑπὸ σοφῶν ἀπὸ ξένης εἰς ξένην γλῶσσαν καὶ ἐσχολιάσθησαν, ὅπως σχολιάζονται οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Ὁ κ. Σβορώνος — ἐπιτρέψατέ μοι, κ. Πρόεδρε, νὰ ἐπιμείνω ὀλίγον ἐδῶ, διὰ νὰ μάθητε περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις παρεστάθη ἐδῶ ὡς κοινὸς τις πολίτης, δίδων λόγον δι' ὑβρεῖς χυδαίας, τὰς ὁποίας δῆθεν ἀπηύθυνε πρὸς συμπολίτην του — ὁ κ. Σβορώνος, λέγω, ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν *Revue Numismatique* τοῦ Βελγίου ἐν ἔτει 1894 διατριβὴν ἐπιγραφομένην «*Britomartis la soi-disant Europe sur le platane de Gortyne*». Ταύτην μετέφρασαν δύο σοφοὶ νομισματολόγοι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὁ William-Marvin τῆς ἐν Βοστώνῃ νομισματικῆς ἐταιρίας καὶ ὁ Lyman Low τῆς νομισματικῆς ἐταιρίας τῆς Νέας Ὑόρκης ἐν τῷ περιοδικῷ «*American Journal of Numismatics*» XXIX 1894 τεύχ. 1. Τί γράφουσι δὲ αὐτοὶ περὶ τοῦ κ. Σβορώνου; Τὸν κ. Σβορώνου καλοῦσιν ἄνδρα «*παγκοσμίως γνωστὸν καὶ ὑπάτην αὐθεντίαν περὶ τῶν Κρητικῶν νομισμάτων*». Θεωροῦσιν ὅτι *παρέγουσι μεγάλην ὑπηρεσίαν*, μεταφράζοντες εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ὀλόκληρον τὴν μελέτην αὐτοῦ. Συγχαίρουσι δὲ τὴν νομισματικὴν ἐταιρίαν τῶν Βρυξελλῶν, ὡς *εὐτυχήσαιεν* νὰ δημοσιέσῃ τοιαύτην διατριβὴν ἐν τῷ περιοδικῷ αὐτῆς».

Ἀκούσατε! Συγχαίρουσι τὴν Ἑταιρίαν τῶν Βρυξελλῶν, ὅτι ἠτύχησε νὰ δημοσιεύσῃ τὴν διατριβὴν τοῦ κ. Σβορώνου.

Ὁ κ. Σβορώνος ἀνέγνωσε διατριβὴν ἐν τῇ ἐνταῦθα Γαλλικῇ Σχολῇ περὶ τῆς ἀστρονομικῆς σημασίας τῶν ἀρχαιοτέρων νομισματικῶν τύπων. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ κ. Ὁμὸλ συνεχάρη δημοσίᾳ τὸν κ. Σβορώνον διὰ τὸ πρωτότυπον, τὸ ἐμβριθὲς τῆς μελέτης του. Μεγάλῃ δ' ἐντύπωσιν παρήγαγεν ἡ νέα αὕτη θεωρία, δι' ἧς λύονται μεγάλα ἀρχαιολογικὰ ζητήματα. Ἡ διατριβὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ «Bulletin de Correspondance Hellénique» τοῦ ἔτους 1894. Καὶ τὴν διατριβὴν ταύτην οἱ αὐτοὶ νομισματολόγοι Ἀμερικανοὶ μετέφρασαν ἐν τῷ εἰρημένῳ περιοδικῷ, προτάξαντες τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ κ. Σβορώνου: (ἀναγινώσκει) «Μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως παρουσιάζουσι εἰς τοὺς ἐν Ἀμερικῇ σοφοὺς τὴν μεγίστης ἀξίας μελέτην τοῦ κ. Σβορώνου, οὐτινος αἱ θεωρίαι βαθεῖαν ἐντύπωσιν προξένησαν εἰς ἅπαντας τοὺς νομισματολόγους καὶ ἐφ' ὅσον αὐτοὶ ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι, ἐκέρδισαν τὴν πάγκοινον παραδοχὴν τῶν ὑψίστων αὐθεντιῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ». Αὐτὰ λέγουσι σοφοὶ ἄνθρωποι, Κύριοι· δὲν εἶνε ἑταιρία τοῦ ἀμοιβαίου θαυμασμοῦ· εἶνε οἱ σπουδαιότεροι νομισματολόγοι τῆς Ἀμερικῆς.

Ὁ κ. Σβορώνος ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Bulletin de Correspondance Hellénique» τοῦ ἔτους 1888 διατριβὴν «Sur les Λέβητες de Crète et la date de la grande inscription contenant les lois de Gortyne». Περὶ ταύτης ἔγραψεν ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Λονδίῳ Νομισματικοῦ Μουσείου Head ἐν τῇ «Numismatic Chronicle» τοῦ ἔτους 1889 τὰ ἐξῆς: (ἀναγινώσκει) «Τὸ σπουδαῖον καὶ πνευματῶδες τοῦτο ἔργον παρουσιάζει ἐκπληκτικὸν παράδειγμα τῶν νομισματικῶν σπουδῶν πρὸς διαφώτησιν σκοτεινῶν προβλημάτων, ἅτινα πᾶς ἀρχαιολόγος μὴ ὢν συγχρόνως καὶ νομισματολόγος, θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἐγκαταλείψῃ ὡς ἀνεπίδεκτα λύσεως». Αὐτὰ τὰ λέγει εἰς τῶν μεγίστων νομισματολόγων τῆς Εὐρώπης, ὁ κ. Head.

Περὶ τῆς αὐτῆς δὲ διατριβῆς ἔγραψε καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρισίοις Νομισματικοῦ Μουσείου κ. Babelon ἐν τῇ Revue Numismatique τοῦ ἔτους 1890 ἐξάρας μετὰ θαυμασμοῦ «τὰς σπουδαιοτάτας συνεπειὰς τῆς θαυμαστῆς ταύτης ἀνακαλύψεως τοῦ κ. Σβορώνου».

Ἐν ἔτει 1888 ἐν τῇ Gazette Archéologique ἐδημοσίευσεν ἄλλην σπουδαίαν καὶ ἐκτενεστάτην μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Etudes archéologiques et numismatiques: Ulysse chez les Arcadiens et Télégonie d' Eugammon à propos des types de Mantinée». Περὶ τοῦ ἔργου τούτου ὁ διευθυντὴς τοῦ Βρεττανικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου κ. Head ἐν τῷ περιοδικῷ «Numismatic Chronicle» τοῦ ἔτους 1889 ἔγραψεν ἐν προλόγῳ μακρᾶς βιβλιοκρισίας τὰ ἐξῆς:

(ἀναγινώσκει) «Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ὑπόμνημα θὰ γείνη δεκτὸν μετὰ χαρᾶς ἐν κύκλῳ σοφῶν εὐρυτέρῳ ἐκείνου, ὃν ἠδύναντο ν' ἀναμένωσι τὰ καθαρῶς ἀρχαιολογικὰ ἢ νομισματικὰ δημοσιεύματα». Πρόκειται δὲ περὶ ἐργασίας δι' ἧς ἐδόθη ἡ λύσις σπουδαίων φιλολογικῶν, ἱστορικῶν, ὁμηρικῶν καὶ νομισματικῶν προβλημάτων!

Ὁ πρῶτον διευθυντὴς δὲ τοῦ Βρετ. Νομ. Μουσείου γηραιὸς Poole ἔγραψεν, ἅμα τῇ ἀναγνώσει τῆς μελέτης ταύτης καὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, ἐπιστολὴν φιλικωτάτην πρὸς τὸν κ. Σβορώνον, ἐπιστολὴν δημοσιευθεῖσαν, καὶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἴδῃτε μετὰ πόσης ἐκτιμήσεως γράφει πρὸς αὐτόν: (ἀναγινώσκει) «Ἀγαπητὲ συνάδελφε! Ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ Μουσείου, ἀνέγνωσα μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος τὴν ὠραίαν διατριβὴν σας περὶ τῶν σχέσεων τῶν νομισμάτων τῆς Μαντινείας. Τὸ ἔργον τοῦτο σὲ τιμᾷ καὶ τιμᾷ συγχρότως τὴν νομισματικὴν ἐπιστήμην. Εἶνε μελέτη ἐκ τῶν σοβαροτάτων, σαφῆς, καλῶς δεδικαιολογημένη, θριαμβευτικὴ, ὁμιλοῦσα ὡς ἐμπνευσμένη ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ γεννηθέντος ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων καὶ ἐκ πάσης ἐκφράσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ νεύματος. Δὲν ἐγενήθη μάντις ὡς ὁ Τειρεσίας ἢ ὁ Τροφώνιος· ἐν τούτοις προμαρτεῦω διὰ σὲ στάδιον ἐκ τῶν ἐνδοξότερων, ἐὰν ὁ Θεὸς σοῦ χαρίσῃ ζωὴν. Ἐκ μέρους σου ὀφείλεις νὰ ἐργάζῃσαι μετ' ἡσυχίας καὶ νὰ λάβῃς ὅλας τὰς προφυλάξεις διὰ νὰ ἐνισχύσῃς τὴν πολύτιμον διὰ τὴν ἐπιστήμην ὑγείαν σου. Ἐν τῷ ἔργῳ σου θαυμάζω τὴν σταθερότητα τῆς κρίσεώς σου. Οὔτε σπουδὴν δεικνύεις, οὔτε ταραχὴν, ἀλλὰ πάντοτε τὴν σαφήνειαν ἐκείνην, ἣτις δεικνύει τὰς καλῶς κεκανονισμένας δυνάμεις».

Ἐνῶ δ' ἡ πλανωμένη δικαιοσύνη τῆς πατρίδος του ἐχαρκτηρίζε τὸν κ. Σβορώνον ὡς τὸν κλέπτην τοῦ ἐν Ἀθήναις Νομισματικοῦ Μουσείου, ἢ ἐν γνώσει τούτου Βερολίνειος Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν παρελάμβανεν αὐτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς καὶ τὸν ἀπέστειλεν εἰς Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ πολλὰς ἄλλας χώρας, ὅπως μελετήσῃ ἐν τοῖς νομισματικοῖς μουσείοις τὰ νομίσματα τῆς Ἀρχαίας Βορείου Ἑλλάδος χάριν τοῦ κολοσσιαίου ἔργου τοῦ «Corpus numorum». Τοιαύτης ὑπολήψεως καὶ ἐμπιστοσύνης ἀπελάμβανε καὶ ἀπολαμβάνει ἐν Ἐσπερίᾳ ὁ κ. Σβορώνος! (γενικὴ αἴσθησις)

Αὐτὸς εἶνε, Κύριοι, ὁ Σβορώνος, αὐτὸς ὁ τυχαῖος (!) ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ χυδαῖος ὑβριστής (!), Παραλείπω δὲ πλεῖστα ἄλλα ἐπίσης τιμητικὰ δι' αὐτόν. Ἄς ἀποκαλυφθῶμεν λοιπὸν πάντες ἐνώπιον τοῦ κ. Σβορώνου, διότι οὐδεὶς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, ἐν τοιαύτῃ μάλιστα νεαρᾷ ἡλικίᾳ, ἔτυχε τοιαύτης ἀναγνωρίσεως καὶ τοιαύτης τιμῆς ὑπὸ σύμπαντος τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου.

Ἄλλά, Κύριοι, τὰ ἔργα τοῦ κ. Σβορώνου ἔσπειραν τὸν φθόνον εἰς τὰς ψυχὰς πολλῶν. Ὁ λαός, Κύριοι, λέγει: «Καλλίτερα νὰ μὲ φθο-

νώσι, παρὰ νὰ μὲ λυπῶνται». Ἐγὼ σέβομαι τὰ γνωμικά τοῦ λαοῦ, διότι φέρουσι τὴν ἐπιβεβαιωτικὴν σφραγίδα τῆς μακρᾶς πείρας τῶν αἰώνων· ἀλλὰ τὸ γνωμικὸν τοῦτο δὲν ἀποδέχομαι. Ἐγὼ θέλω οὔτε νὰ μὲ φθονῶσιν οὔτε νὰ μὲ λυπῶνται. Βεβαίως ὁ φθόνος προδίδει ὑπεροχὴν τινα, τὴν κινουῦσαν τὸν φθόνον· ἀλλ' ὅμως πόσας εὐγενεῖς ὑπάρξεις, πόσα ἔνδοξα ὀνόματα δὲν παρέσυρεν!! Καὶ ἐδικαίωσε μὲν τούτους μετὰ θάνατον ἢ Ἱστορία· ἐβίωσαν ὅμως οὗτοι ἐν πικρίαις καὶ ἀπογοητεύσεσι. *Τοὺς καρποὺς τοῦ φθόνου δρέπει νῦν ὁ κ. Σβορώνος*, τὸν ὁποῖον ἠθέλησαν νὰ παραστήσωσιν ὡς ἓνα τυχαῖον ἄνθρωπον, ὡς ἓνα χυδαῖον ὑβριστὴν, μὴ ἔχοντο καμμίαν ἄλλην ἀξίαν εἰμὴ ὀλίγας νομισματικὰς γνώσεις.

Ἄλλὰ πρὶν ἢ εἰσέλθω, Κύριοι, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς κατηγορίας, ὀφείλω πρὸ παντὸς νὰ πολεμήσω ἐν σπουδαιότατον γεγονός, τὸ ὁποῖον ἐγέννησε προκατάληψιν ἐναντίον τοῦ κ. Σβορώνου. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἐγὼ πρὶν μελετήσω τὴν ὑπόθεσιν, ἠσθανόμην προκατάληψιν ἐναντίον του. Εἶνε αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας· ἐν σωματεῖον, τόσῳ σπουδαῖον καὶ τόσῳ σοβαρόν, περικλιῶν τόσους σοβαροὺς ἀνθρώπους καὶ σπουδαίους, ἐκδίδει ἀποφάσεις καὶ χαρακτηρίζει τὸν κ. Σβορώνον ὡς ὑβριστὴν, ὡς λησμονοῦντα τὰ καθήκοντά του, καὶ ὡς μέλους τοῦ σωματείου τούτου καὶ ὡς καλῶς ἀνατεθραμμένον ἀνθρώπου.

Ὁμολογῶ, Κύριοι, ὅτι μετὰ τὴν μελέτην τῆς ὑποθέσεως ἐσχημάτισα ἄλλην γνώμην· ἐπέισθην ὅτι καὶ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ συμβαίνει ὅ,τι συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ σωματεῖα, τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς ἐλευθέρας ἐκλογῆς καὶ διοικούμενα ὑπὸ Ἀρχῶν ἐλεγχομένων, λειτουργοῦντα δὲ διὰ τῆς ἐλευθέρας συζητήσεως καὶ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν πλειόνων. Ἐκεῖ σχηματίζονται πλειοψηφίαι καὶ μειοψηφίαι, ἐκεῖ σχηματίζονται κόμματα, καὶ τὰ ζητήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, λύουσιν οἱ ἀριθμοί. Ἄλλ' ὁ ἀριθμὸς, Κύριοι δικασταί, δὲν προδίδει οὔτε λογικὴν οὔτε δικαιοσύνην, προδίδει μόνον δύναμιν, καὶ τῆς δυνάμεως ταύτης ποιουσί κατάχρησιν αἱ πλειοψηφίαι, πιέζουσαι τὰς μειοψηφίας, οὐχὶ πάντοτε πρὸς τὸ καλόν. Ἀπόδειξις τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τούτου τοῦ κομματικοῦ εἶνε ἡ ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἐνθυμεῖσθε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πόσαι συνεδριάσεις ἐπανελημμένως ἐγένοντο διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου, καὶ ἐνθυμεῖσθε τὸν ἀνταγωνισμὸν τὸν ἀναπτυχθέντα, τὴν ἐπανελημμένην ματαίωσιν τῶν συνεδριάσεων καὶ τῶν ἐκλογῶν (1). Ἀποτέλεσμα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ

(1) Καὶ ἐγὼ ὑπενθυμίζω τὴν τραγικὴν ἀληθῶς συνέλευσιν ἐκείνην καθ' ἣν οἱ νῦν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ κρατοῦντες ἐπέμενον μετὰ φωνῶν φοβερῶν νὰ γείνη ἡ ἐκλογή τοῦ νῦν Προέδρου καθ' ἣν ἀκριβῶς ὤραν τὸ λείψανον τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Ἑταιρίας μακαρίτου Φιντικῆ, ἧτο ἐκθεμελιζόμενον ἀναμένον τοὺς ἑταίρους καὶ τὸ συμβού-

εἶνε ἡ παροῦσα δίκη, καθ' ἣν ἡ πλειοψηφία ἀπέκλεισε τὸν κ. Σβορώνον. Ἀλλά, Κύριοι δικασταί, ἡ κομματικὴ διαμάχη, ὁ ἀνταγωνισμός, εἶνε βεβαίως ἡ ζωὴ καὶ ἡ πρόοδος τῶν πολιτικῶν σωμάτων, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπιστημονικοὺς συλλόγους, ἔνθα πρέπει ἐν ἡρεμίᾳ καὶ ἐν ἀρμονίᾳ νὰ συζητῶνται τὰ ζητήματα τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ νὰ λύονται τὰ προβλήματα τῆς ἐπιστήμης, ἐκεῖ ὁ ἀνταγωνισμὸς ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν θάνατον, διότι πολλάκις ἀποκλείει τοὺς σπουδαιότερους ἐπιστήμονας, οἵτινες, εἰρήσθω, ἐπειδὴ ἔχουσι ἀξίαν δὲν ἐπιτρέπουσι τὰς προσβολὰς, εἰς τὰς ὁποίας τοὺς ἐκθέτει ὁ κομματικὸς ἀνταγωνισμός· ἀποδειξίς δὲ τούτου εἶνε τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία ἀπώλεσε τὰ σπουδαιότερα μέλη τῆς ἕνεκα τοῦ κομματικοῦ αὐτοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ποῦ εἶνε ὁ γεραρός, ὁ σεβαστὸς ἐκεῖνος γέρον, ὁ κ. Κουμανούδης, περὶ τοῦ ὁποίου ὅλοι μετὰ σεβασμοῦ ὀμιλοῦσιν, ὁ ἐπὶ 35 ἔτη ὑπηρετήσας ὡς γραμματεὺς τὴν Ἐταιρίαν, ὁ δημιουργήσας τὴν Ἀρχαιολ. Ἐταιρίαν, ὁ στύλος τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης ἐν Ἑλλάδι; Δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθέξῃ εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ κομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῇ καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τὰ πρῶτα ὄνειρά του, διὰ τὸ ὁποῖον ἠγωνίσθη μέχρι τέλους σχεδὸν τοῦ βίου του! Βεβαίως μετὰ μεγάλης πικρίας καὶ θλίψεως ἔπραξε τοῦτο· ἀλλ' ἦτο τετρωμένη ἡ φιλοτιμία του, ἦτο τετρωμένος ὁ ἐπιστημονικὸς του ἐγωϊσμός, βλέπων αὐτὸν παραγνωριζόμενον καὶ παραγκωνιζόμενον παρ' ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουσι τίποτε κοινὸν μετὰ τῆς ἐπιστήμης. Ποῦ εἶνε οἱ σύμβολοι τῆς Ἐταιρίας, οἱ ἀρχαιολόγοι ἐκεῖνοι οἱ σπουδαῖοι; — διότι ἠκούσατε πρὸ ὀλίγου τί σὰς εἶπεν ὁ κ. Σβορώνος. — «Βεβαίως σήμερον ὅπως ἔχει τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας, ὁ μοχλὸς τῆς κινήσεως εἶνε ὁ κ. Καθβαδίας», διότι οἱ ἄλλοι γνωρίζουσιν ἀπὸ ἀρχαιολογίαν, ὅσον γνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς οἱ συνεδριάζοντες ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ (ἰλαρότης) Ὁ κ. Φίλιος, ὁ κ. Πολίτης, ὁ κ. Σβορώνος παρητήθησαν. Εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἐκλεγῶσι μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ διοικητικοῦ. Καὶ ὅμως παρητήθησαν ὡς καὶ αὐτὸς ὁ νεώτερος Κουμανούδης· διατί; Ὁ κομματικὸς ἀνταγωνισμός! . . . Καὶ ἂν ἐξακολουθήσῃ, Κύριοι, σιγὰ-σιγὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Ἀρχαιολ. Ἐταιρία θὰ καταστήσῃ δικηγορικὸς σύλλογος! (ἰλαρότης)

Τὸ λέγω δὲ τοῦτο, διότι ἐν τῇ μηνύσει παρατηρῶ, ὅτι ἐκ τῶν 9 μαρτύρων τῆς κατηγορίας οἱ 7 εἶνε νομικοὶ — πέντε νεαροὶ δικηγόροι καὶ δύο δικαστικοί! . . . Καὶ οἱ νεαροὶ δικηγόροι δύνανται μὲν νὰ γίνωσι καλοὶ ἐπιστήμονες καὶ καλοὶ δικηγόροι, ἀλλὰ ποτὲ καλοὶ ἀρχαιο-

λιον νὰ συνοδεύσωσιν αὐτὸ εἰς τὸν τάφον!! Καὶ ταῦτα ἐπέμενον νὰ γίνωσιν ὑπὸ εἰκοσάδου ἑταίρων ἐν ὑπαίθρῳ, ἀφοῦ ὁ Πρύτανις τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, καλῶς ποιῶν, κ λεισε τὰς θύρας τῆς αἰθούσης ἐν ἣ κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον ἐγένοντο αἱ ἐκλογαί!

λόγοι. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία ἔχει ἀνάγκην τῶν ἀρχαιολόγων, καὶ ἂν ἐξακολουθήσῃ ἢ κατάστασις αὕτη, δὲν γίνομαι καὶ ἐγώ, ὅπως λέγει ὁ Poole, Τειρεσίας ἢ Τροφώνιος, ἀλλὰ δύναμαι ἀσφαλῶς νὰ προείπω, ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία θὰ τελευτήσῃ καὶ πρὶν ἢ ἀποθάνῃ ὁ κ. Καββαδίας, ὁ ὁποῖος λίαν ἐγωῖστικῶς κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην συνέδεσε τὴν ὑπαρξίν τῆς Ἐταιρίας μὲ τὴν ἰδικήν του. Συμπεραίνων λοιπὸν, λέγω, ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας περὶ ἀποδοκιμασίας τοῦ κ. Σβορώνου οὐδὲν ἄλλο μαρτυροῦσιν, ὅπως ἔχουσι τὰ πράγματα τῆς Ἐταιρίας, εἰμὴ μόνον, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος εὐρίσκειται ἐν τῇ μειοψηφίᾳ, ἐνῶ οἱ ἀποδοκιμάσαντες αὐτόν, ἔχουσι τὴν ὑπεροχὴν τῶν ψήφων ἐν ταῖς συνελεύσεσι τῆς Ἐταιρίας.

Ἀλλὰ, Κύριοι, ἅς ἐξετάσωμεν ἤδη τὴν κατηγορίαν αὐτὴν. Τὴν κατηγορίαν θὰ τὴν ἐξετάσωμεν ἀπὸ δύο ἀπόψεων, ἢ μᾶλλον πρέπει νὰ διαιρέσῃ τις τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος εἰς δύο κεφάλαια: πρῶτον εἰς τὰ αἷτια, τὰ ἀναγκάσαντα τὸν κ. Σβορώνον νὰ προβῇ εἰς τὴν πράξιν ἐκείνην, διὰ τὴν ὁποῖαν σήμερον κατηγορεῖται, καὶ δεύτερον εἰς τὰ διαδραματισθέντα κατὰ τὴν πράξιν, ὡς περιέχονται ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ.

Ἦκούσατε, Κύριοι, παρὰ τοῦ κ. Σβορώνου λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῶν λαβόντων χώραν καὶ δὲν θέλω πλέον νὰ σᾶς κουράσω, ἐπαναλαμβάνων ταύτην. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐλησμόνησεν ὁ κ. Σβορώνος νὰ σᾶς ἀναφέρῃ, εἶνε ἢ ἐν τῇ μηνύσει τοῦ κ. Καββαδίου ὁμολογία, ἔχουσα ὡς ἐξῆς: (ἀναγινώσκει) «Τὰς ἀνωτέρω ἐπιθυμίας καὶ τάσεις του οὐδένα ἔχω λόγον ν' ἀποδώσω εἰς ἰδιοτέλειάν τινα αὐτοῦ· εἶνε ἀποτέλεσμα φύσεως παραφόρου καὶ μεγάλης εἰς ἑαυτὸν πεπειθησέως, ἔνεκα τῆς ὁποίας εἰς πάντα ἐκτελοῦντα, ὃ ἔχει καθήκον καὶ μὴ πρόθυμον εἰς ἀποδοχὴν πάσης περὶ τοῦ Μουσείου προτάσεώς του θεωρεῖ ὡς ἐχθρευόμενον καὶ ἐπιβουλεύόμενον αὐτόν». Ἐπομένως ὁ κ. Καββαδίας ἀποκρούει διαρρήδην ἐκ τῶν προτέρων πᾶσαν ἰδέαν ἰδιοτελείας. Τὸ λέγω δὲ τοῦτο, διὰ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸν κ. Εἰσαγγελέα, ὅστις ὡς ἐκ τοῦ νόμου ἔχει καθήκον νὰ ὑπομιμνήσκῃ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον καὶ τοὺς συνηγόρους, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γένηται ἢ συζήτησις ἐπὶ γεγονότων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐξετυλίχθησαν κατὰ τὴν ἀποδεικτικὴν διαδικασίαν, αὐτὸς πρῶτος ὑποτασσόμενος εἰς τὴν διάταξιν ταύτην. Ἄλλ' ὅμως ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς χωρὶς νὰ λεχθῇ τι κατὰ τὴν ἀποδεικτικὴν διαδικασίαν, χωρὶς οὐδὲ ὑπόνοια κἂν νὰ ριφθῇ, μᾶς εἶπεν, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος εἶχε βλέψεις νὰ λάβῃ τὴν θέσιν τοῦ Γραμματέως! Νομίζω, ὅτι μετὰ τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ βίου τοῦ κ. Σβορώνου, περὶ τῆς θέσεώς του ἐν τῷ κόσμῳ τῶν γραμμάτων καὶ περὶ τῶν ἀπολαυῶν του ἀκόμη, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος σᾶς ἐξέθηκεν, εἶνε τολμηρὸν νὰ ἐκφράζῃ τις τοιαύτας ὑπονοίας. Νομίζω δὲ ὅτι εἶνε καὶ ἐκτὸς τοῦ νόμου νὰ στη-

ρίζη τις ένδειξεις επί γεγονότων νά όποια δέν κατετέθησαν ένώπιον τοῦ δικαστηρίου σας, διότι αἱ ένδειξεις εἶνε συμπεράσματα, τά όποια συνάγει τις έκ τῶν γνωστῶν γεγονότων περί άγνωστων. Ἄλλά τά γνωστά γεγονότα ταῦτα πρέπει νά εἶνε βεβαιωμένα κατά τήν διαδικασίαν, επί τοῦ προκειμένου ὁμως αὐτός ὁ μηνυτής απέκρουσε τήν ύπόνοιαν, τήν όποίαν ήθέλησε νά ρίψη ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς έν τῷ μέσῳ, λέγων, ὅτι ἡ κ. Σβορώνος οὐδεμίαν εἶχεν ιδιοτέλειαν.

Ἄρα ὁ κ. Σβορώνος πᾶν ὅ,τι ήσθάνετο καί ἔπραττε, τὸ ἔπραττεν άναχωρῶν έκ τῆς ιδέας τοῦ καθήκοντος, έκ τῆς ἐπιθυμίας νά προαγάγη τήν έν Ἑλλάδι ἐπιστήμην, έκ τοῦ πόθου νά πλουτίσῃ τὸ νομισματικὸν Μουσεῖον καί κατά τοὺς νόμους τοῦ Κράτους καί κατά τὰ καθήκοντα τὰ ιδιαίτερα, τὰ όποια ἐπιβάλλει εἰς αὐτόν ἡ τοιαύτη ὑπηρεσία, ὀφείλει νά φροντίζει περί τοῦ Νομισματικοῦ Μουσειοῦ. Ἄλλ' ἂν ὁ κ. Σβορώνος δέν εἶχε καμμίαν ιδιοτέλειαν, τότε πῶς εἶνε δυνατόν αἱ πράξεις αὐται, τὰς όποιὰς άναφέρει ὁ κ. Καββαδίας, νά χρησιμεύσωσι πρὸς μομφήν τοῦ κ. Σβορώνου, πρὸς ἔπαινον δὲ τοῦ κ. Καββαδίου; Ἄν αἱ ἐνέργειαι, τὰς όποιὰς άνέφερον ὁ κ. Σβορώνος καί αἰτινες ήσαν ἀναγκαιόταται καί ὠφελιμώταται διὰ τὸ Νομισματικὸν μουσεῖον, εὔρον αντίπραξιν παρά τῷ κ. Καββαδίᾳ, ὅστις ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐτάχθη νά ἐποπτεύῃ ὅλας τὰς ἀρχαιότητας τοῦ Κράτους καί φροντίζει περί αὐτῶν, τότε κακὴν ἐκδούλευσιν προσήνεγκεν οὗτος εἰς τὸ Κράτος καί πολὺ κακῶς πράττει τὸ δημόσιον τὰ πληρώνη τοιοῦτον ὑπάλληλον.

Ἄλλά, Κύριοι, τὰ γεγονότα ήλθον νά διαψεύσωσι καί αὐτοὺς τοὺς μικροὺς ὑπαινιγμοὺς καί αὐτὰς τὰς μικρὰς ἀφορμάς, τὰς όποιὰς ήθέλησεν ὁ κ. Καββαδίας νά μᾶς άναφέρῃ ὡς ἐξήγησιν τῆς τοιαύτης συμπεριφορᾶς τοῦ κ. Σβορώνου. Ὡς ὁ κ. Σβορώνος λίαν λεπτομερῶς καί διὰ τῶν ἐγγράφων συνοδεύων τήν ὁμιλίαν του άπέδειξεν, ἡ άνταλλαγὴ ἐκείνη τῶν διαπραγματεύσεων περί άγορᾶς τῆς νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ Μελετοπούλου, περί τῆς άγορᾶς τοῦ χρυσοῦ στατῆρος Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ ἐγένετο, ὅταν ὁ κ. Καββαδίας δέν ήτο Γραμματεὺς τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας, οὔτε εἶχεν ισχύν τινα έν τῇ Ἀρχαιολ. Ἐταιρίᾳ. Πάντα τὰ ἐγγραφα, τὰ ἀνταλλαγέντα περί τῶν άνωτέρω διαπραγματεύσεων εἶνε φιλοφρονέστατα καί φέρουσι πάντα τήν ὑπογραφήν τοῦ Προέδρου τῆς Ἀρχαιολογ. Ἐταιρίας κ. Κοντοσταύλου καί τήν τοῦ Γραμματέως αὐτῆς κ. Κουμανοῦδη, ὃν ὁ κ. Σβορώνος σέβεται καί τιμᾶ, καί χάριν τοῦ όποίου ὁ κ. Σβορώνος παρητήθη τῆς θέσεως τοῦ Συμβούλου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ὅπως δώσῃ ικανοποίησιν εἰς τὸν σεβαστὸν τοῦτον γέροντα, τοῦ όποίου ἡ φιλοτιμία άπρεπῶς ἐτρώθη.

Λοιπὸν δέν βλέπω τὰ χίτια, Κύριοι Δικασταί, τὰ όποια παρεκίνη-

σαν τὸν κ. Σβορώνον, διὰ τὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τοῦ κ. Καββαδία, οὔτε κατέθηκέ τις, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος ἐπέδωκε θέσιν τινὰ ἢ ἄλλο τι ὠφέλημα, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ κ. Καββαδίας.

Ἄλλ' ὁ κ. Καββαδίας κατηγορεῖ ἐν τῇ μηνύσει τοῦ τὸν κ. Σβορώνον προσέτι καὶ διότι ἀναιτιῶς παρητήθη τῆς θέσεως τοῦ συμβούλου τῆς Ἐταιρίας. Σὰς ἐξήγησεν ὁ κ. Σβορώνος τοὺς λόγους τῆς παραιτήσεώς του καὶ νομίζω ὅτι ἡ πράξις αὕτη περιποιεῖ τιμὴν εἰς αὐτόν. Καὶ δὲν παρητήθη μόνος ὁ κ. Σβορώνος· παρητήθησαν καὶ οἱ κ.κ. Κουμανούδης, Πολίτης καὶ Φίλιος ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ συμβούλου τῆς Ἐταιρίας. Οὗτοι οὔτε νομίσματα ἐπρόκειτο νὰ ἀγοράσωσιν, οὔτε εἰς σύγκρουσιν εὐρίσκοντο μὲ τὸν κ. Καββαδίαν διὰ τοιοῦτον ὑπηρεσιακὸν λόγον. Τούτους ἠκολούθησεν ὁ κ. Σβορώνος, ὅστις ἐθεώρησεν ἐπιβαλλόμενον εἰς αὐτόν τὸ καθῆκον, ὅπως δώσῃ ἱκανοποίησιν εἰς τὸν κ. Κουμανούδην ἀναφέρων καὶ τὸν λόγον τῆς παραιτήσεώς του· εἶπεν, ὅτι: — δὲν θέλω νὰ εἶμαι σύμβουλος τῆς Ἐταιρίας, ἀφ' οὗ αὕτη προσηνέχθη ἀγνωμόνως πρὸς τὸν γέροντα Κουμανούδην καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν ἕνεκά τῶν προσβολῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη οὗτος ἐν τῷ κοινοματικῷ ἀνταγωνισμῷ, τῷ ἀναπτυχθέντι ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ, νὰ ἀπομακρυνθῇ αὐτῆς.

Ἄλλὰ πῶς ἔλαβον χώραν, αὐτὰ τὰ γεγονότα, Κύριοι δικασταί, ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ;

Ἔχομεν τοὺς μάρτυρας τῆς κατηγορίας καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς ὑπερασπίσεως ἀφηγουμένους τὰ γενόμενα. Ὅφειλω νὰ σὰς παρατηρήσω, ὅτι ἐκ τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας ἄλλοι μὲν συνέπραξαν ὡς μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ διατάξαντος τὴν διαγραφὴν τοῦ κ. Σβορώνου ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ἄλλοι δὲ ὑπέγραψαν τὴν πρότασιν περὶ διαγραφῆς τοῦ κ. Σβορώνου. Δὲν θέλω μὲ τοῦτο νὰ εἶπω, ὅτι οὗτοι ψεύδονται· ἐνδεχόμενον ὅμως τα μέτρα, τὰ ὁποῖα οὗτοι ἔλαβον ἐκεῖ, νὰ προέρχωνται ἐκ συναρπαγῆς ἢ παρεξηγήσεως καὶ διὰ τοῦτο ἐν πεπειθήσει ἴσως σήμερον οὗτοι ὑποστηρίζουσιν, ὅτι αὐτοὶ δὲν ἔπραξαν τίποτε ἄλλο, εἰμὴ τὸ καθῆκον των, προσενεχθέντες ὡς προσηνέχθησαν πρὸς τὸν κ. Σβορώνον. Ἄλλ' ἦλθον καὶ οἱ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως οἱ ὁποῖοι οὔτε μέλη τοῦ συμβουλίου τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας εἶνε, οὔτε ἔδειξαν ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ **τὸ μέγα ἐνδιαφέρον**, ὅπερ παρετήρησα εἰς τινὰς μάρτυρας τῆς κατηγορίας, οἵτινες μετὰ σφοδρότητος κατέθετον κατὰ τοῦ κατηγορουμένου. Ἦλθεν ἐδῶ ὁ κ. Σκιᾶς, ἄνθρωπος ψυχραίμος, ἀνώτερος πάσης ὑπονοίας, ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων, **ὑπάλληλος** καὶ παλαιὸς ἐταῖρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας· ἦλθεν ὁ κ. Περρῆς, παλαιὸς ἐπίσης Ἐταῖρος· ὁ κ. Φίλιος ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἄλλοτε καὶ Σύμβουλος τῆς Ἐταιρίας· ἦλθον τόσοι! ὁ κ. Βουτσιᾶς, εὐεργέτης τῆς Ἐται-

ρίας και παλαιὸν μέλος αὐτῆς· ὁ κ. Κοφινιώτης παλαιὸς ἐταῖρος και ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας· ὁ κ. Σταυρόπουλος ἀρχαιολόγος· ἦλθον ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα, ἦλθεν ὁ κ. Καλογερόπουλος γραμματεὺς τοῦ κ. Σκουζέ, ὁ ὁποῖος εἶνε ἐντελῶς ἀνεξάρτητος και δὲν ἔχει νὰ κάμῃ οὔτε μὲ τοὺς δασκάλους οὔτε μὲ τὰ κομματικά· ἦλθεν ὁ κ. Οἰκονόμος ὑπάλληλος τοῦ ὀφθαλμιατρείου, και τί σᾶς παρέστησαν;

Πρόεδρος. Ὁ Οἰκονόμος δὲν ἦτο,

Ἄραβ. Εἰς τὰς ἀρχὰς ἦτο. Τί σᾶς παρέστησαν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι; Ἄς συνδύσωμεν τὰς καταθέσεις αὐτῶν μὲ τὴν ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου. Ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ και μετὰ ἕξ μῆνας ἀπὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ τελευταίου ὀργανισμοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας — δὲν εἶχε παρέλθῃ πολὺς χρόνος, ὥστε νὰ εἶπη τις, ὅτι διατάξεις τινὲς τοῦ ὀργανισμοῦ ἀπληραϊώθησαν (1) — ἐν ᾧ ὁ κ. Σβορώνος ἕνεκα τῆς ἀλληλογραφίας, τῆς ἀνταλλαγείσης μεταξὺ αὐτοῦ, ὡς Διευθυντοῦ τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου, και τοῦ Προέδρου τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας περὶ ἀγορᾶς νομισμάτων, ἐγνώριζεν ὅτι τὰ οἰκονομικά τῆς Ἐταιρίας δὲν εὐρίσκοντο εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν και ὅτι ἕνεκα τούτου δὲν ἐπετράπη εἰς τὴν Ἐταιρίαν νὰ προβῆ οὔτε εἰς ἀγορὰν ἀναγκαιοτάτων και σπουδαιοτάτων νομισμάτων ἀντὶ ὀλίγων χιλιάδων δρ. . .

Πρόεδρος. Κύριε συνήγορε. Ὁ κατηγορούμενος ἀπολογούμενος ὅλα αὐτὰ τὰ ἐξέθεσεν ἐν πλάτει.

Ἄραβαντινός. Θὰ ἴδῃτε, ὅτι δὲν θὰ εἶπω τὰ αὐτά. Θὰ δικαιολογήσω τὴν στάσιν τοῦ κατηγορουμένου. Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς μας εἶπε τόσα!

Πρ. Ὅχι· ὁ κ. Σβορώνος ἐπὶ τοσοῦτον ὠμίλησεν ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε ἐξηντλήθη. . .

Ἄραβ. Ἡ ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου εἶνε πάντοτε ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου, ὁ δ' ἔλεγχος τῶν ἐν τῇ διαδικασίᾳ ἀναπτυχθέντων, ὑπὸ τοῦ συνηγόρου εἶναί τι διάφορον και διαφόρως ἐκτιμᾶται. Ὁ δικηγόρος δὲν εἶνε κατηγορούμενος, δικαιούμενος νὰ λέγῃ ὅ,τι θέλει πρὸς ὑπεράσπισίν του, ἀλλ' ἔχει καθήκοντα, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὀφείλει νὰ μὴ ἀπομακρύνῃται τῆς ἀληθείας και ἐν ταύτῳ νὰ μὴ ἀφίνη ἀνυπεράσπιστον τὸν πελάτην του,

Πρ. Δὲν σᾶς ἐμποδίζω, ἀλλὰ νὰ μὴ λέγητε τὰ ἴδια.

Ἄραβ. Ὅχι. — Ὁ κ. Σβορώνος λοιπὸν λαμβάνει τὴν πρόσκλησιν ἐκείνην και τὸ σχέδιον περὶ τῆς νέας μεταβολῆς τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας. Ἐπρόκειτο περὶ μεταβολῆς τοῦ ὀργανισμοῦ· ὅστις εἶνε ὁ θεμελιώδης νόμος τῆς Ἐταιρίας. — και ἐπρό-

(1) Ὁ κ. συνήγορος ἐλησμόνησεν ὅτι τρίτην ταύτην φοράν ἐτροποποιεῖτο ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ὁ ὀργανισμός, ὁ θεμελιώδης δηλαδὴ νόμος τῆς Ἐταιρίας.

κειτο αὐτη νὰ συζητηθῆ ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, μὲ τὰ κυνικὰ καύματα, ὡσὰν νὰ ἦτο ὁ Ἰμβραήμης ἐπὶ θύραις, ἐπρόκειτο δὲ νὰ ἐπενεχθῶσι μεταβολαὶ καὶ τί μεταβολαὶ! Νὰ ἐπιτρέψῃ ὁ νέος ὀργανισμὸς τὴν κατατάλωσιν ὁλοκλήρου τοῦ κεφαλαίου τῆς Ἐταιρίας· νὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως πληρῶνονται ἐτησίως χίλια διακόσια δραχμαὶ εἰς ἓνα ἐπιθεωρητὴν ἀναγκαῖον δῆθεν νὰ ἐξελέγῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς Ἐταιρίας ἐν ᾧ ὑπάρχει ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ ἄνευ τοιαύτης ἀμοιβῆς, δίδηται δὲ ἐπίδομα εἰς τὸν γραμματέα ἐκ δραχμῶν 120 κατὰ μῆνα καὶ ἐπιτρέψῃ τέλος καὶ ἄλλας τοιαύτας δαπάνας!

Βεβαίως ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις ὁ κ. Σβορώνος εἶχε καθῆκον νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ἐταιρίαν καὶ νὰ φέρῃ τὰς ἀντιρρήσεις του, στηριζόμενος πάντοτε εἰς τὴν ἀρχικὴν ἐκείνην ἀλληλογραφίαν, ἐξ ἧς ἐμαρτυρεῖτο, ὅτι τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἐταιρίας δὲν ἦσαν καλὰ. Μετέβη λοιπόν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ μὴ λησμονήσητε, ὅτι πρὶν μεταβῆ ὁ κύριος Σβορώνος, εἶχον γίνῃ ἐκλογαί, ὅτι ὁ κύριος Σβορώνος εἶχε παρακολουθήσῃ τὸν κ. Κουμανιούδην καὶ εἶχε παραιτηθῆ τῆς θέσεως τοῦ συμβούλου καὶ ὅτι ἐπομένως ἐθεωρεῖτο ὡς ἐχθρικώτατα διακείμενος πρὸς τὸ Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν πλειοψηφίαν καὶ τὸ ὁποῖον διοικεῖ σήμερον ἀκόμη τὴν Ἐταιρίαν. Μόλις προσῆλθεν, ἐνόμισαν τὰ τῆς πλειοψηφίας μέλη, ὅτι ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ τὸν πετάξουν ἔξω. Μάλιστα εἰς κατέθεσεν, ὅτι ἔσπυδον ἐν τῇ ψηφοφορίᾳ, σὰς εἶπε δέ, ὅτι ἐθεώρησαν τὸν Φίλιον καὶ τὸν Σβορώνον ὡς ἐρχομένους νὰ κωλυσιεργήσωσι. Μόλις ἤρξατο ἡ συζήτησις, ἀμέσως ἤρξαντο αἱ διακοπαὶ καὶ σὰς εἶπεν ὁ κ. Περρῆς, ὅτι ἐκάθητο ὀπισθεν ἐνὸς νεαροῦ δικηγόρου, ὅστις δὲν ἔπραττεν ἄλλο παρὰ νὰ διακόπῃ. Μάλιστα ὁ κ. Οἰκονόμος σὰς εἶπεν, ὅτι ἠναγκάσθη ν' ἀποταθῆ μετὰ πικρίας εἰς ἓνα τῶν διακοπτόντων καὶ νὰ εἶπῃ: «ἄφησε τοὺς ἀνθρώπους τέλος πάντων νὰ μιλήσουν!» διότι δὲν ἐπέτρεπον εἰς κανένα νὰ ὀμιλήσῃ· *παρδαιμόνιον* δὲ ἦτο ἐκεῖ καὶ, ὡς εἰς τῶν μαρτύρων εἶπε, *καὶ εἰς τὸ θηριοτροφεῖον θὰ ἦτο καλ-λίτερα!*» Αὐτὴ εἶνε ἡ Ἐταιρία αὐτη. . . (ἐντύπως).

Νικολαΐδης. (ἐξ ἐδωλίου ἐγειρόμενος ἐν θυμῷ) Προσβάλλετε τὴν Ἐταιρίαν! (θόρυβος καὶ γέλωτες)

Πρ. (πρὸς τὸν Νικολαΐδην) Κανὲν δικαίωμα δὲν ἔχετε. Δὲν προσβάλλει καθόλου τὴν Ἐταιρίαν· λέγει πῶς ἦτο θορυβώδης ἢ συζήτησις. (γέλωτες)

Ἀραβαντινός. Τί δὲ ἐπὶ πλέον παρατηρεῖ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὁ Σβορώνος; Ὅτε πλὴν τοῦ Προέδρου καὶ ὀλίγων μελῶν ἀρχαίων τῆς Ἐταιρίας, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἦσαν πρόσωπα νέα, νέοι ἀμύστακοι ἀκόμη, ἢ μὲ στρυμμένο μουστάκι, μερικοὶ νεαροὶ δικηγόροι, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντες μὲ τὰ ἀρχαιολογικὰ πράγματα, ζωηρότατοι δὲ καὶ. . . ὀλι-

γάριθμοι! 45!... (έντύπως). 'Εγώ ήρώτησα 4-5 έξ αὐτῶν και μοι εἶπον ὅτι τὸν κ. Σβορώνον δὲν τὸν ἐγνώριζον καθόλου.

'Ο κ. Σβορώνος ἐθεώρησε καλὸν νὰ προτείνη τὴν ἀναβολὴν τῆς συζήτησεως και τοὺς εἶπε: — Κύριοι. Εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε τὰ σπουδαιότερα μέλη τῆς 'Εταιρίας δὲν εἶνε παρόντα, πῶς θὰ μεταβάλωμεν τὸν ὀργανισμόν; Πῶς θέλετε νὰ ἐπιβαρύνωμεν μὲ δαπάνας τὴν 'Εταιρίαν;

Πρόεδρος. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην δὲν ἦσαν και ἀρχαῖα μέλη;

'Αραβαντινός. 'Ολίγα.

Νικολαΐδης. (ἐκ τοῦ ἔδωλιου του προπετῶς) 'Ανακριβείαι.

Πρ. (ἐν θυμῷ πρὸς τὸν Νικολαΐδην). Κύριε! Σεῖς εἶσθε μάρτυς ἀπλοῦς!

'Αραβ. Σήμερον ἐξητάσθησαν ἐδῶ 4 νεαροὶ δικηγόροι, ὁ Λουκάκος, ὁ Διπλαράκος, ἕνας ἄλλος δικηγόρος Γεωργακόπουλος, τὸν ὅποιον ἐγὼ ὅστις εἶμαι τόσα ἔτη δικηγόρος, δὲν γνωρίζω, και ὁ κ. Κύρης. Τοὺς ήρώτησα: — πότε ἐνεγράφητε; και μοῦ εἶπον: — ἐφέτος· δηλαδὴ πρὸ δύο μηνῶν, δηλ. ἐντελῶς ἄγνωστοι. (ὁ κ. Νικολαΐδης διακόπτει ψιθυρίζων).

Πρ. (πρὸς τὸν Νικολαΐδην) *Ἦσαν ἀρχαῖοι ἐταῖροι; δηλ. οἱ περισσότεροι;

'Αραβ. Οἱ περισσότεροι δὲν ἦσαν ἀρχαῖοι.

Νικολαΐδης. (προπετῶς και σείων τὴν κεφαλὴν) Βλέπω ἀνακριβείας.

Πρ. (ἐν ὀργῇ) Δὲν σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ λέγητε!

'Αραβ. 'Εγὼ νομίζω, ὅτι εὐρίσκομαι ἐντὸς τῶν ὀρίων τῆς ὑπεραπίσεως, προσπαθῶ δὲ νὰ ἦμαι ἀκριθῆς και ὡς πρὸς τὰ γεγονότα, τὰ ὅποια κατετέθησαν ἐνώπιόν σας, ἐπίτηδες ἀπηύθυνα ἐρώτησιν εἰς τοὺς ἐξετασθέντας μάρτυρας. Σᾶς εἶπον, ὅτι ἦλθον ἐδῶ ἐπτά μάρτυρες· τέσσαρες ἐξ αὐτῶν ἦσαν νέοι. Αὐτὸ ἔκαμεν ἐντύπωσιν και εἰς τὸν κ. Σβορώνον. Μόλις ὁ κ. Σβορώνος ἐπρότεινε τὴν ἀναβολὴν τῆς τοιαύτης συζήτησεως, ἀμέσως ἐθεώρησαν οἱ τῆς πλειοψηφίας, ὅτι ὁ Σβορώνος ἤθελε νὰ κωλυσιεργήσῃ ἤρχισαν αἱ διακοπαὶ και ὁ θόρυβος. Ἄμα εἰς τὰ πολυμελῆ σώματα ἀρχίσῃ ὁ θόρυβος και ὁ Πρόεδρος δὲν δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν, τότε οὐδὲν γίνεται. Πηγαίνετε εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς, ὅταν ὁ κώδων τοῦ προέδρου δὲν δύναται νὰ κατισχύσῃ τοῦ θορύβου και τῆς συγχύσεως, διὰ νὰ ἴδῃτε, ἂν δύνασθε νὰ ἀντιληφθῆτέ τι.

Πρ. Τὸ παθαίνομεν και 'μεῖς. (φαιδρότης)

'Αραβ. Ἄλλ' ἢ πρότασις αὕτη τῆς ἀναβολῆς, θεωρηθεῖσα ὡς σκοποῦσα τὴν κωλυσιεργίαν, ἀπερρίφθη. Ἡρξάτο λοιπὸν ἡ συζήτησις

περί μεταβολῆς τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἡ συζήτησις ὑπῆρξε ζωηρά. Κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρου περί ἐπιδόματος εἰς τὸν γραμματέα τῆς Ἑταιρίας, πρῶτος ὁ κ. Φίλιος, ὡς κατέθηκεν αὐτὸς οὗτος, ἐπολέμησε τὴν πρότασιν ταύτην. Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ὁ κ. Σβορώνος ἔλαβε μετὰ τὸν κ. Φίλιον τὸν λόγον καὶ ἠκούσατε τι εἶπε· κατὰ μὲν τοὺς μάρτυρας τῆς κατηγορίας εἶπεν ὅτι:—δὲν πρέπει νὰ δοθῇ τὸ ἐπίδομα τοῦτο εἰς τὸν γραμματέα, διότι οὗτος εἶνε ὁ Καββαδίας καὶ αὐτὸς ἔχει καὶ ἄλλας ὠφελείας»· προσέθεσαν δὲ ὅτι:—ἔκαμε καὶ ἄλλας κινήσεις τῆς χειρός, ὅτι *σουφρώνει*. Ἦλθον ὅμως καὶ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως, οἱ ὅποιοι ἐκάθηντο πλησίον τοῦ κατηγορουμένου, ἦλθον μάρτυρες, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον οὔτε τὸ ἐνδιαφέρον τὸ μέγα, τὸ κομματικόν, οὔτε τὴν ἐξαψιν ἐκείνην τῶν πνευμάτων τοῦ κομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ἀλλ' ἦσαν ἀπαθέςτατοι καὶ μᾶς ἐβεβαίωσαν, ὅτι οὐδεμίαν ὕβριν ἐξηστόμισεν ὁ κ. Σβορώνος, οὐδεμίαν κίνησιν τῶν χειρῶν ἔκαμεν, ἀλλὰ μόνον εἶπεν, ὅτι ὁ γραμματεὺς τῆς Ἑταιρίας κ. Καββαδίας ἔχει καὶ ἄλλα ὠφελήματα· ἴδετε σήμερον τὸν μάρτυρα τῆς ὑπερασπίσεως κ. Σκιαῦν ἦτο σὰν κανένας ἅγιος, ὁ ὅποιος ἐβγάζε τοὺς λόγους του ἀπὸ τὸ στόμα χωρὶς συγκίνησιν καὶ εἶχε πλήρη πεποίθησιν ὅτι ἔλεγε πλήρη τὴν ἀλήθειαν· μετὰ σεβασμοῦ καὶ προσοχῆς τὸν ἤκουσα. Ἦλθον καὶ ἄλλοι μάρτυρες καὶ μᾶς εἶπον, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος οὐδὲν εἶπεν ὑβριστικόν, ὁ κ. Σβορώνος εἶπεν:—«ἀλλὰ ὠφελήματα». Ἄλλ' ὅμως μόλις ἤκουσαν οἱ νεαροὶ δικηγόροι «ὠφελήματα» . . . Βεβαίως αὐτοὶ εἶχον ὑπ' ὄψει τὸν ποινικὸν νόμον· *ὠφελήματα*; καὶ . . . *πολλά*; θὰ εἶπῃ. . . *κλοπή*!! ἀμέσως νὰ διαγραφῇ· μίαν ἀναφοράν! . . . (ἰλαρότης)· ὁ κ. Πρόεδρος τὸν καλεῖ εἰς τὴν τάξιν· ὁ κ. Σβορώνος διαμαρτύρεται:—Ἐγὼ εἶπον «νόμιμα»—ἀλλ' εἰς μάτην· οὐδεὶς θέλει νὰ τὸν ἀκούσῃ ἐν τῷ θορύβῳ ἐκείνῳ. Καὶ σήμερον σὰς ἀνέπτυξεν οὗτος καὶ εἶπε πόσα ὠφελήματα ἔχει ὁ Καββαδίας, καὶ ἐζήλευσα, διότι δὲν ἐσπούδασα ἀρχαιολογίαν.

Λοιπὸν, Κύριοι Δικασταί, ἐγὼ φρονῶ, ὅτι οὐδὲν ἐγένετο. Εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας κατέθεσαν γεγονότα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν σύγχυσιν, ἡ ὅποια τότε ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν κακὴν ἀντίληψιν τῶν μαρτύρων. Οἱ πέντε νεαροὶ δικηγόροι αὐτοί, ὑπέγραψαν τὴν αἴτησιν, ὅπως διαγραφῇ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας ὁ κ. Σβορώνος.—Καὶ ἅμα ἤκουσαν «ὠφελήματα», ἐνόμισαν, ὅτι πρόκειται περὶ ἐγκλήματος!—Κακὴ ἡ ἀντίληψις τῶν λοιπῶν—καὶ διὰ τοῦτο ὅλας τὰς κινήσεις τοῦ κ. Σβορώνου παρεξήγησαν καὶ ἐνόμισαν, ὅτι ἐξηκολούθει οὗτος νὰ ὑβρίζῃ τὸν κ. Καββαδίαν, ὃν οὔτε ὕβρισεν, οὔτε ἐσχόπει νὰ ὑβρίσῃ. Οἱ ἄλλοι μάρτυρες εἴτε παρεξήγησαντες, εἴτε παραπισθέντες, ἐπίστευσαν καὶ αὐτοί, ὅτι πρόκειται περὶ ὕβρεων. Ἐν τούτοις οἱ μάρτυ-

ρες τῆς ὑπερασπίσεως ὄντες ἀνώτεροι πάσης ὑπονοίας, κατὰ τὴν συζήτησιν δ' ἐκείνην πλησίον τοῦ κ. Σβορώνου ἰστάμενοι, καταθέτουσιν, ὅτι ὁ κ. Σβορώνος οὐδὲν ὑβριστικὸν εἶπεν, ὅτι τὸ σχῆμα ὅπερ τῷ ἀποδίδωσι εἶνε ἐντελῶς ἀσυμβίβαστον πρὸς τοὺς λόγους τοῦ κ. Σβορώνου. Καὶ βεβαίως δὲν δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ἄνθρωπον ὀμιλοῦντα φρονίμως καὶ ποιοῦντα σχήματα τρελλά. Τὰ σχήματα παρακολουθοῦσι ἀπλῶς τὴν ἰδέαν καὶ σκοποῦσι νὰ ἐντείνωσι τὴν ἔκφρασιν καὶ νὰ προξενήσωσι μείζονα ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀκροατάς. Ὅταν κύριοι δικασταὶ ἔχωμεν τοὺς μάρτυρας βεβαιοῦντας ὅτι ὁ κ. Σβορώνος εἶπεν ὠφελήματα «νόμιμα», ὅτι οὗτος διεμαρτυρήθη ἐντόνως κατὰ τῆς εἰς αὐτὸν ἀποδοθείσης ἀδίκου μομφῆς, νομίζω ὅτι συντρέχουσιν ὅλαι αἱ περιστάσεις, ὅπως σχηματισθῇ πλήρης πεποίθησις περὶ τῆς ἀθώότητος τοῦ κ. Σβορώνου καὶ ἀποδοθῶσι τὰ μέχρι τοῦδε γεννώμενα εἰς τὴν κακὴν ἀντίληψιν τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας.

Τώρα Κύριοι δικασταί, θὰ σᾶς εἶπω τὸ συμπέρασμά μου περαινῶν τὴν ἀγόρευσίν μου, τῆς ὁποίας τὰ κενὰ θὰ συμπληρώσωσιν οἱ δεινοὶ συνάδελφοί μου κύριοι Μίλησης καὶ Τριανταφυλλάκος καταρρίπτοντες ὡς ἔχω πεποιθῆσιν ἐντελῶς τὴν κατηγορίαν. Τὸ συμπέρασμά μου εἶνε, Κύριοι, τὸ ἐξῆς : ὅτι διὰ τῆς παρουσίας δίκης δὲν ἐπεδιώχθη ἡ τιμωρία τοῦ κ. Σβορώνου. **Ἡ παρούσα δίκη φρονῶ ὅτι ὑπεκινήθη ὅπως δικαιολογηθῇ ἀπέναντι τῆς κοινωνίας ἡ βεβιασμένη καὶ κακὴ συμπεριφορὰ τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας πρὸς τὸν κ. Σβορώνον** ὅπως δικαιολογηθῇ ἡ ἀποδοκιμασία καὶ ἡ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν διαγραφὴ τοῦ κ. Σβορώνου, ἣτις ἐστέρησε τὴν Ἀρχ. Ἐταιρίαν μιᾶς δυνάμεως πρώτης τάξεως καὶ κατέθλιψεν πάντας τοὺς πονοῦντας τὴν ἐταιρίαν καὶ ἐπιθυμοῦντας τὴν πρόοδον αὐτῆς διότι ὁ κ. Σβορώνος δὲν εἶνε τυχαῖος ἄνθρωπος ! τοῦ κ. Σβορώνου ἔχει μεγάλην ἀνάγκην ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία — ἀφ' οὗ μάλιστα ὡς ἠκούσατε ὁ δεινότερος τῶν νομισματολόγων τῆς ἡδῆ εἶνε ὁ κ. Τσιβανόπουλος ! . . φαντασθῆτε τί εἶνε οἱ ἄλλοι ! . . (γέλωτες). Λοιπὸν ἐγένετο ἵνα δικαιολογηθῇ αὐτὴ ἡ διαγραφὴ. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς παρουσίας δίκης Κύριοι, δικασταί, πιστεύω ὅτι θὰ εἶνε τὸ ἐξῆς : δὲν ἠξέυρω ποία θὰ εἶνε ἡ ἀπόφασις ὑμῶν ἐνδεχόμενον νὰ καταδικάσῃτε τὸν κ. Σβορώνον — φρονῶ ὁμως μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι ἡ μὲν κατηγορία ἐξέρχεται τετρωμένη ἐκ τῆς δίκης ταύτης ὁ δὲ κ. Σβορώνος ἐντελῶς ἐκανοποιημένος.

Ἀγόρευσις κ. Ν. Τριανταφυλλάκου.

Τριανταφυλλάκος Καὶ ἄνευ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Προέδρου δὲν θὰ ἐπανελάβανον τὰ λεχθέντα, διότι βλέπω πάντας ὑμᾶς, κεκμηκότας ἐκ τῆς δίκης, ἣτις ὀλόκληρον ἡμέραν κατηνάλωσεν. Ὁ-

φείλομεν δὲ νὰ ἐκφράσωμεν χάριτας πρὸς τὴν δικαιοσύνην τῆς πατρίδος, διότι παρέσχεν ἡμῖν τῷ ὄντι πᾶσαν ἐλευθερίαν, ὅπως ὑπερασπίσωμεν τὸν κατηγορούμενον, διωκόμενον ἐπὶ ἀδικήματι, τὸ ὅποιον ὅσον καὶ ἂν ἐκ πρώτης ὄψεως, φαίνεται ἀπλοῦν — καὶ εἶνε ἀπλούστατον — τοσοῦτο σπουδαιότατον κατέστη ἐκ τοῦ θορύβου τοῦ ἐγερόθεντος καὶ ἐκ τῶν εἰς τὴν δίκην ἀναμιχθέντων προσώπων. Ἄν περὶ ἄλλων προσώπων ἦτο ἡ δίκη, ἀναμφισβητήτως — τὸ λέγω μετὰ πεποιθήσεως — θὰ ἦτο ἀπλῶς πταισματική, ἀλλ' ὁ τόπος ὅπου ἐγένετο ἡ πρᾶξις, τὰ πρόσωπα τὰ ἀναμιχθέντα εἰς ταύτην, πρὸ πάντων δὲ ὁ διὰ τοῦ τύπου θόρυβος καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα γνωστὰ γεγονότα ἀπέδωκαν εἰς τὴν δίκην τόσην σημασίαν καὶ ἐκίνησαν τὴν περιεργίαν ὀλοκλήρου τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε βλέπετε ἀπὸ πρωίας ἐνταῦθα παρακαθημένους ἀνθρώπους ἐντελῶς ἀδιαφόρως ἔχοντας πρὸς τὸν δικαζόμενον.

Ὅποῖός τις ὁ κ. Σβορώνος εἶνε, διὰ μακροτάτων ἐξακτακτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου. Δὲν ἔχω ἐπομένως τὴν ἐλαχίστην ἀνάγκην νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ προσώπου τοῦ κατηγορουμένου ὡς ἐπιστήμονος καὶ ὡς πολίτου. Αἰσθάνομαι ὅμως τὴν ἀνάγκην, Κύριοι Δικασταί, — καὶ ἴσως καὶ διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἔλαβον τὸν λόγον — διότι ἡ ὑπεράσπισις ἢ παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου γενομένη, ἢ ὑπεράσπισις ἢ παρ' αὐτοῦ τοῦ κατηγορουμένου διὰ τῆς ἀπολογίας γενομένη, κατὰ τὴν ἐμὴν πεποίθησιν, ἦσαν πληρέσταται, οὐδεμιᾶς χρήζουσαι ἐπικουρίας — αἰσθάνομαι λέγω τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπερασπίσω τὸν κατηγορούμενον ἀκριβῶς διὰ κατηγορίαν περὶ ἧς ἔδωκε λόγον, ἀλλ' ἦτις — ἄς μοι ἐπιτραπῇ ἡ ἐκφρασις — οὐχὶ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς ἐτέθη πάλιν ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης· λέγω οὐχὶ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς, διότι ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ὡς καὶ οἱ συνήγοροι ἔχομεν ὑψιστον καθήκον νὰ τελέσωμεν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ λειτουργοῦντες, ὑψιστον δὲ καθήκον ἔχει πρὸ πάντων ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς, ὁ ὁποῖος δὲν πρέπει πάντοτε νὰ ἀποβλέπη εἰς τὸ εὐρίσκει ἐνόχους τοὺς κατηγορουμένους, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀθωότητα αὐτῶν νὰ ὑποστηρίξη· ὅταν δὲ ἐξ ἄλλης δίκης θέλη νὰ ἀρυσθῇ ἐπιχειρήματα χαρακτηρισίζοντα τὸν κατηγορούμενον ὡς ἐπιρρεπῆ εἰς ἀδικήματα, εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν ὀλοκλήρου τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ προσκομίσῃ καὶ ν' ἀναγνώσῃ εἰς τὸ Δικαστήριον· ἀλλ' ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς — χωρὶς νὰ θέλω νὰ τὸν κατηγορήσω — ἀνέγνω μόνον τὸ διατακτικὸν αὐτῆς καὶ ἔλαβεν ἐκ τούτου τόσον σφοδρὰ τὰ ἐπιχειρήματα, ὥστε παρὰ τὴν συνήθειάν μου ἠναγκάσθη νὰ διακόψω αὐτὸν προφανῶς ἀδικοῦντα, ἐὰν δὲ δὲν ἐτιμωρήθην ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν, τοῦτο ὀφείλω εἰς τὴν ὑμετέραν ἀνοχὴν καὶ εἰς τὴν πεποίθησιν ἣν εἶχετε, ὅτι ἐκ συναισθήσεως ὅτι τὸ ἐμὸν ἔπραττον καθήκον, εἶπον ὅσα ἀληθῆ ὑπελάμβανον.

Εἶπον, Κύριοι Δικασταί, ὅτι αἰσθάνομαι τὸ καθήκον νὰ ὑπερασπίσω τὸν κατηγορούμενον, διότι ἐγὼ ὑπερήσπισα αὐτὸν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ καὶ τότε ἐπὶ ἐξυβρίσει διωκόμενον, τὸν ὑπερήσπισα, πεποιθῶς, ὅτι ἤθελεν ἀθωωθῆ, ὡς ἠθωώθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, διότι δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ Ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη νὰ ἀνεχθῆ **ἔγκλημα**, διαπραχθὲν οὐχὶ παρ' αὐτοῦ (δεικνύει τὸν κ. Σβορώνον), ἀλλὰ παρ' ἄλλου, ὅστις ἀπειράθη ἐκβίασιν· θὰ παρακαλέσω δὲ τὸν κ. Εἰσαγγελεὰ νὰ μελετήσῃ πάλιν τὴν ὑπόθεσιν καὶ θέλει πεισθῆ, ὅτι δικαστικῶς βεβαιωμένον, ὑπάρχει, ὅτι ἐτελέσθη **ἔγκλημα** οὐχὶ παρὰ τοῦ Σβορώνου, ἀλλὰ κατ' αὐτοῦ, διότι τὸ σκεπτικὸν τῆς ἀποφάσεως βεβαιοῖ, ὅτι ἐξυβρίσθη εἰς τὰ ἱερώτερα του αἰσθήματα, βεβαιοῖ, ὅτι ἐξυβρίσθη δι' ἐπιστολῆς καὶ ἠπειλήθη ὁ κ. Σβορώνος, ὅτι θέλει προσκληθῆ σκάνδαλον οἰκογενειακόν, ἂν δὲν ὑποχωρήσῃ καὶ δὲν δώσῃ χρήματα εἰς τινὰ, ὃν ἐγὼ ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐχαρκτηρίσα **φαῦλον**. Ἐπρεπε νὰ εἶνε κατηγορούμενος ὁ Σβορώνος, ὅπως δείξῃ ἀνδρικόν τῷ ὄντι χαρακτῆρα, μὴ ὑποκύψῃ δὲ πρὸ τοῦ οἰκογενειακοῦ σκανδάλου, τὸ ὅποιον ἐκεῖνος ψευδῶς ἠπέλλει διὰ τῶν ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας ἐγὼ λυποῦμαι, διότι ἐκ μεγάλης συνταγματικότητος ὁ κ. συνάδελφος δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἀναγνωσθῶσιν. Εἶπον ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὸν χαρακτῆρα, οἷον ἔχει ὁ κατηγορούμενος διὰ νὰ μὴ ὑποκύψῃ, ἀλλὰ νὰ ἀπαντήσῃ, ὡς ἔπρεπεν εἰς φιλότιμον οἰκογενειάρχην, διακεκριμένον ἐπιστήμονα, ἔντιμον πολίτην, νὰ ἀπαντήσῃ ὑβριστικώτατα, ἀπειλητικώτατα· τὸν ὕβρισε διὰ τοιούτων φράσεων, τὰς ὁποίας μόνη δικαιολογεῖ ἡ ἀγανάκτησις ἀνθρώπου ἐντίμου προσβληθέντος εἰς τὰ καιριώτατα.

Εἰσαγ. Τὸν ὕβρισε « ἀριστοτέχνην ἐν τῇ ἀτιμίᾳ ! »

Τριανταφυλλάκος. Μάλιστα· καὶ ἔτι δεινότερον· τὸ δὲ δικαστήριον οὕτω μετὰ θάρρους ἀπολογηθέντα τ' ἀληθῆ, ἠθώωσεν· ἐπιτρέψατέ μοι δὲ ν' ἀναγνώσω τὸ σκεπτικὸν τῆς ἀποφάσεως.

Εἰσαγ. Καὶ τὸ διατακτικόν, διότι εἶνε συμπέρασμα τοῦ σκεπτικοῦ.

Πρόεδρος. Δὲν τὴν ἀνεγνώσαμεν τὴν ἀπόφασιν; Τώρα ἀνεγνώσθη!

Εἰσαγ. Τὴν ἀνέγνωσα ἐγὼ.

Τριανταφυλλάκος. Ἀνέγνωτε κατ' ἀρχὰς μόνον τὸ διατακτικόν — θ' ἀναγνώσω καὶ πάλιν ἐγὼ τὸ αἰτιολογικόν. (τὸ ἀναγινώσκει· ἴδε αὐτὸ ἐν σελ. 122). Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὀλοκλήρου τῆς ἀποφάσεως νομίζει, ὅτι δὲν ἀνακαλύπτει ἐνταῦθα ἀδικημα ἐξ ἐπαγγέλματος διωκόμενον; ! Ἄλλ' ἐγὼ ἀπορῶ πῶς μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἐκεῖνος δὲν εἰσῆχθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, ὅπως δώσῃ λόγον ἀδικήματος ἐπισήμως βεβαιωμένου· ἢ περιμένει πάντοτε ἡ εἰσαγγελικὴ ἐξουσία νὰ ἀσκῶσι τὰ καθήκοντα αὐτῆς οἱ ἰδιῶται;

Ἐγὼ προέτρεψα τὸν φίλον μου κατηγορούμενον, ὅπως μνήσῃ αὐτὸν ἀμέσως, διὰ νὰ ἀπαλλαγῶμεν τέλος πάντων ἀπὸ τοιαύτας **λύ-**

μας κοινωνικάς, ἀλλ' ἡ οἰκογένειά του, φεύγουσα τὸν δικαστικὸν θύρῳ, ἀπεκώλυεν αὐτὸν καίτοι σφοδρῶς ἐπιμένοντα πρὸς τοῦτο.

Εἰσαγ. Ἐπειδὴ ἀναφέρετε περὶ εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς, μάς ἐμποδίζουσι τὰ πρακτικὰ τῆς δίκης ἐκείνης καὶ τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως· δὲν συνηγάγομεν στοιχεῖα ἐκδιάσεως.

Τριανταφυλ. Ἀφοῦ δὲν συνηγάγετε στοιχεῖα ἐκδιάσεως, κύριε εἰσαγγελεῦ, μοὶ φαίνεται, ὅτι δὲν εἶχετε τὸ δικαίωμα, δὲν ἔπρεπε νὰ συναγάγητε καὶ στοιχεῖα κακῆς διαγωγῆς τοῦ κατηγορουμένου καὶ νὰ φέρετε στοιχεῖα κατηγορίας διὰ τὴν προτέραν αὐτοῦ διαγωγὴν τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἠμύνθη ὑπὲρ τῆς τιμῆς του.

Εἰσαγ. Ἐγὼ εἶπον, ὅτι τὸ ἀκαταλόγιστον δι' ἓνα λογικὸν ἄνθρωπον δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐπιεικὲς, ἀλλὰ δι' ἓνα μεμορφωμένον εἶνε

Τριανταφυλ. (ἀπορῶν) Τίνος ἀκαταλόγιστου; Ἡμεῖς ἐνταῦθα ἔχομεν ἓνα ἕξοχον ἐπιστήμονα καὶ σεῖς θέλετε νὰ τὸν κηρύξωμεν ἀκαταλόγιστον συγχρόνως; Αὐτὰ δὲν συμβιβάζονται κ. Εἰσαγγελεῦ.

Εἰσαγ. Μὲ συγχωρεῖτε· τὰ συνεβίβασε τὸ δικαστήριον καὶ τὰ δύο.

Τριανταφυλ. Ἐγὼ ἐξάγω τὸ διατακτικὸν ἐκ τοῦ σκεπτικοῦ καὶ τὸ σκεπτικὸν λέγει αὐτό, τὸ ὅποῖον σὰς εἶπον.

Πρ. (ἐπιβάλλων τάξιν) Παρακαλῶ.

Τριανταφυλ. Λοιπὸν ἐκ τῆς προηγουμένης αὐτοῦ συμπεριφορᾶς, ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶνε ἐπιρρεπὴς πρὸς τὸ ὑβρίζειν, διότι ἡ μόνη περίστασις, περὶ ἧς ὁ Εἰσαγγελεὺς ὠμίλησεν, εἶνε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ οὐχὶ πρὸς αἰσχύνην.

Ἐρχεται νὰ ἐξετασθῆ λοιπὸν μόνη ἡ ὑπόθεσις, ὅπως σήμερον φέρεται, ἀπεστερημένη ὅλων τῶν ἐκ προηγουμένης δίκης ἐπιχειρημάτων τοῦ Εἰσαγγελέως. Ἄν ἀναγνώσωμεν τὸ κατηγορητήριον διατυπῶνται ἐν αὐτῷ ὠρισμένη κατηγορία καθ' ἡμῶν, ὅτι ἐξυβρίσαμεν τὸν μηνυτὴν διὰ τῶν λέξεων «ἔχει καὶ ἄλλα ὠφελήματα». **Οὔτε λέξεις δ' ἀπαντᾷ ἐν αὐτῷ περὶ ἐξυβρίσεως διὰ χειρονομίας.** Ὡστε ὅλος αὐτὸς ὁ ἀγὼν ὁ δικαστικός, ὁ κυρίως εἰς τοῦτο στρεφόμενος — καὶ ἀληθῶς τοῦτο εἶνε τὸ κύριον σημεῖον τῆς ὑποθέσεως, διότι ἅμα ἀφαιρέσητε τὴν κατὰ τινὰς τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας χειρονομίαν, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἀδίκημα — ὅλος αὐτὸς ὁ ἀγὼν φαίνεται, ὅτι ἐστράφη περὶ ἀντικειμένου, **περὶ οὗ δὲν ἐκλήθημεν νὰ δώσωμεν λόγον.** Οὐδαμοῦ λοιπὸν τοῦ κατηγορητηρίου, ἐπαναλαμβάνω, διατυπῶνται κατηγορία, ὅτι δι' ἀπρεπῶν κινήματων τῆς χειρὸς ἐξυβρίσαμεν. Κατηγοροῦμεθα, διότι εἶπομεν τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας τὸ κατηγορητήριον διατυποῖ, καὶ τὰς ὁποίας ἡμεῖς δὲν ἠρνήθημεν, ὅτι εἶπομεν. Πῶς αἱ λέξεις ἐλέχθησαν καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν; ἀρκοῦντως ἐβεβαιώθη ἐν τῇ διαδικασίᾳ. Συνεζητεῖτο τροποποιήσις τοῦ κανονισμοῦ καὶ ὁ Σβορῶνος, ὅστις ἐκεῖ ἐξετέλει διπλᾶ καθήκοντα τὰ τοῦ μέλους τῆς Ἀρχαιο-

λογικῆς Ἑταιρίας ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὑπαλλήλου τοῦ Κράτους, ἔχοντος τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύῃ καὶ ἐπιμελήται τῶν συμφερόντων τοῦ νομισματικοῦ μουσείου, — παρατήρησεν ὅτι: «ἐν ᾧ ἡ Ἑταιρία οὐχὶ ἤδη τὸ πρῶτον, ἐπὶ τῆς διευθύνσεως, οὕτως εἶπεν, τῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τοῦ κ. Γενικοῦ γραμματέως Καθβαδίου, ἀλλ' ἀπὸ τινων ἐτῶν, διὰ στέρησιν μέσων, ἤρνεϊτο εἰς αὐτὸν χρηματικὴν ἐπιχορήγησιν, ὅπως ἐπέλθῃ συμπλήρωσις νομισματικῶν συλλογῶν ἐκτάκτου ἐπιστημονικῆς ἀξίας, κυρίως δέ, ὅπως συμπληρωθῇ ἡ νομισματικὴ συλλογὴ τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ Κράτους, Δημητρίου, ἐλάχισται δὲ χιλιάδες δραχμῶν ἀπητοῦντο πρὸς τοῦτο, ἐν ᾧ λοιπὸν τοιαύτην εἶχε τὴν διαβεβαίωσιν περὶ ἀνυπαρξίας χρημάτων, αἴφνης ἐκ τῶν τροποποιήσεων, αἱ ὁποῖαι προὔτεινοντο εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, αἱ δαπάναι ἠῤῥξαν σημαντικῶς. Τί φυσικώτερον, Κύριοι, τοῦ νὰ παρατηρήσῃ ἐν μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, τὸ ὁποῖον μετέβῃ ἐκεῖ ὅπως συζήτησιν καὶ οὐχὶ ὅπως ἀνεξετάστως ψηφίσῃ τὰ εἰσαχθέντα, ὅ,τι ὁ Σβορώνος παρουσίασεν. Καὶ ποῖος ἦτο ὁ ἀρμοδιώτερος αὐτὴν τὴν παρατήρησιν νὰ κάμῃ, ὅτι: — ἐνᾧ ἀρνεῖσθε χρήματα πρὸς θεραπείαν τῶν νομισματικῶν ἀναγκῶν, ἡ δὲ νομισματικὴ ἀνάγκη εἶνε οὐσιώδης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀνάγκη, σεῖς ἔχετε χρήματα, τὰ ὁποῖα εὐκόλως προτείνετε νὰ δαπανηθῶσι πρὸς θεραπείαν προσωπικῶν ἀναγκῶν; — Τί τούτου φυσικώτερον; Καὶ ἐν τούτοις διὰ τοῦτο κατηγοροῦμεθα!

Ἄλλὰ προσέθηκεν ὁ κ. Σβορώνος ὅτι: — εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι λόγοι ἕνεκα τῶν ὁποίων τὸ ἐπίδομα πρὸς τὸν γραμματέα δὲν ἦτο ἀπαραίτητον, ὅτι ὁ ἀξιότιμος κύριος γραμματεὺς ἔχει «καὶ ἄλλα ὠφελήματα». Ἐγὼ, Κύριοι δικασταί, σταματῶ εἰς τοῦτο — ἂν καὶ εἶνε βεβαιότατον ὅτι προσέθηκεν ἀμέσως «νόμιμα ὠφελήματα, νομιμώτατα» — ἀλλὰ σταματῶ εἰς τοῦτο. Ἐρωτῶ ὑμᾶς, εἶνε ἐξύβρισις τοῦτο; Ἄν εἶπω ὅτι ὁ γενικὸς γραμματεὺς ἔχει «καὶ ἄλλα ὠφελήματα», δὲν εἶπον «νόμιμα», ἀλλὰ μήπως εἶπον «ἐκνομα»; Ποῦ εὗρεν λοιπὸν ἡ κατηγορία λέξιν ἣν ἐγὼ δὲν εἶπον; Εἰσῆλθεν βεβαίως εἰς τὴν διάνοιάν μου; Ἄλλὰ . . . Cogitationis poenam nemo patitur. Πῶς εἰσῆλθετε σεῖς εἰς τὴν διάνοιαν τὴν ἰδικὴν μου, ἀφ' οὗ ἐγὼ δὲν ἐξεδήλωσα ὅτι ἐννοῶ ἐκνομα ὠφελήματα, πῶς εἰσῆλθετε εἰς τὴν διάνοιάν μου καὶ θέλει νὰ ὑποστηρίξῃ ἡ καταδιώκουσα Ἀρχὴ μετ' ἐπιμονῆς, ὅτι ἐγὼ ἐννοῶ ἐκνομα ὠφελήματα, ἀφ' οὗ δὲν τὸ εἶπον;

Θὰ μοι παρατηρήσητε — πολὺ δικαίως — ἔρχεται εἰς συμπλήρωσιν τῶν λεχθέντων ἡ χειρονομία. Ἄλλὰ περὶ ταύτης, ὡς σὰς εἶπον χωρὶς νὰ ἐπανέλθω καὶ σὰς ἀποδείξω, ὅτι δὲν ἐτελέσθη, περὶ ταύτης δὲν κατηγοροῦμεθα· διότι ἐγὼ βλέπω τὸν κ. Πρόεδρον, ὅτι ἀνέγνωσε τὸ

κατηγορητήριον — και πιστεύω, ὅτι καλῶς και ἐγὼ τὸ ἀνέγνωσα — και δὲν διατυποῦται ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ — τοῦλάχιστον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐγὼ εἶχον ὅταν ἐμελέτων τὴν κατηγορίαν — ἐξυβρίσις διὰ χειρονομίας.

Πρ. Γενικῶς, δηλαδῆ.

Εἰσαγ. Τὸ ἄρθρον 29 εἶνε στοιχεῖον . . .

Τριανταφυλ. Δὲν λέγω ὅτι ὁ νόμος ἐν ἄρθρῳ 29 δὲν προνοεῖ περὶ ἐξυβρίσεως διὰ συμβολικῆς παραστάσεως, ἀλλὰ λέγω ὅτι ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ δὲν διατυποῦται καθ' ἡμῶν κατηγορία ἐπὶ ἐξυβρίσει, διὰ χειρονομίας.

Προέδρος. Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ἐπικαλεῖται τὸ ἄρθρον 29, τὸ ὁποῖον περιέχει τὰς πράξεις ὅλας ἄλλως, ἂν περιορίζεσθε εἰς τὴν ἀκυρότητα τοῦ κατηγορητηρίου . . .

Τριανταφυλ. Ὁχι. Ἄν εἰς ἐκάστην συζήτησιν, ἡ ὁποία λαμβάνει χώραν εἴτε ἐν σωματείῳ εἴτε ἐν δικαστηρίῳ, εἴτε ἀλλαχοῦ, ὅπου οἱ συνερχόμενοι ὑποτίθεται, ὅτι ἔχουσι τὴν ἐντολὴν νὰ ὑπερασπίσωσι συμφέροντα, εἴτε ἠθικὰ εἴτε ὑλικὰ, ἐπιτετραμμένα ὑπὸ τοῦ νόμου, ἂν εἰς τὰς τοιαύτας συζητήσεις δὲν ἐπιτραπῆ ἐλευθέρως ἡ συζήτησις τότε εἶνε τὸ πρᾶγμα ἐντελῶς ἀπελπιστικόν, τότε ἡ δικαστικὴ ἐξουσία τοῦ Κράτους, ἰδίως τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἐνεκα τῆς ζωρότητος τοῦ χαρακῆρος ὑμῶν, πιστεύω, θὰ ἀσχολῆται καθ' ἐκάστην μὲ τοιαύτας ὑποθέσεις· διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν γνωρίζω συζήτησιν, ἐν οἰωδῆποτε ἑλληνικῷ σωματείῳ, ὅχι μόνον ἐν τῇ Ἀρχαιολ. Ἐταιρίᾳ, ἀπηλλαγμένην τοιοῦτων ζωρῶν ἐκφράσεων. Ἄν λοιπὸν διὰ πᾶν τὸ ἐν τῇ ζωρότητι τῆς συζητήσεως λεχθὲν ἐκαλεῖτο τὸ μέλος τοῦ συλλόγου ἢ σωματείου νὰ δώσῃ λόγον ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μοι φαίνεται τὸ τοιοῦτο τὸ γενναϊότερον φάρμακον διὰ νὰ διαλυθῶσιν οἱ σύλλογοι ἢ περιορισθῆ κἂν ἢ ἐν αὐτοῖς μακρηγορία. Ἄδύνατον ἄρα—ἐκτὸς ἐὰν πεισθῆτε, ὅτι ὁ Σβορώνος ἐπίτηδες μετέβη ἐκεῖ, ὅπως μετὰσχη τῆς συζητήσεως και ἐξυβρίση— νὰ παραδεχθῆτε, ὅτι ὑπῆρξεν ἐν τῷ κατηγορουμένῳ ἐξυβριστικὴ πρόθεσις. Ἄνευ δὲ ταύτης δὲν ὑπάρχει τὸ ἀδίκημα, διότι ἡ ὕβρις κρίνεται *affectu facientis*. Ἄν ὅμως πεισθῆτε ὅτι ὑπῆγε νὰ μετὰσχη τῆς συζητήσεως— ὡς ἐγὼ ἀδιστακτῶς φρονῶ, διότι εἶδον τὸ πρωτότυπον τοῦ σχεδίου τῶν μεταρρυθμίσεων τὸ ὁποῖον ἔχει ἐσχολιασμένον μετὰ πάσης ἐπιμελείας— τὸ ἔχω δὲ ἐδῶ (δεικνύει)— και ἀποκρούση τὰς τροποποιήσεις, τὰς ὁποίας ἄλλοι μὲν ἐνόμιζον ἐπιβλαβεῖς, ἄλλοι ἀκαίρους, διὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους τότε ἡ ἐξυβριστικὴ πρόθεσις ἀποκλείεται.

Ἄλλ' ὅτι δὲν ἐλέχθησαν μὲ πρόθεσιν ἐξυβριστικὴν, θέλετε ἄλλον ἐπισημότερον μάρτυρα ἀπὸ αὐτὸν τὸν κατηγορούμενον; Τί ἐπραξεν οὗτος, εὐθύς ὡς ἐγένετο ὁ θόρυβος; διεμαρτυρήθη ἐντόνως ὡς ἀδικού-

μενος· πῶς ἐγένετο ὁ θόρυβος; Σᾶς ἐξήγησεν λεπτομερέστερον ὁ παρακαθήμενος συνάδελφός μου. Ἄλλα καὶ ἄλλα γεγονότα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ πεισθῆτε περὶ τοῦ τί ἐκεῖ ἐγένετο· ἴδετε ὅτι εἰς μόνην τὴν φρᾶσιν τοῦ ἐντίμου συνηγόρου, ὅτι αἱ συζητήσεις ἐκεῖ ὠμοιάζουσι μὲ «θηριοτροφεῖον» ληφθεῖσαν ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Βουτσινᾶ ὁ ἐντίμος κ. Νικολαΐδης μάρτυς τῆς κατηγορίας ἐν τῇ δίκῃ καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας, τοσοῦτον ἐταράχθη, ὥστε καὶ ἐδῶ ἀκόμη ἐνόμισεν, ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία ἐξυβρίζεται καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἔχωμεν νέαν καταγγελίαν κατὰ τοῦ κ. Ἀραβαντινοῦ ἐπὶ ἐξυβρίσει! (φαιδρότης).

Ἴδου λοιπὸν ἡ ἀπόδειξις πῶς τὰ πράγματα συνέβησαν. Μόλις ὁ κ. Σβορώνος ἔκαμε τὴν παρατήρησιν· τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸν Γενικὸν Γραμματέα, ἐπῆλθε θόρυβος δαιμονιώδης· προσεπάθει νὰ εἴπῃ, ὅτι: «δὲν ἠγνόει νὰ ὑβρίσῃ τινά», ἀλλὰ δὲν ἤκούετο.

Ἐγὼ λοιπὸν δὲν παραδέχομαι, ὅτι εὐθὺς ἀμέσως εἶπε «νόμιμα ὠφελήματα». Ἄλλ' ὅταν ἐγένετο ὁ θόρυβος, ὁ Σβορώνος ἔλεγε διαμαρτυρούμενος: — «Ἐγὼ, Κύριοι, ἐννοῶ νόμιμα ὠφελήματα· ἀφήσατέ με νὰ σᾶς εἴπω»· ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον ἐκ τοῦ θορύβου νὰ ἀκουσθῇ παρ' ὅλων.

Ὡς ἀντικείμενον ἔχει ἡ ἐξυβρίσις τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς, ἡ ὁποία εἶνε καθ' ἑαυτὴν ἀπρόβλητος· δὲν προσβάλλεται δι' ὑλικῆς δυνάμεως· ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς κρίσεως, τὴν ὁποίαν σχηματίζουν οἱ ἀκούοντες περὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ ὑβριζομένου προσώπου, ἐσωτερικῶς ἐν τούτοις ὁ τίμιος μένει πάντοτε τίμιος. Διὰ τοῦτο διακρίνονται αἱ ὕβρεις αἱ ἐν μέσῳ πολλῶν λεγόμεναι ἀπὸ τὰς κατὰ μόνας καὶ χαρακτηριστρίζονται αἱ τελευταῖαι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πταισματικά. Τοιούτου ὄντος τοῦ ἀδικήματος τῆς ἐξυβρίσεως, ὀρθῶς ὑποστηρίζεται ὑπὸ πολλῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ ἡμέτερος Σαρίπολος, ὅτι ἡ παραχρῆμα γενομένη ἀνάκλησις τῆς ὕβρεως ἐξαλείφει τὸ ἀξιοποιον. Ἄλλ' ἐὰν λόγῳ ἀνακλήσεως ἡ γενομένη ὕβρις μὲν ἀτιμώρητος, σκεφθῆτε τώρα, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ γείνη λόγος περὶ ἀδικήματος καὶ ποινῆς, ὅταν ὁ δῆθεν ἀδικήσας δὲν ἀνακαλεῖ λεχθεῖσαν ὕβριν, ἀλλ' ἀκριβῶς βεβαιοῖ παραχρῆμα, ὅτι δὲν διανοήθει νὰ ἐξυβρίσῃ. Ποία ἱκανοποίησις μεγαλύτερα εἶνε διὰ τὸν νομίζοντα ὅτι ἐξυβρίσθη ταύτης, αὐτὸς οὗτος ὁ δῆθεν ἀδικήσας παραχρῆμα ἐνώπιον τῶν αὐτῶν ἀκροατῶν, νὰ διαψεύσῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένην ἐξυβριστικὴν πρόθεσιν; Τοῦτο ἔπραξεν αὐτοστιγμῆι ὁ κατηγορούμενος, ὅταν ἐξηγέρθη ὁ δαιμονιώδης ἐν τῇ συνεδριάσει θόρυβος· μὴ ταράττεσθε, εἶπεν, ἐγὼ δὲν ἐνόησα νὰ προσβάλλω κανένα· ἐγὼ εἶπον νόμιμα ὠφελήματα· ἐὰν δὲ ταῦτα ἐλέχθησαν, εἶνε δυνατόν νὰ σκεφθῆ τις περὶ ἀξιοποιίου; Καὶ δὲν εἶχον δι-

καιον να εἶπω, ἀρχόμενος τοῦ λόγου, ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶνε τὸ πολὺ πταισματική;

Τώρα εἰς τὰς ἀποδείξεις να ἐπιμείνω μοι φαίνεται ἐντελῶς περιττὸν καὶ παλλιλογία πλήρης. Ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος εἶπε ταῦτα διὰ μακρῶν. Ἐγὼ εἰς τοῦτο θὰ ἐπιμείνω, ὅτι ἀπέναντι τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας, τοὺς ὁποίους ὑπολήπτομαι καὶ οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἐκ πεπλανημένης ἀντιλήψεως ἕνεκα τοῦ θορύβου, κατέθεσαν ὅ,τι κατέθεσαν, ἀντετάξαμεν μάρτυρας οὐ μόνον τῆς αὐτῆς κοινωνικῆς ὑπολήψεως, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς πρὸς τὸν παθόντα σχέσεώς των, (διότι τινὲς τῶν μαρτύρων εἶνε ὑπάλληλοι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας) λίαν ἀξιόπιστοι ὑπὲρ ἡμῶν μαρτυροῦντες. Πλὴν τούτου οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας, κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, δὲν εἶνε δυνατὸν να εἶνε τελείως ἀμερόληπτοι, οὐχὶ διότι ἀπὸ τοῦ χαρακτῆρος εἶνε τοιοῦτοι, ἀλλὰ διότι εἰς τὴν παροῦσαν δίκην αὐτοὶ δὲν εἶνε μόνον μάρτυρες, εἶνε καὶ δικασταί· ἂν δὲ ἐλεπτολόγουν ἐπὶ τῆς εὐθύνης, τὴν ὁποίαν ὁ μάρτυς προσερχόμενος εἰς τὴν Δικαιοσύνην τῆς πατρίδος φέρει, ἔχω τὴν πεποίθησιν, ὅτι τοῖς ἐπεβάλλετο ὡς νομικοῖς, να ἀπόσχωσι τῆς μαρτυρίας. Διότι αὐτοί, Κύριοι, ἐξέδωκαν ἀπόφασιν καταδιδαστικὴν κατὰ τοῦ κατηγορουμένου, τὴν διατάττουσαν τὴν ἐκ τοῦ μητρώου τῶν ἐταίρων διαγραφὴν του. Ὁ κ. Τσιβανόπουλος μόνος ἐνόησε τὴν λεπτότητα τοῦ ζητήματος καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν ἄλλην δίκην τὴν ἐρήμην, ἂν καὶ ἦλθεν ἐδῶ, ἀνεχώρησεν, ὅπως μὴ ἐξετασθῇ.

Εἰσαγ. Δὲν εἶχε κλητευθῆ ὡς μάρτυς.

Τριανταφυλ. Ἐκλήθη καὶ ἦλθε.

Πρόεδρος. Δὲν τὸ ἀναφέρει τὸ κατηγορητήριον.

Τριανταφυλ. Ὅταν σᾶς βεβαιῶ τι ἐγὼ, ἔχω τὴν ἀξίωσιν να με πιστεύητε.

Πρόεδρος. (μετὰ τινα σκέψιν) Παρέστη καὶ παρητήθη.

Εἰσαγ. Δὲν ἦτο μάρτυς

Πρόεδρος. Ἦτο μάρτυς καὶ παρητήθη τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ ὁ Εἰσαγγελεύς.

Τριανταφυλ. Ἦλθε κλητευθεὶς ὡς μάρτυς τῆς κατηγορίας, ἀλλ' ἀνεχώρησε, σᾶς εἶπον δὲ προηγουμένως τὸν λόγον.

Ἄς ἐπανεέλθωμεν ἐπὶ τὸ θέμα. Οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας ἀπεφάσισαν ὡς δικασταί, ἐξέδωκαν ἀπόφασιν βαρυτάτην, ἐδίκασαν τὸν κατηγορουμένον, τὸν διέγραψαν ἐκ τοῦ μητρώου τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας. Ποῖοι οὗτοι; Ὁ Νικολαΐδης μέλος τοῦ Συμβουλίου, ὁ Τσιβανόπουλος, ὁ Ἀνδρόπουλος. Πάντες μέλη τοῦ συμβουλίου, τῆς ἀρχ. Ἐταιρίας τοῦ ἐκδόντος τὴν κατὰ τοῦ κ. Σβορώνου περὶ διαγραφῆς του ἀπόφασιν. Οἱ δὲ ἄλλοι ποῖοι εἶνε; Οἱ μηνυταὶ οἱ προτεινάντες τὴν διαγραφὴν. Λοιπὸν ἐκ τοῦ συμφέροντος τὸ ὁποῖον οἱ μάρτυρες τῆς

κατηγορίας είχαν οὐχί νὰ προσέλθωσιν ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης, ἐπιναλαμβάνω, ἀλλὰ νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ἰδίαν ἀπόφασιν ὡς δικασταὶ δὲν ἦτο δυνατόν ἄλλως νὰ πράξωσιν ἢ καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων νὰ εἴπωσιν ὅτι — «ἔχομεν τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἐξυβρίσεν ὁ κατηγορούμενος», — διότι ἂν σήμερον, ἔλεγον, ὅτι — «δὲν ἀντελήφθημεν», — σὰς παρακαλῶ τότε ποίαν δικαιολογίαν θὰ εἶχεν ἡ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἐξέδωκαν ὡς μέλη τοῦ συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας. Ἴδού ὁ λόγος τῆς **Δυσπιστίας** ἣν πρέπει νὰ δεῖξετε πρὸς τοὺς μάρτυρας τῆς κατηγορίας.

Κύριοι, δικασταὶ μοὶ φαίνεται, ὅτι ἀρκετὰ ἐλέχθησαν καὶ δὲν ἔχω καμμίαν ὄρεξιν ὅπως σὰς κουράσω ἔτι μᾶλλον. Ἐχω πληρεστάτην πεποιθήσιν, ὅτι ἐκ τῆς παρούσης διαδικασίας θὰ ἐξέλθωσιν ἄτρωτοι καὶ ὁ παθὼν καὶ ὁ κατηγορούμενος, διότι ἀμφοτέρω ἐῖνε ἐπιστήμονες διακεκριμένοι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ. Ὁ κ. Καβαδίας ἐξέρχεται ἐντελῶς ἄτρωτος, διότι καὶ ὁ κατηγορούμενος εἶπεν, ὅτι παράνομα ὠφελήματα δὲν ἐνόει ὅτι ἔχη, ἀλλὰ καὶ ὁ κατηγορούμενος πρέπει νὰ ἐξέλθῃ ἱκανοποιημένος, διότι πρέπει νὰ ἔχη τὴν πεποιθήσιν ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἐξετέλεσεν, ἢ τὸ καθῆκον αὐτοῦ ὡς μέλος τῆς Ἑταιρίας καὶ ὡς Διευθυντῆς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

Ἀγόρευσις κ. Γ. Μέλση (πρώην ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας).

Μέλσης. Μετὰ τὴν ἀναλυτικὴν ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου, τὴν ὥραίαν καὶ ἐμβριθῆ ἀγόρευσιν τοῦ πρώτου τῶν κ. συναδέλφων καὶ τὴν συμπληρωτικὴν τοῦ δευτέρου, ἐλάχιστα ὑπολείπονται εἰς ἐμὲ νὰ προσθέσω. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ καταχρασθῶ, τὴν ἀνοχήν, τὴν ὁποίαν ἔδειξε τὸ δικαστήριον εἰς τὴν παροῦσαν δίκην, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἡ ὑπεράσπισις ἐπιναλαμβάνει καὶ δι' ἐμοῦ δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς.

Καὶ ὑπομονή, ἂν ἡ κατηγορία ἦτο τοῦλάχιστον σπουδαία καὶ ἀξία μείζονος ἐξετάσεως· ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὴν θεωρῶ σπουδαίαν, ὥστε καὶ ἐμὲ τὸν γέροντα νὰ ὑποχρεώσῃ, κεκμηκότα ἤδη καὶ πάσχοντα, νὰ ὑπεραμυνθῶ ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, καὶ ὑμᾶς νὰ ἀναγκάσῃ νὰ ἐντείνατε ἐπὶ μᾶλλον τὴν προσοχήν σας πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας.

Περὶ τίνος τῶ ὄντι πρόκειται, κύριοι; Περὶ φράσεως, ῥηθείσης ἐν δημοσίᾳ συζητήσῃ τῶν μελῶν τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τοῦ ἀγορευόντος κ. Σβορώνου, ἣτις ἐξελήφθη ὡς προσβάλλουσα τὸν μη-νυτὴν. Ἄλλ' ἐλευθέρα συζήτησις καὶ ἀδίκημα ἐξυβρίσεως δὲν συμβιβάζονται. Ὁ ὑβρίζων δὲν συζητεῖ, ἀλλ' ἀρνεῖται ἀθαιρέτως τὴν τιμὴν τοῦ ὑβριζομένου, τούτέστι τὴν ἠθικὴν τούτου ἀξίαν ὡς λογικοῦ καὶ ἐλευθέρου ἀνθρώπου, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ ἐξυβρίσεως δὲν ἐπιτρέπει ὁ νόμος ἀπόδειξιν τῆς ὕβρεως, διότι ἡ ὕβρις δὲν ἔχει περιεχόμενον· εἶνε

γυμνή κακοήθεια. Πῶς συμβιβάζεται ἡ τοιαύτη φύσις τῆς ἐξυβρίσεως μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας συζητήσεως; Ὁ συζητῶν προτίθεται προδῆλως, ὄχι ν' ἀρνηθῆ ἀνθαιρέτως τούτου ἢ ἐκείνου τὴν τιμὴν, ἀλλὰ νὰ ὑποστηρίξῃ γνώμην τινά, ἣν αὐτὸς θεωρεῖ ὀρθὴν καὶ δικαίαν καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἀγωνίζεται νὰ πείσῃ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι τὸν ἀκροῶνται. Ἡ ἐλευθέρα δὲ συζήτησις εἰς οὐδὲνα ὑπόκειται ἐκ τῶν προτέρων κανόνα, εἰς οὐδὲν μέτρον, τοῦ ὁποίου ἢ ὑπέρβασις ν' ἀποτελῆ μάλιστα ἀδίκημα τιμωρούμενον ὑπὸ τοῦ τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία εἶνε καθ' ἑαυτὴν ἀπόλυτος· δὲν ὑπάρχει *λογόμετρον* ὅπως δὲν ὑπάρχει καὶ *νοόμετρον* (ἰλαρότης)· ὁ τρόπος δὲ τῆς συζητήσεως εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀγορεύοντος· ὁ μὲν συζητεῖ ἡρέμα καὶ ἡσύχως, ὁ δὲ ὀρμητικῶς καὶ βιαίως. Ὁ Βίσμαρκ οὐδέποτε ὠμίλησεν ἡρέμα ἀλλὰ πάντοτε ὀρμητικῶς καὶ μετὰ πάθους οὐδεὶς ὁμως ἐφαντάσθη ποτὲ ὅτι ὁ Βίσμαρκ, ἀποκρούων διὰ τοιούτου ὕψους τὰς γνώμας τῶν ἀντιπάλων του, διέπραττε τὸ ἐγκλημα τῆς ἐξυβρίσεως. Συζήτησις ἄρα καὶ ἐξυβρίσις δὲν δύνανται νὰ συνυπάρξουν. Ἄμα πρόκειται συζήτησις, οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ ἐξυβρίσεως.

Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἐνίοτε ἐν στιγμῇ ἐκτάκτου ἐξάψεως, δύναται ὁ ἀγορεύων νὰ λησμονήσῃ τὴν συζήτησιν καὶ νὰ ὑβρίσῃ τὸν ἄλλον ἰταμῶς καὶ ἀνθαιρέτως. Ἀλλὰ τότε αἱ λέξεις αὐτοῦ, ἢ στάσις, τὸ ὕψος του πρέπει νὰ εἶνε τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ μὴ ἀφίνη καμμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι ὁ ἀγορεύων ἐλησμόνησε τὴν συζήτησιν καὶ ἠθέλησε μόνον νὰ ὑβρίσῃ. Ποία ὁμως ἢ ἐπίμεμπτος φράσις, ἢ ἀποδεικνύουσα *φανερῶς* ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐλησμόνησε τὴν συζήτησιν καὶ ἠθέλησε νὰ ἐξυβρίσῃ τὸν μνηστῆν; Ἡ φράσις αὕτη εἶνε, ὅτι ὁ κ. Καββαδίας δὲν εἶχεν ἀνάγκην τοῦ προτεινομένου ἐπιδόματος, διότι πλὴν τοῦ μισθοῦ ἔχει καὶ ἄλλα ὠφελήματα. Ἄλλα ὠφελήματα! ἄρα ὠφελήματα ἀθέμιτα! ἄρα ὁ ἀγορεύων ὕβρισε τὸν κ. Καββαδιαν!! **Εἶνε ταῦτα κύριοι σπουδαῖα;** Ὅταν ἡ ὑπεράσπισις ἀποδεικνύῃ ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ὡς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ γραμματεὺς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ἔχει πλὴν τοῦ μισθοῦ του καὶ ἄλλα νόμιμα ὠφελήματα οὐκ ὀλίγα, διατί θὰ παραδεχθῆτε ὅτι ὁ ἀγορεύων ἔννοεῖ ἀθέμιτα ὠφελήματα καὶ ὄχι θεμιτά; Ποῦ εὐρέθησαν τὰ ἀθέμιτα ὠφελήματα, τὰ καταλογιζόμενα εἰς τὸν ἀγορεύοντα; *Ἄν ὁ μνηστῆς ἔχει ἐν ἑαυτῷ συνείδησιν ὠφελειῶν ἀθεμιτῶν, τοῦτο ἀφορᾷ τὸν ἴδιον, οὐχὶ δε ἡμᾶς οἵτινες ἐμείναμεν ὀμιλοῦντες ἐν τῷ κύκλῳ τῆς νομιμότητος.* Ἀλλὰ καὶ ἀθέμιτα ὠφελήματα ἂν ὑπενόει ὁ ἀγορεύων, ἀφοῦ δὲν εἶπε τοῦτο ῥητῶς, ἐν τίνι δικαίωματι εἰσέρχονται εἰς τὴν διάνοιάν του, καὶ ἀξιοῦν νὰ τιμωρήσουν αὐτὴν ὡς ἐγκληματοῦσαν; **Ἀπὸ πότε τιμωρεῖται ἡ ἀπλῆ διάνοια.**

Και χωρίς λοιπόν να λάβητε ὑπ' ὄψιν ὅσα οἱ ἀξιότιμοι συναδελφοὶ σὰς εἶπον περὶ τοῦτου, ἐξετάζοντες τὴν φράσιν « ἄλλα ὠφελήματα » καθ' ἑαυτήν, ὅπως ἐξηγήθη ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου ἐν τῇ ρύμη τῆς ἀγορεύσεώς του, ἀδύνατον ν' ἀνεύρητε ἐν αὐτῇ τὴν πρόθεσιν τῆς ἐξυβρίσεως, ἣτις ἀπαιτεῖται ὅπως χαρακτηρισθῇ ἡ φράσις ἀδίκημα τιμωρούμενον ποινικῶς. **Τοῦτο ἐνώησε καὶ αὐτὸς ὁ μηνυτῆς καὶ διὰ τοῦτο ἐπενοήθη ὁ μῦθος τῆς συμβολικῆς περιστροφῆς τῶν τῆς χειρὸς δακτύλων, τῆς ἐνδεικνυούσης ἀθεμίτους ὠφελείας.** Ὅτι, κύριοι ἡ τοιαύτη τῶν δακτύλων περιστροφή εἶνε μῦθος κατόπιν ἐπινοηθῆς, ἀρκεῖ νὰ σὰς πείσῃ ἡ ἐξῆς ἀπλουστάτη παρατήρησις. Ἦκούσατε ὅτι μετὰ τὴν φράσιν « καὶ ἄλλα ὠφελήματα » ἐπῆλθε θόρυβος ἐν τῇ συνελεύσει καὶ συζητήσις περὶ ἀποδοκιμασίας τοῦ ὀμιλοῦντος. Ἐν τῇ συζητήσει δ' ἐκείνη παρακαλῶ νὰ ἐνθυμηθῆτε, ὅτι οὐδεὶς ἐγένετο λόγος περὶ περιστροφῆς τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς, μόνον δὲ τὴν φράσιν ἀνέπτυσον καὶ ἐξήγουν οἱ κατὰ τοῦ κ. Σβορώνου ὀμιλοῦντες, ὡς ἐννοοῦσαν ἀθέμιτα ὠφελήματα, μ' ὄλην τὴν περὶ τοῦ ἐναντίου διαμαρτυρίαν τοῦ ἀγορεύοντος. Ἄν ἀληθῶς ἐγένετο ἡ προβαλλομένη συμβολικὴ περιστροφή τῆς χειρὸς, πῶς οἱ κατὰ τοῦ Σβορώνου ὀμιλήσαντες ἐν τῇ συνελεύσει καὶ ἀξιοῦντες ν' ἀποδοκιμασθῇ παρέλειψαν τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονός;

Ἄλλὰ θὰ ἐρωτήσῃ τις ἴσως, πῶς ἄνθρωποι λοιπὸν σπουδαῖοι καταθέτουν, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἔκαμε τοιαύτην χειρονομίαν; Δὲν ἐνοῶ, κύριοι, ν' ἀμφισβητήσω τὸ παράπαν τὴν καλὴν πίστιν τῶν ταῦτα καταθεσάντων μαρτυρίαν· τὰ πρόσωπα καὶ καθ' αὐτὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των εἰσὶν ἀνώτερα πάσης μομφῆς. Τὸ πρᾶγμα ὅμως ἐξηγεῖται, ἐὰν λάβητε ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ κατηγορούμενος, ὀμιλῶν κάμνει πολλὰ σχήματα, ὡς τὸν εἶδετε. Οὐδαμῶς λοιπὸν παράδοξον νὰ ἐξηλείφθῃ μία ἀπλῆ καὶ ἀθῶα χειρονομία του ὡς συμβολικὴ παράστασις τῆς κλεπτικῆς τοῦ κ. Καββαδίου διαθέσεως. **Ἄλλως τί θὰ κάμνετε τὰς ἄλλας καταθέσεις ἀνθρώπων ἐξέσου ἀνωτέρων πάσης ὑπονοίας, οἷτινες ἐθεθαίωσαν κατηγορηματικῶς ὅτι τοιαύτην χειρονομίαν δὲν εἶδον, μόνον ὅτι ἐκάθηντο πλησίον τοῦ ἀγορεύοντος, τινὲς δὲ καὶ κατὰ μέτωπον αὐτοῦ;** Ἄν δὲν παραδεχθῆτε τὴν ἀνωτέραν φυσικὴν ἐξήγησιν, τότε **ὅλοι οἱ μάρτυρες οὗτοι προσήλθον ἐνώπιον Σας καὶ ἐψευδῶρικισαν!**

Ἄλλ' ὅτι πρόκειται ἐναυθὰ ἀπλῶς περὶ παρανοήσεως μιᾶς κοινῆς χειρονομίας, δύνασθε νὰ τὸ ἐξαγάγεται καὶ ἐκ τοῦ μεγάλου ἐρεθισμοῦ, ὅστις ἐπεκράτει κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην τῶν ἐταίρων. Δυστυχῶς, Κύριοι, ὁ κομματισμὸς, ὅστις λυμαινεται τὸν δυστυχῆ τοῦτον

τόπον, εἰσήλασεν ὀρμητικὸς καὶ εἰς τὸ σεμνὸν ἴδρυμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἔνθα ἔπρεπε νὰ βασιλεύῃ διηνεκῶς ἡ κοσμιότης καὶ ἡ εὐπρέπεια. Γνωστὰ δὲ εἶνε τ' ἀποτελέσματα τοῦ τοιούτου κομματισμοῦ. Διηρέθησαν εἰς δύο ἀντίθετα στρατόπεδα, ἐξ ὧν τὸ ἐν ἐπικρατῆσαν, ἐξέβαλε τὸ ἕτερον, ἐπρόκειτο δὲ νὰ τροποποιηθῇ τὸ καταστατικὸν τῆς Ἑταιρίας καὶ νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς αὐτὸ διατάξεις, δι' ὧν οἱ νικηταὶ ἤθελον ἀσφαλίσαι τὴν νίκην των. Ἡ συζήτησις λοιπὸν ἐγένετο βιαία καὶ ἐμπαθῆς, ὅσοι δὲ ἐκ τῶν ἡττηθέντων ἠγόρευον, ἐθεωρεῖτο ὅτι τὸ ἔπραττον ἐκ πείσματος καὶ κακίας. Τί παράξενον, Κύριοι, ἂν ἐν τῷ μέσῳ τοιαύτης καταστάσεως παρεξηγήθη ἀπλή χειρονομία, χαρακτηρισθεῖσα ὡς συμβολικὴ ἐξυβρισις; Καθ' ἐκάστην ἔχομεν τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὰς βουλὰς καὶ εἰς ἄλλας πολυπληθεῖς ὀμηγύρεις. Ἰδετέ ποτε νὰ συμφωνήσουν ἐν αὐταῖς τὰ δύο ἀντίθετα στρατόπεδα περὶ σκανδάλου τινὸς λαβόντος χώραν κατὰ τὴν συνεδρίασιν; Πάντοτε τὸ αὐτὸ γεγονός παρὰ τούτων μὲν χαρακτηρίζεται ὡς σκάνδαλον, παρὰ τῶν ἄλλων δὲ ὡς ἀπλοῦν καὶ ἀθῶον. Διατί νὰ μὴ παραδεχθῶμεν τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν θορυβώδη συνεδρίασιν τῆς Ἀρχαιολογ. Ἑταιρίας, συμβιβάζοντες οὕτω φυσικῶς τὰς ἀντιθέτους μαρτυρίας προσώπων ἐξίσου σεβαστῶν καὶ πάσης ὑπολήψεως ἀξίων.

Νομίζω, Κύριοι, ὅτι καταχρῶμαι τὴν ἀνοχήν σας, παρατείνων ἐπιπλέον τὴν ἀγόρευσίν μου, ἐνῶ ὑπεσχέθην νὰ φεισθῶ τῆς ὑπομονῆς σας. Ἐπιτρέψατέ μοι μόνον μίαν τελευταίαν παρατήρησιν. Ἡ κατηγορία εἶπον ἀρχόμενος, δὲν εἶνε σπουδαία· ἀλλὰ πῶς λοιπὸν, τοιαύτη οὖσα, ἔφθασε μέχρις ἡμῶν. Ἡκούσατε, κύριοι, ὅποια ἐξοχότης ἐπιστημονικὴ εἶνε ὁ κατηγορούμενος κ. Σβορώνος (1). Τοιαῦται ἐξοχότητες

(1) Ὁ συνάδελφος κ. Ἀραβαντινὸς πλείστα ἠδύνατο νὰ προσθήσῃ περὶ τοῦ κ. Σβορώνου ὡς ἐπιστήμονος, ἐπίσης τιμητικὰ δι' αὐτὸν καὶ τὴν πατρίδα, ἀλλὰ τὰ παρέλειψε μὴ θέλων νὰ ἀπασχολήσῃ ἐπὶ μακρὸν τὸ δικαστήριον· ὅποια ὅμως ἠδύνατο νὰ προσθήσῃ δεικνύουσι τὰ ἐξῆς πέντε παραδείγματα, ἅτινα, τυχαίως λαμβάνων ἐκ τῶν πρό μου βιβλίων καὶ ἐγγράφων, ὑπενθυμίζω ἐγώ.

1. Ὑπάρχει ἐν Corneto τῆς Ἰταλίας περίφημος τις ἐτρουσκικὴ σαρκοφάγος φέρουσα πλείστας ἀναγλύφους παραστάσεις, ἃς οὐδεὶς τῶν ἐπὶ μακρὸν ἐπιχειρησάντων νὰ ἐρμηνεύσωσιν αὐτάς σοφῶν καὶ ἐξησηκμένων ἀλλοδαπῶν ἀρχαιολόγων ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ. Ταῦτας, ὡς ἄλυτον πρόβλημα, προέτεινεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου πρὸς μελέτην καὶ εἰ δυνατόν ἐρμηνεῖαν αὐτὸς ὁ περιφανὴς καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας C. Robert. Τότε ὁ *ρομισματολόγος* κ. Σβορώνος, *φροιτητής* ὢν καὶ μετασχῶν τοῦ ἀγῶνος μετὰ δέκα καὶ τεσσάρων ἄλλων διακεκριμένων τελειοφοίτων μαθητῶν τοῦ Robert, ὢν πολλοὶ νῦν διακεκριμένοι ἀρχαιολόγοι, καὶ τελευταῖος λαβὼν τὸν λόγον ἐν συνεδριάσει τοῦ φροντιστηρίου, ἔδωκεν, ἐν μέσῳ γενικῆς χαρᾶς καὶ ἐνθέρμων συγχαρητηρίων, λαμπρὰν καὶ ἐντελῶς μὲν διάφορον ἀλλ' ἀνεπίδεικτον οἰασθήποτε ἀμφισβητήσεως λύσιν τοῦ δυσχερεστάτου προβλήματος, ἀποδείξας ὅτι αἱ παραστάσεις τῆς σαρκοφάγου ἀπετέλουν σειρὰ σκηνῶν ἐκ τοῦ Ἀ τῆς Ἰλιάδος εἰλημμένων. Αὐτὸς δ' ὁ καθηγητὴς κ. Robert οὐχὶ μόνον δημοσίᾳ δι' ἐνθουσιωδῶν λόγων συνεχάρη τὸν νεαρὸν Ἕλληνα, ἀλλὰ καὶ ἐπεμελήθη τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Σβορώνου ἐν τῷ κρατίστῳ Ἀρχαιολογικῷ περιοδικῷ τῆς Γερμανίας, ἐν αὐτῷ δηλαδὴ τῷ περιοδικῷ τοῦ Αὐτοκράτορος Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου, [ἴδε Jahrbuch κλπ. τόμ. Α' (1886)

πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐξεγείρουσιν εἰς μὲν τὰς γενναίας ψυχὰς τὴν εὐγενῆ ἀμιλλαν πρὸς ἀπομίμησιν, εἰς δὲ τὰς κοινὰς καὶ ἀδυνάτους τὴν ζηλοτυπίαν, τὸν φθόνον. **Αὕτῃ ἡ ζηλοτυπία, αὐτὸς ὁ φθόνος, ἐξεμεταλλεύθη τὸν ἐν τῇ Ἄρχ. Ἐταιρεία κομματισμὸν καὶ κατώρθωσε νὰ ἐκβάλλῃ ἐκεῖθεν ὡς ἄχρηστον μέλος ἕξοχον νομισματολόγον, τιμῶντα τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν Πατρίδα· δὲν ἠρκέσθη δὲ εἰς τὸν θρίαμβον τοῦτον, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ στυγματίσῃ αὐτὸν καὶ διὰ δι-**

σελ. 205 κ. ἐξ.— *Εικοσιπενταετηρίς* τοῦ ἐν Κων/πόλει Ἑλλήν. Φιλολογ. Συλλόγου (1888) σελ. 162-171 ἔνθα τὸ γερμανικὸν κείμενον καὶ ἑλληνικὴ μετάφρασις ὑπὸ Βασιάδου.—I. X. Δραγάτη Βιβλιοκρισία ἐν *Ἑβδομάδι* 1886 ἀριθ. 146 σελ. 555 κ. ἐξ.].

2. Σοφὸς καὶ καταπληκτικὸς ἐπιτήθειος κибδηλοποιός. Ἑλλην. δυστυχῶς, ἐξηπάτησε πρὸ τινων ἐτῶν αὐτοὺς τοὺς διεθνεῖς καὶ ὑπαλλήλους τῶν Νομισματικῶν Μουσείων Βερολίνου καὶ Παρισίων, πωλῆσας εἰς αὐτοὺς ἀντὶ μεγίστου ποσοῦ δύο νομίσματα, μοναδικὰ δῆθεν. Μόλις ὅμως ἐδημοσιεύθησαν ὁ κ. Σβορώνος ἀπέδειξε δι' ὁμιλίας ἐν τῇ ἐνταῦθα Γερμανικῇ Σχολῇ καὶ διὰ μελέτης ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* τῆς Ἀρχαιολογ. Ἐταιρείας πασιφανῶς τὴν ἀπάτην, ἔσπευσαν δὲ αὐτοὶ οἱ ἀπατηθέντες σοφοὶ νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸ ὄρθον τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ (ἴδε *Ἐφημερ. Ἀρχαιολ.* 1890 σελ. 162-165 καὶ *Ἄστυ* 22 Ἰουλίου, 25 Ἰουλίου καὶ 12 Αὐγούστου).

3. Τὴν περὶ τῶν ἀστερισμῶν νέαν θεωρίαν τοῦ κ. Σβορώνου, δι' ἧς ἀνατρέπονται τὰ μέχρι τοῦδε ἀπὸ αἰῶνων παραδεγμένα ἐν τῇ νομισματικῇ ἐπιστήμῃ, ἀποκαλεῖ ὁ κ. Head ἐν τῷ *Numismatic Chronicle* (τοῦ 1889 σελ. 379 κ. ἐξ.) *εὐφυνὰ καὶ πρωτότυπον*, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἔτι ἐπαινετικώτερον ἔπραξαν καὶ πάντες οἱ τὴν γνώμην αὐτῶν ἐπ' αὐτῆς δημοσιεύσαντες νομισματολόγοι. Ἐκατοντάδες δὲ συγχαρητηρίων ἐπιστολῶν ἐστάλησαν τῷ κ. Σβορώνῳ παρὰ νομισματολόγων.

4. Αἱ τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολογῶν κρίσεις περὶ τοῦ κ. Σβορώνου εἶνε γνωσταὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιστημονικῇ κοινωσίᾳ. Ἄπαντες οὗτοι—ἐξαιρέσει ἐννοεῖται τοῦ κ. Καβαδίου—ἔχοντες ἰδίως νὰ ἐπιδείξωσιν ἀληθῶς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, ἐξεδήλωσαν πάντοτε τὴν χαράν των βλέποντες συμπατριώτην αὐτῶν συνάδελφον ἐπιτυχῶς ἐργαζόμενον. Μνημονεύω ἐξ αὐτῶν δύο, τοὺς γεροντοτέρους· τὸν Σ. Κουμανούδην, οὗ γνωστὴ ἡ πρὸς τὸν κ. Σβορώνον ἰδιαιτέρα ὑπόληψις, καὶ τὸν αἰδίδιμον Ἀλ. Ραγκαβῆν, γράψαντα πλὴν ἄλλων καὶ ἐν τῷ *Ἐσπέρῳ* (ἔτος Η' ἀριθ. 187) μακρὰν βιβλιοκρισίαν περὶ τῆς μεγάλης συγγραφῆς τοῦ κ. Σβορώνου, ἣν ἀποκαλεῖ «Σύγγραμμα σπανίας ἀξίας, ἐγ-» «καύχημα ἂν οὐχὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, διότι συνετάχθη γαλλιστί, ἀλλὰ τῆς ἑλ-» «ληνικῆς ἐπιστήμης, διότι ἐστὶν ἔργον Ἑλλήνου, ἀποδεικνύον ὅτι, ἂν ἡ Ἑλλάς στε-» «τοῦτο δὲν πταίει οὐδ' ὁ μεγαλεπήβολος πατριωτισμὸς τοῦ ἑκατομύρια προδαπανή-» «σαντος Σίνα, οὐδ' ἡ ἑλλειψὶς πεπαιδευμένων ἱκανῶν νὰ καταλάβωσι τὰς ἐδρας αὐτῆς,» «τὴν πατρίδα τιμῶντες καὶ ὠφελούντες». Περαιτέρω δὲ γράφει: «Πολύτιμα καὶ» «πολλάκις ὄλως νέα εἰσὶ τὰ συμπεράσματα, ἃ ἐξάγει ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν νο-» «μισμάτων καὶ τῆς εἰς χωρία ἀρχαίων συγγραφέων ἀναδρομῆς, μαρτυρούσης πλου-» «σίας φιλολογικῆς γνώσεως καὶ βαθύτητα κρίσεως». Τέλος δ' ἐπιλέγει ὅτι τὸ σύγ-» «γραμμα τοῦτο «θέλει μένει διὰ παντός τιμῶν τὴν Ἑλλάδα καὶ κλασικὸν ἐν τῇ ἐπι-» «στήμῃ».

5. Οὐχὶ μόνον Ἀκαδημαῖα καὶ ἰδιωτὰ περιφανῶς ἐτίμησαν ὡς ἐξετέθη τὸν κ. Σβορώνον, ἀλλὰ καὶ Κυβερνήσεις διαφόρων Κρατῶν. Οὕτω π. χ. ἡ μὲν ἡμετέρα Κυβερνήσις παρεσημοφόρησεν αὐτὸν διὰ τὰς «ἐξαιρέτους ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐργασίας», αὐτὴ δὲ ἡ *Τουρκικὴ* τῷ ἀπένειμε τὸν *Ταξίαρχον* διὰ τὸ περὶ τῆς ἀρχαιολογίας τῆς Κρήτης μέγα αὐτοῦ σύγγραμμα. ΜΟΝΟΣ ὁ Ἑλλήν σοφὸς Καβαδίας ἠθέλησε νὰ τὸν παραστήσῃ ὡς *δυστυχήσαντα ἀρχαιολογικῶς* καὶ τοῦτο χωρὶς οὐδὲν νὰ ἀναφέρῃ λάθος τοῦ κ. Σβορώνου....

καστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρόστυχον καὶ χυδαῖον ὑβρι-
τήν. Ἐλησμόνησαν ὅμως οἱ τοιαῦτα ταπεινά βουλευόμενοι, ὅτι ἐνώ-
πιον τῆς δικαιοσύνης δὲν θριαμβεύουσιν αἱ ἀνθρώπινοι κακίαι· ὁ δικα-
στικός ἔλεγχος, τὸν ὁποῖον προυκάλεσαν, καὶ διὰ τὸν ὁποῖον τοὺς εὐ-
χαριστοῦμεν, θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ ἐξέλθῃ ὁ κ. Σβορώνος μὲ μέτω-
πον ἐπηρμένον ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης ἐν ἣ κατεδείχθη ἡλίου φαεινό-
τερον καὶ ἡ ἀξία αὐτοῦ καὶ τὰ ἐλατήρια, τὰ κινήσαντα τὴν κατ' αὐ-
τοῦ κατηγορίαν, ἣν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε ἀποκρούσῃ διὰ τῆς
ἀποφάσεώς Σας.

Πρόεδρος. Κατηγοροῦμενε, ἔχεις νὰ προσθέσῃς τι ;

Σβορώνος. Δὲν ἔχω.

(Τὸ Δικαστήριον ἀποσύρεται εἰς διάσκεψιν. Μετὰ τὴν διάσκεψιν ὁ
κ. Πρόεδρος ἀπαγγέλλει τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν). « Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως
» τῶν κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην πρακτικῶν, ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν μαρ-
» τύρων τῆς κατηγορίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως καὶ διὰ τοῦ γεγονό-
» τος τοῦ παρ' ὄλων τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας κατατιθεμένου—τοῦ
» κινήματος τῆς χειρὸς—τοῦ μὴ ἀναιρουμένου ὑπὸ τῶν μαρτύρων
» τῆς ὑπερασπίσεως—διότι οἱ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως κατέθηκαν
» ἀληθῶς οὐχὶ ὠρισμένα γεγονότα πρὸς ἀναίρεσιν τοῦ γεγονότος τοῦ παρὰ
» τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας κατατιθεμένου, διότι πάντες πλὴν ἐνὸς
» περιελθόντες εἰς ἀντίφασιν πρὸς ὅλους τοὺς μάρτυρας τῆς τε κατηγο-
» ρίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως, ἐβεβαίωσαν ὅτι ἡ κακῶς ἀντελήφθησαν οἱ
» μάρτυρες τῆς κατηγορίας ἢ καὶ ἐν γένει, ὅτι ὠρισμένως αὐτοὶ δὲν εἶ-
» δον, ἀλλ' ἴσως ἐκ παρεξηγήσεως, ὅπως εἶπεν ὁ τρίτος τῶν μαρτύρων
» ὁ Σκιᾶς ἔλαβε χώραν τὸ γεγονός (1), καὶ ἐκ τῆς ἐν γένει ἀποδεικτικῆς
» διαδικασίας τὸ Δικαστήριον πείθεται, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐξετέλεσε
» τὴν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένην πράξιν. Ἐπὶ τοιαύτῃ πράξει κηρύσσει
» αὐτὸν ἔνοχον, πράξει τιμωρουμένη καὶ προβλεπομένη ἀπὸ τὸ ἄρθρον
» 29 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεως νόμου».

Πρόεδρος. Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρῃσιν τῆς ποινῆς.

Εἰσαγγελεὺς. Προκειμένου περὶ μεμορφωμένου ἀνθρώπου, νὰ φ-
νῆτε ἐπιεικεῖς καὶ νὰ ἐπιβάλητε αὐτῷ τρίμηνον φυλάκισιν.

Ἀραβαντινός. Τριήμερον ἢ τρίμηνον εἶπετε ;

Εἰσαγγελεὺς. Τρίμηνον.

Πρόεδρος. Ἡ ὑπεράσπισις ;

Ἀραβαντινός. (Ἐγείρεται ἵνα ὁμιλήσῃ).

(1) Ὁ κ. Σκιᾶς δὲν εἶπεν ὅτι ἔλαβε χώραν τὸ γεγονός ἐξ παρεξηγήσεως. Ὁ κ. Σκιᾶς εἶπεν ρητῶς ὅτι αὐτὸς δὲν ἀντελήφθη ἐξυβριστικὴν χειρονομίαν ἀλλ' ὅτι εἶπε βέβαιον ὅτι αἱ χειρονομίαι μου παρεξηγήθησαν (σελ. 60) προσέθεσεν μάλιστα κατόπιν ὅτι « δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κάμῃ κίνημα τοιοῦτον διότι τοιοῦτο κίνημα θὰ ἦτο ἐντελῶς ἀσυμβίβαστον πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὅποια εἶπεν » (σελ. 62-63).

Σβορώνος. (Ἐμποδίζων αὐτόν) Κύριε Ἀραβαντινέ. Ἀφήσατε...
Συνήγοροι. Εἰς τὴν κρίσιν σας.

Πρόεδρος. (Μετὰ σύσκεψιν) Τὸ Δικαστήριον καταδικάζει τὸν κη-
ρυχθέντα ἔνοχον εἰς φυλάκισιν μιᾶς ἐβδομάδος καὶ εἰς τὰ ἔξοδα καὶ
τέλη εἰσπρακτέα καὶ διὰ προσωπικῆς του κρατήσεως.

Πρόεδρος (Πρὸς τὸν κατηγορούμενον): Κατηγορούμενε. Τὸ Δι-
καστήριον ἐπεθύμει νὰ μὴ ἔλθῃ εἰς αὐτὸ ἢ ὑπόθεσις αὕτη· φρονεῖ
ὅτι ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν του. Μετὰ θλίψεως ἔκχευε αὐτό, διότι ἀνα-
γνωρίζει ἐν σοὶ ἓνα τῶν ἀρίστων ἐπιστημόνων, οὓς ἔχει ἡ Ἑλλάς,
ἀλλὰ λυπηρὸν καθῆκον ἐπεβάλλετο εἰς αὐτὸ νὰ κάμῃ ὅπως ἐνόμισε
τὸ καθῆκόν του, ὅταν ἦλθεν εἰς αὐτὸ ἢ ὑπόθεσις.

(Διαλύεται ἡ συνεδρίασις περὶ ὥραν 7 καὶ 45' μ. μ.)

Τέλος τῶν στενογραφημένων πρακτικῶν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ὑπεσχέθην νὰ μὴ φέρω παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς δίκης ταύτης καὶ ἀπέχω πάσης τοιαύτης σεβόμενος τὸ δεδικασμένον. Ἄλλὰ δὲν δύναμαι νὰ συγκρατήσω τὴν ἐκπληξίν μου ἀναγνώσας βραδύτερον τὴν ἔγγραφον ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου, ἣτις ἔχει ὡς ἐξῆς :

«Κηρύσσει τὸν Κατηγορούμενον Ἰωάννην Σβορώνον κάτοικον Ἀθη-
νῶν ἔνοχον τοῦ ὅτι τῇ 23 Ἰουλίου ἐ.ἔ. ἐνταῦθα συζητουμένων ἐν συνε-
»λεύσει τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας προτάσεων πρὸς τροποποίησιν
»τοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Ἑταιρίας προσέβαλε τὴν τιμὴν τοῦ Π. Καβ-
»βαδίου, παραστήσας αὐτὸν ΔΙΑ ΛΟΓΩΝ ὡς ἐξ ἰδιοτελείας ὀρη-
»θέντα εἰς ἔκφρασιν γνώμης περὶ ἐπιδόματος εἰς τὸν γραμματέα τῆς
»Ἑταιρίας τοῦ 1896 καὶ ὡς θυσιάζοντα τὸ πρόδηλον συμφέρον τῆς
»Ἑταιρίας εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον ἰδιοτελεῖ σκοπὸν, προσθεὶς πρὸς τού-
»τοις ὅτι «ἔχει καὶ ἄλλας ὀφελείας», ἔνεκα τῶν ὁποίων καθίσταται
»περιττὴ ἢ ἐπιψήφισις τοῦ ἐπιδόματος. Τοιουτοτρόπως ἐδυσφήμησε
»καὶ ἐλοιδόρησε τὸν Π. Καββαδίαν καὶ προσῆψεν εἰς αὐτὸν ἰδιώματα
»περιφρονητικά, τὸ δὲ εἶδος τοῦτο τῆς προσβολῆς ἔχει ἐπιβλαβὴ ἐπιρ-
»ροὴν εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ ὕβρισθέντος, εἰς τὰς σχέσεις τῆς τάξεώς
»του, εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ εἰς τὴν πρόδόν του».

Μάτην ἀνέγνωσα καὶ ἐπανέγνωσα τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀναζητῶν τὴν περίφημον ἐκείνην **χειρονομίαν**. Ἐὰν εἶνε ἔναυλος ἀκόμη εἰς τὰ ὦτα καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην ὁ θόρυβος περὶ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, ὅπερ μόνον ἐφαίνετο χρωματίζον τὴν ἄλλως ἀθῶαν ἔκφρασίν μου ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ἔχει καὶ ἄλλα ὀφελήματα· ἐὰν ὁ ἀναγνώστης ἐβαρύνθη ἀναγινώσκων τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων καὶ τὰς διαψεύσεις καὶ τὰς λεπτομερείας καὶ τὰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ ποῦ ἕκαστος μάρτυς ἐκάθητο ἵνα ἐξακριβωθῇ ἐὰν θὰ ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὴν χειρονομίαν· ἐὰν ὁ κ. πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως ἐδήλωσε—κατὰ τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικά—ὅτι τὸ δικαστήριον ἰδίως ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου, τοῦ κινήματος δηλονότι τῆς χειρός, ἐστηρίχθη ὅπως μὲ καταδικάσῃ· πάντα ταῦτα εἶνε πλάνη, εἶνε ἀποτέλεσμα παραισθήσεως καὶ οὐδὲν πλέον. Ἡ χειρονομία ἐκείνη ἐξηφανίσθη μετὰ τὸ πέρασ τῆς διαδικασίας ὡς δὲν εἶχεν ὑπάρξει ποτὲ πρὸ αὐτῆς. Ἦτο πομφόλυξ ἐκ σάπωνος, ἣτις ἀναπτυχθεῖσα κατὰ τὴν διαδικασίαν εἰς κολοσσιαίαν ἀεροφόρον σφαῖραν κατέπληξεν ἐπὶ βραχὺ ὡς ταχυδακτυλογικόν τι

κατασκευάσμα τούς θεατάς καί διερράγη εἶτα ἄνευ θορύβου ὅπως μὴ ἀφήσῃ ὀπισθὲν τῆς ἡ τὸν θαυμασμόν ἐπὶ τῇ ταχυδακτυλογραφικῇ ἱκανότητι τοῦ ἐφευρέτου!

Ὁ μὴ πειθόμενος ἄς ἀναγνώσῃ καί πάλιν τὴν ἀπόφασιν· εἶνε διδακτικωτάτη αὕτη καί ὅσον πλειότερον τὴν ἀναγινώσκει τις, τοσοῦτον φωτίζεται ἐπὶ σπουδαιοτάτων ἀντικειμένων. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι οὐδαμοῦ θὰ εὑρῇ ἔχνος τῆς χαρακτηριστικῆς «χειρονομίας», θὰ μάθῃ ὅμως ὅτι ἐν συνελεύσει σωματείου τινὸς συζητουμένου χορηγήματος ὑπὲρ προσώπου οὐ μόνον ἀκίνδυνον δὲν εἶνε, ἀλλὰ προβλέπεται καί τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἐὰν θεωρήσῃς ὅτι ὁ ὑπὲρ οὗ τοῦτο προτείνεται ἀποδέχεται αὐτὸ ἀποβλέπων οὐχὶ εἰς ἰδανικὴν τιμὴν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἐξ αὐτοῦ χρηματικὸν κέρδος. Ὅτι ἐὰν τοιαύτην ἰδιοτέλειαν ὑπονοήσῃς εἰς τὸ προικοδοτούμενον πρόσωπον, ἀποτελεῖ τοῦτο δυσφημίαν καί λοιδορίαν. Ὅτι ἐὰν μάλιστα θεωρήσῃς ὅτι ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ἐπίδοματος εἶνε περιττὴ καί διὰ τοῦτον ἔτι τὸν λόγον ὅτι ὁ οὕτω χρηματικῶς βοηθούμενος δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς χρηματικῆς βοήθειας, διότι ἔχει καί ἄλλα ὠφελήματα, προσάπτεις τότε εἰς τὸν ἀτυχῆ τοῦτον ἰδιώματα περιφρονητικά, τὸ δὲ εἶδος τοῦτο τῆς προσβολῆς ἔχει ἐπιβλαβῆ ἐπιρροὴν εἰς τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ καί τὰς σχέσεις τῆς τάξεώς του, εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του καί εἰς τὴν πρόοδόν του.

Καί ἡ μὲν ἀπόφασις αὕτη οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ὀρθῶς ἔχει, ἐγὼ δὲ μόνον, μὴ ἐγκρατῆς τῶν νόμων καί τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν ἄτε παιδιόθεν σχεδὸν ἐγκύπτων εἰς σπουδὰς ὅλως ξένας πρὸς τὸ δίκαιον, προδήλως ἔσφαλα θεωρήσας ὅτι εἶχον καί δικαίωμα ἀλλὰ καί καθήκον ὡς μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας νὰ ἀποκρούσω ἐν συνελεύσει αὐτῆς, ὡς ἀπέκρουσα, τὸ ἐπίδομα, ἔχων τὴν γνώμην ὅτι ἐὰν τὸ ἐκ τῶν σχετικῶς πενιχρῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας χρηματικῶν μέσων ἀποσπώμενον ἐπίδομα τοῦτο διετίθετο οὐχὶ ὑπὲρ τοῦ κ. Καββαδίου ἀλλ' ὑπὲρ πλουτισμοῦ τῶν Μουσειῶν, ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν θὰ προσέβαλλε τὴν τιμὴν τοῦ κ. Καββαδίου, ἀλλὰ τοῦναντίον θὰ ἐτίμα καί αὐτὸν καί τοὺς ψηφίζοντας ὑπὲρ τῆς γνώμης μου.

Συνειδὼς δὲ μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως ὅτι δὲν θὰ ἠδυνάμην ἐπὶ πλέον νὰ ἐκπληρώσω τὸ καθήκόν μου ὡς ἐγὼ ἐνόουν αὐτό, κεκορεσμένος δὲ πλέον ἐκ τοῦ ἀνά πᾶσαν ἡμέραν ἀνανεουμένου ἀηδοῦς ἀγῶνος πρὸς τὰς ἐπιθέσεις τοῦ κ. Γεν. Ἐφόρου καί φρονῶν ὅτι ἡ πολιτεία μὲ ἔταξεν ἐπὶ τὴν τιμητικὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου πρὸς σκοπὸν ἄλλον ἢ νὰ καταναλίσκωμαι ὅπως ἀμύνωμαι κατὰ τῶν κακοβουλιῶν, συκοφαντιῶν καί καταγγελιῶν τούτου, ἐζήτησα ἀμέσως τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀπαλλαγὴν μου διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου :

Ἐν Ἀθήναις τὴν νύκτα τῆς 20 Ὀβρίου 1895.

Πρὸς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως

Κύριε Ὑπουργέ

Εὐσεβάτως καὶ μετὰ βαθυτάτης λύπης ὑποβάλλω ὑμῖν τὴν ἀπὸ
τῆς ὑπηρεσίας παραίτησίν μου.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐθν. Νομισμ. Μουσείου
ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

Ἄλλὰ ὁ κ. Ὑπουργὸς ἄλλως ἔκρινεν καὶ ἀντὶ νὰ δεχθῆ τὴν παραί-
τησίν μου ταύτην ἔδωκέ μοι περιφανῆ ἱκανοποίησιν ἧς δὲν θὰ παύσω
εὐγνωμόνως ἀναμιμνησκόμενος.

Αὐθήμερόν ἐλάβομεν τὸ ἐπόμενον Ὑπουργικὸν ἔγγραφον :

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1895

Ἄρ. πρωτ. 19281
Διεκπερ. 17636

Πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐθν. Νομισματικοῦ Μουσείου
κ. Ἰωάννην Σβορώνον.

Τὸ ἔγγραφον τῆς Ὑμετέρας παραιτήσεως ἀποσταλέν μοι σήμερον,
λυπηρὰν μοι ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν. Οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχη σχέσιν
ἢ ἐπιβληθεῖσα Ὑμῖν παρὰ τοῦ ἐνταῦθα Πλειμμελειοδικείου ποιητὴ ὀλι-
γοήμερου φυλακίσεως διὰ παράπτωμα ἀναγόμενον καθαρῶς ἐν τῇ
σφαίρᾳ τοῦ ἰδιωτικοῦ ὑμῶν βίου καὶ ὅλως ἀλλότριον τῶν δημοσίων
ὑμῶν καθηκόντων πρὸς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας,
ἣν ἐπαξίως ἀνέθηκεν ὑμῖν τὸ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον, καὶ ἦν μέχρι
τοῦδε διεχειρίζεσθε μετὰ ζήλου. Διὰ ταῦτα δὲν ἀποδέχομαι τὴν πα-
ραιτήσιν ὑμῶν καὶ ἐντελλόμεθα ὑμῖν, ὅπως ἐξακολουθήσητε ἐπιτελοῦν-
τες τὰ ὑμέτερα καθήκοντα τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματι-
κοῦ Μουσείου μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας καὶ τοῦ αὐτοῦ ζήλου.

Ὁ Ὑπουργὸς

ΔΗΜ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Οὐ μόνον ὅμως ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀλλὰ καὶ ἡ Σύγκλητος αὐτῆ τοῦ
Πανεπιστημίου μοὶ ἐπεδαψίλευσε τὴν τιμὴν ὅπως ἐκδηλώσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ

τὴν εὐμενῆ αὐτῆς γνώμην, ἐγκαρδιοῦσαν με ἀληθῶς ἐν τῇ πρὸς τὸ καθῆκον μου ἀφοσίωσει ὅσον καὶ συγκινοῦσάν με. Μεταφέρω ἀπλῶς ἐνταῦθα τὴν ἀφήγησιν τῆς *Παλιγγεσεσίας* (φύλλον τῆς 22 Ὀκτωβρίου) πιστῶς εἰκονίζουσας τὰ γενόμενα.

« Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου κ. Σβορώνος, φέρων »
» βραρέως τὴν προχθεσινὴν καταδίκην αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πλημμελειοδικείου »
» Ἀθηνῶν, διὰ τὸ γνωστὸν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρίᾳ ἐπεισόδιον »
» μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδία, ἴσως »
» δὲ καὶ φρονῶν, ὅτι ἐμειοῦτο ἐκ τῆς καταδίκης ταύτης ἢ ὑπόληψις αὐ- »
» τοῦ ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου, εἰς ὃν τὸ Κράτος ἔχει ἐμπιστευθῆ αὐτῷ »
» πολυτιμώτατα κειμήλια, ὑπέβαλεν ἐγγράφως τῷ Ὑπουργῷ τῆς Παι- »
» δείας τὴν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης παραίτησιν τοῦ Ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς »
» τὴν μὲν παραίτησιν αὐτοῦ, καλῶς ποιῶν, δὲν ἀπεδέξατο, ἀποβλέπων »
» εἰς τὴν ὑπέροχον ἐπιστημονικὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἄλλην ἰκανότητα τοῦ »
» κ. Σβορώνου, ἀνήγγειλε δὲ χθὲς τῷ κ. Πρύτανι τὸ γεγονὸς τῆς »
» παραιτήσεως, ὅπως οὗτος ἐπιμεληθῆ προσωρινῶς τῆς διαφυλάξεως »
» τοῦ Νομισματολογικοῦ Μουσείου.

» Ὁ κ. Πρύτανις λαβὼν τὸ Ὑπουργικὸν ἔγγραφο, συνεδριαζούσης »
» τῆς Συγκλήτου, καὶ ἀνακοινώσας τοῦτο αὐτῇ, ἐζήτησε τὴν γνώμην »
» αὐτῆς περὶ τοῦ πρακτέου· ἡ δὲ Σύγκλητος θεωρήσασα, ὅτι οὐδεμία »
» ἀνάγκη κατεπείγουσα ἦτο πρὸς ἰδιαιτέραν περιφρούρησιν τῶν νομι- »
» ματικῶν συλλογῶν κατὰ τὸν μεταξὺ χρόνον τῆς καταδίκης καὶ τῆς »
» παραιτήσεως τοῦ κ. Σβορώνου, ἀλλ' ὅτι πρὸ παντὸς ἔπρεπε ν' ἀπο- »
» σοθηθῆ ὁ κίνδυνος τῆς ὀριστικῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Σβορώνου, ὃν ἡ »
» σύγκλητος σύμπασα ἐθεώρησεν οὐ μόνον ἰκανώτατον, ἀλλὰ καὶ ἀναν- »
» τικατάστατον διὰ τὴν θέσιν, ἣν κατέχει, προέτεινεν ὁμοψήφως, ὅπως »
» ὁ κ. Πρύτανις ὑποβάλλῃ τῷ ὑπουργῷ τὴν εὐχὴν περὶ ἀπονομῆς Β. »
» χάριτος εἰς τὸν κ. Σβορώνον.

» Καὶ ἐὰν ἡ εὐχὴ αὕτη τῆς Συγκλήτου δὲν εἰσακουσθῆ, ὅπερ δὲν »
» ἐλπίζομεν, πάλιν εἶνε ἀρκούντως ἰκανοποιητικὴ διὰ τὸν κ. Σβορώνον »
» αὕτη, ὥστε νὰ ἀναγκάσῃ αὐτὸν εἰς τὸ ν' ἀποσύρῃ τὴν ὑποβληθεῖσαν »
» παραίτησιν ».

Οὕτως αἱ ἐκδηλώσεις αὗται τῶν Ἀρχῶν, χωρὶς νὰ μνημονεύσω τὰς πολυπληθεῖς τῶν ἐγκριτωτέρων τῆς κοινωνίας ἡμῶν μελῶν, μὲ ἐπεισαν ὅτι οὔτε ἡ πολιτεία οὔτε ἡ κοινωνία ἔχει ἀδιαφόρως πρὸς τοὺς εὐλαβομένους καὶ πιστῶς ἐκπληροῦντάς τὸ καθῆκον αὐτῶν, μοι ἐνέπνευσαν δὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι οὐχὶ ἀδύνατος εἶνε ἡ ῥιζικωτέρα ἐν τῷ μέλλοντι τοῦ κακοῦ θεραπεία. Ὅθεν οὐ μόνον ἀπέσυρα τὴν παραίτησίν μου, εὐγνωμόνως ὑπακούσας, ἀλλὰ καὶ ἀπεφάσισα νὰ δημοσιεύσω τὸ παρὸν τεύχος, ἵνα ἀποκαλύψω μέρος τοῦλάχιστον, ἀλλ' ἀρκούντως χαρακτηριστικόν, τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Γενικοῦ Ἐφόρου τεκταινομένων καὶ

περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν οὗτος νοεῖ νὰ κάμη χρῆσιν τῆς ὑψηλῆς θέσεως ἦν ἡ πολιτεία τῷ ἐνεπιστεύθη καὶ τῆς ὁποίας θέσεως, εἴνε ὅμως δυστύχημα ὅτι ἀπεδείχθη αὐτὸς παντοιοτρόπως ἀνάξιος, εἴνε ὅμως ἄκρως παρήγορον ὅτι ἡ πατρίς ἔχει νὰ δείξη καὶ σχετικῶς πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως ἄνδρας ἄλλους κατὰ πάντα ἀξίους τῆς θέσεως ταύτης, ἄνδρας ὑπέροχον ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιστήμῃ καταλαμβάνοντας θέσιν καὶ δαψιλῆ δείγματα ἐξαιρέτου ἰκανότητος ἐπιστημονικῆς παρασχόντας. Ἐὰν δὲ τοὺς ἄνδρας τούτους κατώρθωσεν ἡ ἐπιτηδειότης τοῦ κ. Καββαδίου νὰ ἀφήσῃ ἐν τῷ σκότει καὶ σχεδὸν ἀγνώστους εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, τοσοῦτῳ μᾶλλον κατέστησαν οὗτοι γνωστοὶ ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ, παρ' ᾧ ἐκτῆσαντο κῦρος ἀδιαφιλονείκητον.

Ἄτυχῶς ὁ κ. Καββαδίας καὶ δεινότερα τῶν ἐκτεθέντων ἔπραξεν· εἴν δὲ ἐν τῇ συνελεύσει τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐκοπτόμην νὰ χαρακτηρίσω τὰ ὠφελήματα τοῦ κ. Καββαδίου ὡς νόμιμα, ἔπραξα τοῦτο ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ μὴ φαντασθεῖς ποτε οὐδ' ἐπὶ στιγμῆν ὅτι ὁ κ. Καββαδίας ἦτο δυνατόν ν' ἀποστερήσῃ τὴν πατρίδα, ἣτις τόσον γενναίως εἰς ἀνωτάτην περιωπὴν τὸν ἀνήγαγε, χρηματικῶν ὠφελημάτων ἅτινα εἰς αὐτὴν καὶ μόνην ἀνήκον καὶ τοῦτο ὑπὲρ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ βαλαντίου. Ἄτυχῶς—καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνω μετ' εἰλικρινοῦς λύπης—δὲν εἶχεν οὕτως, ἡ κατόπιν δὲ μελέτη τῶν νόμων εἰς ἣν μὲ ἐξηνάγκασε διὰ τῶν διαρκῶν ἐπιθέσεων τοῦ μοῦ ἀπεκάλυψεν ὅτι ἐπλανώμην. Εὐχομαί, ἐξ ἔθνικοῦ ἐγωῖσμοῦ ἀγόμενος, νὰ ἀποδειχθῶ νῦν πλανώμενος καὶ ὅτι τότε εὐρισκόμην ἐν τῇ ἀληθείᾳ ὅποτε διεκῆρυσσον τὴν νόμιμον τοῦ πλοῦτου τοῦ κ. Καββαδίου προέλευσιν· ἀλλ' ἐφ' ὅσον τοιοῦτους λόγους δικαιολογοῦντας αὐτὸν δὲν εὐρίσκω ἔχω δὲ τούναντίον σαφῆ κατ' αὐτοῦ μαρτύρια, καθῆκον μου θεωρῶ καὶ ὡς Ἕλληνα καὶ ὡς ὑπάλληλος τοῦ Κράτους νὰ δώσω ἀφορμὴν εἰς τὴν δικαιοσύνην ὅπως αὐτὴ ἐξακριβώσῃ τὴν διαχείρησιν τοῦ ἀνωτάτου τούτου ὑπαλλήλου. Γνωρίζω οἷαν θύελλαν θὰ ἐξεγείρω ἐναντίον μου ἐκ μέρους αὐτοῦ, προβλέπω εἰς τίνα βαθμὸν ἤδη θὰ ἀναπτύξῃ τὴν ἰκανότητα ἐκείνην ἧς τσοσαῦτα δείγματα ἔδωκε μέχρι τοῦδε, φαντάζομαι τίνα μέσα θὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν καὶ πρὸς σωτηρίαν του καὶ πρὸς ἐξόντωσίν μου πλέον ὀριστικὴν. Ἀλλὰ λαβὼν ἀπαξ πείραν ὅτι δὲν εἴνε τὰ πάντα σεσηπότα παρ' ἡμῖν καὶ ἔχων τὴν συνείδησιν ἥσυχον ὅτι δὲν συκοφαντῶ, προβαίνω εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀποκαλύψεων μου διὰ τῆς κατωτέρω μηνύσεως ἣν ὑπέβαλα εἰς τὸν κ. Εἰσαγγελέα τῶν ἐνταῦθα Πλημμελειοδικῶν.

ΜΗΝΥΣΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΥ κατοίκου Ἀθηνῶν

ΚΑΤΑ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΚΑΒΒΑΔΙΟΥ κατοίκου ἐπίσης

Πρὸς

τὸν κύριον Εἰσαγγελέα τῶν ἐνταῦθα Πλημμελειοδικῶν

Ἐν τῷ νόμῳ τῆς 10 Μαΐου 1834 «περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνολογικῶν συλλογῶν, περὶ ἀνακαλύψεως καὶ διατηρήσεως τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν» ἐν μὲν ἄρθρῳ 1 διατάσσεται νὰ ἀνεγερθῶσιν ἐν Ἀθήναις μεταξὺ ἄλλων καὶ «Κεντρικὸν δημόσιον Μουσεῖον διὰ τὰς ἀρχαιότητας», ὡς ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἐκάστου Νομοῦ μεταξὺ ἄλλων «μουσεῖον τοῦ Νομοῦ» (ἄρθρ. 2), ἐν δὲ ἄρθρ. 16 διατάσσονται τὰ ἐξῆς. «Ἐκάστης τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 μνησθεισῶν συλλογῶν θέλουσιν συνταχθῆ, ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν τῶν εἰς τὸ ἄρθρον 29 ἀναφερομένων ἐπιτροπῶν, παρὰ τοῦ Ἐφόρου ἐκάστου καταστήματος κατάλογοι, τῶν ὁποίων θέλουσιν σταλῆ εἰς τὸν Γενικὸν Ἐφορον ἀντίγραφα παρακαταθετέα εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. Γραμματείας». Ἐν ἄρθρῳ τέλος 17 «ὅ,τι προστίθεται κατ' ἔτος εἰς τὰς ῥηθείσας συλλογὰς θέλει καταγράφεσθαι εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ εἰς τὸ προλαβὸν ἄρθρον ῥηθέντος καταλόγου. Ἀντίγραφα δὲ αὐτῶν ἐπικυρωμένα θέλουσιν πέμπεσθαι μετὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸν Γενικὸν Ἐφορον διὰ νὰ παρακατατίθενται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ῥηθείσης Γραμματείας».

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Νόμος. Τὸ δὲ ἀπὸ 25 Νοεμβρίου 1885 Β.Δ. τὸ

πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου ἐκδοθὲν ὀρίζει ἐν ἄρθρ. 2 α. . Δέον πρὸς τούτοις οἱ κατὰ τὰ ἄρθρα 16 καὶ 17 τοῦ ἀρχαιολογικοῦ νόμου συντασσόμενοι κατάλογοι νὰ ἐκτυπώνωνται εἰς βιβλία, ἵνα δύνανται οὕτω νὰ ἀποκτῶσιν αὐτούς, οἱ θέλοντες νὰ ἐπισκεφθῶσι καὶ μελετήσωσι τὰ ἐν τοῖς Μουσείοις. **Οἱ κατάλογοι οὗτοι θέλουσι πωλεῖσθαι εἰς ὄφελος τῶν Μουσειῶν**». Ἐν δὲ ἄρ. 9 ὀρίζεται καὶ εἰδικὴ χρῆσις τῶν ἐκ τῶν εἰσπράξεων τούτων χρημάτων. «Τὰ ἐκ τῶν εἰσιτηρίων καὶ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ἐκμαγείων καὶ τῶν καταλόγων τῶν Μουσειῶν εἰσπραττόμενα χρήματα θέλουσι κατατίθεσθαι ὑπὸ τῶν εἰσπραττόντων αὐτὰ ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων ἐν τῇ Γενικῇ Ἐφορείᾳ καὶ θέλουσιν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον ἀρχαιολογικὸν ταμεῖον, τὸ ὁποῖον θέλει χρησιμεύει πρὸς πλήρωσιν διαφόρων ἀναγκῶν τῶν Μουσειῶν».

Ἐπειδὴ ὁ μνηυόμενος ὡς Γενικὸς Ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἀπὸ τοῦ 1885, συγχρόνως δὲ μάλιστα καὶ τὰ χρέη ἀμέσου ἐφόρου τῶν Μουσειῶν Ἀθηνῶν ἐκτελῶν (Β. Δ τῆς 8 Ἰανουαρίου 1886 ἄρθρ. 2. Πρ6. καὶ Π. Καββαδίου, *Γλυπτὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου* 1890 - 1892 σελ. 38 καὶ 39) συνέταξε καὶ ἐδημοσίευσε διὰ τοῦ τύπου τοὺς ἐξῆς καταλόγους τῶν Μουσειῶν Ἀθηνῶν.

α') Κατάλογον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: «Γενικὴ Ἐφορία τῶν ἀρχαιοτήτων. Κατάλογος τοῦ Κεντρικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου ὑπὸ Π. Καββαδία, γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων. Τεῦχος Α' καὶ Β'». Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ 1886 - 1887» ἀνήγγειλε δὲ ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι ὅτι «τὸ γ' τεῦχος ἐκδοθήσεται ἐντὸς τοῦ ἔτους 1887» καὶ ὅτι τὸ παρὸν «πωλεῖται ἐν τοῖς Μουσείοις παρὰ τῷ θυρωρῷ ἀντὶ δραχμῶν 2». Περιέχει δὲ τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπαρίθμησιν μετὰ περιγραφῆς τῶν ἐν τῷ Κεντρικῷ — τῷ κατόπιν διὰ Β.Δ. Ἐθνικῷ μετονομασθέντι — Μουσεῖῳ Ἀθηνῶν εὑρισκομένων γλυπτῶν ἔργων μετὰ τῆς σημειώσεως μάλιστα καὶ τοῦ ἀριθμοῦ ὃν ἕκαστον ἔργον φέρει καὶ ἐκείνου ὑφ' ὃν σημειοῦται ἐν τῷ «εὕρετηρίῳ τῆς Γενικῆς Ἐφορίας».

Β') Καὶ τὸ μὲν προαγγελθὲν γ' τεῦχος τοῦ καταλόγου ἐκείνου δὲν ἐξεδόθη τότε· μετὰ τινα ὄμως ἔτη ὁ μνηυόμενος ἐπανέλαβε τὴν ὕλην τῶν δύο ἐκείνων τευχῶν — ὧν ἡ ἐκδοσις ὡς αὐτὸς ὁ μνηυόμενος ὁμολογεῖ εἶχεν **ἐξαντληθῆ** ἐν ἔτει 1890 (1) — (ἰδὲ Π. Καββαδίου, *Γλυπτὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου* σελ. 40 - 41) συμπεριέλαβε δὲ καὶ

(1) Ὡς χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρώπου ὑπεθυμίζω τῷ ἀναγνώστῃ ὅτι, ὡς ἀνωτέρω ἐν σελ. 80 ἀνέγνωσεν, ὁ αὐτὸς Καββαδίας ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ δικαστηρίου ἐὰν ἐξωδεύοντο οἱ κατάλογοι οὗτοι ἀπήντησεν «**Ὁχι, δυστυχῶς!**» καὶ ἤκουσε μὲν παρὰ τοῦ Προέδρου τὸ «**Δυστυχῶς διὰ τὸ βαλαντιόν σας!**» ὅτι ὁμως θρασυτάτα ἐψεύδετο ἀπόδειξις αὐτῆς ἢ ἐν τῷ παρατεθέντι ἐνταῦθα βιβλίῳ ὁμολογία του ὅτι ἐν τούλαχιστον τῶν βιβλίων ἐκείνων ἐξηντλήθη ἀπὸ τοῦ 1890 ἤδη!